J. M. George Dec 1888
62998

ELEMENTARY HANDBOOK

OF THE

SHAN LANGUAGE,

SCHOOL OF ORIENTAL & AFRICAN STUDIES
LONDON

BY

REV. J. N. CUSHING, D. D.

RANGOON:
AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS.
F. D. PHINNEY, SUPT.
1888.

PREFACE.

The present edition of the Hand Book has been carefully revised and considerably enlarged. The object of this book is to aid the beginner in the acquisition of a knowledge of the Shan language in its *collōquial* form. Part I. exemplifies the grammatical principles which govern the language. Part II. embraces a variety of sentences pertaining to practical life. Part III. contains some Shan stories in an easy colloquial style. Only one specimen of the book language (Lesson XVII.) has been introduced, because the style of the book language is metrical and is so involved and different from any thing in ordinary use as to be of no assistance to the beginner.

No Shan and English vocabulary has been appended to this book as the Shan and English Dictionary will meet this need. An English and Shan Vocabulary, containing the most common and important words in use, has been added.

J. N. Cushing.

Rangoon, August, 1888.

INTRODUCTION.

The Burmese Shan branch of the Tai family of languages, which is treated of in this book, is spoken from Karenni northward beyond Theinni and from the mountains east of the great Burman plain to the Cambodia river. In this area there are some dialectic differences, but they are of slight importance. The standard of usage followed is the language of Monè and the adjacent principalities. It should be added, that in the distant principality of Kaingtung, a modified form of the Laos alphabet is quite as extensively used as the alphabet employed in this book which is the only one used by the Western Shans.

The grammatical structure of the Shan is exceedingly simple. Like the other languages of Farther India, it is tonal. No one can speak it accurately without mastering the tones. This would be a matter of comparative ease, were the tones properly indicated by tonal signs as in the Sgau Karen, which has one of the most perfect systems of phonetic representation in the world. There is however a remarkable paucity of orthographic forms. Not only are tones not indicated by any signs, but the vowels in many syllabic combinations may have two, and in some combinations, even three different quantities. In this fact lies the chief difficulty of acquiring the language. The tone of *every* word, and in *many* words, the quantity of the vowel

must be learned by practice. The student cannot be too careful in the beginning to learn correctly the proper pronunciation of each new word.

There are five tones which have been described in the Grammar § 32.

Of these tones there are three series, viz. closed (c. s.), mediate (m. s.), and open (o. s.). The first and last series only are noticed by native scholars. By reference to the following tables it will be seen that some vowels can have only one quantity. I have always classed these under the closed series. Thus in ၵႃ, kā, *price*, the vowel a can have only one quantity.

Other vowels allow of two series of tones only. Thus ၵုၼ်, kûn *to protrude*, and ၵုၼ်, kōn, *man*, have precisely the same spelling and tone in Shan, but û belongs to the closed series of tones and ō to the open series. Sometimes in writing, the Shans place the sign (c) by the side of the vowel sign beneath the consonant to indicate the closed series, but it is an infrequent practice and has never been introduced into the font of type.

Closed syllables with the vowel ိ allow of three series of tones. Thus in ၵိၼ်, kīn, *to eat*, ၵိၼ်, kin, *to roll up*, ၵိၼ်, ken *to suspend*, the ī belongs to the closed series, i to the mediate series, and e to the open series. The quantity of the vowel in the mediate series may be ē or short i according to the final consonant. With ၼ် and င်, it is ē, but in all other cases it is i. In ၵိင်, therefore, we have ၵိင်, kīng, *to roll over and over*, ၵိင်,

kēng, *to be entirely used up*, and ၵဵင်, keng, *to pretend inability to do.*

It will therefore be seen that when the meaning of a word is learned, great care in acquiring the proper tone and vowel of the word is indispensable.

The following tables show the powers of the consonants and vowels.

Consonants.

ၵ k, ၶ kh, င ng, စ s, ဆ hs, ၺ ny, တ t, ထ ht, ၼ n, ပ p, ၽ hp, မ m, ယ y, ရ r, လ l, ဝ w, ႁ h, ဢ a.

Vowels.

Power when standing alone.	Power followed by a consonant.
ဢ a short, as a in quota.	*c. s.* a, a rather obtuse sound.
	o. s. ā, a broad sound, as a in lard.
ဢႃ ā long, as a in father.	
ဢိ i short.	*c. s.* ī, as ee in leek.
	m. s. i short, as i in lip; or ē, as in lay.
	o. s. e short, as e in met.
ဢီ ī long, as i in polite.	
ဢု u short, as oo in good.	*c. s.* û, as oo in loot.
	o. s. ō, as o in hope.
	Exceptions: When followed by ၺ်, the *c.*

s. vowel sound is modified to uī or wī, and the *o. s.* vowel sound to ue or we, as ဂုၣ် *c. s.* k-wī and ဂုၣ်, *o. s.* k-we. The semi-vowel tone, which appears in this combination is indicated by a hyphen, as တုၣ်, t-we, *to look*.

အူ û long. as oo in too.

ေအၣ် *c. s.* e, as ay, in may.
o. s. è, as in the French fève. or e in the English eh!

အဲ *c. s.* ai, as ai in aisle.
o. s. a'i, the same sound with a broader pronunciation.

ေအါ aw short, as o in often.

ေအၢ် a'w long, as aw in awful.

The three vowel sounds of အိ in a closed syllable, the second vowel sound of အု in a closed syllable, and the two vowel sounds of ေအၣ်, when combined with a consonant, often have a semi-vowel tone associated with them, which is nearly equal to short y with အိ and ေအၣ်, and to short o with အု. Thus ေမၣ်, 4c, *wife*, is pronounced m-e instead of me. In ေမၣ်, mè, 3o, *mother*,

the semi-vowel tone is hardly distinguishable. The presence or absence of this semi-vowel tone in combinations where it is found, must be learned by careful observation.

Diphthongs.

ဢဝ် *c. s.* au, as ow in how.
o. s. a′u, the same sound with a broader pronunciation.

ဢိဝ် *c. s.* ĭ-û.
m. s. ĭ-ō, as io in punctilio.
o. s. ĭ-au.

ဢုဝ် ō long, as o in mote.

ဢိုဝ် *c. s.* ü, as in the German, Glück.
o. s. ö, as in the German, Löwe.

ဢွႆ oi, as oi in choice.

Triphthong.

ဢိူ aü, nearly like u in lull.

Compound Consonants.

ဢျ ă-ya.

ဢြ ă-ra.

ဢွ ă-wa; when followed by a final consonant, aw, as aw in lawn.

ဢွၢ ă-wā.

ဢူ ă-wa: when followed by a final consonant, *c. s.* ă-wa, *o. s.* ăwā.

ဢူၢ ă-wā.

ဢူႆ ă-wai.

Combination with ၵ.

ၵ	ka 5c.	ၵၵ်	c. s. kak.	ၵင်	c. s. kang.
ၵႃ	c. s. kā.		o. s. kāk.		o. s. kāng.
ၵိ	ki 5c.	ၵိၵ်	c. s. kīk.	ၵိင်	c. s. kīng.
ၵီ	c. s, kī.		m. s. kēk.		m. s. kēng.
ၵု	ku 5c.		o. s. kek.		o. s. keng.
ၵူ	c. s. kû.	ၵုၵ်	c. s. kûk	ၵုင်	c. s. kûng.
ၵေ	c. s. ke or k-e.		o. s. kōk.		o. s. kōng.
	o. s. kè or k-è.	ၵွၵ်	c. s. kawk.	ၵွင်	c. s. kawng.
ၵႆ	c. s. kai.	ၵိုၵ်	c. s. kük.	ၵိုင်	c. s. küng.
	o. s. ka'i.		o. s. kök.		o. s. köng.
ၵေႃ	kaw, 5c.				
ၵေႃ်	c. s. ka'w.				
ၵၺ်		ၵတ်	c. s. kat.	ၵၼ်	c. s. kan.
			o. s. kāt.		o. s. k n.
ၵိၺ်	c. s.	ၵိတ်	c. s. kīt.	ၵိၼ်	c. s. kīn.
	m. s. kin.		m. s. kit.		m. s. kin.
	o. s. ken.		o. s. ket or k-et		o. s. ken.
ၵုၺ်	c. s. k-wī	ၵုတ်	c. s. kût.	ၵုၼ်	c. s. kûn.
	o. s. k-we.		o. s. kōt		o. s. kōn.
		ၵွတ်	c. s. kawt.	ၵွၼ်	c. s. kawn.
		ၵိုတ်	c. s. küt.	ၵိုၼ်	c. s. kün.
			o. s. köt.		o. s. kön.

			Abbreviations.		
ၵပ်	*c. s.* kap.	ၵပ်		ၵံ	*c. s.* kam.
	o. s. kāp.				*o. s.* kām.
ၵိပ်	*c. s.* kīp.	ၵိပ်		ၵိံ	*c. s.* kīm.
	m. s. kip.				*m. s.* kim.
	o. s. kep.				*o. s.* kem.
ၵုပ်	*c. s.* kûp.	ၵုပ်		ၵုံ	*c. s.* kûm.
	o. s. kōp,				*o. s.* kōm.
ၵွပ်	*c. s.* kawp.	ၵွပ်		ၵွံ	*c. s.* kawm.
ၵူပ်	*c. s.* küp.	ၵူပ်			*c. s.* küm.
	o. s. köp.				*o. s.* köm.

ၵဝ်	*c. s.* kau.	ၵွႆ	*c. s.* koi.
	o. s. ka'u.		*o. s.* ko'i.
ၵိဝ်	*c. s.* kĭ-û.	ၵႂ်	*c. s.* kaü.
	m. s. kĭ-ō.	ၵျႃ	*c. s.* kyā.
	o. s. kí-au.	ၵျေႃ	*c. s.* kyō.
ၵုဝ်	*c. s.* kō.	ၵြႃ	*c. s.* krā.
ၵူဝ်	*c. s.* kü.	ၵွ	5c. kwa.
	c. s. kö.	ၵွႃ	*c. s.* kwā.
		ၵႂႃ	*c. s.* kwā.
		ၵႂႆ	*c. s.* k-wai.
			o. s. k-wa'i.
		ၵျွင်	*c. s.* kyawng.

ၵ, ၵိ, ၵု and ၵေႃ are really the fifth tone of ၵႃ, ၵီ, ၵူ, and ၵေႃႇ, and are marked 5c, for the sake of uniformity. Several forms can take only one series of tones like ၵႃ, ၵွံ, etc., and they are always marked *c.s.*

HAND BOOK

OF THE

SHAN LANGUAGE,

PART FIRST.

LESSON I.

Subject and Object of the Verb.

ၵုၼ် kōn, 4o, a man.
ၶဝ် khau, 3c, boiled rice.
ၶုဝ် khō, 4c, goods, clothing.
ၶႆ kha'i, 1o, to sell.
ငိုၼ် ngün, 4c, silver, money.
ၸိပ် sip, 4m, to be sore.
ၸိုဝ် hsü, 5c, to buy.
တွင် tawng 5c, the belly, bowels.
ၼၼ် nan, 5c, that.

ၼမ် nam, 5c, water.
ၼႆ nai, 5c, this.
ပိၼ် pin, 1m, to be, to exist.
မ ma, 5c, a pony.
မီး mī, 4c, to be, to have.
မႆ mai, 3c, to be hot.
လီ lī, 1c, to be good.
လႆ lai, 3c, to get, obtain.
ႁိုဝ် hü, 4c, a direct interrogative affix.

1. The following paradigm will give the simplest tense forms of the verb:—

Present.

ၵဝ်ၶႃႁၼ်ယိုဝ်,	I see.	ႁဝ်းၶႃႁၼ်ယိုဝ်,	We see.
မႂ်းႁၼ်ယိုဝ်,	Thou seest.	သူႁၼ်ယိုဝ်,	You see.
မၼ်းႁၼ်ယိုဝ်,	He sees.	ၶဝ်ႁၼ်ယိုဝ်,	They see.

Past Indefinite.

ၵဝ်ၶႃႁၼ်ယဝ်, I saw, etc.

Past Definite.

ၵဝ်ၶႃႁၼ်ယဝ်ယဝ်, I have seen, etc.

Future.

ၵဝ်ၶႃတၵ်ႁၼ်ဢိုဝ်, I shall or will see, etc.

Imperative.

ႁၼ်တႃ, See.
ႁၼ်သေႁံ, Please see.
ယႃပေႁၼ်သေႁံ, Please do not see.

2. ဢိုဝ်, ö, 3o, is the colloquial verbal assertive affix, showing the completion of the sentence. ဢေႃ, aw, 3c, is used for formal assertion.

3. The subject usually precedes the verb.

ၵဝ်ၶႃမိၼ်ဢိုဝ်, I am, *i. e.* I exist.
မႃၼႆ့လီဢိုဝ်, This pony is good.

4. Occasionally the subject follows the verb, especially in questions and answers.

မိးၵုၼ်ႁိုဝ်, Are there men?
မိးၵုၼ်လီဢိုဝ်, There are good men.

5. The object usually follows the verb.

ၵုၼ်ၼႆ့လ့ငိုၼ်ဢိုဝ်, This man has obtained money.
မၼ်သိုဝ်မႃၼၼ်ဢိုဝ်, He buys that pony.
မၼ်ၶ့ၶုဝ်ႁိုဝ်, Does he sell goods?
ၼိုႁၼ်ၵုၼ်ၼၼ်ႁိုဝ်, Do you see that man?
ၵဝ်ၶႃႁၼ်မၼ်ဢိုဝ်, I see him.

6. Sometimes, when the object is emphasized, it is placed at the beginning of a sentence followed by ၸိုင်, sūng, 1c, or ၼႆ, nai, 5c, or ၼၼ်, nan, 5c.

ၶဝ်ၼၼ်ၸိုင်မႃႉတၢၼ်ၶၢႆႁိုဝ်, Will he sell that pony?

7. A relation of the noun to the verb similar to the accusative of synecdoche is frequent in Shan.

ၶဝ်ၸဵပ်ၸႂ်ယူႇ,	He is grieved, *i.e.* sore as to his mind.
ၶဝ်ၵျႃၸႂ်ယူႇ,	He is happy.
ၵေႃၼႆႉမႆႉၸႂ်ယူႇ,	This person is sorry, *i. e.* hot as to his mind.
ၶဝ်ဢိုၵ်ႇမႃႉၶဝ်ႁိုဝ်,	Are you hungry for rice?
ၵဝ်ဢိုၵ်ႇမႃႉၼမ်ႉယူႇ,	I am thirsty.
ၶဝ်ဢၢပ်ႇၼမ်ႉယူႇ,	They are bathing.

LESSON II.

Possessive, Dative and Ablative Relations of the Noun.

ၵႃၼႂ် kā naü, 3c, 4c, within.	တူဝ် tō, 1c, *a. aux.* for animals.
ၵေႃ kaw, 5c, *a. aux.* for rational beings.	တႆ tai, 4c, a Shan.
သၢမ် hsām, 1o, three.	ၼိုင် nüng, 3c, one.
သဵင် hsēng, 3m, to come to an end, be done.	ၼႂ် naü, 4c, in.
သီ hsi, 2c, four.	ပၼ် pan, 1c, to give.
သူပ် hsōp, 4o, the mouth.	မိူင် möng 4o, a country.
သွင် hsawng, 1c, two.	ယႃယႃ yā yā, 3c, 1c, medicine.
သႂ် hsaü, 2c, to put in.	

လုၵ် lûk 5c, to arise.
ဝဵင wing, 4m, a city.
ႁႃ hā, 3c, five.
ႁိတ် hit, 4m, to do, work.
ႁိူၼ် hön, 4o, a house.
ႁိူဝ် hö, 4o, a boat.

ဢွၵ် awk, 2c, to go or come out.
ဢွၵ်ၵႂႃ awk kwā, 2c, 2c, to go out.
ဢွၵ်မႃး awk mā, 2c, 4c, to come out.

1. The word denoting the possessor follows the word denoting the thing possessed.

ႁိူၼ်မၼ်လီဢိၼ်, His house is good.
ငိုၼ်ၵဝ်ၶႃသဵင်ယဝ်, My money is exhausted.
သုပ်မလိပ်ဢိၼ်, The pony's mouth is sore.
သူလ'ႁိူဝ်ၶဝ်ၶေၼ်ႁိူဝ်, Have you obtained their boat?

2. The dative or indirect object is generally placed after the verb and its direct object. တီ, tı, 3c, *place*, is the most frequently used dative particle.

သႂ်ယႃယႃတီသုပ်မသေဢံ, Put medicine in the pony's mouth.

ႁိတ်လီတီမၼ်သေဢံ, Do good to him.

မၼ်ဢဝ်တၢင်ၵိၼ်မႃးတီလုၵ်ဢွၼ်ၼႄ'ယဝ်, He has brought food to this child.

3. ႁင်, hang, 4c, *a portion*, *share*, is also used with the indirect object, but in a more restricted sense than တီ, for it has primarily a distributive sense and involves the idea of the right of possession.

ပၼ်ၵုၵ်လိၼ်သွင်ၵုၵ်ႁင်မၼ်တႃ, Give him two pieces of ground.

4. Sometimes verbs supply the place of a dative particle, as ေတာ႑ 2c, ပၼ်, 1c.

မၼ်ၶႆၶူဝ်တေႃ ႁုၼ်တႆၼၼ်ႁိုဝ်. He sells goods to that Shan.

ၽူလႂ်ၶႆႁိူၼ်ၼႆပၼ်ၵေႃၼၼ်, Who sold this house to that person?

5. Sometimes the direct object precedes the verb.

တီႁဝ်ၶႃမီးမႃႁႃတူဝ်ႁိုဝ်,	I have five ponies.
တီႁဝ်ၶႃလိူင်ပၼ်ငိုၼ်သေႁႆ,	Please give me money.

6. တီ is frequently omitted.

(တီ) ႁဝ်ၶႃမီးႁိူၼ်ႁိုဝ်,	I have a house, *i. e.* to me there is a house.
ႁဝ်ၶႃမီးယႃယႃႁိုဝ်,	I have medicine.

7. တီ and ႁႃ are also used for expressing the ablative relation. Their use in dative and ablative relations depends entirely upon the signification of the verb with which they are employed. The verb determines whether the တီ is the *place to* which the action moves or the *place from* which the action starts. The following are examples of their use in an ablative sense.

မၼ်ဢွၵ်တီႁိူၼ်ၼၼ်ႁိုဝ်, မၼ်ဢွၵ်ႁႃႁိူၼ်ၼၼ်ႁိုဝ်, မၼ်ဢွၵ်ႁိူၼ်ၼၼ်ႁိုဝ်,	He came out of that house.
မႃၵေႃၼၼ်ဢွၵ်ႁႃတီဝဵင်ၵႂႃယဝ်,	That person's pony has gone out of the city.
မၼ်လုၵ်ႁႃမိူင်တႆမႃႁိုဝ်,	He comes from the Shan country.
ၶဝ်ဢွၵ်ႁႃၼႂ်မိူင်တႆမႃႁိုဝ်,	They come out of the Shan country.
ၵူၼ်ၼၼ်ဢွၵ်ႁႃၼႂ်ႁိူဝ်ယဝ်,	That man has come out of the boat.

8. ၵႄႈ, 1c, a particle, which denotes separation from, is much used in an ablative sense.

မၼ်ဢဝ်ၶူဝ်းလႄႈႁႂ်ၵႄႈႁိူၼ်းၵႂႃႇယဝ်ႉ, He has taken the goods out of the house.

LESSON III.

Formation of the Plural.

ၵိပ် kip, 4m, to collect.

ၵႆႇ kai, 2c, a fowl.

ၵႂႃႇ kwā, 2c, to go.

ၶုၼ် khûn, 1c, a ruler.

ထပ်သိင် sap hseng, 3o,2o, to pertain to.

ၸဝ် sau, 3c, lord, master.

တင် tang, 4c, with.

တင်သိင် tang hsēng, 4c,3m, all.

တိုၵ် tük, 4c, to fight.

ထိုၼ် htön, 2o, a jungle.

ၼႃး nā, 4c, a lowland rice field.

ၼမ် nam, 5c, many.

ပုၼ် pûn, 5c, yonder,

ပေႉ pè, 5o, a goat.

မႃး mā, 4c, to come.

လၵ်ႉ lak, 5c, to steal.

ဝူဝ် wō, 4c, an ox.

ဢမ်—ၵွႆႇ am—koi, 2c, 4c, verbal negative.

ဢမ်ၸႂ်ၵွႆႇ am saü koi, 2c, 3c, 3c, no.

1. A general plural is formed by adding တင်လႆႈ, 4c, 1o, to the noun. When there is concerted action on the part of a number of persons, ႁူမ်ၵၼ် 1c,1c, is used as a plural verbal affix.

ၵုၼ်သိုၵ်တင်လႆႈမႃးတိုၵ်ဝဵင်းၼႆႈႁိုဝ်, Are the soldiers coming to attack this city?

ဢမ်မႃးၵေႃႉၼိုင်ႈ။ၵဝ်ၶႃႈႁူမ်ၵၼ်ႁႄႈႁၢမ်ႈဢိူဝ်. Not one is coming. We prevent it.

သိုဝ်ႉႁိူၼ်းတင်လႆႈတႃႉ. Purchase the houses.

2. A definite plural is used when several particular objects in the mind or before the eye are under consideration. The definite plural is formed with ၸိုၼ်ၼေႈ, sö nai, 5o,5c or ၸိုၼ်ၼေၼ်, sö nan, 5o,5c, as the objects are conceived of as near or remote. ၸၢၼ်, sa an, 5c, 1c, may be prefixed to the noun, with the same definitive plural force.

ၵူၼ်းၸိုၼ်ၼေၼ်ၵႂႃၼ်ႁၼ်းၵႂႃႁဵတ်းၼေႃးႁႃးၼၢင်ႈထိုၼ်းပုၼ်ယဝ်ႉ, Those men have gone to make a (lowland) rice field in the jungle yonder.

ၶုၼ်ၸိုၼ်ၼေႈၶပ်ၵိုၼ်တိင်ႁိူၼ်းတင်းသိုင်တင်းလုင်ၵိုဝ်ႉ, These officials collect money at all the houses.

ၵူၼ်ၸိုၼ်ၵၼ်လၵ်ႉၶဝ်ႈၼေႈၽိၼ်ၽိၼ်ႈၵွင်းသူႉႁိုဝ်ႉ, Are these men who steal clothes (or goods) your friends?

ဢမ်ႇၸႂ်ႈၵူႈ။ ၵူၼ်ထၢၼ်ႁဵတ်းၼေႈဢမ်ႇလပ်းသိုင်ႁၼ်ၵူႈ, No. These men who act thus do not pertain to us.

သိုဝ်ႉႁႃႈၸိုၼ်ၼေၼ်မႃးၵေႃႈ, Buy those fowls.

3. Words are frequently used in a collective sense.

ငုဝ်းၼီႈႁႃးၼႂ်ႈၼေႃးတၼ်ႁိူၼ်ၼေႈၵိုဝ်ႉ, Cattle are in this householder's rice field.

တၼ်ႁိူၼ်ၼေႈၶႂ်ႈ ပေႃၽၼ် တင်ႁႃႈ မၼ်ယဝ်ႉ, This householder has sold his goats and ducks.

LESSON IV.

Gender.

ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း khûn haw kham 1c, 1c,4c, a king.

ၸၢင် sāng, 5o, an elephant.

ၸဝ်ၽႃ sau hpa, 3c, 5c, a prince.

တၢႆ ta'i, 1o, to die.

ပိတ်ဝႆႉ pet wai, 3o, 5c, to put away; to divorce.

ပေႃ paw, 3c, a father.

ၽုဝ် hpō, 1c, a husband.

မၢၼ် mān, 3o, a Burman.

မေ m-e, 4c, a wife.

မေ mè, 3o, a mother.

မိူင်ပႆ möng pa'i, 4o, 4o, Mobyai.

ႁင်လီ hāng lī, 3o, 1c, to be handsome.

ဢဝ် au, 1c, to take; to marry.

ဢဝ်ၵႂႃ au kwā, 1c, 2c, to carry.

ဢဝ်တႆ au ta'i, 1c, 1o, to kill.

ဢဝ်မႃး au mā, 1c, 4c, to fetch.

1. Some words are naturally masculine or feminine.

ၵေႃႉၼႆႉပိတ်ႉမေမၢၼ်ပႆယဝ်, This person has put away his wife.

ပေႃမေႁဝ်ၶႃတၢႆယဝ်, My father and mother are dead.

2. Other words form their distinctions of gender by affixing a syllable denoting the masculine or feminine.

3. To words relating to human beings, ၸႆ sa'i, 4o, is added for the masculine and ယိင် ying, 4c, for the feminine.

လုၵ်ၸႆမေယိင်ၼႆႉၼၼ်ႁင်လီယူႇ. } This woman's son is handsome.
မေယိင်ၼႆႉလုၵ်ၸႆမၢၼ်ႁင်လီယူႇ, }

လုၵ်ယိင်ၶုၼ်ၼၼ်ၼၼ်ပၼ်မေၸဝ်ၽႃမိူင်ပႆၵေႃ, That officer's daughter is the wife of the Saubwa of Mobyai.

ၽုဝ်ၽူယိင်ၼႆႉၼၼ်ဝၢၼ်မိူင်တႆးယူႇ, This woman's husband is in the Shan country.

4. For animals ပေႃ, paw, 3c, and sometimes ၽူ, hpû, 3c, indicate the masculine and မေ, mè, 3o the feminine.

လုၵ်ၸႆၶမ်လိင်ၼႆႉၼၼ်ၶႆၶၢႆဝူဝ်မေမၢၼ်ယူႇ, Kham Leng's son wants to sell his cows.

ၶုၼ်ႁေႃၶံမိူင်မၼ်မီးထင်ပေႃတင်ထင်မေဢိုဝ်, The King of Burma has male and female elephants.

ဢဝ်ၵႆႇမေသံတုဝ်မႃးသေၵႂ်, Please bring three or four fowls.

ဢဝ်မမေၼႄႇၵႂႃႇႁၢႆႈတီၶုၼ်ႁေႃၼႂ်ပုၼ်သေၵႂ်, Please carry this mare to the king.

ထဝ်ယႆမိူင်ပႆႇဢဝ်ထင်ပေႃတုဝ်ၼိုင်တႆႇယဝ်, The Mobyai Saubwa has killed one male elephant.

LESSON V.

Personal Pronouns.

ၵႃသင် kā hsang, 3c,1c, what?
ၵိင်တုင် kēngtûng 4m, 1c, Kaing tung.
ၵိၼ် kīn, 1c, to eat or drink; to rule.
ၵွႆ koi, 4c, only.
ၶႆလႆ khai lai, 3c, 3c, to desire, want.
သိုဝ် hsö, 1o, a tiger.
တင် tāng, 2o, to place upon.
တူၺ် t-we, 4o, to look.
တိမ် tem, 3o, to write.
ၼင်ႁိုဝ် nang hü, 2c,1c, in order that.
ၼုၵ် nōk, 5o, a bird.
ၼိုဝ် nö, 1o, above.
ပုၼ် pûn, 3c, for.
ပေႃ paw, 4c, if.
မေ mè, 4o to prepare; to repair.
မေႃ maw, 1c, to be skilled in.
ယိၺ် yen, 5o, to beat.
လၵ်သမႃး lāk sa mā, 3o,5c,4c, a carpenter.
လိၵ် lĭk, 3c, a book.
လိင် lēng, 5m, to feed.
ႁင် hang, 4c, a nest.
ႁတ် hat, 4c, to be brave.
ႁူဝ် hō, 1c, a head.
ႁေႃ haw, 1c, a palace.
ဢၶႂင်, a khwāng, 5c,5o, a permission.

1. Different personal pronouns are used to express distinctions of rank or in the relations of life. There

ၵဝ်ၶႃ, kau khā, 1c,3c, I, and ၸဝ်, sau, 3c, thou. သေ ၵမ်, hse kam, 1c,4c, is an imperative verbal particle.

ၵဝ်ၶႃၼႂ်ၶႂ်ႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈမၢၼ်ႈၼႆႉၵႃႈ, I do not wish to write this Burman book.

ပေႃႈၸဝ်ၼႂ်တႅမ်ႈလိုၼ်ၸဝ်တေၼႂ်လႆႈငိုၼ်းသေၼိတ်ႉ, If you do not write it, you will get no money.

တႅမ်ႈပၼ်ၵဝ်ၶႃသေၵမ်, Please write it for me.

ၼႂ်လႆႈၶႃ။ၵဝ်ၶႃမေႃတႅမ်ႈလိၵ်ႈတႆးၵႃႈ, No, I can write Shan books only.

LESSON VI.

Relative, Reflexive, and Interrogative Pronouns.

ၵူဝ်	kō, 1c, to fear.	တၵ်းၼမ်ႉ	tēk nam, 4m, 5c, to draw water.
ၶီႇ	khī, 2c, to ride; to sail.	ပႂ်ႉ	paü, 5c, to watch, guard.
ၶဝ်ႈ	khau, 3c, boiled rice.	ၽႆႈမႆႈ	hpai mai, 4c, 3c, to burn up.
သုမ်ႇ	hsûm, 4c, to lose.	ႁုင်	hûng, 1c, to cook.
ဢၼ်	an, 1c, who or which.	ၽႂ်	hpaü, 1c, (who?)
ၸဝ်ၵဝ်	sau kau, 3c,2c, (self.)	ၽူႈလႂ်	hpü laü, 3c,1c, (who?)
တူဝ်ၵဝ်	tō kau, 1c,2c, (self.)	လႂ်	laü, 1c, (which?)
သင်	hsang, 1c, (what?)	ဢၼ်လႂ်	an leaü 1c, 1c, (which?)
ၵႃႈသင်	kā hsang, 3c. 1c, (what?)		

မေႃယိင်းဢၼ်တၵ်းၼမ်ႉယူႇၼၼ်ႉတေႁုင်ၶဝ်ႈၼိုဝ်, The woman who is drawing water will cook rice.

ႁိူၼ်းဢၼ်ၵေႃၼၼ်ႉႁဵတ်းၼၼ်ၽႆႈမႆႈပိတ်ႉယဝ်ႉ, The house which this man built is burned up.

ၽူႁၵ်ႉၶူဝ်တူဝ်လဵဝ်ၵဝ်ၵႃႈၶၢဝ်းၵၢဝ်းသုမ်ငိုၼ်းၵႃႈ, He who guards his own goods will not lose money.

တူဝ်ၵဝ်တၢင်ၶီႇမႃႉၶိုဝ်, Will you yourself ride a pony?

ၽႂ်ႁၵ်ႉႁိူၼ်းၼႆႉ။ၵုဝ်ၸႂ်ႈတၢင်မႆႈၽိုဝ်, Who watches this house? (I) fear that it will be burned.

ၽႂ်ဢမ်ႇမီးၵႃႈ, There is no one.

သူတၢင်သိုဝ်မႃႉတူဝ်လႂ်, Which pony will you buy?

ဢမ်ႇၶႂ်ႈလႆႈတူဝ်လႂ်, (I) do not wish any one.

ၼၢင်ၵုဝ်သုမ်ၵႃႈသင်, What are you afraid of losing?

ဢမ်ႇၵုဝ်သုမ်ၵႃႈသင်, I am not afraid of losing anything.

ၶိူင်ၼႆႉ ပိူင်လိုဝ်ၶႂ်ႈသူၶႂ်ႈလႆႈဢၼ်လႂ်, Which of these things do you want?

LESSON VII.

Adjectives.

ၵၢင်ၶိုၼ် kāng khün, 1o,4c, night.

သႃး hsā, 4c, to be mildewed.

သိုဝ် hsö 3o, a jacket.

တုၵ် tōk, 4o. to fall.

တုၵ်ၵႃႈ tōk kā 4o,3c, to be worth.

ပဵၼ် pen, 3c, a board.

ပေႃ paw, 4c, to be sufficient.

ပွတ် pawt, 4c, to be short.

ယၢဝ် ya'u, 4o, to be long.

ယႂ် yaü, 2c, to be large.

လံ lam, 1c, to be black.

လႅင် leng, 1o, to be red.

လုင် lōng, 1o, large.

လေဝ် lè,3o, and(*verbal conj.*).

လိုင် löng, 1o, to be yellow.

ဢွၼ် awn, 2c, little.

Adjectives follow the nouns to which they belong.

သိုဝ်ယႆၶေၶၼ်တုၵ်ႁႃယႂ်ႈၼိုဝ်, That black jacket is highpriced.
ၶုဝ်လိုင်ၶေႇသႃးၽႂ်ယၢဝ်, This yellow clothing is mildewed.
ႁိူၼ်ဢွၼ်ၶေၶၼ်ယဝ်ႇမႆႇပိတ်ယဝ်, That little house was burned.
ပိၼ်ယဝ်ၶေႇလိုင်ၼံၶႇလႇၽႂ်ႇ။ပိၼ်ပွတ်ၶေၶၼ်ပေႃႈယဝ်, (I) do not want this long board. That short one is sufficient.
ၶဝ်လိုဝ်ၶေၶၼ်တၵ်ႁိူဝ်လူင်ၼိုဝ်, They will sail in a large boat.
သိုဝ်လူင်မႃးၶိုင်ၵၢင်ၶိုၼ်ၽေႇၵိၼ်ငူဝ်းဢွၼ်ႁဝ်ၶႃယဝ်, A large tiger came at night and ate my calf.
လုၵ်ဢွၼ်ၶေႇပိၼ်လုၵ်ၽူႈလႂ်, Whose child is this little child?

LESSON VIII.

Comparison of Adjectives.

ၵႂၢမ်	kwām, 4o, words.	ၼွင်	nawng, 1c, a lake.
ၶမ်	kham, 4c, gold.	ပီသႆ	pī sa'i, 3c,4o, an elder brother.
ငိူၵ်	ngök, 3o, an alligator.	ၽႂ်	hpaü, 4c. to be quick, swift.
သဝ်မုၼ်	sau mûn, 3c,1c, a priest.	ၽြႃးပိၼ်သဝ်	hprā pin sau, 4c,1m,3c, God.
သိင်	hseng, 1o, a precious stone.	မျၢတ်	myāt, 3o, to be excellent.
သိၼ်	hsīn, 3c, a petticoat.	မွၵ်	mawk, 2c, a flower.
တၢင်ပိၼ်	tāng pin, 4o, 1c, sickness.	လိုဝ်	lö, 1c, to exceed, go beyond.
တွင်လိင်	tawng leng, 4c,1o, copper.	ႁႃ	hā, 1c, to search for.
ၼၵ်	nak, 4c, to be heavy.	ႁႆ	ha'i, 5o, to be bad, evil.
ၼႃ	nā, 2c. very.	ႁွမ်	hawm, 1c, to be fragrant.

Comparative Degree.

သေ် hse, 1c, (*away from*) than, ၶိၺ်, khen, 4o, and ယိင်ၶိၺ်, yēng khen, 3m, 4o, more, ႁံ hām, 5o, rather.

လိၵ်ၼေ့ၵုင်လီသေ်လိၵ်ၼၼ်ၽိုၼ်, This book is handsomer than that book.

ၶံၼေ့ၼၵ်သေ်တွင်လိင်ၼၼ်ၽိုၼ်, This gold is heavier than that copper.

ၸဵုလဝ်မုၼ်ၼေ့ၶိၺ်လီသေ်ၸဵုၶုၼ်ၼၼ်ၽိုၼ်, This priest's words are better than that official's words.

တင်ပိၼ်ႁေၼေ့ယိင်ၶိၺ်ႁ့သေ်တင်ပိၼ်ပီလ့ၼ်ၼၼ်ၽိုၼ်, This person's sickness is worse than your elder brother's sickness.

မၼေ့ႁံယွၵ်ၽိုၼ်, This pony is rather swift.

သိင်ၼၼ်ၼ်သိုဝ်မႃးယဝ်ၼေ့တုၵ်ႁႃႁံယွၵ်သေ်သိင်ၼၼ်ႁဝ်လ့ယဝ်ၼၼ်ၽိုၼ်, The precious stone which you have bought is rather higher priced than the one which I got.

Superlative Degree.

သေ်ပိုၼ်, hse pön, 1c,3o, *lit.* than others.

ၶံၼေ့လိုင်သေ်ပိုၼ်ၽိုၼ်, This gold is the yellowest.

သိၼ်လုင်ၼေ့ယဝ်သေ်ပိုၼ်ၽိုၼ်, This large petticoat is the longest.

ငိုၵ်ၼၼ်မိးၼွင်ၼွင်ပုၼ်ႁ့သေ်ပိုၼ်လေမၼ်ၼဝ်ႁုၼ်တ့ၼံသေ ၵုၼ်ၽိုၼ်, The alligator in yonder lake is the worst. He has killed the most men.

ၶႂ်ႁႃၸွၵ်ၼၼ်ႁွမ်သေ်ပိုၼ်ၼၼ်တႃ, Go and search for the most fragrant flowers.

ၽူႉလႂ်ပိၼ်ၼၼ်ၸွမ်လိုဝ်သေ်ပိုၼ်, Who is the most excellent?

ၽြႃးပိၼ်ထဝ်ပိၼ်ဢၢၼ်ၽြတ်လိုဝ်သေပိၼ်ၵေႃ, God is the most excellent.

မွၵ်လိုဝ်ၼႆ ယိင်ၶိုပ်ႁၢင်လီၼႃ သေပိၼ်တင်သိင် တင် လုင်ၽိုဝ်, These flowers are the very handsomest of all.

LESSON IX.

Pronominal Adjectives.

ၸွႆ soi, 5c, a viss; one hundred Rupees.

ထုပ် htōp, 4o, to find.

ထိုၵ် htök, 3o, to be worth; to be worthy.

ၵႃသၢင်သေဢမ်ဝႃ kā hsang hse am wā, 3c,1c,1c,2c,3c, whatever.

ၵူ kû, 3c every

ၵေႃးၼိုင်လေၵေႃးၼိုင် kaw nüng lè kaw nüng, 5c,3c, 3o, 5c, 3c, one another.

ၵမ်ၽွင် kam hpawng, 3c,3c, some.

လိုဝ်ၼႆ hsö nai, 5o,3c,
ၼင်ၼႆ nang nai, 2c,3c, } of this sort.

ထွင် htawng, 2c, a prison.

ပိင်ၺႃ pĭng nyā, 2c,2c, wisdom.

ႁၵ် hak, 5c, to love.

ဢၢင် āng, 3o, to intend.

သေ hse, 1c, any.

တင် tang, 4c, the whole.

တင်သိင် tang hsēng, 4c, 3m,
တင်လုင် tang lōng, 4c, 1o,
ၵႃ kā, 3c,
ၵႃမီး kā mī, 3c,4c, } all.

တင် tāng, 2o, other.

တင်တီ tāng tĭ, 2o,3c, elsewhere.

တင်ၵေႃ tāng kaw, 2o, 5c, another.

ၸိုဝ်ၼၼ် hsö nan, 5o,3c, }
ၼင်ၼၼ် nang nan, 2c,3c, } of that sort.

ပိုၼ် pön, 3o, others.

ထၼ်ၼႆ htan nai, 3c,3c, so much.

ၸိုဝ်ႁိုဝ် hsö hü, 5o,1c, }
ၼင်ႁိုဝ် nang hü, 2c,1c, } of what sort.

ထၼ်လႂ် htan laü, 3c,1c, } how much.

ၵႃႈႁိုဝ် kā hü, 3c,1c,

ၼမ်လႂ် nam laü, 1c,1c, how many?

ယေ ye, 3c, each.

လႆႈ la'i, 1o, how much?

ႁင်ၽႂ်ႁင်မၼ်း hang hpaü hang man, 4c, 1c, 4c, 4c, to each, separately.

ၽူႈလႂ်သေဢမ်ႇဝႃႈ hpû laü hse, am wā, 1c,1c,2c,3c, whoever.

ဢၼ်လႂ်သေဢမ်ႇဝႃႈ an laü hse am wā, 1c, 1c,1c,2c,3c, whichever.

The position which the different pronominal adjectives take in a sentence may be learned from the following examples:—

ၵူၼ်းၵူႈၵေႃႉပၼ်ငိုၼ်းတီႈၸဝ်ႈၾႃႉယူႇ, Every man gives money to the Saubwa.

ပၼ်ၵူႈသိုဝ်ၵူႈပိုင်တီႈမၼ်းသေၵႂႃႇ, Give him every kind.

ၶဝ်ယေၵေႃႉၶႆႈႁဵတ်ႁိူၼ်းလူင်ယေလင်ယူႇ, Each of them desires to build a large house.

ၽူႈလႂ်သေဢမ်ႇဝႃႈ၊ၵေႃႉဢၼ်လၵ်ၶူဝ်ပိုၼ်ၼၼ်း၊ၵေႃႉၼၼ်းထိုၵ်တူၵ်ႇၶွင်ယူႇ, Whoever steals the goods of others, deserves to fall into prison.

ၶႂ်ႈလႆႈဢၼ်လႂ်သေဢမ်ႇဝႃႈ၊ဢဝ်တႃႇ, Take whichever you wish.

လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၼႆႉႁႃၵႃႈသင်သေဢမ်ႇဝႃႈ၊ဢမ်ႇထူပ်ႇၵႂႃႇ, Whatever this child searches for, he does not find it.

ပၼ်ငိုၼ်းယေၵေႃႉႁႃႈပႃႈႁင်ၽႂ်ႁင် မၼ်းတႃႇ, Give five hundred rupees to each one.

ၶဝ်ၵေႃႉၼိုင်ႈလႆႈၵေႃႉၼိုင်ႈႁၵ်ႉၵၼ်ယူႇ, They love one another.

ၵဝ်ၵႂႃၵႃတီႁိူၼ်ပုၼ်လေဢမ်ထူပ်ၵူၼ်သေၵေႃ, I went to yonder house and did not find any one.
မီးသေလိူဝ်သေမိူၼ်ႁိူဝ်, Is there one kind?
ၵႂႃႁႃပိူၼ်တႃ, Go and seek others.
ႁဵၵ်ႁိူဝ်တၢင်လႂ်ႁဵတ်တၢင်ႁဵတ်ၼႆႉလိူၼ်ႁူဝ်ၵူၼ်တၢင်ၵေႃမႃးတႃ, Call another man to do this work.
ၵူၼ်ၽွၵ်ႇၶႂ်ႈလႆႈငိုၼ်း။ၵူၼ်ၽွၵ်ႇၶႂ်ႈလႆႈပိုၼ်ႉၺႃႇဢိုဝ်, Some men want money. Some want wisdom.
မွၵ်ႇတၢင်သိုင်တၢင်လုင်လိူဝ်ၼႆႉႁၢင်လီဢိုဝ်, All these flowers are fragrant.
ၵႃဢွၼ်ၵဝ်မီးတၢင်သိုင်တၢင်လုင်ၼႆႉလိူင်၊ ၵဝ်ပၼ်တီၵေႃၼၼ်ယဝ်, I have given that person every thing that I have.
ႁဝ်ၶႃဢွင်တၢင်ၵႂႃတၢင်ဝဵင်ဢိုဝ်, We intend to go to another city.
ၶဝ်ၼၼ်တၢင်ႁိူၼ်တၢင်ယေႃသိူဝ်ႁိူဝ်လေၵႂႃတၢင်မိူင်ယဝ်, The whole family have sailed away and gone to another country.
ပိူၼ်လိူဝ်ၼင်ၼႆႉၼႆႉပွတ်ၼႃ။ပိူၼ်လိူဝ်ၼင်ၼၼ်ၼၼ်ယဝ်ၼႃဢိုဝ်။ဢမ်ႇၶႂ်ႈလႆႈၵွႆႈ, Boards of this kind are very short. Boards of that kind are very long. (I) do not want any.
ပၼ်ၵူၼ်လိူဝ်ၼင်ႁိူဝ်, What kind of man is he?
သူမီးငိုၼ်းၼမ်လႆ, How much money have you?
မၼ်းတၢင်ပၼ်ၼမ်လႆ, How much will he give?
တီႁိူၼ်ပုၼ်မီးၵူၼ်လႆႈၵေႃ, How many men are there in yonder house.
ၼႂ်းဝဵင်ၼႆႉမီးၵူၼ်ၼမ်လႆ, How many men are there in this city?
ၵဝ်ၶႃဢမ်ႇၶႂ်ႈလႆႈၶဝ်ႈသၼ်ထၼ်ၼႆႉ, I do not want so much rice as this.

သူၶႂ်ႈလႆႈထၼ်လႆ, သူၶႂ်ႈလႆႈၼမ်လႆ,	How much do you want?

ၼွင်ၼၼ်ႉယႂ်ႇႁႃႈၵႃႈ, How great is that lake?

ဝၢၼ်ႇပုၼ်ႈႁႆႈႁႃႈၵႃႈ, How far is yonder village?

ၵေႃႉၼိုင်ႈႁဵတ်ႁႆႈၼႆ။ၵေႃႉၼိုင်ႈႁဵတ်ၼႃးၼႆ, One cultivates a mountain rice field, another a lowland rice field.

သၢင်ႇၶဝ်ၵႂႃႇပဵၼ်သွင်ၵေႃႉသွင်ၵေႃႉလိူဝ်, ယိူင်ႈမီလွၵ်ႇတႄႉလီၼႆ, If they go by couples, it will be much better.

LESSON X.

Numeral Auxiliaries.

ၵွၵ်ႈ	kwī, 1c, cotton.	မၢၵ်ႇတႃႇ	māk tā, 2o, 1c, the eye.
ၵူၺ်ႈ	kwe, 3o, a plantain.	မူ	mû, 1c, a pig.
ၵွၵ်း	kawk, 4c, a cup.	ယၢင်း	yāng, 4o, a Karen.
ၶဵမ်	khim, 1m, a needle.	လၢပ်ႈ	lāp, 2o, a sword.
ၸၢင်ႈလဵၵ်း	sang lēk, 3o, 4m, a blacksmith.	လူ	lu, 5c, to be destroyed.
သုမ်	hsûm, 5c, a booth, market stall.	ဝဵၼ်	wen 1o, a bracelet.
တူဝ်လိၵ်ႈ	tō līk, 1c, 3c, a letter of the alphabet.	ဝီ	wī, 4c, a fan.
ၼုင်ႈ	tü, 4c, to put on, wear.	ႁွၵ်ႇ	hawk, 2c, a spear.

ၵေႃႉ kaw, 5c, is applied to rational beings, တူဝ် tō, 1c, to animals, and ဢၼ် an, 1c, to inanimate things; but many things have numeral auxiliaries peculiar to themselves.

ၸၢင်ႈၸဵတ်းၵေႃႉၼႆႉပႃးမူပႅတ်ႇတူဝ်ၼႆ, These seven Karens have with them eight pigs.

ၼႂ်းႁိူၼ်းၼႆႉမီး ၽၼ်တီးၵိၼ်ၶဝ်ႈလႆႈဢၼ်, How many tables are there in this house?

ႁိူဝ်းသၢမ်ၶၢမ်ၼၼ်ႉႁွတ်ႁိမ်းၼမ်ႉၽၢႆႇပုၼ်ႈယဝ်ႉ, The three boats have arrived at the shore on the other side.

ၼႂ်ဝၢၼ်ၼၼ်ၼၼ်မီးႁိူၼ်သဝ်လၢင်ၵိုဝ်။မီးတူၼ်မႆႉလႆႉတူၼ်, In that village there are twenty houses. How many trees are there?

ၼမ်ႈၶွင်မီးလႆႉမေ။ႁဝ်ၶႃႈထုပ်သံမေႃၵူႇၵိုဝ်, How many rivers are there? I found only three.

လဝ်လိၵ်ၼႆႉႁဵတ်လပ်သံမၢၵ်တင်ၶွၵ်သွင်မၢၵ်ၵိုဝ်, This blacksmith made three swords and two spears.

မေယိင်ဢွၼ်ၼႆႉ တိုဝ်ဝိပ် တိၼ်ၶူႈ ယူႇၵိုဝ်, This little girl wears a pair of sandals.

ၶႃႈႁႂ်သူသိုဝ်ၵုၺ်ၵူၵ်ၵူပ်မႃးၵိုဝ်, I want you to buy and bring six bunches of plantains.

ဢဝ် ၽဵၼ်သေႃသံဝိပ်းမႃးသေႁံ။ ၶႃႈတီႉလိၵ် ပၼ် တီပီၼွင် ႁဝ်ၵိုဝ်, Bring three sheets of paper. (I) wish to write a letter to my relations.

ႁႃၼႂ်သုံ ႁတ်ၽေႃႇၼၼ်ႁဝ်ၶႃႈသိုဝ် ဝိၺ် သွင်ၶုၺ်၊ၵုၺ်သံပိၼ်၊ သီႇသီ မၢၵ်တင်ၵူၵ်ႁႃႈလုၵ်ၵိုဝ်, At that person's stall, I bought two bracelets, three skeins of cotton, four needles and five cups.

မၢၵ်တႃမၼ်ၼွၼ်းလုၵ်ႂႃႇယဝ်ႉ, One of his eyes is destroyed.

ၼႂ်တင်သွင်သိၺ်ၼႆႉသိၺ်လီလီ, Which of these two roads is good?

ၼႂ်ဝၢၼ်ႁူဝ်ၼေႃးၼၼ်မီးႁိူၼ်သံထဝ်ၵူႇၵိုဝ်, In the village of Honah are only three rows of houses.

ၽြႃးပိၼ်လဝ်မီးသူလိဝ်ၵူႇၵေႃႈ, There is only one God.

လဝ်မုၼ်သံပႃးၼႆႉပႃးပီ သွင်လုင်တင်လိၵ်ယိုၼ်းၵူႇၵိုဝ်, These three priests have with them only two fans and one book.

ႁႃတီႁင်ၼႆႉပေႃႈမီးၵွင်သိပ်လဝ်လိုင်, လုၼ်ၵံပေႃလႆႉၵူႇ, If there are ten guns in this guard-station, robbers cannot conquer it.

ၶႆႇႁႆႇသံၵူၺ်တိၵ်ၵူႇယဝ်ႉ, Three hen's eggs are broken.

LESSON XI.

Passive Verbs.

ခံလီဝ် kham lĭ-o, 4c, 1m, immediately.

ၵုၼ်ၵ kōn ka, 4o, 5c, a trader, merchant.

ၵေ်ၶျွတ် kè khyawt, 2ò, 3c, to save, redeem.

တင်သုံ tāng hsûm, 4o, 4c, loss.

တင်တႃ႒ tāng ta'i, 4o, 1o, death.

ထွံ htawm, 2c, to listen to, obey.

လုလီဝ် lu lĭ-au, 5c, 1o, to be destroyed.

လုံ lōm, 4o, the wind.

လုံထုဝ် lōm htō, 4o, 4c, to blow, as the wind.

ႁိူဝ်သင်ၽေႃ hö hsāng hpaw, 4o, 4o, 4c, a ship.

1. Verbs used only in a passive sense.

ႁႂ်ၼ်ၼႄ႒ႁိူၼ်ၼႆႈၶံလီဝ်ထိုင်၊တႅမ်လုၵွႆဝ်, If (you) do not repair this house immediately, it will be ruined.

2. ခံ khām, 2o, *to suffer*, *to receive*, is used to make a passive form.

ၵုၼ်ၵသံၵေႃၼၼ်ၼၼ်လ႒ခံတင်တ႒ၵွႆဝ်, Those three traders have been killed.

ၵုၼ်သိုၵ်ထိုဝ်ၼႄ႒လ႒ ခံတင်သုံၵႃတီမိူင်ၼႄ႒ ပုၼ်ၵွႆဝ်, These soldiers were defeated at Monè.

3. ထိုင် htüng. 1c, and ႁွတ် hawt, 3c, *to arrive*, are used for the same purpose.

လုံထုဝ်ၼႄၼလေႁိူဝ်သင်ၽေႃၼ႒ႁွတ်တင်လုတင်လီဝ်ၵွႆဝ်, The wind blew hard and the steamer was destroyed (*lit.* arrived at destruction).

ၵုၼ်ၼိူဝ်ၵွၼ်ႁိူၼ်ၵႂႃႇဢဝ်လေႁုၼ်ႁိူဝ်သင်ၽေႃ သံၵေႃလ႒ႁွတ်တင်ၵေ်ၶျွတ်ၵွႆဝ်, Others went in a boat to rescue them and three sailors were saved.

ထုဟ်အခၣ်အံထွံအဝဲဂ့ံ ပေါ်ဂ့ံမေ်မခၣ် ခဲခၣ်တဟ်ဂ္ဂတ်တၣ်သုံ့အိုၣ်,
The child who obeys not his parents will be lost.

LESSON XII.

Verbal Relations.

ဂ့ၢ် kwa'i, 4o, a buffalo. ပၢ် pa'i, 3o, to fly.
ထၣ် sang, 4c, to hate. ဖိဝ် hpī-au, 1o, to arrive.
သွခၣ် hsawn, 1c, to study, learn. ယူ yû, 4c, a broom.
တေါ် taw, 4c, to butt. ဂ့ၢ်ပ် hāp, 2o, to carry on the shoulder.
ပတ် pat, 4c, to sweep. အမတ် amāt, 5c, 3o, the minister of a prince.

1. Conditional relations, ပေါ် paw, 4c, and သၣ် hsang, 1c, *if*. လိုၣ် süng, 1c, may close a conditional clause, giving definiteness to it. ပေါ် denotes simple condition. သၣ် is employed when the conditional clause refers to the past.

ပေါ်မခၤ်ဂ့ၢ်လိုၣ်၊ယိလှ်မခၣ်တ, If this pony is bad, beat him.
ပေါ်ၡခၣ်ဂ့ေါ်ခံပခၣ်ထၣ်သွၣ်တုဝ်တိဟဝ်ခၤလိုၣ်၊ အမတ်မခၣ်ထဝ်တဟ်ထၣ်ဟဝ်ခၤအိုၣ်, If the king gives me two elephants, his Amât will hate me.
သၣ်ဂ့ၢ်ခဲခၣ်တေါ်သူလိုၣ်၊သူတၢ်ယာဝ်, If that buffalo had butted you, you would have died.
သၣ်ၡ်မၤးတၣ်ခဲခၣ်လိုၣ်၊ၡ်ထုပ်ဂ့ခၣ်ထၣ်ခဲခၣ်ယာဝ်, If you had come that road, you would have met that elephant.
ပေါ်ဂ့ၢ်ခဲခၣ်တဟ်တေါ်သူလိုၣ်ပၢ်တ, If that buffalo will but you, flee.

2. Must, တဟ်လၢ် tak lai, 4c, 3c.

လုၵ် ဢွၼ် ၼႆႈတၵ် လႆႈၵႂႃ ၵျွင်လေႃသွၼ်လိၵ်ၼေႃ, This child must go to the monastery and study.

ပေႃၼၼ်လိၵ်ၼေႃ။ဢမ်လႆႈၵႂႃၵႂႈ, That one is very small. He must not go.

ပေႃၽဝ်ၶျတ်လိၵ်ၼႆႈလိူင်၊ မၼ်တၵ်ဢမ်လႆႈႁဵတ်ႁျသင်။ တၵ်လႆႈယူ ၵိၵ်တိတ်ၼေႃ, If I write this book, he must not do anything. He must remain quiet.

3. Can, လႆႈ lai, 3c, လင် sāng, 3o, inherent or acquired ability, မေႃ maw, 1c, acquired ability.

ႁိူၼ်ၼႆႈဢဝ်ယူပတ်လႆႈႁိုဝ်, Can you sweep this house?

ပေႃလဝ်တၵ်ပၼ်ယူလိူင်ပတ်လႆႈၼေႃ, If you will give a broom, (I) can sweep (it).

ၵုလ်ဢိင်ၵလိတ်ၼႆႈလင်လတ်ၵႂာမ်တႆးႁိုဝ်, Can this Englishman speak Shan?

ၼၢင်ယိင်ၼႆႈမေႃႁုင်ၶဝ်လီလီၼေႃ, This woman can cook rice well.

ပေႃသူသွၼ်လိၵ်ၵူဝၼ်လိူင်၊သူတၵ်မေႃဢၢတ်ၼေႃ, If you study every day, you will be able to read.

သၵ်သမျႇၼႆႈလင်ႁဵတ်ၵျွင်ႁိုဝ်, Can this carpenter build a monastery?

လုၵ်ဢွၼ်ၼႆႈလင်ထွမ်ဢဝ်ၵႂမ်ႉမေႃမၼ်ၼေႃ, This child is accustomed to obey its mother.

LESSON XIII.

Temporal Verbal Relations.

ၵတ် kat, 4c, to be cold.	စရေ sa re, 5c,4c, a writer.
ၵွင် kawng, 3c, a gun.	စုံ sōm, 1o, to sink, immerse.
ၶိင် khīng, 2c, time.	
စ sa, 5c, to begin.	သၵ် hsak, 5c, to wash by beating.

တီ ti, 5c, to s*i*eze, arrest. ၽူလၵ် hpû lak, 3c,5c, a thief.
ပိတ် pit, 4m, a duck. ယိုဝ် yü, 4c, to shoot.
ပွႆ pwai, 2c, to set free.
ၽၵ် hpak, 4c, curry. လပ် lāp, 2o, a sword.
သတၢင် hsa tāng. 5c,4o. new. လူင် lōng, 4o, to descend.
သတီ hsa-ti, 5c,5c, care. လွီၼမ် lwī nam, 4c, 5c, to swim.
သပ်ပျႃ hsap-pyā, 3c, 3c, soap. လႆၶႃ la'i khā, 4o,3c, Legya.
တၼ် tan, 4c, to be at ဢရႃ a rā, 5c, 2c, rank, office.
Insert from leisure.

1. Continuance of action, ယူ yû, 2c, (*to dwell, remain,*) ယင် yang, 4c, and တိုၵ် tük, 5c.
ၵူၼ်ႁပ်လိုဝ်ၼႆၵိၼ်ၶဝ်ယူၵိုဝ်, These coolies are eating rice.
ၶဝ်ၵႂႃမႃႈယူၵူဝၼ်ၵိုဝ်, They are coming and going every day.
လၢႆၼႆယင်တႅမ်လိၵ်ယူၵိုဝ်, This scribe is still writing.
မၼ်ယင်တိုၵ်ႁဵတ်ယူၵိုဝ်, He is doing.

2. သေယဝ် hse yau, 1c,5c, action completed in the past.
ငိၼ်သတင်ဢၼ်ဢႃလီသေယဝ်၊လဝ်ၽႃပႆၶဝ်ႁႃၼႂ်တပ်ၵိုဝ်, Having heard bad news, the Saubwa fled into the fort.
ႁိူဝ်လုံသေယဝ်၊ ၵူၼ်တင် သိင်တင်လူင် လွီ ၼမ်ႁွၵ်ၼႃႁႃတီၽင်ၵိုဝ်, The boat having sunk, all the men swam to the shore.

3. လူၵွၼ် lû kawn, 4c,2c, again. ၶိုၼ် khün, 4c, to do again.
ပေႃတၼ်လိုင်၊တၵ်တူဝ်လူၵွၼ်, If I have time, I will look again.

ၼွၼ်ၶိုၼ်းႁဵတ်းႁႂ်, Will you do it again?

4. ထမ်တၵ် sam tak, 5c,4c, about.

ၶုၼ်ၼႄႉထမ်တၵ်တုၵ်းၸရႃယဝ်ႉ, This official is about to lose his position.

မိူဝ်ႈၸဝ်ႈမၼ်းလီၼွၼ်းၼႄႉထမ်တၵ်သိုဝ်းယဝ်ႉ, The time which it is proper for him to sleep is about ended.

5. မိူဝ်ႈၸၼ် mö an, 3o,1c, when, မိူဝ်ႈလႂ် mö laü, 3o, 1c, when? ၼႂ်းမိူဝ်ႈၸၼ် naü mö an, 4c,3o,1c, while.

မိူဝ်ႈၸၼ်ထိုင်ႁွတ်ႈၶၢဝ်းၵၢတ်ႇလိူၼ်ၵဝ်တင်တႃႇ တၵ်လူင်မႃးၵႃႈတီႈမိူင်းတွင်ႈ ၼၢင်းၵိုဝ်, When the cold season arrives, Shan caravans will come down to Toungoo.

ၵမ်းႁႂ်မိူင်းလႄႈၶႃႈမိူဝ်ႈလႂ်, When will you go to Legya?

ၵႂႃႇလႄႈသၢမ်ဝၼ်းယဝ်ႉထိုင် တၵ်ဢွၵ်သေဝၼ်းၼႄႉလေႃႇႁႂ်ၵႃႈတီႈမိူင်းလႄႈၶႃႈ ၼွၼ်းၵိုဝ်, When three days are past (I) shall leave this village and go to Legya.

ၼႂ်းမိူဝ်ႈၸၼ်တီႈ ၵၢဝ် လုၼ်ၼႂ် ထိုၼ် ပုၼ်ယူ ၼၼ်ႉ လိူဝ်, ႁဵတ်းသတီႈ, While you are arresting the robbers in the jungle, be careful.

မိူဝ်ႈၸၼ်ၵဝ်ၶႃႈတီႈၵၢဝ်ၽူႉလၵ် လိူဝ်ၼၼ်ႉၼၼ်ႉ, ပေႃးၶဝ် ၶွတ်ႇတိုၵ်းလိူဝ်, ၵဝ်ၶႃႈတၵ်ၵၢဝ်ႁွင်ယိုဝ်တႃႇၵိုဝ်, When I arrest those thieves, if they fight, I shall shoot and kill them.

6. တေႃႇထိုင်ႁွတ်ႈ taw htüng hawt, 2c,1c,3c, until (to arrive).

ႁဵတ်းလိူဝ်ၼႄႉၼႄႉတေႃႇထိုင်ႁွတ်ႈမၼ်းထွမ်ၵၢဝ်ၽွမ်ၵိုဝ်, It is well to do thus until he obeys.

ၵမ်ပႆႇ am pai, 2c,2c, not yet.

ၵဝ်ၶႃႈၵမ်ပႆႇထူပ်ႇပဵတ်းသေတုဝ်, I have not yet found a duck.

တေႃႇထိုင်ႁွတ်ႈမိူဝ်ႈလိူဝ်ၼႄႉလေႃၵဝ်ၶႃႈၵမ်ပႆႇႁႂ်ၵႃႈတၼ်သိုဝ်ၽၵ် သေပွၵ်, Until the present time, I have never been to market to buy curry stuff once.

7. ၸုဝ်ဢၼ်ဢမ်ႇပႆႈ sō an am pai, 3c,1c,2c,2c, before.
ၸုဝ်ဢၼ်ဢမ်ႇပႆႈသၵ်ႇၶုဝ်ၼႄႈလိူင်သိုဝ်သပ်ပျူမႃးတေ, Before (you) wash these clothes, buy soap.

ၸုဝ်ဢၼ်ၼႂ်ဢမ်ႇပႆႈပွႆႈၼုၵ်တူၼႄႈလိူင်၊ ၼႂ်ပၼ်မၼ်ၵိၼ်ၼမ်သေၵႃႉ, Before thou settest free this dove, give it water to drink.

ၸုဝ်ဢၼ်လပ်ၽူလၵ်ၼၢင်ဢမ်ႇပႆႈၵျၵ်ၼၢင်လိူင်ႁဝ်ၶႃႈၵုဝ်မၼ်တေႃႇတေႃႇ, Before the thief's sword broke, I feared him exceedingly.

LESSON XIV.

Verbal Relations, *Continued.*

ၵၢင် kāng, 1o, to trap, entrap.
ၵၢင်ၼႂ် kāng naü, 1o,1c, morning.
ၵၢင်ဝၼ် kāng wan, 1o,4c, the sun.
ၵျူဝ်သႃး kyō sā, 4c,4c, to exert one's self.
ၵွင် kawng, 1c, to heap up.
ၶဵၼ်မႃး khen mā, 4o, 4c, to recover one's health.
သဝ် hsau, 1c, a post.
သိုင် hsüng, 2c, a stable.
ၼဝ်ႈ na'u, 1o, to have fever.
ၼမ်ၼႆႈ nam na'i, 5c,4o, dew.
ၽၼ် hpan, 4c, to cut down, fell.
ၽႃဝႃ hpa wā, 5c, 2c, a blanket.
မၵ်ႇၶိၼူ māk khi nû, 2o, 3c,1c, an apple.
မႃလိၼ် mā līn, 1c, 1c, a fox.
ယမ် yam, 4c, to wet.
ႁုမ် hōm, 2o, to cover.

1. ၼင်ဢၼ် nang an, 2c, 1c, and ၵႃႈၼင်ဢၼ်, kā nang an, 3c,2c,1c, according as, as.
ၼင်ဢၼ်ၼႂ်တၢၼ်ၵိတ်ၼၢၼ်၊ ၼႂ်လီၵျူဝ်သႃးၽိုဝ်, It is well for

you to exert yourself according as you have leisure to do it.

ၵျၼင်ဢၼ်မၼ်တတ်ၶိုင်လႆႇၼၼ်မၼ်ႁဵတ်ယဝ်. He did according as he was able.

မၼ်သတ်ၵွံၼင်ဢၼ်ထုင်ထံမီးၼၼ်ၼိုဝ်, He spoke according to custom.

မၼ်သတ်မိၵ်ၵွံၼင်ဢမိင်ၶုၼ်ၸဝ်ႈ, He spoke in accordance with the order of the prince.

2. လွင်, lawng, 3c, လွင်တင် lawng tāng, 3c,4o, the reason, the fact of, that.

ၶႂလွင်ဢၼ်လုၵ်ၵေႃ ၼၼ်ထင်ပင်ၼုၵ်ၼၼ်ႁူႉဝ်, Did you know that that person's child is accustomed to entrap birds?

ပင်ၼႂ်ၼႆႇလုဝ်ဢၼ်ပင်ဝၼ်ဢံပ် ၵွၵ်ၼၼ်လိုင်၊ပဝ်လႆႇမိၼ်သတင် လွင်ဢၼ်မၼ်ၵႂႃပင်ၼုၵ်ၼၼ်ဢိုဝ်. This morning, before sunrise, I knew that he went to entrap birds.

လွင်ဢၼ်ၵေႃ ဢၼ် ၼဝ် ၼၼ် မိၵ်မႃး ယဝ်ၼၼ် လိုင်ၶႂႃ ႁူႉဝ်, Did you know that that man who had fever has got well?

3. Causative relations of the verb.

ၼင်ႁူႉဝ် nang hü, 2c,1c, လွင်ၼင်ႁူႉဝ် lawng nang hü, 3c, 3c,1c, ႁႂ် haü, 3c, ႁႂ်လႆႇ haü lai. 3c,3c. that, in order that.

ၼင်ႁူႉဝ်ၼႆၼႆႇတၵ်ဢံယံမၵ်မိၼူလိုဝ်ၼႆႇ လိုင်ဢဝ်ၽႃႁလုင်ႁူႉဝႆႇသေ ဝ. That the dew may not wet these apples, take a blanket and cover them.

ႁႂ်ၵေႃၼႆႇတုၺ်လီလီသေဝ်, Cause this person to look well.

ၸုႁႂ်မႃလိၼ်ၼႆႇၶဝ်ပႃၼႂ်သုၼ်ပုၼ်သေဝ်, Do not let this fox enter that garden.

ၵဝ်ၶႃထင် ဢဝ်ၵုၼ်သံၵေႃႁႂ်လႆႇ ဢဝ်မၵ်ႁိၼ်ၵွၼ် လိုဝ်ၼႆႇၵွင်ဝႆႇ

ဢိုဝ်, I have hired three men in order to heap up these small stones.

ၵုၼ်ဝၢၼ်ၶႃႈၵႂႃႇထိုၼ်ႁႂ်လႃႈၸၢၼ်ဢဝ်သဝ်သိပ်သၢမ်လမ်ယဝ်. The villagers have gone to the jungle in order to cut thirteen posts.

ၶၢင်ႁိုဝ်ၵႃႈမေတၵ်လႃႈၶႃႈၵႃၼ် သိုင်ဝုဝ်ဝုၼ် ထိုင်လုၵ်ဢွၼ် ထိုဝ်ၶႃႈ တၵ်ဢႆလႃႈလိၼ်ၵႃတိၶၢၼ်, In order that the hens may lay eggs in yonder stable, the children must not play there.

လိုၼ်သေထဝ်မုၼ် တီလိၵ် ယဝ်ၶၢၼ်ၵုၼ်တၢင်လႃႈမိုဝ်ၵႂႃ ၵႃတီႁိုၼ် သေႁေၢႆ, After the priest had written the book, the people returned to their homes.

LESSON XV.

Examples of Adverbs.

ၵႃလႆ kā laü, 3c, 1c, where?

ၵျုၵ် kyök, 3o, to like.

ၸု su, 5c, to assemble.

ၸိုဝ် sü, 3c, to be true.

သၵ်သေ hsāk hse, 3o, 2c, testimony.

တၢင် tāng, 4o, a road.

တုဝ်တႆ tō ta'i, 1c, 1o, a dead body.

မျူဝ် myō, 4c, a kind, sort.

လၵ်သွင် lāk hsawng, 3o, 2c, a present.

လင်တ lāng ta, 4o, 5c, a vulture.

လပ်သိင် lap hsīng, 4c, 2c, to be dark.

လု lu, 5c, to offer.

လုံ lûm, 4c, a court.

လိူၼ် lön, 1o, the moon.

ႁဵၼ် hen, 4o, to prepare.

ႁိုင် hüng, 1c, to be long in time.

ဢမု a mu, 5c, 5c, a suit at court.

ဢလူဝ် a lō, 5c, 2c, a wish, desire.

1. Adverbs of Place.

ပၢ်ဟ္ဂၤတင်ခ့ၢ်လိုင်တၢ်ဂ္ဂတ်ဟၢၤလွဲ, If (I) go this road, *where* shall (I) arrive?
တိအခၢ်တုင်တ့ၢ်မိးခ့ခၢ်လိုင်လင်တတင်လ့ၢ်ထင်လုဟခၢ်တုံဟခၢ်ဖိုင်, *Where* there is a dead body, the vultures gather.
ဟင်ဂ္ဂတ်ဟ္ဂၤတိအခၢ်ပိုခၢ်ဂ္ဂတ်ဟ္ဂၤခ့ခၢ်ဖိုင်, I dare go *where* others go.
နိုင်အခၢ်ဂိုလ်ခုင်ယင်ခ့ခၢ်မၤးဟၤခ့ၢ်, When you have made ready your clothes, come *here*.
တဟ်ဖံမၤးဟ္ဂ့ၢ်။မိးအလုင်ခ့ၢ်ဟ္ဂၤဟၤပုခၢ်ဖိုင်, I will not come. I wish to go *yonder*.
သိုင်မိးဟၤတိယၢ်ခ့ၤဂ္ဂိုင်, Is there a tiger *ahead?*
ဖံလွဲဟ္ဂ့ၢ်။မိးဟၤတိယၢ်တင်ထင်ဖိုင်, No. He is *behind*.
ယၤပေါ် တုလ်ဟၤခိုင်။တုလ်ဟၤတွဲတ, Do not look *above*, look *below*.
ဟင်ခၤဖံတုလ်ဟူတိဟူလိလ်လ့ၢ်, I cannot look *everywhere*.

2. Adverbs of Time.

တေၢ်လိင်ခ့ၢ်မ့ၢ်ဖိုင်, It is warm *now*.
မင်ယင်ဟတ်တေ်တေ်ဖိုင်, *Sometimes* it is very cold.
နိုင်ဟ့ၢ်လပ်သိင်ခ့ၤတေ်တေ်, *Just now* it was very dark.
ဟ္ဂ့ၢ်လူဟ္ဂခၢ်။ပေၢ်လုင်လိုင်လိုခၢ်တဟ်ဖ္ဂဟ်ဖိုင်, Wait. The moon will rise *soon*.
ဟံလိုခၢ်ဟ္ဂၤတဂ္ဂင်, *Afterwards* let us go.
ဂ္ဂင်ခၤတဟ်လ့ၢ်ဟ္ဂၤဂ္ဂိုင်ခ့ၤဂ္ဂိုင်, Must we go *a long time?*
ဖံလွဲ။ဖံပေၢ်ဂ္ဂိုင်တဟ်ယိင်ဂ္ဂိုခၢ်ဖိုင်, No. *Soon* we shall arrive at the house.
ဟင်ခၤခ့ၢ်ဂ္ဂတ်ဟံလိင်ဖိုင်, I want to arrive *immediately*.
နိုင်ခ့ခၢ်ခ့ခၢ်ဟုခၢ်ခံသဟ်သေ်လတ် ဟုံလိုင်ဟုံလွဲဖိုင်။နိုင်လိင်ခ့ၢ်လိုင် ခင်အင်လဟ်သွင်လေ်ခံသဟ်သေ်အခၢ်ဖံ လိုင်ဖံလွဲ, *Formerly* witnesses spoke the truth. *Now* they take bribes and bear false witness.

ဒိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်အဝဲၤဖျၢၤအ့ၢ်ပှၤအဝ့ၢ်မၤဖျၢၤတီလံၣ်လၢ်ဂ့ၢ်အမှၣ်ဖိၣ်, *Formerly* this person called his elder brother to court and instituted a suit.

လွၣ်အဝၤပေ့ၢ်ဖျၥ်ဒိၣ်အ့ၢ်တၥ်ပှၤတ် ဒိၣ်ယံၥ်အဝၤလိၣ်၊ ခဲၣ်ဖံၢ်ဂၤဂိၣ်, Do you know that if you leave *to-day*, you will arrive *tomorrow*.

ဒိၣ်သိၢ်အဝၤဟ့ၤဖိၢ်ဒွၤဝ့ၤ၊ တၥ်မ့ၤးဒိၣ်ဂိၣ်လၢ်ဖိၢ်ပိၤ၊ ဝ့ၤအၣ် အ့ၢ်ဖိၣ်, *Day before yesterday* the collector of revenue said that he would come *day after tomorrow* and collect money.

ခဲၣ်ယံၥ်ဟဲသံတၥ်မိၤဂိၢ်လူဖျၤ, *Tomorrow morning* I will do it *again*.

ဒိၣ်အဝၤအဝၤဟ့ၤမၥ့.ၣ်မိး လၣ်လူပိၤအံအ့ၤဖိၣ်။တေ့ၢ်လိၣ်အ့ၢ် ခဲၣ်လၣ်လူဟ်အ့ၤဖိၣ်, *Formerly* rich men offered much money. *Now* they offer only a little.

လၢ်အဝၤဟဲဖံပ့ၢ်ပှၤတ်ထိၣ်ဒိၣ်မၤဒိၥ့ၢ်အဝၤလိၣ်၊ဟဲဖံတွၤဒိလၣ် ဒေသ်ပွၥ်, Before I arrived in Burma *last year*, I never rode an elephant.

ဒိၣ်ဟၣ်ခဲၣ်မၤအဲၣ်ဖိၣ်။ဒိၣ်ဟၣ်ခံမၤဟတ်ဖိၣ်, *In the morning* he has fever. *In the evening* he is cold.

ဖံယံဒိၤလိၣ်အၣ်အ့ၢ်ဒေသ်ပွၥ်, It was never thus.

ဟဲဖံသူဂိုၤဟ်မျၤဲၣ်အ့ၢ်, I never like this kind.

LESSON XVI.

Examples of Adverbs, *Continued*.

ဟၤ kan, 4c, a handle.

ဂိတ် küt, 4c, to remain, be left over.

ဒ့ၥ် khek, 2o, a visitor, a guest.

ဒ့ၣ် kheng, 1o, to be stiff: to be dazzling.

ၶိူဝ်း khi-ō, 4m, a sickle.

ၶုတ်း khût, 4c, to dig.

ၶိုၼ် khün, 3c, to ascend.

ၶိုၼ်း khün, 4c, to do again.

ငၢမ်း ngām, 4o, to be good.

ၸၢင်ႈၶမ်း sāng kham, 3o, 4c, a goldsmith.

ၸဝ်ႈသၢင် sau hsāng, 3c, 2o, a novitiate.

သႅင် hsa'i, 1o, a ray of light.

သိူဝ်း hsö, 4o, to be happy.

တႅၼ်း ten, 4o, to repay.

ၼမ်ႉမေႃႈ nam maw, 5c,2c, a well.

ၼီ ni, 3c, a debt.

ပၢတ်ႉ pät, 2o, to cut, as grass.

ပိင် ping, 4m, to be equal.

မၢၵ်မူ māk mu, 2o,5c, the betel.

မဵင် meng, 2o, to distribute.

ယူလီ yû lī, 2c, 1c, to be well in health.

ယိူဝ်' yö, 3o, grass.

လဵင် lēng, 5m, to take care of, feed.

ဢမ်ႇတၢပ် am tāp, 2c,3o, to be unnecessary.

ႁွၵ် hawk, 2c, a spear.

1. Adverbs of Manner.

ႁဵတ်းၶၢမ်ႁွၵ်ၼႆႈႁိုဝ်ယၢဝ်ယၢဝ်တႃ, Make this spear handle *long*.

ၸိုင်ႈသြၢႇသူလီလီငိၼ်းၵေႃႈသဝ်ၽၢ, Please follow *well* your teacher's words.

ၵဝ်ၶႃႈဢၼ်တၢၵ်ႈႁဵတ်းလိူဝ်ၶၼ်ၶၢမ်ႈမိူဝ်ႈမိူဝ်ႈပၢႆႈပၢႆႈၶိုၼ်း, I intend to do *thus* repeatedly.

ၶႃႈၸၢင်ဝၼ်းမိင်တေႃႈတေႃႈ, The sun is *very* dazzling.

ၶႃႈယူၶၼ်ၵႂၢမ်း, (I) am as well *as usual*.

ၶဝ်ႈမိၼ်ၶၢမ်ႈၵိုတ်းဢိတ်းဢိတ်းဢွတ်းဢွတ်းၶိုၼ်း, There remain fragments of food.

ၸဝ်ႈသၢင်ၶၢမ်ႈဢမ်ႇတၢပ်သွၼ်လိၵ်ႁိုဝ်ႈသိင်သိင်ၵႂႃ, That novitiate need not study this book *through*.

ထိုဝ်ႁိုဝ် sö hü, 5o,1c.
ၼင်ႁိုဝ် nang hü 2c,1c,
ထိုဝ်ၼင်ႁိုဝ် sö nang hü, 5o, 2c,1c,
လွင်ထိုဝ်ၼင်ႁိုဝ် lawng sö nang hü, 3c,5o,2c,1c,
} How?

ႁိတ်ႁိုဝ်လႄ hit hü lè, 4m,1c,3o.
ႁိတ်သင်လႄ hit hsang lè, 4m,1c, 3o.
} Why?

ႁိတ်ထိုဝ်ၼင်ႁိုဝ် hit sö nang hü, 4m,5o,2c, 1c,
ၵွပ်ထိုဝ်ၼင်ႁိုဝ် kawp sö nang hü, 3c,5o,2c, 1c,
} Wherefore?

ၼီႈလွင်ထိုဝ်ၼင်ႁိုဝ်, *How* is it?
ၶႅၵ်ႇတၢၵ်ႇႁိတ်လွင်ထိုဝ်ၼင်ႁိုဝ်, *How* will this visitor act?
မၢၼ်တၢၵ်ႇတီလၢပ်ႇပၼ်ၼီႈထိုဝ်ၼင်ႁိုဝ်, *How* will he repay his debt?
ပိုၼ်ႉဢမ်ႇမၢၼ်ဢမ်ႇမီး ႁိုင်လေႈမၢၼ်တၢၵ်ႇၶိုၼ်တုၼ်မၢၵ်ႇမူႇၼႄႉထိုဝ် ၼင်ႁိုဝ်, Because he has no strength, *how* will he climb this betel palm?
ၶုၼ်လိင်မၢႆႉတၢၵ်ႇပတ် ယိုၼ်ထိုဝ် ၼင်ႁိုဝ် ဢမ်ႇႁူႉ။ မၢၼ်ဢမ်ႇမီးၶိုၼ်, (I) do not know *how* this groom will cut grass. He has no sickle.
ႁိတ်ႁိုဝ်လေႈၶုၼ်ၵႃၶုၼ်ၶႃ ထိုဝ်ၼႄႉယႃႉၸႂ်ထိုဝ် ၼင်ၼႄႉ, *Why* are these traders sorry?
ႁိတ်ႁိုဝ်လေႈထင်ၶမ်းၼႄႉႁႃတၢင်ႁိတ်လေႈဢမ်ႇထူပ်း, *Why* does this goldsmith seek work without finding it?
ၶုၼ်ႁိုၼ်းၶုၼ် ယေႃႈၼႄႉၶုတ်ၼမ်ႉမေႃ ၵႃတီၼႄႉၵွပ် ပိုၼ်ထိုဝ် ၼင်ႁိုဝ်, *Why* does this family dig a well here?

2. Adverbs of Number.

ခၣ်တၢ်ခိုၣ်ဢါခိုဝ်လွ်ပုခၣ်လ်ပွၢ်, *How many times* will he ascend that mountain again?

ငွၢ်ရှ္ဂွ်ပေါ်ယဝ်ဝါခၗ်မခၣ်ဖံထင်။မခၣ်ဝါ၊တၢ်လ်ခိုၣ်သွင်သံပွၢ် ဒွၣ်ဝါခၗင်ခၗ်ဖိုဝ်, He does not think *once* sufficient. He says that he must ascend *two or three times.*

ငွၢ်ခၗ်တုၢ်ခၗံသံယ်ဝ်ယဝ်, This cup fell into the water thrice.

ငင်ခၗံတွခၣ်ဂွါသေ်ပွၢ်, I never went *once.*

3\. Miscellaneous Adverbs.

ခင်သံဢေါခုင်ခုဝ်မိုခၣ်ဢခၣ်ဖိုဝ်, Those three wear clothing alike.

ခါ်တခၣ်လိုင်၊ ဖဝ်ခဝ်သခၣ်ခၗ်မိင်ပခၣ်တိလုၢ် ဖွခၣ်ဒိတ်ဢေါခၗ်ဂ ဒိင်ဢၣ်တ, If you have time, divide this rice equally among these eight children.

ခၣ်ဢေါ်ခ်လ်ၢံယ်ွင်ဖိုဝ်, He also wants some.

ခၣ်သံခုၢ်ဖြါလိုင်ယ်ိုလုင်လင်ဖော်, The ocean is very large.

ငွ်ခၣ်လိုင်သိုဝ်လုင်သိုဝ်လင်, His heart is very happy.

LESSON XVII.

Examples of Prepositions.

ကု kū, 2c, a frame.
ခင် khāng, 1o, a Kakhyen.
ခိုလဲ khō lai, 1c, 1c, stairs.
ခွၣ် khawn, 5c, a stick.
ငါ ngā, 4c, a tusk.
ငူတိုင် ngû tüng, 4c, 4c, a viper.
ငူဟဝ် ngû hau, 4c, 2c, a cobra.
သၣ်ခဝ် sān khau, 3o, 3c, a rice bag.
သိမ် hsīm, 4c, to put by, lay up.
ပၢ် pak, 4c, to set up.
ပပ် pap, 5c, a native note-book.
ဖင် hpang, 2c, the bank of a river.

ၽုၵ် hpûk, 2c, to plant.

မၵ်မုင် māk mōng, 2o, 3o, the mango.

မုၵ်ၽႆ mûk hpai, 5c,4c, a fire-place.

လမ် lam, 4c, a wall, fence.

လိတ်မႆ let mai, 2o,3c, to be hot, as the sun.

လုၵ် lûk, 5c, to rise up.

လႆ la'i, 3o, silk.

ႁေႃ haw, 3c, to drive out.

ဢိုပ် üp, 4c, to be destitute of food.

ၵူပ်မိုဝ်ၵူၵျဝ်ၶၢင်းလေႃးႁဝ်းဢမ်ႇၵျတ်ထွံသိလိုဝ်တင်ၶႆ, I dare not go this road *on account of* that cobra.

မိုဝ်ဢၶၢင်းတုၵ်ၶိုဝ်ၶုဝ်လႆလေႃးမိုဝ်ၶႆဢမ်ႇလုၵ်လႆ, *On account of* having fallen down staiıs, (I) cannot rise to-day.

ဢဝ်တင်ၶွၢင်းၶၢင်းယိလိုမၶၢင်းတ, Beat him *with* that stick. ပေႃထွံတင်လုလိုႁၶၢင်းတင်ႁုၶၢင်း သိုၵ်လိုဝ် ၶႆလိုင်တီ တၵ်ႁုဝ် ဢမ်ႇမီး, If you journey *together with* these soldiers, there is no occasion to fear.

ၼိုတၵ်လႆၵျိတ်ႁံလို, You must act *according to* your mind. မိုဝ်ဢၶၢင်းယူႁၢၶိုဝ်လွႆပုၶၢင်းၶၢင်းလိုင်းႁဝ်ၶၢဢမ်ႇလီလို, When I lived *upon* yonder mountain, I was not well.

ၵူပ်မိုဝ်ဢၶၢင်းလိတ်မႆလေႃး ႁုၶၢင်းသံႁေႃ ၶၢင်းၶၢင် ယူႁၢတွင်ႁုတုၶၢင်းမၵ် မုင်ပုၶၢင်းဢိုဝ်, *On account of* the heat of the sun, those three men sit *under* the shade of yonder mango tree. ၶံဝၢးႁဝ်ၶၢထုပ်ၵူတိုင်တုဝ်းႁၢတွင်ႁူတီၶွၢင်းဢိုဝ်, Last evening I found a viper *beneath* the bedstead.

မိုဝ်ဢၶၢင်းၵျိတ်တပ်ၶၢင်တီၶႆၶၢင်းလိုင်လဝ်ယမိုင်ၶႆပၵ်သဝ်သဝ်လီၶ ဝႆယႆၶၢယၵ်တူမၶၢင်းဢိုဝ်, The Monė Saubwa set up these twenty posts *before* the gate, when he made a fort *in* this place.

ခဝ်ဖိုတ်သုခၢၼ်ယံၢ်ၵျတီယံ’လင်ဂှိုခၢၼ်ၐိုၵ်, They make a vegetable garden *behind* the house.

ၡၢၼ်ခင်ထုၢ်လီယူၵျခၟ်သုံၵျတီခွၢ်လံဗင်ၐိုၵ်, The Kakhyens ought to stay *in* booths *outside* the city wall.

ဆၢ်သီဝိုခၢၼ်ဝ’ပုခၢၼ်မိုၵ်ခၡေလိုင်၊တီတၢ်ၐိုပ်တင်ဟိခၢၼ်တၢ်ၐံမိး, If (you) lay up money *for* the future, there will be no lack of food for you.

ၡၢၼ်သုမခၢၼ်ခံခၡေမိးၵျတီဂိုၵ်ဖုံမခၢၼ်ၐိုၵ်, His many enemies are *around* him.

ဆၢ်ယုၢ်တုခၢၼ်မၢ်လင်ခံခံၵျတီဂိုၵ်ဖုံဂှိုခၢၼ်ခၡေ’လိုင်တၢ်ဂှုံလီၐိုၵ်, If (you) plant many jack trees *about* this house, they will shade it well.

ခိုင်ခၡတၢ်ဗွၡလေဲၵျတီဂိုၵ်ယင်ခံဂှုင်ခၡေ’ၐိုၵ်, We two will go to walk *by* the bank of this river.

ၡုင်ဆၢၼ်တင်ၵျခိုၵ်ဂှိုၵ်ခၡေ’ၐံလပ်သိင် ၵျခၢၼ်တင်မခၢၼ်ဗွ’, The goods placed *on* this boat do not pertain to him.

ခုံၡုၢ်လိုၵ်ခၡေ’သူဂှုလၢ်ယို, Whom do you know well *among* these men?

ၡုင်ၵင်ဂှိုခၢၼ်ခၡေ’တင်ဗျင်ပုခၢၼ်မိးခံဂှုင်ၐိုၵ်, *Between* this house and yonder monastery is a river.

ၡုၢ်ယံ’မိးခၟ်ၵျင်ဂှိုခၢၼ်ၐိုၵ်, The fire place is *in the midst of* the house.

ဆင်ၡေၢ်းလင်လီးၡခၡေ’ခ’ပခၢၼ်တီလၵ်မိုင်ၵသဲၢံ, Take the elephant's tusk and sell it *to* the governor.

ဆင်ခွၢၼ်တၵ်ခၡေ’ၵသဲလေဲပ’တီခၢၼ်ဗွၡလူဗင်ပုခၢၼ်တ, Take this cane and walk *to* the city.

ဆၢ်ဝုၵ်မၡးလူခၡေးခၡေ’လိုင်၊ တၢ်လ’ၵျေၢ်ယို်ယို်ၐိုၵ်, If cattle come *to* this paddy field, (you) must drive them away quickly.

ပေါ်ၵဝ်ၼံပါးလိုင်၊မၼ်ၼံၵႂါလႆ, He cannot go *without* me.
ပုၼ်ၼၼ်တၵ်ႁိတ်သိုဝ်သံယိုၼ် လိုင်သိုဝ်လႆတ, Buy silk *for* making three jackets.
လၵျေလုင်တႅမ်လိၵ်ၵါၼ်ပပ်ၼေႆသိုဝ်ၼေါတ္ဝ်တါလၼ်ယံဢိုဝ်, The chief scribe wrote in this native note-book *in the presence of* the Saubwa.

LESSON XVIII.

Examples of Conjunctions.

ၵါၵေႃ kā kè, 1o,1o, a pigeon.
ၵါ kā, 3c, to be scarce.
ၵေါသေႃ kaw hsè,5c,3o a friend.
ၶါးတႅမ် khā tem, 4c,2o, to be humble.
သုၵ် hsûk, 4c, to be ripe.
တံ tām, 2o, punishment.
တိၼ် tīn, 1c, the foot.
တိုၵ် tök, 3o, a brick or stone building.
တွင်ၵႂါ tawng kwā, 5c,2c, to have diarrhœa.
ၼံၼုံ nam nōm, 5c, 4o, milk.
ၼံၽိုင် nam hpüng, 5c, 3c, honey.
ၽွံ hpawm, 5c, to unite together.
မၵ်ၶိင် māk khēng, 2o, 1m, a pine-apple.
မင်ၵလါ mang ka lā, 2c, 5c,2c, blessing.
မႂ် maü, 2c, to be new.
လိုၵ် lük, 4c, to be late.
ဝါ wā, 3c, to scold.
ဢိုတ် üt, 4c, to be closed.

ၵဝ်ၶါၶ်လႆၼံၼုံတင်ၼံၽိုင်ၶါၵျေႃ, I want milk *and* honey.
လၵ်သမါးတုၵ်သေႃၵါၼိုဝ်ႁိုၼ်လေႃတႆဢိုဝ်, The carpenter fell from the house *and* died.
ႁိတ်တ။ဢံၼေၼ်ၵေါ်ယါပေႃလတ်ၵါသင်, Do it *or* say nothing.

ဒီးဂ့ၤတၢ်သိၣ်သိၣ်တေၢ်တေၢ်ဖီၣ်။ ပေၢ်ဖံဂ့ၤတၢ်လိၤ တဘၣ်လၢ် ခံတၢံဖီၣ်, It is good for you to act uprightly *or* you must suffer punishment.

ခီဘၣ်သံတိၢ်အၢ်လိၥ်အေၢ ဒေ်ဖေၢ်ဟ်ခၢတဘၣ်လၢ်ဟ္ဂၢ ဟံလိၣ်ဖေၢ်, *Although* my feet are very sore, I must go immediately.

ဘၣ်ဝီၢ်အၢ်လိၤမီးဟၢဟ်ဂ္ၢသိပ်ပၢ်ဂ္ၤဘၣ်တုၣ်ယူ ဒေ်ဖေၢ်ဖံခၢ်ခၢ်ဒေ်တုၣ်ဂ့ၢ်, *Although* the master of the house has fifty five pigeons, he does not wish to sell one.

ဘူမိၤအ့ၢ်ခၣ်ဟၢဒေ်လၢ်၊ ဂ့ၣ်ခၢတဘၣ်ဖံဖိၣ်ပ်တၤဟိအၢ်, *Although* rice is scarce in this city, we shall not want for food.

အၤဒီၣ်ဂ့ၣ်ခၢတဘၣ်လၢ်ဟ္ဂၢဟၢတိမိၤသိအၢ်ဗီပုအၢ် လိၤခ့အၢ်ဂ့ၢ်ခံပအၢ်ဖအ ခူၤယၣ်။ ခၣ်ဝၢအေၢ်ဒေ်ဖေၢ်မအၢ်ထၣ်ဖံမီး ဖလုၣ်လွၤဖအၢ်ဂ့ၣ်ခၢ တဘၣ်ဟ္ဂၢအေၢ်, The king has given us permission to go to Theinni. *Nevertheless* he does not wish that we should go.

ခဲဘီၤအ့ၢ်သုဘၣ်ယၣ်။ဟ္ဂၢ်ဟၢပိၣ်ဖအၢ်တွၤခ့ၣ်ဟ္ဂၢလေ်ခ့ၣ်ဖံလၢ်ဟိအၢ်, This pine-apple is ripe, *but* you must not eat it, *because* you have the diarrhœa.

မူခီအၢ်ထိၤခိၤယုအၢ်အေၢ်လိၤ တၤအ့ၢ်ဖိၣ်တ်ဝၢ်ယၣ်။ ဗိဘၣ်အ့ၢ် ဖေၢ်၊ ကျိၣ်ဟ္ဂၢလၢ်ယူ, When the rainy season comes on this road is closed. *Nevertheless* you can go by boat.

မုအၢ်အ့ၢ်လိဘၣ်ယၣ်။ပိၣ်အ့ၢ်လေ်ဟၣ်ခၢခၢ်အ္ဂအၢ်တေ်တေ်, It is late at night, *therefore* I am very sleepy.

ခဲအ့ၢ်ဂ့ၢ်ဟၢဖအၢ်မအၢ် တတ်အိၤလၢ် အေၢ်ယၣ်။ ဟိလ့ၢ်လူ၊ ယၢပေ်ဝၢ အၢ်, He is doing all that he is able, *therefore* do not scold him.

ခဲထိုၣ်ဖအၢ်ဂ္ၤဂ့ၣ်လဲၣ်ချူးတိၢ်အေၢ်မီးမၤဟလၢဖေၢ်။ လွၤမအၢ်လံ၊ မိုၤ အဂ့ၣ်ထၣ်ဗိအၢ်မိုၤခၣ်အေၢ်ဖေၢ်, Blessed are the poor in spirit, *for* theirs is the kingdom of heaven.

ပေါ်ထွံတင်ယ်ၶူၺႃလိုင် တၢင်ႁူတ်ထိုင်ႁၢတီ တိုၵ်ၸုတ် လင်းမွိုင်, *If* (you) follow the right-hand road, (you) will arrive at a brick building.

ႁဝ်ၵုဝ်မၼ်တၢင်လိပ်ၽိုဝ်, I am afraid *lest* it will be sore.

လိုဝ်သေၶၼ်၊ၶင်ႁိုဝ်တၢင်ဢိလ်မၢႏလိုင်သုၺႃယႃသေႁံ, *Moreover*, put on medicine *in order that* it may get well.

ႁိုၼ်ႁေႃသေႁဝ်ၶၼ်ယႂ်မ့ဢိတ်ယဝ်။ ပေါ်ဢိၼ်လိုဝ်ၶင်ၶၼ်လိုင်၊ႁဝ် လိယ်ႁၼ်လွ့မၼ်ႁိတ်ႁိုၼ်ၼ့ၽိုဝ်, Our friend's house is burned, *consequently* we ought to unite and help him build a new house.

LESSON XIX.

Examples of Interjections.

သဝ် hsau, 4c, to wait. ႁ့ ha'i, 1o, to disappear.

ဢလုဝ်၊ငိၼ်ႁဝ်ႁ့ယဝ်, Alas! my money has disappeared.

ဢလုဝ်လုဝ်၊မေႃႁဝ်ဢိၼ်ၽိုဝ်, Alas! my mother is sick.

ႁေႃ၊ယႃပေႃႁိတ်, Heigh, don't do it.

တုလ်လူ။လုၵ်ဢွၼ်ၼေ့ဢံထွံၵိူ့, Look, this child does not obey.

ႁတ်ႁၢလေႃမၼ်ဢံထုပ်သိုဝ်ၶၼ်ၽိုဝ်, Fortunate, he did not meet that tiger.

ဢိလ်ၶေႃတေႃ,ႁဝ်ၶၢဢံႁေႃမၼ်မိုဝ်ၶၼ်လေႃတေႃလိဝ်ဢံႁေႃလ့, Alas! I did not hinder him then. Now I cannot hinder him.

ဢုဝ်ဢိၼ်ၵွင်။သဝ်လူၵွၼ်, O friend, wait.

ဢိၼ်ၵွင်ႁ၊ ၶ့ၶ့ၶ့ႁ့လိုဝ်ၶၼ်ႁိုဝ်, Friend, do you wish to sell those fowl's eggs?

LESSON XX.

DAYS AND MONTHS.

The names of the days are derived from the Burman.

တၼင်ၶၼွ်	5c,4o.2o, Sunday.	တၼင်လႃ	5c, 4o, 2c, Monday.
ဢင်ၵႃ	2c, 2c, Tuesday.	ပုၵ်တၶူး	3c, 5c, 4c, Wednesday.
ၵျႃသပ်ပတေႃ	3c,3c,5c,4c, Thursday.	သုၵ်ၵျႃ	3c,2c, Friday.
		လၶေႃ	5c,2c, Saturday.

According to ancient Shan custom, the new year began with လိူၼ်ၸဵင်. Every month had thirty days, and consequently every year had three hundred and sixty days.

The following is a Shan formula for reckoning the days and months of the Shan year:—

ပီလိူၼ်မိူင်ႁဝ်းမၼ်းလပ်ႁပ်တံႁၼ်းဝႆႉၶႃႈ ထွၵ်ႈဢွၵ်ႇပုၵ်ႈမၢဝ်လုတ်ႈ ထွင်ပၼ်း၊ ၽဝ်ၸိူဝ်းၵျႃႁျႃသေတေႃတင်ယိူၼ်လိူၼ်း၊ သင်လုင်ပုင်ယၼ်း ၼၵ်ၶတ်လိူၼ်ဝၼ်း၊ သိုပ်တံသိမျႃးတေႃၵျွတ် ၶၼ်းထိုင် မိုဝ်လီဝ်ထင် ၼႄႈ၊သံသိပ်ဝၼ်းထင်ပီၼ်းလိူၼ်း၊ သိင်သွင်လိူၼ်းထင်ပီၼ်းပီ၊ သံပၵ်ၵျွၵ် သိပ်ၶွပ်သံဝၼ်းထင်လိတ်၊ သၵ်ႁရိၸ်ၼီတ်ၼီပီမိူင် လႆႈႁိူင်ပႆႈသွင်ပၵ် သီသိပ်ပႆႈႁဝ်တုဝ်၊လၵ်ၼီပီတႆႈႁပ်ယီ၊လိူၼ်းသိပ်ၽိတ်လွင်သိပ်သံၶႃ၊ ၼၼ်းထံသွၵ်ႁျႃ၊ဝၼ်းတႆႈတဝ်သိင၊မတ်တွင်ဝႆႉလီလိင်ႉငံတ။

There was no intercalary day or month. Every year and day had their special names. After the conquest of the Shan principalities by the Burmans, doubtless partly for political and partly for religious reasons, the Burman reckoning was adopted by the Shans, and ထိုၼ်ႁႃ which coincides with the month that begins the Burman year, was accepted by them as the first month

of the Shan year. Most of the Shans accept for their worship days the calendar of full and new moons which is annually prepared and published at Mandalay, As some of the Burman months have only twenty nine days, and every third year there is an intercalary month in Lent, probably the old Shan calendar with its months of thirty days each and no intercalary days during the year, was discarded as inconvenient for marking the Burman worship days in a clear and easy manner.

The old Shan calendar is still used by the Sawti sect of Buddhists whose worship days consequently do not coincide with those of the Buddhists who follow the Burman calendar.

The following order of the months begins with the first month of the old Shan year:—

လိူၼ်ၸဵင် 1o, 1m, the month nearly answering to December.

လိူၼ်ၵံ 1o, 1c, the month nearly answering to January.

လိူၼ်သံ 1o, 1o, the third month nearly answering to February.

လိူၼ်သီ 1o, 2c, the fourth month nearly answering to March.

လိူၼ်ႁႃ 1o, 3c, the fifth month nearly answering to April.

လိူၼ်ႁုၵ် 1o, 4o, the sixth month nearly answering to May.

လိူၼ်ၸဵတ် 1o, 4m, the seventh month nearly answering to June.

လိူၼ်ပိတ် 1o, 2o, the eighth month nearly answering to July,

လိူၼ်ၵဝ် 1o, 3c, the ninth month nearly answering to August.

လိူၼ်သိပ် 1o, 4c, the tenth month nearly answering to September.

လိူၼ်သိပ်ဢဵတ် 1o, 4c, 4m, the eleventh month nearly answering to October.

လိူၼ်သိပ်သွင် 1o, 4c, 1c, or လိုၼ်ၵထိင် 1o, 5c, 2c, the twelfth month nearly answering to November.

PART SECOND.

——o——

LESSON I.

Man, ၵူၼ်း kōn, 4o.

ၵူၼ်းၽေႃႈၼႆႉပဵၼ်ၵူၼ်းလီယူႇဝႃႈ, This man is a good man.

ၵူၼ်းၽေႃႈၼႆႉပဵၼ်ၵူၼ်းလူင်ႁိုဝ်, Is this person a great man?

ဢမ်ႇၸႂ်ႈ မၼ်းပဵၼ်ၵူၼ်းဢွၼ်ႇယူႇဝႃႈ, No. He is a little man (in rank).

ၵူၼ်းၼႆႉပိုၼ်ႈဢၼ်ထဝ်ႈလေႃးပိုၼ်ႈႁူဝ်သေမၼ်းယူႇဝႃႈ, Others respect this man because he is old.

ၶေႃႈမၼ်းထိုင်ယုံလႆႈႁိုဝ်, Can (you) believe his words?

ၶႃႈၶႂ်ႈႁၵ်ႉၵူၼ်းပိင်ၺႃႇၼၼ်ႉမၼ်းယူႇဝႃႈ, I like that wise man.

ယိင်းၼႆႉႁၢင်ႈႁၢႆႉယူႇဝႃႈ, This woman is ugly.

ၵူၼ်းၼႆႉပဵၼ်ၵူၼ်းသိုဝ်ႈ တေႃႉယူႇဝႃႈ၊ မၼ်းလၢင်ႉပိတ်လၢင်ႉလီလွၵ်ႈ, This man is upright, he does not deceive.

ပိၵ်ႉၵူၼ်းၵုတ်ႇတင်လႆႈတႃႇ, Avoid dishonest men.

ပဵၼ်ၵူၼ်းၽႆႈႁိုဝ်။ ပဵၼ်ၵူၼ်းၶၢၼ်ႁိုဝ်, Is (he) an energetic man? Is (he) a lazy man?

ခုၣ်ခၢၣ်ဖိၣ်ဟုၣ်အၢၣ်လိၩ်အွၩ်သိၣ်အွၩ်အိုၩ်, That official is a famous man.
ဖျၢၣ်ၡၢ်လွဲၣ်ပွတ်ဂိၩ်, Is this person short-tempered?
အံၩ်လွဲၣ်ဟွၢ်။မၢၣ်လွဲၣ်ယၩ်အိုၩ်, No. He is patient.
ဖျၢၣ်ၡၢ်လှၢၣ်လိၩ်ဂိၩ်, Has this person a good mind?
အံၩ်လွဲၣ်ဟွၢ်။မၢၣ်လှၢၣ်ထိုၣ်တေၩ်တေၩ်, No. He is very stupid.
ပေၢ်ဖျၢၣ်ၡၢ်လံၩ်လီၩ်လိုၣ်ဂှိတ်သတိတ, If this person is cunning, be careful.
ဟုၣ်ဖျၢၣ်ၡၢ်ဖိၣ်ဟုၣ်အၢၣ်ၢၣ်သီအုၢၣ်အွၢၣ်ခၢ်အေၢ်, This man is a gentle person.
ယၢ်ပေၩ်ဖိၣ်ဟုၣ်လိုၣ်သေၩ်ဟံ။ဖိၣ်ဟုၣ်ယိလှၩ်ဟုၣ်ငေၣ်သေၩ်ဟံ, Dont be a rough man. Be a refined man.
မၢၣ်ဖိၣ်ဟုၣ်လိုၩ်ၡၢၣ်ဂိၩ်, What kind of a person is he?
ဖိၣ်ဟုၣ်အၢၣ်မိးသရှေၩ်အိုၩ်. He is a respectable man.
လုၩ်အွၢၣ်ၡၢ်ဂှိတ်လိုၩ်ၡၢၣ်ဂျၣ်ဟုၣ်ယှၩ်အိုၩ်, This child acts like a man.
မၢၣ်လွဲၣ်ထိုၣ်ဖိခွၣ်မၢၣ်အိုၩ်, He longs for his friends.
ၡ်မေၢ်ဂှိတ်ဟၢ်သၣ်, What work do you understand?
မေၢ်ဂှိတ်လၣ်လိၩ်ခၢ်အေၢ်, I understand blacksmithing.
လုၩ်အွၩ်ဟၩ်ခၢ်မေၢ်ဂှိတ်လၩ်သမၢးခၢ်အေၢ်, My own son understands carpentry.
ပေၢ်သိုပ်ၡ်ၡၢၣ်မေၢ်တိၩ်လတ်ခၢ်အေၢ်, Your step-father understands how to paint pictures.
ပိုၣ်မေၢ်လိၣ်မ်ခၢ်အေၢ်, Others can turn wood.
ဂျၩ်ဖေၢ်မေၢ်တွၣ်ဂျၣ်ခၢ်အေၢ်, We also can carve in wood.

LESSON II.

Body, တုၩ် tō 1c, တုၩ်ခၢၣ်ထၢ် tō hkan htā, 1c, 2c, 2c. တုၩ်ကၢ်ယ tō kā ya, 1c, 2c, 5c, and Members, အၣ်ကၢ် ang kā. 2c, 2c.

ၵုဝ်ၶေႃၶေ'ယွႝတေႃ်တေႃ်, This man's body is very large.

ႁူဝ်ၶ'ၸူတင်ဝၼ်ၽိုဝ်, My head has ached all day.

ဢဝ်ဝီဝီၶုၼ်ၵူဝ်ႁဝ်ၶႃသေႁံ, Take a comb and comb my hair.

ယိင်းဢွၼ်လုၵ်ယိင်ၽွၼ်ၶေ'လိၽိုဝ်, This little girl's eyes are black.

တိၼ်ၶၼ်မၼ်လိၺ်ပၢၼ်ၶေႃ လုင်လင် လေတိၼ် မၼ် လိပ်ၽိုဝ်, His feet are sore because he ran fast.

သႂ်ၸႂ်လိုၼ်ၽံတွတ်လိုင်ႁုၼ်ထင်တ'ၽိုဝ်, If the heart ceases to beat, men die.

ၵူၼ်ၶႃၶေၼ်ၶုပ်ၶဝ်လေဝ'ထဝ်ၽြႃးၶေႃ, Both of them kneeled down and worshiped the god.

မေႃယႃၶွၼ်ၸူၶေႃၶေ'မေႃယႃ တိပ်မေမိုဝ် တင်ၼိဝ်မိုဝ်သွင် ၼိဝ်ဝိတ်ၽိုဝ်, The physician cut off the thumb and two fingers from this person's right hand.

ၶဝ်ယိင်ၶေ'ၶဝ်သေလ'၊ သုပ်မၼ်ႁၢင်ထၽိုဝ်, Although this woman's teeth are white, her mouth is ugly.

လိူတ်ဢွၵ်ၶူလင်မၼ်လေလ'မႃးၶိုဝ်ၶုတ်မၼ်ၽိုဝ်, The blood comes from his nose and flows down upon his beard.

ယိုၼ်ၶၼ်မၼ်ၶေဝ်လေၶိုဝ်မၼ်မ'ၶေင်မၼ်ႁိင်ၽိုဝ်, Because he has fever, his flesh is hot and his skin dry.

လိူၼ်ၼႆ'သင်ၶံတၵ်လိၵူလုၵ် မၼ်ၽိုဝ်, This month Hsang Kham will pierce his child's ears.

မိူဝ်ၶၼ်မၼ်ၽသၵ်လ' သိပ်သံဝီၶေၶၼ်လိုင်မေႃ မိုၵ်သံမိုၵ် တီၽုၵ်ၶၼ်တင်ၶိၺ်မၼ်တင်ၶႃမၼ်ၽိုဝ်, When he was thirteen years of age, a tattooer tattooed his chest, arms, and legs.

ၼိဝ်တိၼ်ယေၼိဝ်ယေၼိဝ်မီးလုပ်သံပွင်ၽိုဝ်။ၵွ'ႁႃ၊မေတိၼ်မီးလုပ်သွင်ပွင်ၵွ', Each toe has three bones, but the great toe has only two.

ၵူဝ်ဝႃမၢၼ်ၾူး၊ ငွၵ်သွၵ်မၢၼ်ၶိင်ၼေဝ်, His shoulder is swollen and his elbow is stiff.

LESSON III.

Clothing, ၶူဝ် khō, 4c.

ၸင်ယိပ်ၶူဝ်ၵူဝ်, Can (you) sew (or make) your clothes? ၼံၸင်ၵွႃ။တၵ်ၵူင်ၼၢဝ်ႁုၼ်ယိပ်ၶူဝ်မႃးႁၢႆလႃယိပ်ၼေဝ်, I cannot. I will call a tailor to sew.

ပေႃတႃမၢၼ်ၼံလီလိုင်၊ မၢၼ်တၵ်သုၼ်ၶိလႃလိုဝ်ၶေင်ၵူဝ်, If his eyes are not good, how can he thread a needle?

တႃမၢၼ်လီၼေဝ်။ပိုဝ်ၶေႃလေမၢၼ်မေႃယိပ်ၵေႃတေႃ, His eyes are good. Therefore he is very skilful in sewing.

ၵဝ်ၶႃၶႃလႃသိုဝ်ၶဵၵ်သီယိုၼ်၊ ႁုၼ်လႃသွင်ယိုၼ် တင်ၶိုဝ် ၵူဝ် ၶိုဝ်းႃ ၼေဝ်, I want three cotton jackets, two silk trowsers and a turban.

ၶႃလႃၶိပ်တိၼ်ၵူဝ်, Do (you) want sandals?

ၼံလိုင်ၵွႃ။ၶႃလႃသွၵ်တိၼ်ၼေဝ်, No. (I) want shoes.

ၼိုဝ်ၼၢၼ်ၶုင်ၶူဝ်ၶေၼ်လိုင်၊ ႁတ်သႃၼိဝ် လီလီတ, When you put on your clothes, fasten your girdle well.

ၵေႃၶေႃတိုဝ်ႁုပ်ၼေဝ်။ၵဝ်ၶႃလိုင်ပေႃလႃ ၵင်လွင်၊ပေႃယဝ်, This person wears a hat. If I spread an umbrella, it is sufficient.

ၶူဝ်ၶုင်ပူယိင်ၶေၼ်ပိၼ်လိုဝ်ၶေင်ၵူဝ်, What is that woman's dress?

မၢၼ်ၶုင်သိၼ်လႃၼၢၼ်ယဝ်တင်သိုဝ်ၼၢၼ်ယိုၵ်ၼေဝ်, She wears a long silk skirt and a white jacket.

လိုဝ်သေၶေၼ်မၢၼ်တိုဝ်ပိုဝ်၊ ၶေႃၵူၶံ၊ၶုဝ်တိၼ်တင်ပွင်ႁုဝ်ယူၼေဝ်။မၵ် ပူတိၵေႃၵူႃၼေဝ်, Besides, she wears bracelets, gold ornaments, anklets and rings. She also wears a necklace.

ဆုိဝ်အဲ'သိဟ်ဖြုၚ်ယာဝ်။ တဟ်လ'ဖုပ် မခၚ်ဖိုဝ်, This jacket is torn. It must be patched.

ဆိပ်မဟ်တုံသ္ဝ်တ, Put on buttons.

အဝ်ဟ်ဂ'ဂ'သိုဝ်လိလိသဝ်ယာဝ်၊ ယိပ်မိပ်ယ္ဂ်ယ္ဂ်တ, Having cut out the jacket well with the scissors, hem it quickly.

ခ'အခၚ်လိယိပ်ဂ္ကမဟ်တုံအခၚ်ဖအံမိးဖ္ဂ', (I) have no thread suitable for sewing the button holes.

ဍုဂုၚ်မခၚ်အဲ' တၚ်ယ်ာ လိတ်ခ္ဂ်မိး ဖုပုခၚ်, This Burman's waistcloth and your handkerchief are there.

ခုၚ်တိခၚ်ယွဟ်ဖြုၚ်ယာဝ်, The stockings are out of repair.

အဝ်မ'တၚ်ယ္ဂ်ဟ်ၚုဝ်လေ်ယိပ်မေ်တ, Take thread and a thimble and mend them.

ဆုိဝ်ထဟ် ဖလတ် တုဟ်ဖုယ္ဂ်လေ်ဖဝ် ခုဖအံမိး ဖိုခၚ်တဟ် သိုဝ်, A broadcloth jacket is high priced. I have no money to buy one.

ဆုိဝ်အဲ'လုဝ်ဂ္ဂၚ်ဖအခၚ်ခ္ဂ်ဖိုဝ်, This jacket needs a new lining.

LESSON IV·

House, ဂြိုခၚ် hön, 4o.

ဍုဍုဖုတိဂြိုခၚ်လ္ဂ်, In what house do you live?

ဂြိုခုယ္ဂုခ္ဂ်ဂြိုခၚ်ပုခၚ် ယူခုဖအော်။ ဖ္ဂ'ဖုတဟ် ဂ္ဂတ် ဂြိုခၚ်ခ္ဂ်ခု ဖအော်, We live in that house, but we shall build a new house.

ထုဟ်ဖုတိအဲ'ဖ္ဂုလူဖုတိဂြိုခၚ်သူပုခၚ်ဖ'ဖုဂြိုဝ်, How far is it from here to your house?

ဖိသဝ်သဟ်ၜုဖိုဝ်, It is about a mile (i. e. a Burman mile.)

ထဟ်ထ'သိုဝ်သဝ်လ္ဂ်၊ ပိလုပ်လ္ဂ်၊ မ'လ္ဂ်၊ မ'အဲလ္ဂ်၊ တၚ်ဖဂုတ်လ္ဂ်ဖိုဝ်, (I) must buy posts, boards, bamboos, nails and bricks.

ဆုဂ္ဂတ်ဂြိုခၚ်ခ္ဂ်လိုၚ်တဟ်ဖၚ်ပိလုပ်လေ်မုၚ်ခုဖိုဝ်, If (I) build a

new house, I shall cover the sides with boards and roof it with thatch.

တၢၼ်ႁိတ်ၶုၼ်လ'လ'သိၼ်, How many stairs will (you) make?

ပေႃႈမိၼ်မႃးလိုၼ်ၽုၺ်ၽၼ်တူသေႁႆႉ။ ၽႆၶၼၶၼ်ၵေႃႈ ၽိုတ်ဝ' သေသေသေႁႆႉ, If guests come, open the door. Otherwise keep it shut.

ပတ်လုၼ်ၶၼ'ဝ'မုတ်မုတ်တ, Sweep this room clean.

သွႆၶႆႁၢၶွႆလုၼ်ၽပ်ၶႆၶၼၶၼ်တ, Put water in that bath room.

ၶွႆလုၼ်ၶွၼ်ႁၸ်ၶၢၶ'မိႈတီၶၼၸ်ႁုၼ်ၽၶၼ်တၸ်ႁူတီၶွၼ်လၸ်ႈၽိုဝ်, There are six chairs and one bedstead in my sleeping room.

ႁၢၶိုဝ်တီၶွၼ်မိႈၽၢႁွပ်သွၸ် ၽၶၼ်ၽိၼ် တၸ်ၽၢဝ'လွႆ၊ မွၶၼ်ႁုဝ်လွႆ သုတ်လွႆၽိုဝ်, On the bed are two mattrasses, blankets, pillows and a mosquito curtain.

ၸေႁိလ်တီၽိၶၼ်ၶၼၶၼ်ဝ'တ, Prepare that table.

ႁိုၶၼ်မၶၼ်မိၶၼ်သိလိၸ်မိုၸ်ၽိုဝ်။ ႁိုၶၼ်ႁဝ်လိုၸ်မိၶၼ်ႁိုၶၼ်ယဝ်ၽိုဝ်, His house is square; my house is long.

ၽဝ်ၶႆတဝ်မႃးလေႁ'ဝ'ႁၢၶိုဝ်တိုၼ်ၶၼၶၼ်တ, Bring the water goglet and place it upon that box.

တေႃႇလိဝ်ၶ'ႁွၢတၸ်ၶႆ ၽုၶၼ်လူ, Now go and heat some water.

မိုဝ်ၽၶၼ်ၶႆလိုတ်ယဝ်ၶၼၶၼ်၊ မႃးလတ်ႁဝ်တ, When the water has boiled, come and tell me.

ၽဝ်ၶိၸ်ႁိၸ်မႃးလေသွႆၶွႆၽွႆၶႆၶိၸ်ငသေႁႆႉ, Bring the tea and put it into the teapot.

ၽဝ်ဝၶၼ်ၶႆၶိၸ်မႃး လေသွႆႁိုဝ်ဝၶၼ်လူ, Bring the tea cups and put in sugar.

ဝ'ၸေႃၽွၶၼ်ၶၼၶၼ်ႁၢတီလွႆ, Where did (you) put the spoon?

ဒိၣ်လုၢ်ဒ့တၢ်ခွၢ်ယၢ်ခံသီလုၢ်ဂ့ၢ်ဟ့ၤယာ်, One silver cup and four tumblers have disappeared.

ဒိတ်သံမၢ်တဒ် ခၢ်လဒ် သံဖၢခဲ ပခဲ ဒသံ့, Give three knives and three forks.

ထၢ်တိလ့်တိၢ်ဟ့ၤယာ်, The lamp is broken.

ထံယိၢ်လိဝ်ခဲခဲတုၢ်ဟၢ့ဒ်ဒ့ဖိုဝ်, Those white plates cost two rupees and a half.

ခဝ်ယဝ်ဂ့ဝ်။တွဒ်မ့ၢ်ခဝ်တေ်တေ်, Have you cooked rice? I am very hungry.

ထၢ်။တၢ်ဟိခဲဟ့ၤသဒ်, There is no curry, what will you eat?

ဟိခဲခိုဝ်မူဟ့ၤ။ ခၣ်ဝ့ၤခဲခဲ၊ မၢ်ခိုဝ်ဟ့ၤဖိုဝ်, (I) do not want to eat pork, but (I) like fowl's flesh.

ခဲ့ဂ့ဒ်တေ်တေ်, This bread is very dry.

ဒ့သံတုဝ်လေ်ခုဝ်တ, Fry three fish.

ခဲ့ဟိခဲဝခဲတေ်တေ်, This beef is good eating.

လေ်တုံခိုဝ်သုဝ်ခဲ့တ, Light a fire and boil this mutton.

ခိုဝ်ဥဒ်ခဲ့တ, Roast this venison.

လုဒ်မုၢ်ဒ်ခၣ်ယၢ်တ, Take a yam and roast it in the fire.

သံလုၢ်ခဲ့ဂ့ဒ်ဟ့ၤယာ်၊ ခဲခံ့သုံဟ့ၤယာ်၊ ခိုဝ်ဗိတ်ခဲဝ်ဟ့ၤယာ်၊ တိဖၢခဲ တၢ် ဟိခဲ ဟ့ၤ သဒ်, These three eggs are rotten, the milk has turned sour and the duck's flesh is putrid. There is nothing to eat.

ခဲလိုဝ်ခဲဒ်ခဲ့လိုဒ်ဟ့ၤဟတ်ယ့ၣ်ယ့ၣ် လေ်သိုဝ်ဖၢဝ်ဂ့ခဲတုဝ်ဒ့ ယ့ၤတ, Therefore go to market quickly and buy a goose.

ဒ်သ့ၤတေ်တေ်။ဖံပ့ၤလ့ၤဟိခဲခဝ်ခၣ်, It is very late in the forenoon and (I) have not yet eaten morning rice?

ၵၢင်ဝၼ်ၶံယဝ်။ ၵိတ်သင်လေ ၼွၵ်ႇဢမ်ႇပ်ႇၵိၼ်ၶဝ်ၶံ, It is evening. Why have you not eaten evening rice?
ၼမ်ယိုင်ၼႂ်တဝ်ၼေႇဢွၵ်ႇဢေဢေ, The honey in this bottle is very little.
မေႃလိၼ်လုလိဝ်ၵႂႃ ယဝ်သေႁေႃ၊ မေႃ တွင်ယင် ၵိတ်ယူဝ်, Although the earthen chatty is destroyed, the copper one remains.

LESSON V.

Weapons, လၵ်ၼၵ် lāk nāk, 3o, 3o.

မေႃယိုဝ်ၵွင်ႁူဝ်. Do you know how to fire a gun?
ၸွႆယဝ်။ၼိုဝ်ႁႆဢမ်ၺိၼ်သဵင်ၵွင်ႁဝ်ႁူဝ်, Yes. Did you not hear the report of my gun just now?
ပၼ်ထုင်မၵ်ယွႆသေႁ။ မၵ်လုင်ဢမ်မီးယဝ်, Give the shot bag there are no bullets.
သတ်ၵွင်လီလီတ, Ram down the charge well.
သၵ်ၵွင်ႁၵ်ယဝ်, The ramrod is broken.
ယႆငုရႆသိင်ယဝ်ႁူဝ်. Are percussion caps gone?
ယိုဝ် ႁိုလပ်တုၼ်မႆပုၼ်တ, Fire and hit yonder tree.
မုၵ်ယိတ်ယဝ်ႁူဝ်. Is the powder flask full?
ၵွင်မၼေႆမီးႁူၵ်သဝ်ယူဝ်, This pistol has six barrels.
ၼိုဝ်ဢၼ်ၶဝ်ယိုဝ်ဢမျွၵ်ၼေၼ်လိုင်၊ႁဝ်ၶႃႁူၵၢင်ဝၼ်တိင်ယဝ်ၼေၼ်ယူဝ်. When they fire that cannon, we know that it is noon.
ၵၼ် ၶင်လိုဝ်ၼေႆပႃးႁူၵ်တင်ၵင်ယူဝ်, These Kakhyens have spears and crossbows.
ပိုတ်ပိုၼ်ၼေၼ်တ, Shoot that arrow.
လဝ်ယႆၸွႆမႆလေဢဝ်လပ် ယၼ်ၼွင်လႆမၼ်ယူဝ်, The Saubwa was angry and cut down his younger brother with a sword.

မီးၵွင်ယႃႈၵျိဝ်။ၽႂ်ၶဝ်ၶဝ်းမီးၵွင်ယႃႈငၢႆႈၵျိဝ်, Have you a flint-lock or a gun for percussion caps?

ၵူၼ်းၸၢၼ်မီးႁၢတီထိုၼ်ၶဝ်ၶဝ်းပႃးၵွင်တင်ၵျၢၼ်ၽိုဝ်, The dacoits who are in the jungle have guns and spears.

LESSON VI.

Money, ငိုၼ်း ngün, &c.

ၵူၼ်ႈမီးတိင်ႁၢသၢမ်သိပ်ပႃႇ သွင် မိုဝ်ၽိုဝ်, This person has thirty two rupees.

ငိုၼ်းသွင်းၽုမ်ပေႃ။လူဝ်ၶၼ်းၽိုဝ်, Four rupees are not sufficient. (I) need ten rupees.

ယႃႇမၼ်ႇပွၼ်ငိုၼ်းလိတ်းလိုင်၊ယၢပ်ႈပေပၼ်, Don't give twenty five rupees, if he asks it.

ၼပ်သတိလေႃၶဝ် ၽၢၼ်ငိုၼ်းၶဝ်ႈ သေၽႃ, Count this money carefully.

သိုဝ်ၶဝ်ပိုၵ်ႁၢတီၶၢႆးလိုင်ႁၢမၼ်ၵေႃၽိုဝ်၊ပေႃသိုဝ်ႁၢတီဝိင်လိုင် ၵမ်ႉၽွမ်ၽိုဝ်, If (you) buy paddy at the rice field, it is cheap. If (you) buy it in the city, it is high priced.

ၵိုၵ်ႁၢၶဝ်ႉလႄႈ, How much is it worth?

ၵႃႈႁၢမၼ်ၶၼ်မၼ်, I do not know the price.

ပေႃလၵ်ငိုၼ်းၶဝ်ႈလိုင်တၵ်သုၵ်သမ်မူၽိုဝ်, If (you) change this money, (you) will lose six annas.

ၶၢမ်းမိၵ်သၼ်။ႁဝ်ၶႃၶႃႈပၼ်ႁေႃၶဝ်ႈ မိပ်းယွမ်မူၽိုဝ်, (I) have no pice. I want to give this person fourteen annas.

ၵိုၼ်ႁုၼ်ႁေႃၶဝ်ႈယေႃလိုၼ်ယေႃလိုၼ်ပိၼ်ငိုၼ်းသၢမ်ပွႈၽိုဝ်, The expenses of this man each month are three hundred rupees.

ၵူၼ်းၸႂ်ႉႁုၼ်သွႈၶဝ်ႈလႃႈႁၢလိုၼ်သိပ်သွင်မိပ်ၽိုဝ်, This servant has twelve rupees monthly wages.

ၽိုၼ်မၼ်ႁေႃၶဝ်ႈမီးၽၢငိုၼ်းႁုံးၽိုဝ်။တေႃလိၵ်ၶဝ်ႈလိုင်ပိုၵ်ၽၢၼ် ၵၢၼ်ၸႂ်ႉငိုၼ်းၶမ်ၶၢႆလေမၼ်ပိၼ်.ၵုမ်မၵ်ႁုၼ်မီးၽိုဝ်, At first

he had a capital of two hundred rupees. Now, because he has gained much money, he is a rich man.
ဝၵ်သံထုၵ်ၼီယဝ်ႉသေၵေႃတၵ်တီလႅပ်ပၼ်ၶိုဝ်, Although he has fallen into debt, he will repay (the money.)

LESSON VII.

Water, ၼံ nam, 5c,

ၼံၼေ်လိုၵ်ႁိုဝ်, Is the water deep?
ဢံလိုဝ်ႁႆႉ။ၼံတိုၼ်ၶိုဝ်, No. It is shallow.
မေႃလုၺ်ၼံႁိုဝ်, Can you swim?
ဢပ်ၼံတၢႆဝ်, Let us bathe.
သုၵ်ၼႃႉႁံလိဝ်တႃ, Wash your face immediately.
ၽႂ်တၵ်သၵ်ၶဝ်ၼေ်, Who will wash these clothes?
လဝ်ဝၼ်ၼေ်သေႃႉႁံ, Please wash this dish.
ၽုၼ်တုၵ်ဢိတ်ႈၼိုဝ်ႉလေႃၼံၽုၼ်ဢံပေႃမီး, Only a little rain has fallen. There is not much rain water.
ႁႂ်ႁႃတီၼံမေႃပုၼ်လေႃတိၵ်ၼံတႃ, Go to yonder well and draw water.
ၼံသႂ်ႁိုဝ်။ဢံလိုဝ်ႁႆႉ။ၼံဢုၼ်ပေႃပေႃ, Is the water clear? No. It is muddy.
ဢဝ်လိုၵ်ယႂ်ၼ်မုၵ်ၼံလုဝ်ၼၢင်ၼံမေႃတႃ, Take a rope and lower the bucket into the well.
ၶဝ်ၶုတ်ၼံမေႃၼေ်လိုၵ်ပေႃပေႃ, They dug this well very deep.
ႁိုဝ်ဢွၼ်လွင်ၼံႁိူင်ၶိုဝ်, The little boat is floating down the river.
ဝိတ်ၼေၼ်လံၼံယဝ်, That duck has dived.
ၽႂ်ႇမႆႉသၵ်လိုဝ်ၽူၼံၶိုဝ်, A teak raft floats (on the surface.)
ထွၵ်ၼံဝိတ်လေႃသႂ်ၼံလဝိတ်တႃ, Pour out the water and put in wine.

ၶုဝ်မၼ်ယိၼ်ႇယဝ်ႉ, His clothes are wet.
ဢဝ်မိုဝ်ၼႂ်းလုမ်ၼမ်ႉဢုၼ်ၼႆႉတႃ, Immerse your hand in this warm water.
ၼမ်ႉၶူင်ၶႅပ်ႁိူဝ်။ဢမ်ႇၶႅပ်ႉ။ၵႂၢင်တေႃတေႃ, Is the river narrow? No. It is very broad.
ယီႈဝႃသင်ၶိုၼ်ႈၵႂႃႇမိူၼ်ၼမ်ႉၾႆးသေပႂ်ႁိူဝ်, Did you ever ascend the Irrawaddy by steamer?
ႁိူဝ်ၼႆႉၼမ်ႉႁူဝ်ႁိူဝ်, Does this boat leak?

LESSON VIII.

Boat, ႁိူဝ် hö, 4o,

ပေႃးလုမ်ဢမ်ႇထုဝ်ႁႅင်းၼႃလိူင်ႁဝ်ၶႃတေၵေႃႇႁိူဝ်ၵႂႃႇဢိုဝ်, If the wind does not blow hard I will go by boat.
ၵူၼ်းႁိူဝ်တၢင်လႃႈမီးႁႃလႄႈ, Where are the boatmen?
ထဝ်ႁိူဝ်ဢမ်ႇၵႂႃ။ၵႂႃႈႁႃမီးၵူၼ်းဢၼ်ၶတ်ႈႁၢင်ႁိူဝ်ယူႇဢိုဝ်, The owner of the boat does not go, but there is a helmsman.
ဝူၵ်သဝ်လၢင်ယၢၼ်လေႃပိတ်လၢင်ယၢၼ်သေႁႃ, Hoist the mast and spread the sail.
ဢမ်ႇလုဝ်ထီယႃႈႁိူဝ်ၵႂႃႈ, (We) do not want oars.
ပေႃးၼမ်ႉမီးၼႂ်းႁိူဝ်လိုင်ႁၢတ်ပိတ်သေႁႃ, If there is water in the boat, throw it out.
ႁဝ်ၶႃလီသိုၵ်ႁႃတီလႄႈ, Where ought we to moor?
လီသိုၵ်ႁႃတီႁၢႆႁၢတ်သႃႈၼၼ်ႉဢိုဝ်, It is well to moor by that sand bank.
ၸူးႁူၵ်သူတ။ပၵ်မႃႈဝႃႈလီလီတ, Cast out the anchor and place the bamboo well.
ႁိူဝ်ၼၼ်ႉတၢင်ၶိုဝ်ႁၢတ်သႃႈယဝ်ႉ, That boat is aground upon a sand bank.
ၸူးလၢင်ယၢၼ်တုၵ်သေ, Put down the sail.

သင်ယော်ၢ သွင်ထိုဢၼ်ၶၼ်ၵႂႃႇတိူဝ်မႃး ယဝ်ႉၶဝ်ၶၼ်ပႃး ၶင်ဝူဝ်းၵိုဝ်, The two ships which have arrived have brought bullocks' hides.

ဝိၼ်သိုမ်ၶမ်ႈလႅင်သေၵေႃႈ၊ သင်ယော်ၢၽႆႇၵိုၼ်ၶမ်ႈၼမ်ႉ လႆႈယူႇၵိုဝ်, Although the current is swift a steamer can go up the river.

LESSON IX.

Fire, ၽႆႇ hpai, 4c.

ၽႆႇၼႆႇမႇတေႃတေႃ, This fire is very hot.

တႅပ်းလႆႈၸမ်လေႃၼႆႇတုတ်ၽႆႇႁိုဝ်, Shall (he) burn this paper?

မွတ်ႇၽႆႇသေ, Put out the fire.

ပေႃႉၸီႈၽႆႇမီးလိူင်သၢႆၽႆႇတ, If there is a fire place light a fire.

ပၼ်ၽႆႇပွႆႈ။ၶႇလပ်ၽႆႇသေလိၼ်ၵိုဝ်, Give some fire. I want to light a cigar.

ႁိူၼ်လုင်ၶၼ်ၶၼ်ၽႆႇမႇယူႇလေႃႁုၼ်ၽႆႇထိုၼ်ၵႃႈလုင် လင်တေႃတေႃ, The house is burning and the smoke is very black.

ၶွၵ်ႉမေႃယႃႇၼႆၽႆႇမွတ်ႇၵႂႃႇယဝ်ႉ, The fire in this pipe is extinguished.

ဢဝ်မေႃၶဝ်ၼႆႇတင်ၶိုၼ်ၽႆႇတ, Put this rice chatty on the fire.

ပႇၽႆႇလူ, Strike a fire (from a flint).

ၽႆႇမႇလိူမ်ဝိတ်ယဝ်ႉ, It is consumed by fire.

တႇၸုၼ်ၽႆႇတ, Light a torch.

LESSON X.

Horse, မ ma, 5c.

မၶၼ်ႁွင်ၶႃၸေႃ, The horse neighs.

ႁုၼ်လိူင်မမီးႁႃလႂ်, Where is the groom?

မၢၼ်မိူဝ်းယူႇၼႂ်းၶွင်ႈထၢၼ်မႃႉယိုဝ်, He is in the stable.
ၵႂႃႇလၢတ်ႈႁႂ်ႈမၢၼ်ႁၢင်းမႃႉတေႃႇ, Go and tell him to saddle the pony.
ၶီႇၶႂႃႇမႃႉမႆႈမဵဝ်ႇဢမ်, I cannot ride.
ၶီႇႁၢတ်ႈဢမ်ႇမိူဝ်, Do (you) not dare to ride?
ပိုၼ်ၼၢၼ်း မၢၼ်ၶၢၼ်ႁႂ်ႈလေႃးၶီႇႁၢတ်ႈဢမ်ႇ, I do not dare to ride because that pony is bad.
ဢၼ်ႉၵိုၼ်မၢၼ်ႈတုၼ်ၼပ်ႉမၢၼ်ၶီႇလီ, The bits in this brídle are not good.
ဢဝ်ႁွပ်ႇမၢဢိင်းၵလိတ်ႈၶၢၼ်မၢၼ်ႉတေႃႇ, Bring that English saddle.
သၢႆႉၶိပ်းမယၢဝ်းတေႃႉတေႃႉ, The girths are very long.
ထိပ်ႉၵႂၢႆႉထၢင်းမမၢၼ်မၢၼ်တေႃႇ, Hold the reins firmly.
မၢၼ်ၶၢၼ်ထၢင်ပိတ်ႈၵူၼ်းတေႃႉတေႃႉ, That stallion kicks men badly.
မေႃၶၢၼ်ႈတုၼ်ၼႃႈတိင်ၼႃႈပၢၼ်ပၢႆႉသၢဝ်ဢမ်ၼဵပ်ႉယိုဝ်, This mare cost one hundred and twenty rupees.
မၢၼ်သိတ်ႈၶၢၼ်ႁၢင်လီလၢဝ်မလိင်ၶၢၼ်ၶၢၼ်ယိုဝ်, This light bay pony is handsomer than that red pony.
ပွႆႈၶဝ်ႈပိုၼ်တီမႃႉတေႃႇ, Feed the pony with paddy.
ထၢင်ဢမ်သိတိၶၢၼ်ပိတ်ႈၵႂႃႇမိူဝ်, } Can you canter?
ထၢင်ဢမ်ပုၼ်ၵႂႃႇမိူဝ်, }
ထၢင်ဢမ်လိလၢၼ်မိူဝ်, Can you trot?
ၶဝ်ဢဝ်မႃႉၶဵင်ႇၼၢၼ်ႁွၼ်ႁၢင်ပုၼ်ယိုဝ်, They raced horses by yonder lake.

LESSON XI.

Sickness, တၢင်ပိၼ် tāng pin, 4o, 1m, Medicine, ယႃႉယႃႉ yā yā, 3c, 1c.
ၵေႃၶၢၼ်ႈမိုဝ်းတၢင်ပိၼ်ၼႃႉသင်, What disease has this person?
မၢၼ်ပိၼ်တွင်ႉယိုဝ်, He has the dysentery.

မၥၢ်ၥၢဝ်ဂ္ၤဝ်, Has he fever?

ၥၢဝ်မၥၢ်ဂ့ၢ်ယာဝ်, His fever is gone.

လီပၥၢ်ယၢၤယၢၤဟံလိဝ်ဖှိဝ်, } (You) ought to give medicine.
လီတိဟ်ယၢၤယၢၤဟံလိဝ်ဖှိဝ်, }

ပေၢ်ဖိၥၢ်ယၢၤချူးတွင်လိုင်တဟ်သဟ်သၤဖှိဝ်, If (you) will take a purgative, you will be comfortable.

လုဟ်ဖွၥၢ်ၥၢ့ဖံပေၢ်ယူလီ။ ဗိၥၢ်ဝတ်ဖှိဝ်, This child is not very well; he has a cold (in his head).

ဂုၥၢ်ဟံယွင်ဗိၥၢ်ဂ့ၤ၊ ဟံယွင်ဖေၢ် ဗိၥၢ်မဟ်လုင်၊ ဟံယွဝ်ဖေၢ် ဗိၥၢ်တုတ်ဖှိဝ်, Some people have cholera, some small pox and some leprosy.

ၥွင်ယီၥၢ့ဖွဟ်ယာဝ်, The pus of this ulcer has come out.

ယောၢ်လိဝ်ၥၢ့ဖံခုပ်နိၥၢ်ဂွ့, Now it does not pain.

ဝၥၢ်မိုဝ်ၥၢ့ဂ္ၤဝ်ခ့ၥၢၤလေ်ဖံလီလွ်, To-day my head aches, I am not well.

တၤမၥၢ်ထိပ်လေ်မၥၢ်ဖံပေၢ်ဂ့ၥၢ်လ့, His eyes are sore and he cannot see very well.

မိုဝ်မၥၢ်ပိၥၢ်တုံဗိၥၢ်တုံဝ့ဖှိဝ်, He has many sores on his hand.

တိဖၥၢ်မေၢ်ယၢၤ ၥွ်ယၢၤယၢၤၥၢၥၢ် သိပ်ၥၢၤတော်တော်, It smarts very much where the physician put on the medicine.

ဖဝ်ယၢၤယၢၤတၤဂ္ၤဝ်ဝၤ မၥၢ်တ, Take medicine and rub his shoulder.

တင်နိၥၢ်မၥၢ်ဂ့ဟ်ယူနိုဝ်နိုဝ်ဖှိဝ်, All night he vomited repeatedly.

ၥွ်ၥၢ့မၥၢ်ဒီလှ်မၤးယာဝ်, This morning he has recovered.

မဝ်ၥၢၤတော်တော်။ဟုဝ်တဟ်လိုမ်တုဝ်ဖှိဝ်, (I) am very dizzy and fear that I shall faint.

ဖိင်ဟတ်ၥၢ့ မၥၢ်ဗိၥၢ်မဟ်လိလှ် သံပွဟ်ယာဝ်, This cold season he has had spasms thrice.

ပီၼႆႉမီးတင်ၶႃႈတင်ပိၼ်ၼမ်ၼႄလႆႈဢိုဝ်, This year there is much sickness.

LESSON XII.

Metals.

ၶၺ်ၶမ်ၼင်ယၢင်းၵွၼ်ယၢၼ်။ လိုၼ်ၼၼ်မၼ်ၼင်တိုဝ်ၶၺ်ငိုၼ်ဢိုဝ်, The princess' gold bracelets were lost. Afterwards she wore silver bracelets.

ႁုပ်ထုလၸ်ႈၵေႃတမၼၼ်ပိၼ်တွင်လိင်ႁိုဝ်၊ ဢမ်ႇၼၼ်ပိၼ်တွင်လိုင်ႁိုဝ်, Is that image of Gaudama copper or brass?

ၵျၢၵ်းၵိၼ်တိုၵ်းလဵၵ်းယိုၵ်းၼၼ်ယၢၼ်, Rust has eaten that tin box.

ဢဝ်လဵၵ်းၼႆႉႁဵတ်းလၢပ်သၢမ်မၵ်းတႃ, Make three swords with this iron.

ၶွင်လိုၼ်ၼႆႉလႅၵ်ႈႁဵတ်းမၵ်းလုင်တႃ, Melt this lead and make bullets.

ၵူၼ်းၵႃႉဢဝ်ၼမ်ႉပိုၼ်လိင်မႃး ၼႂ်းမိူင်း ၶႄႇပုၼ်းမႃး ဢိုဝ်, Traders brought mercury from China.

ၽိၼ်ပုင်ဢၼ်မီး ၼႂ်းမိူင်း ၵိင်တုင် တင်လႃႈ ၼၼ်၊ ၼမ် လိုင်တေႃတေႃ, Sulphur abounds at the hot springs which are in Kaingtung.

LESSON XIII.

Animals, တရိၵ်သၢၼ် ta rīk hsân, 5c, 3c, 2o, သတ်း hsat, 4c, တုဝ်သတ်း tā hsat, 1c,4c.

သိူဝ်၊ မီ၊ ၸုင်၊ မႃလိၼ်၊ မႃထိုၼ်တင်သိင်တင်လုင်ပိၼ်တုဝ် ထိုၼ်ဢိုဝ်. The tiger, bear, rhinoceros, fox and wolf are wild beasts.

ၸၢင်ႉလႃႈတုဝ်, How many elephants are there?

ၸၢင်ႉပေႃသွင်တုဝ်၊ ၸၢင်ႉမေသၢမ်တုဝ်၊ ၸၢင်ႉမေပႃႈတုဝ်ၼိုင်၊ တင်ၸၢင်ႉထိုၼ်သီ တုဝ်ဢိုဝ်, There are two male elephants, three female

elephants, one female decoy elephant and four wild elephants.

ဓိၣ်ထိၣ်ခၢ်လၢၤထံတိၤဖၢၣ်လွံၢ်အိၣ်, The jungle cat is accustomed to pursue and catch squirrels.

ပွ့လံၤဖွၢ်ခၢ်ခဲၢ်ဒိၢ်တ့ၢ်မ့တ, Let that little monkey go and climb the tree.

ဂ့ၢ်ယၢၤလၢၤလံၤမူၢ်ခံၣ်တၢ်တၢ်အိၣ်, The Karens feed many hogs.

ဖၢၣ်ဃ့ၣ်သ့ၣ်တုၣ်ခဲ့လၢ်မ့သၢ်တ, Drag teak timber with these two buffaloes.

ယၣ်ခၢၣ်မိၤမူၤလ့ၤ၊မလ့ၤ၊ပၤလ့ၤ၊ သုၣ်လ့ၤ တၢၤဝုၣ်လ့ၤခံၣ်ခဲၢ်ခၢၣ်အိၣ်, I have many pigs, ponies, goats, sheep and oxen.

မၢ်ယိၣ်ဃ့ၤသံတုၣ်အိၣ်, He shot three Rusa deer.

ခၣ်ဂ္ဂၢ်လွ့ပုၢ်မိၤဃၢ်တုၣ်ၤ အိၣ်။ ယၣ်ဒၢ်မၢ်ဂ္ဂၤယူၤအိၣ်, In yonder valley there is a barking deer. I hear him call.

တိၤဃုၤသုၣ်ခဲၢ်မိၤပၤသံတုၣ်အိၣ်, There are three goats in that flock of sheep.

ခ့ၢ်ခုၤတိၢ်ခဲၢ်အိၣ်, A rat gnaws that box,

LESSON XIV.

Birds, ခ့ၢ် nōk, 5c.

ခ့ၢ်လိၣ်ခဲ့ဂိၣ်ၢ်ဂ့ၤယူ ယၢ်ခိၣ် တ့ၢ် မၢ်မုၤ ခဲၢ် အိၣ်, These birds are making nests upon that mango tree.

ဒိၤယၤဒိၢ်ခ့ၢ်ယၣ်လၢၤဂ္ဂၤအိၣ်, The owl is accustomed to hoot at night.

ဒိၣ်ဝၢၤယၣ်ခၢဖ္ဂၢ လၢယၢခၣ်ထိၢ် လၢထုၤယ့ထိၢ် သ့ၤတုၣ်တၤဒိၤ ထိၢ်ဂ့ၢ်တုၣ်အိၣ်, Yesterday I went to the jungle and found two wild fowl and five wild ducks.

ယၢ်လံသိၣ်ဖၢၣ်ခၣ်မုၢ်ဒိၤၤဖ္ဂၢအိၣ်, A crow snatched away a slice of bread.

ၢၼ်းဢဝ်ၶုၵ်တူၽွၶၼ်ႁႃၶႄႁၢင်မၶၼ်တႃႈၽိုဝ်, A kite killed a little dove in its nest.

ၶၼ်ယိုဝ်ႁႃၵေႃလႃႈတုဝ်, How many pigeons did he kill?

ၵုၵ်ယုင်ၶေႈၵီႁၢင်မၶၼ်ယူၽိုဝ်, This peacock spreads its tail.

ၶေႃၽိၵ်တင်ပိၵ်ၶုၵ် ပဝ်ၶေႈႁၢင် လီၶေႃ ၽိုဝ်. The neck and wings of this green pigeon are very handsome.

ၵုၵ်တွႈဝုင်လင်သၵ်တုၶၼ်မႈပိၶၼ်ၵူၽိုဝ်. The woodpecker is accustomed to make holes in the trees.

ၵုၵ်တွၶၼ်လိုဝ်ၵီၵူၶၼ်မၶၼ်ယူၽိုဝ်, The hoopoe raises its crest.

ၵုၵ်ဢိလွ်ၽလွ်တင်ၶုၵ်ၵိဝ်လွ်မိၶၼ်ယူ ႁႃႁီလ ၵွပ်ၶေႈၽိုဝ်, Sparrows and mina birds fly about this zayat.

ၵုၵ်ၶုၵ်ၶုံလိုင်ၵိၶၼ်ဝၶၼ်ၽိုဝ်. Quail's flesh is good eating.

ၵုၵ်မိဝ်တုဝ်ၶေႈလတ်ႁွိတႃႈၽိုဝ်, This parrot speaks Shan.

ၵၼ်တုဝ်ၶေႈပိလီတေႃတေႃ. This goose is very plump.

LESSON. XV.

Fish, ပႃ pah, 1c.

ၵုၵ်သႃႈႁဝ်ၵွႃမိတ်ပႃႁႃၶႄၶွင်ပုၶၼ်ၽိုဝ်, My younger brother has gone to catch fish in yonder lake.

ၵၼ်ၶေႃတုၵ်ႁႃတိၽႈသႈၵူဝ်ၶေႃ, Cast the net on the left side of the boat.

ၶၼ်ဢဝ်တုံႁင်ပႃယိလွ်လႃႈသံတုဝ်ၽိုဝ်, He caught three eels with a trap.

ၵူၶၵ်ပႃၶေဝ်ၵူဝ်, Do you like *nga-pee?*

ၶႃႈၵွဝ်မၵ်ပႃယွႈပႃယီၽိုဝ်, No. We like small dried fish.

ၵၼ်ၵွ်ၶတ်ပုၶၼ်ပႃလိပ်လိုင်တေႃတေႃ။ပႃႁိုင်လိုင်သိင်ၵွႃယဝ်, In the market yonder fresh fish is abundant. The dried fish is all gone.

LESSON XVI.

Reptiles.

ငိုၵ်ၶူံႈလိတ်ယူႇၼႃၶိုၼ်ႁၢတ်သႂ် ပုၼ်ၶိုဝ်, The crocodile suns himself upon yonder sandbank.
တဝ်ႁၢၼ်ၵႂႃလႅႂ်လႅႂ်ၶိုဝ်, The tortoise crawls slowly.
ၸိုင်ႁိူၼ်ထပ်ၽႃႁၢင်ယူႇၶိုဝ်, A gecko is on the partition.
ဢၵ်လိုၼ်ထင်ၶပ်ႁိုဝ်, Does the treelizard bite?
ငူႁဝ်ထင်တွတ်ႇလေဢဝ်ၵႃၼ်တႃႇၶိုဝ်, The cobra is accustomed to strike and kill men.
ႁွင်ငူတိုင်ထင်ၽိၼ်ၶိုဝ်, The viper's poison is fatal.
ငဝ်ႁၢင်ၵိင်ၶၢၼ်ပေႃႈၶပ်လိုင်ႁဵတ်ႈၶပ်ၶၢၼ်ၶဝ်ၵႂႃၶိုဝ်, The green viper's bite causesa sore.
ငူလိမ်ထင်ႁႃလေၵဝ်ၽၢၼ်ၶိုဝ်, The python is accustomed to hunt and wind himself about the barking deer.

LESSON XVII.

Insects, မိင် meng, 4o.

တင်ဢၢၼ်မိင်ငေႃႈ လီၶၢၼ်ၶပ်ၽိၼ် ၶႄၶိုဝ်, The sting of the scorpion is very painful.
မိင်ထသၢင်ထင်ယူႇၼႃၶိုၼ်မႂ်ႇဢၢၼ်ၽင်ၶိုဝ်, The centipede is accustomed to live in decayed wood.
ႁိူၼ်ၶႄႇမႅးတွၵ်ႇဝႂ်ႇတင်မိင်သပ်တင်မတ်ၶိုဝ်, This house is full of cockroaches and fleas.
ထၵ်တိလၼ်တင်ထႂ်ႇယၢင်တိုၵ်ၵၢၼ်ယိုဝ်ၶၢႆယူႇၶိုဝ်, Grasshoppers are eating the tender grass.
ႁိၼ်တင်ယုင်ၶပ်ႁဝ်ၶႃတင်ၽိၼ်ၶိုဝ်, Sand flies and mosquitoes bite me all night.
မိုဝ်ဢၢၼ်ပုၵ်ၵၢၼ် သဝ်လီး ၶႄႇလေတၵ်ထႂ်ႇသၽ် သဝ်ၶႂ်ၶိုဝ်, (We

must put in a new post for the white ants have eaten this post.

ၵျေႃမိင်မုၼ်ႁၢၼ်ႁိူၼ်း ၼႆႈပိတ်သေတႃ, Drive out the flies from this house.

မုတ်မီးလႄႈမျူၼ်။မီးမုတ်လမ်၊မုတ်လိင်တင်မုတ်သုံႇၵိုဝ်, How many kinds of ants are there? There are black ants, red ants, and the edible (red) ants.

ၽဵဝ်မိုဝ်ၼႆႈပိၵ်မၼ်းလိူင်ဝႆႈၵိုဝ်, This butterfly's wings are yellow.

ၵုင်ၵဝ်ၼႆႈ တုင်ယူႇမၼ်းလိၵ်ၼႃႇၵိုဝ်, This spider spins out his web very small.

ၽိုင်ၼႆႈၵႂႃလေလုပ်ၵၢဝ်မွၵ်လုင်းၶျမ်လုင်းၶျၵိုဝ်, The honey bee goes sipping from flower to flower.

ႁိင်ႁွႆႈတင်လႄႈမိၼ်ယူၼ်ၵုံတုၼ်မႆႈၼၼ်ၵိုဝ်, Fireflies are flying in that tree.

ၵုၼ်ၶၢင်တင်လႄႈႁုၵ်ႁိၵ်ၼႃႇလေမီးႁူဝ်လွၵ်မိၼ်လႆၵိုဝ်, The Kakhyens are very filthy. They have head and body lice.

LESSON XVIII.

Tree, တုၼ်မႆႈ tōn mai, 3o, 5c, Plant တုၼ် tōn, 3o, Fruit, မၵ် māk, 2o.

ပီၼႆႈတုၼ်ၶဝ်ၵံၵေႃမၵ်မၵ်မၼ်, This year the rice plants have not been very productive.

တုၼ်သိဝ်ၼၼ်မွၵ်မွၵ်ဢၼ်ငၢမ်းလီၼႃႇၵိုဝ်, That bauhinea tree bears handsome flowers.

ၵုၼ်ၶေလႄႈယႃႇၾိၼ်တီတုၼ်ယိင်ၵိုဝ်, The Chinese obtain opium from the poppy.

ၼႂ်မိုင် သိၼ်ၼီ ပုၼ်မႆႈ ၼႄတင် မႆႈ ပိၵ် လိူင်ၸေႃၸေႃ, In Theinni oaks and pines are very abundant.

ၵေႃၶုၼ်ၵံပၼ်ဢၢၵုင်လိူင်ၵံလႄႈ ယၢၼ်တုၼ် မႆႈသၢၵ်သေလီၵႂႃႈ, If

the officer does not give permission, (we) must not fell one teak tree.

ဥ္တၢ်မၢ်သၣ်ခၢၣ်ဒိၣ်လံဝ့ၢ်ဖိုၣ်, The leaves of that jack tree are a dark green.

မ့ၢ်ညွၣ်၊မ့ၢ်ဂူၣ်၊မ့ၢ်ဂ့ၢ်တၣ်မ့ၢ်လိုၣ်ထၣ်ဂ့ၢ်လီလီဖိုၣ်, The banyan (Ficus religiosa), Indian fig tree (Ficus Indica), the eugenia tree and the sycamore (Ficus lanceolata) give good shade.

ထၢထၢ့တ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ခၢၣ်ဖိုၣ်, The lightning struck that black varnish tree.

ယိုၢ်တ့ၢ်မၢ်ဧၢၢ်ထ့တ့ၢ်ဒ္ဟ့ခၣ်သ့ၢ်ဟၣ်တ, Plant a custard apple tree in my garden.

ပေၢ်ယိုၢ်မိတ်မၢ်ဒိခူၣ်အ့ၢ်လိုၣ်မခၢ် တၢ်ဖွၢ် တ့ၢ်ဖိုၣ်, If you plant this apple seed, it will sprout.

မွၢ်ခၢ်မခၢ်ခၣ်ဝ့ၢ်ဖိုၣ်။မွၢ်မၢ်မ့ခၢ်လီၣ်ဝ့ၢ်ဖိုၣ်. The blossoms of the cherry tree are white: the blossoms of the peach tree are red.

မၢ်ဘိၣ်လိုၣ်အ့ၢ်သံ့တော်တော်။ပိုၣ်အ့ၢ်လေ်ယ့ပေ်ဘိခၢ်သေ်ဟံ. This tamarind fruit is sour, therefore dont eat it.

ဟၣ်ခ့မၢ်မၢ်ဘိၣ်ဖိုၣ်, I like the pineapple.

ပေၢ်သူဖံဂူတ်အံတိတ့ခၢ် မၢ်ဖ့ခၢ်အ့ၢ်လိုၣ် မခၢ် တၢ်တ့ၢ်ဖိုၣ်, If you do not water this cocoanut tree, the tree will die.

တ့ခၢ်မၢ်ဂူမိးအံဖိုၣ်, The raspberry bush has thorns.

မၢ်လွၢ် ယိၣ်ဒိလ့ၢ် ဝခၢ်သေ်မၢ်ဥၣ်ဖိုၣ်, Oranges are sweeter than pumplenose.

နိုၣ်မၢ်ထပိတ်ခၢခၢ်ဒိုခၢ် ဟ့ခိုၣ်တ့ခၢ်မၢ်မုၣ်ဖိုၣ်. That grape vine climbs a mango tree.

ပိုၣ်ဖခၢ်လုံထုၣ်ခေ့လေ်တ့ခၢ်မၢ်မ့ခၢခၢ်ဂ့ၢ်ဖွ့ယၣ်, That betel palm has broken because the wind blew hard.

ဍုၢ်ယာ်ခၢၣ်တုခၢၣ်မၢ်ပိၣ်ခၢၣ်ခဲခၢၣ်လံၣ်တ, Go and cut down that bale tree.

ပိတ်ဖၢစ်မၢ်ခံလိုစ်ခဲခၢၣ်လေ်ဟိခၢၣ်တ, Break off those white jujubes and eat them.

ဍုၢ်သိုစ်ဖၢစ်မၢ်ဟၢၤလို၊ မၢ်သၢင်ယော်ၢ်လို၊ မၢ်ယၢၤလိုတ, Go and buy guavas, papias and limes.

ဍၢၤခၣ်သုခၢၣ်မခၢၣ်ဖိးမၢ်ဒိုစ်လို၊ မၢ်ဒိုစ်သုံလို၊ မၢ်ယီတ်လိုတၢင်မၢ်ပၢ်လို ဆိုစ်. In his garden are brindjalls, tomatoes, chillis and pumpkins.

LESSON XIX.

Miscellaneous Sentences.

ထူလီယူၡိၣ်,
ထူလီဟိခၢၣ်ဝခၢၣ်ယူၡိၣ်,
အံလၢၡိၣ်, } Are (you) well?

ထူလီယူခၢၤလၢစ်,
အံလၢခၢၤလၢစ်. } (I) am well, sir.

ခ့လ့ၢ်ဟၢၤသၢင်, What do (you) want?

အံခ့လ့ၢ်ဟၢၤသၢင်ဖ့ၢ်, (I) want nothing.

ခၢၣ်ဖိးဖၢသုင်ဟၢၤသၢင်,
ခၢၣ်ခစ်ဟၢၤသၢင်,
ခၢၣ်ဖိးခြၢၤဟၢၤသၢင်, } Of what use is it?

ခၢၣ်ပွင်လွင်ဟၢၤသၢင်, What does it amount to?

အံပွင်လွင်ဟၢၤသၢင်ဖ့ၢ်, It does not amount to anything.

ဖိခၢၣ်ဟၢၤသၢင်, What is the matter?

လိုမ့ၢ်ၡိၣ်, Are (you) angry?

မ့ၢ်လိုၡိၣ်. Are (you) sorry?

ၡိစ်ၡိၣ်. Are (you) tired (with exercise?)

ၡၢၣ်ၡိၣ်. Are (you) weary (from inaction?)

သပ်လိုၡိၣ်, Are (you) troubled (in mind?)

မၼ်သွၼ်တီဩါလို်, With which teacher does he study?
ၐဝ်ၐံရှုလၵ်ဩါမၼ်, I do not know his teacher well.
ခွင်လ'ၐဝ်ခိုတ်ၐၼ်တင်ဩါမၼ်ယူၐိုဝ် My younger brother is acquainted with his teacher.
လွင်မၼ်ဒီးရှိုဝ်. Is there any reason (for a thing?)
ၐံလင်ခိုၼ်သတ်လ', (I) cannot answer.
ဟေါခ'ၐာဝ်ၐါယ်ါတီၼ် မၼ်တော၊မုလ်ၐဝ်မၼ် လိပ် ၐိုဝ်, This person is sore from head to foot.
ယါပေါ်ဖွါၐါရှိဵသေါရထါးခခၼ်. Do not go near that carriage.
ဖွ'လူဖွၼ်။ၐဝ်ခါခ'ခဝ်ၐတ်ခ'ၐိုဝ်, Wait. I wish to go into this bazaar.
ဖွါတၵျဝ်, Let us go.
ၐံသ်ဖွ'။ၐံပၼ်သေ်. No, I wont give.
ပၼ်ခါလုင်, Of course (I) will give.
ရှိုဝ်တၵ်လို်, How can it be true.
မၼ်တၵ်မါးရှိုဝ်၊ၐံမါးရှိုဝ်၊ၐံရှု. I do not know whether he will come or not?
ခၼ်။မၼ်ဂိုတ်ဂျ'ၐိုဝ်, Look there! He does badly.
ဂိုတ်သ'တော်တော်, (He) does it exceedingly (spoken disapprovingly of a bad thing coolly done.)
ခခၼ်ၐိုဝ်, Just so.
ခခၼ်ဖွ'ဖွ', Only that,—*also*, That's always the way.

Sentences in the Bhamô Dialect.

သူယွၼ်ဦးါ, How much do you ask?
ဂျဝ်ယွၼ်ခ'ဒါ. We ask thus much.
သူၐါတီထို်, Where are you going?
ဉ်တီၐါထို်. Where will you go?
လင်တီဆ', Sit here.
မၼ်ယင်တီထို် Where is he?
ခိုဝ်ဂိုတ်သင် (He) is doing nothing.

PART THIRD.

——o— —

READING LESSONS.

LESSON I.

The Hare and The Shell-fish.

ဝံတ်ထုပၣ်တၤတၣ်ဃှၤ။

ဒိဖှံယၢ်လၢတၢ်အခၢ်, ဃှၤတၣ်ပၣ်တၤလွၢ်ဟအၢ်ဖိၣ်။ ပၣ်တၤလတ်ဆၢ်ဃှၤလၢ်ဝါ, ဃှၤဂၢ်။ မ့ၢ်ၡၢ်ပၣ်တၤအဲၤလီလၣ် ခအၢ်လီလၣ်ဝၤဂျၢဂျၢဆၢ်။ ဂ့အၢ်တၣ်လၤလိၢ်ထိဟ့ၢ်ဖံဒိတ်လၤ, ဝါအၣ်အဲၤသၢ်ယၢ်, ဃှၤဆၢ်ဒိအၢ်လတ်လၢ်ဝါ, မ့ၢ်ၡၢ်ဃှၤအဲၤဟ့ၢ်ဟါအၣ်အံလိၣ်ဝၤခအၢ်ဂျၢဂျၢဆၢ်ဝါအၣ်အဲၤတိပၣ်တၤလၢ်, ပၣ်တၤဟ့ၢ်ဝါလီယၢ်။ လီလၣ်ခၢ်ဟအၢ်ဘှၢ်ပေၢ်ခ့သုံဖၢ်လိၣ်ဟၢ်တဟ်တုံခ့ဘိအၢ်, ပေၢ်ဟၢ်ပၣ်တၤသုံခ့ထံ, ၡၢ်ပၣ်တၤတၣ်သိၣ် တၣ်လုၣ်တဟ်ဖံဘိအၢ်အံယၢ်, ဝါအၣ်အဲၤသၢ်ယၢ်, ဃှၤဆၢ် ဝါ, လီယၢ်ဝါအၣ်အဲၤသၢ်လၢ်ဃှၣ်ဖၢ်ဃှၤခၢ်တၣ်သိၣ် တၣ်လုၣ်တဲလၢ်ဝါ, ပေၢ်ပၣ်တၤလီလၣ်လွံအံဃှၣ်ၡၢ်အဲၤလၢ်ဃှၣ်လိၢ်ဃှၣ်သိၣ်ဟၢ်ထိၣ်သုဃှၤဟါဖအၢ်လၤဓိအၢ်တၣ်သိၣ်တၣ်လုၣ်ဖိၢ်တ, ဝါအၣ်အဲၤသၢ် ယၢ်ပၣ်တၤဟ့ၢ်ခုအၢ်လီလၣ်လွံယၣ်အံဂွါဃှတ်ဟၤဟၤ လၢ်ဃှၣ်ဃှၤဖ့ၢ်။ ဃှၤဘၣ်အံဟါ ဖအၢ်ဓိအၢ် အခအၢ်ဖိၢ်မၢ်း လၢ်ပၣ်တၤအခအၢ်သံ ဒိအၢ် ခုအၢ်ထိၣ်ဂွါထိၣ်ဟၤဟၤသၢ်ယၢ်, ဃှၣ်ထံဃှၤလၢ်ဃှၤအၣ် အံဖအၢ်ဓိအၢ် အခအၢ်ဆိၣ်မၢ်းယူဖ့ၢ်။ မိၢ်အခအၢ်ပၣ်တၤအခအၢ်ဂိၢ်အရၢ်လုၣ်လၣ်လၢ် သုံဃှၤသၢ်ယၢ် ထၣ်ဖံဘိအၢ်အံဂွၤဘိအၢ်အံအဲၤဂွၤလၢ်လၤလီမိၢ် အခအၢ်ပၣ်တၤ တၣ်သိၣ်တၣ် လုၣ်ဖံဘိအၢ်အံတၢ်ထိၣ်ဃှတ်မိၢ်လိၢ်အဲၤယၢ်။

LESSON II.

The Crows and Owls.

ဝံတ်ထုဟၢ်တၣ်အရဟ်ဟၢ်။

ဒိဖှံယၢ်လၢ တၢ်အခၢ်, ဟၢ်တၣ်သိၣ်တၣ်လုၣ် မိအၢ်ဟၢ်ယိၢ်ဟ် ဂွၤဂွၤဆၢ်ဟၢ်ထိဖံမိး။ ဟၢ်တၣ်အရဟ်ဟၢ်ၡအၢ်ဟအၢ်လၢ်ဟၢ်လတ်တိအရဟ်ဟၢ်

လေ်ဝ၊၊ခနှာ်ဟဝ်ဂ်၊။ သူခနှာ်ဟဝ်တင်သိင်တင်လုင်ဒၢ် လၢ်ဝၢ်လေ်ဂှင်လီဧ၊။ ဟ၊တင်သိင်တင်လုင်ဒၢ်လိုင်ယိုဟ်ဝၢ်လေ်ဖံဂှင်လီသေ်ဖိတ်။ပိုဝ်ဒၢ်လေ်၊ ဖဝ်ဒံယ၊တိၤပဒ်ဟ၊ဂှဝ်တင်သိင်တင်လုင် ဂှဂှဝ်ဒိုဒ်သူခနှာ်ဟဝ်သေ်ဟံတ၊ ဝ၊ဒင်ဒၢ်လေ်ခနှာ် ဟဝ်ဧ၊ဂှ်ံ ပွင်လေ်ဝ၊၊ဟ၊တင်သိင်တင်လုင်ဒၢ်ပိဒ်ရဒ်သူဂှဝ်လုင်ပေ်၊ဂှဝ်တဟ်သၢ်တုဟ်မေ၊ ဒံဂှံ့ပိတ်သေ်လူဂွဒ်၊ဝ၊ဒင်ဒၢ်သေ်ယဝ်၊ လတ်တိဟ၊လေ်ဝ၊၊ လီယဝ်လီယဝ်။ ဂှဝ်တဟ်တိၤပဒ်ဂှင်လီလီဧ၊၊မ၊းဟ၊ဒၢ်တ၊ဝ၊ဒင်ဒၢ်လေ်၊ဟ၊တင်သိင်တင်လုင် ဧ၊မ၊းလူဟ၊တိမေ၊ဒံဂှံ့သေ်ယဝ်၊ခနှာ်ဟဝ်ဧ၊ ယဝ်ဒဒ်သၢ်ဟ၊တုဟ်မေ၊ ဒံဂှံ့တင်သိင်တင်လုင်လေ်ဟ၊တင်သိင် တင်လုင်ယင်ဖံယိုဟ်လေ်လံဂွ၊သိင်သိင်ဧ၊။ ဟ၊ဧ၊ဝ၊၊ ဂှဝ်ဟ၊ဒၢ်ဂှ် မဒ်ဂှင်လီလေ် လို့ခဝ်တိၤဧ၊။ ခဝ်ယင်ဖံတိၤ ပဒ်လေ်ပိတ်လိရ်ဂှဝ်ယဝ်။ တေ၊ဒၢ်ဂှဝ်လံဂွ၊သိင်သိင်ယဝ်။ ခနှာ်ဟဝ် တင်သိင်တင်လုင် တဟ်လၢ်ခံတင်ဖဒ်သဟ်တၢ်ဧ၊ဝ၊ ဒင်ဒၢ် သေ်ယဝ်၊ လိုပ် ခနှာ်ဟဝ် လေ်ခနှာ်ဟဝ်ဧ၊ပၢ်ခဝ်ဟုင်မၢ်ဧ၊။ ထလိၤမိုဝ်ဒဒ်လေ် ဟ၊တင် ခနှာ်ဟဝ်ဒၢ်ပိဒ်ရဒ်သူဟဒ်တေ၊ ထိုင်ဂှ့တ်မိုဝ်လိဝ်ဒၢ်ယဝ်။ ဟ၊ဧ၊ပေ၊ ဂှဒ်ခနှာ်ဟဝ်လိုင်ဖဝ်တၢ်ဧ၊။

LESSON III.

The Bats.

ဝတ်ထုမိင်။

မိုဝ်ဒဒ်ဒဒ် သတ် တင်သိင် တင်လုင် ဖဝ် ခနှာ် ယုင် ဂှိတ်ခ ဧ၊။ ယေ်ဗိယေ်ယဝ်ခနှာ်ဧ၊ ဖဝ်ခဝ်ဟ၊ဒ်ဂှိင်မဝ့ဒ်တ၊မ၊း သ လေ်ဒ်ခနှာ်တင်သိင်တင်လုင်လိုင်ခနှာ်ယုင်ပိဒ်ခုဒ်ပိုဒ်ဧ၊။ ဒ် တင်သိင်တင်လုင်ဧ၊ ဒူဖဒ်ခဝ်ဒဒ်ပိဒ် ခုဒ်ပိုဒ်လေ်၊ ဒူတ ယိင်တင်လုင်ယေ်ဗိယေ်ပွဟ်ဖဝ်ဂှဟ်မၢ်ဂှူဝ် ယိုဝ်မ၊းသဟ် ခုဒ်ခဝ်ဒ ဧ၊။ဒင်ဒဒ်လေ်ခုဒ်ခနှာ်ယုင်ထံတုရ်တိခနှာ်တုဝ်း၊လေ်ဝ၊၊ ခ ဂ်၊။ မှူဝ်ခနှာ်ဂှဝ်ဒၢ်သိင်ယဝ်ဂှိုဝ် ဝ၊ဒင်ဒၢ်ဧ၊။ ခနှာ်ဒဒ် ဧ လဝ်လတ်လေ်ဝ၊၊ ဖံပၢ်သိင်တိခ၊။ ဖဒ်မိဒ်ဟ၊ဒိုဝ် ဟင်ဂှဝ်ဒၢ်ယ ဂှိတ်မိင်တိခ၊ဧ၊ ဝ၊ဒင်ဒၢ်သေ်ယဝ်၊ ဂွ၊ဂှ့င်မိင်ဒဒ်မ၊း လေ်မိ

ဆၢ်မၤ လူၤဘၢတီၤခုၣ်ခ့ၣ်ယူၢ်အီၤ။ ခုၣ်ခ့ၣ်ယူၢ်ဆၢ်ထံလီၤဝၤ,
ဒ်ခ့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်လုၣ်လိၣ်ဖွၣ်ဟၣ်မၤယၤ။ဂ့ၢ်သ့ၣ်နဲ့အံၤမၤ,
ဒုၣ်အၣ်ဝၤဒၣ်ဒ၊်လိၣ်,မိၣ်ဆၢ်လတၢ်လီၤဝၤ, ဟၣ်ခၢဒၣ်အံၤလဲ့ခ့ၣ်
အၣ်မိၣ်ဟၢဒုၣ်ဟၣ်ဂ့ၣ်တီၤခၢ,မိၤတိၣ်သိၣ်ခွၣ်,နဲ့ဂ့ၤတီၤခၢအီၤ။ ခ၊်
ဆၢ်အံၤမိၤမိၣ်လိၣ်ဒၣ်ခ့ၣ်။ဂ့ၢ်လိၣ်အၣ်မိၣ်လိၣ်ဒၣ်ခူဒၣ်ဟုၣ်
တီၤခၢအီၤ ဝၤဒၣ်ဒ၊်လီၤ ခ့ၣ်ယူၢ်ဆၢ်ဝၤ, လီယၣ်လီယၣ်။ နဲ့ဒၣ်
အံၤလဲ့ခ့ၣ်။ဒုၣ်ဂွၤတဝၤဒၣ်ဒ၊်လီၤပၣ် အခုၣ်တိၤမိၣ်လီၤမိၣ် ဒၣ်ဒုၣ်
ဂွၤသ့ၣ်ယၣ်, ဟံဒၣ်ခုၣ်ခူခၣ်ဆၢ် ထံတုလ့ၣ်တီၤခူ တုၣ်ၤလီၤဝၤ,ခူ
အၣ်မိၣ်ဂ့ၣ်ခူအၣ်မိၤမိၣ်သွၣ်သိၣ်ယၤ်ဒၢ,မိၤတိၣ်သိၣ်ခွၣ်တၣ်
နဲ့ဂ့ၤဒ၊်သိၣ်ယၣ်ဂ့ၤၣ်, ဒုၣ်အၣ်ဝၤဒၣ်ဒ၊်လိၣ်, ခူဆၢ်လၣ်လတၢ်လီၤ
ဝၤ,အံၤပ၊်သိၣ်တီၤခၢ။ယၣ်ဂ့ၢ်မိၣ်တီၤခၢ။မိၣ်ဆၢ်မိၣ်ဂ့ၣ်။တိၣ်ဆၢ်မိၤ
သိၣ်ခွၣ်မိၣ်ဂ့ၣ်။နဲ့ဂ့ၤဆၢ်မိၤမိၣ်ဂ့ၣ်တီၤခၢ။ခ၊်ဆၢ်အံၤမိၤတီၤခၢ, ဝၤဒၣ်
ဒ၊်လီၤခုၣ်ခူဆၢ် ပုၣ်အမိၣ်လီၤဝၤ, ဂွၤဖွၣ်မၣ်မၤတဝၤဒၣ်ဒ၊်
သ့ၣ်ယၣ်,ဂွၤဖွၣ်မၤအီၤ။ ခုၣ်ခူဆၢ်ထံလီၤဝၤ, အၣ်မိၣ်ခူတၣ်
သိၣ်တၣ်လုၣ်လိၣ်မၤသၣ်တၣ်ဟိၣ်တီၤဟၣ်ယၣ်။နဲ့လံၤ,ဂ့ၢ်သ့ၣ်လီၤအံၤမၤ
သၣ်,ဒုၣ်အၣ်ဝၤဒၣ်ဒ၊်လိၣ်, မိၣ်ဆၢ်လၣ်လတၢ်လီၤဝၤ,ဟၣ်ခၢအံၤလဲ့
ခူတီၤခၢ။မိၣ်ဟၢဒုၣ်ဟၣ်ဂ့ၣ်တီၤခၢအီၤ။မိၤပိၣ်မိၣ်ခ့ၣ်တီၤခၢအီၤ။
အံၤလၣ်ခုတ်ဂ့ၤ လိၣ်မိၣ် လိၣ်ဒၣ်ခူတီၤခၢ, ဝၤဒၣ်ဒ၊်.သ့ၣ်ယၣ်, ခူ
ဆၢ်ဝၤ, ဒုၣ်ဂွၤတဝၤဒၣ်ဒ၊် လီၤပၣ်အခုၣ်အီၤ။ဒုၣ်ဒၣ်မိၣ်ဒၣ်
လိၣ်ခ့ၣ်တၣ်သိၣ်တၣ်လုၣ်လၣ် လီၤမၣ်အံၤဂ့တ်ဖွၣ် မိၣ်ဟၣ်ဝၣ်။ ခူ
ဆၢ်လၣ်လီၤ,ပၢ်မၣ်ဖွၣ်မိၣ်ဟၣ်မိၣ်လိၣ်, လပ်တုၣ်မ၊်ဆၢ်ဝ၊်ဂ့ၣ်
လုၣ်အီၤ။ လွၣ်အၣ်ဝ၊်ဂ့ၣ်လုၣ်ဒၣ်ဒၣ်လံၤ,မၣ်တုလ့ၣ်ခူဟၢ ဒ့ၣ်လိၣ်ဒ့ၣ်
နူသူအီၤ။ခ့ၣ်ယူၢ်ဆၢ်ပၣ်အခုၣ်တီၤဟၢလီၤဝၤ,ပၢ်ထုပ်မိၣ်ဟၢတီၤလဲ့
သ့ၣ်အံၤဝၤ,ဟိၣ်ဟၢတီၤဒၣ်ဒၣ်တ,ဝၤဒၣ်ဒ၊်အီၤ။ ဟၢဆၢ်ဝၤ, လီခၢ
သ့ၣ်ဝၤဒၣ် ဒ၊်လီၤ ထုပ်မိၣ် ဟၢတီၤ လဲ့သ့ၣ်အံၤဝၤ လိုပ်ဟိၣ် ဟၢတီၤ
ဒၣ်အီၤ။ခူတၣ်သိၣ်တၣ်လုၣ်ဆၢ်လတၢ်လီၤဝၤ, မိၣ်လိၣ်ယၢပၢ်ဝ၊်။
အၣ်တ၊်ပိတ်တၣ်သိၣ်တၣ်လုၣ်တ,ဝၤဒၣ်ဒ၊်အီၤ။ပိၣ်ဒ၊်လီၤမိၣ်ဒ၊်
ခ့ၣ်ဆၢ်အံၤလဲ့, ခူဆၢ်အံၤပိၣ်။ တၣ်ဝၤခ့ၣ်ဆၢ်မိၤတိၣ်သိၣ်ခွၣ်နဲ့
နူမိၣ်သွၣ်သိၣ်ယၤ်ဒၢ, လိၣ်လုၣ်လိၣ်ဒၣ်ဟုၣ်။ တၣ်ဝၤခူဆၢ်သံမိၤ
သ့ၣ်,ပိၣ်ဒ၊်လီၤမၣ်လိလ့ၣ်လ၊်ယၣ်။ပိၣ်အံၤပၢ်မၣ်လ၊်ယၣ်။

LESSON IV.

The Crabs.

ဝုတ်ထုပူ။

ဒိုဝ်ဟံယ်ၢလၢထဲပေါ်အခၢၣ်၊ ဟုအၣ်မိုၣ် တင်သိင် တင်လုင် ပေ့ါ် ဓိအၣ်ဝတ် လိုင်၊ တိပူတံမဟ်ဘိင်ဘိအၣ်အော့ါ်။ မိုဝ်အခၢၣ်ပူတင်သိင် တင်လုင်ထံတဟ် သိင်ဖွၢလေ်ယင်ဟိုတ်ပူဟံယွင်အော့ါ်။ ပူတုဝ်ႏလတ်တော့ါ်ပူတင် သိင်တင် လုင်လေ်ဝၢ၊ ပူတင်လ့ခဝ်ဂ့ၢ်။ ဟုအၣ်မိုင်တင်လ့အ့ ပေ့ါ် ခဝ်ဓိအၣ် ဝတ် ခေ့ါ်လိပ်လိုင်၊ တဟ်ဘိအၣ်ပူ၅ဝ်တင်သိင်တင်လုင်လေ ၅ဝ်တဟ်သိင် ယဝ်။ ၅ဝ်ပ့ဒိုအၣ်ဖွၢဟၢတိမိုင်ယိတ၅ဝ်၊ ဝၢအင်အ့ သေ်ယဝ်၊ ပူတင်သိင်တင် လုင်ထွံအာဝ်လေ်အွအၣ်ဟအၣ်ပ့ဒိုအၣ်ဖွၢဟၢတိမိုင် ယိပုအၣ်အော့ါ်။ ခုအၣ်ယိ ဟော့ါ်ထံပူလေ်ဝၢ၊ပူတင်လ့ခဝ်ဂ့ၢ်။ တော့ါ်လိဝ်အ့ဂိတ်သင်လေ်သူတင်သိင် တင်လုင်ဒိုအၣ်မၢႏမိုင်ယိ ၅ဝ်အ့အင်ဂိုဝ်၊ ဝၢအင် အ့သေ် ယဝ်၊ ပူဟော့ါ် လတ်လေ်ဝၢ၊ ခုအၣ်ယိခၢဂ့ၢ်။ ဟုအၣ်မိုင်ဟင်၅့လုင်၅့လင်။ ပေ့ါ်ခဝ်ခေ့ါ် လိပ်ဓိအၣ်ဝတ်လိုင်၊ အာဝ်ပူ၅ဝ်ခၢအ့တံမဟ်သုံဘိအၣ်အော့ါ်။ ပိုဝ်အ့လေ်ပူ ၅ဝ်ခၢအ့ဟုဝ်ဟုအၣ်မိုင်လုံလေ ထင်ပ့ ဒိုအၣ်မၢႏပိုင်မိုင်ထဝ် ခုအၣ် ယိတိခၢ ယဝ်၊ဝၢအင်အ့လေ်၊မိုဝ်အခၢၣ်ယိဟော့ါ်သံဝၢ၊ မိုင်ယိ၅ဝ်အ့တရိဟ်သအၣ် အံမိႏ။ ပေ့ါ်သူပူတင်လ့အ့ယူလိုင်၊ ဟုဝ်ယိတင်သိင်တင်လုင် တဟ်အာဝ် တံမဟ်သုံဘိအၣ်ဒိုအၣ်အင်.ဉအၣ် အော့ါ်ဝၢအင်အ့သေ်ယဝ်၊ပူတင်သိင်တင် လုင်သံဒိုအၣ်ပ့လုင်မၢႏမိုင်ဟုအၣ်လေ်ခုတ်ဂူယူဟၢအၣ်လိအၣ်အော့ါ်။

LESSON V.

The Cunning Thief.

လွှင်ယ်ပူလဟ်ဟော့ၢႏ။

ဒိုဝ်အခၢၣ်ဟုအၣ်ဟော့ၢႏဖွၢလဟ်ခွင်ပိုအၣ်လေ်၊ဟုအၣ်တင်သိင်တင်လုင်တိ လ့သေ်ယဝ်၊ မတ်ဝ့တိတုအၣ်မ့လေ်အၣ် ယ်ုဟ်ထင်တဟ် အာဝ်တ့ဝၢအင် အ့အော့ါ်။ ယ်ပူလဟ်အခၢၣ်ဟော့ါ် ဟျံအၣ်လိုလေ်ဝၢ၊ အင်ဂိုဝ် ဟုအၣ်ဝအၣ်လိုဝ် အ့တဟ်အံလ့အာဝ်ဟဝ်တ့လိုင်၊ဟဝ်တဟ်ဟျံဓိတ်ဟျံလိလ်ပိုအၣ်ဟော့အိုအၣ် လူဖွအၣ်၊ဝၢအင်အ့အော့ါ်။ ဒိုဝ်အခၢၣ်ဟုအၣ်ဟော့ၢႏမၢႏ၅အၣ်ယ်ပူလဟ်အာအၣ် မက်ဝ့အခၢၣ်လေ်ထံလေ်ဝၢ၊ ပိုအၣ်မတ်မိုဖွပ်ပိုဝ်ဟၢသင် ဝၢအင်အ့သေ်

ယၤ၊ပှူလၢ်အခၣ်ဟဲၢ်လီၤလံၤဝၤ၊ ဒ်ဝခၣ်ခဲအဲ့ဖဲမိးနုာ်။ ဟုဒ်
ဝၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်လုၣ်တၢ် ဖၢဲဟဲၣ်ဂ့ၢ် နုဒ်၊ဝၤခၢၣ်ခဲ့ ဖေၢ်။ ဗိၣ်
အဒ်ဟဲၣ်အဲၣ်ခဲ့ဂ့ၢ်နုဒ်လီၤ ဟုဒ်ဝၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်လုၣ်ဟဲၢ်ဝၤ၊ နဲ့အဲၣ်
ဂ့ၢ်အဲၣ်လ့ယူၤ၊ဝၤခၢၣ်ခဲ့ဖေၢ်။ ဟဲၣ်ဟဲၢ်ထိၣ်ဗိၢ်ခဲၣ်လီၤဝၤ၊ အဲၣ်ခဲ့
ဂ့ၢ်ဂွ့၊ဝၤခၢၣ်ခဲ့သီယၤ၊ဟုဒ်ဝၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်လုၣ်ဟဲၢ်ဝၤ၊ပေၢ်နဲ့
အဲၣ်ဂ့ၢ်နုဒ်ဂ့ၣ်လိၣ်၊ ဂ့ၣ်တၢ်အဟဲၣ်နဲ့တ့ဖေၢ်ဝၤခၢၣ်ခဲ့လီလၣ် မၢ်
ဟဲၣ်ဝ့ဂ့ၢ်လ့အဟဲၣ်တ့ခဲ့ယၤ၊ဝၤခၢၣ်ခဲ့တီဟဲၤခခဲၢ်လီၤ ဟဲၤခခၣ်
ဟဲၢ်ထၣ်လိဲၣ်ထၣ်လဲ့လီၤဝၤ၊ ဟဲၣ်တၢ်ဂ့ၢ်နုဒ်ဖေၢ်။ နဲ့မၢ်ဟဲၣ်ဝ့တ၊
ဝၤခၢၣ်ခဲ့လီၤ ဟဲၢ်လိၢ်အဒ်မ့ၢ် ခခဲၢ်ပဒ်သီယၤ၊ ပှူလၢ်ခခဲၢ်
ဟဲၢ်လုံခၤလုၣ်လၣ်လီၤအဟဲၣ်ဟုဒ်ဟဲၤ ခခဲၢ်မၢ်ဝ့ယၤလၣ်ဖွၢ်ဂွၤ
သီဖေၢ်။ ထိၣ်မၤးဒ်ပုဲၢ်ဟုဒ်ဝၣ်တၢ် သိၣ်တၢ်လုၣ်ခခဲၢ်ပၤးရွၢ်
ပၤးလံပ်မၤးလီၤအဟဲၣ်တ့ဖေၢ်။ အဟဲၣ်တ့ဟဲၢ် အဲၣ်အဟဲၣ်လပ်ယၢဒ်၊ မၢ်
သီယၤ၊ အဟဲၣ်ထီတုၢ်ဟၤခဲဂ့ၢ်ဟဲၤခခဲၢ်တ့ဖေၢ်။ ပှူလၢ်ဟဲၤခခဲၢ်
ထိၣ်ဂွၤဒ်ယူဟၤဂ့ၢ်ယၣ်ခဲလုၣ်ဖေၢ်။ ဟုဒ်ဝၣ်ခခဲၢ် အဟဲၣ်တ့သီယၤ၊
ခိဒ်မၤး ဂ့ၢ်ဒ်လီၤထုပ်ဂ့ဒ်ပှူလၢ်ဟဲၤခခဲၢ်ဖေၢ်။ ခဲၣ်လၣ်ထံပှူလၢ်
ခခဲၢ်လီၤဝၤ၊ ဂ့ၣ်အဟဲၣ်နဲ့ထီတုၢ်ခဲယၤ။ ဂ့ၢ်သၣ်လီၤနဲ့ အဲၣ်တ့ဝၤခၢၣ်
ခဲ့လီၤ ပှူလၢ်ခခဲၢ်ဟဲၢ် လၢ်လီၤဝၤ၊ သူအဟဲၣ်တ့သီဟဲၢ် ဟဲၣ်အဲၣ်
တ့။ ဟဲၣ်လ့ဂွၤဂ့ဒ်ပေၢ် ဂ့ၣ်မေဂ့ၣ် မွဒ်ဂ့ၣ် အဒ်တ့ဂွၤလိဲၣ်ခခဲၢ်မိး
ယူဟၤဒ်ခဲခခဲၢ်ယၤ၊ ဝၤခၢၣ်ခဲ့ဖေၢ်။ ဟုဒ်ဝၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်လုၣ်
ခဲ့ဂ့ဒ်ပေၢ် ခဲၣ်မေခဲၣ်ပူခဲၣ်မွဒ်ခဲၣ်လီၤလၢ်တီ ပှူလၢ်ခခဲၢ်လီၤဝၤ၊
ပှူလၢ်ဟျ။ ဂ့ၣ်လိဲၣ်ခဲ့ခဲ့ဂ့ဒ်ပေၢ် မေလီၤ တၢ်ဂ့ဒ် လ့လိဲၣ်ဂူဲၣ်၊ ဝၤ
ခၢၣ်ခဲ့လီၤ ပှူလၢ်ခခဲၢ်ဟဲၢ်ဝၤ၊ ပေၢ်သူခဲ့ထုပ် လိၣ်မၢ်လိဲၣ်ခၢၣ်
အဒ်သူမၢ်ဟဲၣ်ခခဲၢ်လီၤထီတုၢ်တီခဲလိၢ်လိၢ်ခခဲၢ် ဗိဒ်ဟဲၤဗိဒ်
ဟဲၤတ။တၢ်လ့ဂ့ဒ်ပေၢ် မေသူအဒ်တ့ဂွၤတၢ်သိၣ်တၢ်လုၣ်ခခဲၢ်
ဖေၢ်ဝၤခၢၣ်ခဲ့တီဟုဒ်ဝၣ် လီၤဟုဒ်ဝၣ်ဟဲၢ်ဝၤ၊ လီယၤ၊မၢ်ဂ့ၣ်
တ၊ ဝၤခၢၣ်ခဲ့ဖေၢ်။ ဟံခခဲၢ်ပှူလၢ် ခခဲၢ်လၣ်မၢ် ဗိဒ်ဟဲၤဗိဒ်
ဟဲၤသီယၤ၊တွၢ်တုၢ်သဲ့ဟၤ ဒ်ခဲလိၢ်လီၤ၊ဟုဒ်ဝၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်
လုၣ်ခခဲၢ် တ့ဂွၤသိၣ်ယၤလီၤ အဲၣ်ပေၢ်ခိဒ်မၤးသီဟဲၤ။ တ့သိၣ်သိၣ်
ယၤ။ဟုဒ်ဟဲၤခခဲၢ်ဂွၤဂ့ဒ်လၣ်တ့နဲ့နဲ့တုၣ်း၊ လီအဟဲၣ်မိၢ်ပွၢ်ဟုဒ်
လၣ်ဝ့ သီယၤ၊လၣ်တပၢ်း၊မၤးမုဒ်ခဲၣ်ဟိဒ် ဟၤဒ်ပုံလၣ်လီၤ၊ဟုဒ်

ဟေၤအဒၣ်ဟေၢ် လီလ့ၢ်ဂ္ၤလၢ်အဝဲယိလ့ၢ်အ့တ်ဟုဒၣ်လၢၤသ့ၣ်ယဲၤ, ဒိၣ်ဒီ
အေၢ်. မိၤအဒၣ်လၢၤတလိၤအဒၣ်မိဒၣ်လၢ်လၢၤ တၢ်အဒၣ်ဟေၢ် မိဒၣ်
ဒိၣ်လွံ သေ်ယဲၤ,ဂ္ၤတုၢ်ဟ့ၤတိမိၤဒၤ လၢ်မဒၣ်ဂ္ၤ သၢ်တိခုဒၣ်ဂ့ၢ်ခံ
မိၤအဒၣ်အေၢ်. ခုဒၣ်ဂ့ၢ် ခံအဒၣ် လဟ် လၢ်ဝၤ, ပေၢ်ဟဲ လၢ်လၢၤ
မိဒၣ်အဲၢ်လိၤလုံဂ္ဂၤဂ္ဂၤယဲၤ. ဂ္ၢ်ဟ့ၤလၢၤခွဲအဲၢ်မိဒၣ် အံမိဒၣ်ဟ့ၤအံပၢ်ဂ့ၤလီ
လီ. ပိၤအဲၢ်လၢ်ဟ့ၤတၢၤလုၢ်လၢ်ဟ့ၤဂ့ၤဟေၤတၢ်ဒီတုလ့ၢ်လူဂ္ဒၣ်.ခွဲလံၤ,ဂွဲ
ယူထၢအဒိၤဂေၢ် အဲၢ်တး,ဝၤအဲၢ်ပဒၣ်အခ့ၤသေ်ယဲၤ, ခုဒၣ်ဂ့ၢ်ခံအဒၣ်
တၢၤလုၢ်လၢ်မဒၣ်ဂ့ၤဟေၤဒီလၢၤအဒၣ်အေၢ်. မိၤအဒၣ် ခုၢ်လၢၤတလိၤ
အဒၣ်အဝဲလၢၤ မိဒၣ်ဒိဒၣ်ဂ္ၤ ဟ့ၤအဒိၤ ဟ့ၤဂ့ၤယဲၤ အဒၣ်လိၤ, ပိၤအဒၣ်
ဟုၤခုၢ်အ့ၢ်ပၢ်သေ်ဟ့ၤ ခွဲဟုဒၣ်လၢၤလၢ် လၤမဒၣ်အဝဲယိလ့ၢ်အိတ် ဝၢ်
ယဲၤ. အဝဲမိဒၣ်ဒိဒၣ်သ့ၤသ့ၤသေ်ယဲၤ,လုၢ်လၢ်ခုဒၣ်ဂ့ၢ် ခံဟေၤဒၤဂ့ဒၣ်
ယိလ့ၢ် အဒၣ်လၢ်, ယိလ့ၢ်အဲၢ်ယိလ့ၢ်ဟ့ၤ သၤ, ဝၤအဲၤအဲၢ်သေ်ယဲၤ, တိတ်
ယိလ့ၢ်အ့ၢ်ဟုဒၣ်လၢၤ အဒၣ်အေၢ်. လၢၤတလိၤ အဒၣ်ဂ့ဒၣ်ဂ့ၤလၢ် မိဒၣ်
အ့ၢ်ဂ္ၤ သိၤသိၤသေ်ယဲၤ,လၢၤတၢ်အဒၣ်တုၢ်မၤဒၤ လၢ်ခုဒၣ်ဂ့ၢ် ခံတၢၤ
လုၢ်လၢ်မဒၣ်တၢၤသိၤတၢၤ လုၤတၢ် အေၢ်. အဲၤအဒၣ် လၢ်အၢ်အဒၣ်
လၢ်ပိဒၣ်ခုဒၣ်ဂ့ၢ်ခံမိၤအဒၣ်သေ်အေၢ်.

LESSON VI.

The Tortoise and The Ducks.

ဝ့တ်ထုတဲၤတၢၤဗိတ်.

ဒိၤအဲဂ့ၤ,ဟ့ၤခွဲအ့ၤလုၢ်ဒၤမိဒၤတဲၤတုၤဒၤအေၢ်. တဲၤအဒၣ်ဟုၤတၢ်
လၢ်ဗိတ်သ့ၤတုၤလတ် တိမဒၣ်လၢ်ဝၤ, ဟေၤတဲၤဂ္ဂ. အ့ၤအဒၣ်ဂ့ၤယူ
တေၢ်လိၤအဲၢ်အဲတုၢ်ဂ့ၤယဲၤ.ယၢ် အဒိၤအဒၣ်မိဒၤအ့ၤလုၢ်ဒၤအေၢ်.ပေၢ်
ခွဲခၢ်ဂ္ၤလိၤ, ဂ့ၤဘုၢ်အဝဲခွဲဂ္ၤသုၤပဒၣ်ဝၤအဲၤအဲၢ်သေ်ယဲၤ, ဗိတ်သ့ၤ
တုၤအဒၣ်ဂ့တဲၤဟ့ၢ်ဒိၤဟ့ၤမၢ်ပွတ်ဒၤ သေ်လၢ်သ့ၤခၢ အဝဲသုၢ်ဟ့ၢ် ယေ်
တုၤယေ်ယၢ်မိဒၣ်ဂ္ၤအေၢ်. မိဒၣ်ဂ္ၤဟ့ၤဂ့ၤ လၢ်ဂ္ၤတ်ထိၤဟ့ၤအဒိၤ ဝဒၣ်
ဟုဒၣ်သေ်ယဲၤ, ဟုဒၣ်ဝဒၣ်တၢၤ သိၤတၢၤလုၤ ဂ့ဒၣ်ဗိတ်ဂ့ံ တဲၤပၤဒၤဂ္ၤလၢ်
လတ်ဟ့ၤလၢ်ဝၤ,ဗိတ်ဂ့ံတဲၤ,ဗိတ်ဂ့ံဘဲၤ,မိၤအဒၣ်ဝၤအဲၤအဲၢ်လိၤ, တဲၤ
ဝိဒၣ်လၢ်မိဒၤဂ့ၢ် အဒၣ်ခၢ်အုပ် အတ်သေ်သဲၤ, ဒိဒၣ်လတ်လၢ် ဝၤ, ဗိတ်ဂ့ံ
တဲၤအံလွဲ, တးဲၤဂ့ပ်ဗိတ်လၢ်ဝၤအဲၤအေၢ်. မိၤအဒၣ်မဒၣ် ဒိဒၣ်လတ်ဟွံ

လိၥ်ၡၢ […] ၊ သုပ်မၢ်အၢ်ဟပ်မ့ၤယူၡၢ်ၡၢ်လုတ်လေ်တဝ်ၡၢ်ၡၢ်
တုဟ်တ့ၤသေ်ဖေၢ်။

LESSON VII.

The Fox.

ဂုတ်ထုမၤလိၢ်။

မၤလိၢ်တုဝ်ၤဖ္ဂၤဟၤၡၣ်ထိၢ်ဖေၢ်။မိုဝ်ၡၢ်ၡၢ်မၢ်ၡၢ်ၡၢ်မ္ဂဟ်ဟဝ်မ္ဂဟ် မ့ၤတ္ဂၤ်ဟၤၡိုဝ်တုၢ်မ့ၤလေ်မၢ်ၡၢ်ၡၣ်လ္ဂၣ်လေ်ဝၤ၊ ဟဝ်ၡၢ့ၤလလီမိုဝ်ဖၢ် ယင်လိဟ်လေ်ၡၤဘိၢ်ဟၤၡၣ်ထိၢ်ၡၣ်လ္ဂ့ၤယူသေ်လ့ၤ၊ တုၢ်ၡိုဝ်လိုဝ်ၡၢင် ၡၢ့ၤလိုင် ဟဝ်ဖံ ပ့ၤတ္ဂၢ် ထုပ်သေ်ပ္ဂဟ်။ တေၢ်လိဝ်ၡၢ့ၤ ဟံဟဝ် လိၡျၡျ ဖေၢ်။ ဟဝ်မၤးထုပ်တုၢ်ၡိုဝ်ၡၢ့ၤလေ်ဟဝ်တဟ်ဘိၢ်ဖိၢ်ဖိၢ်တိၢ်တိၢ်လူၡ္ဂၢ်၊ ၀ၤၡၢင်ၡၢ့ၤသေ်ယဝ်၊ ၡ္ဂၤလူတိ တုၢ်မ့ၤဟဝ်မ့ၤ တ္ဂၤ်ၡၢ်ၡၢ် ဖေၢ်။ၡၢင် ၡၢ်လေ်မၤ လိၢ်ၡၢ်ၡၢ်ၦ် ယူဟၤတ့်တုၢ်မ့ၤ ၡၢ်ၡၢ်လေ်ၡ်လှ်တုလှ်ယံၤ မှၢ်ၡၢ်ၡၢ်ယူဖေၢ်။ ယံဝ်ၡၢ်ၡၢ်လုံ လုင်ထုဝ်မၤး လေ်မ္ဂဟ်မ့ၤဟဝ်မ့ၤတ္ဂၤ် ၡၢ်ၡူင်တုဟ်မၤးယံၤလုံဖေၢ်။ မၤလိၢ်ဖေၢ်ထင်လ္ဂၣ်ၡိုဝ်လေ်လိလှ်ၡ္ဂၤ တုလှ်သေ်ယဝ်၊ ၡ့ၤလ္ဂၣ်လေ် ဝၤဖၢ်ၡူင်တုဟ်မၤး ၡၢ့ၤလိုင်ဖံပ့ၤ လ္ဂၣ်ၡိုဝ် ၡ္ဂၤ။ဖၢ်ဟဝ်ၡၢ်ဟၤၡိုဝ်တုၢ်ၡၢ်ၡၢ်လင်ၡေၢ်လ္ဂၣ်ၡိုဝ်ဖေၢ်ဝၤၡၢင်ၡၢ့ၤ လေ်သံဒိုၢ်ၦ်ယူဖေၢ်။ၡၢင်ၡၢ်ၡၢ်လေ်မၤလိၢ်ၡၢ်ၡၢ်ယင်ဖံၡ္ဂၤ၊ၡၤဘိၢ် တိဖိုၢ်၊ ယ္ဂံလေ်တ့ၤၡ္ဂၤသေ်ဖေၢ်။ ပိုင်လိဝ်ဟၢ်ဟုၢ်ၡဝ်သေ်ဖေၢ်ပေၢ် ဖံမိးလှၢ်လိုင်၊ မိၢ်ဟၢ်တင်မၤ လိၢ်ၡၢ်ၡၢ်ဖေၢ်။ ဖၢ်ၡဝ် ဖံၡူ တိတ်ၡိတ် လေ်ၡၢပ်တေၢ် ထင်ပိၢ်ဖၢ်လိုဝ်ဖၢ်လ္ဂၣ်ၡၢ်ၡၢ်လိုင်၊လင် ၡေၢ်တဟ်ယိတ်ပိုင်လေ်ၡ်ဖၡျုဝ် တုဝ်လဝ် ဟဝ်ဖေၢ်ယ္ဂံၡ္ဂၤဖံဟၤး၊လင်ၡ္ဂတ် ထိုင်တင်လုတင်လိဝ်ဖေၢ်။

LESSON VIII.

The Bad Elephant.

လ္ဂၤ်လင်ၡ့ၤတုဝ်ၤ။

လင်တုဝ်ၤလုဟ်တိဖိုၢ် မၤးလေ် ဟင်တင်ဖၢ် မၢ်မၤး ၡၢ်ၡၢ်မိး ၡုဟ်ပိတ်ဖ္ဂၢ်တုဝ်ၤၡ့ၤဝ့ၤဟၤၡၣ်ၡင်ဖေၢ်။ ၡုဟ်ပိတ်ဖ္ဂၢ်ၡၢ်ၡၢ်ဖေၢ်

လတ်လေဝၢ၊ ထဝ်ထင်ဂျ်။ ခ့်တင်ခၔ်မိးခ့် ဟဝ်ခၢတီခၢဖေၢ်။ ခိလ့်
တေၢ်ဝေ်ဖွၢသေ်ဟံတီခၢ၊ ဝၢခၔင်ခၔ်သေ်ယဝ်၊ထင်ခၔခ်ဖေၢ်ဝၢ၊ ခၔဟ်
ပိတ်ဂျ်။ တင်ခၔ်ပိခ်တင်တီ အခ်ဟဝ်ဖွၢ ဖေၢ်။ ပိုဝ်အခ်ခ့်မၢးခ့်ဝ့်
လေ်ဟဝ်အံဝေ်ဖွ့်။ဟဝ်တဟ်ယၢလတ်ဖွၢလေ်ယိပ်ပိတ်ခ့်ခ့်ဂ့်လိဝ်သိ ၃်သိင်
ဖေၢ်၊မို်ဝ်အခ်ဝၢလိုဝ်ခၔင်ခၔ် ယဝ်ခၔခ်လိုင်၊ယိပ်ပိတ်ခ့်ခၔဟ်ဖွခ်
ခၔခ်ဖေၢ်။ ယဝ်ခၔခ်မေ်ခၔဟ်ဖွခ်ခၔခ်လ့်မ့်လေ်ဝၢ၊ထင်တုဝ်ခၔ်
ဟဝ်သတ်မခ်ယူ ခိုဝ်ခိုဝ်ယ့်ယ့်လေ်ဝၢ၊ ဝေ်ဖွၢသေ်ဟံ၊ ဝၢခၔင်ခၔ်ယူလေ်
မခ်အံဝေ်။မခ်ယိပ်ခ့်ဟဝ်လိဝ်ယဝ်သဝ်။ ဟၢအခ်ထင်တုဝ်ခၔ်အံတ့်
လိုင်ဟဝ်အံယူ။ ဟဝ်တဟ်ဂျံလူဖွခ်၊ ဝၢခၔင်ခၔ်ဖေၢ်။ ခၔဟ်ပိတ်ခၔခ်
ထင်ဖွၢသတ်တီဖေၢ သေ်မခ်ဟၢတုဝ်းၢ လေ်ဝၢ၊ဖေၢဟၢဂျ်။ ထင်တုဝ်းၢ
အဝ်ခ့်ဟဝ်ခၢလိဝ်တင်သိင်တင်လုင်ယဝ်။ ခ့်ထဝ်ဖွၢသဟ်ဟၢတီ တၢမခ်
ခၔခ်ဂ့်ပိခ်လိပ်သေ်ဟံခၢ၊ ဝၢခၔင်ခၔ်သေ်ယဝ်၊ ဟၢဖေၢ်ဝၢ၊ လီယဝ်၊
လီသဝ်၊ဟဝ်တဟ်ဖွၢသဟ်ပခ်ဖေၢ်ဝၢခၔင်ခၔ်သေ်လေ်ဖွၢသဟ်တၢထင်
တုဝ်ခၔခ်ဂ့်ပိခ်လိပ်သေ်ယဝ်ထင်သံမၢးလတ်တီခၔဟ်ပိတ်လေ်ဝၢ၊ ခၔဟ်
ပိတ်ဂျ်။ ဘေၢ်ခၔ်ဟဝ်ဖွၢသဟ်တၢထင်ခၔခ်ပိခ်လိပ်ယဝ်။ခ့်ဂျံထိင်ဘ၊
ဝၢခၔင်ခၔ်ဖေၢ်။ ခၔဟ်ပိတ်ဖေၢ် ဖွၢလူမိင် မုခ်ခိဝ်လေ်ဝၢ၊ မိင်မုခ်
ခိဝ်ဂျ်။ ထင်တုဝ်းၢ အဝ်ခ့်ဟဝ်ခၢ လိဝ်လေ်၊ ဟၢသဟ်တၢမခ် ပိခ်လိပ်
ဝ့်ယဝ်။ ခ့်ထဝ်သ့်ပခ် ခွခ်သေ်ဟံခၢ၊ ဝၢခၔင်ခၔ် သေ်ယဝ်၊ မိင်မုခ်
ခိဝ်ဖေၢ်ဖွၢ သ့်ပခ်ခွခ်လေ်တၢထင် ခၔခ်ပိခ် လိပ်ယ့်ခၔၢလုင် သင်
တေၢ်ထိုင် ဂ့တ်ထခ်ပေၢ်မွတ်ဖေၢ်။ မိုဝ် ခၔခ်ခၔဟ် ပိတ်တုဝ် ခၔခ်
ဖွၢလူ ခိတ် လေ်ဝၢ၊ ဖေၢခိတ်ဂျ်။ ထင်တုဝ်းၢ အဝ်ခ့်ဟဝ်ခၢ လိဝ်လေ်
တေၢ် လိဝ်ခၔ်ဟဝ်ခၢဂျံ ပွင်လေ်တၢ မခ်မွတ်ယဝ်။ ခ့်ထဝ်ဖွၢ ဂ့င်ယူ
ဟၢတီယင်ဂျိဟ်သုင်သုင်ပုခ်သေ် ဟံခၢ၊ ဝၢခၔင်ခၔ်သေ်ယဝ်၊ ခိတ်ဖေၢ်
ဖွၢဂ့င်ယူဟၢတီယင်ဂျိဟ် အခ်သုင် ခၔခ် ဖေၢ်။ မိုဝ်ခၔခ် ထင်တုဝ်
ခၔခ်ဖေၢ် ယဟ်ခၔံလေ်၊ ပိုဝ်အခ်တၢ အံဂ့ခ်၊ ဝိခ်သိင်ခိတ် ဂ့င်ဖွ့်
ခၔခ်မခ်ထင်မိးခၔံ တီအခ်ခိတ်ဂ့င်ခၔခ် လေ်ဖွၢလူသေ် ယဝ်၊ တုဟ်
ယင်ဂျိဟ်ခၔခ်လေ်တ့်သေ်ဖေၢ်။

LESSON IX.

The Deceitful Trader.

လွ္ပရိယ်ဟုအ်ဟဲဴ။

ၯအ်ၽအ်ဟဲဴ မိးမေ်ဟုအ်ထဝ် ဟဲဴအော်။ ဝအ်းမအ်ၯ်ုအ်
လေ်ဝ၊ၯဝ်အ၊ ခ၊ လ၊ လုၯ်ယိင်ပူသထေ်အအ်အော်။ ၯဝ်ဖံ့ၵတ်ၯ္ဂၢ
ပိုဝ်အ၊ လေ် ၯဝ်တၯ်လှ်ၯ်မေ်ၵဝ်ၯ္ဂၢ ထံပအ်လူၯ္ဂအ်၊ ဝၢအင်အ၊ သေ်
လတ်မေ်မအ်လေ်ငၢ၊မေ်ၯ်။ တော် လိဝ်အ၊ ၯဝ်ခၢခ၊ လ၊ လုၯ်ယိင်
သထေ်အအ်ခၢအော်။ မေ်ၵဝ်ၯ္ဂၢထံ ပအ်သေ်ဟံခၢ၊ ဝၢအင်အ၊ သေ်
မေ်မအ်ဟော်ဝၢ၊ ၵဝ်မေ်လုၯ်အ၊ ပိအ်ဟုအ် ၽအ်လုင်လင်။ ခ္ဂလိုင်
သ၊ လုၯ်ယိင်ပူသထေ်အအ်အင်ဂ္ဂိဝ်။ဖံလ၊ ၯ္ဂ၊။မေ်ၵဝ်ဖံ ၵတ်ၯ္ဂၢထံ၊
အင်အ၊ သေ်ယဝ်၊ လုၯ်မအ်ဟော် ခိုအ်လတ်လေ်ဝၢ၊ ပေ်မေ်ၵဝ်ဖံ
အ်လိုင်၊ ၯဝ်တၯ်ၯ်ု ဖအ်ၯ္ဂ၊ ၯဝ်အော် ဝၢအင်အ၊ ယဝ်၊ ခိုဝ်အအ်
အအ်ၯ္ဂၢၯလ္ဂံ ပိအ်ၯၢအ်ဂ္ဂိဝ် သင်ယော်အော်။ ၽော်ဂ္ဂိဝ်သင် ယော်
ၵှၯ်မအ်ၯ်ုၯ်ု။ မိုဝ်အအ်ၽော်ဂ္ဂိဝ်သင် ယော်အအ် လတ်တော်မအ်
ဝၢ၊ဖ၊ ၯ်။ ခ္ဂမၢးလ္ဂံဂ္ဂတ်တ ပေ်ၯဝ်အ၊ ဟော်ဂ္ဂိင်ယဝ်။ ၯဝ်ဟော်ပိအ်
ၯူလိုဝ်ၯူပိုင်အော်။ ပိုဝ်အ၊ လေ်ခ္ဂခ၊ လ၊ ၯၢသင်သေ်ဟော်ဖအ်တ။
တ။ၯဝ်တၯ်ပအ်ခ္ဂအော်။မိုဝ်ဖအ်ဝၢအင်အ၊ လိုင်၊မအ်ဟော်ဝၢ၊
ၽော်ဂ္ဂိဝ်သင်ယော်ခၢၯ်။ ၯဝ်ခၢလိုင်တော် လိဝ်အ၊ ပိုအ်ဟော်ဖံခ၊
ခံဟော်ဖံခ၊ လ၊၊ လ္ဂံလဝ်ၽော်ဂ္ဂိဝ်သင်ယော် ဟော်လ၊ သံ ပိယဝ်။ၯဝ်
ခ၊ လ၊ လုၯ်ယိင်ပူသထေ် အအ်ခၢအော် ဝၢအင်အ၊ သေ်ယဝ်၊ ၽော်
သင်ယော်ဟော်ဝၢ၊လိယဝ်၊လိယဝ်။ ပေ်ခ္ဂခ၊ လ၊ လိုင်၊ ၯဝ်တၯ်ဖအ်
အ်ဖအ်ခံၯ္ဂၢလေ် ထံတိပေ် မအ်ခ္ဂိင် သထေ် အအ်ပအ်အော်။ ခိုဝ်
အ်ထံအအ်ဟော် ၯဝ်ဘၯ်လတ်လေ်ဝၢ၊ပိအ်လုၯ်လ၊ ၯဝ်အော်ဝၢ
အင်အ၊ သေ်ယဝ်လင် ၵ္ဂင်မအ်ၯ္ဂၢၯၢ တိဂ္ဂိအ်ပူသထေ်အအ်အော်။ ခိုဝ်
အ်ၵ္ဂတ်ထိုင်ၯၢခိုဝ်ဂ္ဂိအ်အအ်လိုင်၊ ပူသထေ်ဟော်ထံလေ်ဝၢ မိးလွ္ပ
သင်လေ်မၢး ၵ္ဂတ်ထိုင်ဂ္ဂိအ်ၯဝ်ခၢအ၊၊ ဝၢအင်အ၊ သေ်ယဝ်၊ၽော်ဂ္ဂိဝ်
ယော်ဟော်လတ်လေ်ဝၢ၊ခ္ဂိင်သထေ်ၯ်။ ၯဝ်ခၢမၢးတော်လိဝ်အ၊ လံ၊
ဘင်လိုဝ်တင်ပိုင် ဖံလှ်ခၢ။ ၯဝ်ခၢမိး လုၯ်လ၊ ဟဲဴအော်။ ဖအ်
ၯအ်တင်လုၯ်ယိင်ခ္ဂလဝ်သေ်ဟံ။ မိုဝ်အၢထၢ လိုအ် ဟော်ၯ်ၵဝ်ပိအ်

ဘိဝ်ဗိၣ်လွင်ဟၣ်၊မိုဝ်အၣ်ဝၢၼၢင်ၼၢ်ယဝ်ၼၢၣ်၊ပူသထေ်ဖေါဝၢ၊လီ ယဝ်၊လီယဝ်၊ လုဟ်လ်ၑ်ခွ်ၼၢၣ်လင်ဟ လင်ခ်ကွိဝ်၊ ဝၢၼၢင်ၼၢ်သေ်ယဝ်၊ ဖေဟ်ကျိုဝ်သင်ယေါဖေါလတ်လေ်ဝၢ။ လုဟ်လ်အွၣ်ဟဝ်ခၢ ၼၢၣ်လိမိုဝ် အၣ်မၣ်ယင်လိဟ်ၼၢၣ်လေ်မၣ်လင်ဟလင်ခ်ဂူလိုဝ်ဂူလွင်ခၢဖေါ၊ မိုဝ်အၣ် ဖေဟ်ကျိုဝ်သင်ယေါဝၢ ၼၢင်ၼၢ်ယဝ် ၼၢၣ်လိုင်၊ သထေ်ဖေါ ဩင် အဝ်လုဟ်ယိင်မၣ်ပၣ် ဟၣ်တင် အ်ၼၢၣ် သေ်ဖေါ။ ၼၢ်ယဝ် အ် ၼၢၣ်မေ်မၣ်လတ်တေါ မၣ်လေ်ဝၢ၊ ပိၣ်တင်သိင် တင်လုင်လံ၊ အွၣ်ဟၣ်ဟခ် ဖေါ။ ခွ်လဝ်လံ၊ လလိမိုဝ်အၣ်လ် ဟဝ်ခၢၼၢ်ယဝ် ၼၢၣ်အံလတ်တင်ဟတင်ခ် ဟၢသင်သေ်ပွဟ်၊ အံဂှိတ်ဟၢသင်။ ၼၢင်ကျိုဝ် တဟ်လ်လိင်ဟဝ်ခၢဗ္ဂၢမိုဝ်ၼေၢလိုင်၊ ဟခ်လိုဝ်ၼၢင်ပိၣ်သေ်ဟံ၊ မိုဝ်အၣ် ဝၢ ၼၢင် ၼၢ်လိုင်ယ်ဟုဝ်မၣ်ဖေါဝၢ၊ၼၢင်ဂျ်။ ဗ္ဂၢယွၣ်ငိၣ်တိပေါသူမၢး ပၣ်သေ်လေၢးဩတ၊ ဝၢၼၢင်ၼၢ်သေ်ယဝ်၊မေ်မၣ်ဖေါဗ္ဂၢတိ ကျိၣ်ပေါ မၣ်လေ်ဝၢ၊ပေါဂျ် တေါလိဝ်ၼၢ်ယ်ဟုဝ် ဟဝ်ခၢခ်ဗ္ဂၢဟဗ္ဂၢခ်၊ ဝၢၼၢင် ၼၢ်ယူ လေ်သင်လတ်မၢး လေ်ဝၢ၊ ဂှ်ပေါဂှဝ်ပၣ်ငိၣ် သေ်လေၢးဩမၢး သေ်ဟံဝၢၼၢင်ၼၢ်ခၢဖေါဝၢၼၢင်ၼၢ်သေ်ယဝ်ပူသထေ်ၼၢၣ်ဖေါပၣ် ငိၣ်လေၢးဩမၢးဖေါ။ လုဟ်ခုလ်မၣ်ၼၢၣ်တေၢ အဝ်ငိၣ်ၼၢၣ်သိုဝ် ယ်ၢလ်သိၣ် လ်ဟုၣ် လိဂူမျုဝ်သေ်ယဝ်၊ ဗ္ဂၢမိုင်အိုၣ် ပုၣ်လေ်ဩတ် ထိုင်ဟၢတိဝၣ်သထေ်လုင်ဝၣ်းဩဖေါ။ ၼ်ွဝၣ်လုဟ်ၼၢၣ်အံ မိးဟုၣ် ယ်ၣ်ဗိၣ်ဟုၣ်မိး ငိၣ်မိးခံဗ္ဂ်ဗ္ဂ် ဖေါ။ ၼၢ်ယဝ်အ်ၼၢၣ်ဖေါဩင် ဟုၣ်ဝၣ်တင်လ်လေ်ဝၢ၊ ဟုၣ်ဝၣ်တင်သိင်တင်လုင်ခဝ်ဂျ်။ အဝ်ယ်ၢ ယွဟ်ယ်ၢခတ်ဟၢအၣ်သူ လဝ်တင်လ်မိး ၼၢၣ်မၢးလိဟ်အဝ် ယ်ၢလိ သိၣ်လိၼၢ်တ၊ဝၢၼၢင်ၼၢ်သေ်ယဝ်၊ ဟုၣ်ဝၣ်တင်သိင်တင်လုင်ဖေါ လုံလုင်လုံလင်လေ်အွၣ်ဟၣ်အဝ်ယ်ၢ ယွဟ်သိၣ်ယွဟ်မၢးလေ်လိဟ်အဝ် ယ်ၢခွ်သိၣ်ခွ်လိုဝ် ၼၢၣ်ဖေါ။ ၼၢ်ယဝ်ဖေၢၼၢၣ်ဖေါ အဝ်ခုဝ်ယွဟ် တင်သိင်တင်လုင်ၼၢၣ် တင်သွ်လေၢ လေ်ခိုၣ်မၢး ထိုင်ကျိၣ်ဖေါ။ငိုဝ် ၼၢၣ်မေ်မၣ်ထံလေ်ဝၢ၊ သူဗ္ဂၢဟဗ္ဂၢခ်လ် ဟၢသင်မၢးယေါ၊ မိုဝ်အၣ် ဝၢၼၢင်ၼၢ်လိုင်၊မၣ်ဖေါဝၢ၊အံလ်ဟၢသင်မၢး။ယ်ဝ်ၼၢ်သုံယဝ်။ခွ်ဗ္ဂၢ တိပေါ ဂှဝ်ထိင်လေ် ယွၣ် အဝ်ငိၣ် သေ်လေၢးဩ မၢးထိင်တ၊ ဝၢၼၢင် ၼၢ်သေ်ယဝ်၊မေ်မၣ်ဖေါဗ္ဂၢတိ ပေါမၣ်ထိင် လေ်ယွၣ် ငိၣ်လေၢးဩ မၢး ထိင်ဖေါ။ ယ်ဟုဝ်မၣ်ဖေါ အဝ်ငိၣ် လေၢးဩၼၢၣ်သိုဝ်မေါဗ္ဂ်ဗ္ဂ်

လ်သံမိုၼ်တင်ႁႃၵူတီဝၼ်ၶၼ်ၼေႃ။ႁူတ်ထိုင်သေယဝ်ႉ၊မၼ်လတ်
တႃႇႁုၼ်ဝၼ်လိုဝ် ၶၼ်လေဝႃႇ၊ ႁုၼ်ဝၼ်တင်လႄႈၶဝ်ႁႃ။ ပေႃႇသူ
မီးမေႃႇတီႁဵၵ်လိုင်၊ ဢဝ်မၢႆးလေလိႁဵၵ်ႁၼ်တင်မေႃႇၶဵၼ်ႈတ၊ ဝႃႇၶင်ၶႄႈ
သေယဝ်ႉ၊ ႁုၼ်ဝၼ်လိုဝ်ၶၼ်ႁေႃႇဝႃႇ၊ ႁုၼ်ႁေႃၶႄႈပိၼ်ႁုၼ်မႃႇလုင်
သ်။မၼ်ဢဝ်ၶွင်လိမၢႆးလိႁဵၵ်ဢဝ်ၶွင်ႁႄႈႁဝ်ၶႄႈၼေႃ။ ယွႆႁၼ်လိႁဵၵ်သိုင်
သိုင်တႁဝ်၊မိုဝ်ဢၼ်ဝႃႇၶင်ၶႄႈယဝ်ၶၼ်လိုင်၊ဢွၼ်ႁၼ်ဢဝ်မေႃႇလု
ၼေႃႇတီႁဵၵ်တင်သိုင်တင်လုင်မၢႆး လိႁဵၵ်ဢဝ်မေႃႇၶဵၼ်ဢႃႇ ၶၼ်ၼေႃ။ ဢႃႇ
ၶၼ်ႁေႃႇ မိုဝ်ဢၼ်မေႃႇ ၶဵၼ်မၼ်သိုင် ယဝ်ၶၼ်လိုင်၊ မိုၼ်မၢႆးႁႃႇတိ
ၼ်လေႁူတ်ထိုင်သေယဝ်ႉ၊ လတ်တေႃႇ မေမၼ် လေဝႃႇ၊ ႁွႃႁွႃ ၶႄႈ
ႁဵၵ်ၶႄႈႁေႃႇသုံသိုင်ယဝ် ။ႁွႃပွၼ်ပိုၼ်ပေႃႇသူမၢႆးထိုင်သေလေႃႇ တ၊
မိုဝ်ဢၼ်ဝႃႇၶင်ၶႄႈလိုင်၊ မေမၼ်ႁေႃႇႁွႃပွၼ် ပိုၼ်လေႃႇ တီပေႃႇ
ၼ်မၢႆးထိုင်ၼေႃ။ ယုဝ်မၼ်ႁေႃႇဢဝ်ပိုၼ်လေႃႇၶၼ်သိုဝ်လိုၼ်ႁွႃႇ
ႁွႃႇမိတ်ႁူလ်မႁဵၵ်ႁွင်လေသံသိုဝ်ၶံသိုင်တီႁဵၵ်ၶေႃႇ ၶေႃႇ သေယဝ်ႉ၊ ဢဝ်လေ
ႁဵၵ်ၵျေႃႇလီလီလေမိုၼ်ႁွႃ ၵူဝၼ် ၶၼ်ၼေႃ။ လိုၼ်မၼ်ၶၼ်ထံ၊
တင်သေႃႇ တီသဝ်လင်လေႁွႃႁူတ် ထိုင်ဝၼ်ၶၼ် သေယဝ်ႉ၊ ႁူင်ႁုၼ်
ၼ်ၶၼ်လေဝႃႇ၊ ႁုၼ်ဝၼ်တင်လႄႈၶဝ်ႁႃ။ ပေႃႇသူမီးပိုၼ်လိုင်၊ဢဝ်
မၢႆးၶိုင်ဢဝ်ၶံႁဝ်ၶႄႈတ၊ မိုဝ်ဢၼ်ဝႃႇၶင် ၶႄႈလိုင်၊ ႁုၼ်ဝၼ် လိုဝ်
ၼ်ႁေႃႇ လုံလေဢဝ်ပိုၼ် ၶဝ်တင်သိုင် တင်လုင်မၢႆး ၶိုင်ဢဝ်ႁွၼ်
ၶၼ်ၼေႃ။ ၶႄႈယဝ်ႁေႃႇ ၶၼ်ႁေႃႇ ဢဝ် သေႃႇမၼ် သဝ်း ၶၼ်
ၼ်မၢႆးယိဝ်ၵျိုၼ်လေမေမၼ်ႁေႃႇ ထံလေဝႃႇ၊ႁွႃႁွႃ ၶႄႈသံ ပွႁဵၵ်ယဝ်၊
ဝ်ၶႄႈထံ၊ပိၼ်လိုဝ်ၶင်ႁိုဝ်၊ မိုဝ်ဢၼ်ဝႃႇၶင်ၶႄႈလိုင်၊ယုဝ်မၼ်ႁေႃႇ
ယဝ်ၶႄႈ သေႃႇသဝ်း ၶၼ်လိုင်ႁဝ်တင် ပိုၼ်ႁွႃႇႁွႃႇမၢႆးယဝ်၊ ဢဝ်
သေႃႇသံသင်ႁွႃတိလ်ပၼ်ပိုၼ်ပေႃႇ သူသေတ။ သေႃႇသိပ်လိတ်ၶႄႈလိုင်
တႃႇဢဝ်မိုၼ်မၢႆးဝႇႁႃႇၶိုဝ်ၵျိုၼ်ႁဝ်သေတ၊ ဝႃႇၶင်ၶႄႈ သေယဝ်ႉ၊မေ
ၼ်ႁေႃႇ လုံၶေႃႇလုင်သင်လေ တေႃႇဢဝ်ပိုၼ် တင်သိုင်တင်လုင်ၶၼ်
ၼ်မၢႆးဝႇႁႃႇၶိုဝ်ၵျိုၼ်သိုင်သိုင်ၼေႃ။ႁုၼ်ဝၼ်လိုဝ်ၶၼ်ႁေႃႇလတ်
ၼ်လေဝႃႇ၊ ဢႃႇၶၼ်ယဝ်ဢွၼ် တင်ၶၼ်ဢဝ် ယႃႇၶဵၼ်မၢႆး လိႁဵၵ်ႁၼ်
တင်ယႃႇႁဝ်ႁဝ်သဝ်။ ယဝ်ႁင်ႁေႃႇ မၼ်ဢဝ် မေႃႇၶဵၼ်မၢႆး လိႁဵၵ် ႁၼ်တင်
ၼေႃႇတီႁဵၵ်ႁဝ်သဝ်၊ ယဝ်ၶႄႈမၼ်ဢဝ်ၶံမၢႆးၶိုင်ပိုၼ်ႁဝ်ယဝ်။ ဢႃႇၶၼ်
ႁႃႇသင်။ ႁဝ်လႄႈၶံၶႄႈဝႇလေဢွၼ်ႁၼ်ယႃႇတုလ်တႁဝ်၊မိုဝ်ဢၼ်

ဝႃႇၶၢင်ၶႄႇယဝ်ၶၼ်လိုင်၊ ႁုၼ်ဝၼ် လိုဝ်ၶၼ်ၽွၼ် ႁၼ်ယႃႇတုၺ် ၽွၼ်ၶံတင်လ' ၶၼ်လေႃၽွၼ်ၶံလိုဝ်ၶၼ်ပိၼ်လိုၼ်ၽွႃႇ တင်သိင် တင် မုတ်ၼေႃ။ မိုဝ်ၶၼ်ႁုၼ်ဝၼ်လိုဝ်ၶၼ်ပိၼ်ႁုၼ်ယၢၼ်ၽွႃႇသိင် သိင် လေႃႁုၼ်ႁႄႁေႃႇၶၼ်ထံ၊ပိၼ်သထေႃလုင်ၼေႃ။

LESSON X.

The Shan Man.

လွင်ႁုၼ်မျူဝ်တ'ႁေႃးႇ။

ႁုၼ်မျူဝ် တ'ႁေႃးႇၽွႃႇထိုၼ် လေႃထုပ်ၵၼ်ၶ' ၵူလုင်ၼင် သွင်ၶ' လေႃၼဝ်တုံၽိၼ်သေႃယဝ်၊ ၶိုၼ်မႃႇႀုတ်ၵိုၼ်ၼေႃ။ ႁံၶၼ်မၼ် မွၽ် လတ်တီပိုၼ် လေႃဝႃႇ၊ မိုဝ်ၶေ'ႁဝ်ၽွႃႇထိုၼ်လေႃ ၼဝ်ၶ' ၵူလုင် ၼင်တုံ ၽိၼ်မႃႇယဝ်၊မိုဝ်ၼၼ်ဝႃႇၶၢင်ၶေ'လိုင်၊ႁုၼ်ဝၼ်ႁေႃဝႃႇ၊ၼ်ယႃႇပေႃယူ ႁႃႇၼ်ဝၼ်ၵဝ်ၶေ'။ ပေႃထိုင်ၶိင်ႁင်ၶံလိုင်ၵူတၽ်မႃႇ တွတ်ၵဝ်တင်သိင် တင်လုင်တ'ၼေႃဝႃႇၶၢင်ၶေ'ၼေႃ။ ႁံၶၼ်ႁုၼ်ႁေႃႇ ၶၼ်ႁုဝ်ၶႄႇ လုင်လင်လေႃႁေႃႇမၼ် ထင်လတ်လေႃဝႃႇ၊ ၼ'ႁ်၊ ၵူလုင်ၼင်ၼၼ်ဝႃႇ ၶၼ်ပေႃႁုၼ် ၽိၼ်ၶ' မၼ်ထံ၊ ႁုၼ်ႁေႃႇ ၶၼ်မိး ႁႃႇလႅ်သေႃၼံဝႃႇ၊ လွံၼဝ်တ'ၼေႃ။ပိုဝ်ၶေ'လေႃႁဝ်တၽ်ပၼ်တင်ႁျံတီၼ်။ၽွႃႇယူႁႃႇၼ်ၵျူထံ တ။ ပေႃၵူၶၼ်မႃႇလိုင်၊ ၼဝ်လပ်ယၢၼ်ၵဵ်တ'တ၊ဝႃႇၶၢင်ၶေ'သေႃယဝ်၊ မၼ်ႁေႃၼဝ် လပ်ၽွႃႇ လေႃတီတ်ယူႁႃႇၼ်ၵျူ ထံၼေႃ။ၵူလုင်ၼင်သွင် တုဝ်မႃႇၵႃႇၶ'မၼ်ၼံထုပ်လေႃလွံ ၵု'တိၼ်မႃႇသေႃယဝ်၊ ပိုဝ်ၼၼ်ႁုၼ် ႁေႃႇၶၼ်ထွတ်လပ်ၼ် ယူလေႃမိုဝ် ၼၼ်ၵူပေႃ ၼဝ်ၵျုဝ်ယွၼ် လုင်မႃႇ ၶၼ်လိုင်၊ ၼ'ၶၼ်ၼဝ်လပ်ယၢၼ်ၵဵ်ၵူ ၶၼ်တ'ၼေႃ။ၵူမေႃသံယွၼ် လုင်မႃႇလေႃ၊ ၼ'ၶၼ်သံၼဝ်လပ်ယၢၼ်ၵဵ်တ'ၼေႃ။ ၵူၶၼ်တ'တင် သွင်တုဝ်ယဝ်လေႃၼ'ၶၼ်ထင်မိုဝ်ၽွႃႇႁႃႇတီၵျုၼ်မၼ်လ' ၼေႃ။

LESSON XI.

The King's Two Sons.

လွင်လုၽ်ထ'ၶုၼ်ၵျေႃၶံသွင် ႁေႃႇပိၼ်ၶွင်။

ၶုၼ်ၵျေႃၶံမိုင်းႇမိးလုၽ်ထ'သွင်ႁေႃႇ ၼေႃ။ ႁံၶၼ်ၶုၼ် ၵျေႃ ၶၼ်မိးၼမိင်တီၼမတ်လုင်မၼ်လေႃဝႃႇ၊ ၼမတ်လုင်ႁ်။ လုၽ်ထ'ႁ

သွၣ်ဖေၢ်အဝဲလိၣ်ၦ် ခဲသွၣ် ဖၢဲ ဖၢတတ်ပိၣ် ရၢဟၢ ခ်ၣ်ခံ လီၣ်တ။ ဘၢ်ထိၣ်ၦတ်လိတ်ပိယဲလၣ်ဖၢဲမၢးတိဟဲတ၊မိုဲ ဖၢၣ်ဝၢအၣ်အဝဲ ထဲအၣ်ၣ်လိုၣ်၊ ဖၢမတ်လုၣ်ဖေၢ်ထွံ ဖၢဲဖၢမိၣ်လဲမုၣ်ယှ် ခုၣ်ရှေၢ်ခံ လေ်ၦၣ်ဖၢဲလုဟ်လဝဲခုၣ်ရှေၢ်ခံအၣ်ၣ်ဟွၢသေ်ယဲ၊ လိဲဟုၣ်မေၢ် ခုတ်ခံ လိၣ်တိတဟ်ယူသေ်ချု၊လိၣ်လေ်ဖၢဲလုဟ်လဝဲခုၣ်ရှေၢ်ခံအၣ်ၣ်ဖိဟ်တၣ် တၣ်ဟိၣ်ပုၣ်ဖၢၣ်တဟ်ဟုံဟိၣ်လိတ်ပိသ္ဝဲဟ၂ ခ်ၣ်ခံလိၣ် လုလ်ဟၣ် တၣ်ဩ၂လုၣ်တဟ်ဟသုဲဖေ၂း၊ဖေၢ်။ဟ၂ခ်ၣ်ခံအၣ်ၣ်ဖံလဝဲၦၣ်ၦ္လိုၣ် ၦ္ဟၣ်ဝၣ်ဖၢၣ်လိၣ်လေ်တဝဲတိလ်ယဝဲယူဖေၢ်။ အဝဲယဲဩ၂ လုၣ်တဟ် ဟသုဲအၣ်ၣ်သွၣ်ပၣ်ဖၢတတ်ပိၣ်ရ၂ဟ၂ခ်ၣ်ခံလိၣ် အၣ်ၣ်လဝဲ လိတ်ပိ ထဲ။ဩ၂လုၣ်တၣ်လုဟ်လဝဲခုၣ်ရှေၢ်ခံလိုဲအၣ်ၣ်ဖွဟ်ဟ၂ခ်ၣ်ခံလိၣ်မ၂း ဖေၢ်။ အဝဲယဲလုဟ်လဝဲခုၣ်ရှေၢ် ခံဖေ၂လိဟ်အၣ်ၣ်ၦဝဲ အ၂လုၣ်လၣ် ၦ္ဂျ။ ဖွဟ်မ၂းလေ်ၦၣ်ဟၣ်ဝၣ် သေ်ယဲ၊ ထံတုလ်တိ ဩ၂လုၣ်တဟ်ဟ သုဲလေ်ဝ၂၊ ဩ၂ဂျ။ ဖၢၣ်ကိုဲဝဲယဝဲအိုဲအၣ်ၣ်၊ ပိၣ်ၦၣ်ဟ၂သၣ်၊မိုဲ ဖၢၣ်ဝ၂အၣ်အဝဲလိုၣ်၊ ဩ၂လုၣ်ဖေၢ် လတ်လေ်ဝ၂၊ လဲၦဲဂျ။ ဖၢၣ် အဝဲပိၣ်ၦၣ်ခုၣ်ဝၣ်တိခ၂၊ ဝ၂အၣ်အဝဲသေ်ယဲ၊ လုဟ်လဝဲခုၣ်ရှေၢ်ခံ ဖေၢ်ထံလေ်ဝ၂၊ ဩ၂လုၣ်ဂျ။ ခုၣ်ဝၣ်အဝဲ တၣ်ပေၢ် ၦဲယ်ကူလိ်မုၣ်ယှ်၊ မိုဲဖၢၣ်ဝ၂အၣ်အဝဲလိုၣ်၊ဩ၂လုၣ်ဖေၢ်လတ်လေ်ဝ၂၊ လဲၦဲဂျ။ တၣ် ပေၢ်လဲၦဲတၣ်ခုၣ်ဝၣ်အဝဲလိုၣ်၊ ခုၣ်ဝၣ်အဝဲမုၣ် ယှ်တိခ၂ ဖေၢ် ဝ၂အၣ်အဝဲဖေၢ်။ ဟံအၣ်ၣ် ဟ၂ခ်ၣ် ဟၣ်တၣ် အၣ်ၣ်ခဲၦၣ် ဟွၣ်သွၣ် တုဲမိၣ်ယူဟ၂အိုဲဟၣ်ၦဲဖေၢ်။အဝဲယဲလုဟ်လဝဲခုၣ်ရှေၢ် ခံအၣ်ၣ်သံ ထံတိဩ၂လုၣ်လေ်ဝ၂၊ ဩ၂လုၣ်ဂျ။ ဖၢၣ်မိၣ်မ၂းအၣ်ၣ် လိုၣ်ပိၣ်ၦၣ် ဟ၂သၣ်၊မိုဲဖၢၣ်ဝ၂အၣ်အဝဲလိုၣ်၊ ဩ၂လုၣ်ဖေၢ် လတ်လေ်ဝ၂၊ ဖၢၣ် မိၣ်မ၂း အၣ်ၣ်ပိၣ် ၦၣ်ဟွၣ်တိခ၂ ဖေၢ်ဝ၂ အၣ်အဝဲသေ်ယဲ၊ လုဟ် လဝဲခုၣ်ရှေၢ်ခံအၣ်ၣ်ဖေၢ် သံထံလေ်ဝ၂၊ဩ၂လုၣ်ဂျ။ တၣ်ဟွၣ်အဝဲတၣ် ပေၢ်ၦဲယ်ကူလိ်မုၣ်ယှ်၊မိုဲဖၢၣ်ဝ၂အၣ်အဝဲလိုၣ်၊ဩ၂လုၣ်ဖေၢ် လတ်လေ် ဝ၂၊ဟွၣ်အၣ်ၣ်ပိၣ် သတ်တိခ၂ဖေၢ်။ ပေၢ်လဲၦဲလံ၊ ပိၣ်ခုၣ်ရှေၢ် ၣ်တိခ၂ဖေၢ်။ပိုဲအဝဲလေ်ပေၢ် လဲၦဲအၣ်ၣ်မုၣ် ယှ်သေ်ဟွၣ်အၣ်ၣ်တိ ခ၂ဖေၢ်ဝ၂အၣ်အဝဲဖေၢ်။ အဝဲယဲ လုဟ်လဝဲ ခုၣ်ရှေၢ်ခံ ဖေ၂လိဟ် အၣ်လတ် လေ်ဝ၂၊ ဟွၣ် အၣ်ၣ် ပိၣ် သတ်လုၣ် လၣ်လေ်၊ မၣ်မိၣ် ၦ္ဟ၂အိုဲၦဲ ပေၢ်ၦဲ အၣ်ကိုဲဝ၂အၣ်အဝဲ လေ်ခဲပိအွၣ် ဖွၣ်ဟၣ်

ဖၢဝ်ဖင် ယိဝ်ဟ္ဒၣ်ခခၣ် ဖေါ်။ ဖံမိလ် ဟ္ဒၣ်ပေါ်၊ မိလ်ဟ္ဒၣ် မေ်လေ်
တ့ဖေါ်။ ဟံခခၣ်ဟ္ဒၣ်ပေါ်မၤလဝ်လတ်တီခ့ၣ်ဂ့ၢ်ခံလေ်ဝ၊ ထဝ်
ဂ့ဝ်ဂ့ၢ်။ တေါ်လိဝ်ခ့ မေ်ဟဝ်ခ့ မိခၣ်ယူဖၢခိုဝ် ဟင်ဂ့ဝ်လေ်၊ လုဟ်ထ့
ထဝ်ဂ့ဝ်လိုဝ် ခခၣ်ဖၢဝ်ဖင်ယိဝ် တ့ယာဝ်။ ပိဝ်ခ့ လေ်တြၤမိး ခင်ဂ္ဂိဝ်
ဖေါ်၊လီယင်ပခၣ်သေ်ဟံတီခ့၊ ဝၤခင်ခ့ ဖေါ်။ ခ့ၣ်ဂ့ၢ် ခံခခၣ်
ဖေါ်ဟံဟျင်တြၤ သိပ်ယိင် လေ်ဖံတုလ်ခ့လိဟ်ခ့ယ့်။ ဟံခခၣ် ခ့ၣ်
ဂ့ၢ်ခံ ထံတီဟ္ဒၣ် လေ်ဝ၊ ဟ္ဒၣ် ဂ့ၢ်။ သတ် သူခ့ ပိုခၣ် ဖေါ် ဖံခ့
လ့၊ခံဖေါ်ဖံခ့လ့၊ ဟဝ်တဟ် ထင်လီယင်လိုဝ် ခင်ဂ္ဂိဝ်၊ မိုဝ်ဖခၣ်ဝၤ
ခင်ခ့လိုင်၊ ဟ္ဒၣ်ဖေါ်လဝ်လတ်လေ်ဝ၊ ထဝ်ဂ့ဝ်ဂ့ၢ်။ လုဟ်ထ့ထဝ်ဂ့ဝ်
လိုဝ်ခခၣ်ဖၢဝ်မေ်ဟဝ်ခ့တ့ယာဝ်။ ပိဝ်ခ့လေ် ထဝ်ဂ့ဝ်ဖၢဝ်ခဝ်တ့ သေ်
ဟံတီခ့။ ပေါ်ဂ့ိတ်လိုဝ်ခင်ခခၣ်လိုင် ဟဝ်ခ့ထင်ဟျုဟ် ယာဝ်။ ပေါ် ဖံ
ဖၢဝ်လုဟ်ထ့ထဝ်ဂ့ဝ်တ့လိုင် ဟဝ်ခ့ဖံဟျုဟ်၊ မိုဝ်ဖခၣ်ဝၤခင်ခ့ယာဝ်
ခခၣ်ခ့ၣ်ဂ့ၢ်ခံဖေါ်ဝၤ၊လီယာဝ်၊ဟဝ်တဟ်ဖၢဝ် လုဟ်ထ့ဟဝ်လိုဝ် ခခၣ်
တ့ဖေါ်ဝၤခင်ခ့ဖေါ်။ ဟံခခၣ်လုဟ်ထ့သ္ဒင်ဖေါ်ခခၣ်ဂ္ဂတ်မၤ
လေ်ခ့ၣ်ဂ့ၢ် ခံဖေါ်မိးဖမိင် တီဖမတ်လုင်လေ်ဝ၊ လုဟ်ထ့ ဟဝ် လိုဝ်
ခခၣ်လိုင်၊ဖၢဝ်တ့သေ်တဝၤခင်ခ့သေ်ယာဝ်၊ ဖမတ်ဖေါ် ဂ္ဂင်လဟ်
မလ္ဒံမၤလေ် ဖၢဝ်လုဟ်ထ့လိုဝ်ခခၣ်ဖပ် ပခၣ် တင်သ္ဒင်ဖေါ် ဖေါ်။ ဟံ
ခခၣ်လဟ်မလ္ဒံဖေါ်ဂ္ဂင်ဟ္ဒၤ ဟၤတီပၤဂ့ိဝ် ဖေါ်။ ခ့ယာဝ်မေ် ခ့ၣ်ဂ့ၢ်ခံ
ဝိခၣ်လ္ဒင်ဖခၣ် တဟ်ဖၢဝ်လုဟ် ထ့တ့ခခၣ်လေ်လို့ဟုခၣ်ဖၢဝ်ပိုခၣ် ဖၢဝ်ခံ
ဟ္ဒၤပခၣ်လဟ်သ္ဒင်တီသဟ်မလ္ဒံလေ်ဝ၊ ဂ့ိသဟ်မလ္ဒံဃခၣ်မၤလေ်ဖၢဝ်လိုတ်
တၤးလပ်သေ်ယာဝ်၊ဟ္ဒၤခေ်ဟ္ဒၣ်ခခၣ်တ။ လုဟ်ထ့ဟဝ်သ္ဒင် ဖေါ် ဗိခ္ဒင်
ခခၣ်လိုင်ဂ့ိဟ္ဒၤဟၤခ့်ထိုခၣ်ဃသံဂ့ိင် သေ်တဝၤခင်ခ့ လေ်၊ မိုဝ်ဖခၣ်
လို့ဟုခၣ်ဟ္ဒၤပခၣ်လဟ်သ္ဒင်ယာဝ် ခခၣ်လိုင်၊ လဟ်မ လ္ဒံဖေါ် ဃခၣ်မၤ လေ်
ဖၢဝ်လိုတ်မၤဘၤးလပ်ဟ္ဒၤ ခေ်ပခၣ်ဟ္ဒၣ် တုဝ်ခခၣ်ဖေါ်။ ဟ္ဒၣ်ဖေါ်
ထင်လုဟ်ထ့ခ့ၣ်ဂ့ၢ်ခံလိုဝ် ခခၣ် တ့ယာဝ် လေ်ထင် မိခၣ်ဟ္ဒၤ တီဖိုခၣ်
ဖေါ်။ ခ့ယာဝ်သ္ဒင်ဖေါ်ဗိခ္ဒင်ခခၣ်ခဝ်ဟ္ဒၤဟၤ ခ့်ထိုခၣ် သေ်ယာဝ်၊ ပိဝ်
ဖခၣ်ဂ္ဂိဝ်ခ့လေ်ခ္ဒၣ် ယူတီးဖေါ်။ ခ့ယာဝ်ခုဟ် ယုင်ခ့ၣ် ဂ့ၢ်ခံ
မိုင်းခခၣ်လ္ဒတ် မၤးလေ်၊ ပိုခၣ်ဖေါ်လ္ဒံဂ့ၢ ယူဖေါ်။ ထုဝ် ဖခၣ်ဟုခၣ်
ဖခၣ်လ္ဒံဂ့ၢခခၣ်ဖံပ့ဂ္ဂတ်မၤး ခခၣ် လိုင်၊ လုဟ်ထ့ ခ့ၣ်ဂ့ၢ်ခံလိုဝ်
ခခၣ်ဖၢဝ်ဖင်ယိဝ် ခုဟ်ယုင်ခခၣ်တ့ လေ်ဖၢဝ်ခုဟ်ယုင်ခခၣ်သိုင်ဝ့

အော်။ ဟုၣ်ခုၣ်ဂျော်ခံလိုဝ်ၡၡၣ် ဖော်လိုပ်လွှံမၤး လေ်ထံတီသွင်ခၤ
ဿဖော်သွင်ခၤဗီၡွင်ဝၤ၊ဖှံဂျၣ်၊ဝၤၡၥင်ၡၥ့လေ်ဗိတ်လိလှ်သေ်ဆော်။
ဟံၡၡၣ်ဟုၣ်ဖေၤး၊လတ်တီလုဟ်လ့ခုၣ်ဂျော်ခံလေ်ဝၤ၊ ၡနှဟ်ယုင်ၡၡၣ်
ထံ၊မုၣ်ယှ်ၡၥၤလုင်လင်ဆော်။ပေါ်လ့ဘိၣ်ဟွှဟ်ဂှုဝ်မၣ်လိုင်၊တဟ်ဗိၣ်
ခုၣ်ဂျော်ခံဆော်။ ပေါ်လ့ဘိၣ်သ့မၣ်တပ်မၣ်ထံ၊ ပေါ်လတ်ဟွံလိုင်
ဿိင်တဟ်ဖွှဟ်မၤး ဆော် ဝၤၡၥင်ၡၥ့ဆော်။ ၡၥ့လေ် ဟုၣ်ဖေၤ ၡၡၣ်
လတ်တီလုဟ်လ့ခုၣ်ဂျော် ခံသေ်ယဝ်၊ လိုၣ်သေ်ခဝ်မိုဝ်ဟွှၤ ယဝ်ၡၡၣ်၊
သွင်ခၤဗီၡွင်ဖော်ယၡနှဟ်ယုင်ၡၡၣ်လေ်၊ ဖေၤဗီဖ့ ဘိၣ်ဟွှဟ်ဂှုဝ်မၣ်၊
ဖေၤၡွင်လ့ ဘိၣ်သ့ မၣ်တပ်မၣ်ဆော်။ ဘိၣ်သေ်ယဝ်၊ သွင်ခၤဗီ
ၡွင်ဖွှဟ်ၡၣ်ထိုၣ် မၤးဆော်။ ၡၥ့ယဝ် ဖေၤ ဗီလ့ တွင် မ့တွင် ဂှုၣ်
ဆော်။မိုဝ်ဖၡၣ်ဖေၤၡွင်လ့လတ်ဟွံလိုင်သိင်လုဟ်း၊ဖွှဟ်မၤး လေ်မၣ်
ဿင်ဖဝ်သိင် ၡၡၣ်ဟွှၤဂျၤသိုဝ်ခဝ် မုၣ်ဆော်။ ၡၥင် ၡၡၣ် လေ်ခၤသ
ဿဖေၤး၊ ခ့ခဝ်မုၣ်ယှု လေ်၊ လုဟ်လ့ ခုၣ် ဂျော်ခံ ဖေၤ လိဟ် ၡၡၣ်
ဂှုလေ်ဖဝ်သိင်ၡၡၣ်သိုဝ်ခဝ်မုၣ်ဆော်။ သိင်ၡၡၣ်ဗိၣ်သိင်လီဟျှဟျှ။
ခဝ်မုၣ်လိုင်မိးဖော်ဆော်။ မိးဖော်သေ် ဖော်ယၤ၊ ပၣ်တ ဝၤၡၥ့၊ မိုဝ်
ဖၡၣ်မၣ်လတ်ဟွံ လိုဝ်ၡၥင်ၡၥ့လိုင်၊ သိင်ဖွှဟ်မၤးထိင်ဆော်။ ခၤသ
ဿဿလိလှ်မိုဝ်လတ်တီသထေ်လုင်လေ်ဝၤ၊ ထဝ်သထေ်ဟျ်။ ဟုၣ်ဖွှၣ်ဟၤ
ထှ်ဖှံဂှုမိးယှုဟၤၡၡၣ်ခၤဆော်။ ပေါ်မၣ် လတ်ဟွံလိုင် သိင်ဖွှဟ်မၤး
ခၤဆော်၊ မိုဝ်ဖၡၣ်ဝၤ ၡၥင်ၡၥ့လိုင်၊သ ထေ်လုင်ဖော်ဂှုင်ဟုၣ်ဖွှၣ်
ၡၣ်လေ်တိဖဝ်ဟွှၤဟၤၡိုဝ်ဂှိၣ်မၣ်သေ်ယဝ်၊ လှ်မၣ်လတ်ဟွံလေ်ဖဝ်
ဿိင်ယှုဆော်။ဟံၡၡၣ်ဖေၤဗီဖ့ၡၡၣ်မိုဝ်ဖၡၣ်ဂျၣ်လွှင်ဖၡၣ်ၡွင်လ့
ၡၣ်ဖှံဂှုတ်မၤး ၡၡၣ်လိုင်ဟွှၤၡွၣ်ယှုဟၤၡိုဝ် မဟ်ဂှိၣ်လုဟ်း၊ဆော်။
ၡၥ့ယဝ်ခုၣ်ဂျော် ခံမိုင်ၡၡၣ်တ့ ဟွှၤယဝ် လေ်ဖှံမိးဖေၤ ဖၡၣ် တဟ်
ဂှိတ်ခုၣ်ဂျော်ခံ။ခဝ်ပွ့ရထၤးလေ်ရထၤးၡၡၣ်ဖော်မၤးလှုတီဖၡၣ်လုဟ်
ထ့ခုၣ်ဂျော်ခံၡွှၣ်ယှုၡၡၣ်ဆော်။ဟံၡၡၣ်ပုင်ၡၥၤးတင်လ့မၤးတုလှ်
ဿဟ်ခၡၥၤလေ်၊မိုဝ်ဖၡၣ်ဂျၣ်ယၤတိၣ်လိဟ်၊လ့တိၣ် လိင်၊ ၡိဝ်တိၣ်
သွ့၊ၡိပ်တိၣ်လိင်၊ ဂှု့မိးဟှုၡိဝ်၊ ၡၥၤယဟ်ဟုင်၊ ယၤမိုဝ်လိင်၊ ၡိဝ်မိုဝ်
ဿဟ်၊ၡိုဝ်မၣ်လိုင်၊ခုၣ်ဂှုဝ်ထံ၊ ဖိဝ်လိဟ်လိုဝ်ၡၡၣ်လိုင်၊လတ်လေ်ဝၤ၊
ခုၣ်ဖေၤၡၥ့လိုင်ဖဝ်ဂှိတ်ခုၣ်ဂျော်ခံတဂျဝ်၊ဝၤၡၥင်ၡၥ့ဆော်။ဟံၡၡၣ်
ပုင်ၡၥၤးတင်လ့ၡၡၣ်ပုဟ်လုဟ်လ့ခုၣ်ဂျော်ခံဂှိတိုၣ် သေ်ယဝ်၊ဖမတ်

တင်သိင်တင်လုင်ဖေါ် ဖာ်မၥ်ထ၀်ဒီရထၠး ၁၀်ပိင် လေ်ၡ် ပိၥ်ခုၥ်ဍေ့ါ်ခံဖေါ်။ၥၥ့်ယ၀်ပူသထေ်လုင်ဝၠ၊ ဟ၀်မိးလဟ်သွင်လီဖေါ်။ ဟုၥ်ဖွၥ်ဟေ့ၠၥၥ့်ပေါ် မၥ်လတ်ဟွံလိုင်ပိၥ်သိင် ဟွ့်ဟွ့်ဖေါ်။ ပိုၥ်ၥၥ့်လေ်ဟ၀်တဟ်ဖာ်ဟွၠ ဂိတ်လဟ်သွင်တီခုၥ်ဍေ့ါ် ခံခိုလူဟွၥ်ဝၠၥင်ၥၥ့်သေ်ယ၀်၊ဍွင်ဖာ်လုဟ်ထ့်ခုၥ်ဍေ့ါ်ခံၥၥၥ်ဟွၠ သဟ်တီပိထ့် မၥ်ခုၥ်ဍေ့ါ်ခံၥၥၥ်ဖေါ်။ခုၥ်ဍေ့ါ် ခံၥၥၥ်ဟေ့ါ် မိုၥ်ဖာ်ၥ်ဍၥ်ၥွင်ထ့်မၥ်လိုင်ဍ့်ဟံလိၥ်ဖေါ်။ ၥွင်မၥ်ဟေ့ါ် ဍ့်ဖေါ်။ၥၥ့်ယ၀်ၥွင် ထ့်မၥ်ၥၥၥ်လတ်တီပိဖာ့်လေ်၊ပိဖာ့်မၥ်ခုၥ်ဍေ့ါ်ခံၥၥၥ်ဖာ်ပူ သထေ်လုင်ၥၥၥ်တ့်ဖေါ်။ဟံၥၥၥ်၁၀်ပိၥွင်ပိၥ်ခုၥ်ဍေ့ါ်ခံဖေါ်။ လိၥ်ၥၥၥ်ဂိုင်မၠးယ၀်၊၁၀်ပိၥွင်ဂိလ်သိုဟ်မၠး တိုဟ်ပေါ်၁၀်ဖေါ်။ မေ်၁၀်လိုင်ဖာံမိး၊တ့်ဟွၠယ၀်။ယင်ဟိုတ်ပေါ်၁၀်ဟွ့်ဖေါ်။ ၥၥ့်ယ၀်ပေါ် ၁၀်ဟေ့ါ်ဍေ်တိုဟ်လေ်လုဟ်ထ့်မၥ် လိုၥ်ၥၥၥ်ပေ် ၥဒိင်သေ်ယ၀်၊၁၀်ဖာ်ပေါ် ၁၀်တ့်လေ်တီမိုင်ပေါ်၁၀်ၥၥၥ်လိုင်၊ၥွင်ထ့်မၥ်လ့်ပိၥ်ခုၥ်ဍေ့ါ်ခံဖေါ်။

LESSON XII.

A Wonderful Stone.

လွင်မဟ်ဂိၥ်ဖာၥ်လဟ်လ့်လုဟ်း၊။

ဟၠတိမိုင် ယွင်ဍူလိုဟ့် ဝၥ်ဖွဟ်ပိင်ၥၥၥ်မိး ၥံဍွင်မေ်းၠဖေါ်။ ၥံဍွင်မေ်ၥၥၥ် ဖာၥ်ဟုင် မၥ်မိးသ၀်သွဟ်၊ ဖာၥ်လိုဟ်မၥ် မိးသိပ်ဍူဟ်သွဟ်ဖေါ်။ ဍူ၀်မၥ်ထံ၊မိးဍူၥံလုင်ဍူး၊ဖေါ်။ မိုၥ်ဝၥ်း၊ ထ၀်သင်ဖွၥ်ပၠး၊လုဟ်ထ၀်ထ၀်ဟွၠဝ့်ထ၀်ပြၠး မေါ်လသတ်လေ်လ့်ဍၥ်မဟ်ဂိၥ် လုင်လုဟ်း၊ ဘိင်ဖွဟ် သေ်ဟၠ ၥ်ဍူၥံ ၥၥၥ် ခိုၥ် မၠး ၥိုၥ် လွ့်ဖေါ်။ ထ၀်သင်ဖွၥ်ၥၥၥ်ဍၥ်လိုၥ်ၥင်ၥၥၥ်လေ်လုလိၥ်လိုလေ်ဝၠ၊ မဟ်ဂိၥ်လုဟ်ၥၥ့်ဖာံမိးလို်လေ်မိုၥ်ၥင်ဍင်မိး လို်သေ်ယ၀်၊ ဘိင်ခိုၥ်မၠးဖေါ်။ ပိုၥ်ၥၥ့်လေ်၊ ဟ၀်တဟ်တိတ်ယူဟၠၥ်လိုင် တုလိလူဟွၥ်ဝၠ ၥင်ၥၥ့် သေ်ယ၀်၊ထ၀်သင်ဖွၥ်ၥၥၥ်တိတ် လေ်တုလိယူဖေါ်။ မိုၥ် ဖာၥ်မဟ်ဂိၥ်လုင်ၥၥၥ်ခိုၥ်မၠးဍွတ်ဟၠတိဂ်ထ၀်ပြၠး ယ၀်ၥၥၥ်လိုင်၊တိဟ်ပိၥ်သွင်ယဟ်ဟွၠလေ်ယူ ယိင်ဟေၠး၊ ယူထ့်ဟေၠး၊ ဖွဟ်ဟၠၥ်မဟ်ဂိၥ်ၥၥၥ်မၠးလေ်ဝ့် ထ၀်ပြၠးဖေါ်။ ဝ့်ယ၀်၊သံခိုၥ် ၁၀်ဟၠ ၥ်မဟ်ဂိၥ်ၥၥၥ်လေ်မဟ်ဂိၥ်ၥၥၥ်ဟေ့ါ် ငုပ်ထပ်ဟၥ်ခိုၥ်မိုၥ်ဟ၀်လုင်ဟွၠဟၠၥ်

ႁူၼ်ႇသေႃ်ၼေႃ။ မိုဝ်ၶၼ်ၶၼ်လဝ်သၢင်ၾွၼ်ၶၼ်ၾွၵ်သေႃ်ႁၢၶင်လိုင်မၢႈ
ႁူတ်ၾိူင် လေႃလတ် ပိၼ်သေႃယဝ်ႉ၊ ၼံႇပေႃႁိူင်သၢင်လဝ်သၢင်ၾွၼ် ၶၼ်
ဢ႞ ၾူၢ ၼေႃ။ လိၼ်ၶၼ် ႁုၼ် တင်လ႞ ၼံႇႁတ်ၾူၢ တုလ်မၵ် ႁိၼ်
ထုင်ၶၼ်။ ၸေႃလိဝ်ၶ႞မၵ် ႁိၼ်လုင်ၶၼ်ၼံႇ ယူတီယူႁဝ် မၼ်ႁၢ
ၼိူင်ႁူၼ်ႇ ၶၼ်။ ၶ႞လုင်လွႆ ၶၼ်ႇႁူင်ၾူၢ ၼေႃ။ ႁူတ်ႁၢလိူဝ်သေႃၼံႇဝၢ၊ယႃ႞
ႁိၼ်လုလိၵ်ၾူၢသိင်ၼေႃ။ ၶ႞ယဝ်မၵ်ႁိၼ် လုင် လုၵ်ၶၼ် ႁိင်ႁူတ်
ထိုင်ၾူၢ ႁၢတီမိုင်ပ႞ပုၼ်ၼေႃ။ ဝၼ်ၾွၵ်မိုင်ပ႞ၶၼ်မိႈႁူၼ်ႇႁူႈလေႃ
မၵ်ႁိၼ်ၶၼ်ၼေႃၶဝ်ၾူၢ ႁၢၶင်ႁူၼ်ႇၶၼ်သေႃၼေႃ။ ႁုၼ် ၼၼ်လ႞
ႁၼ်မၵ်ႁိၼ်ၶၼ်လံ၊ ၼသၵ်ပွတ်ၼေႃ။ မၵ်ႁိၼ် ၶၼ်လံ၊ ႁုၼ်ႁံ
ႁွင်ဝၢ၊ လဝ်ပြိုႈလွင်ဝၢၶင်ၶ႞ ၼေႃ၊ ႁံယွင်ၼေႃ ဝၢ၊ ၶုၼ်ယီဝၢ
ၼင်ၶ႞ၼေႃ။ မၵ်ႁိၼ် ၶၼ် ၼၼ်ယႂ် မၼ်ပိင် ႁိၼ်ၼေႃ။ ၼၼ်
ၶုၼ် ပုံ မၼ် မိၼ် ၶ႞ ႁ႞ ၼေႃ။ ၶိုဝ် မၵ် ႁိၼ် ၶၼ် လံ၊ ၶဝ် ဝ႞
သုတ်လုတ်မိၼ်ထုၼ်ၼေႃ။ မိုဝ် ၼၼ်ႁူတ် ႁၢႁိ လဝ်ပြိုႈ လေႃ ၶုၼ်
ၼင်တၵ်ၾွၵ်ၶၼ်လိုင်၊ မၵ်ႁိၼ်ၶၼ်ၼၢပၵ်မၼ်ၼေႃ။ မိုဝ်ၼၼ်
ၶုၼ်ၶင်ၶဝ်ယဝ်ၶၼ်လိုင်ၵုပ်ႁုၼ်ၶိၼ်မိၼ်ႁဝ်ၼေႃ။ မိုဝ်ၼၼ်မၼ်
သုၵ်သေႃမိုင်ယွင်ႁူလ် လုင်လွႆၶၼ်ႇၾူၢၶၼ်လိုင်ႁူင်ၶၼ်ႇၶၼ်ၼံႇသိူ၊ ၼုၼ်
ၾူၢတင်သိင်ၼေႃ။ မၵ်ႁိၼ်ၶၼ်လံ ၊ယူမိုင်လိူဝ်ၼေႃ မိုင်ၶၼ်လုလိဝ်
ၼေႃ။ ၸေႃလိဝ်ၶ႞မိႈယူမိုင်ယင်တင်ၾွၵ် လေႃမင်ယဝ်မင် ပွၵ်ၾွၵ်
ၼၼ်တီႁုၼ်ယူၼေႃ။ မၵ်ႁိၼ်ၶၼ်ယူႁၢလိူဝ်သေႃၼံႇဝၢ၊ ၶိင်ႁင်ၶင်ၼ႞
ႁူၼ်မၼ်ၾွၵ်လေႃလ႞ႁူ တီမၼ်ၼေႃ။ ပေႃမၼ်တၵ်ၾူၢ တၵ်ၶ႞လံ၊
ထင်မၢႈမိၼ်လိုဝ်ၶင်သိင်မွင်ၼေႃ။ ပေႃမၼ်ၾူၢၼေႃယႃၼုံယုၼ်တုၵ်
သင်သေႃၼေႃ။ ႁုၼ်မိုင်ယွင်ႁူလ်မိုင်တ႞ လိုဝ်ၶၼ်ႁူ ယူႁူၼေႃႁူႁုၼ်
ၼေႃ။

LESSON XIII.

Sau Mahaw.

လွင်လဝ်မႁေႃ။

ၶုၼ်ႁေႃၶံပိတ်ႁိတ်ၶၼ်မိႈၼမတ်လုင် သီၼေႃ လေႃၼေႃႈလ႞
လိုဝ်သိင်၊ၼေႃႈလ႞လိုင်ႁၢမိင်၊ၼေႃႈ လ႞လိုဝ်တေႃပိင်၊ၼေႃႈလ႞လိုဝ်ပ

ဟုဂ်ဖေၢ်။ခဲ့ခါသီဟေၢ ခၕခ်ဖခ်ဝၢသိင်ဖ မတ်လုင်ခၕခ်ရၢခ်ယွှ်
ခၕၢသေ်ပိုခ်ဖေၢ်။ မိုဝ်မိုခ်းၤခၕခ်၊ ခုခ်ရှေၢ်ခံယာခ်ၡခ်ယာ်သီမုဟ်
လုဟ်ယူလေ်ခဲ့မိုင်ဟင်ယာ်လုင် သီမုဟ်ခၕခ်၊ ယာ်ဖွခ်ဖခ် တခ်ဂိုင်
ဤ်ခၕခ်လုဟ်ဖေၢ်။ ယာ်လုင်သီမုဟ်ခၕခ်မွတ် ဟွၢသေ်ယဝ်၊ယာ်ဖွခ်
မုဟ်ခၕခ်လုဟ်လေ်သုင်မိုခ် ဟွၢဟၢခိုဝ် ယာဟင်ၡဝ် ဖေၢ်။ ခုခ်ရှေၢ်ခံ
ဟေၢ်မိုဝ်ဖခ်လိင်မၢးမိင်ဟင်ခဲ့လိုင်၊ လင်ဤင်ဖဝ်ပုင်ခၕၤး လုင်ပိတ်
ဟေၢမၢးလေ်ထံတုလ်ဖေၢ်။ ပုင်ခၕၤးလုင်ဟေၢ်သဝ် သတ်လေ်ဝၢ၊လွှင်
ဖခ်လဝ်ၡဝ်ယာခ်ၡခ်ခၕခ်ထံ၊ဟၢခဲ့မိုင်လဝ်ၡဝ်ခၕ်ပိင်ရၢသီဟေၢးၤ
တဟ်ပေၢ်မၢး လေ်ဖမတ်လုင် သီဟေၢခၕ်တဟ်ပိခ် ဖခ်ဖံမိးရၢခ်
ဟွၢဖေၢ်၊မိုဝ်ဖခ်ဝၢခၕင်ခၕ်လိုင်၊ ခုခ်ရှေၢ်ခံဟေၢ်လုံလုင်လုံလင်လေ်
ပွှ်လှဲဟုခ်ဖခ်လဟ် လိသီဟေၢဟွၢသီခၕၢမိုင် လေ်ၡၢပိင်ရၢ သီခၕခ်
ဖေၢ်။ဟုခ်သီဟေၢခၕခ်ဟွၢသေ်ယဝ်၊ဟေၢဖခ်ဟွၢဝှခ်ဖွဟ်ပိင်ခၕခ်
ထုပ်ၡခ်လရှပ်လဝ်မရှေၢ်ဖေၢ်။ လဝ်မရှေၢ်ခၕခ် ဖသဟ်လ် လိတ်ပိ
ယဝ်။လ ရှပ်လင်ခၕခ်လိုင်ယူလှဲဖံဂိတ်မိုခ်လ်။လဝ်မရှေၢ် ခၕခ်မၢး
ဖိဟ်လုလ်ဟခ်တင်လုဟ်ဖွခ်ဂိင်းၤလူဟၢတိလရှပ် ခၕခ်ဟူဝခ် ဟူဝခ်
ဖေၢ်။ဟုခ်ခုခ်ရှေၢ်ခံခၕခ်ဟေၢ်ထုပ်ၡခ်လရှပ်ခၕခ်လေ်လုလ်ခဲ့လှဲ
ၼလ်ဝၢ၊ ဟၢခၕင်ဖခ်ပုင်ခၕၤးဝၢခၕခ်၊ ပိင်ရၢ သီခၕခ်တဟ် မိးဟၢ
ခၕ်ဂိုဝ်။ ဟဝ်တဟ်ယူလရှပ်ခၕ်ငှဲ တုလ်လူဟွခ်ဝၢ ခၕင်ခၕ်သေ်ယဝ်းငှဲ
တုလ်ယူဖေၢ်။ဝခ်းၤခၕခ်လဝ်မရှေၢ် ဖိဟ်တင်ဟုခ်မခ်ဂိင်းၤမၢးသေ်
ယဝ်၊မိုဝ်ဖခ်ဟုခ်ဖွခ်လိုဝ်ခၕခ်ၡခ်ဂူင် တုဝ်းၤဟပ်ခိုဝ် မိခ်မၢးဟၢ
ခိုဝ်ဟင်ၡဝ်ခၕခ်လိုင်ခဝ်ခ်ဟိခ် ခိုဝ် ခၕခ်လေ်ဖံဟုံပွင်လ်။ လဝ်မ
ရှေၢ်လင်ယိင်ငဝ်ဂူင်ခၕခ်လေ်ဂိုတ်သှဲသေ်ယဝ်၊ ဂူင်ဟေၢ်ဟုဝ်လေ်ပွ်ဟွခ်
ခိုဝ်ခၕခ်တုဟ်လုင်မၢးဖေၢ်။ ဟုခ်ခုခ်ရှေၢ်ခံခၕခ်ဟေၢ် ၡခ်လေ်တ်
လိဟ်မတ်မ်ဝ်ဖေၢ်။ ဝခ်းၤယူယိင်ဟေၢးၤဖဝ်လုဟ်ဖွခ်မခ်ဟွၢဖပ်
ခံဖေ။ၢ်ခဲ့ခံခၕခ်မိးမေ်ယိယာ်ဟေၢးၤၡခ် လုဟ်ဖွခ်ခၕခ် လေ်ခ်
ဟိခ်ဖေၢ်။ ယာဝ်ခၕခ်မေ်ယိယာ်ခၕခ်တိုတ် ဖဝ်လုဟ်ဖွခ်ဟေၢခၕခ်
လေ်၊မေ်မခ်ဝၢ၊ ပိခ်လုဟ်ဟဝ်လ်၊ ဝၢခၕင်ခၕ်ဖေၢ်။ မေ်ယိယာ်ဟေၢ်
ဝၢ၊ပိခ်လုဟ်ဟဝ်ဖေၢ်ဝၢခၕင်ခၕ်လေ်ဂိ်ဟခ်ဖေၢ်။ခၕ်ယဝ်မိုဝ်ဖခ်
လဝ်မရှေၢ် ဝိခ်ခၕခ် လိုင်မခ်ပွ်လှဲဟုခ် ဖွခ်ဟွၢဤင် မၢး လေ်ထံ
ဖေၢ်။မေ်ယိယာ်ဟေၢ်ဝၢ၊ပိခ်လုဟ်ဟဝ်ခၢဖေၢ် ဝၢခၕင်ခၕ်ဖေၢ်။ ယူ

ယိင်ၼၢၼ်ႁေႃဝႃ၊ ပိၼ်လုၵ်ႁၵ်ၶႃၵေႃ ဝႃၼၢင်ၼႄႉၵေႃ။ ထဝ်မ
ၺေႃၽူၼ်ႂ်မေႃယီးယႃႉၼၢၼ်ယူၵေႃ။ မေႃယီးယႃႉထုံ၊ တႃၽႃံယိပ်၊ သုၼ်
တိၼ်မုၼ်ၵေႃ။ ထဝ်မၺေႃဝႃ၊ ၼွႆသူသွင်ႁေႃၼႄႉ ပိုဝ်ၽၼ်တင်သွင်
ႁေႃဝႃ၊ လုၵ်ႁဝ်၊လုၵ်ႁဝ်၊ ဝႃၼၢင်ၼႄႉလေႃသွင်ၼိုဝ်ၵႃႁၼ်တိုတ်ထၼ်
ၽဝ်လုၵ်ၽွၼ်ၼႄႉတႃ။ ယူလွႆတိုတ်လေႃလႃႉႁေႃ ပိၼ်လုၵ်မၼ်ယဝ်ဝႃ
ၼႄႉ၊ ၽဝ်ရၼ်ပရိယေႃ လတ်ၵေႃ။ ယဝ်ၼၢၼ်မေႃယီးယႃႉ ၼၢၼ်တိုတ်
ထၼ်ၽဝ်ၵေႃ။ ယူယိင်ၼၢၼ်ထုံ၊ၽႃံတိုတ်။ႁုဝ်လုၵ်ၽွၼ်ထိပ်ၵေႃ။
ထဝ်မၺေႃထင်လတ်တီမေႃယီးယႃႉၼၢၼ်လေႃဝႃ၊ ၼွႆၼႄႉ ၽႃံထွႆႁုၼ်။ ၼွႆၽႃံ
ၼိတ်လူပိုၼ်။ ၼွႆၼႄႉပိၼ်မေႃယီးယႃႉၵေႃ၊ မိုဝ်ၽၼ် ဝႃၼၢင်ၼႄႉ ထိုင်၊
မေႃယီးယႃႉ ႁေႃဝႃ၊ ထွႆၶႃယဝ်၊ ဝႃၼၢင်ၼႄႉ ၵေႃ။ ယဝ် ၼၢၼ် ထဝ်
မၺေႃပေႃ ယိလ်မေႃယီးယႃႉ ၼၢၼ်ပိတ် ၵေႃ။ ႁုၼ်ၶုၼ်ၺေႃ ၼံၼၢၼ်
ႁေႃမတ်မႉဝႉၵေႃ။ မိုဝ်ဝၼ်ႁိုဝ်ယုဝ် မေႃသွင် ႁေႃလုၵ် တီ ၽိုၼ်မႃး
လေႃႁင်တင်မီးၼံၽွင်ၽွင်ႁိုဝ်ၵေႃ။ ယုဝ်မၼ်ၼၢၼ်ပိုဝ် ၽၼ်ပိၼ်ႁုၼ်
ၽွၵ်လေႃႁုဝ်ၼံၵေႃ။ မေႃမၼ်ထုံ၊ ပိၼ်ႁုၼ်သုင်ၵေႃ။ မိုဝ်ၽၼ်မႃး
ၺၼ်ၼံၽွင်ၼၢၼ်ထိုင်၊ ယုဝ်မၼ်လတ်တီ မၼ်လေႃဝႃ၊ ၼံၼႄႉလိုၵ်ၵျုဝ်၊
တိၼ်ၵျုဝ်၊ၼွႆလုင်ယင်တုလ်ၽွၼ်တင်တႃ၊ဝႃၼၢင်ၼႄႉၵေႃ။ ယဝ်ႉပုၼ်ၼံ
ၽွင်ၼၢၼ်ထိုင်မီးယူ ထႉႁေႃးႁို ၵေႃ။ ယူထႉ ၼၢၼ်၊မိုဝ်ၽၼ်ၺၼ်ယူ
ယိင် ၼၢၼ်ထိုင်၊ၵျုၵ်ၵေႃ။ ယူယိင်ႁေႃၵျုၵ် ၵေႃ။ ယူ ယိင်ၼၢၼ်
လုင်ႁႃၼွႆၼံသေယဝ်၊ပိၵ်သံ ၼံတိၼ်သေႁေႃ မၼ်ၽဝ် ပရိယေႃဝႃ၊
ၼံလိုၵ်၊ဝႃၼၢင်ၼႄႉလေႃၼၢင်ႁႃၼွႆၼံသေလေႃ ၽွႃၵေႃ။ ၽွတ်ထိုင်တီ
ယူထႉၼၢၼ်သေယဝ်၊ တင်ယူထႉ ၼၢၼ်ၽွၼ် ႁၼ်ပႉၽွႃၵေႃ။ ယုဝ်
မၼ်ႁေႃလုင်ၼံလေႃလိုပ်ၽွႃၼိုတ်ၶဝ်သေယဝ်၊ ႁေႃးႁိုဝႃ၊မေႃႁဝ်၊ႁေႃးႁို
ႁေႃဝႃ၊မေႃႁဝ်၊ဝႃၼၢင်ၼႄႉလေႃ ၵႃႁၼ်ၵေႃ။ၼႄႉယဝ်၊ ထဝ်မၺေႃၽွင်
ထံလေႃဝႃ၊ သူသွင်ႁေႃၼႄႉႁျ။ မေႃသူၼႄႉႁိုတ် ဝၼ်သင်၊ ဝႃၼၢင်ၼႄႉ
လေႃယုဝ်မၼ် လတ်လေႃဝႃ၊ ဝၼ်ၽင်ႁႃၶႃ၊ ဝႃ ၼၢင်ၼႄႉ ၵေႃ။ ႁေႃ
ၼၼ်ဝႃ၊ဝၼ်ထၼေၶႃ၊ ဝႃၼၢင်ၼႄႉၵေႃ။ ထဝ်မၺေႃသံထံထိုင်လေႃ
ဝႃ၊ ပေႃမေႃမၼ်ပၼ်လေႃလႃႉ ၵျုဝ်၊ မိုဝ်ၽၼ်ဝႃၼၢင်ၼႄႉထိုင်၊ ယုဝ်မၼ်
ဝႃ၊ၶႃထဝ်ၵိုတ် ၶႃၵျုၼ် ၶဝ်သံပီထင် လႃႉၶႃၵေႃ ဝႃၼၢင်ၼႄႉၵေႃ။
ႁေႃၼၢၼ်ထိုင်ဝႃ၊ ယူယိင်ၵျုၵ် ၶႃၵေႃဝႃ ၼၢင်ၼႄႉသေယဝ်၊ ထဝ်မ
ၺေႃထင်လတ်တီႁေႃ ၼၢၼ်လေႃဝႃ၊ ၼွႆၼႄႉပိၼ်ႁုၼ်မိုၵ် ၵေႃ။ ၼွႆၽဝ်

ဓမ်ပိခၣ်လုင်ပေါ်၊ မိုဝ်ဖအခၣ်ဝၢခင်ခၩ'လိုင်၊ ဖေၢ ခခၣ်ဖေါ်ဝၢ၊ထွဲခၢ
ယဝ်၊ဝၢခင်ခၩ'ဖော်။ ဟဝ်ခခၣ်ထဝ်မဢေါ်သင်သွခၣ်သုင်မလေ်ဖအဝ်
ဟ်ူယိင်ခခၣ်ပခၣ်တိဟ်ပုဝ်မခၣ်ဒိုခၣ် သေ်ဖော်။ ဟုခၣ်ခုခၣ်ဢေါ် ခံခခၣ်
တိ်လေ်မတ်မ'ဝ' ဖော်။ ဝခၣ်းၢဟုခၣ်ဒီရထၢးမၢး လေ်၊ ထဝ်သိဟ်ဟျုၢး
ဂိတ်ဂှင်ပုင်ခဧၢးမၢး ယွခၣ်ဒီရထၢးမခၣ်ဖော်။ ထဝ်ရထၢး ခခၣ်ဂှခၣ်
ပုင်ခဧၢးခခၣ်လေ်ခ'ထွဲလေ်ဝၢ၊ မခၣ်ခၩ'ထဝ်ယဝ်။ ပိုဝ်ဖအခၣ်ဟဝ်ဖိတ်
လှူမခၣ်လေ်ဟဝ်တဟ်ပခၣ်ဒီဖော်ဝၢခင်ခၩ' သေ်ယဝ်၊ ပခၣ်ဒီဖော်။မိုဝ်
ဖအခၣ်ဂှတ်မၢးတိဂှ်ထရွပ်လင်းၢလိုင်၊ထဝ်လေၢ လတ်တိပုင်ခဧၢးခခၣ်
လေ်ဝၢ၊ဟွၢတ၊ ဝၢခင်ခၩ'သေ်ယဝ်၊ ပုင်ခဧၢး ခခၣ်ဖေါ်ဝၢ၊ ဖအံဟွၢ၊
ဗိခၣ်ရထၢး ဟဝ်လုင်လင်၊ ဝၢခင် ခၩ'လေ်၊ ပုင် ခဧၢးတင် ဟုခၣ်ခခၣ်
ဂှ်ရထၢးဟခၣ်ဖော်။ မိုဝ်ဖအခၣ်ထဝ်မဢေါ်မၢးဂှင်လေ်ထံလိုင်၊ ပုင်ခဧၢး
ဝၢ၊ ဗိခၣ်ရထၢးဟဝ်ခၢဖော် ဝၢခင်ခၩ',ဖော်။ ဟုခၣ် ခခၣ်ဖေါ် ဝၢ၊
ဗိခၣ်ရထၢးဟဝ်ခၢဖော် ဝၢခင်ခၩ' ဖော်။ ထဝ်မဢေါ်ဂှခၣ် ပုင်ခဧၢး
ခခၣ်လေ်ပိုဝ်ဖအခၣ်ဖအံထုလ် ထွဲတၢလိုင် ဝ'ခခၣ်လေ် ဂှလွှင်ဖအခၣ်ဖအံ
ထွဲဟုခၣ်၊ ဗိခၣ်ယိခခၣ်ဖော်။ ထဝ်မဢေါ် ဖေါ်လတ်လေ်ဝၢ၊ ခဝ်တင်
လဟ်းၢခၩ'ဟ်ူလွဲတိုတ်လိလ်လ'ဖေါ်ဗိခၣ်ရထၢး မခၣ်ယဝ်၊ဝၢ ခင်ခၩ'
သေ်ယဝ်၊ပုင်ခဧၢး ခခၣ်တိုတ်လိလ် လေ်ဖအံဂှိုဝ်သေ် ဖိတ်။ ထဝ်မဢေါ်
ဖေါ်ဝၢ၊နွဲခၩ'ဖအံထွဲဟုခၣ်။ နွဲမၢးခိဟ်ထဟ်ဟုခၣ်ဂိတ်ဟၢသင်၊ မိုဝ်ဖအခၣ်
ဝၢခင်ခၩ'လိုင်၊ပုင်ခဧၢးခခၣ်ဖေါ် ဒိုခၣ်ဝၢ၊ ဟဝ်ဗိခၣ် ထဝ်သိဟ်ဟျုၢး
ဖော်။ ဟဝ်မၢးထံတုလ်လွှင်ဖအခၣ်နွဲထဝ် လခၣ်ယွဲ ခခၣ်ဖော်ဝၢခင်
ခၩ'သေ်ယဝ်၊ ပုင်ခဧၢးခခၣ်မိခၣ်မိုဝ် ဟွၢဟၢတိမိုင်ယိ ပုခၣ် သေ်ဖော်။
ဟုခၣ်ခုခၣ်ဢေါ်ခံခခၣ်တိ်လေ်မတ်မ'ဝ'ဖော်။ ဝခၣ်းၢဟုခၣ်ဖေၢးၢဖအဝ်ခံ
သွဲခင်မေါ်ပၢခဧဝ်သေ်ယဝ်၊ ဖအပ်ပခၣ်တိဖေၢသေ်မခၣ်လေ်ဝၢ၊ ဖေၢ၍။
နွဲဖအဝ်မေါ်ပၢခဧဝ်ဟဝ်ခၩ' သိဝ'သေ်ဟံ၊ ဝၢခင်ခၩ'လေ် ဖအံ သတ်လွှင်
ဖအခၣ်ခံမိးခခၣ်။ မခၣ်ဝၢမေါ်ပၢ ခဧဝ်ဟွ'ဖော်။ ဖေၢခခၣ် ဖေါ်ထွံ
ဖအဝ်ဟုံမခၣ်လေ်ဖအဝ်သိဝ'ဖော်။ ပွဟ်းၢမခၣ်ခခၣ်ခုလ် တုလ်လေ်ဂှလွှင်
ဖအခၣ် ဗိခၣ်မေါ်ပၢခဧဝ်ဖအံထွဲ၊ ဗိခၣ်မေါ် ခံခခၣ်လေ် ဖအဝ်ခံဖအွဟ်သေ်
ယဝ်၊ဖအဝ်ပၢခဧဝ်သုင် သွဲဝ'ဖော်။ ဖအ'ခခၣ် လ'သံသိ ဝခၣ် ယဝ်မၢး
ယွခၣ်မေါ်မခၣ်လေ်၊ ဖေၢခခၣ်ဖေါ်ဖအဝ်မေါ် ပၢခဧဝ် ခခၣ် ပခၣ်ဟွၢ
ဖော်။ ဖအ'ခခၣ် ဖအဝ်ဟွၢယိဝ် ဂှိုခၣ် မခၣ်သေ်ယဝ်၊ ခုလ်တုလ် မေါ်ခံ

ၼၢၼ်လေ်ၽႆံမိူးၶံ။ထုပ်ၵျၢၼ်ပႃၶဝ်ႁွ်ႈၽေႃ။ ၶဝ်ႈယဝ် မၢၼ်လွႆမ်ႈၶႃႈထ
လေ်ႁွႃ လတ်တီႁေႃ သေမၢၼ်ၼၢၼ် လေဝႃ၊ ၶွႆမေႃပႃၶဝ် ႁဝ်ၶဝ်ႈ၊
တွႆမၢၼ်မိူး ၶံၽိုဝ်။ ၶိုဝ်မၢၼ်မိူးပႃ ၶဝ်ၽိုဝ်။ တေႃလိဝ်ၶဝ်ႈၶံၼၢၼ်ၽႆံ
မိူး ယဝ်။ မိူးပႃၶဝ်ႁွ်ႈ။ ၼွႆလၢၵ်ၽဝ်ၶွင်ႁဝ်ယဝ်။ ပၢၼ်ၸိုၼ် သေၾႆံ၊ ဝႃ
ၶင်ၶဝ်ႈၽေႃ။ ႁေႃသေမၢၼ်ၼၢၼ်ႁေႃဝႃ၊ မိုဝ်ၽၢၼ်ၼွႆ ၽပ်တီ ႁဝ်
ၼၢၼ်၊ ၼွႆဝႃမေႃပႃၶဝ်၊ဝႃ ၶင်ၶဝ်ႈႁွ်ႈလေ်၊တေႃလိဝ်ၶဝ်ႈၼွႆဝႃမေႃၶံ
ၶင်ၵိုဝ်။ ႁဝ်ၽႆံလႈလၢၵ်ၶွင်ၼွႆ၊ ဝႃၶင်ၶဝ်ႈသေယဝ်၊ မႃးၵျတ်ထိုင် တီ
ထဝ်မၵျေႃၽေႃ။ ထဝ်မၵျေႃ ႁေႃ ၽဝ်မႈ လုင်လေ်ၵိတ် ႁွင်သေယဝ်၊
ၽဝ်ႁုၼ်မေႃ တီလိၵ်ႁေႃးၸွႆဝႈၶွႆႁွင်ၼၢၼ်လေ်လွႆၵျႁေႃၽၢၼ် ပိၼ်
ထဝ်ၶံတင်မေ် မၢၼ်ၵျပ် ႁွင်လုင်ၼၢၼ် လေ်ႁွႃႁႈႁႉ ၽေႃ။ ထဝ်ၶံယုဝ်
မေ်ၼၢၼ် ၵျပ်ႁွႃၽေႃ။ ယဝ်ၼၢၼ်မေ် မၢၼ်ၵိုဝ် လေ်လတ်တီယုဝ်မၢၼ်
လေ်ဝႃ၊ ပေႃသူႁျ်။ မိုဝ်ၽၢၼ် ၽပ်ပၢၼ်မေႃ ၼၢၼ်ၵိတ် သင်လေ်သူ
ၽႆံ လတ်လွင် ၽၢၼ်ၶံမိူး တွႆပႃၶဝ်ၼၢၼ်။သင်သူလတ်မၢၼ် ထိုင်၊ မၢၼ်
ႁေႃ ၽႆံလၢၵ် ၽဝ်ၶွင်ၵျဝ်လႈယဝ်။ တေႃလိဝ်ၶဝ်ႈမၢၼ်လၢၵ်ၶံၵျဝ်ယဝ်။
ၵျဝ်ႁေႃ လႈၵျပ် ႁွင်လုင် ၶဝ်ႈ လေ်ၵိုဝ် တေ် တေ် ၽေႃ ဝႃၶင် ၶဝ်ႈ
ၽေႃ။ယုဝ်မၢၼ်ႁေႃဝႃ၊ မေ်သူႁျ်။ မၢၼ်လၢၵ်ၶွင်ၵျဝ်ၶံၵျဝ်ၽႃ မၢၼ်ၶၢၼ်
ပိၼ်ယဝ်။ ပိုဝ်ၶဝ်ႈလေ် ၵိုဝ်ႁေႃ ယႃမၢၼ်၊ ၵျပ်တ၊ဝႃၶင်ၶဝ်ႈ လေ်သွင်
ၶႃၵျပ်ၸိုၼ်မႃး လေ်ၵျတ် ထိုင်ႁႃတီ ထဝ်မၵျေႃ ၽေႃ။ ႁုၼ်တီ လိၵ်
ၽၢၼ်မိူး ၶွႆႁွင်ၼၢၼ် ႁေႃတီလွႆႁႃၶင် ၽၢၼ်ၶဝ်ယုဝ် မေ်လတ် ႁၢၼ်
ၼၢၼ်ဝႈႁႃ ၶွႆပပ်ၽေႃ။ ယဝ်ၼၢၼ် ထဝ်မၵျေႃၵျင်ၽဝ်သွင် ၶႃၽၢၼ်
သီၶံဝႈၼၢၼ်လေ်လွႆ ၵျပ်ၽေႃ။ သွင်ၶႃ ၼၢၼ်ၵျပ်ႁွင် လုင်ႁွႃ လေ်၊ မိုဝ်
ၽၢၼ်မေ် မၢၼ်ၵိုဝ် ၼၢၼ်ထိုင်၊ မၢၼ်လတ်တီ ယုဝ်မၢၼ် လေ်ဝႃ၊ ပေႃ သူ
ႁျ်။ ၶံၼၢၼ်ႁေႃၵျဝ်ၽႆံၶႃႈလႈယဝ်။ ၵျဝ်ၵိုဝ်ႁျႁျ။ ယႃပေႃၵျထဝ် မၵျေႃ
လႈၵျလေ် ၵျဝ်ယုဝ် မေ်ၵျင် ပၢၼ်ၶံမၢၼ်ၸိုၼ် သေတ၊ ဝႃၶင်ၶဝ်ႈၽေႃ။
ယုဝ်မၢၼ်ႁေႃဝႃ၊ ႁဝ်လၢၵ်ယဝ်လုင်လင်။ၵျၼ်ပၢၼ်ၸိုၼ်ၵိုဝ်။ၼွႆႁျူဝ်ထႃး
ၵျပ်တ၊ဝႃၶင်ၶဝ်ႈၽေႃ။ ႁုၼ်တီလိၵ်ၼၢၼ်တီဝႈႁႃ ၶွႆပပ်လေ် ၵျတ်
မႃးတီထဝ်မၵျေႃသေယဝ်၊မၢၼ်ထဝ်ၽဝ်ႁုၼ်တီလိၵ်ၼၢၼ်ၽွၵ် ယႈၶေ
ၶဝ်ၼၢၼ်လေ်ႁုၼ်တီလိၵ်ၼၢၼ်ႁေႃ ၶေၼ်ပျူး လိၵ်ၽၢၼ်တီဝႈႁႃၶင်
ၽၢၼ်ၶဝ်လတ်ၵျင်ယွႆၵျင်မၢၼ်ၼၢၼ်တီထဝ်မၵျေႃၽေႃ။ ထဝ်မၵျေႃႁေႃ

လီယင်လေဝ်ၢ၊ ၶ်ဢဝ်ၶွင်ပိုၼ်ၶိုၼ်ပၼ်သေ၊ ဝၢၼင်ၼ႞ၵေႃ။ ႁုၼ်
ၶုၼ်ၵျေႃၶႃႇၼၼ်ၵေႃတီႉသိုဝ်ႁၢၼ်ႁပ်ဝ႞ၵေႃ။

LESSON XIV.

A Petition to a Saubwa Presented in Person.

ႁုံလဝ်တီလဝ်ၸႃႉမိုဝ်ဢၼ်တုဝ်ပႃး။

ဝ႞မုၼ်သိင်မုၼ်ၶႃႇ၊ ၶိင်ၶႃႇမုၼ်ၶႃႇလဝ်ၸႃႉလုင်တုၼ် မိၼ်လဝ်၊ သိတ်လၢၵျေႃလူတင်ၼိုဝ်ႁုဝ်ႁႂ်ႈတီၶႃႇ။ၶႃႇ လဝ်မြုဝ်လၢႈလုင်မၼ်လင်၊ၼင်ႁၢဢၼ်မိၼ်ၶႃႇသိတ်လၢၸႃႉတီၼ်ယိပ် မိုဝ်တွ်၊ ၵျေႃလူသိတ်လၢတေႃလဝ်မိၼ်လဝ်မိႈၼွ်ႁင်တွင် ႁူင်ၶိင်၊ မဝ်သုလ်မဝ်ပေလီ လွ်မၢႈလွ်၊ ႁိလ်သေၸွၼ်ႁုဝ်လိႁ်ႁုဝ်ၶင်ၼၼ်၊ႁၢၼင်ဢမိင်တေႃ လဝ်မိၼ်လဝ်မိႈ၊ ပူပေႃလဝ်တင် လ႞ၼိုဝ်သိုင်ႁင်ရုံၼေ သိုင် ၼိုဝ်ၵျေႃ၊ မိႈလိႁ်မိႈလ႞ပုင်ၶေႃႁူင်ၼၼ်၊ ၁၂၃၄ တုဝ်လိုၼ်သႂ်ၼွ် သိၶႃႇမၢႈ ႁူတ်မၢႈ ထိုင်တံႁင်သိုင်ၼွ်မိုင်၊ လင်တႁ်မိႈ တင်လႁ်သွင် ပၼ်ၼေ ၸႁ်ၶႃႇႁူံယေ ဢဝ်မၢႈၶုပ်ႁုဝ် ပ႞ၼေသႁ်ႁပ်တွ်ပိုၼ်ၸႃႉတီၼ်သိင်၊ၸူမြင်ႁၼ်ၼေ ယိုႁ် ႁင်ၶဝ်ၶိင်ၶႃႇမုၼ်ၶႃႇလဝ်ၸႃႉ လုင်တုၼ်မိၼ်လဝ်သိတ်လၢၵျေႃလူတင်ၼိုဝ်ႁုဝ်တီၶႃႇ။

LESSON XV.

A Petition to a Saubwa Forwarded from a Distance.

ႁုံလဝ်တီလဝ်ၸႃႉမိုဝ်ဢၼ် တုဝ်ယင်ႁံပၢႈလေယူ တီႁ႞ လဝ် ၼၼ်။

ၶႃႇလဝ်ႁုဝ်ႁိင်လုင်မိုင်ယ႞၊မိႈတင်ဢၼုရႃၢတ၊သံမဝၢလၢသုၸႃႉသိတၢ၊ႁုံဢၼ်ယိုႁ်ၼင်လဝ်ၶဝ်ၼင်လိုၼ်မိုၼ်ၼင်ႁိဝ်ယိဝ်ၼင်ၼွ်သွ် ၼင်ဢၶေႃတတ်ထဢၼဝတတ်ႁၼ်မြတ် ၼွင်သိင်မိႈယိင်ပပ် ပတ တွင်ႁေလၢငၢႈလုင်မုင် သုံတုပုံမိုၼ်ၼၼ်၊ လင်တႁ်ဢဝ်မၢႈတင်ၼိုဝ်လေၵျေၼိုဝ်သၢႁုဝ်လၢႈ ပုတ်ႁင်တင်တုဝ်တင်သုပ် တင်လိၼ်ၶုပ်ဝၼ် ႁၼ်လဝ်ၶုပ်ၶဝ် ၸဝ်ထိုင်တွ်တႁ်ဝႁ် ၶဝ်တွ်ႁူ တီၼ်ယိုၼ် သုလ်ၼေႈ ၼလုင်တေႃႁူသိင်လွ်ၶႃႇၶိင်လုင်လုင်ၶိင်လုင် ပူပေႃလဝ်တင်လ႞ ၼိုဝ်သိုင်ႁင်ရုံၼေသိုင်ၼိုဝ်ၵျေႃႁ်ပေႃလ႞ႁူလ႞လိင်လိင် ဝိၼ်ပၢတလႁ်ၶႃႇၼေ ဢၵျွင်ႁုံႁႂ်ႈသွင်ႁံတီၶႃႇ။ၼင်ႁၢဢၼ်ဢမိင်တေႃလဝ်ပုင်မိႈၶိင်လုင် လုင်ၶိင်

လုင်ပူပေႃထဝ်တင်လႇၶိုဝ်သိုင်ႁင်ရို့ၶႄသိုင် ၶိုဝ်ၵျေႃမိဵးလိၵ်မိဵးလႇ
လွ်ၶၼ်ဢသွင်ၽိင်ဢမု ထံလုင်မႃးၶေႃၸွင်မိင်ပိၼ်ၶႃႁႃလပ်လွႆံဢသွင်
ၽိင်ဢမုထံၶဝ်ၼိုၼ်မႃး ႁံလိဝ်ၶၼ်ၶၼ်ယွ်ယွ် မိဵးမႃး ၶၵ်ၼ် ၶၵ်ႇတီၶႃ
ၶၼ်၊ၶႃထဝ်ဝႃၶၵ်ႇ သေႁေႃ၊ ဢံလွ်ဝႃဢံၶၵ်ပ် ဢံၶၼ်ဢ မိင်ထဝ်
ပိၼ်ထဝ်၊ဢမိင်ပူပေႃထဝ်တင်လႇလေယူ ယွ်လွ်ၶၵ်ႁ်၊မိင်ၶင်တင်ထၼ်
ယူ ဢံလွ်တီၶႃ၊ ဢၼ်လွ်သေႁေႃပိၼ် လုလ် လွင်ၶႇ တင် ပိၼ်ၶၵ်ႁ်
ထႁ် ငိလ်သေမဝ်ႁျမဝ်မႃရေႃ ႁႃတင်လိပ်တင် ၶၵ်ဝ်ဢံလိုၼ်ဢံမိလ်
ႁေႃပိုင်းႃ၊ သံးႃသွင်ပိုင်၊ ႁျေတေႃငုလ်တေႃ ၶၵ်ၼ်ႁႃ ဢၼ်ဢ မိင်ဢ
မႃလိႁ် လႇပေႃ မေထဝ်တင်လႇၶိုဝ်သိုင်ႁင်ရို့ၶႄသိုင် ၶိုဝ်ၵျေႃသင်
သုဝ်တွင်ယွၼ် မႃး ၶၵ်ၼ်၊ ဢဝ်မႃးယထ်ဢွႁ်မွႁ်ၶေၼ်၊ သင်သုဝ် တွင်
ယွၼ်ၶႃတႇမႇသိုဝ်၊ လုႁ်ဝၼ်ႁုၼ်သုၼ်၊ဢၼ်လွ်ၵေႃႁေႃ၊ပိုဝ်ဢၼ်
သင် ပိၼ်မိင်ဢၼ်ႁိတ်ႁၼ်ႁိတ်ငၼ်ၶၼ်ႁိူဝ်ၶၼ်ပေႃ၊ မႁ်ၶဝ်ပႇယိုင်ပႇ
တၼ်ပိၼ် တုၼ် ပိၼ်ႁူင်၊ယင်တိုႁ်ဢွၼ် ႁၼ်ယုႁ်သွံပွင်ႁိတ်ယူႁူတိ
ႁူလိလ်၊ ပိၼ်ဢၼ်သုႁ်သႁ်ပႇတုဝ် ပႇတၼ်၊ ထင်ဝႃ ႁျေတေႃ ငုလ်
တေႃပႇ ပြေပႇ လုံပႇ ထုၼ်ပႇတီတီၶႃလေ၊ယင်တိုႁ် ႁျပ် မၶုဝ်သေႃ
တွင်ယွၼ်ယူဝၼ် ဝၼ်မိုၼ်မိုၼ်တီၶႃ၊ ပေႃဝႃ ထိုင်မႃး လိုၼ်လႇဝႇ
ၶၵ်ႇဢိတ်းႃ၊လိုၼ်လဝ်သဝ် ဝၼ်၊ၽိပ်ႁွႁ်တွင်ယွၼ်ႁျေတေႃငုလ်တေႃ
ပြေ လုံထုၼ်တီ ယဝ်၊ တုဝ်ၶႃထဝ်လွင်ၶႇတင်ပိၼ်လိုၼ်မိလ်ႁေႃ တုဝ်
ၶႃထဝ်၊တုဝ်ၶႃ ထဝ်လေ ဢံမႃဢံသႃဢံလိုၼ်ဢံမိလ်တီၶႃလိုင်၊ တႁ်
ပွႇလွ်ၶၼ် ႁိပ်ယူလိႁုၼ် မၶၼ်လုႁ်မၶၼ်လၼ်လိ မိုၼ်မိုဝ် သႁ်ႁပ် တီၶႃ
လႇ၊ ႁွႇႁႃၶၵ်ၼ်ႁိူဝ်ဢပြိတ် ဝံၶေၼ်တေႃ မုၼ်ၶံထဝ်ယထ်လုင် တုၼ်ပိၼ်
ထဝ် တႁ်မဝ် လႇတင်လႇတိင်၊ သိပ်သံသိလ်ပိုင်မိုၼ်လွင်သိလ်တင်ၶၵ်ၼ်
ႁွိဝ် တႁ် လွတ်တႁ်ႁင်၊ သိလ်ပိုင်တင်မိုင်ႁုဝ်ႁွႇယႃ ပေႃ မေထဝ်တင်
လႇၶိုဝ်သိုင်ႁင် ရို့ၶႄသိုင်ၶိုဝ်ၵျေႃမိလ်တေႃ တုဝ်မထ ယွ်ယွ်ၶၼ်ၶၼ်တင်
သွႁ်တင် လဝ်မုၼ် ၶံထဝ်ယထ် လုင်တုၼ်ပိၼ်ထဝ် ပၼ် လိလိငံငံ သေႁံ
တီၶႃ။ဢႁျင်မိဵးၶၵ်ၼ်ၶၵ်ႇလေၶႃထဝ်ႁူဝ်ႁိင်လုင်မိုင်ယႇထင်တႁ်မိဵး တင်
ဢၶုရႃ တသံမဝႃ ထႃၶၼ်သုပ်ပိုင် ႁွံႁုဝ်ထႃး ပုတ်ႁၵ်တင် တုဝ်တင်
သုပ်တင်လိၼ်ၶုပ်ဝၼ် ႁၼ်လဝ်ၶုပ်ၶဝ်လဝ်ထိုင်ႁူသိင်လွ်ၶံမိင်လုင်လုင်
မိင်လုင်ပူပေႃ ထဝ်တင်လႇၶိုဝ်သိုင်ႁင်ရို့ၶႄ သိုင်ၶိုဝ်ၵျေႃႁ်ပေႃလႇ
ႁူလိင် လိင်ငိၼ်ပႃတလႁ် ၶၶႄဢႁျေင်ႁွံႁံးႃ သွင်ႁံတီၶႃ။

LESSON XVI.

This is a selection from the တိပၼ်ၶိဝုတ်ထု which was written in the Burman Era 1156 about A. D. 1796 by Sayah Kawli (ၶြူႁေႃလီ). The peculiar style is characteristic of that employed in the Shan books. As the book style is so widely different from the colloquial style, most Shan books are of no assistance to the beginner.

ၼေႇလေလၢၵ်ထၢၵ်ႁွၢၵ် ၽသၼ်ၼိၢၵ် ပၼ်ပြေ[၁] မိုတ်ပၢၵ် တူဝ်ႈၼိၢၵ် ပၼ်၊ငဝ်သိုင်ပွင် ၼၢဝ်သင်ယီႇထိုင်လီယၼ်ၶိုဝ်ငီသုတ်ႁိုၵ် မွၵ်လွင်တၼ်[၂] တီၶိုၼ်လႂ်ယၢဝ်၊ရႄမဝတီပြေ[၁] ၼေၼ်ယင်မိူးသထေ ၼၢတႃ တိဝၼ်ၼေၼ် ႁျင်မုတ်သၼ်သုဝ်သႃ၊ ယင်မိူးပေႃ ၽႁုင်သေ[၃]ႁေႃး၊ႁူၼ်ၶီသူႁွႂ်[၄] လေ ၼၢဝ်ႁွႃၵိုတ်တိုၼ်လႂ်ယၢဝ် ၊တေႃလၵိုင်း၊ၼၢသပျူ ၼၢၼ်ႁျပ်ၼုၵ်လႃ ငိုၼ် လီ၊မၼ်ႁေႃ ပွင်ၵႃလီပွႃးၵင်မၼ်လၼ်ၽၼ်ၶုပ်သံပိ ၼၢၼ်ၼီလႂ်ယၢဝ်၊ လင်တၵ်ပွင်တီလုပ်ငိုၼ်ၶဝ် သထေဝၼ် ၼေၼ်ပႇ ထိုင်လီလႇ ပြေလေ၊ ယင်ႁျၼ်ၼၢတႃ[၅]ႁျပ်း၊ၼၢံပြေလႇၶံလေႁိုၵ် ၼေၼ် တေယၢဝ်၊သူႁွႂ်[၄]ဝႃ ၼၢၼ်မဝ်ပ်ႁူၽႁေႃၼေႇၽဝ်လႇမလၼုၵ်လႃရုတ်တၼေ ၼၢၼ်မြၵ် လင် တေသေပ်ႁူ[၆]၊ၵိုတ်ၵိူဝ်သေႁေႃမၼ်ၼၢံလီလိုမ် သေၶိုင်ၽဝ်ႁုင်ႁျေ လူ ယႂ် ၽင်၊ႁုင်သေ[၃]ႁေႃမိူးသင်ၽိၼ်သင်ၶႇ သိၼ်ၶွင်ၶုဝ်လွင်သၼ်ထူ ပၼ်ႁွႃ ယၢဝ်၊ လုဝ်လႂ်လုဝ်လင်လုဝ်ၵိဝ်ႁုင်သေ[၃]မဝ်ပေႃၽၼၢံၼိုင်ပိုၼ် မုရႃ ၽၼ် ၵိုၼ်သင်ယၢဝ်၊ ပေႃၽႃၶီၼွၼ်ႁျပ်း၊ၼၢံလင်သူႁွႂ်[၄] သံတုၵ် ၼၢင်သွင် ထႃၶိုၼ်ပွၼ်၊ သထေႁေႃဝႃ ၼၢၼ်သင်မၼ် ပၼ် ႁေႃတၵ် ၼၢဝ်ၶွင် ၽဝ်လႂ်မိူး ပၼ်ၽိယံလီလွၼ်ႁွႂ်ဝႃ၊ တင် ၶဝ် သွင်.ၷၼ်ၶုၼ်ၽၼ်ၵူဝ်လႂ်ၼ် ၶိုင်ၼၢံၵၼ်ပွၼ် ၽိုတ်ယူ၊ ႁေႃ ၼၢၼ်ထုၵ် မိုင်ႁေႃ ဝႃၽဝ် ၼေႇၵိုတ် တင်ပ်ႁူလႂ်လုဝ်ယႃ[၇] လုၵ်လိုင်ၼေႃၽၼ်မူၽဝ်ႁျူဝ် ၼၢဝ်ႁူသိလုပ်မျူဝ်၊ သူ ႁွႂ်ႇႁေႃထွၵ်လိုးၶိုင်ၼၢၼ်လႂ်ပိုၼ် လင် ၼၢံဝႃၽိုတ် ယူတင်ၼေၼ်၊ တင် ၶဝ်သွင်ႁုၼ်ၼေႇၼႃးၼေႃမဝ်သၵ်သႃမဝ်မိူးမွၵ်ပၼ်ၽၼ်လတ်သိုဝ်ႁွႇ

[၁]ပြည်။ [၂]စောင်းတန်း။ [၃]ကုန်သည်။ [၄]သူကြွယ်။ [၅]အတါ။ [၆]ဆည်းဖူးသည်။ [၇]လိုရာ။

နၤ၊ ခဲ့လေ်ဝၢၼ်တၢ့ထိုင်တုဝ်ဟ့ၼ်ၵ့ဝ်ယိဝ်မၤးယင်တၢၼ်အၢၼ်သီၼၤ၊ ထုင်သေ်ဟံတီၢ်ဒွ့ ပိတ်သူၡၢ့ပေ်ၢ လိင်လဝ်ၡၢဟ် လၢထိုင်ဝၢၼ်တေ်ယဝ်၊ ၼီဖွၢၼ်ၯံၯ့ဟျပ်းၤၼၢၼ်ၡံလတ်တုဟ်သေ်ပွဟ် ခုင်ယၢ လၢဟ်ဟၤး[၇]၊လၢင် ဘဟ်တၢ့ပိၼ်ၯဝ်မၼ် ဝၼ် ၼၼၼ် တ့်ၵျၢၼ် လၤး ၡိင်[၉] သင်၊ လီၢလုဝ်တုဝ် ထိၯဝ်ဘိင်သထေ်မၤးမိးတ့်ၵျၢၼ်ၵ့ၤးဆေ်ၢ ၼၤ၊ မၼ်ၡၼ် သိင်တီယၵ့ဝ်ယ ဒွုဟ်ၯဝ်မိုဟ်[၁၀] မိုဟ်ယပ်သိင် လိုဝ် ၡွၤဟ်ျတွၼ် တေ်ဂျ။ ပိၼ်တီသူၡၢ့ဖံ ဇ့အဝ်တင်လဟ်လေၢ တေၤယုၼ်တေၢ ၡဝ် လဟ် ပိလ့်ပိုၼ်ယိုမ်ၡွၤပုဝ် ၯ၊တုဝ်ခိလ့်ၯဝ်ဘိင်ၵိုင်ဆေ်တင် လ့ယ်ၤ့ တွၼ်လျင်[၁၁] သရံ ခုင်[၁၂] တိလ့်၊ ၼဲ့လေ်ဟ့ၼ်ၵျၢၼ် သထေ်တင်လ့ၡ့ လ့်ဟ်ျပ့ၼ် တုဝ်[၁၃]၊ လုဝ်လုဝ်ဝၢ ၼၢၼ်ၵ့ဝ်တဟ်ၡ့မိင်လဟ်သေ်[၁၄] လင်ၼိုဝ်ၵ့်မိုၼ်တုံ ၵ့င်ဟျုဝ်[၁၅] ဘိၼ်ၡ့လ့် ယဝ်၊ၼဲ့လေ်ဝၢၼ်းၤသူၡၢ့လင်တဟ်လုဟ်လဝ်ၡဝ်တင်ၡလူတၢ ၼၵုတ် ထုလွင်ဟ့သုဝ်တင်တၢၼ်ဂျ။ သထေ်ဝၢၡၢၼ်ဟဝ် တဟ်လပ်ၼိုဝ် လေ်ယိ[၁၆] ထိ[၁၇]ၼိုဝ်ရထၢး ခိၵ့ဝ်ဟၼ်လေ်ၢဘိင်၊ ၡ့ဆေ်ၢမေ်လ့်လီလိၯဝ်ဟ်ျလဟ် ၡုဝ် ထၼ်ၡလူ၊ သင်ၡ့ၡံခုင်ၡံတိလ့်လဝ်တဟ်ၯလ့်တင်ဟ့သုဝ်လွင်တၢမြတ် ထွင်သူပၼ်ၡ့လ့်ယဝ်၊ သူၡၢ့ဝၢယဝ်ခိၼ်ခိလေၢတိင်ၡေ်ၢ ၡလူၡုဝ်ပၤး၊ သတ်လု ၡွင်သိင်မုၼ်ၡံသူဖြၤး ၡထွတ်ပုၼ် ယဝ်၊ ၯဝ်ဆေ်ၢပ့ လီၼ် ထုဝ်လွၼ်လွၼ်လဟ်လိင်ဟၤးၯ့ၡွၤယဝ်၊ ထၼ်ပေ်ၢ ပွင် ၡွတ်ၡွင် တေ်ၢ ထိင်တေ်ယၡထွတ်ယဟ်ဟဝၢ ထိုင်တၢၼ်တေ်ယဝ်၊ ၡုပ်မိုဝ်ၯတ်ထုတၢၼ် ထုယဝ်ၡုတိဟ် သရေ်မတ်သတ်ထၢပုင်ချူး၊လင်ၵ့်သ ထေ် လိုမ် သေ် ၯံ ၼၢၼ်မၼ်လ့ၼေ်ပၼ်တုဝ်ၯဝ်ၡဟျုဝ် ၯလ့်လွၼ်လၢးၡံလတ်ယဝ်ဂျ။ ထံၡၢၼ်တဟ်ယၼ် ၡွင် သိင်မုၼ်ၡံ ပွဟ် ခိၼ် မၤး ၡိင်ပြၼ်[၁၈]၊ ၯဝ် ဆေ်ၢၡ့လတေၢ်သသူၡၢ့ လိုမ်ပိတ်ၡံၯလ့်ၡံဝဟ်ဟ့သုဝ်လဟ်ပုင်ယၼ် ၼၼ်မၼ်လ့်ၼၼ်၊ၼင်ဟဝ်ၵိတ်လၵိတ်ၡၢရူယပ် ၵ့ပ်ယိုတ် လဟ်မ့လဟ် ပိလ့်တေၢၡဝ်တေၢ ယုၼ်သိင်လိုဝ် ၡၢၼ်လ့ပိ၊ ၼီမၼ် ဟျပ်းၤ မိုဝ်ၯွၼ် ၡွၼ်ၼဲ့ၼၼ်ချင်တေ်ၢ ၡဝ်တင်ၵိုင်ဟဝ်ယေ်ၢ တိလ့် ယပ်လိုဝ်ခိသိင် ဘတ်၊ယံလိဝ်ဖွၼ်ဟဝ်မၤးၵိတ်ဟ့သုဝ်ၡဟျုဝ် ၡဝ်ၯဝ်လဟ်တင်လီတၢ

[၇] စကား။ [၉] အိမ်။ [၁၀] မိုက်သည်။ [၁၁] လျှင်သည်။ [၁၂] ခုံ။ [၁၃] ဝမ်းတိုသည်။ [၁၄] လက်သည်။ [၁၅] ကြိုသည်။ [၁၆] လှည်းဘီး။ [၁၇] စီးသည်။ [၁၈] အိမ်ပြန်သည်။

ဒၞံ၊ ဝ၊အာၚ်တဟ်ဂုလ်တဟ်ဝဟ်ဂှသုဝ်တ၊ဒဇျူမိၚ်ပုၚ် လိုၚ်အံပၚ်ဂုဝ်
လုၚ်ဂှ်။ သူဗ္ဂဲဇေ၊ဒၚဲ မိတ်သရိယထိတ္ဂဟ်အံဒဲဝဟ်ဂုလ်ပိုၚ်သဟ်သံ
ဗိုၚ်လ္ပိ၊ဒၟိုဝ်သေ်မိုဝ်ဒၚဲ ဟဝ်အံမိုၚ်ပိၚ်ဂုဝ်မၚ်ဒၞံသဲလ္ပိဒၟိဟ်လဟ်တော်
ဂှ်။ တုဝ်ဂုဝ် ငၚ်သုဝ်တဒၞုဝ်ဒၞုဝ်တော်ဂ်သ၊အံမိးသ္ပိလိုၚ်သ၊ဒၟိဖ္ဂၚ်
မိုဝ်ဖ္ဂၚ် ဒၚၚ်ဟဝ်တဟ်ယပ္ဂျဟ်[19] ပဟ်ဒၚ်ရသ ရဵုလိၚ်တော်ယအ ထ္ဂတ်
ယ်ဟ်ဟဝ၊ တဟ်လဲဂျၚ်မၚ်လုၚ်ယဝ်၊ဒၚဲလေ်ပေဂ်ဝ၊လူယဝ်သူဗ္ဂဲမိုၚ်
ဗိလေ၊ဝဲပ္ဂဟ်လၚ်[20] ယ၊တဟ်မိုၚ်လေ်၊ ဂုဝ်ဇေဂ်ပ၊းအဝ်လေ်ယီအီတံ
ငၚ်ယံဂုဝ် ဂျၚ်ပ၊းမၚ်ပၚ်ပိုၚ်ပိုၚ်အံ ပ္ဂဟ်ယ်ၚ် တ္ဂဟ်တော်ဂှ်။ လေ်
ထိၚ်ဗိၚ်လပ်ဒၟိုဝ်လိၚ်သိၚ်ဗိၚ် ဂျူတ်ဟ္ဂျံယုဟ်မိုဝ်ယိုၚ် ဍ္ဂၚ်တိလ်လေ်၊ ဂုဝ်
ဇေဂ် ခုၚ်ပြူၚ်ခုၚ်ပျၚ်မျၚ်လျူၚ်[21] လိၚ်လ္ဂတ်လေ၊ဖ္ဂ၊ဍ္ဂၚ်တော်ဂ် ဟိလ်ဂျဟ်
ဂျူဝ်တော်ယဝ်၊ သူဗ္ဂဲဇေဂ်ပိလ်တဟ်တုဟ်လေ၊ တော်ဂ်လၚ်ဂျၚ်ဟ၊ ဒၚ်
လိပ်ဒၟိလ်ဥုဝ်ဟ္ဂျံ၊တုဝ်အာၚ်ဂျူဝ်[22] ပ၊းဒၚ်ယ်၊း[23] သဲလၚ်ပုတ်လုၚ်ခတ်
ပိၚ်လံလ္ဂတ်လိုဟ်တော်ယဝ်၊တုဝ်ဂုဝ်ငၚ် သုဝ်လုလ်တော်ဂ် ဟုၚ်ထိၚ်သထေ်
တဟ်သရံလျူၚ်လ္ဂ၊[24] ယဝ်၊တၚ်ဟ၊ပရိဟ်သတ်တိဟ်ပဲယ်ုၚ်ဟူပ၊ဒၞံဒၚ်ရဟုဝ်
ဂုဝ်တော်ဂှ်။ ဒၚဲလေ်ဟ္ဂဟ်ဟ္ဂဟ်မျဟ်ဒၚ်ရ[25] တော်ဂ်မိတ်ဝဲလဲယံအလိၚ်တော်သ
မုၚ်ဂျၚ်ဖ္ဂ၊ဂုဝ်ဟ္ဂျံ၊မတ်တတ်[26] သိၚ်လဝ်လုဟ်လူတုဝ်ဗိလ်ဂုဝ် လိုၚ်ပဟ်သဝ်
အံတၚ်ဇေဂ်၊ ဝ၊တိတုဝ်ဗိလ်ခုၚ် ဟိၚ်လိုဝ်ဂျိၚ်တော်ဂ်သ၊သိၚ်သရံလျူၚ်
ထၚ်[27] ဇေဂ်၊တော်ဂ်သဂျူၚ်ဂျူသိၚ်တိလဝ်ဒၟိသူဗ္ဂဲအံပွဲလ္ဂတ်လ္ပိမၚ်
လံပိၚ်ဒၚဲဂှ်။ ဟိလ်လဝ်ဒၞုဟ်ပုဟ် ဝလဒၚ်တော်ဂ်ပဲ ယ်ော်ဝ၊ဒၚ်ဒၚဲဟ
ဇေဂ်ပျူၚ်ပြၚ်[28] ပၚ်ဂုဝ်ယဝ်၊ မၚ်ဇေဂ် ဟိုတ်သေ်ယံလိဝ်ယိဝ်လ္ပိသတ်
ဟ္ဂျံမုပ်ဟၚ်ထုဝ်[29] ထံလဝ်တော်ယဝ်၊ဒၚဲလေ်လဲသိလ်သိၚ်[30] သ္ဂၚ်မြုဝ်ပ္ဂၚ်
မုၚ်လူဂုဝ် ဟိုတ်ယူယဝ်၊ တၚ်ဟ၊ဟုဟ်တော်သၚ်ဇျော်ပရိဟ်သတ်ဝတ်ရံဥ်မုၚ်
လဝ်တၚ်မူယ်ၚ်ထံတော်ယဝ်၊ ဂေါထောဥပ္ပစ္စမာနော၊ သုဘာသိတံ၊ ဘာသု
ဘာသိတံ၊ အပ္ပိနပ္ပိပိတဟိတံ၊ တုံနတေတိဂေါထောဘထိနဝေါ၊ ဂေါ
ထောမဟာပိနာ သဒ္ဒါယကော ဓေါဓမ္မဇာနိတိဂေါဓော ဓမ္မနူပသတိတ
တာဘန္တိမံပေါဟတိ၊ ဒၚ်ဒၚဲတော်သဒၚ်ရပ၊လိတော်ဂ် အၚ်ဟ၊မဂျ၊သံပုဟ်
ထအထ္ဂတ်မံဂှူ[31] ပြြ၊း၊ သိၚ် လဝ် ဒၚ်ဒၚဲ အဂျူၚ် ငၚ်သုဝ် ဂုဝ်ပၚ်

---

[19] ဖျက်သည်၊ [20] လမ်းပေါက် သည်။ [21] မြန် လျင်သည်။ [22] ကျိုး။ [23] နဖား။ [24] လျင်စွာ။ [25] မျက်နှာ။ [26] မတ်တတ်။ [27] ထန်သည်။ [28] ပြောင်းပြန်။ [29] ထိုးသည်။ [30] သိန်းသောင်း။ [31] ကူသည်။

ဝင်ဂူဝ်ဟုဝ်ငဝ်ဘိုတ်သဝ်ထွံဗြဲၤတော်လဝ်၊ ဂေါထောဥပ္ပဇ္ဇမာနေ့ာ၊ တော် သၤလို်သံယီသင်သတ်ဟုၡ် ထံဂူၡ်လ့် ပုၡ် မၤၤ ဗိၡ်ထၤ၊ ဂ္ဂ့ခ့်ပေၢ ၡဟ်ဖာသဟ်လို်ပိုၡ်ဖံထွဟ်သိင်ခၡ် ထၤတ့်သုံ၊ ဂေါထောသုဘာသိ ဘာ သုဘာသိ ဗြိဗြိ[၂၁] ဖုံလီဖုံလတော်သဖံတွၡ် ထွဟ်သင် ဟၤလၤၤ သၤၤ၊ အထြိနထြိလီမိၤဖာဂျုဝ် ဖံလီမိၤဖာဂျုဝ်မၡ်တော် သၤဖံထွဟ်လူ ၡၤသင် ယဝ်၊ ပိတာဟိတံ၊ လိုမ်သေ် တင်လီ လီပ္ပၤၤ တုဝ်ဂျဝ်လွှင်ဖာၤၤ သၤၤမြတ်ရၤ[၂၂]၊ ဇာတိတုံနတေတိ၊ ဖာၡ်ဝၤတဟ်ယိတ် ဖြဲၤဗြဲၤသင် ခၤဖံဝၤဟၤ မၡ်ဂ္ဂၤဗိၡ်လုံ တော်ယဝ်၊ ဂေါထောအ တိနဝေါ၊ လင်ဝၤ ဘော်သမူၡ့်ဖာဗြိတ်ယို်ဖာဗြိတ်ဟုင်သိင်လင်ၡံၡေ ၡဟ်တွၡ်၊ မဟာ ဗိနေ့ာသတောယဂေါဟောတိ၊ ဟိလ့်လဟ်မှဟ်မွှဟ်[၂၃]ပြုင်တီၤ[၂၄] လိဝ်မိၤ လိဝ်ဂျၡ်ပိုင် ၡၡ်ဖာဂျုင်တုင်ဝ့် ဠွၡ်ဖံ မၡ်ဖံတိင်လုင် ဂျ၊။ ဂေါ ထောခမ္မဇာနာတိ၊ လိုမ်သေ်ဗြဲၤမုၡ်ခံမြတ်သံ ယွၡ်လိင်တော်၊ ဂေါ ထောခမ္မနပသတိ၊ ဖာၡ်ၡင်ဂျဝ်လ့် သွၡ်ဝ့်တင်ဂူတင် လင်ဟုင်ဟိပ် လိုမ်ပိတ်ယဝ်ဖံမတ်ၡေၤလေ်ဂျၡ်မၡ်လုင်ဂျ၊။ တတာအန္တိမံဟောတိ၊ ဟိလ့်ဖာၡ်လပ်သိင်ဖာဒိင်[၂၅] ခံသံၡ် ထံဂူဂျၤ[၂၆] ဟုင်ဟိလ့်၊ တွၡ်သေ် လိုၡ်လံ ယိတ် ယိတ်သေ်ဖိတ်ဟင်ဒိုၡ်ယၤမိုဝ်လိလ့်ဖံလိင်၊ ဖာၡ်ၡင် ဒိင်ၡ် ဂုဝ်ဒိလ့် ခုၡ်မိလ့်ဝုဝ်ဟိင်ဟုဝ်ဂိုင်ၡီလိုမ်တိလ့်ဖံပြေ၊ ငိုၡ်ဖွၡ် ဂျပ်ၤ လ့်ဗိၡ် ဂျုလ့်မိ[၂၇]ၡီဟဝ်လုဝ်ဟံယၤ ဖာသဟ်ယဝ် သေ်ယော်မၤၤ ဘော်သဝ်၊ သိင်လတ်ပေါ်ဟဟုင်သေ်လဟံတင်သၡ်ထေ်တုဝ်မျုဝ်၊ တ့်သေ် ဂိုၡ်သထေ် ဝၡ်ၡၡ်ဘိုတ်ဗိၡ်ဝုဝ်တို်သင်၊ ခို်ဟော်ဝၤ ဖာၡ်ဂိုတ်ဟၡ် ထၡ်လို်ၡ်ဂူၡ် သထေ်ခံယော်ဟခ့် ခုဝ် သေ် သေ်ယဝ်၊ ငိုၡ်ဖွၡ်မိုဝ် ဂွၡ်ဂျပ်ၤ ၡၡ် ဖံလီလ့် သို်ထိင် ပေါ်ပြေ ပၡ်ခုင် ဟၡ်ယဝ်၊ သူ ဍ့် ဟော် တဟ်ဝၤ ၡီဟဝ် ဖွၡ် မိုဝ် ဂွၡ် ဂျပ်ၤ ၡၡ် ဖံယွၡ်ထိင် ပိုဝ်မၡ် ပိရိယလုလ့်ၡေၤဟၡ်သေ် ဂိုၡ်ဂျဝ်၊ ပၡ်ဟော် ဖံပၡ် ယွၡ် ဟော်ဖံ ယွၡ်ခုင်သေ် လၤၤလၤၤယၤဂျ် ဂျၡ်ဘိုတ် သဝ် ဟော်သံ ဖံဝၤ ဖံပ္ပ့်ဖံယၤ။ လို်မိတ်သရိယလေ် တသိဟ် ၡၡ် မိၤ ၡ့်ဖာ ဂျုင်ဝ့်ငံ ဝဝ်ဖံပင်ၡေါ်။ လင်ဝၤဖာၤၡေၤမဝ်သဟ် သၤဖာၤၡေၤမဝ်ချံသၤသွင်

---

[၂၁] ဗြိဗြိ။ [၂၂] ရာ [၂၃] မျက်မှောက်။ [၂၄] ပြုန်းတီးသည်။ [၂၅] အချိန်။ [၂၆] ကူဟာ။ [၂၇] ကြွေးမြီ။

ပၤ အထၣ်ခဲမ်းလှၣ်ယဉ်၊ ဟေၤခၢၣ် သံမၤအၤ လီ ဝဏ်ယဉ် အံလၣ်ဝၤ
သဲ့လၣ်သယေၢ်၊ တေၢ်ခၢၣ်ပေၢ်ဟၤ ထိုင်တၣ်လှံ့ဂ့ၣ်တုဝ်မခၢ် ထွတ်သုတ်
လေၢ်သိၣ်သဟ်တေ်ယဉ်၊လၣ်တဟ်မၤးဖိခၢ် တုဝ် လိၣ်ဝုဝ်ဟိၣ်သုဟ် ဂ့ၣ်အၣ်
မေၢ်တေၢ်ဖိတ်ဟျၣ်၊လဟ်မၣ်လဟ်ဖိလ့်တေၤဟုခၢ်တေၤဟ်ုခၢ်တေၤခဝ်ယဉ်
အံလိုဝ်အဝ်တၣ်ဝခၢ်ဒိုခၢ်၊ ဂ့ဟ်ဝၤတခၢ်ပြေယဝ်ဟေၢ် အခုၣ်အံလၣ်ဟၤ
လဲ့ထၣ်ခဝ်ပွၣ်၊ ယၣ်သံထံခၣ် အဝ်တၣ်လေၢ် ပျၣ်[49]မုပ်ထွၣ်သဲ့ ဟိုဝ်မွၣ်ဂ့ၢ်
သုံလဲ့ယဉ်၊ခဲ့ခၢၣ်ဂ့လ်အဝ်ခုဝ်တခၢ်မိုဝ် ဟျၣ်လွၣ်သုံ့အၣ် လဲ့ပွၣ်ဟု သုဝ်၊ခဲ့
ဟေၢ်ယၤ ခုၣ်ယၤ တိလ်လိဟ်ဟျေလှုဝ်[50] ထွံ့ဂ့ဝ် လီယဉ်၊ လှု ယဝ်ဂ့ဝ်တဟ်
ဝုလ်ဝဟ်တၤခၢ်ချမိၣ်အၤခၢ်သိၣ်လွၣ်မြတ်ဟုသုဝ် ပခၢ်ခဲ့လေ်၊ မေ်ဂ့ၣ်ဝုဝ်
ဟိၣ်လခၢ်အဝ်လေ်ယိဟွုပဲ့ပဲ့ယၤခုၣ်ယၤတိလ်လီယဉ်၊ယံလိဝ်သထေ်ဝၣ်
တခၢ်ဖြုၤးသုတ်ချုး လီလီယဉ်လိုမ်ခဲ့မဝ်ဝဟ် မဝ်ဝုလ်၊ ခဲ့လၣ်တေၢ်သခၣ်
လလခၢ်လွၣ်လုဟ်လွတ်လေၤတိုတ်ဟိၣ်အဝ်မုလ်[51] ဟၣ်ပွၣ် လှၣ်ယဉ်၊တေၢ်
ခၢၣ်သေ်ဂ့ၢ်လေ်အိၣ်ဟခၢ် တိဟ်လုအွဟ်ၣ်ဟ်သွၣ် ဂှုလ်ဂ့ဟ်ဟျုဝ် ယဉ်၊ ဖိခၢ်
ဖိုဝ်သထေ်မၤးအဝ်တၣ်လီလိုမ်သေ်ဒိၣ်ခဲ့အံ ပခၢ်ဝုဝ်ဝုလ် ဝဟ်ခၢခၢ် ယဉ်၊
ခဲ့လိုၣ်တွၣ်ဟုံယံခၢခၢ်တဟ်မၤးအဟျုဝ်အၣ်ပခၢ်ဝုဝ်ဝုလ်ယံခၢ်၊ တေၢ်ခၢၣ်
ပေၢ် ခၢၣ်ဟယေၢ်ပျဟ်ချေၢ်ဝၤ လိလ်ဝၤသေၢ်ခေၢ်အံမခၢ်ဟုံယံၣ်ခၢခၢ်
ယဉ်၊ဝၤတိသူတေၢ်သူမြတ်ထံ မသဝခၢ် ခၢဂူတိ ပရိဟ်သတ် သံတခၢ်
ယံၣ်ဖြၤးခၢၣ်၊လဲ့မိတ်သရိယခၢၣ်မခၢ်ဖိခၢ်အခၢ်ဂီယတ်တလေၢ်ဟိလေ်တ
သိဟ်ဂှုဟ်ပၤးမခၢ်လဲ့လှၣ်ယဉ်၊ အွခၢ်တုဟ်မိုၣ်ဒိလ်ငၤးရၣ်လၣ်ဝၣ်ခဝ်ခံဟၤ
ပေ်ခၢ်ဂီဟေၢ်၊ အွခၢ်ခဝ်ဖိဟ်တၤအသုရုတိယုတ်ဂ့ၤမိ[52] ခဲ့ဟိလ်လဲ့ယဉ်၊
လဲ့ မိတ်သရိယခၢၣ် အွခၢ် ခွၤသိလသရ ခၢၤဟိဝ်မြတ် အံဂီ ဖြၤး လေ်၊
အွခၢ်ယိတ်သူဟွၣ်[53] အလွၣ်တၣ်လၣ် အွခၢ် ခၣ်ခုခၢ်ငဝ်လူမြုဝ် သၤး[54]
ယဖိတ်၊ အွခၢ်ဖိခၢ်လဲ့လံတ် တံခဲ့ တုဝ်ဒိၣ် ဂ့ဝ်ယ တေၢ် သၤဟိတိဟ် ဂှ်။
အွခၢ် ယမိတ်တၤအွခၢ်ခွၤအပွ မိၣ် ရၤသွၣ် သိလ် ယဲ့အံ လိလ် ဂ့တ်ဒိဟ်
ခွခၢ်ဂှုခၢ်ဂ့ဝ်ယဉ်၊တခၢ်ပွၣ်တခၢ်ခုၣ်တခၢ်ဝၣ်တခၢ်မိၣ်အံလိၣ်မတ်သၣ်
ခၤရယံ လိုဟ်တွၣ်အိဟ်ထိုဟ်လခၢ်လေ်၊ မိတ်သရိယလေ်တသိဟ် တုလ်မူထူ
ဟေ်လေ်ခေၢ်[55] ခၢဂိဝ်လှၣ်ခၢဂိဝ်လၣ်သုတ် တွခၢ် ခၢၤခဲ့ ဂ့ခၢ်လိဟ် ယွၣ်ယိဝ်

[49] ဓောပြောင်းသည်။ [50] စိတ်ကြည်ညိုသည်။ [51] မွေ့သည်။ [52] မှိသည်။
[53] ကောင်းသူ။ [54] လူမျိုးသား။ [55] စေးနဲသည်။

ယၣ်၊ ယံလိၣ်လၢင်လၢ ပိၣ်တၢင်ဒိၣ်ဒိၣ်ဂိၣ်ဂိၣ်တိၢ်ဒၣ်ယၣ်ခၣ် မၣ်တိၢ်ထွဲ
လၢၣ်မိတ်သရိယၤယၣ်၊ လၢင်တၢ်တိၢ်ပိၣ် တၢၢ် သပျဝင် ပရိၢ်သတ်
ပိုၣ်လၢ ဂှၤခၣ်လိၣ်လၢ်ဖွၤဂှၣ်ဟၤဟၢင်ဟၣ်တၢ်ယၣ်၊ ခၢင်ခၢ ဘိလိၣ်လၢခၢ
ငၣ်သၢ်သၢ်ဖိပၢ်ဂ့တ်အဟုသုၣ်တုၣ် ယုတ်ဖှၢ် ခၢ ဂုၣ်ဘိၣ်ဂုၣ်ဂိၣ်၊ တုၣ်
ဂုၣ်အၢး ဟုၣ်ဝၣ်ခၢၣ်တုၢ်လၢ်ဂိတ်လုင်ဂိတ် လၢင်ဟၢင်ပုၣ် ခၣ်ပွၢမိၣ်ပၣ်
ဖိၣ်ပိုၣ်မုၣ်တ့ၢ်ယၣ်၊ သထၢ်ဖှၢ်ထုပ်ယၢ်ဝၣ်ခၢၣ် တုၢ်လၢ်[၄၆] လၢ
သိဘိၣ်ရဲၢ်တၢ်၊ ဘိလိၣ်လၢ်ယၢ်ပျၣ်ပြၣ် ခၢသၢ်ဖိ ပၢ်လွၢ်ယၢ် ခီဟၣ်
တၣ်ခုၣ်အံၤလၢခုၣ်တိပိုၣ်ငိၣ်လၢ်ဟုၣ်ဒိုၣ်တ့ၢ်ယၣ်၊ မၣ်လၢင်လုၢ်ပၢ
လၢၣ်လွၢ်ခွၢ်အၣ်သၢ်တ့ၢ်လိုၢ်လံမတ်ပွၢ လွတ်ဘိုၣ်မၢ်သုပ်ဂုၣ်လ့ၢ်၊
ယံလိၣ်တၢင်ဟၣ်တၢင်ခဲ ပၢ်ဖှၢ်ယၤ လၢပိၣ်တၢင်တၢင်လၢင် ဂှင်ဟၣ်ရၣ်
လူၣ်ထၢ[၄၇] ပွၢလွတ်ယၣ်လၢ၊ ခီအၣ်ပၣ်လၢင်ဂိတ်မၤး လၢၣ်တၢ်လုတ်
ချူးလွၢ်အဂျူၣ်ဖှၢ် သံတၢ်ဂုလ်ယၣ်၊ ဟုသုၣ်အၣ် ဂှၤလၢဝၤခၢသၤ
ထုအခုမၢ်တခၢလုလ်လၢၣ်အထုလ် ထုလ်ထိၣ်ခဲလီယၣ်၊ ပြၣ်သၢ်မိုၣ်
ခၢခီဟၣ် ခီခဲ အံၤလၢ ဝၤပွၢယၤ ယၣ်အံ ခွၣ်ဒိုၣ် ခုလ်ခံသၣ်ယၣ်၊
ဒိၣ်ဟၣ်သထၢ်ပိတ်လ့ၢ်ဝၣ်တၣ်ရဂှၣ်အၣ်ပၣ် တၢင် ခဲတုၣ်သုၣ်ဂုၣ်ပၣ်
ခုၣ်သၢ်လၤးလၤးဒိၣ်ဂှၤထွတ်သၢလၢင်ပွၢ ပိတ်ယၣ်ခၢ်။ တၣ်ခၢသ
ထၢ်တုၢ်လၢ်ခၣ်တုၣ်ငိၣ်ဟုၣ်အဂျူၣ် တၢင် ဂျူၣ် ဒိၣ်ဂှၤဂိတ်မၤး လုၣ်လီသၣ်
ဂုလ်ရၤ[၄၈]၊ တီခၢဘိလ်အၣ်လၢ်တ့ၢ်အမၣ် အဟၣ် လၣ် တၢၢ်တုလ်
ယၢ်ရ့လ်ယထံလၢၣ်မုၣ်ဂှၣ်ဖွၤသၣ်လၣ် တ့ၢ်ယၣ်၊ ခီဟၣ်မိုၣ် ဖွၣ်ပိုၣ်
အွၣ်ဂျုပ်း ခုၣ်ဖှၢ် အံၤလၢခုၣ်လီလၢတိလ်ထိၣ်ဖှၢ် သံအံဝၤသွၣ်ထၤ
လၢ်ဟၤး၊ ဖှၤအၣ်တၢ်တိလ်ဖှၢ် ဘိုၣ်မၣ်တၢ်ခုၣ်ဝၣ်ပၣ်လီလီသၢ်
ဝၣ်ဘျုၣ်တၣ်ဟၣ်ဂှၣ်ခံလိုၣ်အၢး[၄၉] အံၤခိၣ်လုၣ် ယၣ်၊ ဖှၤအၣ်
တၢ်အၣ်ဖှၢ်သၣ်ဟၣ်ယွၣ်သၢ် ယိၣ် မၣ်လပ် ပုၣ်ချူး လၢ်ယပ်၊ လၢ်
ယ်မှုပိတ်သိလ်ခၢ လွှဝၢ ပိုၣ်အွၣ်ဂျုပ်းဂှ်မၣ်ဂှပ်ခွၣ်ဂှၤတ့ၢ်ယၣ်၊ လၢင်
တၢ်လၢဝၤမိတ်သရိယလ့ၢ်တသိၢ်ဟုၣ်ယပ်ခိၣ်တွၣ်၊ လၢင်တၢ်ယိလ်
ပိၣ်တၢၢ်သၤပ်ဂူမၤးဂှင်ဟၣ်ဝၣ်အၣ်ခၣ်ပွၢတၢ်ထုၣ်ခွၣ်လၤပိလ်
တ့ၢ်ယၣ်၊ ခုၢ်ထုပ်အဂျူၣ်ပိုၣ်ခၢလူဟၢတုလ်ယၣ်ခၣ် မၣ်ဝၣ် တၢဒိုၣ်
မၤးပိၣ် ဂုၣ်လၢသၣ်ဖွၣ်ထပ်ဟံယၣ်၊ ခီအွၣ် ဂျုပ်း လၢပိၣ်ဖှၢ်

[၄၆] လှည်း။ [၄၇] ရန်ညှိ ထွားသည်။ [၄၈] ဝေးရာ။ [၄၉] အခါ။

ခဲၣ်[၁၀] မၢ်ဖေ်ရူသပ်ဂ့ပ်တင်လၢ် လေၤတေၢ် ဟ့ခဲၣ်တေၤမိလ့်ဂှေၢ်လိလ့် သိင် လိုၢ်ခံတင်ဟိလ့်လုင်ယၢ်၊ ဖၢ်ဖေၢ်မိုၢ် ဖအခဲၣ်လ့ၢ်ထိ သိလ့် ခဲ့ မိတ် သေ် ရဖံပ့ ဖံယ့ ပွင်ဖံတင်ဂ့ၤယၢ်။ ယံလိၢ်ထခဲၣ် လ့တုဖၢ်ခဲၣ် တင်လ့ လိ ဖအ့သုတ်တွခဲၣ်ဖင်ပွ့ထံဖြိုၤဃွတ်လၢ်တော်ယၢ်၊ သထေ်ပုင်ခုင် ဝင် ပခဲၣ်ပိုင်ခဲ့မိုၢ်သ့သ့ လင်တုၢ်ဂုၢ်ဝၤတင်ဂ့ၤ ပြေလေ်ပြေ လေ် ယၢ်၊ ဂုၢ် ဖေၢ်သၤထု သၤထု၊ ဟ့သုၢ်ဖအကျုၢ်လ့ယၢ် တေၢ် သ ပြေဖွၤ လိဖၢ် သွင် လိုခဲၣ်လင်ဖျေ[၁၁] လိခိုခဲၣ်တော်ယၢ်၊ ခခဲ[၁၂] မၢ်ကျုၤခိခပိလိုလ့်လေ်သခဲၣ်[၁၃] လေၢ်ပြတ်[၁၄] လ့ၢ်ခတ်ဖၤ ခဲခဲၣ်တေၢ်လင်ဂ့ခဲၣ်ပရိဖၢ်သတ်ဖအ လေ်[၁၅] ခဲၣ် တုင်[၁၆]။ တုၢ်ဂုၢ်ငခဲၣ်သုၢ်သိုၢ်မုၢ်လုံလုင်လုံလင်ခဲၣ်ဖင်ပွ့မိုင်ထွတ်လ့ၢ် ဝင် သိင်သဖၢ်တော်ယၢ်၊ ဖှင်ဖှင်တၤယီလူလိလိင်ယိင် ဂိုင်ဖအခဲၣ်တုၢ်တ့ ခွခဲၣ် ဂ့သုတ်လေၢ်လုံဂုၢ်ဝင်ခခဲၣ်ထၤ၊ ဟ့သုၢ်လ့ယၢ်ဂွတ်တိ ခဲီ ဖၢ်ဖေၢ်ပြေ သခဲၣ်ထေ်သတ်တဝၤလ့လတ်ပိခဲၣ်ဖွၤဂ့င်မခဲၣ်တော်ယၢ်။

LESSON XVII.

Proverbial Sayings.

ဖုံထုင်မိုၢ်ဖွခဲၣ်။

ဂိတ်လွ့လွ့ဂူလ့၊ ခ့လွ့လွ့ဂူတ့။
ခ့လိၢ်ဂိဖခဲၣ်၊ ခ့ခဲခဲၣ်ဂိလိလ့်။
ခ့ဂိပ်ဂိဖခဲၣ်။ ခ့ခဲခဲၣ်ဂိလိလ့်။
ခိလ့်ဂ့ဖၢ်ဂ့ဖၢ်ခဲၣ်သိုၢ်၊ ဂူၢ်တိဖၢ်တိဖၢ်ခဲၣ်မွဖၢ်ဂူၢ်။
ယၤပိုတ်သိုၢ်ဂိပိခဲၣ်ဂ့ခဲၣ်လင်။
မဖၢ်ဂိခဲၣ်ဂ့ဖၢ်ဖပ်ဖံလ့။
ယၤပေ်ဖုံခဲၣ်လပ်ယံ။
တွင်ဖံလိပ်လ့ဘိခဲၣ်ဂိင်။
ဂူခဲခဲၣ်ဝ့ပၤခဲၤ၊ ဖတ်ဖၤဝ့ပၤလင်။
ယံလင်ယံပုခဲၣ်ဖံတုဖၢ်၊ ဟ့ခဲၣ်လုံဖံမိးလု။
ယံပုခဲၣ်တုဖၢ်လၢ်လဖၢ်တွဖၢ်၊ လိတ်ဖွဖၢ်လၢ်ပၤးတုလ့်။

---

[၁၀] ဂေါနာ။ [၁၁] စင်ကြယ်သည်။ [၁၂] ခန။ [၁၃] လေဆန်ငးည်။ [၁၄] ဖောပြတ်သည်။ [၁၅] အလယ်။ [၁၆] အတွင်း။

မေႃယႃလိၼ်ယႃပေႃတွ’မၢၵ်ႁိၼ်၊မေႃယႃမ’ယႃပေႃဝ’ၵ်ၸ’။
ႁိုင်ၵင်ႁိၼ်ႁေႃႁိလ်၊ႁိုင်ၵင်လိလ်ႁေႃၶၼ်။
မိးသုပ်ဢံလင်လတ်၊ယိတ်ဝတ်ဢံၵၼ်ၵွ’။
ပိၼ်ဝႃၶံဢံလ’ဢံၵူၼ်၊ယႃသိတုၼ်ဢပ်သုၵ်။
ၵၼ်ဢံၵူၼ်ဢံၵင်ယႃၵိတ်ႁေႃ၊မၼ်လင်ပေႃၵၼ်တ’။
ထၼ်ယၼ်လင်သွၼ်ထံ။သွၼ်လုင်သွၼ်လင်ၵုၼ်ပေႃယံဢံလ’။
ၵင်ဝၼ်တုၵ်လင်တၵ်ၶၼ်၊ပိၵ်ၵၼ်ဢံတၼ်တံ။
ထုင်တၼ်ပိၼ်လတ်ဝ’၊ယိုၵ’ႁေႃမၼ်မိး၊ယိုၶၼ်ႁေႃမၼ်ယၼ်။
ႁူံလိၶၼ်ၵူယိုဢံလ၊ႁူံလၶၼ်ၵူယိုဢံလိ။
မိးၶံႁေႃမိးပႃ၊မိးမႃႁေႃမိလၼ်။
သွင်ယံၵၼ်ဝ’တင်လုင်ၶွ’ပၼ်။သွင်ဢံၶပေႃဝ’ၵူၼ်ၶၼ်တေႃၵၼ်။
လိပိုၼ်ထံ။ငံပိုၼ်တိ။
လိပိုၼ်ၵၼ်။မၼ်ပိုၼ်ႁိုၼ်။
လၵ်ယိၼ်ၵႃတွတ်တွင်။ပိုၼ်ယိၼ်လိုၵ်ၶွင်ၶေႃ။

ENGLISH AND SHAN VOCABULARY.

A

Abandon, *v. t.* လၢၼ်, 5c, ပိတ်ဝ’, 3o, 5c.
Abase, *v. t.* ၵျူးတိ, 4c, 2o.
Abate, *v. t.* ဢၼ်ၵၼ်ယွံ, 1c, 3c, 4c; *v. i.* ယွံၵျူ, 4c, 2c.
Abbreviate, *v. t.* ၵၼ်ပွတ်, 3c, 4c, ၵၼ်ႁိပ်, 3c, 3o.
Abdicate, *v. t.* လၢၼ်ပိတ်ဢရႃ, 5c, 3o, 5c, 2c.
Abdomen, *n.* တွင်, 5c.
Abed, *adv.* ၵႃၶိုၼ်တိၶွၼ်, 3c, 1o, 3c, 4c.
Abhor, *v. t.* လင်, 4c, လိၵင်, 1c, 3c.
Abide, *v. i.* ယူ, 2c.

Ability, *n.* ဂုင်, 4o, တင်ဖတ်တင်ခၞ်, 4o, 5c, 4o, 1c, တခၞ် ခုဝ်, 4c, 4c.

Abject, *a.* ဖအခၞ်ယုတ်ယွံ, 1c, 3c, 4c.

Able (be), *v. i.* တတ်ခိုင်, 3o, 2o.

Ablution, *n.* တင်ဖအခၞ်ဖအဝ်တင်ခဲသုဟ်, 4o, 1c, 1c, 4c, 5c,3c.

Abode, *n.* တိယှု, 3c, 2c.

Abolish, *v. t.* ယဗိတ်, 5c, 3o.

Abominable, *a.* ဖအခၞ်လိဂှင်ဖအိတ်သိတ်, 1c, 1c, 3c, 2m, 2m.

About, *prep.* ဂှ်, 4c.

Above, *prep. adv.* ခိုဝ်, 1o.

Abound, *v. i.* လိုင်ခဲ, 2o, 1c.

Absent, *a.* ဖအခၞ်ဖအံမိး, 1c, 2c, 4c, ဖအခၞ်ဖအံပါး 1c, 2c, 4c.

Absorb, *v. t.* လုပ်, 2c, လုတ်, 2c.

Abstract, *v. t.* ယော်လေ်ခုဟ်ဖအဝ်, 1o, 3o, 3c, 1c.

Abuse, *v. t.* လါ, 2c, လါလင်, 2c, 1c, ခိဟ်လဟ်ဗိလ်သော်, 3c, 3o, 4o, 4o.

Accede, *v. t.* ဂှပ်တုင်ဖအဝ်, 5c, 4c, 1c.

Accept, *v. t.* ခံဖအဝ်, 2o, 1c.

Access, *n.* တင်ဖအခၞ်ခဝ်လှု, 4o, 1c, 3c, 4c.

Accessary, *n.* ဖောါဖအခၞ်ဂှပ်တုင်ဝ, 5c, 1c, 5c,4c,5c: *a.* ဖအခၞ် ထွထိ, 1c, 3c, 1o.

Accompany, *v. t.* ပါးလုလ်ဖခၞ်, 4c, 3o, 1c.

Accord, *v. i.* ဖွံဖခၞ်, 5c, 1c: *v. t.* ဂှဖွံဖခၞ်, 3c, 5c, 1c.

According, *prep.* ဖါခေင်ဖအခၞ်, 3c, 2c, 1c, ထွံခေင်ဖအခၞ်, 4c, 2c, 1c, မိလ်ခေင်ဖအခၞ်, 3o, 2c, 1c.

Account, *n.* လရင်, 5c, 4o; on account of, *prep.* ဖွပ်ပိုဝ်, 3c, 3o.

Accountant, *n.* ဖောါဖအခၞ်လင်ခေပ်ဖအခၞ်, 5c, 1c, 3o, 5c, 2o.

Accurate, *a.* ဖအခၞ်သော်ဈါလိင်, 1c, 2c, 2c, 1c, 4o.

Accuse, *v. t.* တင်ဆပြတ်, 2o, 5c, 3o.
Ache, *v. i.* ခုပ်ဒိၡ်, 4o, 3c.
Acid, *a.* ဆၡ်သုံ, 1c, 3o:—ify. *v. t.* ၡ်သုံ, 3c, 3o.
Acorn, *n.* မဟ်မ့ၡ်, 2o, 5c, 1c.
Acquaintance, *n.* ဟုၡ်မိတ်ဟုၡ်ဘိုဝ်, 4o, 3c, 4o, 4c.
Acquainted (be), *v. i.* မိတ်ဟၡ်ဘိုဝ်ဟၡ်, 3c, 1c, 4c, 1c.
Acquiesce, *v. i.* ၡပ်တုင်ဝ့, 5c, 4c, 5c, ထုိသယေၢ်မိၡ်ဟၡ်, 1c, 5c, 4c, 1o, 1c.
Acquit, *v. t.* ပွ့, 1c, ၡ်လွတ်, 3c, 3c.
Acquittal, *n.* တင်ဆၡ်ပွ့ဆပြတ်လွတ်, 4o,1c,2c,5c,3o,3c.
Across, *prep.* (လုဟ်)သေ်ယ်ဝ့ဒုလူဟၢတိယ်ဝ့ဒု, 5c, 1c, 2o, 3c,4c, 3c, 3c, 2o, 3c.
Add, *v. t.* ပွင်, 4c, ထိင်, 3o, သိုပ်, 2c.
Address, *v. t.* တဟ်, 5c, တဟ်လတ်, 5c, 3o, (respectfully) လဝ်, 3c.
Adhere, *v. i.* ထပ်, 4c.
Adjacent, *a.* ဆၡ်ထံ, 1c, 1c, ဆၡ်ထပ်ဟၡ်ထံဟၡ်, 1c, 4c, 1c, 1c, 1c.
Adjust, *v. t.* မေၡ်လိၡ်ၡ်ငံ, 4o,3c,1c,3c,4o.
Admonish, *v. t.* သင်သွၡ်, 2c, 1c, ပၡ်သထိ, 1c, 5c, 5c.
Adore, *v. t.* ဝ့, 3c, ဟုဝ်ဂ့, 4c, 2o.
Adorn, *v. t.* ၡင်ဒိုင်, 3o,3o.
Adulterer, *n.* ဖေၢဆၡ်ယိတ်ပိုင်မေပိၡ်, 5c,1c,4c,3o,4c,3o.
Adulteress, *n.* မေယိင်ဆၡ်လိလ်ုလု, 3o,4c,1c,3m,5c.
Advance, *v. i.* သုတ်ဖွၢမိုဝ်ၡေၢ, 5c, 2c, 4o, 3c.
Advantage, *n.* ဆဘျုဝ်, 5c,4c.
Adze, *n.* တၢမိတ်, 1c,4o.
Affair, *n.* ဆမုလွင်တင်, 5c, 5c, 3c, 4o.
Affection, *n.* တင်ၡဟ်, 4o, 5c, မိတ်တၢ, 3o,2c.

Affix, *v. t.* ၸိပ်, 2c, ၸိပ်လပ်, 2c,4c.
Affront, *v. t.* ႁႃႇတင်ယိတ်လေႈႁိတ်ၽံၶေပ်ၽံၶၢမ်း, 1c,4o,4c,3o,
4m,2c,5c,2c,4o.
After, *prep.* လင်, 1c:—wards, *adv.* ၵံလိုၼ်း, 4c,4c.
Afternoon, *n.* ၵၢင်ဝၼ်းလႈ, 1o,4c,5o.
Again, *adv.* ၵံလိုၼ်း, 4c,4c.
Against, *prep.* ယူၸ်ႈႃႇတင်, 2c,2o,3c,4c.
Age, *n.* ဢႃႇသၵ်ဢႃႇယုႈ, 5c,3o,5c,2c.
Aged, *a.* ဢၼ်ထဝ်, 1c,3c, ဢၼ်ဢႃႇသၵ်ယႂ်, 1c,5c,3o,2c.
Agent, *n.* ၵေႃႇဢၼ်ႁိတ်, 5c,1c,4m, တင်တုဝ်, 1o,1c.
Ago, *adv.* (ၼိင်ႁႃႇလ) ဢၼ်ပုၼ်မႃးယဝ်ႉမိုဝ်ဢွၼ်တင်ၶေၼ်, 2c,
2c,5c,1c,5o,4c,5c,3o,1c,4o,5c.
Agree, *v. i.* ၸႂ်မိုၼ်ႁၼ်, 1c,1o,1c.
Agreement, *n.* တင်ဢၼ်ၸႂ်မိုၼ်ႁၼ်, 4o,1c,1c,1o,1c, လိၵ်
ဢၼ်ၺႃႇၵ်ဝႈ, 3c,1c,3c,5c.
Aid, *v. t.* ၸွႈထႅမ်, 3c,1o, မလ,5c,5c.
Aim, *v. t.* ငႃႇ, 1c, ဢင်ၶႂ်ၸႂ်, 3o,4c,1c.
Air, *n.* လူံ, 4o.
Alabaster, *n.* မၵ်ႁိၼ်ယိုၵ်, 2o,1c,2o, ႁိၼ်ၶဝ်, 1c,1o.
Alarm, *v. t.* ပၼ်သတိလွင်ဢၼ်ယေတၵ်ၵွတ်မႃး, 1c,5c,5c,3c,
1c,4c,4c,3c,4c, ႁိတုၵ်ၸႂ်, 3c,4o,1c.
Alas, *int.* လုင်ပေ, 1o,5o.
Alike, *adv.* မိုၼ်မိုၼ်ႁၼ်, 1o,1o,1c;(be), *v.i.* မိုၼ်ႁၼ်, 1o,1c.
Alive (be), *v. i.* ဢႃႇသၵ်လိပ်, 5c,3o,4c.
All, *a.* တင်သိင်, 4c,3m, တင်သိင်တင်လုင်, 4c,3m,4c,1o.
Alligator, *n.* ငိၵ်, 3o.
Allow, *v. t.* ပၼ်ဢႃႇၶုင်, 1c,5c,5o.
Allure, *v. t.* လုဝ်ဢၢဝ်, 4c,1c.
Almirah, *n.* တိုၵ်တႃႇတင်, 3o,2c,3c.
Almost, *adv.* ထံတၵ်—ယဝ်, 1c,4c,5c.

Alone, *a.* ဖေၤလိၢ်ဃှ့, 5c,1m,4c, ၡၢၣ်လိၢ်ဃှ့, 1c,1m,4c.
Along, *adv.* လွံယူ, 4c,2c.
Already, *adv.* တေါ်လိၢ်ၡၧ့ဖေါ်, 3c,1m,5c,4c.
Also, *adv.* ဖေါ်, 4c.
Alter, *v. i.* ခ့ပုတ်, 5o,3c; *v. t.* ၥ်ခ့ပုတ်, 3c,5o,3c.
Alternately, *adv.* ဗၢၣ်လေ်ဗၢၣ်လေ်, 1m,5o.1m,5o.
Although, *conj.* ၡၣ်ဝၤၡၧၢၣ်သေ်ဖေါ်, 4c,3c,1c,1c,4c.
Altogether, *adv.* တၚ်သိၚ်တၚ်မုတ်, 4c,3m,4c,4o.
Alum, *n.* ၥ်ၢၣ်သုံ, 1c,3o.
Always, *adv.* တၤသေ်ၡံထတ်, 2c,2c,2c,2o.
Am, *v. i.* (ဟ်) မီႇ, 1c,4c, (ဟ်) ဗၢၣ်, 1c,1m.
Amass, *v. i.* ၦုံ, 1c.
Ambassador, *n.* သၢၣ်တမၢၣ်, 2o,5c,2o.
Amber, *n.* ပယိၢၣ်, 5c,4c.
Ambuscade, *n.* သိုဟ်မုဟ်, 4c,4o.
Amid, *prep.* ဟၤၡၣ်ဟၚ်, 3c,4c,1o.
Among, *prep.* ဟၤၡၣ်, 3c,4c.
Ammunition, *n.* မဟ်မိုၚ်လိုၢၣ်ယံ, 2o,3c,4c,4o.
Amount, *n.* ၡၢၣ်လုၡၢၣ်ပွၚ်, 1c,5c,1c,4c.
Amuse, *v. t.* ၥ်တ်ၥ်ပျေါ်, 4m,3c,2c.
Ancestor, *n.* ဖေၤၡၢၣ်ဗၢၣ်ပူဗၢၣ် မွၢၣ် မိုၚ် ဟွၢၣ် ၡွၢၣ် ၡၧ့ၡၧၢၣ်,
5c,1c,1m,2c,1m,2c,3o,2c,1c,5c,5c.
Anchor, *n.* ၡျဟ်သူ, 3c,4c.
Ancient, *a.* ၡၢၣ်လပ်သိၚ်ဟၢၣ်တၚ်ဗိၚ် ဟၤလမိုၚ်ဟွၢၣ် ၡွၢၣ်ၡၧ့
ၡၧၢၣ်, 1c,3o,2o,1c,4c,2c,2c,5c,3o,2c,1c,5c,5c.
And, *conj.* တၚ်, 4c, လေ်, 3o.
Angel, *n.* တမၢၣ်ဟၚ်ၡ်, 5c,2o,1o,1o.
Anger, *n.* တၚ်လှ်မ့ခ့လ, 4o,1c,3c,3c,5c.
Angle, *n.* ထိၚ်, 2m; *v. t.* မိတ်ပၤ, 4m,1c.
Angry (be), *v. i.* လှ်မ့ခ့လ, 1c,3c,3c,5c.

Animal, *n.* တရိၵ်သၢၼ်, 5c,3c,2o, သတ်, 4c.
Ankle, *n.* တၢတိၼ်, 1c,1c.
Anklet, *n.* ၶုလ်တိၼ်, 2o,1c.
Announce, *v. t.* မွၵ်လတ်, 2c,3o.
Annoy, *v. t.* ယယုၵ်, 5c,5o.
Anoint. *v. t.* တၢးၶၼ်ႇမၼ်, 4c,5c,4c.
Another, *pron. a.* တင (ဢၼ်), 2o,1c, တင (ၼေၢ), 2o,5c.
Answer, *v. t.* ၶိၼ်လတ်, 4c,3o, ဢိုဝ်, 3o.
Ant, *n.* မုတ်, 5o; white ant, ပုၵ်, 2o.
Anus, *n.* ႁုၼ်, 3o.
Anvil *n.* တင, 3c.
Anxious (be), *v. i.* မ'လို, 3c,1c.
Any, *a.* သေဢၼ်ဢၼ်, 1c,1c,1c.
Aperture, *n.* ႁူ, 4c.
Apparel, *n.* ၶုဝ်ၶုင်, 4c,3c.
Apparent, *a.* ဢၼ်ထင်သၢး, 1c,2o,4c.
Appear, *v. i.* ပေႃဢွၵ်, 2c,2c.
Appease, *v. i.* မျေလို, 2c,1c; *v. t.* ႁႂ်မျေလို, 3c,2c,1c.
Appertain, *v. i.* ထပ်သိင်ႁၼ်, 3o,2o,1c.
Applaud, *v. t.* ယွင်ယေႃ, 3c,4c.
Apple, *n.* မၵ်ၶိၶူ, 2o,3c,1c.
Appoint, *v. t.* ၶၼ်ဝ', 4o,5c, (time), ၶိၼ်ဝ', 4c,5c.
Approach, *v. t.* သုတ်ၸူ, 5c,4c.
Approve, *v. t.* ထုၵ်လို, 2c,1c, ႁျုၵ်လို, 3o,1c.
Arise, *v. i.* လုၵ်, 5c.
Arm, *n.* ၶိလ်, 1o:—pit, ၵိင်ႁႆ, 2c,5o.
Arms, *n.* မျုဝ်လၵ်ၶေၵ်, 4c,3o,3o.
Army, *n.* တပ်ႁုၼ်သိုၵ်, 5c,4o,4c: van, တပ်ၼိင်မုၼ်, 5c,4o,
4o; main, တပ်လုင်, 5c,1o; rear, တပ်လိုၼ်, 5c,4c.
Around, *prep. adv.* ႁႂ်ႁွံ, 4c,4c, ႁႂ်ႁွံလိပ်ႁွပ်, 4c,4c,3m,3c.

Arouse, *v. t.* ပုၵ်, 4o.
Arrange, *v. t.* ၡျူးတီယူ, 4c,3c,2c, မေႃၵ်လွၵ်ဝ်ႉ, 4o,4o,5c.
Arrest, *v. t.* တိ, 5c.
Arrive, *v. i.* ႁွတ်. 3c, ထိုင်, 1c, ယိုင်, 1o.
Arrogant (be). *v. i.* ၵိုတ်ၶိုင်, 4m,5c.
Arrow, *n.* ပိုၼ်, 1c.
Arsenal, *n.* တိုၵ်လၵ်ၶေၵ်, 3o,3o,3o.
Arsenic, *n.* သၼ်ၶဝ်, 1o,1o.
Artery, *n.* သႂ်လိုတ်, 1o,3o.
Artful (be), *v. i.* လင်လေႃလင်လိင်, 3o,5o,3o,2c.
Artifice, *n.* ပရိယေႃ, 5c,5c,2o.
As, like as, *adv.* လိုဝ်ၶေင်, 5o,2c.
Ascend, *v. t.* ၶိုၼ်, 3c;—a river, ၶိုၼ်လွႆၶမ်, 3c,4c,5c.
Ascertain, *v. t.* ၵိုတ်ႁူႁူလီလီငင်, 4m,3c,5c,1c,1c,4o,4o.
Ashamed (be), *v. i.* ဢႃႆ, 1o.
Ashes, *n.* တဝ်, 3c.
Ask, *v. t.* ထံ, 1o, ယွၼ်, 4c.
Ass, *n.* လိ, 3c.
Assail, *v. t.* တိုၵ်ဢွၼ်တင်, 4c,1c,4o.
Assault, *v. t.* တိုၵ်တေႃ, 4c,4c.
Assemble, *v. i.* လုမ်ႁၼ်တုမ်ႁၼ်, 5c,1c,1c,1c.
Assent, *v. i.* လုမ်မိၼ် ႁၼ် လေႃႁပ် တုင်ဢဝ်, 1c, 1o, 1c, 3o, 5c,4c,1c.
Assess, *v. t.* ၽၢၼ်ၸိၼ်, 2c,4c.
Assist, *v. t.* ၸွႆထဵမ်,3c,1o.
Associate, *v. i.* ႁူမ်ပွင်, 3o, 4c; *n.* ၵေႃသေႃ, 5c,3c.
Assume, *v. t.* ႁပ်ၶံဢဝ်, 5c,2o,1c.
Asthma, *n.* ၽွင်ၶေႃ 1c,3c.
Astonish, *v. t.* ၵုဢံ, 3c,4o, ၵုပိုၼ်ၵုၸိၼ်, 3c,3o,3c,1c.
Astringent, *a.* ဢၼ်ၽတ်, 1c,2o.

At, *prep.* တီ, 3c, ဖၢတီ, 3c,3c.
Atone, *v. t.* ယိၣ်အပြံၣ်, 2c,5c,3o.
Attach, *v. t.* ထၥ်, 4c.
Attack, *v. t.* တိၢ်ဖျိၣ်တၢ်. 4c,1c,4o.
Attain, *v. t.* နိၢ်, 4c, လၤ, 3c.
Attend, *v. t.* ထွဲလုၢ်ဖၢၣ်, 4c,3o,1c;—to, ထွဲအခံ, 2c,1c.
Attendants, *n.* ခၢမၣ်ဖှၣ်မၣ်, 3c,4c,4o,4c.
Attract, *v. t.* တိတ်လူတီတုၥ်ဖၥ်, 5c,4c,3c,1c,2c.
Audible, *a.* အၣ်လၤဝီၣ်, 1c,3c,4c.
Audience, *n.* တၢ်အၣ်ခၥ်ခၢးထၢး, 4o,1c,3c,4c,4c, ပရိၣ် သတ်, 5c,3c,3o.
Audit, *v. t.* ထိတ်တုလၢ်ထရၢ်, 3o,4o,5c,4o.
Auger, *n.* ထိၣ်ထီလုၢ်, 4m,4c,1o.
Aunt, *n.* ပၢ်, 3c, ဒၤ, 5c.
Authority, *n.* အၢဒၢ, 2c,2c,ဟော်ထၢ, 4c,2c.
Authorize, *v. t.* ပၣ်အခွၢ်, 1c,5c,5o.
Averse, *a.* အၣ်အံမိးအလုၥ်, 1c,2c,4c,5c,2c, အၣ်အံဘျုၢ်, 1c,2c,3o.
Avoid, *v. t.* ဖၥ်, 3o.
Awake, *v. t.* ပုၢ်, 4o, *v. i.* တိၣ်, 2c.
Awful, *a.* အၣ်ထီဖုၥ်ထီဖှၢ်, 1c,1c,1c,1c,1o.
Awl, *n.* ထိၢ်ထီ, 4c,4c.
Axe, *n.* တၢမတ်, 1c,2o.

B

Baby, *n.* လုၢ်ဖျၣ်အၣ်အံပၤယၢတ်ခုံ, 3c,2c,1c,2c,2c,2o,4o.
Back, *n.* လၢ်, 1c; *v. i.* သုတ်နိၣ်လၢ်. 3c,4c,1c.
Bad, *a*, အၣ်ဂ့ၤ, 1c,5o, အၣ်အံထီ, 1c,2c,1c.

Bag, *n.* ထုင်, 1o.
Bake, *v. t.* ၶိုင်, 3c.
Balance, *n.* ယွ်ႇ, 4c, ယႃႇလူ, 2c,2c; *v. t.* လင်, 3c, ၶိုင်, 4o.
Bald (be), *v. i.* ၵၼ်ႁူဝ်ၵၼ်, 1o,1c,2c.
Ball, *n.* ၼၵ်မုၵ်, 1c,4o.
Bamboc, *n.* မႂ်ႇ, 5c.
Band, *n.* ၼၵ်မတ်, 1c,5c; *v. t.* မတ်, 5c.
Banish, *v. t.* ၵေႃႇၼွၼ်ၶေႃႇႁႃႇၶိုၼ်မိုင်, 3c,2c,1c,3c,4c,4o.
Bank, *n.* ၽင်, 2c, ၽင်လၵ်, 2c,4c.
Banyan, *n.* မႂ်ႇလွင်, 5c,2c.
Baptism, *n.* မင်ႁလႃႇလုံၵံ, 2c,5c,2c,1o,5c.
Bar, *n.* လီမႂ်ႇ, 3o,5c, လီလိၼ်, 3o,4m.
Barbarous, *a.* ၼၵ်ရိုင်, 1c,4o.
Barber, *n.* ႁုၵ်ထႃႇႁူဝ်, 4o,1c,1c.
Bare (be), *v. i.* ယူတုဝ်ပုလ်, 2c,1c,1o.
Bark, *n.* ပိၼ်, 2o; *v. t.* ႁဝ်, 2c.
Barren, *a.* ၼၵ်မၵ်, 1c,1c.
Base, *n.* ငဝ်ႁၼ်, 3c,3o; *a.* ၼၵ်ယုတ်ယွံ, 1c,3c,4c.
Basket, *n.* ဝိတ်, 3m, တင် 1o, ႁုလ်, 1o.
Bat, *n.* ၸင်, 2c.
Bathe, *v. t.* ၼပ်ၵံ, 2o,5c.
Battle, *n.* တင်ၼၵ်တိုၼ်သိုၼ်, 4o,1c,4c,4c.
Bay, *n.* လိင်ႁုတ်ပင်လႂ်ႇ, 2m,5o,2o,2o; color, ၸိတ်, 2o.
Bayonet. *n.* ၵၼ်သုပ်ၵွင်, 2c,4c,3c.
Bazar, *n.* ႁတ်, 2o.
Be, *v. i.* ဝိၵ်, 1m, ၸိး, 4c.
Bead, *n.* မၼ်ပူတိ,2o,4c,4c.
Beak, *n.* သုပ် (ၵုၼ်), 4o,5o.
Bean, *n.* ထုဝ်, 2o.
Bear, *n.* မီ, 1c; *v. t.* ႁပ်, 2o, ၼဝ်ၵႃႇ, 1c,2c; *v. i.* ၶႆ. 2o.

Beard, *n.* ၶၼုတ်, 2o.
Beast, *n.* တရိၵ်သၶၼ်, 5c,3c,2o,သတ်, 4c.
Beat, *v. t.* ယိၺ်, 5o, ပေႃ, 5c, တုပ်, 4o.
Beautiful, *a.* ဢၶၼ်ႁၢင်လီ, 1c,3o,1c.
Because, *conj.* ၵွပ်ပိုၼ်, 3c,3o.
Beckon, *v. i.* ၵုၵ်မိုၼ်, 4c,4c.
Become, *v. i.* ပဵၼ်, 1m.
Bed, *n.* တီၼွၼ်, 3c,4c:—stead, ၵူတီၼွၼ်, 2c,3c,4c.
Bee, *n*, ယိုင်, 3c.
Beef, *n.* ၼိုဝ်ဝုဝ်, 5o,4c.
Beeswax, *n.* ၶီယိုင်, 3c,3c.
Beetle, *n.* မိင်လူလီ, 4o,2o,1c.
Befall, *v. t.* ပဵၼ်မႃး, 1m,4c.
Before, *prep. adv.* ၽၢႆၼႃ, 2o,3c: time, မိုဝ်ဢွၼ်တင်, 3o, 1c,4o.
Beg, *v. t.* ယွၼ်ၶိၼ်, 4c,1c.
Begin, *v. i.* ထ, 5c.
Beginning, *n.* ႁေႃထ, 2c,5c, ႁုဝ်ပိုင်, 1c,4c.
Behead, *v. t.* တိပ်ၶေႃ, 4o,4c.
Behind, *prep. adv.* ၽၢႆလင်, 2o,1c.
Beheld, *v. t* တုၺ်, 4o, လူတုၺ်, 1c,4o.
Being, *n.* တင်ဢၶၼ်ပဵၼ်, 4o,1c,1m, ႁေႃဢၶၼ်ပဵၼ်, 5c,1c,1m.
Believe, *v. t.* ယုံ, 2c, ယုံမတ် 2c,3o.
Bell, *n.* ၵိင်, 2c.
Bellow, *v. t.* (ဝုၼ်) ၼုတ်ႁူ,4c,2c,4c.
Bellows, *v. t.* သၼ်, 2c.
Belly, *n.* တွင်, 5c;—ache တွင်ၶုပ်, 5c.4o.
Belong, *v. t.* ထပ်သိင်ၵၼ်, 3o,2o,1c.
Below, *prep. adv.* တႂ်, 3c, ၵႃတႂ်, 3c,3c.
Beneath, *the same.*

Belt, *n.* သ'ၶိၼ်, 1o,1o.
Bend, *v. t.* ၵုတ်, 4o; *v. i.* ႁုတ်, 5o.
Benefactor, *n.* ထၼ်ၵျေလူ, 3c,4c,4c.
Benefit, *n.* ဢၵျူၼ်, 5c,4c.
Beseech, *v.* တွင်ပၢၼ်, 4c,2o.
Beside, *prep.* ၸၢတိၵ်, 3c,3c,4c.
Besides, *adv.* ၶံၸၢး, 2c,4c.
Best, *v.* ဢၢၼ်လီသေပိူၼ်, 1c,1c,1c,3o.
Bet, *v.* လွင်ၸၢၼ်, 4c,1c,
Betel-box, *n.* ဢိပ်ပူ, 2o,5c,
Betel-leaf, *n.* ပူ, 5c.
Betel-nut, *n.* မၵ်မူ, 2o,5c.
Betray, *v. t.* ဢၼ်ဢၢပ်, 1c,3o.
Betroth, *v. t.* မ'ဝ', 1o,5c.
Between, *prep.* ၯင်ၸင်, 3o,1o.
Beware, *v. t.* ၵိတ်သတိ, 4m,5c,5c.
Bewitch, *v. t.* ယိုၼ်ၶၼ်, 5o,3o, ယီၶၼ် 1c,3c.
Beyond, *prep. adv.* ၽ'ပုၼ်, 2o,5c.
Bid, *v. t.* ယိတ်ႁွင်, 3c,5c, ၼီးဢမိင်, 4c,5c,5c.
Big, *a.* ဢၢၼ်ယႂ်, 1c,2c.
Bile, *n.* လီ, 1c.
Bind, *v. t.* မတ်, 5c, မတ်ၽုၵ်, 5c,2c, ၵျႃ, 2c,
Bird, *n.* ၼုၵ်, 5o; —cage, ႁျွၼ်ၼုၵ်, 4o,5o: —nest, ႁင် ၼုၵ်, 4c,5o.
Birth, *n.* တင်ဢၢၼ်ၵိုတ်, 4o,1c,2o: to give, ၵိုတ်မၢး, 2o,4c.
Bishop, *n.* ၵိုင်ဢုပ်, 4o,5c.
Bit, *n.* ပွတ်ဢွၼ်, 4c.2c: of bridle, ၸၵ်, 5c.
Bite, *v. t.* ၵုပ်, 4o.
Bitter (be), *v. i.* ၶုံ, 1o.
Black (be), *v. i.* လီ, 1c.

Blacksmith, *n.* ထင်လိၵ်, 3o,4m.
Bladder, *n.* ၵျွၼ်ယိၵ်, 4o,3m.
Blade, *n.* of grass, ၼွယိုၵ်, 1c,3o; of knife, မၵ်လၢပ်, 3o,2o.
Blame, *v. t.* တင်ၽၢပြုတ်, 2o,5c,3o, *n.* ၽၢပြုတ်, 5c,3o.
Blameworthy (be), *v. i.* ထိုၵ်ခံတင်ၽၢၼ်တင်ၽၢပြုတ်, 3o,2o, 4o,1c,2o,5c,3o.
Blanket, *n.* ၽႃမႆၵျူင်, 3c,1c,2c.
Blaze, *v. i.* ၽႆလုၵ်, 4c,5c.
Bleed, *v. i.* လိုတ်ဢွၵ်, 3o,2c.
Bless, *v. i.* ပၼ်တင်လီမင်ၵလႃ, 1c,4o,1c,2c,5c,2c; —ing, *n.* တင်လီမင်ၵလႃ, 4o,1c,2c,5c,2c.
Blind (be), *v. i.* တႃမွတ်, 1c,2c.
Blister, *v. i.* ပွင်, 4c.
Blood, *n.* လိုတ်, 3o.
Blossom, *n.* မွၵ်, 2c; *v. i.* မွၵ်မွၵ်, 2c,2c.
Blow, *v. t.* ပိဝ် 2c; *v. i.* လုံမႃး, 4o,4c, လုံထုဝ်, 4o,4c.
Blue (be), *v. i.* သွို, 2c.
Blunt (be), *v. i.* ၽံၽႆ, 2c,1o, ထိုင်, 5c.
Blush, *v. i.* ၼႄလု, 3c,5c.
Boar, *n.* မူပေႃ, 1c,3c.
Board, *n.* ပိၼ်, 3o.
Boast, *v. i.* ၽုပ်ၽၢတ်, 2c,3o.
Boat, *n.* ႁိုဝ်, 4o; —man, ၵုၼ်ႁိုဝ်, 4o,4o.
Body, *n.* တုဝ်, 1c, တုဝ်ခၼ်ထႃ, 1c,2c,2c.
Boil, *n.* တုံယီ, 2c,1c; *v. t.* တုံ, 3o: *v. i.* လိုတ်, 2o.
Bold (be), *v. i.* ႁတ်, 4c, ႁၼ်, 1o.
Bolt, *n.* သေႃၽၵ်တူ, 4c,4c,1c.
Bone, *n.* လုပ်, 2c.
Book, *n.* လိၵ်, 3c, ယိုၼ်လိၵ်, 1c,3c.
Boot, *n.* သွၵ်တိၼ်ၶေင်, 4c,1c,1c.

Booth, *n.* သုံ, 5c.
Borax, *n.* သၼ်ၶဝ်တိၵ်, 1o,3c,2o.
Border, *n.* ႁိမ်းလိၼ်သုတ်,4c,1o,4c.
Bore, *v. i.* ပၼ်လေလီ, 2c,3o,4c.
Born (be), *v. i.* ၵိုတ်ႁၼ်ၶႃႈ, 2o,1c,3c.
Borrow, *v. t.* ၵူ, 3c, ယိမ်, 1c, ယိုမ်, 1c.
Bosom, *n.* ႁူဝ်ဢုၵ်, 1c,4o.
Both, *pron.* တင်သွင် (ၵေႃ), 4c,1c,5c.
Bottle, *n.* ပလိင်, 5c,4o, ၶံတဝ်,5c,3c.
Bottom, *n.* ငဝ်ႁၵ်မၼ်, 3c,3o,4c;—of a vessel, ၵုၼ်, 3o.
Boundary, *n.* ဢၼ်ၶၼ်ဢၼ်မိၼ်, 1c,3c,1c,3o.
Boundless (be), *v. i.* ဢံမီးတီတေႃထတီသုတ်, 2c,4c,3c,2o,5c, 3c,4c.
Bow, (*pron.* bo) *n.* ၵင်, 2o, ၵင်ၵုင်, 2o,1o.
Bow, *v. t.* ၵုံၵွံႁူဝ်, 3o,4c,1c.
Bowels, *n.* သႂ်, 3c.
Bowl, *n.* ဝၼ်, 2o.
Box, *n.* တိုၵ်တႃ, 3o,2c, ဢိပ်, 2o; ဢုပ်, 4c; *v. i.* ဢဝ်တႃ မိုဝ်တံ, 1c,1c,4c,1c.
Boy, *n.* လုၵ်ထႂ်ဢွၼ်, 3c,4o,2c, ၵုၼ်ထႂ်ဢွၼ်, 4o,4o,2c.
Bracelet, *n.* ၶၼ်မိုဝ်, 1o,4c.
Brag, *v. i.* ဢုပ်ဢတ်, 2c,2o.
Braid, *v. t.* ယိုဝ်, 1o.
Brain, *n.* ဢွၵ်ႁေႃ, 4c,1c.
Bran, *n.* ႁုံ, 4c, ၵိပ်ၶုံ, 2o,2c.
Branch, *n.* ၵိင်, 2c, ၶႃ, 3c.
Brandish, *v. t.* လိုင်, 4o.
Brass, *n.* တွင်လိုင်, 4c,1o.
Brave (be), *v. i.* ႁတ်, 4c, ႁၼ်, 1o.
Bread, *n.* ၶဝ်မုၼ်, 3c,4c.

Breadth, *n.* ဢႄပွတ်, 3c,4c.
Break, *v. t.* ၵျၽ်, 4c.
Breakfast, *n.* ၶဝ်ငၢႆ, 3c,1c.
Breast, *n.* ၵျူဝ်ၢၽ် 1c,4o; *fem.* တဝ်ၼုံ, 3c,4o.
Breath, *n.* လုံၶဝ်လုံၢွၽ်, 4o,3c,4o,2c.
Breathe, *v. i.* ထုလ်လွဵ်ၢွၽ်ထုလ်လွဵ်ၶဝ်, 3o,1c,2c,3o,1c,3c.
Bribe, *n.* လၽ်သွင်, 3o,2c.
Brick, *n.* မၽ်ၢုတ်, 2o,2c.
Brickkiln, *n.* တဝ်ၢုတ်, 1c,2c.
Brickmaker, *n.* ႁုၼ်ၵိတ်ၢုတ်, 4o,4m,2c.
Bride, *n.* လုၽ်ယိင်သဝ်ၢၼ်သွင်မင်ႁလၢ, 3c,4c,1o,1c,2c,2c, 5c,2c.
Bridge, *n.* ၶုဝ်, 1c.
Bridle, *n.* ၽိုဝ်မ, 1c,5c.
Bright (be), *v. i.* လိမ်, 3o, ၵျိဝ်လိင်, 3o,4o; —ness, ၢႁွင်, 5c,2c.
Brilliant (be), *v. i.* လုၽ်ၵျိဝ်, 5c,3o.
Brim, *n.* ၵိမၼ်, 4c,4c.
Brimstone, *n.* ႁၼ်, 5o.
Brine, *n.* ၼံၽိုဝ်, 5c,1o.
Bring, *v. t.* ၢဝ်မၢး, 1c,4c.
Brinjals, *n.* မၽ်ၶိုဝ်. 2o,1o.
Bristle, *n.* ၶုၼ်မူ, 1o,1c.
Brittle (be), *v. i.* ပွ်, 2c.
Broad (be), *v. i.* ၵွင်, 3o.
Broil, *v. t.* ၵျင်, 4o.
Broker, *n.* ပွ်လၢး, 4c,4c.
Brood, *v. t.* ၵွံ, 4c.
Brook, *n.* ၼံႁွင်, 5c,3c.
Broom, *n.* ယူပတ်, 4c,4c.

Brother, *n.* (elder) ပီထႇ, 3c,4o; (younger) ၼွင်ထႇ 5c,4o.
Brown (be), *v. i.* ၵံ, 2c.
Bruise, *v. i.* ႁၢၶိုဝ်လိဝ်ၵျွႃ, 3c,5o,1o,2c.
Brush, *n.* ဝိၵုၵ်မူ, 1c,3c,1c.
Bubble, *n,* ပုၵ်ၶဵံ, 2o,5c; *v. i.* လိုတ်ႉ, 2o.
Bucket, *n.* ပုင်ၶဵံ, 4c,5c.
Bud, *n.* တုံ, 2c, ၵူ, 2c.
Buffalo, *n.* ၵႂႇ, 4o.
Bug. *n.* ႁိုတ်ႉ, 3o.
Bugle, *n.* ၶရႃ, 5c,2c.
Build, *v. t,* ႁိတ်ႉ, 4m; ဝေတ်ႉ, 2o.
Bulk, *n.* တင်တဵတ်တင်သုင်, 4o,2o,4o,1c.
Bull, *n.* ဝုဝ်ပေႃ, 4c,3c.
Bullet, *n.* မၵ်ႂွင်, 2o,3c.
Bump, *v. t.* တွၵ်, 3c.
Bundle, *n.* ၸၢၼ်ႁေႃ, 1c,2c; *v. t.* ႁေႃ, 2c.
Burden, *n.* ၶုဝ်ႁၢပ်, 4c,2o.
Burman, *n.* မၢၼ်, 3o.
Burn, *v, i.* ၸႂႇမႇ, 4c, 3c; *v. t.* ၸႂႇတုတ်ႉ, 4c,2c.
Burst, *v, i,* တိၵ်ၸွၵ်, 2o,2c; *v. t.* ႁၢတိၵ်ၸွၵ်, 3c,2o,2c.
Bury, *v. t.* ၸင်, 1c, သင်ၵျုဝ်, 4o,2c.
Burying-ground, *n.* ပႃႁိုဝ်, 2c,3m, သင်ၶျင်, 4o,4o.
Bush, *n.* ယုံမႇ, 4c,5c.
Business, *n.* ၵၢၼ်, 1o, ၵၢၼ်တင်ႁိတ်ႉ, 1o, 4o, 4m.
Busy (be), *v. i.* ၸၢံတၢၼ်, 2c, 4c.
But, *conj.* ၶိုဝႃၵၢၼ်သေၵေႃ, 4c,3c,1c,1c,4c.
Butter, *n.* ထေႃပတ်ႉ, 4c,3o.
Butterfly, *n.* ၵပ်မိုဝ်, 2o, 3o.
Button, *n.* မၵ်တုံ, 2o, 2c.
Buy, *v. t.* သိုဝ်, 5c.

By, *prep.* ၵါတိၵ်ႈ, 3c, 3c, 4c.
By and by, *adv.* ၼံ့ပေါ်ႁိူင်, 2c,4c,1c.

C

Cackle, *v. i.* ၶိတၵ်, 3c, 2o.
Cage, *n.* ႁိုၼ်ၶင်ၶၸၵ်, 4o,1c,5o.
Calamity, *n.* ၼမင်ၵလါ, 5c,2c,5c,2c, ယေၵ်, 4c.
Calculate, *v. t.* တွၵ်, 3o, တွၵ်တုၺ်, 3o,4o.
Calf, *n.* ၸုဝ်ၼွၼ်, 4c, 2c.
Call, *v. t.* ႁွင်, 5c; invite, ၸိတ်ပင်, 3c, 4o; name, ႁွင်ၸိုၵ်, 5c, 3m.
Callous (be), *v. i.* ၵိၺ်, 2o.
Calm, *a.* ၼၼ်ၼ်, 1c, 1c; *v. t.* ၸၼ်, 3c, 1c.
Camel, *n.* ၵလါၼုၵ်, 5c,2c,3c.
Camp, *n.* တပ်, 5c.
Can, *verb. part.* လႄ 3c; *n.* ၵွၵ်လိၵ်ယိုၵ်, 4c,4m,2o.
Candle, *n.* တိၺ်ၶိယိုင်, 4m, 3c, 3c.
Cane, *n.* ၶွၼ်တဝ်, 5c, 5c.
Cannon, *n.* ၼမျွၵ်, 5c, 3c.
Canter, *v. i.* သိတိၼ်ပိတ်ၵွါ, 2c,1c,3o,2c.
Cap, *n.* မွၵ်ႁူဝ်, 2c,1c.
Capable (be), *v. i.* ထင်, 3o, မေႃ, 1c, တတ်ၼိုင်, 3o,2o.
Capital, *n.* ၼရင်း 5c,4o.
Captain, *n.* (*mil.*) တပ်မူ, 5c,4c: (*nav.*) ၵေႃႁိူဝ်သင်ယေႃ, 2o, 4o,4o,4c.
Captive, *n.* ၵျေၼၼ်တိလႄ, 5c,1c,5c,3c.
Capture, *v. t.* တိလႄ, 5c,3c.
Caravan, *n.* ၸုဝ်တင်, 4c,2o.

Carcass, *n.* တုၼ်တႃႇ, 1c,1o.
Card, *n.* ၽႄႇ, 5o; to play cards, တေႃႈၽႄႇ, 2c,5o.
Care, *n.* သတိ, 5c,5c, တင်ၸၢင်မႆႇလွႆ, 4o,1c,3c,1c; —ful, ႁိတ်သတိ, 4m, 5c,5c; —less, လိုမ်ႁိတ်သတိ, 4c,4m, 5c,5c.
Carpenter, *n.* လၵ်သမႃး, 3o,5c,4c,
Carpet, *n.* တၢင်သိုၼ်, 3o,4o.
Carriage, *n.* လေႃႈရထူး, 5c,5c,4c.
Carry, *v. t.* ၸၼ်ႁူ, 1c,2c, တိင်, 2m, ႁပ်, 2o.
Cart, *n.* လေႃႈ, 5c.
Carve, *v. t.* တွင်, 3c; carver, *n.* ၶၢင်မေႃတွင်, 4o,1c,3c.
Case, *n.* ၽပ်, 4c, ႁွၢင်, 4o.
Cashew-nut, *n.* မၵ်မုင်သီႁူၼ်, 2o,3o,2c,2c.
Cassia, *n.* မႆႇမိလၺ်ႁိုတ်, 5c,1m,3o.
Cast, *v. t.* ထိ, 3c; down, ထိတုၵ်, 3c,4c; into, ထိတုၵ်သႂ်, 3c,4o,2c.
Castor-oil, ၼမ်းမၢင်ယွႆ, 5c,4c,4c.
Cat, မိဝ်, *n.* 4o.
Cataract, *n.* ၼမ်းတံၶွၢင် 5c,4c,2c.
Catch, *v. t.* တိ, 5c, တိၵံၸၼ်, 5c,1c,1c; as by a thorn, ၼမ်းႁွင်, 1o,5c.
Cause, *n.* လွင်မၢင်, 3c.4c; *v. part.* ႁႆ, 3c.
Causeway, *n.* တိလၺ်, 3o.
Cauterize, *v. t.* ၸၼ်လိၵ်မႆႇလံသႂ်, 1c,4m,3c,3c,2c.
Caution, *v. t.* ပၢင်သတိ, 1c,5c,5c.
Cautious (be), *v. i.* လင်မိုးသတိ, 3o,4c,5c,5c.
Cavalry, *n.* ၶၢင်သိုၵ်ၶီမ, 4o,4c,2c,5c, တပ်မ, 5c,5c.
Cave, *n.* ထံ, 3c.
Cavity, *n.* ၸၢင်ၶုင်, 1c,1o.
Cease, *v. i.* ႁိုတ်, 2o, ၵိုတ်, 4c.

Ceaseless (be), *v. i.* ၡံထတ်,2c,2o.
Cemetery, *n.* ပျုၢ်ဒိ, 2c.3m, သၣ်ချိၣ်, 4o,4o.
Censure, *v. t.* တၣ်ၡပြိတ်, 2o,5c,3o.
Centre, *n.* တီခိၣ်ဖၣ်, 3c,3c.1o, ဖၣ်, 1o.
Centipede, *n.* ဒိၣ်ထလၣ်, 4o,5c,4o.
Century, *n.* ပၡ်ဒိ, 2o,1c.
Certain (be), *v. i.* လိၣ်, 3c, လၣ်, 3c, မၢ်, 2o, ဒိလ်, 3o.
Certainly, *adv.* ၡမၢ်ခၢ်ဒိၢ်, 5c,2o,1c,1m.
Certificate, *n.* လၡ်မတ်ၡၢ်ခံသၡ်သေ်, 3o,3o,1c,2o,3o,2c.
Chafe, *v. t.* ပွတ်ဂ့ၢ်ထွၣ်ၡူ, 3c,3c,1c,2c.
Chaff, *n.* ဆိဉ်, 2o.
Chain, *n.* လိၡ်လိၡ်, 3o,4m; *v. t.* ၡၢ်တၣ်လိၡ်လိၡ်မတ်ယုၡ်,
1c,4c.3o,4m,5c,2c.
Chair, *n.* တီခၢၣ်, 3c,3c, တၣ်ငၣ်, 2c,4o.
Chalk, *n.* လိၢ်ယိၡ်, 1c,2o.
Chameleon, *n.* ၡၡ်ခၣ်, 2o,1o.
Change, *v. i.* ခ့, 5o, ခ့ပုတ်, 5o,3c, လိၡ်, 3o; *v. t.* ဂ့ၢ်ခ့, 3c,5o.
Changeable (be), *v. i.* လၣ်ခ့ပုတ်, 3o,5o,3c.
Character, *n.* သရေ, 5c,2c; letter, တုၢ်လိၡ်, 1c,3c.
Charcoal, *n.* ထၢ်ဒိ, 3o,2c.
Charge, *v, t.* သၣ်လတ်ဝ့, 2c,3o,5c; as a gun, ၡၢ်ယံသတ်,
1c,4o,5c.
Charity, *n.* တၣ်ၡၢ်ယေါ်လွၢ်ယိၢ်ဒိၣ်, 4o,1c,4c,4c,3c,2o.
Charm, *n.* မၢ်တရူ, 4o,5c.4c.
Chase, *v. t.* ပ့လွံ, 3o,4c, လိပ်လွံ, 3c,4c.
Cheap (be), *v. i.* ဟုမၢ်ၡေ်, 3c,4c,2c.
Cheat, *v. t.* ဒိတ်လိလ်, 5o,1o.
Cheek, *n.* ဆိ, 3o.
Cheerful (be), *v. i.* မုၢ်လၣ်ပျေ်လၣ်, 3o,1c,2c,1c.
Cherish, *v. t.* လိၣ်လွလုံလု, 5m,1c,4c,4c.

Cherry, *n.* မၵ်မၢၼ်,2o,5c.
Chest, *n.* တိုၵ်တူ, 3o,2c.
Chew, *v. t.* ၶဵဝ်, 5m.
Chicken, *n.* ၵႆႇဢွၼ်, 2c,2c.
Chide, *v. t.* သင်သွၼ်သုင်မ, 2c,1c,4c,5c, တင်ဢၵြတ်. 2o,5c,3c.
Chief, *a.* ဢၼ်ယႂ်သေဝ်မိုၼ်, 1c,2c,1c,3o; *n.* ၵုၼ်ယႂ်ၵုၼ်လုင်, 4o,2c,4c,1o.
Child, *n.* လုၵ်ဢွၼ်, 3c,2c.
Chilli, *n.* မၵ်ၽိတ်, 2o,5c.
Chin, *n.* ၵၢင်, 4o.
Chinese, *n.* ၶေ, 2o, ႁေႃ, 3c.
Chiretta, *n.* ယႃၶုံလုင်, 3c,1o,1o.
Chisel, *n.* သိၵ်, 2c.
Choke, *v. i.* ၶၢၵ်, 5o; *v. t.* ၶၢၵ်ၶေႃ, 4o,4c.
Cholera, *n.* ပၼ်သွင်ႁူၼ်, 1m,1c,1o, ပၼ်ၵႃလ, 1m,2c,5c.
Choose, *v. t.* လိုၵ်, 3o, လိုၵ်ၶဝ်, 3o,4m.
Chop, *v. t.* ၾၼ်, 4c.
Cigar, *n.* သေလိၵ်, 4c,5c.
Circle, *n.* ဢၼ်မုၼ်, 1c,4o; *v. t.* လဝ်ႁွပ်, 3m,3c.
Circumstance, *n.* လွင်တင်, 3c,4o.
Citizen, *n.* ၵုၼ်ဝင်, 4o,4m, ၵုၼ်ဝၼ်ၵုၼ်မိူင်, 4o,3o,4o,4o.
Citron, *n.* မၵ်ဢိုၼ်ဝၼ်, 2o,3c,1o.
City, *n.* ဝင်, 4m.
Clamorous (be), *v. i.* ဢုၼ်ဢိၼ်မေႃမေ, 1o,1m,4c,4o.
Clap, *v. t.* တုပ်မိုဝ်, 4o,4c.
Clay, *n.* လိၼ်ၼဝ်, 1c,1m.
Clean, *a.* ဢၼ်မုတ်, 1c,4o; *v. t.* ႁႂ်မုတ်သႂ်. 3c,4o,1c.
Clear (be), *v. i.* လိတ်လီ, 3o,1c, ၼဝ်သႂ်, 1o,1c, ထင်သႃႉ 2o,4o.
Cleave, *v. t.* ၾႃ, 2c; *v. i.* ထပ်, 3o.
Clerk, *n.* ထရေ, 5c, 4c.

Climb, *v. t.* တိုတ်ထၼ်လေဝ်ၶိုၼ်လွႆ, 5c,1c,3o,3c,4c.
Clinch, *v. t.* ၵႃမၼ်, 3c,3c: hand, ၵံမိုဝ်, 1c,4c.
Close, *a.* ဢၼ်ထံ, 1c,1c: *v. t.* ဢိုတ်, 4c, ဢုတ်, 4o.
Clothes, *n.* ၶုဝ်ၶုင်ၶုဝ်မ’, 4c,3c,4c,1c.
Cloud, *n.* ဢ၁ဢုၼ်, 3c,1o, မွၵ်ၵုံ, 2c,3c.
Clove, *n.* မွၵ်လေဝ်ၵျၢင်, 2c,4c,4o.
Club, *n.* ၶွၼ်လုင်, 5c,1o.
Cluster, *n.* fruit, ပုၵ်, 5c: trees, ၸေႃမ’, 1c,5c.
Coal, *n.* of fire, ထၼ်ဢ’, 2o,4c: fossil coal, ထၼ်မီၵံဢ၊,
2o,3c,2c,2c.
Coast, *n.* ဢင်ပင်လ’, 2c,2o,2o.
Coat, *n.* သိုဝ်, 3o.
Coax, *v. t.* ၵျေႃ, 4c.
Cobweb, *n.* ယႅင်ၵုင်ၵဝ်, 4c,2o,1o.
Cock, *n.* ၵ’ဢူ, 2c,3c.
Cockroach, *n.* မင်သပ်, 4o,2o.
Cock's comb ႁွၼ်ၵ’, 1c,2c; plant, တုၼ်မွၵ်ႁွၼ်ၵ’,3o,2c,
1c,2c.
Cocoanut, *n.* မၵ်ဢုၼ်, 2o,1c, မၵ်ပဝ်, 2o,5o: milk, ၼံမၵ်
ဢုၼ်, 5c,2o,1c; oil, ၼံမၼ်မၵ်ဢုၼ်, 5c,4c,2o,1c.
Code, of laws, *n.* ထံမသတ်, 2c,5c,3o.
Coffin, *n.* ၵွႆ, 2c.
Coil, *v. t.* ၶုတ်ၶုၺ်, 4o,2o.
Coin, *n.* တိင်ၵ၊, 4o,4c.
Coir, *n.* ယုံပိုၵ်မၵ်ဢုၼ်, 1c,2o,2o,1c.
Cold (be), *v. i.* ၵတ်, 4c.
Collect, *v.* လုၵၼ်တုံၵၼ်, 5c,1c,1c,1c: *v. t.* ဢဝ်လုၵၼ်ႁွံၵၼ်
ဝ’, 1c,5c,1c,4c,1c,5c: သီ, 4c.
Collection, *n.* ဢၼ်လုဢၼ်ပွင်, 1c,5c,1c,4c.
Collector, *n.* ၵုၼ်ၵိပ်ၶွၼ်, 4o,4m,2c.

Color, *n.* အရွၣ်, 5c,2c.
Colt, *n.* မဖျၢၣ်, 5c,2c.
Column, *n.* သဝ်, 1c.
Comb, *n.* ဒီ, 1c; *v. t.* ဒီ, 1c.
Combine, *v. t.* ပွၣ်ဟၣ်, 4c,1c.
Come, *v. i.* မၤး, 4c.
Comely (be), *v. i.* ဂ့ၤလီ, 3o,1c.
Comfort, *v. t.* ၡသၣ်သၢ, 3c,3o,2c.
Comfortable (be), *v. i.* သၣ်သၢ, 3o,2c.
Command, *v. t.* သၣ်, 2c, သၣ်ဝဲ, 2c,5c, ပၣ်အမိၣ်, 1c,5c,5c.
Commandment, *n.* မိၣ်ရှၤ်, 4c,3o.
Commence, *v. i.* ထ, 5c.
Commend, *v. t.* ယွၣ်ယၢ်, 3c,4c.
Commerce, *n.* တၣ်အၣ်ဟအၣ်ခဲ 4o,1c,5c,1c,1o.
Commission, *v. t.* ခၣ်ဝဲ, 4o,5c.
Commit, *v. t.* အၤ်, 3o.
Common, *a.* အၣ်ထၣ်မိၣ်မၤး, 1c,3o,1m,4c.
Communicate, *v. t.* မွဟ်လၢတ်သတၣ်သိၣ်ခဝ်, 2c,3o,5c,4o,1m,2o.
Companion, *n.* ဖှၤအၣ်ဂ့ၤဟၣ်ပွၣ်ဟၣ်, 5c,1c,3o,1c,4c,1c.
Company, *n.* ဟုၣ်အၣ်လုအၣ်တံ, 4o,1c,5c,1c,1c, မုဟ်ဟုၣ်
    လိုဝ်ဟုၣ်, 5c,4o,4o,4o.
Compare, *v. t.* ထိဟ်တုရှ်, 3o,4o.
Comparison, *n.* အုပမၢ, 5c,5c,2c, ပုံ. 2c.
Compassion, *n.* ဟရှၣ်ၢ, 5c,5c, 2c, တၣ်အၣ်အိတ်လူ, 4o, 1c,
    4m, 1c.
Compassionate (be), *v. i.* ထၣ်အိတ်လူ, 3o,4m,1c.
Compel, *v. t.* ဂ့တ်ပေ်ဂ့တ်ခိၣ်, 4m,5o,4m,2o.
Compend, *n.* လိဟ်အၣ်ဂ့တ်ဝဲအၣ်ဖိၤ်မၣ်, 3c,1c,4m,5c,1c,
    3o,4c.
Complain, *v. i.* ပွၣ်မိၣ်, 5c,2o.

Complete (be), *v. i.* ပှဲၤလီၤ, 5c,2c, လၢ်လီၤ, 4c,2c; *v. t.* to make full, perfect, မၤပှဲၤလီၤ, 3c,5c,2c, မၤလၢ်လီၤ 3c,4c, 2c; to finish, မၤယာ်, 3c,5c.

Complexion, *n.* အရွင်ဂ္ၤင်ယံင်, 5c,2c,3o,1o.

Compliment, *v. t.* ယွင်ယေၢ်, 3c,4c; *n.* ကိလၢတ်ယွင်, 4o,3o,3c.

Compose, *v. t.* ထိလိၥ်, 2c,3c, ထိလၣ်တံၥခၣ်, 2o,4o,1c.

Compound, *v. i.* အဝ်လေၢ်ၥခၣ်ပွင်ၥခၣ်, 1c,4c,1c,4c,1c.

Computation, *n.* တင်အခၣ်ခၚပ်တုလၣ်, 4o,1c,5c,4c.

Compute, *v. t.* ခၚပ်တုလၣ်, 5c,4c.

Comrade, *n.* ဟေ့အခၣ်ရှံၥခၣ်ပွင်ၥခၣ်, 5c,1c,3o,1c,4c,1c.

Concave (be), *v. i.* ခုင်, 3o.

Concave, *v. t.* ရှံဝ်, 2o,5c, သိုင်မိပ်ဝ်, 2o,4o,5c.

Concealed (be), *v. i.* လပ်, 5c.

Concerning, *prep.* လွင်, 3c.

Concern, *v. t.* ထပ်သိင်ၥခၣ်တင်, 3o,2o,1c,4c.

Conciliate, *v. t.* ဂိတ်မၤပျေလို, 4m,3c,2c,1c.

Concord, *n.* တင်အခၣ်ထုၥ်ၥခၣ်, 4o.1c,2c,1c.

Condemn, *v. t.* ထိယင်မၤခံအပြတ်, 2c,2o,3c.2o,5c,3o.

Conduct, *v. t.* အဝ်သုင်, 1c,2o; *n.* တင်ၥံတင်ကျင်, 4o,1c,4o,5c.

Conduit, *n.* တေၢ်ခၚံ, 3c,5c.

Confess, *v. t.* ပ်ုလၣ်အွၥ် ခၚ်ပျ့ၤ အပြတ်တုဝ်ၥဝ် 2c,2c,1o,4c, 5c,3o,1c,2c.

Confide, *v. t.* ယုံ, 2c, ဗိုင်အိင်, 3c,1c.

Confidence, *n.* တင်အခၣ်ယုံ, 4o,1c,2c, တင်အခၣ်ဗိုင်အိင်, 4o, 1c,3c,1c.

Confine, *v. t.* ချုၥ်ဝ်, 3c.5c.

Confiscate, *v. t.* သိအဝ်, 4c,1c.

Conflict, *v. t.* တိုၥ်တေၢ်, 4c,4c, ဒိခၣ်အခၣ်ခတ်ၥခၣ်, 1c,1c, 4c,1c.

Confused (be), *v. i.* သုၥ်သၥ်, 5c,5c, ထွဲယုင်, 1c,3c.

Congeal, *v. i.* ဖံ, 3o.
Congee, *n.* ၡံခၣ်, 5c,3c.
Congenial (be), *v. i.* သယော်ၢမိုၡ်ဖၡ်, 5c,4c,1o,1c.
Congregation, *n.* ဟုၡ် ၥၡ် လု ၥၡ် တုံ, 4o,1c,5c,1c,1c, မုဟ် ဟုၡ်လိုၣ်ဟုၡ်, 5c,4c,4o,4o, ပရိဟ်သတ်, 4c,3c,3o.
Conjurer, *n.* ယိုၣ်, 5o, ဟုၡ်ၥၡ်ယီခၣ်, 4o,1c,1c,3c.
Connect, *v. t.* ထပ်ဖၡ်, 4c,1c, သိုပ်ဖၡ် 2c,1c.
Conquer, *v. t.* ပေ်, 5o, ပေ်ၡိၣ်, 5o,2o.
Consent, *v. i.* ၦပ်တုၣ်ၥၢ်, 5c,4c,1c.
Consequence, *n.* ၥဟျုၣ်, 5c,4c.
Consider, *v. t.* ခ့ၜ်ၒၡ်ၜ်, 3c,1c,5o,1c.
Considerable, *a.* ၥၡ်မိးတၡ်တၡ်, 1c,4c,2o,2o.
Consistent, *a.* ၥၡ်လိပ်ဖၡ်, 1c,3o,1c.
Console, *v. t.* ၡ်ပျေၜ်ၡၜ်, 3c,2c,1c,1c,1c.
Consort, *v. i.* ၡုံဖၡ်ပွၣ်ဖၡ်, 3o,1c,4c,1c.
Conspicuous (be), *v. i.* ထၣ်သါး, 2o,4c.
Constant (be), *v. i.* မၡ်လီ, 3c,1c: —ly, *adv.* သေ်သေ်, 2c,2c, တါသေ်, 2c,2c.
Construct, *v. t.* ၡိတ်, 4m, တော်ၡိတ်, 2o,4m.
Consult, *v. i.* တိုၣ်ပၣ်, 2o,2o.
Consume, *v. t.* ၐိၡ်, 1c: —by fire, မ့သုတ်ၡွါ, 3c,4c,2c.
Contact, *n.* တၣ်ၥၡ်တိုၣ်, 4o,1c,5o.
Contemplate, *v. t.* ခ့ၜ်ၒၡ်ၜ်တုၡ်, 3c,1c,5o,1c,4o.
Content (be), *v. i.* ၥီၜ်, 2c, 1c.
Contents, *n.* ၥၡ်ခၣ်ပါး, 1c,3c,4c.
Continue, *v. i.* ယူ, 2c, တော်ယူ, 2o,2c.
Contract, *v. i.* ၡုတ်, 4o, ၐိပ်မါး, 3o,4c; *n.* လိဟ်ၥၡ်သ ယော်ၢမိုၡ်ဖၡ်ၦပ်တုၣ်ၥၢ်,3c,1c,5c,4c,1o,1c,5c,4c.1c.
Contradict *v. t.* ထိၣ်ဖၡ်, 1m,1c.
Contrary (be), *v. i.* ခတ်ဖၡ်တၣ်, 4c,1c,4c.

Contrive, *v. t.* ၶ့ထွ်တုလ်, 3c,1c,4o.
Convene, *v. i.* ၸုၽၼ်တုံၽၼ်, 5c,1c,1c,1c.
Convenient (be), *v. i.* မိလ်မိုဝ်ဢၢၼ်မိင်ထုၵ်ၶႃႈထုၵ်, 3o,3o,1c, 2c,2c,2c,2c.
Converse, *v. i.* လတ်ၵွံတေႃၽၼ်, 3o,4o,2c,1c.
Convert, *v. t.* ၶ့, 5o, ၶ့ပုတ်, 5o,3c.
Convex (be), *v. i.* ၵွင်, 2c.
Convey, *v. t.* သုင်, 2o.
Convict, *v. t.* ၶေၼ်ပျုးလွင်ဢၢၼ်မိးဢပြတ်ၼၶေၼ်ထင်သူး, 1o, 4c,3c,1c,4c,5c,3o,5c,2o,4c; *n.* ၽေႃးဢၢၼ်ထုၵ်ရူလဝတ်, 5c,1c,2c,2c,5c,3o.
Convince, *v. t.* ၷတုၵ်ၽင်လွဲ, 3c,4o,1o,1c.
Cook, *v. t.* ၵူင်, 1c; *n.* ၽုၼ်ၵူင်ၶဝ်, 4o,1c,3c; —house, ၵူၼ် တိၵူင်ၶဝ်, 4o,3c,1c,3c.
Cool (be), *v. i.* ၽတ်, 4c.
Copper, *n.* တွင်လိင်, 4c,1o.
Copulation, *n.* မေ်ထုင်, 2c,2c.
Copy, *v. t.* ၵူတ်ႇ, 4c,3o.
Cord, *n.* လိုၵ်, 3o.
Core, *n.* ၸိလ်, 1o.
Coriander, *n.* ယၢၼ်ယၵ်ၸိ 4c,4c,4c.
Cork, *n.* ဢုတ်ၼံတဝ်, 4o,5c,3c.
Corner, *n.* လိင်, 2m.
Corps, *n.* တပ်ၽုၼ်သိုၵ်, 5c,4o,4c.
Corpse, *n.* တုဝ်တ့, 1c,1o.
Correct (be), *v. i.* မၼ်မိလ်, 2o,3o; *r. t.* မေ်, 4o.
Corrupt (be), *v. i.* ၼဝ်, 3c.
Cost, *v. t.* ထိုၵ်ၽႃ, 3o,3c.
Costive (be), *v. i.* တွင်ၾူၵ်, 5c,3c.
Cot, *n.* ၵူ, 2c,

Cotton, *n.* ၦုလ်, 1c; —cloth ဒၪ, 3c.
Couch, *n.* ၦူတီၡိၚ်, 2c,3c,1c.
Cough, *v. i.* ၡၫ, 1c.
Coucil, *n.* မုၪ်လိုၚ်ၦၣ် ၡၣ်တိုၚ်ပၚ်ၦၣ်, 5c, 4o, 4o, 1c, 2o,2o,1c.
Counsellor, *n.* မူမတ်ပ်ၠူၚ်မိုၚ်ၡၣ်တိုၚ်ပၚ်, 4c,3o,4c,4o,1c,2o, 2o, ဖေါ့ၡၣ်ပၣ်တၚ်ဘုံတၚ်ပွၚ်, 5c,1c,1c,4o,2o,4o,1c.
Count, *v. t.* ၥေပ်ၡၣ်, 5c,2o.
Countenance, *n.* ၥေါ, 3c: *v. t.* ပၣ်ၥေါလီ, 1c,3c,1c.
Counterfeit, *a.* ၰၪ, 4o.
Country, *n.* မိုၚ်, 4o; —man, ၦၣ်ဝၣ်ၦၣ်မိုၚ်, 4o,3o,4o,4o.
Courage, *n.* တၚ်ၡၣ်ၡတ်ၡၣ်, 4o,1c,4c,1o.
Courageous (be), *v. i.* ၡတ်ၡၣ်, 4c,1o.
Course, *n.* တၚ်ၡၣ်ၡွါ, 4o,1c,2c.
Court, *n.* လိုံ, 4c.
Courtesy *n.* လေၢ်ၦဝတ်, 4c,5c,3o.
Covenant, *v. i.* ၡပ်တုၚ်ၡၥ်လေ်ဝ့ၦတိ, 5c,4c,1c,3o,5c,5c,5c.
Cover, *v. t.* ၡုံ, 2o: as a roof, မုၚ်, 4c.
Coverlet, *n.* ယၪါၡုံ, 3c,2o.
Covet, *v. t.* ထိုၚ်လပ်ထိုၚ်လွ့, 1c,4c,1c,4c.
Covetous (be), *v. i.* လေၢ်ယၪယှ်, 4c,5c,2c.
Covetousness, *n.* လေၢ်ယၪ, 4c,5c.
Cow, *n.* ဝုၥ်မေ်, 4c,3o.
Coward, *n.* ဖေါၡၣ်ဒိယၣ်, 5c,1c,3c,3o.
Cowry, *n.* မၪမေ်, 2o,3c.
Crab, *n.* ပူ, 1c.
Crabbed (be), *v. i.* ထၚ်ၡိတ်ယပ်ၡိတ်ယိလ်, 3o,4m,2o,4m,4m.
Crack, *v. i.* တိၪ, 2o, တိၪခပ်, 2o,2o: *n.* ၡ့တိၪ, 4c,2o.
Cradle, *n.* ၡူ, 2c.
Crafty (be), *v. i.* ထၚ်ဒိလ်ထၚ်ၡ့, 3o,3c,3o,1o.

Cram, *v. t.* သတ်သ့ၣ်, 5c,2c.
Crane, *n.* (bird) ဒွၢ်, 2c.
Crave, *v. t.* (desire) ဆၢ်ဂ့ၤ, 1c,1c; (beg) တွၣ်ပၢ်, 4c,2o.
Crawl, *v. i.* ဟၢ်, 4o.
Crazy (be), *v. i.* ယွၣ်, 2c.
Create, *v. t.* ထၢ်သၣ်ဂိာ်ဒိၢ်, 2o,4o,4m,1m, ဂၢ်ဒိၢ်, 3c,1m.
Credit, *v. t.* ယုံ, 2c : (on) *adv.* လိၥ်အဝ်, 4c, 1c, လိၥ်အဝ်, 3o, 1c.
Creed, *n.* လွၤတၣ်အၢ်လိယုံ, 3c,4o,1c,1c,2c.
Creep, *v. i.* ဟၢ်, 4o.
Cricket, *n.* ထၥ်ခ့ၣ်ခဲၤ, 4c,2c,4c.
Crime, *n.* အပြိတ်, 5c,3o, တၣ်အၢ်ယိတ်ဒိၣ်, 4o,1c,4c,3o.
Criminal (be), *v. i.* မိၤအပြိတ်, 4c,5c,3o ; *n.* ပှၤအၢ်ထုၥ်ရၤထဝတ်, 5c,1c,2c,2c,5c,3o.
Criminate, *v. t.* တၣ်အပြိတ်, 2o,5c,3o.
Crimson (be), *v. i.* လိၣ်လွၤဂ္ၤ, 1o,4c,4c.
Crocodile, *n.* ငိၥ်, 3o.
Crooked (be), *v. i.* ကုတ်, 5c.
Crop, *n.* မၥ်မၢ်ဂ္ၤမၢ်, 2o,4c,4o,4c ; ခိၣ်ခုၥ်; 1m,5o.
Cross, *v. i.* ခံ, 3o; လိၣ်ပွတ်, 1c,4c; —eyed တၤသုၦ်, 1c,1o: wooden, *n.* သဝ်ဟၤတိၣ်, 1c,4c,2o ; —bow, ဟၣ်, 2o.
Crotch, *n.* ငံ, 3o.
Crow, *n.* ဟၤ, 1c ; *v. i.* ခၢ်, 1c.
Crowd, *v. t.* လွံလိပ်ဂ္ၤပ်, 5c,3m,2c ; *n.* မုၥ်လိၥ်အၢ်ခံခဲၤလၢ်သတ်ဟၢ်ဝ့, 5c,4o,1c,1c,2c,3o,5c,1c,5c.
Crown, *n.* သရၢ်ကူ, 5ç,5c,2c.
Crucible, *n.* မိၣ်, 3o.
Crucify, *v. t.* ယၣ်ဝ့ဟၤတိခိၥ်သဝ်ဟၤတိၣ်, 1c,5c,3c,3c,1o,1c, 4c,2o ; တွၥ်ဝ့ဟၤခိၥ်သဝ်လၥ်ဝၤးဟပ်, 2c,5c,3c,1o,1c,3o, 4c,3o.

Crude (be), *v. i.* ဍိုင်, 4o; လိပ်, 4c.
Crumb, *n.* အခၚ်ယွ'အခၚ်ယိ်, 1c,3c,1c,4o.
Crupper, *n.* သ'ၵုင်, 1o,1o.
Crush, *v. t.* နိုတ်, 3c.
Crust, *n.* ဝိုၐ်, 2o.
Cry, *v. i.* ၵ', 3c,
Cubit, *n.* ဒွၐ်, 2c.
Cuckoo, *n.* ခၞုၐ်တွင်လေၚ်, 5o,3c,4c.
Cucumber, *n.* တိင်, 1o.
Cud, to chew the, *v. t.* ၐိဝ်ၜိုင်, 5m,3o.
Cuff, *v. t.* ၜစ်တၠၜိုဝ်ထုပ်, 1c,1c,4c,5c.
Cull, *v. t.* လိုၐ်ၐိပ်ၜစ်, 3o,4m,1c.
Cultivate, *v. t.* ၵိုတ်ၵ'ၵိုတ်ခရေး, 4m,3c,4m,4c.
Cunning (be), *v. i.* လၐ်လိ, 4c,1c; *n.* ပရိယာယ်, 5c,5c,2o.
Cup, *n.* ၐွၐ်, 4c.
Cupidity, *n.* လောၚ်ယာ, 4c, 5c.
Curb, of bit, *n.* သ'ခွင်ၐင်, 1o,2c,4o; *v. t.* ၚေၚ်ၜိလှ်, 5o,1o.
Curd, *n.* ခၚ်ခၚ်ၐံ, 5c,4o,3o.
Cure, *v. t.* ၵုတင်ဗိခၚ်ၵ', 3c,4o,1m,1o,
Curious (be), *v. i.* လင်လိတ်လောၚ်တွင်ထံ, 3o,3o,4c,3o,1o.
Curl, *v. i.* ငေၚ်, 4c, ခုတ်, 4o.
Curry, *n.* ယာၐ်, 4c.
Curse, *v. t.* ၐိခၚ်လၠ, 2c,2c.
Curtain, *n.* ယာၠၐင်, 3c,3c.
Curve, *v. t.* ခုတ်, 4o; *v. i.* ၐုတ်, 5o, ၐိုင်, 4o.
Cushion, *n.* မွခၚ်ၜိင်, 1c,1c.
Custard, *n.* ခဝ်မုခၚ်ခ'ၐ', 3c.4c,2c,2c;—apple, မၐ်ၜောၚ်လၠ,
2o,4c,2c.
Custom, *n.* ထုင်လံ, 4c,2o, ယိင်, 3c; customs, ခွၚ်, 2c.
Cut, *v. t.* မတ်, 2o, ထိုဝ် 1o, ယာခၚ်, 4c,တိပ်, 4o.

D.

Dacoit, ၸုၼ်, 1o,
Dagger, *n.* မိတ်သုၺ်, 3c,4c.
Daily, *adv.* ၵူဝၼ်, 3c,4c.
Dam, *n.* ၽႆ, 1o.
Damage, *v. t.* ယႃ, 5c.
Damp (be), *v. i.* ယိ, 4c.
Dance, *v. i.* ၾွ, 3c.
Danger, *n.* လွင်ဢၼ်ယေၼ်တၢၵ်ႁႂတ်, 3c,1c,4c,4c,3c.
Dare, *v. i.* ႁတ်ႁိတ်, 4c,4m.
Dark (be), *v. i.* လပ်သိင်. 4c,2c.
Date, *n.* ဢၼ်မႆမိူၼ်မႂ်ဝၼ်ဝႆ, 1c,1o,5c,1o,4c,5c; —tree, တုၼ်ၸုၼ်ပလုၼ်, 3o,2c,5c,2c.
Daub, *v. t.* တႃး, 4c.
Daughter, *n.* လုၵ်ယိင်, 3c,4c.
Daunt, *v. t.* ႁႁုၵ်, 3c,1c.
Dawn, *n.* မိူဝ်ဢၼ်မိူင်လႅင်, 3o,1c,4o,5c,4o; *v. i.* မိူင်လႅင်, 4o,4o.
Day, *n.* (natural) ဝၼ်, 4c, (artificial) ၾႃဝၼ်, 3c,4c.
Dazzle, *v. t.* လုၵ်ႁိူၵ်, 5c,3o; *v. i.* တႃယိူၵ်, 1c,3o.
Dead (be), *v. i.* တႆယဝ်, 1o,5c, ဢံမီးဢႃသၵ်, 2c,4c,5c,3o.
Deaf (be), *v. i.* ႁူၼုၵ်, 1c,2o.
Dealer, *n.* လဝ်ႁုၼ်လဝ်သိၼ်, 3c,2c,3c,1c.
Dear (be), *v. i.* ၾႃမၼ်ယွၼ်, 3c,4c,2c.
Death, *n.* တၢင်တႆ, 4o,1o.
Debase, *v. t.* ႁယုတ်ႁယွႆ, 3c,3c,3c,4c.
Debilitate, *v. t.* ႁႁိင်ဢုၼ်ၵႂႃယွႆၵႂႃ, 3c,4o,3o,2c,4c,2c.
Debt, *n.* ၼီ, 3c.
Debtor, *n.* ၵေႃဢၼ်ထုၵ်ၼီ, 5c,1c,2c,3c.
Decapitate, *v. t.* တိပ်ႁူဝ်, 4o,4c.

Decay, *v. i.* ၽၢင်ႁူလွႆလွႆ, 5c,2c,4c,4c.
Decayed (be), *v. i.* ၽၢင်ၼုလုမိင်, 5c,5c,5c,1o.
Deceive, *v. t.* ဖိတ်လိၵ်, 5o,1o.
Decide, *v. i.* တုၵ်ၸင်ၸႂ်, 4o,1o,1c: *v. t.* တိပ်တတ်,4o,4c.
Decided (be), *v. i.* ဢမ်မီးတင်ဢၼ်ထိုင် ဢၼ်ၶၼ်, 2c,4c,4o, 1c,4o,1c,4o.
Declare, *v. t.* ပွၵ်လတ်, 2c,3o.
Decoction, *n.* ဢၼ်တုံ, 1c,3o, ယႃတုံ, 3c,3o.
Decorate, *v. t.* ႁင်ႁိင်, 3o,3o.
Decry, *v. t.* လုပ်ဢၼ်, 4c,1c, လုပ်ဢၼ်ႁၢ်တိလ, 4c,1c,3c,5c,3c.
Decrease, *v. i.* သုတ်ယွႆ, 3c,4c, ယွႆႁူ, 4c,2c.
Decree, *v. t.* လိယင်တိပ်တတ်, 2c,2o,4o,4c; *n.* လိၵ် ဢၼ်လိ ယင်, 3c,1c 2c,2o, ဢမိင်တေႃ. 5c,5c,2c.
Deduct, *v. t.* ၶုၵ်ဢၼ်, 3c,1c.
Deed, *n.* တင်ႁိတ်တင်သင်မၼ်, 4o,4m,4o,3o,4c; တင်ႁုံတင်ၵျင်, 4o,1c,4o,5o.
Deep (be), *v. i.* လိုၵ်, 5c.
Deer, *n.* တိုင်, 1c, ၵွင်, 1o, ယိ 4c, ၽၼ်, 4o.
Defeat, *v. t.* ႁၢ်သုံ, 2c,4c, ယတင်ၵျုတင်ပွင်, 5c,4o,2o,4o,1c.
Defective (be), *v. i.* ဢမ်လေဝ်လုံ, 2c,4c,2c.
Defend, *v. t.* ၵႅၼ်ၸင်, 5o,3c, ႁပ်ၶံတိုၵ်ၶံတေႃ, 5c,2o,4c,2o,4c.
Defile, *v. t.* ႁၢၵ်ႁိုၵ်, 3c,3c,2o.
Deflect, *v. i,* လဝ်ပိင်, 5o,3o, ပိင်, 4o.
Degrade, *v. t.* ၵျူးဢမ်ႁူ, 4c,5c,2c.
Dejected (be). *v. i.* ႁိပ်လွပ်, 2m,3c.
Delay, *v. i.* ႁိတ်ႁွႆႁိတ်ထိုင်, 4m,3c,4m,4o.
Deliberate, *v. i.* ၶဝ်ၸႂ်, 3c,1c, ၶဝ်ၸႂ်တုၵ်, 3c,1c,4o.
Delicate (be), *v. i.* ၶုံ, 2c. မိုၼ်လိ, 3c,1c.
Delight *v. i.* ထုၵ်ၸႂ်, 2c,1c, ၵျုၵ်ၸႂ်, 3o,1c, လုံသိုပ်, 4o,4o. မုၼ်ပျေႃ, 3o,2c; ful—သူယူလိ, 2c,2c,1c.

17

Deliver, *v. t.* ပွ့လွတ်, 2c,3c, ဟော်သော်ချွတ်အဝဲ,2o,2o,3c,1c.
Delude, *v. t.* ထင်ဖိတ်ထင်လီင, 3o,5o,3o,2c.
Delve, *v. t.* ခုတ်, 4c.
Demand, *v. t.* ယွၨခ်လိဝ်ခင်အခ်အုပ်မိုင်ခခေ်, 4c,5o,2c,1c, 5c,2o,5c.
Demerit, *a.* အဟုသုဝ်, 5c.5c,2c.
Demolish, *v. t.* ဘိုခ်ယဖိတ်, 2o,5c,3o.
Denominate, *v. t.* ပခ်လိဝ်ပခ်သိင, 1c,3c,1c,1m.
Denote, *v. t.* လိမ္ဘာခေ်ပျါ, 5c,2c,1o,4c, မ့ 1o, ခ့ ဝါ, 3c,3c.
Dense (be), *v. i.* အံသ့်, 2c,1c, အုခ်, 1o,သတ်, 5c.
Dent, *v. t.* တိဘာ်ၡမုပ်, 4m,3c,2o: *n.* အခ်မုပ်, 1c,2o.
Deny, *v. t.* ထိင, 1m, အံၡပ်တုင်အဝ်, 2c,5c,4c,1c.
Depart, *v. i.* အွဘ်, 2c, အွဘ်ဍါ, 2c,2c.
Depend, *v. i.* အိင်မိုင, 1c,3c, ၵ့ယူ, 3c,2c, ယီလှ် ယူ, 1o,2c.
Depose, *v. t.* ချူးတုဘ်အရါ, 4c,4o,5c,2c.
Deposit, *v. t.* ဝင, 4o.
Deprave, *v. t.* ၡယုတ်ယွံ, 3c,3c,4c.
Deprive, *v. t.* ၡိတ်ၡအံမိး, 4m,3c,2c,4c.
Depth, *n.* အခ်လိုဘ်, 1c,5c.
Deputy, *n.* တင်တုဝ်, 1o,1c.
Deride, *v t.* ၡိတ်ပျဘ်, 4m,3o.
Descend, *v. i.* လုင, 4o, သိုပ်လုင်မါး, 2c,4o,4c.
Deserve, *v. t.* ထိုဘ်ခံ, 3o,2o.
Design, *v. t.* ဘျံအင, 2o,3o, ဘျံငါ, 2o,1c; *n.* တင်ဘျံတင်ပွင, 4o,2o,4o,1c.
Desire, *v. t.* ခ့လ့, 3c,3c.
Desist, *v. i.* ဘိုတ်သဝ်ယူ, 4c,4c,2c.
Desolate, *v. t.* ယယီဝ်ဖိတ်, 5c,3m,3o; be—,သိတ်ဟိလှ်, 2c,1m.
Despair, *n.* တင်အခ်မုင်မွင်အံမိး, 4o,1c,3c,4c,2c,4c; *v. i.* လိုလု, 1c,5c.

Despoil, *v. i.* ၡ်ဆာဝ်, 1c,1c, ၡ်ရှင်ဆာဝ်, 1c,2o,1c.
Destiny, *n.* ဘံ, 2o.
Destitute (be), *v. i.* ယင်ဆံဓိးဟုသင်, 4c,2c,4c,3c,1c, ယ်ခၢ်, 1o.
Destroy, *v. t.* ယဗိတ်, 5c,3o.
Detain, *v. t.* ယင်ဆံပခၢ်လေ်ယူ, 4c.2c,1c,3o,2c: ချုဘ်ဝ့်, 3c,5c.
Detect, *v. t.* ထုပ်ၡခၢ်, 4o.2c: ပ်ုလှ်ဆွဘ်ခေၢ်ပျုး, 2c,2c,1o,4c.
Determine, *v. t.* တိပ်တတ်, 4o,4c; *v. i.* ချုးလို်, 4c,1c.
Detest, *v. t.* လိၡင်ဆိတ်သိတ်, 1c,3c,2m,2m.
Deviate, *v. t.* ပိုင်ဖွု, 3o,2c.
Devil, *n.* မုခၡတ်, 2c,3o.
Devise, *v. t.* ခ့်လို်လုလှ်, 3c,1c,3o.
Devote, *v. t.* ပုးတင်သိတ်လုလေ်သဘ်, 4c,4c,3c,2c,3o,3o.
Devour, *v. t.* ဘိခၢ်ယှ်ဘိခၢ်လုင်, 1c,2c,1c,1o.
Dew, *n.* ခံခၡ့်, 5c,4o.
Dhall, *n.* ထုဝ်ၡ်, 2c,5o.
Diamond, *n.* လိင်, 2c.
Diagonal, *a.* ဆခၢ်လတ်လိင်, 1c,4c,2m.
Diarrhœa, *n.* ဗိခၢ်တွင်, 1m,5c.
Dictionary, *n.* ဆယိထခၢ်, 5c,5c,2o.
Die, *v. i.* တ့်, 1o; *n.* dice, မဘ်တိဝ်. 2o,2o.
Differ, *v. i.* လဘ်ပိုင်. 2o,3o.
Different, *a.* ဆခၢ်လဘ်ပိုင်, 1c,2o,3o, ဆခၢ်ဆံမိုခၢ်, 1c,2c,1o.
Difficult (be), *v. i.* ယပ်, 2o.
Diffuse, *v. i.* လွတ်တုဝ်, 2c,3c.
Dig, *v. t.* ခုတ်, 4c; ခုတ်ယုင်, 4c,4o.
Digest, *v. i.* တင်ဘိခၢ်ဆခၢ်ဘိခၢ်ယဝ်ခၡခၢ်ယ့်လိဝ်, 4o,1c,1c,1c, 5c ,5c,3o,1o.
Dignity, *n.* တင်ဆခၢ်ယှ်သုင်မြတ်, 4o,1c,2c,1c,3o.
Dike, *n.* တိလှ်, 3o.
Diligence, *n.* လိုလ, 4c,5c, ဗိရိယ, 5c,5c,5c.

Diligent (be), *v. i.* ထၢ်ဂ့ၤတၢ်အၣ်လီၤလၤ, 3o,4m,4o,1c,4c,5c.
Dim (be), *v. i.* မုၥ, 4c.
Diminish, *v. i.* ယွံ, 4c; *v. t.* ဂုယွံ 3c,4c.
Dinner, *n.* ခၥဝဲၣ်, 3c,4c.
Dip, *v. t.* ထုံ, 1o; —out, တိၥ်, 4m.
Dipper, *n.* ဖွၥ်ခံ, 4c,5c.
Direct, *v. t.* ထိယၢ်သွၣ်ခၣ်, 2c,2o,1c,1o, သၢ်လၢတ်ဝ့, 2c,3o, 5c; straight, သိုၥ, 3c.
Dirt, *n.* အၣ်ဟုၥအၣ်ဟိုၥ်, 1c,3c,1c,2o.
Dirty (be), *v. i.* ဟုၥဟိုၥ်, 3c,2o.
Disagree, *v. i.* လၥ်ပိုၢ်, 2o,3o, အံမိုၣ် 2c,1o, အံထုၥ်မေ့ၢ်ဟၣ်, 2c,2c,1c,1c.
Disappear, *v. i.* ဂ့ဖျါ, 1o,2c, လၥ်ဖျါ, 5c,2c.
Disappoint, *v. t.* ယပိတ်တၢ်အၣ်မုၢ်မွၢ်, 5c,3o,4o,1c,3c,4c.
Disapprove, *v. t.* အံဟ်ုၥ်, 2c,3o, အံထုၥ်လွဲ, 2c,2c,1c, ထိၢ် ပေ်ပိတ်, 1m,2o,3o.
Disarm, *v. t.* သီလၥ်ခဲၥ်, 4c,3o,3o.
Disband, *v. t.* ယပိတ်တၢ်အၣ်ဂိတ်တၥ်ဂိတ်တါ, 5c,3o,4o,1c, 4m,5c,4m,2c.
Discern, *v. t.* တုလိဂ့ၣ်, 4o,1c.
Discharge, *v. t.* ပွ့, 2c.
Disciple, *n.* တပေ်, 5c,4o.
Discipline, *v. t.* သၢ်သွၣ်သုၢ်မ, 2c,1c,4c,5c.
Disclose, *v. t.* ဟုလိခၣ်, 2c,1o.
Discordant (be) *v. i.* အံယွံဟၣ်, 2c,5c,1c.
Discover, *v. t.* ထုၥ်ဂ့ၣ်, 4o,1c, အၥအွၥ်ခၣ်, 1c,2c,1o.
Discretion, *n.* ပိၢ်လှါသတိ, 2c,2c,5c,5c.
Discuss, *v. t.* တိုၢ်ပၢ်, 2o,2o.
Disease, *n.* တၢ်ခ့တၢ်ပိၣ်, 4o,3c,4o,1m.

Disgrace, *v. t.* ယသရေႃ, 5c,5c,2c; *n.* တင်ၽႃၶၼ်သရေႃလူ, 4o, 1c,5c,2c,5c.
Disguise, *v. t.* ႁိတ်ႁၢင်(ပိုၼ်)သေႃလေႃၵႂႃ,4m,3o,3o,1c,3o,2c.
Disgusted (be), *v. i.* လိႁၢင်ၽိတ်သိတ်, 1c,3c,2m,2m.
Dish, *n.* ဝၼ်, 2o.
Dishonest (be), *v. i.* ၽံမိးသိတ်လႄ, 2c,4c,3c,2c,ထင်လိင် ထင်လိၵ်, 3o,2c,3o,1o.
Dismiss, *v. t.* ပွႆ, 2c; ၵျူးၽႃရႃ, 4c,5c.2c.
Dismount, *v. i.* လုင်သေႃၽႃၶိုၵ်မ, 4o,1c,3c,1o,5c.
Disobey, *v. t.* ၽံထွံ, 2c,2c.
Disorder, *v. i.* ယုင်ယၢင်, 3c,3c.
Disown, *v. t.* ထိင်ပိတ်, 1m,3o.
Dispense, *v. t.* ယေႃမိင်, 1o,2o; —with, ၽၢၵ်ပိတ်ဝႆ, 1c,3o.5c.
Disperse, *v. t.* လတ်ပိုၼ်, 2o,1c: *v. i* ၾတ်ယေႃၽၼ်, 2o,1o,1c.
Display, *v. t.* ၾုလၢပ်ၶေၼ်, 2c,1o.
Displease, *v. t.* ႁၢလႅပ်မႆ, 3c.1c,3c.
Disposed (be), *v. i.* မိးသယေႃ, 4c,5c.4c.
Disposition, *n.* လႅပ်သယေႃ, 1c,5c,4c. လေႃတၶေႃ,2c,5c,2c.
Dispute, *v. t.* ထိင်ၽၼ်, 1m,1c, ၶိုၼ်တွပ်ၶိုၼ်လတ်, 4c,2c,4c,3o.
Disrespectful (be), *v. i.* ႁိတ်ၽံပေႃၶၼ်ႁိုပ်, 4m,2c,4c,2c,1c.
Disrobe, *v. t.* ထွတ်ၶိုင်ၶုင်တင်မႆ, 2c.3o,3c,4o,1c.
Dissimulation, *n.* တင်ၽႃၶၼ်ထိၽႃၶၼ်မိပ်, 4o,1c,2c,1c,4o.
Dissolve, *v. t.* ၶိုပ်ပိၼ်ၶံ, 2c,1m,5c.
Distant (be), *v. i.* ယၶၼ်, 1o, ၽႆ, 1c; in time, ႁိုင်ၶေႃ, 1c,2c.
Distingnish, *v. t.* လၽ်ယေႃ, 4c,1o.
Distracted (be), *v. i.* ယွင်ၵႂႃႁူင်ၵႂႃ, 2c,2c,1c,2c.
Distressed (be), *v. i.* မႆလႅပ်ၵၶၼ်လႅပ်, 3c,1c,5c,1c.
Distribute, *v. t.* ယေႃမိင်, 1o,2o.
District, *n.* ၶေၼ်, 2o, ၽိုင်, 2o.
Distrust, *v. t.* ၽံယိုံ, 2c,2c.

Disturb, *v. t.* ယတဝ်, 5c,1c, ယယုၖ်, 5c,5o.
Ditch, *n.* ဂ္ဂၚ်ၷ္ဂၥၲ, 3c,2c.
Dive, *v. i.* ထံၥၲ, 1c,5c.
Divert, *v. t.* ၯၚ်, 3o, ၥတ်ၥၯၚ်, 4m,3c,3o.
Divide, *v. t.* ဖေ့ဝ်, 1o,5c, ဖ့ၤ, 2c.
Divine, *a.* ၷၥၲထပ်သၶၚ်ၯၥၲတၚ်ကြၤ, 1c,3o,2o,1c,4c,4c.
Divorce, *v. t.* ဒိတ်ၯၥၲ, 3o,1c, ၥဒိတ်ၯၥၲ, 3c,3o,1c.
Dizzy (be), *v. i.* မဝ်, 4c.
Do, *v. t.* ၥတ်, 4m, သၚ်, 3o, ၯံၷၚ်, 1c,5o.
Doctor, *n.* မေၤယၤ, 1c,3c.
Doctrine, *n.* ၷယူဝၤတ, 5c,2c,2c,5c.
Dog, *n.* မၤ, 1c.
Doll, *n.* ၥၚ်ငၚ်, 4o,4o, ၥၚ်ၷ္ဂၥၲ, 3o,2c.
Dominion, *n.* ၷၤၥၤ, 2c,2c, တၚ်ၷၥၲထ့ၷုပ်ၯၚ်, 4o,1c,3c, 5c,2o.
Done (be), *v. i.* ယဝ်တုဝ်ယဝ်, 5c, 3c,5c.
Door, *n.* ဖၖ်တူ, 4c,1c.
Dose, *v. t.* တိၖ်ယၤယၤ 4c,3c,1c; *n.* ယၤၷၥၲၶၥၲပ္ဂၖ်ထိဝ်, 3c,1c,1c,3c,1m.
Double (be), *v. i.* ဒၥၲသ္ဂၚ်ပုၥၲ, 1m,1c,3c.
Doubt, *v. t.* ယုံၶိၚ်ၗ ၷံယုံၶိၚ်ၗ, 2c,3c,3c,2c,2c,3c,3c; *n.* တၚ်ၷၥၲယုံၶိၚ်ၗၷံယုံၶိၚ်ၗ, 4o,1c,2c,3c,3c,2c,2c,3c,3c.
Dough, *n.* ၥဝ်မုၥၲထိပ်, 3c,4c,4c.
Dove, *n.* ၥၡၖ်တူ, 5o,3c.
Down, *adv.* and *prep.* ၯၤတို, 3c,3c.
Drag, *v. t.* ထၖ်, 3o, ပူ, 1c.
Dragonfly, *n.* ဒိၚ်ဒိ, 4o,3c.
Drain, *n.* ဂ္ဂၚ်ၷ္ဂၥၲ, 3c,2c; *v. t.* ၥတ်ဂ္ဂၚ်ၷ္ဂၥၲလေၥၥၲထ့တုၖ်, 4m,3c,2c,3o,3c,5c,1c,4o.
Draw, *v. t.* တိတ်, 5c, ထၥၲ, 1c; —water တိၖ်ၥၲ, 4m,5c.

Dread, *v. t.* ဖုၣ်ဒေၢလုၢ်လၢ်, 1c,2c,1o,1o.
Dreadful (be), *v. i.* လီဖုၣ်လီၦျ်, 1c,1c,1c,1o.
Dream, *v. t.* မ္ဂၢ်ယံၢ်ဂ့ၢ်, 4c,1c,1c.
Dregs, *n.* ဣ, 3c.
Dress, *n.* ခုၥ်ဒုၣ်, 4c,3c; *v. t.* ဒုၣ်ခုၥ်ဒုၣ်လီၣ်, 3c,4c,3c,4m.
Drill, *n.* လိၵ်လိ, 4m,4c: *v. t.* အၥ်တၣ်လိၵ်လိလိ, 1c,4c,4m,
4c,4c.
Drink, *v. t.* ဆီၢ်ဒံၣ်, 1c,5c.
Drive, *v. t.* ဧ့ၢ်, 3c.
Drop, *n.* ယွတ်, 2c; *v. i.* ယွတ်တုၵ်, 2c,4o.
Dross, ဒ္ဓိ, 3c, ဝၵ်, 2o.
Drown, *v. i.* ထုံဒံၣ်တၢ်, 1o,5c,1o, ထုံဒံၣ်, 1o,5c.
Drowsy (be), *v. i.* ခၢ်မ္ဂၢ်, 3c,4c.
Drug, *n.* ယၢ 3c.
Drum, *n.* ဂ္ၤၣ်, 1c; *v. t.* ဂ့ၢ်, 2c.
Drunk (be), *v. i.* မၥ်လၥ်, 4c,3c.
Dry (be), *v. i.* ယုတ်, 4o: ဃိၣ်, 3o.
Duck, *n.* ဒိတ်, 4m; *v. t.* လံဒံၣ်, 1c,5c.
Due (be), *v. i.* မိးတိတၵ်တိလ့ၥ်ဒိ, 4c,3c,4c,4o,3c.
Dull, *a.* အဒံၢ်ထိုၣ်, 1c,5c, ဖံလီ, 2c,1o, ဖံယ်ၢ, 2c,1o.
Dumb (be), *v. i.* အ, 5c.
Dung, *n.* ဒ္ဓိ, 3c.
Durable (be), *v. i.* ဒိုၣ်လီမဒံၢ်လီ, 2o,1c,3c,1c.
During, *prep.* ဒံၣ်မိုၥ်အဒံၢ်, 4c,3o,1c.
Dusk (be), *v. i.* မိုတ်ဂ္ၢ, 5c,2c.
Dust, *n.* မုဒံၢ်လိဒံၢ်, 3c,1c.
Duty, *n.* ဝတ်, 3o, ဘိလ, 2c,5c.
Dwarf, *n.* ဖုဒံၢ်ပွၵ်, 4o,4c, ဖုဒံၢ်ဖိၵ်, 4o,4o.
Dwell, *v. i.* ယူ, 2c, ဖော်ယူ, 2o,2c.
Dwelling, *n.* တိယူ, 3c,2c, တိယူတိသၥ်, 3c,2c,3c,4c.

Dye, *v. t.* ယွံ, 5c; ယွံၶၼ်ယႃ, 5c,5c,3c.
Dyer, *n.* ၵုၼ်ယွံၶုၵ်, 4o,5c,4c.
Dysentery, *n.* ထွင်ၶုပ်, 5c,4o.

E

Each, *a.* ယေၸ်, 3c, ၵူ, 3c.
Ear, *n.* ႁူ, 1c, ၶိူႁူ, 1c,1c;—wax, ၶီႁူ, 3c,1c;—ring, ထွင်ႁူ, 2c,1c;—of grain, ႁူင်. 4o.
Early (be). *v. i.* ၸဝ်, 5c: *adv.* ၸဝ်ၸဝ်, 5c,5c.
Earn, *v. t.* ႁႃတ်ၸေႈထိုၵ်ၶံၵၢဝ်, 4m,3o,3o,2o,1c.
Earnest (be), *v. i.* ၸိုႁိၼ်ယၢ်. 1c,4o.2c.
Earth, *n.* လိၼ်, 1c, လိၼ်မိုင်, 1c,4o.
Ease, *n.* တင်ၶၼ်, 4o,1c; *v. t.* ႁႃသၵ်သႃ, 3c,3o,2c.
East, *n.* ဝၼ်ဢွၵ်, 4c,2c.
Easy (be), ငၢႆ, 3o.
Eat, *v. t.* ၵိၼ် 1c.
Eatables, *n.* တင်ၵိၼ်, 4o,1c, ပုၼ်ဢၼ်တၵ်ၵိၼ်, 3c,1c,4c,1c.
Eaves, *n.* ၸၢႆၶႃ, 4o,4c.
Echo, *n.* ၵွင်, 3c.
Eclipsed (be), *v. i.* မတ်, 2o.
Economical (be), *v. i.* ၵႆၸင်ၸၢႆလုင်ၵိၼ်လုင်, 2c,3o,2o,1o, 1c,1o.
Edge, *n.* of blade, ၶုံ, 4o; border, ႁိမ်လိၼ်, 4c,1o.
Edict, *n.* ဢမိင်ၸဝ်, 5c,5c,3c.
Education, *n.* တင်ဢၼ်မေႃဢတတ်မိင်ရႃ, 4o,1c,1c,5c,3o, 2c,2c.
Effect, *n.* ဢၵျုဝ်, 5c,4c; *v. t.* ႁႃမိၼ်, 3c,1m.
Effervesce, *v. i.* ၸိုတ်, 2o.
Effort, *n.* တင်ဢၼ်ၵၢႆၵျုဝ်ၸႃး, 4o,1c,5c,4c,4c.

Eel, *n.* ပႃယီၼ်, 1c,2m.
Egg, *n.* ၶႆႇ, 2c.
Eight, *a.* ပႅတ်, 2o.
Either, *pron.* သေ (ဢၼ်ဢၼ်), 1c,1c,1c.
Eject, *v. t.* ၵေႃဢွၵ်, 3c,2c.
Elbow, *n.* ငွၵ်သွၵ်, 4c,2c.
Elect, *v. t.* လိူၵ်ပိပ်ဢဝ်, 3o,4m,1c.
Element, *n.* ထတ်, 3o, မူလ, 2c,5c, ဢင်ၵႃ, 2c,2c.
Elephant, *n.* ၸင်, 5o;—driver, ၵၢၼ်ၶီၵူဝ်ၸင်, 4o,2c,1c,5o.
Elevate, *v. t.* ယုၵ်ယွင်, 5o,3c.
Else, *a.* တင်(တီ)တင်(လိၼ်), 2o,3c,2o,1o; *adv.* ပေႃဢမ်ၼၼ်, 4c,2c,1c, လိူဝ်သေၼၼ်, 1o,1c,5c.
Elsewhere, *adv.* တင်တီတင်လိၼ်, 2o,3c,2o,1o.
Emancipate, *v. t.* ပွႆႇလွတ်သေၵႃၶၢင်တင်ဢၼ်ပဵၼ်ၶႃ, 2c,3c, 1c,3c,4c,4o,1c,1m,3c.
Embark, *v. i.* ၶိုၼ်ၵႃၶိုၼ်ႁိူဝ်သင်ယေႃ, 3c,3c,1o,4o,4o,4c.
Embellish, *v. t.* ႁင်ၶိုင်ႁႅင်ႁင်လီ, 3o,3o,3c,3o,1c.
Embers, *n.* ၶႆႇၾႆႇ, 2c,4c.
Embrace, *v. t.* ၵွတ်, 2c, ၶမ်ဢဝ်, 2o,1c.
Embroider, *v. t.* ထုၵ်လႆႇမွၵ်, 4c,4o,2c.
Emerald, *n.* မျ, 5c.
Emetic, *n.* ယႃႁၵ်, 3c,3o.
Eminent (be), *v. i.* ယႂ်ၵြတ်, 2c,3o.
Employ, *v. t.* သုင်သွင်, 4c,2c, ၸႂ်သွႆႇ, 5c,1c.
Empty, *a.* ဢၼ်ပဝ်ဢၼ်လပ်, 1c,2c,1c,3o; *v. t.* pour out, [ၵေႃ, 2c.
Emulate, *v. t.* ၶေႇၵၢၼ်, 5c,1c.
Enact, *v. t.* ဝႆႇၽုပတေႃ, 5c,5c,5c,2c.
Encamp, *v. t.* ၸျႃးတပ်, 4c,5c, ၸျႃးပင်, 4c,1o.
Enchant, *v. t.* ထင်ထေႃထင်ႁိတ်, 3o,5c,3o,4m.
Encircle, *v. t.* လွႆ, 5c, လိပ်ႁွပ်, 3m,3c.

Encounter, *v. t.* ၵူပ်ၽၢၼ်, 5o,1c, ထိုၽ်ၽၢၼ်, 4c,1c.
End, *n.* တီသုတ်, 3c,4c; *v. i.* သုတ်, 4c, သိင်, 3m.
Endeavor, *v. t.* ၸျူဝ်ထေႃး, 4c,4c, ၶဝ်ႁိင်ၸွၵ်, 1c,4o,2c.
Endure, *v. i.* ၶံ, 2o, ဢွတ်ယူ, 2o,2c.
Enemy, *n.* ၡၢၼ်သူ, 2o,2c.
Enfeebled (be), *v. i.* ႁိင်ၶုၼ်ၵ်ၵျူ, 4o,3o,2c.
Engage, *v. i.* ၵုပ်တုင်ၶဝ်, 5c,4c,1c, ဝ်ၽတိ, 5c,5c,5c; *n.*
ၸိုၽတိ, 4o,5c,5c, လိၵ်ၡျူၵ်, 3c,3c.
Engrave, *v. t.* တွင်, 3c.
Enjoin, *v. t.* သင်လတ်ဝ်, 2c,3o,5c.
Enjoy, *v. t.* လံထေႃး, 2o,4c, မုၼ်ပျေႃ, 3o,2c.
Enlarge, *v. i.* ယွ်မႃး, 2c,4c, ယေမႃး, 3o,4c.
Enlighten, *v. t.* ႁိလိင်, 3c,4o; *v. i.* လ်ၶၼ်လိင်, 3c,1c,4o.
Enough (be), *v. i.* ပေႃ, 4c, ၸုံ, 2c.
Enrobe, *v. t.* ၼုင်ၶုဝ်ၼုင်လိင်, 3c,4c,3c,4m.
Enrol, *v. t.* ၶဝ်လိုဝ်သွ်ၼွ်လၡင်, 1c,3c,2c,4c,5c,4o.
Enslave, *v. t.* ႁိၶံႁိတ်ၶႃ, 3c,2c,4m,3c.
Enter, *v. i.* ၶဝ်, 3c.
Entertainment, *n.* ပွ်, 4o, တင်ၶၼ်ႁိတ်ဝတ်ဒိၵ်, 4o,1c,4m,
3o,2o.
Enthrone, *v. t.* ၶဝ်တင်ၵုင်တင်ၵျေႃ, 1c,2o,3o,2o,1c.
Entitle, *v. t.* ၵျွင်ႁိၵ်, 5c,3m, ပၼ်လိုဝ်ပၼ်သိင်, 1c,3c,1c,1m.
Entrails, *n.* သ်, 3c.
Entrance, *n.* ပၵ်, 2o, တီၶၼ်ၶဝ်, 3c,1c,3c.
Entreat, *v. t.* တွင်ပၼ်, 4c,2o.
Enumerate, *v. t.* ၼပ်ၶၼ်, 5c,2o.
Envious, (be), *v. i.* မိးလွ်ၶၼ်သိၵ်ႁေတႃ, 4c,1c,1c,3c,5c,
3c,1c.
Environ, *v. t.* လိပ်ၵျွပ်, 3m,3c. *n. plur.* တီၶၼ်လိပ်ၵျွပ်ႁိ
ၵျွံ, 3c,1c,3m,3c,4c,4c.

Envoy, *n.* သခၼ်တမခၼ်, 2o,5c,2o, ၵုခၼ်လွ်ၵုခၼ်သွ့, 4o,5c,4o,1c.
Envy, *v. t.* သီၵေႃၵျေတၢ, 3c,5c,3c,1c.
Epidemic, *n.* ၵၢလၵျၢလိင်မိုင်, 2c,5c,3c,1o,4o; *a.* ၽခၼ်ပိခၼ် လွံလုၵ်ၵၢလံၵျၢလိင်မိုင်, 1c,1m,4c,3o,2c,5c,3c,1o,4o.
Epoch, *n.* သၵ်ၵရိလ်ဒိမိုင်, 3c,5c,3m,1c,4o.
Equal, *v. t.* တခၼ်ပိင်ၵခၼ်, 2o,4m,1c.
Equity, *n.* တြၢးတင်ၽခၼ်သိုဝ်တေႃ, 4c,4o,1c,3c,2c.
Erase, *v. t.* မွတ်ပိတ်, 2c,3o.
Erect, *v. t.* ပုၵ်, 4o, တင်, 3c.
Err, *v. i.* ၸိတ်, 4c, ပိုင်, 3o.
Escape, *v. i.* ၽွၵ်ပ့, 2c,3o, လွတ်, 3c.
Espouse, *v. t.* သွင်မင်ၵလၢ, 2c,2c,5c,2c, ၵျတ်လၵ်ထပ်, 4m, 3o,3o.
Essay, *v. t.* ၵျူဝ်လၢး, 4c,4c.
Establish, *v. t.* တေႃဝ့တင်ဝ့, 2o,5c,3c,5c.
Estate, *n.* တီၽခၼ်ပိုင်, 3c,1c,2o.
Esteem, *v. t.* မိးလွ်ၽခၼ်ထင်ပိခၼ်ၽခၼ်လီၽခၼ်မြတ်, 4c,1c,1c, 2o,1m,1c,1c,1c,3o.
Estimate, *v. t.* ခ့လွ်ခေပ်ၽခၼ်တုလ်, 3c,1c,5c,2o,4o.
Estrange, *v. t.* ယပိတ်တင်ၽခၼ်ထုၵ်မေႃၵခၼ်, 5c,3o,4o,1c,2c, 1c,1c.
Eternal, *a.* ၽံမိးတီတေႃလတီသုတ်, 2c,4c,3c,2o,5c,3c,4c, ခၼ်ၵ် လထၢဝရ, 5c,5c,2c,5c,5c.
Evacuate, *v. t.* ပ့ပိတ်ၵျပဝ်ၵျလပ်, 3o,3o,3c,2c,3c,3o.
Evade, *v. t.* ဝေၵျလွတ်, 3o,3c,3c.
Even (be), *v. i.* ပိင်ၵခၼ်, 4m,1c, ၵုပ်ၵခၼ်ၵူၵခၼ်, 5o,1c,3c,1c; *adv.* တေႃၵၢ, 3c,3c.
Evening, *n.* ၵျူဝ်ခံ, 1c,3c, ၶိင်မိုဝ်ခံ, 2c,3o,3c.
Event, *n.* ၽထုၵ်ပတ်တိ, 5c,5c,5c,5c, လွဲင်တင်, 3c,4o.
Ever, *adv.* ၵူၶိင်ၵူမိုဝ်, 3c,2c,3c,3o, တၢသေ, 2c,2c.

Every, *a.* ၡူ, 3c.
Evidence, *n.* သဟ်သေ, 3o,2c.
Evil, *a.* အအၢၣ်ႉ, 1c,5o; *n.* ယေ်, 4c, အူပတ်, 4c,3o.
Exact (be), *v. i.* သေ်ချူ, 2c,2c, ဝီလီ, 2c,1c, *v. t.* ဂ့တ်ပေ် ဂ့တ်ခဝိငဲ့ပအၢ်, 4m,5o,4m,2o,3c,1c.
Exactly, *adv.* သေ်သေ်ချူချူ, 2c,2c,2c,2c.
Exalt, *v. t.* ယုဟ်ယွၩ, 5o,3c.
Examine, *v. t.* လိတ်ထံလိတ်တုၡ်, 3o,1o,3o,4o.
Example, *n.* ပို, 2c, အုပမၤ, 5c,5c,2c.
Exasperate, *v. t.* ဂ့ၢ်လဲ့တေၢ်သဂ့ၢ်ယ့်အၤ, 3c,1c,4c,5c,4o,2c,2c.
Excavate, *v. t.* ခုတ်လုၩ်ခဝ်, 4c,1o,3c, ခုတ်လွၩ်ခဝ်, 4c,1c,3c.
Exceed, *v. t.* လိဝ်, 1o, ပုအၢ်, 5o.
Exceedingly, *adv.* အၤလုၩ်လၩ်, 2c,1o,1o.
Excellent (be), *v. i.* ဖြတ်, 3o.
Except, *prep.* and *conj.* ပေၢ်အံ —လိၩ်, 4c,2c,1c, လိဝ်သေ်, 1o,1c, အွဟ်သေ်, 3c,1c.
Exchange, *v. t.* လိဟ်ဟအၢ်လၢ်ဟအၢ်, 3o,1c,3o,1c, ခၢ်ပုတ်, 5o,3c.
Excite, *v. t.* တိဟ်ယုၩ်, 4c,4o.
Exclaim, *v. i.* ပဝ်သေၢ်, 2o,2c, ဖျၩ်ပဝ်ဖျၩ်လတ်, 5c,2o,5c,3o.
Exclude, *v. t.* ဧ့ၢ်အွဟ်, 3c,2c, ဂံ့တပ်ဧ့ၢ်ဖိၡ်ဂ့အံလၢ်ခဝ်, 3o, 3o,5o,1o,3c,2c,3c,3c.
Excrement, *n.* ဧိ, 3c.
Exculpate, *v. t.* လတ်ဂ့လွတ်တၩ်အခုၩ်တၩ်အအၢ်တၩ်အဖြတ်, 3o,3c,3c,4c,5c,5o,4o,1c,2o,5c,3o.
Excuse, *v. t.* ပွၢ်လွတ်သေ်အဖြတ်, 2c,3c,1c,5c,3o, လတ်ဂ့လွတ် အဖြတ်, 3o,3c,3c,5c,3o.
Execute, *v. t.* ဂ့တ်သၩ်, 4m,3o, အဝ်တၢ်, 1c,1o.
Executioner, *n.* လဟ်မလွိ, 3o,5c,2c.
Exemplify, *v. t.* ခေၢ်ဖျူးပို့ဂ့ၩ်, 1o,4c,2c,3o.
Exercise, *v. t.* တုၩ်တုဝ်အနိၩ်တုဝ်, 5o,1c,1c,1c.

Exert, *v. t.* ၵျုဝ်လၢႆး, 4c,4c.
Exhalation, *n.* ဢႆ, 1o.
Exhaust, *v. t.* ဢဝ်ဢွၵ်တင်သိုင်, 1c,2c,4c,3m, ႁႁိင်သိုင်, 3c, 4o,3m.
Exhibit, *v. t.* ၶေၼ်, 1o, ဢဝ်ဢွၵ်ၶေၼ်, 1c,2c,1o.
Exhort, *v. t.* တိုၵ်ယုင်, 4c,4o.
Exile, *v. t.* ၵေႃႇဢွၵ်သေႁၢႆၶၢင်မိုင်, 3c,2c,1c,3c,4c,4o.
Exist, *v. i.* ပိၼ်, 1m, မီးဢသၵ်, 4c,5c,3o, လိပ်, 4c.
Expand, *v. i.* ယေၼ်, 2o, ပ်ုလ်ပ်, 2c.
Expatiate, *v. i.* လတ်လုင်, 3o,1o.
Expect, *v. t.* မုင်, 3c, မုင်ထၢႆ, 3c,3c, ထင်တၵ်ပိၼ်, 2o,4c,1m.
Expedient, *n.* လွင်တင်ဢၼ်ထုၵ်ႁိတ်ဢၵျုဝ်(သေလိုဝ်သေဢၼ်), 3c,4o,1c,2c,4m,5c,4c,1c,5o,1c,1c.
Expedite, *v. t.* ႁယ်ႂ်, 3c,4c, ႁၶၼ်ႁယ်ႂ်, 3c,1c,3c,4c.
Expel, *v. t.* ၵေႃႇဢွၵ်, 3c,2c.
Expend, *v. t.* ဢဝ်သုင်သွင်လေသိုင်, 1c,4c,2c,3o,3m.
Expense, *n.* လရိပ်, 5c,3c; ႁၢႆမၶၼ်ၶၶၼ်မၶၼ်, 3c,4c,1c,4c.
Experiment, *v. t.* လံႁိတ်တုလ်ပ်, 4o,4m,4o.
Expiate, *v. t.* ယေၼ်ဢပြိတ်, 2c,5c,3o.
Explain, *v. t.* ဢဝ်ဢွၵ်ၶေၼ်, 1c,2c,1o, ႁပင်လႅ်လိင်လႅ်, 1c,2o,1c, 4o,1c.
Explicit (be), *v. i.* လတ်သိုဝ်သိုဝ်လိင်လိင်, 3o,3c,3c,4o,4o.
Explode, *v. t.* ဢဝ်တိၵ်, 1c,2o;—as gunpowder, ယိႁူပ်, 4o,2c.
Exports, *n.* ၵုၶၼ်သိၶၼ်ဢၶၼ်ဢဝ်ဢွၵ်, 2c,1c,1c,1c,2c.
Expose, *v. t.* ပိုတ်ၶေၼ်, 2c,1o.
Expound, *v. t.* ၶေၼ်ပျၢႆးဢထိၵ်လေ, 1o,4c,5c,3c,2o.
Expunge, *v. t.* မွတ်ပိတ်, 2c,3o.
Extend to, *v. i.* ႀိတ်, 4c.
Extensive (be), *v. i.* ၵူင်, 3o.

Extent, *n.* တင်ဢခၣ်ၯင်ဢခၣ်ယ္ၣ်, 4o,1c,3o,1c,2c.
External, *a.* ဢခၣ်ဗိးဟ႑ၡွၢ်, 1c,4c,3c,3c.
Extinct (be), *v. i.* ခၢ်ယာၐ်, 1c,5c, သုတ်ယာၐ်, 4c,5c.
Extinguish, *v. t.* ဢၐ်မွတ်, 1c,2c, ဢၐ်တ႒, 1c,1o, ၵ်ခၢ်, 3c,1c.
Extort, *v. t.* ၵ်တ်ပေၵ်တ်ခၢိင်ၡ္တ်ဢၐ်, 4m,5o,4m,2o,3c,1c.
Extra, *a.* ဢခၣ်ဗိခၣ်ဢခၣ်လုခၣ်ဢခၣ်လိုၐ်, 1c.1m,1c,5o,1c,1o.
Extract, *v. t.* ဢၐ်ဢွၢ်, 1c,2c, ထုလ်, 3o, ထွတ်, 2c, ထွခၣ်, 1c.
Extraordinarily, *adv.* ယိင်ဧလ်လိုၐ်တွခၣ်ေသ်ေလ်, 3m,4o,1o,4c, 1c,3o.
Extraordinary (be), *v. i.* လၢ်လ႒, 2o,4o.
Extreme, *a.* ဢခၣ်ဗိခၣ်တိသုတ်တိၡ္႒, 1c,1m,3c,4c,3c,1c, ဢခၣ် ဗိခၣ်ဟံလိုခၣ်သုတ်, 1c,1m,4c,4c,4c.
Extremity, *n.* တိသုတ်, 3c,4c, ပ႒, 1o.
Exult, *v. i.* သ္ငင်သိုၐ်ခေ႑လုင်လင်, 2o,4o,2c,1o,1o.
Eye, *n.* မၢ်တ႑, 2o,1c;—ball, ၡုလ်တ႑, 2o,1c;—socket, လ္ုၢ်တ႑, 4c,1c; pupil, လုၢ်ဝၢ်, 3c,5c; corner, လ႒တ႑, 2o,1c; iris, ဢခၣ်ထံမၢ်တ႑, 1c,1c,2o,1c; white, ဢခၣ် ဖိုၢ်မၢ်တ႑, 1c,2o,2o,1c;—brows and lashes, ခုခၣ်တ႑, 1o,1c;—lid, ခေင်တ႑, 1c,1c.

F.

Fable, *n.* တခၣ်တ႑ရိ, 2c,2c,2c.
Fabric, *n.* လွင်တင်ဢခၣ်ၵ်တ်ယာၐ်, 3c,4o,1c,4m,5c.
Face, *n.* ခေ႑, 3c; *v. t.* ဝ႒ခေ႑ေတၢ်, 2o,3c,2c.
Facilitate, *v. t.* ၵ်င႒, 3c,3o.
Fact, *n.* လွင်တင်ဢခၣ်ဗိခၣ်ခေခၣ်, 3c,4o,1c,1m,5c.
Faculty, *n.* တင်ဟတ်တင်ခခၣ်, 4o,5c,4o,1c.
Fade, *v. i.* ဝၐ်ၡ္႑, 4c,2c, လွၢ်ၡ္႑, 2c,2c, ၵ်ၐ်လွပ်, 2m,3c.
Fail, *v. i.* ယွံ, 4c, ယင်ဢံဗိုတ်ေလ်ယူ, 4c,2c,4c,3o,3c.

Faint, *a.* အခၢၣ်ဂ္ၢ်အ့ခၢၣ်, 1c,5o,3c, အခၢၣ်ဂ့ၢ်ငၢ်, 1c,4o,2c; *v. i.* တလိၤ်, 1o,4c.

Fair (be), *v. i.* (ခဲၤ) ခဲ, 3c,1o;—of wind, ထံထူၣ်, 4o,2c.

Faith, *n.* တၢ်ယုံမတ်, 4o,2c,3o.

Faithful (be), *v. i.* ဒ္သိတ်ထၢ, 5c,3c,2c.

Faithfulness, *n.* တၢ်အခၢၣ်ဒ္သိတ်ထၢ, 4o,1c,5c,3c,2c.

Fall, *v. i.* တူၢ်, 4o, လံ, 5o;—from situation, တူၢ်အရှၢ, 4o,5c,2c;—from a good estate, ဟ်ဖှၢ်ပျၢၣ်, 3c,2o; as tide, (ခံ) လုၣ်, 5c,4o.

False, *a.* အခၢၣ်အံမခၢၣ်အံဓိလ်, 1c,2c,2o,2c,3o; အခၢၣ်ထၢ်ဓိတ် ထၢ်လိလ်, 1c,3o,5o,3o,1c.

Falsehood, *n.* မုသၢ, 5c,2c.

Fame, *n.* ဂုၢ်သဲရှ်, 2c,5c,2c.

Familiar (be), *v. i.* ဒိတ်ဂခၢၣ်ဘိဂ်ခၢၣ်, 3c,1c,4c,1c.

Family, *n.* ဟုခၢၣ်ဂ္ခၢၣ်ဒ, 4o,4o,3c; ဟုခၢၣ်ဂ္ခၢၣ်ဟုခၢၣ်ယေၢ်, 4o,4o, 4o,4c.

Famine, *n.* တၢ်အခၢၣ်ခဲဂၢမၢ်ဗိၢ်, 4o,1c,3c,3c,2o,4o.

Famous (be), *v. i.* ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်သၢထွတ်, 1o,4o,3c,2c.

Fan, *n.* ဒ, 4c, for grain, လုၢ်, 3o; *v. t.* ဒ, 4c.

Fancy, *v. t.* ထၢ်ခၢ်ထ့ၣ်, 2o,4c,1c, ဘျူၢ်, 3o.

Far (be), *v. i.* ယ့, 1c.

Fare, *n.* ဟၢတၢ်ဟၢတၢ, 3c,4o,3c,3c, အခၢၣ်လီဘိခၢၣ်လီခုၣ်, 1c,1c, 1c,1c,4o.

Farm, *n.* တုၢ်ခဲၤ, 3o,4c; *v. t.* ဂ့တ်ဂ့ဂ့တ်ခဲၤ, 4m,3c,4m,4c.

Fashion, *v. t.* ဂ့တ်ပိုဂ့တ်ဂ့ၢ်, 4m,2c,4m,3o; *n.* ဂ့ၢ်ယၢ်, 3o,1o, ထုၢ်ထံ, 4c,2o.

Fashionable, *a.* အခၢၣ်ဗိခၢၣ်ထွံထုၢ်ထံ, 1c,1m,4c,4c,2o.

Fast, *v. i.* ဟံတၢ်ဘိခၢၣ်, 1c,4o,1c; be—, *v. i.* ဟ့ၣ်, 4c, ခခၢၣ်, 1c, *adv.* ခခၢၣ်ခခၢၣ်ဟ့ၣ်ဟ့ၣ်, 1c,1c,4c,4c.

Fasten, *v. t.* ဂ့ထၢ်ယူတၢသေၢ်, 3c,4c,2c,2c,2c.

Fat, *n.* မၣ်, 4c, ဂ့ၣ်ခ့ဂ့ၣ်မၣ်, 3c,1c,3c,4c; be—, *v. i.* ဒီ, 4c, ဒီလီမၣ်လီ, 4c,1c,4c,1c.

Fate, *n.* ဟံ, 2o.

Fatigued (be), *v. i.* ဂိၠ, 5o.

Father, *n.* ပေါ်, 3c, ဖၠူ, 3c;—in-law, ပှၠၣ်, 2c,4o, ပေါ်လဝ်, 3c,3c.

Fault, *n.* အပြတ်, 5c,3o, လဟ်ခၣ်ၤအၣ်အံလီ, 3c,5c,2c,1c, 2c,1c.

Faultless (be), *v. i.* အၣ်အံဒီးအပြတ်, 1c,2c,4c,5c,3o.

Favor, *n.* ဘျ်ၫလူ, 4c,4c.

Fear, *v. t.* ဂုဝ်, 1c, ဂုဝ်ဂ်ၫ, 1c,1o.

Fearful, *a.* အၣ်လီဂုဝ်လီဂ်ၫ, 1c,1c,1c,1c,1o.

Feast, *n.* ဍ့, 4c.

Feather, *n.* ခုၣ်ဒဟ်, 1o,2c.

Fee, *n.* သု, 5c.

Feed, *v. i.* ဘိၣ်, 1c: *v. t.* လိဒ်, 5m.

Feel, *v. t.* ထုပ်, 4o, ဟံ, 4c.

Feeling, *n.* တဒ်အၣ်ဂှဟ်ဂှိလုံတွၣ်, 4o,1c,5c,1o,4o,3c.

Fellow, *n.* ဖေါ်သေ်, 5c,3c; ဂုၣ်ပၣ်ဖဒ်, 4o,1o,1o.

Fellowship, *n.* လော်တၣ်ၤ, 2c,5c,2c, တဒ်အၣ်ဂှိပွဒ်, 4o,1c, 3o,4c.

Female, *n.* တုဝ်မေ်, 1c,3o; *a.* အၣ်လပ်သိဒ်ဖၣ်တဒ်တုဝ်မေ်, 1c,3o,2o,1c,4c,1c,3o.

Fence, *n.* ဂှဝ်ဝဒ်, 5c,4o; *v. t.* လွိံဂှဝ်, 5c,5c.

Ferry, *n.* တၤဂှိဝ်, 3c,4o; *v. t.* သုဒ်ခံတၤ, 2o,3o,3o.

Fertile (be), *v. i.* ဓိးဍွၣ်ၣ်မၣ်လိၣ်, 4c,2c,5c,4c,1c.

Fetch, *v. t.* အဝ်မၤး, 1c,4c.

Fetter, *n.* ဝိလ်လိဟ်, 1o,4m; *v. t.* သ်ုဝိလ်လိဟ်, 2c,1o,4m.

Fever, *n.* ၣေဝ်, 1o; ague, ၣေဝ်သၣ်, 1o,2c.

Few (be), *v. i.* ဖေ်ၥ, 2c.

Fib, *n.* မ့သၢ, 5c,2c.
Fiction, *n.* တခ့တၢရိ, 2c,2c,2c.
Fiddle, *n.* တရ့ၢ်. 5c,4c ;—bow, ခွၣ်ခဲသ့ဲတရ့ၢ်, 5c,2o,5c,4c.
Field, *n.* ဟ့, 3c, ခၢ့း, 4c, တ့ၣ်ခၢ့း, 3o,4c.
Fierce (be), *v. i.* ဟ့ဘၣ်ခၢ့, 5o,4o,2c, မိးတၣ်အခၣ်အ့ဂ့ၣ်ယ့ၣ် ခၢ့. 4c,4o,1c,1o,4o,2c,2c.
Fig, *n.* မၤ်လိၣ်သၣ်ဖ့ၢ်, 2o,2o,4o,4c.
Fight, *v. t.* တိၤ်သိၤ်, 4c,4c, အၣ်တၢနိၣ်တံ, 1c,1c,4c,1c.
Figure, *n.* ပ့ံဟ့ၣ်, 2c,3o, ဟခ့ခ့, 5c,4o.
File, *n.* တခ့သၣ်, 4c,4o; *v. t.* အၣ်တခ့သၣ်တိၤ်, 1c,4c,4o, 4c,သွ့ဝ့, 5c,5c.
Fill, *v. i.* ပှဲၤ, 1m; *v. t.* ဒှဲၤ, 3c,1m.
Filth, *n.* အခ့ဝ့လ့ အခ့ဟ့ၣ်, 1c,2o,1c,3c.
Filthy (be), *v. i.* သၣ်, 3c, ဟ့ၣ်ဘိၤ်, 3c,2o.
Filter, *v. t.* ထိတ်(ခံ), 3o, 5c; *n.* နိၣ်ထိတ်(ခံ), 3o,3o,5c.
Fin, *n.* ယ့မခ့ဖိမခ့, 2o,4c,4c,4c, ဘိခ့, 4c.
Final, *a.* အခ့ဖိခ့တိသ့တ်တိဂ့, 1c,1m,3c,4c,3c,1c.
Find, *v. t.* ထ့ၣ်, 4o.
Fine (be), *v. i.* ဈ့ၢ်လိ, 4c,1c, ခ့ံလိ, 2c,1c, ဟ့ၣ်လိ, 3o,1c; *n.* ငိခ့ယ့ၢ်, 4c,2c.
Finger, *n.* ခိၣ်နိၣ်, 5c,4c; fore, ခိၣ်ထိ, 5c,5c; second, ခိၣ် ဟၣ်, 5c,1o; third, ခိၣ်တံ, 5c,4o; fourth, ခိၣ်ဂ့, 5c,3c.
Finish, *v. t.* ဒှယၣ်, 3c,5c, ဂ့တၣ်ဂ့တ်, 1c,4o,4m.
Fire, *n.* ပှ့, 4c; place, ထိပှ့, 4c,4c; brand, လိခ့ပှ့, 3c, 4c; fly, ဂ့ၣ်ဖျ့, 2c,3c; *v. t.* အၣ်ပှ့တ့တ်, 1c,4c,2c; to make, သ့ၣ်ပှ့, 2c,4c; a gun, ယိၣ်ဂ့ၣ်, 4c,3c.
Firm (be), *v. i.* မခ့နိၣ်, 3c,2o.
First, *a.* ပထမ, 5c,5c,5c, အွခ့တၣ်သ့တ်, 1c,4o,4c; *n.* ဂူၣ်ဖိၣ် မခ့, 1c,4c,4c.

Fish, *n.* ညၢ, 1c;—dried, ညၢဃိၣ်, 1c,3o; *ngapi*, ညၢအ့ၣ်, 1c,3c; hook, ဖိတ်ညၢ, 4m,1c; rod, ဂၢၣ်ဖိတ်, 4c,4m; trap, သၣ်, 4c.
Fissure, *n.* တိာ်ခဲ, 2o,2o.
Fist, *n.* တၢဒိုဝ်, 1c,4c.
Fit (be), *v. i.* ထုာ်လီ, 2c,1c.
Fix, *v. t.* ဂှတော်မၣ်ယူ, 2c,2c,3c,2c, ဂှလဲ, 3c,4c.
Flag, *n.* ယံ, 2o;—staff, သဝ်ယံ, 1c,2o.
Flame, *v. i.* ဃၣ်လုာ်, 4c,5c.
Flank, *n.* ဒီ, 5m; *mil.* ငၢသၣ်တဲ။ ငၢခွၢတဲ, 4c,5o,5c,4c, 1c,5c.
Flannel, *n.* သာ်ဂလတ်, 5c,5c,3o.
Flash, *v. i.* အရှၣ်မၣ်တွာ်, 5c,2c,4c,3c.
Flat (be), *v. i.* ဖီဲ, 5o, ဖိၣ်လီ, 4m,1c.
Flatter, *v. t.* လတ်ယွၣ်, 3o,3c.
Flax, *n.* ပၣ်, 2o.
Flavor, *n.* အရသၢ, 5c,5c,2c.
Flea, *n.* မတ်, 4c.
Flee, *v. i.* ပၣ်, 3o, အွာ်ပၣ်, 2c,3o.
Fleece, *n.* ခုၣ်သုဝ်, 1o,4c.
Fleet, *n.* မုာ်လိုဝ်ကျိဝ်သၣ်ဖော်, 5c,4o,4o,4o,4c; *a.* အၣ်လိၣ် ခၣ်လိၣ်ဖှ်, 1c,3o,1c,3o,4c.
Flesh, *n.* ခ့ဝ်, 5o.
Flicker, *v. i.* သၣ်ခွၣ်ယူလတ်လတ်, 2c,4c,2c,2o,2o.
Fling, *v. t.* ထံ, 3c, ထိုမ်, 3c, လုၣ်ဖိတ်(အရၢ), 5c,3o,5c,2c.
Flint, *n.* မာ်ဂှၣ်ပၣ်ဃၣ်, 2o,1c,2c,4c.
Float, *v. i.* ဖူ (ခံ), 4c,5c.
Flock *n.* ဖုၣ်, 1c.
Flood, *v. t.* ခံထုံ, 5c,3o; *n.* ခံထုံမိုၣ်, 5c,3o,4o.
Floor, *n.* ဃာ်သိုဝ်, 3o,2o; *v. t.* သိုဝ်ဃာ်, 2o,3o.

Flour, *n.* ၽွင်ၶဝ်မုၼ်, 1c,3c,4c.
Flow, *v. i.* လႆ, 1c.
Flower, *n.* မွၵ်, 2c; —bud, တုံ, 2c.
Flute, *n.* ပီ, 2c.
Fly, *n.* မိင်မုၼ်, 4o,4o, လိၵ်, 2o, မၼ်, 1c, ၺွၵ်ပႆ, 2c,3o.
Foam, *n.* ပုၵ်ၶမ်, 2o,5c.
Foe, *n.* ၶၼ်သူ, 2o,2c.
Fog, *n.* ၼမ်ၼေႆ, 5c,4o, မွၵ်ၾုံ, 2c,3c.
Fold, *v. t.* တုပ်, 5o.
Follow, *v. t.* ၸွံ, 4o, ၸွံၸႂ်, 4o,2c.
Foment, *v. t.* ဢဝ်ၽႂ်ဢၼ်လုပ်ၼမ်ဢုၼ်ၼေၼ်ၵျူ, 1c,3c,1c,5c, 5c,2c,5c,2o; excite, တိုၵ်ယုင်, 4c,4o.
Fond (be), *v. i.* ၵျူၵ်ႁၵ်, 3o,5c.
Fondle, *v. t.* ၵွတ်ၵိဝ်လုပ်ၼုံ, 2c,3m,2c,1o.
Food, *n.* တင်ၵိၼ်တင်ၶုပ်, 4o,1c,4o,4o.
Fool, *n.* ၵုၼ်မိုၵ်, 4o,3o.
Foolish (be), *v. i.* မိုၵ်, 3o.
Foot, *n.* တိၼ်, 1c; upper part, လင်တိၼ်, 1c,1c; sole, ၽႂ် တိၼ်, 2c,1c; 12 inches, ၽေပ်, 2c.
For, *prep.* ပုၼ်, 3c.
Forbear, *v. i.* ယိုၼ်ၶံ, 5o,2o.
Forbid, *v. t.* ႁံတပ်ႁေႃမိလႆ, 3o,3o,5o,1o.
Force, *n.* ႁိင်, 4o; *pl.* တပ်ပုဝ်ပႂ်ၵုၼ်သိုၵ်, 5c,2c,2c,4o,4c.
Forcibly, *adv.* ႁိတ်ပေႁိတ်ၼိင်, 4m,5o,4m,2o.
Forehead, *n.* ၼႃၽၵ်, 3c,2o.
Foreigner, *n.* ၵုၼ်တင်သိုင်တင်မိုင်, 4o,2o,2c,2o,4o, ၵုလႃ, 5c,4c.
Foreknow, *v. t.* ႁူဝ်ႆထႂ်လုဝ်ဢၼ်ဢံပႆပိၼ်, 5c,5c,3c,3c,1c, 2c,2c,1m.
Forenoon, *n.* မိင်ၵင်ဝၼ်မိုၼ်, 2c,1o,4c,3c.

Forepart, *n.* ၹအခၣ်ၹျခၣ်တၣ်, 1c,1c,4o.
Foretell, *v. t.* လတ်ဝ့ၹျခၣ်တၣ်, 3o,5c,1c,4o.
Forget, *v. t.* လိုမ်, 4c, လုၣ်လိုမ်, 1o,4c.
Forgive, *v. t.* ပွ့အပြတ်လွတ်, 2c,5c,3o,3c, ပခၣ်ဟတ်ယိလ့်ချ သၢ, 1c,4c,1m,4o,2c.
Fork, *n.* ခဟ်လၣ်, 3o,4o.
Forked (be), *v. i.* ငံ, 3o.
Form, ၡၣ်ယၣ်, 3o,1o.
Former, *a.* ၹခၣ်ဒိခၣ်မိုဝ်ၹျခၣ်တၣ်မိုဝ်ခၥခၣ်ခၥခၣ်, 1c,1m,3o,1c, 4o,3o,1c,5c.
Formerly, *adv.* မိုဝ်ၹျခၣ်တၣ်မိုဝ်ခၥခၣ်ခၥခၣ်, 3o,1c,4o,3o,1c,5c.
Forsake, *v. t.* လုခၣ်ဒိတ်, 5c,3o.
Fort, *n.* တပ်, 5c, လံဝိၣ်, 4c,4m.
Fortify, *v. t.* တော်တပ်တၣ်တပ်, 2o,5c,3c,5c, တော်တၣ်လံဝိၣ်, 2o,3c,4c,4m.
Fortunate (be), *v. i.* ဟံလီ, 2o,1c, မိးမၣ်ဟလၢ, 4c,2c,5c,2c.
Fortune, ၹုဟ်လၢလော်လီ, 3c,2c,4c,2c, ဟံ, 2o.
Forward, *adv.* ဟၢတိယ့ခၥၢ, 3c,3c,2o,3c; straight—, ဝ့ခၥၢ ၹျၢလူသိုဝ်သိုဝ်, 2o,3c,2c,4c,3c,3c.
Foul (be), *v. i.* ဂုဝ်ဂိုဟ်, 3c,2o, ၹုခၣ်, 1o.
Found, *v. t.* တော်တၣ်, 2o,3c, လတော်ဂိတ်, 5c,2o,4m.
Foundation, *n.* ငဝ်မခၣ်, 3c,4c, ငဝ်ၡဟ်, 3c,3o.
Founder, *n.* ၸောၢၹခၣ်တော်ဂိတ်, 5c,1c,2o,4m, မော်လော်, 1c, 2c; *v. i.* လုံ, 1o.
Fowl, *n.* ဟ့, 2c.
Fox, *n.* မၢလိခၣ်, 1c,1c.
Fracture, *v. t.* ၡဟ်, 4c, ၹဝ်တိဟ်, 1c,2o, *n.* ၡိ့တိဟ်, 4c,2o.
Fragrant (be), *v. i.* ၡိံ, 1c.
Frame, *n.* ၡၣ်, 2c.
Fraudulent (be), *v. i.* ဒိခၣ်ၹခၣ်ဂုတ်ၹခၣ်လိၣ်, 1m,1c,5o,1c,2c.

Freckled (be), *v. i.* ဖိးဒိဖိၢ်မုၣ်, 4c,3c,4o,4o.
Free (be), *v. i.* တၣ်, 4c, လွတ်, 3c.
Freight, *n.* ခုၢ်အၣ်တၢ်ကျိၢ်သၢ်ယၢၤ, 4c,1c,2o,4o,4o,4c.
Frequently, *adv.* နိုၢ်နိုၢ်ယှ်ယှ်, 4o,4o.4c,4c.
Fresh (be), *v. i.* တၢ်လီ, 4c,1c; not salt, ဝၣ်, 1o, ဍ်လီ, 2c,1c.
Fret, *v. i.* ပွၢ်မိုၢ်, 5c,2o.
Friction, *n.* တၢ်အၣ်ပွတ်ဟၣ်သီဟၣ်, 4o,1c,3c,1c,1c,1c.
Friday, *n.* ဝၣ်သွဟ်ဟျါ, 4c,3c,2c.
Friend, *n.* ဟေါသေ်, 5c,3c.
Friendship, *n.* တၢ်အၣ်ဂှိတ်ဟေါဂှိတ်သေ်ဟၣ်, 4o,1c,4m,5c, 4m,3c,1c.
Frighten, *v. t.* လွဟ်, 2c.
Fringe, *n.* ထံမၣ်, 4o,4c.
Frog, *n.* ဒိတ်, 2m.
From, *prep.* (လုဟ်) သေ်ဟါတီ, 5c,1c,3c,3c.
Front, *n.* အၣ်ဖွၣ်တၢ်, 1c,1c,4o.
Frost, *n.* ဖွၣ်မုလ်, 3c,1o.
Froth, *n.* ပုဟ်, 2o.
Frown, *v. i.* ဂှိတ်ၣေါမိမ်သေ်လေ်တုလ်, 4m,3c.5o,1c,3o,4o.
Fruit, *n.* မဟ်, 2o:—ful, *a.* အၣ်မဟ်မဟ်ၣံ,1c, 2o,2o,1c.
Fry, *v. t.* ခုဝ်, 3c.
Fuddled (be), *v. i.* မဝ်လဝ်, 4c,3c.
Fudge, *int.* လ’လ’, 1o,1o.
Fuel, *n.* ယိုၣ်, 4c.
Fulfil, *v. t.* ဂှ်မျေ်လုံ, 3c,5c,2c, ဂှ်ယဝ်တုဝ်, 3c,5c,3c.
Full (be) *v. i.* တီ်, 1m; ဖီ်လီတီ်လီ, 2c,1c,1m,1c.
Fun, *n.* တၢ်အၣ်လီလ်သုၢ်လီသိုဝ်လီ, 4o,1c,3m,2o,1c,4o,1c.
Fund, *n.* ငိၣ်အရၢ်မၣ်, 4c,5c,4o,4c.
Funeral, *n.* မသါ, 5c,2c, တၢ်အၣ်ချူးမသါ, 4o,1c,4c,5c,2c.

Funnel, *n.* လွတ်, 2c; တေႃဝိင်ၸႅ, 3c,1m,4c.
Fur, *n.* ၶၢၼ်, 1o.
Furniture, *n.* ၶိုင်ႁိူၼ်ၶိုင်ယေႃ, 4c,4o,4c,4c.
Futile (be), *v. i.* ဢမ်ႇမီးဢၽျုင်, 2c,4c,5c,4c.
Future, *a* ဢၼ်တၢမ်ဝၼ်ၼိုင်ၶေႃ, 1c,4c,1m,3o,3c; *n.* မိူဝ်ႈ
လၢႆလိုၼ်, 2c,2c,5c,4c,4c.

G.

Gadfly, *n.* လိုၵ်, 2o,
Gain, *v. t.* လႆႈဢမြတ်, 3c,5c,3o; *n.* ဢမြတ်, 5c,3o.
Gale, *n.* လုမ်ယိင်ႁူင်, 4o,1c,1c.
Gallop, *v. i.* မိသိတိၼ်ဝိတ်, 2c,2c,1c,3o.
Gallows, *n.* သင်ၵိလ်ၶေႃ, 1c,1o,4c.
Gamble, *v. i.* လိၼ်ၾၢၼ်လွင်ၾၢၼ်, 3m,1c,4c,1c.
Gape, *v. i.* ဢၢပၵ်, 3c,2o, ႁဝ်ၶၢင်ၼ်, 1o,4c.
Garb, *n.* ၶိုင်ၼုင်, 4c,3c.
Garden, *n.* ၵူဝ်ယိလ်, 4c,2m.
Gargle, *v. t.* ပုၼ်ပၵ်, 3o,2o.
Garlic, *n.* ၸၵ်ႁေႃ, 2c,1c.
Garment, *n.* ၶိုင်ၼုင်, 4c,3c.
Garner, *n.* ယေႃ, 4c; *v. t.* ဢဝ်သိဝ်ႈ, 1c,4c,5c.
Gas, *n.* ဢႆႈထတ်, 1o,3o.
Gash, *v. t.* ၸိၼ်, 4c, *n.* ႁွႆႈၸၢၼ်, 4c,4c.
Gate, *n.* ၸၵ်တူ, 4c,1c;—way, ႁူၸၵ်တူ, 4c,4c,1c.
Gather, *v. t.* ဢဝ်ၶွၼ်ဝႆႈ, 1c,3c,5c, သိဢဝ်, 4c,1c; *v. i.* လုၼ်
ၾၢၼ်တုမ်ၾၢၼ်, 5c,1c,1c,1c.
Guage, *v. t.* တိၵ်တုလ်, 3o,4o.
Gaze, *v. i.* ယိၵ်တုလ်, 5o,4o.
Gelding, *n.* မတွၼ်, 5c,1c.

Gem, *n.* သိင်ၿြတ်, 1o,3o, ရတၼေႃ, 5c,5c,2c.
General, *a.* ၼၼ်သိင်တင်လႄႈ, 1c,2o,4c,1o; *n. mil.* ပုၵ်ၡျႃၵ်
 လုင်, 2c,3c,1o.
Generation, *n.* ၽျုၵ်လိုၵ်ၼိုၵ်, 4c,5o,4o.
Generous (be), *v. i.* ထင်မိင်ထင်ပၼ်, 3o,2o,3o,1c.
Genitals, *n.* လၵ်ၶၼေႃၽ်ၵူလႄႈၽ်ၵူယိင်, 3c,5c,2c,3c,4o,3c,4c.
Genius, *n.* ၺၼ်ပၢတိမၼ်, 2o,5c,5c,5c,4c.
Gentle (be), *v. i.* ၼ်သီၼုၼ်ၼွၼ်, 1c,2c,3o,2c.
Gently, *adv.* ထိုင်ထိုင်လွႈလွႈ, 4o,4o,4c,4c.
Genuine (be), *v. i.* လိတ်လိ, 3o,1c.
Get, *v. t.* လႈ, 3c.
Ghost, *n.* ယိတ်, 2c, ၼံၿိလိၺ်, 2o,5c,2m.
Giddy (be), *v. i.* ႁူၵ်မၵ်, 1c,4c, ပၼ်တႃယံ, 2c,1c,1c.
Gift, *n.* လၵ်သွင်, 3o,2c, သု, 5c, သုလပ်, 5c,3o, တင်လူ, 4o,2c.
Gild, *v. t.* တိၵ်ၶံ, 4o,4c.
Gimlet, *n.* လိၵ်လိ, 4c,4c.
Ginger, *n.* ၶိင်, 1c.
Gird, *v. t.* ႁတ်, 5c, ၶရင်မႈ, 3c,1c.
Girder, *n.* တုင်, 1o.
Girdle, *n.* သႇၼိၵ်, 1o,1o.
Girl, *n.* မေယိင်ၼွၼ်, 3o,4c,2c, ႁၼ်ယိင်ၼွၼ်, 4o,4c,2c,
Give, *v. t.* ပၼ်, 1c, ၼပ်, 3o.
Glad (be), *v. i.* လုံ, 4o.
Glance, *v. i.* ဝႈတုၺ်ၼိတ်ႄ, 2o,4o,4c,3c.
Glare, *v. i.* ႁိုၵ်ဝႈသင်ဝင်, 3o,5c,1o,4o.
Glass, *n.* လံ, 3c, ၽ်ၼ်, 2o;—cup, ၵွၵ်ၽ်ၼ်, 4c,2o.
Glean, *v. t.* ၵိပ်ႁူင်ၶၵ်, 4m,4o,3c.
Glimmer, *v. i.* လုၵ်ႁိုၵ်ယူမိင်မိင်, 5c,3o,2c,4c,4c.
Glitter, *v. i.* ၼၢင်တွၵ်, 5c,2c,3c.
Globe, *n.* ၼၼ်မုၼ်, 1c,4o.

Gloomy (be), *v. i.* မုဖိဝ’, 4c,5c.
Glorify, *v. t.* ယွငယော်, 3c.4c.
Glory, *n.* မုၡ်, 1c, ယံင, 4c, ဟုငသရေ, 2c,5c,2c.
Glossy (be), *v. i.* ဂြိဖိလီဂြၢငလီ, 3o,1c,3o,1c.
Glow, *v. i.* အ’ဂ့ၢငယ်ၢ’အှ့ဘ်လေဲလိငဝ’ထငဂ့ၢင, 1o,4o,4c,2c,3o,
1o,5c,4o,4o.
Glue, *n.* ဖျ်, 2c, *v. t.* အဝဖျ်ထပ်, 1c,2c,4c.
Glutinous (be), *v. i.* ယာင, 1o.
Glutton, *n.* ဖျအၢၡ်ဘိၡ်ပုၡ်ဘိၡ်လိုဝ်, 5c,1c,1c,5o,1c,1o.
Gnash, *v. t.* ဟတ်ဒိဝဟတ်ယ်ၢၡ်, 4c,3m,4c,4c.
Gnat, *n.* ယုင, 4c.
Gnaw, *v. t.* ခုပ်, 4o.
Go, *n. i.* လဲၤ, 2c.
Goat, *n.* မေ်, 5o.
God, *n.* ယွၤ, 4c, ယွၤဒၡ်ထဝ, 4c,1m,3c.
Goglet, *n.* ၡံတဝ, 5c,3c.
Gold, *n.* ထံ, 4c;—leaf ထံသိုင, 4c, 4o;—smith, ထငထံ, 3o, 4c.
Gong, *n.* မွင, 4c.
Good (be), ဂ့ၤ, 1c, ဂ့ၤင်, 1c,4o; —natured, ဏ့ၢ်ဂ့ၤ, 1c,1c,
Goods, *n.* ဟုၡ်သိၡ်, 2c,1c, အုဘ်ထၢခုဝလိင, 3c,2c,4c,4o.
Goose, *n.* ဂၢၡ်, 2o.
Gossip, *v. i.* လတ်ဟ့ံမဝဟ့ံမင, 3o,4o,1c,4o,1c.
Gouge, *n.* သိဝဂ့ံ, 2c, 4c.
Gourd, *n.* မဘ်ၡံတဝ, 2o,5c,3c.
Govern, *v. t.* အုပ်ပိုင, 5c,2o, ဂ့ၤယာင, 2c,2o.
Government, *n.* တငအၢၡ်အုပ်ပိုင, 4o,1c,5c,2o.
Governor, *n.* ခုၡ်အၢၡ်အုပ်ပိုင, 1c,1c,5c,2o.
Grace, *n.* ဘျုးလု, 4c, 4c;—fulness, တငအၢၡ်ဂ့ၢငထုဘ်ဂ့ၢငလီ,
4o,1c,3o,2c,3o,1c.
Gram, *n.* ထုဝဂြုဝထင, 2c,1c,5o.

Grammar, *n.* လံာ်သတ်တြ, 3c,3c,2c,

Granary, *n.* ယေၢ်, 4c.

Grand (be), *v. i.* ယိၣ်ဖှၣ်, 2c,3c;—child, လံၣ်, 1o;—son, လံၣ်ထ့, 1o,4o; daughter, 1o,4c;—father, ပှၢ်, 2c;—mother, ဖံ့ 4o.

Grant, *v. t.* ယိၣ်ပၣ်, 3c,1c;—ဂ့ၤတုၤအဝဲ, 5c,4c,1c.

Grape, *n.* မၤ်လၢဗၢ်, 2o,5c,3c;—vine, နိၣ်မၤ်လၢဗၢ်, 4o,2o, 5c,3c;—shot, မၤ်ယွ့အမ္ၤ်, 2o,3c,5c,3c,

Grasp, *v. t.* အဝဲနိၣ်ယိၤဖံ, 1c,4c,4c,1c.

Grass, *n.* ယိၣ်ယၢ, 3o,3c; တုၣ်ယိၣ်ယၢ, 3o,3o,3c.

Grateful (be), *v. i.* ဂ္ၤဘျိလၢ, 5c,4c,4c.

Gratify, *v. t.* ၡိနိတ်လ့ဖိၣ်လ့, 3c,4c,1c,4m,1c, ချူးသူ, 4c,5c.

Grave, ခံပၢၡိၤ, 1c,2c,3m;—yard, ပၢၡိၤ, 2c,2m, သၣ်ချိၣ် 4o,4o; demean or, ၆အိၣ်တၢရဲ, 5c,2c,5c,2c.

Gravel, *n.* မၤ်ၡိၣ်ၡ်, 2o,1c,3o.

Gravy, *n.* ခံၣ်ယၤ်ခ့ၡိ, 5c,4c,5o.

Gray (be), *v. i.* ပၢးအခၣ်ယိၤ်အခၣ်ထံလၢ်လၢ်ဖၣ်ယူ, 4c,1c, 2o,1c,1c,4c,4o,1c,2c;—(turn) မုၣ်မၢးခဲမၢး. 2o,4c, 1o,4c; (horses). ဖုလ့, 2o.

Graze, *v. t.* နိၣ်ဖၣ်ဖွၢ, 4c,1c,2c.

Grease, *n.* ဖွၣ်ခ့ဖွၣ်မၣ်, 3c,1c,3c,4c; *v. t.* အဝဲဖွၣ်ခ့ ဖွၣ်မၣ်တၢ, 1c,3c,1c,3c,4c,4c.

Great (be), *v. i.* ယိၣ်, 2c.

Great-grandfather. *n.* ပှၢ်ဖွၣ်, 2c,2c; mother, ဖံ့ဖွၣ်, 4o,2c.

Green (be), *v. i.* ဒိၣ်, 1m; *pl.* ယၤ်ဒိၣ်, 4c,1m, ယွတ်ယၤ်, 3c,4c.

Greet, *v. t.* တၤ်, 5c.

Grieve, *v. i.* ဝဲၣ်ယၤ်, 4c,1o, ထိၣ်လ့, 1c,1c.

Grill, *v. t.* ဂ့ၣ်, 4o.

Grin, *v. i.* ဒိးသူၤဒိးပၤ်, 4c,4o,4c,2o.

Grind, *v. t.* ခိုတ်, 3c.
Gripes, *n.* ထွင်ခုပ်, 5c,4o.
Gristle, *n.* လုပ်ခွၼ်, 2c,5c.
Groan, *v. i.* ခင်ဖီခင်ယ်ၼ်, 4o,1c,4o,1o.
Groin, *n.* တပ်ခါ, 2o,1c.
Groom, *n.* ဟုၼ်လိင်မ, 4o,5m,5c.
Ground, *n.* လိၼ်, 1c; လွင်မၼ်, 3c,4c.
Groundless, *a.* အၼ်အံမိးငဝ်မိးၡၢၵ်, 1c,2c,4c,3c,4c,3o, အၼ် အံမိးလွင်မၼ်, 1c.2c,4c,3c,4c.
Group, *v. t.* အဝ်လုဟၼ်ခွၼ်ဟၼ်, 1c,5c,1c,3c,1c, မုၵ်လိုဝ်, 5c,4o.
Grow, *v. i.* ယှ်မါး, 2c,4c, ယှ်ၼံမါး, 2c,1c,4c.
Growl, *v. i.* ခင်, 4o.
Grudge, *v. t.* သေ်လ', 1c,1o; *n.* တင်အၼ်အံၼေါလုဝ်, 4o, 1c,2c.2c,2c.
Grumble, *v. i.* ပွင်မိုၼ်, 5c,2o.
Guard, *v. i.* ငုံယူ, 5c,2c: ငုံယူၡ်လုင်လုင်လွတ်လွတ်, 5c,2c,3c, 2c,2c,3c.3c; *n.* ဟုၼ်ငုံ. 4o,5c.
Guava, *n.* မၵ်ဟါ, 2o,2c.
Guest, *n.* ဖိၵ်, 2o.
Guide, *v. t.* ခေၼ်တင်, 1o,4o. သင်သွၼ်, 2c,1c.
Guile, *n.* ပရိယေ်, 5c,5c,2o.
Guilt, *n.* အပြိတ်, 5c,3o; — less, (be). *v. i.* ဟင်လွတ်တင် အပြိတ်, 4o,3c.4c,5c,3o.
Gull, *v. t.* ထင်လိင်ထင်လိလ်, 3o,2c,3o,1o.
Gum, *n.* ၡၵ်, 5c; lac, ခင်, 3c: ရှိၵ်, 2o.
Gun, *n.* ၷွင်, 3c;— barrel, မြွင်ၷွင်, 4c,3c;— lock. ထဲ'ၷွင်, 4c,3c; — hammer, မွင်ၷွင်, 4c.3c; trigger, ၷု'ၷွင်, 4c,3c;—stock, ရှိၼ်ၷွင်, 4o,3c:—powder, ယဲ, 4o; to fire, *v. t.* ယိုဝ်ၷွင်, 4c,3c.

Gush, *v. t.* ဘိတ်ဖွၢ်, 4c,2c.
Gutter, *n.* ပြၢင်ဖးခၢ်ထွၢ်ခံ, 3c,1c,2c,5c.
Guzzle, *v. t.* သုတ်သူသူသၢသၢ, 5o,3c,3c,3c,3c.

H.

Habit, *n.* ထုင်လံဖးခၢ်ဂှိတ်ယူသေသေ, 4c,2o,1c,4m,2c,2c,2c; ခုဝ်ခရင်, 4c,3c.
Habitation, တိယူ, 3c,2c.
Hack, *v. t.* ယၢခၢ်, 4c.
Hail, *n.* မဟ်ဂှိပ်, 2o,4m.
Hair, *n.* ခုခၢ်, 1o: ၶွ်, 1c: knot, မုလ်ဟဝ်, 4o,3c.
Half, *n.* ခိုင်ဒုၢ, 3c 3c: ယဟ်ဒုၢ, 2o,3c.
Halloo, *v. t.* ဘိဝ်သိင်ပြၢင်, 1c,1m,5c.
Halt, *v. i.* ဂိုတ်သဝ်ယူ, 4c,4c,2c, ပ်ဇေ်ယေ်ဖွၢ, 1c,5o,5o,2c.
Halve, *v. t.* ယေ်ခိုင်ဒုၢ, 1o,3c,3c.
Ham, *n.* ခနိုဝ်ခၢမှူ, 5o,1c,1c.
Hammer, *n.* ခွခၢ်လိဟ်, 5c,4m.
Hand, *n.* ခိုဝ်, 4c; right, ခိုဝ်ခွခၢ်ဒူၢ, 4c,1c,1c; left, ခိုဝ်ခွခၢ် သ်, 4c,1c,5o; palm, ယၢခိုဝ်, 2c,4c; *v. t.* ယိုခၢ်, 3c; —full, ဟံခိုဝ်ဒုၢ, 1c,4c,3c.
Handle, *n.* တိယိပ်, 3c,4c; ဟခၢ်, 4c; *v. t.* ဖာဝ်ခိုဝ်ယိပ်လေ် သုင်သွင်, 1c,4c,4c,3o,4c,2c; ဖာဝ်ခိုဝ်ဟံ, 1c,4c,4c.
Handsome (be), *v. i.* ဂှင်လိ, 3o,1c.
Hang, *v. t.* ပြၢ်, 3c; *v. i.* ပြၢ်ယိလ်, 3c,1o; — man, လဟ်မ လွှံ, 3o,5c,2c.
Happen, *v. i.* ယင်ဖံဝ်ဖမုလေ်ဗိခၢ်, 4c,2c,5c,5c,5c,3o,1m.
Happiness, *n.* ဟတ်ယိလ်ချံသၢ, 4c,1m,4o,2c, သုခ, 5c,5c.
Happy (be,) *v. i.* ဟတ်ယိလ်ချံသၢ, 4c,1m,4o,2c, လှ်လိုခၢ်လှ် သၢ. 1c,3c,1c,2c.

Harbor, *n.* တၢႆႁိုၵ်သၢင်ယေႃႈ, 3c.4o.4o,4c, တီၼၢင်းသွင်းမိူင်, 3c,1c, 3c,3c: *v. t.* ႁပ်တုင်ၼၢဝ်လေပၢင်တီယူ, 5c,4c,1c,3o,1c,3c,2c.

Hard (be), *v. i.* ၶရ်, 2o, ယပ်ယိုတ်, 2o,2c.

Hare, *n.* ပင်တၢႆ, 1o,4o.

Hark, *v. i.* ထွံ, 2c.

Harm, *n.* တင်ၼၢင်းၼႁျုဝ်လု, 4o,1c,5c,4c,5c; *v. t.* ယၼႁျုဝ်, 5c.5c,4c.

Harmless(be), *v. i.* ၼၢင်းၼံလင်ႁိတ်ၼပြတ်, 1c.2c,3o,4m,5c,3o.

Harmonious (be), *v. i.* ယွံႁၢင်းမိင်ႁၢင်း, 5c,1c,4m,1c, သိင်ၶဝ်ႁၢင်း, 1m,3c,1c.

Harp, *n.* တိင်, 2c.

Harrow, *n.* ထိုၶၢင်း, 2o; *v. t.* ထိုၶၢင်း, 2o.

Harsh (be), *v. i.* ႁုံ, 4o.

Harvest, *n.* ၶိင်ၼၢင်းပတ်ၶဝ်, 2c,1c,2o,3c.

Hasten, *v. t.* တိုၷ်ယုင်ႁိၶၢင်းႁိယွႆ, 4c,4o.3c,1c,3c,4c.

Harvest

Hat, *n.* ၵွၷ်ႁုဝ်, 2c,1c, ႁုပ်, 4c.

Hatch, *v. t.* ႁိတိၷ်ၼွၷ်ႁၢႆတီၶႆ, 3c,2o,2c,3c,3c,2c.

Hatchet, *n.* တၢႆမိတ်, 1c,4o.

Hate, *v. t.* လင်, 4c.

Haughty (be), *v. i.* မၢႆၶေပုၷ်မိၯ်, 2c,5c,4o,1o.

Haul, *v. t.* တိုတ်လၢင်း, 5c,1c.

Have, *v. t.* မီး, 4c, မိုင်, 2o.

Hawk, *n.* ယိဝ်, 3m.

Hay, *n.* ယိုဝ်ႁိင်, 3o.3o.

He, *pron.* မၢင်း, 4c; —self, တုဝ်လဝ်ႁဝ်, 1c.3c,2c.

Head, *n.* ႁုဝ်, 1c, ၵွၷ်ႁုဝ်, 4c,1c.

Heal, *v. i.* တင်လိပ်ႁႆ, 4o.4m,1o; *v. t.* ႁိႁႆ, 3c,1o.

Health, *n.* တင်ၼၢင်းယူလီၶၢင်းဝၢင်း, 4o,1c,2c,1c,1c.1o.

Healthy (be), *v. i.* ယူလီၶၢင်းဝၢင်းယူ, 2c,1c,1c,1o,2c.

Heap, *n.* ၵွင်, 1c; *v t.* ၼဝ်ၵွင်ဝႆ, 1c,1c,5c.

Hear, *v. t.* ဧၢၼ်, 4c.
Heart, *n.* ၵျိဝ်လှ်, 1c,1c; —burn, လုံမ့ၡိၣ်, 1o,3c,3c.
Heat, *n.* အၢၼ်မ့, 1c,3c; *v. i.* မ့မါး, 3c,4o; *v. t.* ၡ်မ့, 3c,3c.
Heave, *v. i.* ၦင်ၡိၣ်, 2c,3c, ယုဟ်လေဝ်ထီ, 5o,3o,3c.
Heaven, *n.* မိုင်ဖင်ၡဝ်, 4o,1o,1o, ၸဖင်ၡဝ်, 5c,1o,1o.
Heavy (be). *v. i.* ခၚဟ်, 4c.
Hedge, *n.* ၵျဝ်, 5c.
Heed, *v. t.* ၡ်တ်သတိ, 4m.5c,5c, ဝ့သတိ, 5c,5c,5c.
Heedless (be). *v. i.* အံမိးသထိ, 2c.4c,5c,5c.
Heel, *n.* သုၼ်တိၼ်, 3o,1c.
Heir, *n.* ဖေါအၢၼ်ခံအမုလ်, 5c,1c,2o,5c,2o.
Hell, *n.* ငရဲ့ 5c,4o.
Helm, *n.* မ့ယံခတ်ၡင်ကျိဝ်, 5c,3o,4c,1o,4o;—sman, ဖေါအၢၼ် ခတ်ၡဝ်ကျိဝ်, 5c,1c,4c,1o,4o.
Helmet, *n.* ၦပ်လိဟ်, 4c 4m.
Help, *v. t.* ၸွ့, 3c: ထီ, 1o: ဟံၸွဟ်, 5c,3c.
Hem, *v. t.* မိပ်ၡ်မၼ်, 4o,4c,4c.
Hemp, *n.* တုၼ်ယါၡ်င်, 3o,3c,3o.
Hen, *n.* ဖ့မေ်, 2c,3o; —coop, ကျိၼ်ခင်ဖ့, 4o,1c,2c.
Hence, *adv.* (လုဟ်)သေ်ဖါတိၼ့, 5c,1c,3c,3c,3c; ၦပ်ပိုဝ်လွင် ၼ့, 3c,3o,3c,5c; —forth, အဝ်မိုဝ်ၼ့ၦါမိုဝ်ၼေါ, 1c, 3o,5c,2c,4o,3c.
Herd, *n.* ၸုင်, 1c.
Here, *adv.* ဖါၼ့, 3c,3c; —after, ဟံလိၼ်, 4c,4c; —and there, ၦုတိၦုလိလ်, 3c,3c,3c,1o.
Heresy, *n.* မိဟ်သါတိဟ်ထိ, 3c,2c,5c,5c.
Heritage, *n.* အုဟ်လါအၢၼ်ပိၼ်အမုလ်, 3c,2c,1c,1m,5c,2o.
Hesitate, *v. i* ၡ်တ်ထိုင်ၡ်တ်ၼေၼ်, 4m,4o,4m,4o.
Hew, *v. t.* ထဟ်, 2o.
Hiccough, *v. i.* ၡိအိုဝ်, 3c,5o; ၡိအိုဟ်, 3c,4c.

Hide, *v. i.* ဟိတ်ခိပ်ယူ, 2m,4o,2c: *v. t.* သိုင်ဝ်, 2o,5c, လပ်ဝ်, 5c,5c.

High (be), *v. i.* သုင်, 1c, သုင်မြတ်, 1c,3o; —priced, ဟါ ယှ်, 3c,2c.

Hill, *n.* ဟုင်. 4c.

Hilt, *n.* ဟၣ်လပ်, 4c,2o.

Hinder, *v. t.* ဂ့တပ်ၡေ်ခိလ်, 3o,3o,5o,1o; *a.* ဖၣ်ခိးလိၣ်လင်, 1c,4c,4c,1c.

Hinge, *n.* ပတ်တါ, 3o,2c.

Hint, *v. t.* လတ်ပၣ်သၢ်ငၢ်မၣ်ဖိတ်းပြွ်, 3o,1c,1o,1o,4c,4c, 3c,4c.

Hip, *n.* လုပ်ခိပ်ခါ. 2c,4o,1c.

History, *n.* ရါထဝ်င်, 2c,5c,2o.

Hit, *v. t.* တိုဝ်, 5o, တိုဝ်ထုဟ်, 5o,2c, ခိလ်, 3o, ထပ်, 4c.

Hither, *adv.* ဟါၡ်, 3c,3c; —to တေါ်ထိုင်ဘူတ်မိုဝ်လိဝ်ၡ်, 2c,1c,3c,3o,1m,5c.

Hoarse (be), *v. i.* သိင်ၡပ်, 1m,2o.

Hoe, သီ. 1m; *v. t.* ဖဝ်သီခုတ်ယုင်, 1c,1m,4c,4o.

Hog, *n.* မူ; —pen, ခွဟ်မူ, 3c.1c.

Hoist, *v. t.* ဖဝ်ဂိုင်ဖွဟ်လေ်ယုဟ်ယွင်, 1c,4o,2c,3o,5o,3c.

Hold, *v. t.* ယိပ်, 4c, ဟံ, 1c.

Hole, *n.* ခို, 1c; ဂူ, 4c.

Holiday, *n.* ဝၣ်ပွ်, 4c,4c.

Hollow (be), *v. i.* ဟုင်, 1o.

Holy, *a.* ဖၣ်ထပ်သိင်ဟၣ်တင်ဖြဲါး, 1c,3o,2o,1c,4c,4c, ရုတ် ထင်, 4o,2o.

Homage, *n.* တင်ဖၣ်ဟုံဂူဝ်ဟွံဂူပ်, 4o,1c.3o,1c,4c,1c, တင်ဖၣ် ဟုဝ်ဟွ်, 4o,1c,4c.2o.

Home, *n.* ဂူၣ်တိယူတုဝ်ဟဝ်, 4o,3c,2c,1c,2c.

Honest (be), *v. i.* သဖော်သိုဝ်, 5c,4c,3c.

Honey, *n.* ၼံယိုင်, 5c,3c: —comb, ႁူဝ်ၼံႁၢင်ယိုင်, 1c,5c,4c,3o.
House, *n.* ႁုင်သခေႃ, 2c,5c,2c.
Hoof, *n.* ႁိပ်, 2c.
Hook, *n.* ၶေႃ, 1c, ၶိတ်, 4m; *v. t.* ႁွင်, 5c. ၶိတ်, 4m.
Hoop, *n.* ၶုလ်, 2o.
Hop, *v. i.* ၶိလ်, 1o, ႁျွပ်, 4c.
Hope, *v. t.* မုင်ထႃမွင်ထႃ, 3c,3c,4c.3c.
Horn, *n.* ၶဝ်, 1c; *mus* ၶရႃ, 5c,2c.
Hornet, *n.* တေႃ, 2c.
Horrible (be), *v. i.* ပိၼ်ဢၼ်လီႁုဝ်လီၵျေႃ, 1m,1c,1c,1c,1c,1o.
Horse, *n.* မ, 5c; stallion. မၸၢႆ, 5c,1o; mare, မမေ, 5c,3o.
Hospitality, *n.* တင်ဢၼ်ႁိတ်ဝတ်ၶပ်, 4o,1c,4m,3o,2o.
Host, *n.* ႁေႃဢၼ်ၶံၶပ်, 5c.1o.2o,2o; ပုဝ်ပႃ, 2c.2c.
Hot (be), *v. i.* မႂ်, 3c; ယိတ်, 4m.
Hour, ၼႃရီ, 2c,2c.
House, *n.* ႁိူၼ်, 4o; —hold, မုၵ်လိုဝ်ႁုၼ်ႁိူၼ်ႁုၼ်ယေႃ, 5c, 4o,4o,4o.4o.4c.
How, *adv.* လိုဝ်ႁိုဝ်, 5o,1c.
Howdah, *n.* ပွင်လင်, 1c,5o.
Howl, *v. i.* ႁွၼ်, 1c.
Hug, *v. t.* ႁွတ်ၵွတ်, 2c,5c.
Human, *a.* ဢၼ်လပ်သိင်ႁၼ်တင်ႁုၼ်, 1c,3o,2o,1c,4c,4o; —kind, မျူဝ်ႁုၼ်, 4c,4o.
Humanity, *n.* လႃတိႁုၼ်, 2c.5c,4o.
Humble (be), *v. i.* တီႉ, 2o; လွႆၵျူးတီႉ, 1c,4c,2o.
Humbug, *v. t.* လင်ႁုတ်လင်လိင်, 3o,5o,3o,2c.
Humility, *n.* တင်ဢၼ်လွႆၵျူးတီႉ, 4o,1c,1c,4c,2o..
Humorous (be), *v. i.* ပိၼ်တင်ဢၼ်လီၶႂ်ၶုဝ်, 1m,4o,1c,1c, 3c,1c.
Hump, *n.* ႁွင်ၶိင်လင်, 4c,4o,1c, ၼွၵ်, 2c.

Hungry (be), *v. i.* တွင်မ’သ’လိုတ်, 5c,3c 3c,2c, ၽိုပ်ယၢၵ်, 4o,2o.
Hunt, *v. t.* ႁိတ်မူသိုၼ်, 4m,4c, 4o, ႁၢႁ်ထုပ်, 1c,3c,4o.
Hurl, *v. t.* ထီႁိုင်ၶေႃ, 3c,4o,2c.
Hurry. *v. i.* ႁိတ်ၶၢၼ်ၶၢၼ်ၽႅၼ်ၽႅၼ်, 4m,1c,1c,4c,4c.
Hurt, *v. t.* ႁႆလိပ်, 3c,4m; ႁႆယုတ်ယွံ, 3c,3c,4c.
Husband, *n.* ၽူဝ်, 1c.
Hush, *v. t.* ႁႆယူတိတ်တိတ်, 3c.2c,2m,2m.
Husk, *n.* ၿုၵ်, 2o; *v. t.* ပွၵ်ၿုၵ်. 2c,2o.
Hypocrite, *n.* ၵေႃႇၶၢၼ်လႄထီလႄမိပ်, 5c,1c,3o,2c,3o,4o.

I.

I, *pron.* to inferiors, ၵဝ်, 1c; to equals, ၵဝ်ၶႃ, 1c, 3c; to superiors, ၶႃလဝ်, 3c,3c.
Ice, *n.* ၼမ်ႉၶႅၼ်, 5c,3c.
Idea, *n.* တၢင်ၶၢၼ်ၸႂ်ထၢင်, 4o,1c,1c,2o.
Idle (be), *v. i.* ၶၢၼ်, 5o, ၶိုၼ်, 1o.
Idol, *n.* ႁူပ်ထု, 5c,5c.
If, *conj.* ပေႃ, 4c, သင်, 1c.
Ignorant, *a.* မိုၵ်, 3o, ၶႂ်ႁူ, 2c.5c, ၶႂ်လႄ, 2c,3o.
Ill (be), *v. i.* မီးတၢင်ၶ’တၢင်ၸဵပ်, 4c,4o,3c,4o,1m.
Illegal, *a.* ၶၢၼ်ၶႂ်တြႃး, 1c,2c,4c.
Illegible, *a.* ၶၢၼ်ၶႂ်ထၢင်သႃး, 1c,2c,2o,4c.
Illness, *n.* တၢင်ၶ’တၢင်ၸဵပ်, 4o,3c,4o,1m.
Illuminate, *v. t.* ႁႆလိင်, 3c,4o.
Illustrate, *v. t.* ႁႆၶၢၼ်ၶေႃၶၢၼ်ထိၵ်ပေႃလိင်လီ, 3c,5c,3o,5c,3c,2o, 4o,1c.
Image, *n.* ႁူပ်ထု, 5c,5c, ပုံႁၢင်, 2c,3o.
Imagine, *v. t.* ထၢင်မိၼ်, 2o,1m.
Imitate, *v. t.* ႁိတ်လူယိုင်, 4m,1c,3o, လွံၶေႃမၢၼ်, 4c,4o,4c.

Immeasurable, *a.* အခၣ်အံမိးတီတိၢ်တီတိၣ်လၢ်, 1c,2c,4c,3c, 3o,3c,4o,3c.

Immediate, *a.* အခၣ်ဖိခၣ်ဟံလိၥ်, 1c,1m,4c,1m;-ly ဟံလိၥ်, 4c,1m.

Immerse, *v. t.* ထိုၣ်, 1o.

Immoral, *a.* အခၣ်အံတြၢး, 1c,2c,4c, အခၣ်ဂ့ၢ်ယုတ်, 1c,5o,3c.

Immortal, *a.* အခၣ်အံမိးသယ်ၢ်အခၣ်လၢ်တၢ်, 1c,2c,4c,5c,4c, 1c,3o,1o, အခၣ်မှၢ်ထိုၣ်တၢ်အသၢ်ထၢဝရ, 1c,5c,2c,4c,5c. 3o,2c,5c,5c.

Impaired, *a.* အခၣ်ယုတ်ယွံ, 1c,3c,4c, အခၣ်လုတ်ဖွၢဂံဖွၢ, 1c, 3c,2c,4o,2c.

Impart, *v. t.* ယိၣ်ခၣ်မိၢ်, 3c,2o.

Impede, *v. t.* ဂံတပ်ဂ့ၢ်ဒိလၣ်, 3o,3o,5o,1o.

Impel, *v. t.* ဆီဖွၢမိၣ်ခၢ, 4c,2c,4o,3c, တိၢ်ယုၢ်, 4c,4o.

Imperfect, *a.* အခၣ်အံလဲၢ်ထိုၣ်, 1c,2c,4c,2c.

Implicate, *v. t.* ခၣ်ပျၢးအခၣ်ခၥ်ပၢး, 1o,4c,1c,3c,4c, ဂ့ၢ်ခၥ်ပၢး, 3c,3c,4c.

Implore, *v. t.* တွၢ်ပခၣ်, 4c,2o.

Important, *a.* အခၣ်အမုယွၢ်, 1c,5c,5c,2c.

Importune, *v. t.* တွၢ်ပခၣ်ခၢခၢ, 4c,2o,2c,2c.

Impose, *v. t.* တၢ်ဝၢ်, 2o,5c, ယ်ၢငိခၣ်, 2c, 4c.

Impossible (be), *v. i.* အံဖိခၣ်လၢ်, 2c,1m,3c, အံဂိတ်လၢ်, 2c, 4m,3c.

Impost, *n.* အဖွၢ်လၥ်, 5c,3c,3c.

Improve, *v. t.* ဂ့ၢ်ယိၣ်ဒိလၣ်လီ, 3c,3m,4o,1c; *v. i.* ဒိလၣ်လီမၢး, 4o,1c,4c.

Impudent, *a.* အခၣ်အံမိးတၢ်အုၢ်တၢ်အၢ်, 1c,2c,4c,4o,4o,4o, 1o, အခၣ်ဂ့တ်ဂ့ခၣ်, 1o,4c,1o.

Impugn, *v. t.* ထိၣ်, 1m.

Impute, *v. t.* လတ်ဝၢ်လွၢ်အခၣ်သိၣ်, 3o,5c,3c,1c,2o.

In, *prep.* ခၣ်, 4c, ဟၢခၣ်, 3c,4c.

Incessant, *a.* အခၢ်တ့ၢ်သ့ၣ်အံၤထတ်, 1c,2c,2c,2c,2o.
Incident, *n.* လွၢ်တၢ်, 3c,4o.
Inclination, *n.* တၢ်အခၢ်လဲ, 4o,1c,5o, ဝ့ၢ်သၣ်ဒၢ့, 2c,5c,2c.
Incline, *v. i.* ရ့ၣ် 3c, လဲ 5o.
Inclose, *v. t.* လွံၣ်ဃှၤပ်လေၢ်ဒိတ်ဝဲ, 5c,3c,3o,4c,5c, လွံၣ်ဂူၢ်, 5c,5c.
Include, *v. t.* ၡၢ်ခၢ်ပၢ့ၤ, 3c,3c,4c, အှံ, 1o.
Income, *n.* ဧိၣ်ခၢ်ခၢ်, 4c,3c.
Incommode, *v. t.* ဂ့တ်ၡၢ်ယူၤယဲပ်, 4m,3c.2c,2o.
Inconsistent, *a.* အခၢ်အံၤဒိလ့ၢ်လွံၣ်ခၢ်, 1c,2c.3o,4c,2c.
Increase, *v. t.* ယှၢ်ထိၣ်ခံမၢ့ၤ, 2c,3o,1c,4c; *n.* အခၢ်ဒိခၢ်တိၣ်ခၢ် ဒိခၢ်ဃှၤခၢ်, 1c,1m,4c,1m,4c.
Indicate, *v. t.* လိၣ်ခၢ်, 5c.1o.
Indigent, *a.* အခၢ်ယာ်အခၢ်ယာ်ခၢ်, 1c,3o,1c,1o.
Indignant (be), *v. i.* တၢ်လ့ၣ်မဲခဲလအွဲာ်, 4o,1c,3c,3c,5c,2c.
Indigo, *n.* ဂူခၢ်, 4o.
Indite, *v. t.* လိၣ်လိာ်, 2c,3c.
Individual, *n.* ဖ့ၢ်လိၢ်ဖွဲ, 5c,1m,4c, အခၢ်လိၢ်ဖွဲ, 1c,1m,4c.
Indolent, *a.* ခခၢ်, 5o, အိၣ်ခၢ်, 1o.
Indorse, *v. t.* ထပ်တိၢ်လာ်မတ်သ့ၣ်ထိၢ်ယာ်ဲ့ၤ, 3o,3o,3o,3o,2c,3o, 2o,3c.
Induce, *v. t.* လုၢ်အၢ်လေၢ်လဲ, 4c,1c,3o,3c.
Indulge, *v. t.* ပခၢ်အခွၢ်, 1c,5c,5o; — in, မှခၢ်ပျ့ၢ်, 3o,2c.
Indurate, *v. t.* ဂ့တ်ၡၢ်ဘိလ့ၢ်, 4m,3o,2o, *v. i.* ဘိလ့ၢ်မၢ့ၤယူ, 2o, 4c,2c.
Industrious, *a.* အခၢ်လုံလဂ့တ်, 1c,4c,5c,4m, အခၢ်ဖဲဘူၢ် လၢ့ၤဂ့တ်, 1c,5c,4c,4c,4m.
Inevitable, *a.* အခၢ်ဒိခၢ်ထခၢ်ပေ့ၢ်အံၤဒေ်အံၤဒိၢ်လဲ, 1c,1m,3c, 4c,2c,3o,2c,3o,3c.
Infallible, *a.* အခၢ်အံၤယိတ်အံၤဒိၢ်လဲ, 1c,2c,4c,2c,3o,3c.
Infant, *n.* လုာ်အွခၢ်ဘိခၢ်ခံ, 3c,2c,1c,4o.

Infantry, *n.* ၵုၼ်သိုၵ်ပႇတိၼ်, 4o,4c,1c,1c.
Infectious, *a.* ဢၼ်ၸၼ်လႆၵွၼ်ၸိုဝ်ၶႄတင်ၸိုၵ်တင်ၽၼ်, 1c,3o, 4c,1o,5o,2c.4o,4m,4o,1m.
Inferior, *a.* ဢၼ်ၸႂ်, 1c,5o.
Infest, *v. t.* ယၢယၢဝ်, 5c,5o.
Infinite, *a.* ဢၼ်ၶေႃႇတ, 5c,2c,5c, ဢၼ်ဢမ်ႇမီးတီႈသုတ်း, 1c,2c, 4c,3c,4c.
Infirm, *a.* ဢၼ်ဢမ်ႇမၼ်ဢမ်ႇၶိုင်, 1c.2c,3c,2c.2o, ဢၼ်ဢမ်ႇမီးႁႅင်း, 1c,2c,4c.4o.
Inflame, *v. t.* လႆၾႆႇ, 4c,4c, တုတ်ၾႆႇ, 2c,4c, ႁဵတ်းမႆႇ, 3c, 1c,3c.
Inflamed, *a.* ဢၼ်မႆႇဢၼ်သိုပ်ႇ, 1c,3c,1c,2o.
Inflict, *v. t.* ပၼ် (တီႈ), 1c,2o.
Inform, *v. t.* မွၵ်ႇလၢတ်ႈ. 2o,3o, သင်လၢတ်ႈႁူႉ, 2c,3o,2c.
Informal, *a.* ဢၼ်ဢမ်ႇမီးၵႃႈၸွမ်းၶေႃတုင်လႅင်ႇဢုပ်ႇပၢၼ်, 1c,2c,3o,4c, 2c,4c,2o.5c,5c,2c.
Infuse, *v. t.* ၶဵဝ်ၶႅၼ်ဝႆႉ. 3o,5c,5c.
Ingenious, *a.* ဢၼ်လၵ်ႉလႅမ်, 1c,4c,1o, ဢၼ်ၸၢၼ်ၾႆႇ, 1c,2o,1o.
Inhabit, *v. t.* ယူႇသဵင်သဵင်, 2c,2c,2c.
Inhabitant, *n.* ၵေႃႉဢၼ်ယူႇသဵင်သဵင်, 5c,1c,2c,2c,2c, ၵုၼ်ဝၼ်ၵုၼ်မိူင်း, 4o,3o,4o,4o.
Inhale, *v. t.* ထုၵ်ႇၸွမ်းၶဝ်ႈ, 3o,1c,3c.
Inherit, *v. t.* ၶႂ်ႇဢဝ်မူၼ်ႇ, 2o,5c,2o.
Inheritance, *n.* ဢုၵ်ႉလႃႈဢၼ်ၽၼ်ဢမူၼ်ႇ, 3c,2c,1c,1m,5c,2o.
Injure, *v. t.* ႁဵတ်းၸႂ်, 3c,5o, ႁဵတ်းၸိုၵ်, 3c,4m.
Injustice, *n.* ဢမူႇဢၼ်ဢမ်ႇတြႃး, 5c,5c,1c,2c,4c.
Ink, *n.* ၼမ်ႉမိုၵ်ႉ, 5c,5c.
Innocent, *a.* ဢၼ်ၽၵ်ႉလွတ်ႈဢၽြိတ်ႈ. 1c,4o.3c,5c,3o.
Inquire, *v. t.* ထၢမ်ထႆ, 3c,1o, ၸိတ်ႈထႆ, 3o,1o.
Insane (be), *v. i.* ယွင်ႈ, 2c.

Inscribe, *v. t.* ဘၣ်တ့ၢ်လိာ်ဖှိာ်ခရၢတၢ်သွဲ, 1c,1c,3c,5o,5c,[2c,2o,2c.
Inscription, *n.* ဟံၣ်ပေၢ်, 4c,4o.
Insect, *n.* ဒိၤ, 4o.
Insert, *v. t.* သွဲ, 2c.
Inside, *n.* ဟၢ်ခၣ်, 3c,4c.
Insinuate, *v. t.* လတ်သၣ်ငၣ်မခၣ်, 3o,1o,1o,4c.
Insolent (be), *v. i.* ထွာ်ဟၢ, 2c,4c.
Inspect, *v. t.* လူတ့ၢ်လှ်, 1c,4o.
Instant, *n.* ဘိပ်ဖျခၣ်ဒ့, 5o2c3c; —ly, ဟံလိဒ်, 4c,1m.
Instead of, *prep.* တၢ်တုၥ်, 1o,1c.
Instigate, *v. t.* တိာ်ယုၢ်, 4c,4o.
Institute, *v. t.* တော်, 2o, လိယၢ်ဝၣ်, 2c,2o,5c; *n.* ဘုပဒေါ်ကြၢါး, 5c,5c,2o,4c.
Instruct, *v. t.* သၢ်သ္ဘခၣ်ပခၣ်, 2c,1c,1c, သၢ်လုတ်ဝၣ်, 2c,3o,5c.
Instrument, *n.* နိၣ်ပိၢ်, 3o,1o.
Insult, *v. t.* ဂ္ၢ်ဖၢံရှၥ်သေၢ်ဟ့ၥ်ယံ, 4m,2c,2c,2c,1c,1c.
Insurrection, *n.* တၢ်ဘၢခၣ်ပုၢ်ဟခၣ်, 4o,1c,2o,2o.
Integrity, *n.* တၢ်ဘၢခၣ်သိုၥ်တော်, 4o,1c,3c,2c.
Intellect, *n.* ၡၢခၣ်, 2o.
Intelligible, *a.* ဘၢခၣ်ဗိခၣ်ဘၢခၣ်လိဂ္ၤလၣ်, 1c,1m,1c,1c,5c,3c.
Intend, *v. i.* ဟံၣ်ပွၢ်, 2o,1c, မိးတၢ်ဟံၣ်တၢ်ပွၢ်, 4c,4o,2o,4o,1c.
Intercede, *v. t.* ဂ္ၢ်ဟုခၣ်ဝုၢ်ဟၢ်; 4m,4o,3o,1o, ယွခၣ်ပုခၣ်မခၣ်, 4c,3c,4c.
Intercept, *v. t.* ငေ်ဂ္ၢ်ပ်လေၢ်တိ, 5o,5c,3o,5c.
Interchange, *v. t.* ခငၢ်ဟခၣ်ဟခၣ်လိဟၢ်ဟခၣ်လၣ်ဟခၣ်, 2c,1c,1c,3o, 1c,3o,1c.
Intercourse, *n.* တၢ်ဘၢခၣ်ဂ္ၤံပွၢ်ဟခၣ်, 4o,1c,3o,4c,1c.
Interest, *n.* ဒိမခၣ်, 3c,4c.
Interfere, *v. i.* တိၥ်ထုဟၢ်, 5o,2c, ခၥ်လေၢ်ဂ္ၢ်တ်ဘၢမုပိခၣ်, 3c,3o, 4m,5c,5c,3o.

Interior, *n.* ၡၢတီခၣ်, 3c,3c,4c.
Interject, *v. t.* သူၣ်သွၣ်ဝ့ၡၢတီဝ့ၣ်ၡၣ်, 4o,2c,5c,3c,3c,3o,1o.
Interlace, *v. t.* ဃေၢ်လေ, 4c,4o.
Intermit, *v. i.* ဂ္ဂၢတ်, 2o, ဂိတ်သၥ်, 4c, 4c;—tent fever, ခၜ်ဗိလ့်ဝခၢ်, 1o,5m,4c.
Interpret, *v. t.* ပျၢၢ်ဟ့ံ, 2o,4o, ပျၢၢ်အၥခၜ်, 2o,5c,3o.
Interpreter, *n.* ၯခၢ်ပျၢၢ်ဟ့ံ, 4o,2o 4o.
Intervene, *v. i.* ခဝ်ၡၢခၣ်ၡ်ဝ့ၣ်ၡၣ်, 3c,3c,4c,3o,3o,1o.
Interrogate, *v. i.* ထိတ်ထံထိတ်တုလ့်, 3o,1o,3o,4o.
Interrupt, *v. t.* တိပ်တတ်, 4o, 4c; ၔှၢ်ဒိလ့်, 5o,1o.
Intersect, *v. t.* ခ့ၣ်, 1o.
Intestines, *n.* သ့, 3c.
Intimate (be), *v. i.* ဗိခၢ်ၔှေၢသေမိတ်ဂိဝ်ၡခၢ်, 1m,5c,3c,3c, 4c,1c, ပခၢ်သ့ၣ့, 1c,1o,1o.
Intimidate, *v. t.* ဂ့တ်ဂ့ၯဝ်, 4m,3c,1c.
Into, *prep.* ၡၢတီခၣ်, 3c,3c,4c.
Intoxicated (be), *v. i.* မဝ်လဝ်, 4c,3c.
Intractable (be), ထ့ၣ်ဘိလ့်, 1c,2o, သၣ်သွၢ်လေၥံလ့လ့, 2c, 1c,3o,2c,3c,3c.
Introduce, *v. t.* သ့ၣ်, 2c, သ့ၣ်သ့ၣ်, 4o,2c.
Intrude, *v. i.* ယၣ်ၥံဒိးအၥခ့ၣ်လေခဝ်, 4c,2c,4c,5c,5o,3o,3c.
Intwine, *v. t.* ဘိဝ်ဖ့ံ, 3m,4c.
Inundate, *v. t.* ထံဂ့ံ, 3o,2o.
Invade, *v. t.* ခဝ်ခၣ်ဝခၢ်မိၣ်လေတိၥ်, 3c,4c,3o,4o,3o,4c.
Invaluable, *a.* ထိၥ်ၡၢထခၢ်ပေၢ်ၥံပျတ်လ့, 3o,3o,3c,4c, 2c,3o,3c.
Invent, *v. t.* ခ့ထ့ၣ်ထုပ်လေလဂ့တ်ၥွခၢ်တၣ်, 3c,1c,4o,3o,5c, 4m,1c,4o·
Inventory, *n.* လရၣ်အှၥ်လၢခ့ဝ်လိၣ်, 5c,4o,3c,2c,4c,4m.
Invert, *v. t.* ဝ့ဒိလ့်ပ်ၯခၢ်, 5c,3c,1o.

Invest, *v. t.* ခၢင်ၶုဝ်ခၢင်လိူင်, 3c,4c,3c,4m ; *mere.* ဢဝ်ႁိတ် ဢရင်ၽ, 1c,4m,5c,4o,5c.
Investigate, *v. t.* ထိတ်ထံထိတ်တုၺ်, 3o,1o,3o,4o.
Invigorate, *v. t.* ႁၢ်ၸိုၺ်မႃးၸိင်မႃး, 3c,2o,4c.1o,4c.
Invisible, *a.* ဢၼ်ဢံႁၼ်လႆ, 1c,2c.1c,3c, ဢၼ်ဢံထင်သႃး, 1c,2c,2o,4c.
Invite. *v. t.* ဝင်, 4o, ယိတ်, 3c, ၵျင်, 5c.
Invoke, *v. t.* သူတွင်, 4c,4c.
Involve, *v. t.* ၸိဝ်ၸိုၺ်. 3m,4m.
Inwards, *adv.* ၽႃႇတီၼ်. 3c.3c.4c.
Irascible, *a.* ဢၼ်ထင်လိုဝ်မႆ, 1c,3o,1c,3c.
Iron, လိၵ်, 4m.
Irregular (be), *v. i.* ဢံလွံလုၺ်ၵၼ်ဢုပတေ်, 2c,4c,3o,4o,5c, 5c,2o.
Irritable (be), *v. i.* ထင်လိုဝ်ပွတ်, 3o,1c,4c.
Irritate, *v. t.* ႁိတ်ႁၢ်လိုဝ်ဢွၵ်, 4m, 3c,1c,2o.
Is, *v. i.* ၸး, 4c, ၸၼ်, 1m.
Island, *n.* ၵုၼ်, 1c.
Issue, *v. i.* ဢွၵ်, 2c, လႆဢွၵ်, 1c,2c.
It, *pron.* မၼ်, 4c.
Itch, *v. t.* ၶုံ, 4o.
Ivory, *n.* ငႃးထင်, 4c,5o.

J.

Jackal, *n.* မႃၼေႆ, 1c,4c.
Jacket, *n.* သိဝ်, 3o.
Jacktree, *n* တုၼ်မၵ်လင်, 3o,2o,4o.
Jade, *n.* သိင်ၸိဝ်, 1o,1m.
Jaggery, *n.* ၼံထၼ်, 5c,1o.

Jail. *n.* ထွင်, 2c;—er, ထွင်မှူ, 2c,4c.
Jam, *v. t.* သတ်တိဝ်, 5c,4m.
Jar *v. t.* တိုဝ်ထုဝ်လေဝ်ႁာသၼ်, 5o,2c,3o,3c,2c.
Jaw, *n.* upper, လုဝ်ဝ်, 2c,3o; lower, လုဝ်ၸင်; 2c,4o.
Jay, *n.* ၸႃၶဝ်, 1c,2o.
Jeer, *v. i.* ႁိတ်ပျဝ်ၶုဝ်, 4m,2o,1c.
Jerk, *v. t.* လဝ်, 5c, ဒိုႁဝ်, 3c,5c.
Jest, *v. i.* ႁိတ်ပျဝ်, 4m,3o.
Jewel, *n.* သိင်လိ, 1o,1c, သိင်မြတ်, 1o,3o.
Jingle, *v. i.* မေႃယူဒိင်ဒိင်, 4c,2c,4c,4c.
Jinjal, *n.* လိင်, 2c.
Join, *v. t.* လဝ်, 4c, သိုဝ်, 2c, ပ်ႃ, 1c.
Joint, *n.* ပွင်, 3c; *a.* ဢၼ်ပိုင်ၼင်ၸၼ်, 1c,2o,2c,1c.
Joist, *n.* တုင်ဢွၼ်, 1o,2c.
Joke, *v. i.* ႁိတ်ပျဝ်, 4m,3o.
Journey, *v. i.* ၵွႃတင်, 2c,4o.
Joy, *v. i.* လုံ, 4o, သိုဝ်, 4o: *n.* ဝိတိ, 5c,5c.
Judge, *v. i.* လိယင်တိပ်တတ်, 2c,2o,4o,4c. တုဝ်ၸင်လို,4o,1c,1c.
Judgment, *n.* လိဝ်တင်ဢၼ်လိယင်, 3c,4o,1c,2c,2o.
Juggler, *n.* လဝ်မျဝ်လေ, 3c,3o,5o.
Juice, *n.* ယင်, 1o, ၼႆ, 5c.
Jumble, *v. t.* လေႃလေဝ်ယုင်ယွင်, 4c,4o,2c,3c,1c.
Jump, *v. i.* ဝိလ်, 1o, ၵျဝ်, 4c.
Junction, *n.* တိဢၼ်လဝ်, 3c,1c,4c, တိဢၼ်သိုဝ်, 3c,1c,2c.
Jurisdiction, *n.* ဢႃၼႃ, 2c,2c, ဢၼ်ၶဝ်ပႃးၼ်တင်ဢၼ်လိယင်
ဢုပ်ပိုင်, 1c,3c,4c,4c,4o,1c,2c,2o,5c,2o.
Just (be), *v. i.* သိုဝ်တေႃ, 3c,2c.
Justice, *n.* တြႃး, 4c.
Justify, *v. t.* ၶေၼ်ပျႃးလွင်ဢၼ်မၼ်ဝိလ်, 1o,4c,3c,1c,2o,3o.
Jute, *n.* ပေႃ, 1c.

K

Karen, *n.* ယၤ, 4o.
Keen (be), *v. i.* ထ်ၢ့လီခ်ၢ, 1o,1c,2c, လ္ပ်ၡၤယှ်, 1c,4o,2c.
Keep, *v. t.* သီဝ့, 4c,5c, လိၤဝ့, 5m,5c, ယၤအံအပ်လေ်ယှူ, 4c,2c,3o,3o,2c;—er, ၯခ်ၣ်ပ္ၢ်, 4o,5c.
Kerchief, *n.* ၶိလှ်ၡူဝ်, 4m,1c; hand—, ထ်ၢ့လိတ်, 3c,5m.
Kernel, *n.* ၶိလှ်, 1o.
Kettle, *n.* မေၢ်ခဲံအုခ်ၣ်, 3c,5c,2c; tea—, အှ္ဂံခဲံခ်ၢ်ၤ, 1c,5c, 3m, ၓ့, 4c.
Key, *n.* သေၢ်. 4c;—hole, ၡူသေၢ်, 4c,4c.
Kick, *v. t.* ၐိတ်, 5c, ထိပ်, 2c.
Kill, *v. t.* အဝ်တ့, 1c,1o.
Kiln, *n.* တဝ်အုတ်, 1c,2c.
Kind, *n.* မျုဝ်, 4c; *a.* အခ်ၣ်ခ့ၡ်တ်ၥျူလူ, 1c,3c,4m,4c,4c.
Kindle. *v. t.* အဝ်ထ်ၢ့ထပ်, 1c,4c,4c, သ္ပ်ထ်ၢ့, 2c,4c.
Kindness, *n.* ၥျူလူ, 4c.4c, သယေၢ်အခ်ၣ်ခ့ၡ်တ်ၥျူလူ, 5c,4c, 1c,3c,4m,4c,4c.
King, *n.* ၡခ်ၣ်ၡေၢ်ခံ, 1c,1c,4c;—dom, သိုၤလိုၤဝခ်ၣ်ၑိုၤ 2c,3c, 3o,4o.
Kiss, *v. t.* ၮ့ုံ, 1o, လုပ်, 2c.
Kite, *n.* ၡူၤ, 5c.
Knave, *n.* ဟေ့အခ်ၣ်ၐိတ်လိလှ်, 5c,1c,5o,1o.
Knead, *v. t.* ၮ့ုတ်, 3o.
Knee, *n.* ၡူဝ်ခဝ်, 1c,2c:—pan, မဟ်ခ်ၣ်ၡူဝ်ခဝ်, 2o,4c,1c,2c.
Kneel, *v. i.* ၡပ်ခဝ်, 5c,2c.
Knife, *n* ၐိတ်, 3c.
Knob, *n.* တုံ, 2c.
Knock, *v. t.* တ္ဂ့, 2c, တိုဝ်ထုဟ်, 5o,2c.

Knot, *n.* ပှံ, 1o; in wood, တၢ်, 1c.
Know, *v. t.* ၡ, 5c, ၡလၢ်, 5c,4c, ၡလိၣ်, 5c,3o.
Knowledge, *n.* ၦတတ်ဒိၣ်ရှၢ်, 5c,3o,2c,2c.

L

Labor, *v. i.* ဖှိတ်, 4m; *n.* တၢ်ဖှိတ်, 4o.4m.
Laborious (be), *v. i.* လၢ်ဖှိယပ်လ့ၣ်ခၣ်လ့ၣ်, 3o,3c,2o,1c,1o,1c.
Labyrinth, *n.* ဝၢ်ဟပၢ်. 2c,5c,2c.
Lac, *n.* ခၢ်, 3c; သိရှ်ဒ့ၢ်, 1o,3c.
Lace, *n.* လၢ်, 2c.
Lack, *v. t.* လုဝ်, 2c, ယၢ်လုဝ်, 4c,2c.
Ladder, *n.* ခၣ်လ, 3c,1c.
Ladle, *n.* သိ, 3o.
Lady, *n.* ၼၢ်, 4o.
Lake, *n.* ၼွၢ်, 1c, ဖိၢ်, 2o.
Lame (be), *v. i.* တိခၣ်လု, 1c,5c.
Lament, *v. i.* ပွၢ်မိုခၣ်, 5c,2o.
Lamp, *n.* ဝခၣ်ယ်, 2o,4c;—black, ခံမိုဟ်ခံမခၣ်, 5c,5c,5c,4c.
Land, *n.* ဟုၢ်. 4c, လိခၣ်, 1c;—ing place, တိုဝ်တၢ်, 5c,3c,;—
lord, လဝ်လိခၣ်, 3c,1c; *v. i.* မိုခၣ်ဟၢ်ခိုဝ်ဟုၢ်, 3c,3c,1o, 4c; *v. t.* ဖာဝ်တၢ်ဟၢ်ခိုဝ်ဟုၢ်, 1c,2o,3c,1o,4c.
Lane, *n.* ကိဝ်, 2c.
Language, *n.* ကိံ, 4o, ကိံယ်ၢ်သၢ်, 4o,2c,2c.
Lantern, *n.* ၡခၣ်ယ်, 4o,4c.
Lap, *n.* ဝၢ်ခၢ်, 3o,1c; *v. i.* သွခၣ်ဟံဟခၣ်, 5c,4o,1c.
Lard, *n.* မခၣ်မှု, 4c,1c.
Large (be), *v. i.* ယှ်, 2c.
Last, *a.* ဖခၣ်လိုခၣ်လၢ်, 1c,4c,1c; *v. i.* တော်ယူ, 2o,2c.
Late (be), *v. i.* တုဟ်လိုခၣ်, 4o,4c.

Lathe, *n.* ထိရှ်, 3m.
Latter, *a.* အခၣ်ဝံခၣ်ပှၤလၚ်, 1c,1m,3c,1c.
Laudanum, *n.* ခဲယၢၦဖိခၣ်, 5c,3c,2c.
Laugh, *v. i.* နုဝ်, 1c.
Launch, *v. t.* အဝ်ကျိဝ်သၚ်ယေၢ်ချူးလုၚ်, 1c,4o,4o,4c,4c,4o.
Lavish (be), *v. i.* လ့လုၚ် 2o,1o.
Law, *n.* တြၢး, 4c, ထံမသတ်, 2c,5c,3o, အုပတေ်, 5c,5c,2o.
Lawful (be). *v. i.* ဗိခၣ်လွံခၚ်တြၢး, 1m,4c,2c,4c;
Lay, *v. t.* ဝ့, 5c, ချူးဝ့, 4c,5c.
Lazy (be), *v. i.* ခၣ်, 5o, အိုခၣ်, 1o.
Lead, *v. t.* အဝ်သုၚ်, 1c,2o.
Lead, *n.* ထိုခၣ်, 4c.
Leaf, *n.* နဲ, 1c.
Leak, *v. t.* ဂျဝ်, 3c.
Lean, *a.* အခၣ်ယွံ, 1c,1c; *v. i.* လ့ဂှ်, 5o,3c.
Leap, *v. i.* ဗိရှ်, 1o, ဆွၢဟ်, 4c;—over, ဆွၢဟ်ခံ, 4c,3o.
Learn, *v. t.* သွခၣ်အဝ်, 1c,1c.
Lease, *v. t.* အဝ်ဟၠမခၣ်လဲၚ်အဝ်, 1c,3c,4c,3o,1c.
Leather, *n.* ခၚ်, 1c.
Leave, *v. i.* အွဟ်ဒွၠ, 2c,2c; *v. t.* ဂ့ၢ်ဟိုတ်ဟျခၣ်ဝ့, 3c,4c,2o,5c,
လုခၣ်, 5c; *n.* အခုၚ်, 5c,5o.
Leech, *n.* ဗိၚ်, 1c.
Left, *a.* ထ့သ့, 2o,5o.
Leg, *n.* တိခၣ်, 1c.
Legal, *a.* အခၣ်ဗိခၣ်လွံခၚ်ထံမသတ်, 1c,1m,4c,2c,2c,5c,3o.
Legislate, *v. i.* ထီယၚ်ဂ့ိတ်ထုၚ်ဝ့, 2c,2o,4m,4c,5c, ဝ့အုပ
တေ်, 5c,5c,5c,2c.
Legitimate, *a.* အခၣ်လိုဝ်လဲ့, 1c,3c,3c, အခၣ်လဟ်ထပ်လေ်ဟိုတ်
ဂ့ခၣ်ခၠေခၚ်ခၣ်, 1c,3o,3o,3o,2o,1c,3c,5c.
Leisure (have), *v. i.* တခၣ်, 4c.

Lemon, *n.* မၢၵ်ၵိုၼ်သုံ, 2o,3c,3o ;—grass ၶႃႁွမ်, 4c,1c.
Lend, *v. t.* ပၼ်ယိမ်, 1c,1c, ပၼ်ယိမ်, 1c,1c, ပၼ်ၵူ, 1c,3c.
Length, *n.* ၵၼ်ယၢဝ်မၼ်, 1c,4o,4c.
Lengthen, *v. i.* ယၢဝ်မႃး, 4o, 4c; *v. t.* ႁဵတ်ႁႂ်ႈမီးယၢဝ်,
4m,3c,3o,4o,4o.
Leopard, *n.* သိူဝ်ၸိုံ, 1o,3c.
Leper, *n.* ၵူၼ်ၶီႈတူတ်, 4o,1m,3c.
Leprous (be), *v. i.* ၶီႈတူတ်, 1m,3c.
Lessen, *v. t.* ႁႂ်ႈယွႆႈ, 3c,4c. ႁႂ်ႈၼႄ, 3c,2c; *v. i.* ၼေႃမႃး, 2c,4c.
Lesson, *n.* ၶၼ်ပုၼ်ၵၼ်တၢင်သွၼ်, 4o,3c,1c,4c,1c.
Lest, *conj.* ၵုမ်ႈတၢင်, 1c,4c,—prefixed to another verb.
Let, *v. t.* ပၼ်ဢဝ်ၶၢင်, 1c,5c,5o, ပၼ်ထဝ်, 1c,3o.
Letter, *n.* တူဝ်လိၵ်ႈ, 1c,3c, ၽိၵ်ႈၶရႃ, 5c,5o,2c, လိၵ်ႈ, 3c.
Level (be), *v. i.* ပဵင်း, 4m.
Lever, *n.* မႆႈၵုၺ်, 5c,5c.
Levy, *v. t.* ၸႃႈၸိၼ်, 2c,4c, ၸႃႈၵုၼ်, 2c,4o.
Liar, *n.* ၵေႃႈၵၼ်လၢတ်မုသႃ, 5c,1c,3o,5c,2c.
Liberty, *n.* တၢင်ၵၼ်ယူႇလွတ်ႈ, 4o,1c,2c,3c.
Lick, *v. t.* လေႃ, 4c.
Lie, *v. i.* ၼွၼ်ၽိင်ယူႇ, 4c,3c,2c; *n.* မုသႃ, 5c,2c.
Life, *n.* ၵၢၼ်သၢၵ်ႈ, 5c,3o.
Lift, *v. t.* ယုၵ်ႈ, 5o, ယွင်, 3c.
Light, *n.* ၵၼ်လႅင်း, 1c,4o, ဝၼ်ၸႃႈၵၼ်တႃႇ, 2o,4c,1c,3c;
v. t. တႃႇ, 3c, ႁႂ်ႈလႅင်း, 3c,4o, (weight), *a.* ၵၼ်မဝ်, 1c,4c.
Lightning, *n.* ၸႃႈမိပ်, 5c,3o.
Like, *v. t.* ၶိူၵ်ႈ, 3o, မိုၼ်ၵၼ်, 1o,1c; *adv.* လိူဝ်ၶေႃ, 5o,2c.
Liken, *v. t.* ၵဝ်ၵပိုၼ်ႇတိၵ်ႈ, 1c,5c,2c,3o.
Likeness, *n.* ပိုၼ်ႈႁၢင်, 2c,3o, တၢင်ၵၼ်မိုၼ်ၵၼ်, 4o,1c,1o,1c.
Lily, *n.* မွၵ်ႈမုဝ်, 2c,1c.
Limb, *n.* (of body), ၵၢင်ၵႃ, 2c,2c, (of tree), ၽင်, 2c, ၶႃ, 3c.

Limber (be), *v. i.* ဖုၣ်ဖွၣ်, 3c,2c.
Lime, *n.* ထုၣ်, 1c;—kiln, တၢ်ထုၣ်, 1c,1c; fruit, မၢ်ယံၤ, 2o,3c.
Limit, *n.* တိၢ်အၣ်ခၣ်အၣ်ဖိလၢ်, 3c,1c,3c,1c,3o; *v. t.* မ့ဝ့, 1o,5c.
Limp, *v. i.* ပ့ခဲယဲခဲယဲဖွၤ, 1c,5o,5o,5o,5o,2c.
Line, *n.* ထံၢ်, 1o.
Lineage, *n.* ဖျၢၢ်လိၢ်နိၢ်သိပ်သိပ်တံတံ, 4c,5o,4o,2c,2c,1o,1o.
Linger, *v. i.* ၦိတ်ဖွ့ၦိတ်ထိုၣ်, 4m,3c,4m,4o.
Lining, *n.* ဖှၣ်ခၣ်, 4c,4c.
Link, *n.* တုၣ်လိၢ်တုၣ်ဒၤ, 2o,3o,2o,3c; *v. t.* အၢ်တုၣ်ဖွၣ်ဟၣ်, 1c,2o,5c,1c,
Lion, *n.* သၣ်သိ, 2o,3c.
Lip, *n.* (mouth), သိသုပ်, 2c,4o; (vessel) ခွပ်မၣ်ၦိမၣ်, 2c, 4c,4c,4c.
Liquefy, *v. t.* နိၢ်, 2c.
Liquid (be), *v. i.* ဖိၣ်ခံဝ့, 1m,5c,5c; လိပ်ဖိၣ်ခံ, 3o, 1m,5c.
Liquor, *n.* သၢ်, 3c.
Liquorice, *n.* နိၢ်ဝၣ်, 4o,1o.
List, *n.* လရၣ်အၣ်မတ်မ့လိလ်တံဟၣ်, 5c,4o,1c,3o,1o,2o,4o,1c.
Listen, *v. i.* ထွံ, 2c.
Lithe (be), *v. i.* ဖုၣ်ဖွၣ်, 3o,2c.
Little (be), *v. i.* (size), လိၢ်, 5m, ခွ့, 5c; (quantity), ဖှၢ်, 2c.
Live, *v. i.* အသၢ်လိပ်ယူ, 5c,3o,4c,2c.
Livelihood, *n.* လွၣ်တၣ်အၣ်လိၣ်အသၢ်, 3c,4o,1c,5m,5c,3o.
Lively (be), *v. i.* ခၣ်ဖှ်မၢ်လိ, 1c,4c,1c,1c.
Liver, *n.* တပ်, 4c.
Lizard, *n.* လိၣ်ၦျၣ်, 5o,4o, အၢ်လိၣ်, 2o,4o.
Load, *n.* ဝုၢ်, 4c; *v. t.* တၣ်ဝုၢ်, 2o,4c.

Loaf, *n.* ဂျုလ်ခဝ်မုၼ်, 2o,3c,4c.
Loathe, *v. t.* လိၵၢင်ၽိတ်သိတ်, 1c,3c,2m,2m.
Locate, *v. t.* လိုၽ်တီယူတီသဝ်သေလေ်ချူးဝ်, 3o,3c,2c,3c,4c,1c, 3o,4c,5c.
Lock, *n.* ၵျုၼ်သေႃ, 4o,4c: *v. t.* ခတ်သေႃ, 4c.4c.
Locust, *n.* မိင်ၸိင်, 4o,4o.
Lodge, *v. i.* ယူ, 2c, ၵွၼ်ပိင်, 3c,3c.
Loft, *n.* ၵၢၼ်ၶိုဝ်, 5o,1o.
Log, *n.* တုံမ်, 1c,5c.
Loins, *n.* ၽိဝ်, 1o.
Long (be), *v. i.* (dimension), ယဝ်, 4o; (time), ၵျုင်, 1c.
Look, *v. i.* တုလ်, 4o ;—for, မွင်, 4c.
Loom, *n.* ၸီ, 2c.
Loose, *v. t.* လိတ် 3c, ၽေ, 3o, ပွ်, 2c; be—, ယၢၼ်, 4o.
Loquacious (be), *v. i.* သုပ်ၶံ, 4o,1c.
Lord, *n.* ၸဝ်, 3c.
Lose, *v. t.* သုံ, 4c, ခံတၢင်သုံ, 2o,4o,4c.
Loss, *n.* တၢင်သုံ, 4o,4c.
Lots (cast), *v. i.* တုၽ်ၸေႃႉၵွၽ်, 4o,2c,3c.
Lotus, *n.* မွၽ်မုဝ်, 2c,1c.
Loud (be), *v. i.* သိင်ၵိင်, 1m,4o.
Louse, *n.* ၵဝ်, 1c; body, မိလ်, 4m.
Love, *v. t.* ၵၽ်, 5c, ၵၽ်မိင်, 5c,4o.
Low (be), *v. i.* တီ, 2o;—priced, ၽႃၽေ, 3c,2c; sound, သိင်လိၽ်, 1m,5m.
Lucid (be), *v. i.* သႂ်လိ, 1c,1c.
Lucky (be), *v. i.* လၢတေႃလေ်ထုပ်, 4c,2c,3o,4o.
Lucrative (be), *v. i.* ၽၵျုဝ်ယႂ်ၽၵျုဝ်ၸွင်, 5c,4c,2c,5c,4c,3o.
Lull, *v. i.* ၶၼ်ၵွႃ, 1c,2c; *v. t.* ၵၢၼ်ၵွႃ, 3c,1c,2c.
Lumbago, *n.* ၽိဝ်ၶုပ်, 1o,4o.

Lump, *n.* ဇွၢ်, 3c.
Lungs, *n.* ပွတ်, 2c.
Lure, *v. t.* လုဝ်ၡၢဝ်ချေါ်ၡၢဝ်, 4c,1c,4c,1c.
Lust, *n.* ဘိလေဝ်သ့ၢ, 5c.2c.2c.
Luxuriant (be), *v. i.* ဗၢ်ပုၤ်, 1m,4o.
Luxury, *n.* တၢ်ၡၢၢ်မုၢ်ပျေါ်ခၢ်ၡၢမုဟ့ၢမဟုၤ်, 4o,1c.3o,2c,4c,
5c,5c,2c,5c,2c, တၢ်ဘိၢ်ၡၢၢ်မၢ်လီ, 4o,1c,1c,4c,1c.
Lye, *n.* ခံၢ်လၢ်, 5c,2c.

M

Machine, *n.* စိၤ်လတ်, 3o,3o.
Mad (be), *v. i.* ပွၢ်, 2c.
Madam, *n.* ခၢၤ်, 4o,
Madden, *v. i.* ပွၢ်ဖွ့ၢ, 2c,2c; *v. t.* ဍၢ်ပွၢ်ဖွ့ၢ, 3c,2c,2c,
Magazine, *n.* တိုဘ်ယၢ်တ့ၢ, 3o,2c,2c.
Maggot, *n.* ခွၢ်, 1c.
Magic, *n.* မေါ်, 2c.
Magnet, *n.* သၢ်လိဘ်, 2o,3o.
Magnificence, *n.* မုၢ်ယုၤ်ၡၢ့ၢခၢ်ယေါ်, 1c,4c,2c,5c,2c.
Magnitude, *n.* ၡၢၢ်လိဘ်ၡၢၢ်ယှ်မၢ်, 1c,5m,1c,2c,4c.
Maid, *n.* သဝ်, 1o; old, သဝ်ဖှ်, 1o,2o.
Mail, *n.* လိဘ်လ့ၢတိဘ်, 3c.2c,3o.
Main, *a.* ၡၢၢ်ဗၢ်ၡၢၢ်ယှ်ၡၢၢ်လုၤ်, 1c,1m,1c,2c,1c,1o.
Maintain, *v. t.* လိၤ်လူ, 5o,1c,ဟံထွဘ် 5c,3o, ခံလရိဝ်, 2o,5c,3c.
Maize, *n.* ဖဝ်ဖေ, 3c,2o, ဖဝ်ဟဝ် 3c,2o.
Majestic (be), *v. i.* ဒိးမုၢ်ယှ်, 4c,1c,2c.
Majesty, *n.* တၢ်ၡၢၢ်မုၢ်ယှ်မုၢ်သုၤ်, 4o,1c,1c,2c,1c,1c;
your, လဝ်ဂ့ဝ်, 3c.4c.
Majority, *n.* မုဘ်းဒ့ၢယေါ်ဂ့ါတ်သွၤ်မုဘ်လေဝ်မုဘ်ၡၢၢ်ခံခၢ်, 5c,
3c,1o,4m,1c,5c,3o,5c.1c,1c,5c.

Make, *v. t.* ဒိတ်, 4m, ဒ်မိၣ်, 3c,1m.
Male, *n.* ဖိၣ်, 3c, ပေါ်,3c; *a.* အခွၣ်ပိခွၣ်အခွၣ်ဖိၣ်, 1c.1m,1c,3c.
Malevolent (be), *v. i.* အံၤခရေလုၣ်, 2c,2c,2c, သီးဆၢ်, 3c,5c.
Malicious (be), *v. i.* ဝ့ၤလၢ်ဒိတ်တၣ်ယိတ်, 5c,1c,4m,4o,4c.
Mallet, *n.* ဒွၣ်တွၢ်, 5c,2c.
Man, *n.* ပှၤခွၣ်, 4o, ပှၤခွၣ်လၢ်, 4o,4o, ဖိၣ်လၢ်, 3c,4o;—kind, မှါ်ပှၤခွၣ်, 4c,4o.
Manage, *v. t.* လီယၣ်, 2c,2o, ခံဒိတ်အမှၤဖိဘ်လၢ, 2o,4m,5c,5c, 5c,5c.
Mane, *n.* ပှၢ်, 3c.
Mange, *n.* ဍၣ်, 3c.
Mango, *n.* မၢ်မုၣ်, 2o,3o.
Maniac, *n.* ပှၤခွၣ်ယွၣ်, 4o,2c.
Manifest (be), *v. i.* ထၣ်သါ့း, 2o,4c.
Manifold (be), *v. i.* ခၢ်ခရေါခရေါ, 1c,1c,2c.
Manner, *n.* ခွၣ်, 4o, ထုၣ်လံၤ, 4c,2c.
Many (be), *v. i.* ခၢ်, 1c; how—, ခၢ်လၢ်, 1c,1c.
Map, *n.* ပိလိခွၣ်, 2c,1c.
Marble, *n.* မၢ်ဒိခွၣ်ယိၢ်, 2o,1c,2o.
March, *v. i.* ဒီးဂွါ, 2c.2c,
Margin, *n.* ခွပ်မခွၣ်လိၡ်မခွၣ်, 2c,4c,1o,4c.
Marine, *a.* အခွၣ်ထပ်သိၣ်ပှၤခွၣ်တၣ်ပၣ်လၢ်, 1c,3o,2o,1c,4c,2o,2o.
Mark, *v. i.* တွၣ်, 4c, မ့ၤဝ့ၤ, 1o,5c.
Market *n.* ပှတ်, 2o;—price, ခွၣ်ပှတ်, 1c,2o.
Marriage, *n.* တၣ်အခွၣ်လၢ်ထပ်သွၣ်မၣ်ဖလါ, 4o,1c,3o,3o,2c,2c 5c,2c.
Marrow, *n.* အွၢ်လုပ်, 4c,2c.
Marry, *v. i.* လၢ်ထပ်, 3o,3o.
Marsh, *n.* တိခၢ်လိုၣ်, 3c,5c,5c.
Marvel, *v. i.* အံၤ, 4o.

Mason, *n.* ဂ့ၤခၢ်အခၢ်မၢ်တၢ်အုတ်, 4o,1c,1c,2o,2c.
Mass, *n.* အခၢ်ဖိခၢ်ဖွခၢ်လုၢ်မံလုၢ်ဝ့, 1c,1m,3o,1o,3c,1o,5c.
Mast, *n.* သၢ်သၢ်ယၢ်, 1c,4o,4o.
Master, *n.* ထၢ်, 3c, ပှၤအခၢ်လၢ်အုၣ်ဖိၣ်. 5c,1c,3c,5c,2o.
Mat, *n.* သတ်, 2o; *v. t.* သိၢ်သတ်, 2o 2o.
Match, *v. i.* ဖၢ်ဂၢ်, 3o,1c; *n.* ဖၢ်ဖိတ်, 4c,2c.
Material, *n.* ပုခၢ်အခၢ်တၢ်သၢ်ဂ့တ်, 3c,1c,4c,3o,4m, *a.* အခၢ် ဖိခၢ်ရှၢ်, 1c,1c,3c.
Matron, *n.* မိၢ်ယိၢ်လုၢ်, 3o,4c,1o.
Matress, *n.* ဖၢ်ဖွၣ်, 3c,4c.
Matter, *n.* ရှၢ်, 3c, တုၢ်မခၢ်, 1c,4c, လွၢ်တၢ်, 3c,4o.
Mature, *v. i.* သုၢ်, 4c, ဖၢ်, 2o.
Maxim, *n,* ဂ့ၢ်အိၣ်ဂၢ်, 4o,2c,5c,3c.
May, *v. i.* ဖိခၢ်လၢ်, 1m,3c, မိးအခွၢ်, 4c,5c,5o; precative, ၡ —သိၢ်ဂ့ၢ်လုၣ်, 3c,1c,4c,3o.
Meal, *n.* တၢ်ခၢ်, 2c,3c;—time, မိၢ်ဖိခၢ်, 2c,1c.
Mean, *a.* အခၢ်ယုတ်ယွံ 1c,3c,4c; *v. t.* မိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ပွၢ်, 4c,4o, 2o,4o,1c, ခ့ဝၢ်, 3c.3c, အၢ်, 3o.
Meaning, *n.* အခၢ်, 5c,3o, အထိၢ်ဖိ, 5c,3c,2c.
Measles, *n.* မၢ်သိၢ်, 2o,1o.
Measure, *v. t.* ထိၢ်တုၣ်, 3o,4o, တုၢ်, 1o; *n.* ပုခၢ်တၢ်, 3c,2c, ဖိၣ်မုခၢ်, 4m,4o;—ment, ပမၢ်ခၢ်, 5c,2c,5c.
Meat, *n.* ခိၢ်, 5o.
Mechanic, *n.* ပှၤအခၢ်မၢ်တိခၢ်မၢ်ဖိၢ်, 5c,1c,1c,1c,1c.4c.
Meddle, *v. i.* လၢ်လိၢ်တၢ်ဖိၢ်ထအခၢ်အံသိၢ်ဂ့ခၢ်တၢ်တုၢ်ဂၢ်, 4c,4o,4c,5c,5c,1c,2c,2o,1c,4c,1c,2c, မိၢ်လုခၢ်လိၢ်ယိၣ်, 4c,4o,3o,4c.
Mediate, *v. t.* ဂ့တ်ဝုၢ်ဂၢ်, 4m,3o,1o.
Mediator, *n.* ပှၤအခၢ်လတ်ဝုၢ်ဂၢ်, 5c.1c,3o,3o,1o.
Medicine, *a.* ယၢ်ယၢ်, 3c.1c; to give—,ယၢ်, 3c.

Meditate, *v. t.* ႁူၺ်ပွင်, 2o,1c ; *v. i.* ၶိုၼ်ၸႂ်ဝၢၼ်ၸႂ်, 3c,1c,5o,1c.
Meek (be), *v. i.* ၸႂ်ဢုၼ်လီဢွၼ်လီ, 1c,3c,1c,2c,1c.
Meet, *v. t.* ထုပ်, 4o, ထုပ်ၵၼ်, 4o,1c, ႁူပ်, 5o.
Mellow (be), *v. i.* သုၵ်လေၵိုၼ်, 4c,3o,5o.
Melt, *v. t.* ၼိုၼ်ႁိတ်ၼမ်ႉ, 2c,4m,5c, ႁိမ်ၼမ်ႉ 3c,1m,5c.
Member, *n.* ၵၢင်ၶႃ, 2c,2c : ၵၼ်ၵၢၼ်ၶိုၼ်ၸိုၼ်, 4o,1c,3c,4o.
Membrane, *n.* ၼင်လႃႉ, 1c,1c.
Memento, *n.* ၵၢၼ်မိၼ်ၵၢၼ်ပၼ်သၢတ်ႈ, 1c,1m,1c,1c,5c,5c.
Memorandum, *n.* ၵၢၼ်မိၼ်ၵၢၼ်မၢတ်ႇမႃႉဝႃႉ, 1c,1m,1c,3o,1o,5c.
Memorial, *n.* တီႈမၢတ်ႇတီႈတွင်း, 3c,3o,3c,4c, ပၼ်ၵၢၼ်တၢင်ႇၶၢင်ႇ ၸႂ်လႃႉၶႃႉၸႂ်ထုပ်, 3c,1c,4c,4c,1c,3c,3c,1c,4o.
Memory, *n.* တၢင်ၵၢၼ်တွင်းဝႃႉ, 4c,1c,4c,5c.
Menace, *v. t.* လွင်ႇၶိုတ်း, 2c,3c.
Mend, *v. t.* ၼေမ်, 4o, ႁုပ်, 4c, ယိပ်ထေပ် 5m, 4c.
Menses, *n.* မီးယၢပ်, 4c,3o, ၵုတု, 5c,5c.
Mensuration, *n.* ၵၢတၢတ်မိင်ၸႃၵၢၼ်ထၢင်တီႈၶၢင်ထၢင်တုၸၢပ်, 5c,3o, 2c,2c,1c,3o,3o,3o,4o.
Mention, *v. t.* ၵၢဝ်လွင်မၼ်သႂ်လေႃလၢတ်, 1c,3c,4c,2c,3o,3o.
Merchandize, *n.* ၵၼ်, 2c, ၵၼ်သိမ်, 2c,1c.
Merchant, *n.* ၵၼ်ၵႃ, 4o,5c, ၵၼ်ၵႃၵၼ်ၶႃႉ 4o,5c,4o,1o.
Merciful, *a.* ၵၢၼ်ထၢင်ၵိတ်ႇလူ, 1c,3o,4m,1c.
Mercury, ၼမ်ႉၶိုၼ်လိင်, 5c,4c,4o.
Mercy, *n.* တၢင်ၵၢၼ်ၵိတ်ႇလူ, 4o,1c,4m,1c, ၵရုၼ်ႇၼႃ, 5c,5c,2c.
Merely, *adv.* ၵွႃႉ, 4c.
Merit, *v. t.* ထိုၵ်ႉ, 3o ; *n.* ၵုသုဝ်, 5c,2c, တၢင်ၵၢၼ်လီမြတ်, 4o, 1c,1c,3o.
Meritorious, *a.* ၵၢၼ်ၼံႇထိုၵ်ႉၵၢၵျူဝ်ၵၢၼ်လီ, 1c,2o,3o,5c,4c, 1c,1c.
Merry, *a.* ၵၢၼ်သုင်သိုဝ်ယုံၶုဝ်, 1c,2o,4o,5c,1c.
Mess, *v. i.* ၵိၼ်ၶဝ်လုၸၢပ်ၵၼ်, 1c,3c,3o,1c ; *n.* တၢင်ၵိၼ်ၵၢၼ်ႁူင်

ဟံလိၣ်လၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ခ့ၣ်တဲဖိၣ်, 4o,1c,1c,1c,4c,1m,3o, 2o,3c,1o,2c,3c,1c.

Messenger, *n.* ၦခၢ်လံာ်ၦခၢ်သ့ဂ်, 4o,5c,4o,1c.

Metal, *n.* သတၢ်တ့, 5c,5c.

Meteor, *n.* လၢ်ပ့ၣ်သၢ်, 1o,3c,3o, ဒီလၢ်ယွၢ်, 3c,1o,2c.

Method, *n.* တၢ်အခၢ်မဲလိၢ်ဟခၢ်ယၢ်ဟခၢ်, 4o,1c,4o,2o,1c,1c, 1c, ခဲၢ်, 4o.

Middle, *a.* ဖၣ်, 1o, ခိၣ်ဖၣ်, 3c,1o.

Mid-wife, *n.* မဲဖိၢ်, 3o,4m.

Might, *n.* ဂ့ၤ, 4o, တခၢ်ခ့ၢ်, 4c,4c.

Mild, *a.* အခၢ်အ့ခၢ်လီအွခၢ်လီ, 1c,3c,1c,2c,1c, အခၢ်ခၢ်သိ, 1c,1c,2c, လံၢ်လီ, 1c,1c.

Mildewed (be), *v. i.* သၢ, 4c.

Military, *a.* အခၢ်ထပၢ်သိၣ်ဟခၢ်တၢ်အမ့သိၢ်, 1c,3o,2o,1c,4c, 5c,5c,4c.

Milk, *n.* ခံၣ်ခ့ၣ်, 5c,4o.

Mill, *n.* လ့လၢ်, 1o; *v. t.* ခိၢ်, 3c.

Mimic, *v. t.* လူယိၣ်, 1c,3o.

Mina, *n.* small, ခ့ၢ်ဖိၢ်, 5o,2m; large, ခ့ၢ်အိၣ်, 5o,3m.

Mince, *v. t.* ယ်ၢ်, 5c.

Mind, *n.* လံၢ်, 1c, ဂ့ၤလံၢ်, 1c,1c.

Mineral, *n.* မၢ်ဂ့ခၢ်ထတၢ်, 2o,1c,3o.

Mingle, *v. t.* လေၢလေ်, 4c,4o.

Minister, *n.* ခံတၢ်လံၢ်တၢ်သ့ဂ်, 2o,4o,5c,4o,1c.

Mint, *n.* အိၤ, 1c,4c, တိၢ်အခၢ်ဂ့တၢ်တိၣ်ဟၢ, 3o,1c,4m,4o,4c.

Minute, *n.* ဖိၢ်ဒု, 5o,3c, ဟံဒု, 4c,3c.

Minutely, *adv.* လေ်လေ်လွတၢ်လွတၢ်, 4c,4c,2c,2c.

Mire, *n.* ဟံ့, 2o, အ့ၣ်, 1c.

Mirror, *n.* ထံ, 3c.

Miser, *n.* ၦခၢ်ထိ, 4o,2c.

Miserable, *a.* ဢၼ်ယၢပ်ယၢၼ်ၶႅဝ်, 1c,3o,1o,2c.
Miserly, *a.* ဢၼ်ထီႈၶိၼ်ၶႅဝ်လုင်လၢင်, 1c,2c,1m;2c,1o,1o.
Misery, *n.* တၢင်ဢၼ်ယၢပ်ယၢၼ်ၶႅဝ်လုင်လၢင်, 4o,1c,3o,1o,2c, 1o,1o.
Misfortune, *n.* တၢင်ဢၼ်ႁႆႈဢမ်ႇလီ, 4o,1c,2o,2c;1c, ဢမ်ႇမၢၼ်ႁႃလႃႇ, 5c,2c,5c,2c.
Misinterpret, *v. t.* ယၢင်ဢမ်ႇလိုဝ်ဢမ်ႇလွၵ်ႇလေႃးပၢၼ်ဢၼ်ၶႃႈ, 4c,2c,3c, 2c,3c,3o,2o,5c,3o.
Mislead, *v. t.* ႁဵတ်းပိူင်တၢင်, 3c,3o,4o.
Mismanage, *v. t.* လီယၢင်ပွင်ႁဵတ်းႁဵတ်းဢမ်ႇလီ, 2c,2o,1c,4m,3c,2c,1c.
Misplace, *v. t.* ဝႆႉတီႈပိူင်, 5c,2c,3o.
Miss, *v. t.* ပိူင်, 3o, ယိတ်, 4c; *n.* ယေႃးယိင်းဢွၼ်ႇ, 3o,4c,2c, ဢီ, 2c.
Missionary, *n.* သြႃႇဢၼ်ပွင်သႃႇသၼႃ, 2c,1c,1c,2c,5c,2c.
Mist, *n.* ၶမ်ႈၶေႃႈ, 5c,4o.
Mister (Mr.), *n.* လၵ်, 3c, ၶီ, 3c, လုင်, 4c.
Mistake, *v. i.* ယိတ်, 4c: *v. t.* ဢၵ်ယိတ်ဢၵ်ပိူင်, 1c,4c,1c,3o.
Mistress (Mrs.), *n.* ၼၢင်, 4o.
Misunderstand, *v. t.* ဢၵ်ယိတ်ဢၵ်ပိူင်, 1c,4c,1c,3o, ဢမ်ႇႁူႉ, 2c,5c.
Mix, *v. t.* ဢၵ်လေႃးလေႃးႁၢၼ်, 1c,4c,4o,1c.
Moan, *v. i.* ၶၼ်ဢီႈၶၼ်ယၢၼ်, 4o,1c,4o,1o.
Moat, *n.* ၶူး, 4c.
Mob, *n.* မူႇလိုဝ်ႁူမ်ဢၼ်ဢုမ်ဢိၵ်လွပ်ႇမေႃးမေႃး, 5c,4o,4o,1c,1o, 1m,4c,4o.
Mock, *v. t.* ႁဵတ်းပႃးၶူဝ်, 4m,3o,1c, ႁဵတ်းႁႃယေႃးႁႃမေႃး, 4m,5c, 2c,5c,2o.
Model, *n.* ပိူင်, 2c. ပိူင်ႁူင်, 2c,3o.
Moderate, *v. i.* ယွမ်ႈဢွၼ်ႇ, 4c,2c: *v. t.* ႁဵတ်းယွမ်ႈဢွၼ်ႇ, 3c,4c,2c.
Modest, *a.* လၢင်ဢႃႇ, 3o,1o.
Modify, *v. t.* မေႃးႁဵတ်း, 4o,4m.

Moist (be), *v. i.* ယိုၼ်ႈ, 4c,5c.
Mole, *n.* မႅ, 1o, တွၼ်, 2c.
Molest, *v. t.* ယၢယုၵ်, 5c,5o.
Moment, *n.* ၶိပ်ႈၸူ, 5o,5c, ၵႂႃႈၸူ, 4c,3c.
Monarch, *n.* ၶုၼ်ႁေႃႇၶမ်း, 1c,1c,4c, ၶုၼ်ၽႃၵႃႇၼၵ်, 1c,2c, 5c,3m.
Monastery, *n.* ၵျွင်, 4c.
Monday, *n.* ဝၼ်းတၢင်ႇလၢႆ, 4c,5c,4o,2c.
Money, *n.* ငိုၼ်း, 4c, ငိုၼ်းတွင်, 4c,4c.
Monk, *n.* ၵျၢၼ်း, 5c,4o.
Monkey, *n.* လိင်, 4c.
Month, *n.* လိူၼ်, 1o; — ly, *a.* ၼၼ်ႁဝ်းၵူႊလိူၼ်, 1c,1m, 3c,1o.
Monument, *n.* ၵွင်မၵ်ၼုတ်, 1c,2o,2c, ၵွင်မၵ်ၵိၼ်, 1c,2o,1c.
Mood, *n.* ၸႂ်သေႃႇ, 1c,5c,4c.
Moon, *n.* လိူၼ်, 1o; waxing, လိူၼ်ၶိုၼ်ႈ, 1o,2c; full, လိူၼ်မူၼ်း, 1o,4o; waning, လိူၼ်လွင်, 1o,3o; change, လိူၼ်လပ်ႉ, 1o,4c; eclipse, လိူၼ်မတ်ႉ, 1o,2o.
Moor, *v. t.* သိုၵ်, 3o.
Mope, *v. i.* ငပ်း, 1c.
Moral, *a.* မိၼ်ၸွမ်ႇၶၼ်ႈတြုၶးတင်ၸွမ်တင်ၵျွင်, 3o,4c,2c,4c,4o,1c, 4o,5o.
More, *a.* ယိင်မိၼ်ၶမ်ႈ, 3m,4o,1c.
Moreover, *adv.* လိူဝ်သေၶၼ်ႈၼၼ်, 1o,1c,5c, ၶၢၵ်သေၶၼ်ႈၼၼ်, 3c, 1c,5c.
Morning, *n.* ၵၢင်ၶၢဝ်, 1o,1c.
Mortal, *n.* ၵူၼ်းသတ်တဝ, 4o,3c,5c,2c; *a.* ၼၼ်ၸဵင်တၢႆ, 1c, 3o,1o.
Mortality, *n.* ၼၼ်မိၼ်ၼၼ်ၸဵင်တၢႆ, 1c,1m,1c,3o,1o, ၼၼ်ၸၵ် လ, 5c,5c,5c.

Mortar, *n.* a vessel for pounding, ခုၣ်, 5o; cement, သဘ္ဍတ်, 5c,3c.
Mortgage, *v. t.* ပွၢ်, 2c, ပွၢ်ငံ, 2c,5o.
Mortify, *v. t.* ၒၢအုၣ်ၒၢအ့, 3c,4o,3c,1o; *v. i.* ခဲဝ်, 3c.
Mosquito, *n.* ယုၢ်, 4c; — net, သုတ်, 4c.
Most, *a.* အါန်ၥၢံသ့ၣ်မ့ၢ်, 1c,1c,1c,3o.
Moth, *n.* မုၢ်မိၢ်, 3o,4o.
Mother, *n.* မိၢ်, 3o; —in-law, မ့ၤဖုၣ်ခဲ့, 2c,4o, မိၢ်ထ၀်, 2o,3c.
Motherly, *adv.* လိၥ်ခဲၣ်မိၢ်, 5o,2c,3o.
Motion, *n.* တၢ်အါန်တုၢ်ခိုၣ်, 4o,1c,5o,1c.
Motive, *n.* လွၢ်အါန်ဂ့တ်, 3c,1c,4m.
Mould, *n.* သၤ့, 4c; *v. i.* သၤ, 4c; *v. t.* ဂ့တ်ပုံၵှၢ်, 4m,2c,3o.
Mountain, *n.* လ့, 1c; —range, ခိၥ်လ့, 4o,1c.
Mourn, *v. i.* ၶၢ်ဒိၶၢ်ယၢၣ်ပွၢ်မိၢ်, 4o,1c,4o,1o,5c,2o.
Mouse, *n.* ခဲရူတ္ဍၢ်ၶဝ်, 1c,5c,1o.
Mouth, *n.* သုဝ်, 4o.
Move, *v. i.* သၢၣ်ခွၢၣ်, 2c,4c, ၶ့, 5o, ၶ့တိယူ, 5o,3c,2c.
Much, *a.* အါန်ခဲ, 1c,1c, ထဲၣ်(ခဲ့), 2o,5c; how—, ထဲၣ်လဲ, 2o,1c.
Mud, *n.* ဟုံ, 2o.
Muddle, *v. t.* ၒၢအုၣ်, 3c,1o.
Muddy, *a.* အါန်အုၣ်, 1c,1o, အါန်ဖိးဟုံ, 1c,4c,2o.
Muffle, *v. t.* သုံမ့, 2c,1c.
Mug, *n.* ခွၣ်, 4c.
Mulberry, *n.* မ့မွၢ်, 5c.4c.
Mulct, *v. t.* လီယၢၣ်ၒၢယၢ်ၒၢသ့ၣ်, 2c,2o,3c,2c,3c,1c.
Mule, *n.* လၢ်, 3c.
Multifarious, *a.* အါန်ဒၢ်လၢ်လၢ်လ့လ့ကူလိၥ်ကူမိၢ်, 1c,1m 2o,2o,4o,4o,3c,5o,3c,1o.
Multiply, *v. i.* ခဲဂိၢ်မၤ့, 1c,4c,4c; *v. t.* မျၢ်ဒိၣ်, 3c,3c.

Multitude, *n.* ဂုၢ်ခံၢ်ဂၤ, 4o,1c,2c, မုၢ်လုၣ်လိၥ်လုၣ်, 5c,1o, 4o,1o.
Mumps, *n.* ဖံၣ်မၢ်ဂ့ၢ်မၢ်လၢၣ်, 1m,2o,2c,2o,1c.
Murder, *v. t.* အၥ်အသၢ်ဂုၣ်တၢ်, 1c,5c,3o,4o,1o.
Murky (be), *v. i.* မုၥ်, 4c.
Murmur, *v. t.* မေၢ်ယူၤဖိလၢ်ဖိလၢ်ဖွၣ်ဖွၣ်, 4c,2c,4c,4c,4c,4c, ပွၣ်ဖိုၣ်, 5c,2o.
Muscle, *n.* ဖိလၢ်လို, 1m,4o.
Muse, *v. i.* ခုၢ်ဏ့လၢၢ်ခၢ်ဏ့ထုပ်ယူၤ, 4c,1c,3c,3c,1c,4o,2c.
Mushroom, *n.* ဂ့ၢ်, 4m.
Music, *n.* vocal, တၣ်အၣ်ဂ့ၢ်ဟ့ၣ်, 4o,1c,4m,4o; *instru.* တၣ် အၣ်ပၥ်အၣ်ဂ့ၢ်, 4o,1c,2c,1c,2c.
Musk, *n.* ဂဘုၥ်, 5c,4c;—cat, ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်, 1m,1c.
Musket, *n.* ကွၣ်, 3c.
Must, *qual. aff.* တၢ်လၢၢ်, 4c,3c.
Mustache, *n.* ခုၢ်, 2o.
Mustard, *n.* ယၢ်ဂၢ်, 4c,2o.
Muster, *v. i.* ထုတံၢ်, 5c,1c: *v. t.* ဂ့ၢ်ထုတံၢ်, 3c,5c,1c.
Musty, *a.* ဖိၣ်သၢၣ်, 1m,4c.
Mute (be), *v. i.* အ, 5c, သိၢ်ယိလၢ်, 2c,1m.
Mutilate, *v. t.* တိပ်အၣ်ဂၢ, 4o,2c,2c; ဂ့ၢ်ထုၢ်လုၢ်ကွၢ, 3c,3c, 3c,2c.
Mutiny, *v. t.* လိၥ်ဖိလၢ်အၢခၢခုၣ်လဲၢ်ပုၣ်ဂုၣ်, 1o,1o,2c,2c, 1c,3o,2c,2o.
Mutter, *v. i.* ပွၣ်ယူၤဖုံဖုံ, 5c,2c,4c,4c.
Mutton, *n.* ဆိၥ်သုၥ်, 5o,4c.
Mutual, *a.* အၣ်ဖိၣ်ခၣ်ဂုၣ်ဂုၣ်, 1c,1m,2c,1c,1c.
Muzzle, *n.* တုၣ်အၣ်သုပ်သုပ်, 2o,1c,4c,4o; *v. t.* မၢ်ချူၢ်သုၣ် ဝၢ်, 5c,3c,4o,5c.
Myriad, *n.* ဖိၣ်ဖိၣ်ဖိၣ်သိလၢ်, 1m,2c,1m,1o.

Mysterious, *a.* ဖအ့ၣ်လိၥ်ထံယပ်ယိုတ်ထၣ်ပေၢ်လၢၣ်ဟ့ၣ်ဖံၥှ့ၢ် ပ္ဂၤလ့, 1c,5c,2c,2o,2c,3c,4c,2o,4o,2c,2o,1c,3c.

N.

Nab, *v. t.* ဒိခတိဖအၢ်ဟံလိၢ်, 5c,5c,5c,1c,4c,1m.

Nail, *n.* ၶၣ်ပ်, 5m; iron, လိၥ်မ့ခ့ၢ်း, 4m,2o,4c.

Naked, *a.* တုၢ်ပုလ်, 1c,1o.

Name, *n.* လိုၢ်, 3c, ခ့ၢ်မလိုၢ်သိင်, 2c,5c,3c,1m.

Namely, *adv.* ဖအ့ၣ်ဝၢ်, 1c,3o.

Nap, *v. i.* ခ့ၣ်လပ်ဟံဖ္ဂၣ်းၣ်, 4c,4c,4c,2c,3c.

Napkin, *n.* ယ်ၢ်လိတ်မိုၢ်, 3c,5m,4c.

Narrow (be), *v. i.* ဒိပ်, 3o.

Nasty (be), *v. i.* ဂုလ်, 2o.

Nation, *n.* မျူၢ်ဟ့ၣ်, 4c,4o.

Native, *a.* ဟေၢ်ဖအ့ၣ်ဒိုတ်လိင်ဟၢ်တိမိုင်ဖအ့ၣ်လိုၢ်ခ့ၣ်, 5c,1c,2o, 5m,3c,3c,4o,1c,3c,5c.

Nature, *n.* ပဟတိ, 5c,5c,5c, သယ်ၢ်, 5c,4c.

Naughty (be), *v. i.* ၡ့, 5o.

Naval, *a.* ဖအ့ၣ်ထပ်သိင်ဟ့ၣ်တင်ဂ္ဂုၢ်သင်ယ်ၢ်တိုၥ်သိုၥ်, 1c,3o,2o, 1c,4c,4o,4o,4c,4c,4c.

Navigable, *a.* ဖအ့ၣ်ပိၣ်တိဖအ့ၣ်ဂ္ဂုၢ်သင်ယ်ၢ်လိခံလ့, 1c,1m, 3c,1c,4o,4o,4c,1c,3o,3c.

Navel, *n.* သ့လိ, 1o,1c;—string, သ့ၡ်, 1o,2o.

Navy, *n.* မုၥ်လိုၢ်ဂ္ဂုၢ်သင်ယ်ၢ်, 5c,4o,4o,4o,4c.

Near (be), *v. i.* ထံ, 1c; *adv.* ဟၢ်တိၡ်, 3c,3c,4c; —ly, ထံ ထံ, 1c,1c.

Neat (be), *v. i.* မုတ်သၠ်, 4o,1c.

Necessary (be), *v. i.* ယင်ဖံပိၣ်လေ်ဖံလ့ယူ, 4c,2c,1m,3o, 2c,3c,2c.

Necessity, *n.* တင်ဢၼ်ယင်ဢံႁိတ်လေဢံယူလႆ, 4o,1c4c,2c. 4m,3o,2c,2c,3c, တင်ဢၼ်ယၵ်ယၼ်ၼေႃလုင်လင်, 4o,1c. 3o,1o,2c.1o,1o.

Neck, *n.* ၶေႃ, 4c.

Need, *v. t.* လုပ်, 2c, လုပ်သုင်, 2c,4c: *n.* ဢလုပ်, 5c,2c.

Needle, *n.* ၸီ, 1m: eye, ႁူၸီ, 4c,1m.

Neglect, *v. t.* ယင်ဢံႁိတ်လေပွႆလပ်ဝႆ, 4c,2c,4m,3o,2c,3o, 5c, ဢံဝႆဢမု, 2c.5c,5c,5c.

Negro, *n.* ၵပ်ပလီ, 5c,5c,2c.

Neigh, *v. i.* ႁေႃ, 2o.

Neighbor, *n.* ႁိၼ်ႁူၼ်ထံႁိၼ်, 4o,4o,1c,1c.

Neither, *a.* ၼိုင်သွင်ဢၼ်,သေဢၼ်ၵေႃဢံလိူ, 4c.1c,1c,1c,1c. 4c,2c,3c; *conj.* ဢံၵႃး, 2c,4c.

Nephew, *n.* လၼ်ၸႆ, 1o,4o.

Nerve, *n.* ဢိၼ်ဢရူင်, 1m,2c,2c: သယေႃဢၼ်မၼ်ၶိုင်ႁိတ်ႁၼ်, 5c,4c,1c,3c,2o,4c,1o.

Nest, *n.* ႁင်, 4c.

Net, *n.* ၶေ, 1o; *v. t.* ဝၼ်ၶေ, 2o,1o.

Neuter, Neutral, *a.* ဢၼ်ဢံသိင်ယႆလိူ, 1c.2c,2o,2o,1c.

Nevertheless, *adv.* ၼိုင်ဝႃၼေၼ်သေၵေႃ, 4c,3c,1c,1c,4c.

New, *v. i.* ႁို, 2c; news, သတင်သိင်ၶိပ်, 5c,4o,1m,2o;—paper, လိၵ်သတင်, 3c,5c,4o.

Next, *a.* ဢၼ်ထံၼေသေပိၼ်, 1c,1c,2c,1c,3o.

Nice (be), *v. i.* ၶျေႃလီ, 4c,1c; ၼုံလီ, 2c,1c.

Niche, *n.* လိုင်, 2o.

Niece, လၼ်ယိင်, 1o,4c.

Night, *n.* ၵင်ၶိုၼ်, 1o,4c, ၵင်ၶံ, 1o,3c; mid—, ထိင်ၶိုၼ်, 3m,4c; to—ၶံၼႆ, 3c,5c; —ly, *adv.* ၵူၶံ, 3c,3c.

Nip, *v. t.* ယၵ်, 4c.

Nippers, *n.* ႁိပ်, 2c.

Nipple, *n.* တိၼ်ၼုံ, 2c,4o.
Nit, *n.* ၶႆႈႁဝ်, 2c,1c, ၶႆႈမိလ်, 2c,4m.
Nitre, *n.* ယံလိပ်, 4o,4c.
No, *adv.* ဢံလႆၵွႈ, 2c,3c,4c.
Noble, *a.* ဢၼ်ပြတ်သုင်, 1c,3o.1c, ဢၼ်မျၢပ်ပြတ်, 1c,4c,3o.
Nobleman, *n.* မူမတ်, 4c,3o, ၽွင်မိုင်, 4c,4o.
Nobody, *n.* ဢံ(မီး)ၽူလႆႈသေဢေႃ, 2c,4c,3c,1c,1c,5c.
Nod, *v. t.* ငွၵ်ႁူဝ်, 4c,1c, ငပ်, 1c.
Noise, *n.* သိင်, 1m, တင်ဢၼ်သိင်လင်သိင်မေႃ, 4o,1c,1m,1c, 1m,4c.
Noisy (be), *v. i.* သိင်ယႂ်, 1m,2c, သိင်ၶႄ, 1m,1c.
None, *a.* ဢၼ်ဢံမီးသေလိုပ်သေပိုင်, 1c,2c,4c,1c,5o,1c,1o, ဢၼ်ဢံမီးလၢႆးလၢႆး, 1c,2c,4c,4c,4c.
Nonsense, *n.* ႁုံမပ်မင်, 4o,1c,1o, ႁုံလႃႈလႃႈ, 4o,1o,1o.
Nook, *n.* ၸွၵ်, 5c.
Noon, *n.* ၵၢင်ဝၼ်တိင်, 1o,4c,3m.
Noose, *n.* တုင်ႁိပ်, 2o,5o.
Nor, *adv.* ဢေႃ—ဢံ, 4c,2c.
North, *n.* တင်ႁုင်, 4o,2c, တင်ၼိုဝ်, 4o,1o; —east, ဝၼ်ဢွၵ်လိင်ၼိုဝ်, 4c,2c,2m,1o; —west, ဝၼ်တုၵ်လိင်ၼိုဝ်, 4c, 4o,2o,1o.
Nose, *n.* ၶူလင်, 3c,1c.
Nostril, *n.* ႁူၶူလင်, 4c,3c,1c.
Notch, *v. t.* မၵ်, 4c.
Not, *adv.* ဢံ, 2c, မိ, 2c.
Note, *v. t.* မတ်မႈဝႈ, 3o,1o,5c.
Noted, *a.* ဢၼ်ႁူႉႁင်သၢႆႁွတ်, 1c,1o,4o,3c,2c.
Nothing, *n.* ဢံ (မီး) ၵႃႈသင်, 2c,4c,3c,1c.
Notice, *n.* လိၵ်ဢၼ်မတ်မႈဝႈ, 3c,1c,3o,1o,5c; *v. t.* ႁၼ်လေ မတ်ဝႈ, 1c,3o,3o,5c.

Notification, *n.* တင်ႁၢၼ်မွၼ်လတ်ၵ်ၵျ, 4o,1c,2c,3o,3c,5c, လိၼ်ၵျၢ်ၺၢ, 3c,2c,2c.

Notify, *v. t.* မွၼ်လတ်, 2c,3o.

Notoriety, *n.* တင်ႁၢၼ်ၵျင်ၵျင်, 4o,1c,1o,4o.

Notorious, *a.* ႁၢၼ်ၵျၢ်ၺၢထင်သၢႈ, 1c,2c,2c,2o,4c.

Notwithstanding, *adv.* ၵွ်ႁၢ, 4c,3c, ၼင်ဝၢၼၼ်, 4c,3c,1c.

Nourish, *v. t.* လိင်လူ, 5m,1c; —ment, *n.* တင်ပိၼ်တင်ၼုပ်, 4o,1c,4o,4o.

Novel, *n.* လိၼ်တၼ်တၢရိ, 3c,2c,2c,2c; *a.* ႁၼ်ၼွ, 1c,2c.

Novice, *n.* ၵၼ်လိပ်, 4o,4c.

Now, *adv.* ယၢၵ်လိၼ်ၼေ်, 3c,1m,5c, မိုၼ်လိၼ်ၼေ်, 3o,1m,5c: —and then, မင်ၸၼ်မင်ပွၼ်, 1o,2c,1o,3c.

Nozzle, *n.* သုပ်, 4o.

Nudge, *v. t.* တိုၼ်, 5o.

Nullify, *v. t.* ၵ်ယၼ်လ်, 3c,5c,1o.

Numb (be), *v. i.* ၼိတ်, 4m.

Number, *n.* ၼပ်ပတ်, 2o,3o; *v. t.* ၼပ်ႁၢၼ်, 5c,2o.

Numerous (be), *v. i.* ၼမ်ၼႃ, 1c,2c.

Nun, *n.* ၼေ်ၶၼ်, 4o,1o.

Nurse, *v. t.* ၵူၼ်ထိင်, 5c,4c, တိုၵ်ၼုမ်, 4c,4o; *n.* မေႃလၼ်ၼုမ်, 3o, 3c,4o.

Nut, *n.* မၵ်ႁၢၼ်ပိုၵ်မၼ်ပိၼ်, 2o,1c,2o,4c,2o.

Nutmeg, *n.* လၢတိၸုၼ်, 2c,5c,2c.

O.

O! Oh! *int.* ႁုၼ်, 1c; ႁလုၼ်, 5c,4c.

Oak, *n.* တုၼ်မ်ၼ်, 3o,5c,1c.

Oar, *n.* မ်လိၸ်ၵုၼ်, 5c,3o,4o,4o.

Oath, *n.* တင်ႁၢၼ်ၵိတ်သိတ်လၢ, 4o,1c,4m,3c,2c, တင်ႁၢၼ် ပိၼ်ဝၢ, 4o,1c,2c,3c: *v. t.* to take, ပိၼ်ဝၢ, 2c,3c.

Obeisance, *n.* တၢ်ၡၢခၢ်ဝ့, 4o,1c,3c; to make, ဝ့, 3c.
Obey, *v. t.* ထွံၡၢၐ, 2c,1c.
Object, *n.* နိၢ်မိၢ်, 3o,1o; *v. t.* တွပ်ထိၢ်, 2c,1m.
Objection, *n.* တိၡၢခၢ်ထိၢ်, 3c,1c,1m.
Obligation, *n.* ဝတ်တြၢး, 3o,4c, တၢ်ၡၢခၢ်ခိးၵျိၩ, 4o,1c, 4c,4c,4c.
Oblique (be), *v. i.* လ့, 5o, ၵျေ, 3c, မိၢ် 3o.
Obliterate, *v. t.* မွတ်, 2c.
Obscene, *a.* ၡၢခၢ်သိၢ်တၢ်ဘိလေသၢ၊တၢ်ၡၢခၢ်ဟုၐဘိုၲ, 1c,2o,4c, 5c,2c,2c,4o,1c,3c,2o.
Obscure, *a.* ၡၢခၢ်မုၐ, 1c,4c, ၡၢခၢ်ခိုၲ, 1c,3o.
Obsequious (be), *v. i.* ဂိတ်ဘိုမ်ဂိတ်လိုမ်, 4m,3o,4m,3o.
Observe, *v. t.* မတ်တွၢ်ဝ့, 3o,4c,5c, ဉ်ဟံဉ်ထွံ, 5c,1c,5c,4c.
Obstacle, *n.* တၢ်ၡၢခၢ်ၵျေၡၢခၢ်ခိလ်, 4o,1c,5o,1c,1o.
Obstinate (be), *v. i.* ခိးထ့ၡၢခၢ်ဘိလ်ခိၢ်, 4c,1c,1c,2o,1o, ဝ့ထ့, 5c,1c.
Obstruct, *v. t.* ဂံတပ်ၵျေခိလ်, 3o,3o,5o,1o, ဍၢ်ဝ့, 1o,5c.
Obtain, *v. t.* လ့, 3c; *v. i.* တော်ဝ့ခိးယူ, 2o,5c,4c,2c.
Obvious, *a.* ၡၢခၢ်ထၢ်သၢး, 1c,2o,4c.
Occasion, *n.* လွၢ်မခၢ်, 3c,4c, တၢ်ၡၢခၢ်သၢ်ထုၲ, 4o,1c,2o, 2c; *v. t.* ဂ်ခိခၢ်, 3c,1m.
Occasionally, *adv.* မၢ်ယ်ၐမၢ်ပွၲ, 1o,2c,1o,3c.
Occult, *a.* ၡၢခၢ်ၡံထၢ်သၢး, 1c,2c,2o,4c, ၡၢခၢ်လပ်ဝ့ခိးယူ, 1c,5c,5c,4c,2c.
Occupant, *n.* ဖေ၊ၡၢခၢ်သိသော်လေယူ, 5c,1c,4c,4o,3o,2c.
Occupation, *n.* တၢ်ၡၢခၢ်သိသော်လေယူ, 4o,1c,4c,4o,3o,2c, တၢ်ၡၢခၢ်သုၢ်သွၢ်လေယူ, 4o,1c,4c,2c,3o,2c, တၢ်ဂိတ်တၢ်သၢ်, 4o,4m,4o,3o.
Occupy, *v. t.* သိသော်လေယူ, 4c,4o,3o,2c, သုၢ်သွၢ်လေယူ, 4c, 2c,3o,2c.

Occur, *v. i.* ဒိၣ်မၠး, 1m,4c; *v. i.*—to, ဖှိထီၣ်, 1c,2o.
Ocean, *n.* ပၣ်လဲ, 2o,2o, သံမုာ်ဖြၠ, 2c,5c,2c.
Odd, *a.* အအၣ်ဒိာ်, 1c,5c; *v.i.* to be—, လာ်ဖိၣ်, 2o,3o.
Odious, *a.* အခၣ်ဒိးလွၤအခၣ်လီလၣ်, 1c,4c,3c,1c,1c,4c.
Odor, *n.* အ့, 1o; —ous, *a.* အခၣ်ဆ္ၦ, 1c,1c.
Of, *prep.* the genitive is formed by placing a noun *after* the verb on which it depends.
Off, *adv.* ဟုတီဟ့, 3c,3c,1c, သေဟုတီခိၣ်, 1c,3c,3c,1o.
Offend, *v. t.* ၦလိမ့, 3c,1c,3c, ယယုာ်, 5c,5o, ဃိတ်ဖိၣ်, 4c,3o.
Offended, *a.* အခၣ်လိမ့, 1c,1c,3c.
Offensive, *a.* အခၣ်ဒိၣ်အခၣ်လီၦၢၣ်အီတ်သိတ်, 1c,1m,1c,1c,3c, 2m,2m.
Offer, *v. t.* ပၣ်, 1c, လူ, 2c, ပုာ်လၢၣ်, 3c,2c.
Offering, *n.* တၣ်ယူတၣ်တၢ်, 4o,2c,4c,4o, တၣ်အခၣ်ပုာ်လၢၣ်, 4o,1c,3c,2c.
Office, *n.* အရူ, 5c,2c, အထူအရူ, 5c,4c,5c,2c; place, လုာ် တီအခၣ်ၦတ်ပွၣ်အမု, 4c,3c,1c,4m,1c,5c,5c.
Officer, *n.* ခၣ်, 1c, အရူသိ, 5c,2c,5c.
Officious, *a.* အခၣ်လၢၣ်လေအမုဖိၣ်အခၣ်အံလပ်အံသိၣ်တၣ်တုၣ် ဟ်, 1c,4c,4o,5c,5c,3o,1c,2c,3o,2c,2o,4c,1c,2c.
Offspring, *n.* လုာ်လၣ်, 3c,4o, လုၣ်လုာ်ပၣ်လၣ်, 3c,3c,1o,1o.
Often, *adv.* ခိၣ်ခိၣ်ယှၣ်ယှၣ်, 4o,4o,4c,4c.
Oil, *n.* ခံမၣ်, 5c,4c; *v. t.* 5c,4c; *v. t.* တၠးခံမၣ်, 4c, 5c,4c, သှံခံမၣ်, 2c,5c,4c.
Ointment, *n.* ဖိယွၣ်, 5c,4c.
Old (be), *v. i.* ထၣ်, 3c, အသာ်ယှၣ်, 5c,3o,2c, ဟၣ်, 2c.
Olive, *n.* မာ်သၣ်လုၣ်, 2o,2o,2c.
Omen, *n.* ခိဒိာ်, 5c,3c.
Omit, *v. t.* ယၣ်အံၦတ်လေဝ့လွတ်, 4c,2c,4m,3o,5c,3c; တီအခၣ် တီလရၣ်ခၢခၣ်အၣ်တုာ်ဒိတ်, 3c,1c,3o,5c,4o,5c,1c,4o,3o.

Omnipotent, *a.* ၡၥၼ်မျိုလုံတၚ်ၡၥၼ်ၥၼ်တတၚ်ခုၚ်, 1c,5c,2c, 4c,5c,2c,5c,4c,4c.

On, *prep.* ၯၢဆိုၚ်, 3c,1o; *adv.* —ward, ၸၨၥေၢ, 2o,3c.

Once, *adv.* ၯံးၮ္ဂ, 4c,3c,4c, ပွၯ်းၮ္ဂ, 3c,3c,4c, ၸၚ်းၮ္ဂ, 2c,3c,4c.

Onion, *n.* ၸၯ်ဒီ, 4c,2c.

Only, *adv.* ၮ္ဂ, 4c; (ၡၥၼ်) လိၚ်ၮ္ဂ, 1c,1o,4c.

Ooze, *v. i.* လိုမ်, 4c.

Open, *v.* ၸုၡ်, 2c, ၯီ, 3c, ၸေၥ်, 2o; *a.* ၡၥၼ်ၸုၡ်ဝ့ဒီးယူ, 1c,2c,5c,4c,2c.

Opening, *n.* သုပ်, 4o, ၵျ, 4c.

Openly, *adv.* ထၚ်ထၚ်သၢးသၢး, 2o,2o,4c,4c.

Operate, *v. i.* ၵ်ုတ်, 4m, ၵ်ုတ်သၚ်, 4m,3o.

Opinion, *n.* တၚ်ၡၥၼ်လှ်ထၚ်, 4o,1c.1c,2o, ၡယူ, 5c,2c.

Opium, *n.* ယၢယိၥၼ်, 3c,2c, ယၢလံ, 3c,1c.

Opportunity, *n.* ဒိၚ်ၡၥၼ်သၚ်ထုၯ်, 2c,1c,2o,2c.

Oppose, *v.t.* ၵ်ုတပ်ၵျေဒိၡ်, 3o,3o,5o.1o, ၵ်ုတ်ခတ်ၯၥၼ်, 4m,4c,1c.

Opposite, *a.* ၡၥၼ်တေၢ်ၥေၢသေ်လေ်ဒီးယူၸ့ၨးၢ, 1c,2c,3c,1c,3o, 4c,2c,2o 3c, ၡၥၼ်ဗိၥၼ်ၡၥၼ်ခတ်ၯၥၼ်, 1c,1m,1c,4c,1c.

Oppress, *v. t.* ၥဲၯ်လၯ်ဝိၡ်သေ်, 3c,3o,4o,4o.

Opulent (be), *v. i.* လၚ်မၯ်လၚ်ဒီး, 3o,3o,3o,4c.

Or, *conj.* ၡံၥေၥၼ်, 2c,1c.

Orange, *n.* မၯ်လွၯ်, 2o,4c.

Ordain, *v. t.* လီယၚ်, 2c,2c, တေ်ၵ်ုတ်, 2o,4m.

Order, *v. t.* ပၥၼ်ၡမိၚ်, 1c,5c,5c, လီယၚ်, 2c,2o; *n.* ၡမိၚ်, 5c,5c; *adv.* regular—.လိၡ်တံၯၥၼ်, 2o,4o,1c; *conj.* in —to, ၵ် လ့, 3c,3c.

Ordinance, *n.* ၡၡၯ်တီၡၥၼ်ဝ့ၡပတေ်, 5c,3o,3c,1c,5c,5c. 5c,2c, မၚ်ၯလၢၡၥၼ်လီယၚ်ၵ်ုတ်ထုၚ်ဝ့, 2c,5c,2c,1c,2c, 2o,4m,4c,5c.

Ordinary, *a.* ၐခၣ်ဟ့ခၣ်တၚ်လ’လၚ်ဂ့တ်, 1c,4o,4c,1o,3o,4m, ၐခၣ်ပခၣ်ဟၚ်, 1c,1o,1o.

Ore, *n.* မၥ်ဂ့ၣ်ချ့ၢ်, 2o,1c,2c.

Organ, *n.* နိၚ်ပိၚ်တုၡ်ဟုယ, 3o,1o,1c,2c,5c.

Origin, *n.* ဖောၢ်လ, 2c,5c, ဂ့ၡ်ပိၚ်, 1c,4c, ငၡ်, 3c, ငၡ်ၡၥ်, 3c,3o.

Ornament, *n.* နိၚ်ပိၚ်, 3o,1o ; *v. t.* ၡၚ်နိၚ်, 3o,3o.

Orphan, *n.* လုၥ်တိခၣ်ယ်, 3c,2c,5c.

Ostentatious (be), *v. i.* ၐုပ်ၐတ်, 2c,2o, မိလှၡ်ဂ့ၚ်, 4o,4o.

Other, *a.* တၚ်, 2o; *adv.*—wise, ၐံခဓၣ်, 2c,1c.

Ought, *v. aff.* တၥ်လ’, 4c,3c.

Out, *adv.* ဟုခွၥ်. 3c,3c.

Out-house, *n.* ဂ့ခၣ်ရံဂ့ခၣ်လွံ, 4o,2o,4o,5c.

Out-post, *n.* တပ်ဟၚ်, 5c,1o.

Outrage, *v. t.* ခဓၥ်လၥ်ဗိလှၡ်သေ့ၡ’ဟ့ခေ့လုၚ်လၚ်, 3c,3o,4o,4o, 5o,4o,2c,1o,1o.

Outside, *n.* ဟုခွၥ်, 3c,3c, ဟုတိယ်’ခွၥ်, 3c,3c,2o,3c.

Over, *prep.* and *adv.* ဟုခ့ၡ်, 3o,1o; လိၡ်လိၡ်, 1o,1o; — and over, နိၡ် နိၡ်, 4o, 4o; *a.* past, ၐခၣ် ပုခၣ်ယၡ်, 1c,5o,5c.

Overbear, *v. t.* တိၥ်ဒိတိၥ်တိၚ်, 4m,2c,4m,1m.

Overcast (be), *v. i.* ယ်ုခၣ်ၐုံ, 1o,4c.

Overcome, *v. t.* ဖပ်, 5o.

Overdo, *v. t.* ဂ့တ်ပုခၣ်ဂ့တ်လိၡ်ခေ့ယိၡ်, 4m,5o,4m,1o,2c,1o.

Overeat, *v. t.* ဗိခၣ်ပုခၣ်ဗိခၣ်လိၡ်, 1c,5o,1c,1o.

Overflow, *v. t.* ထုံ, 3o, ဂ့ံသုံ, 2o,2c.

Overhear, *v. t.* ယၚ်ၐံဝ’ၐမုလေ်ထွံ, 4c,2c,5c,5c,5c,3o,2c.

Overland, *n.* တၚ်လွ’, 4o,1c.

Overlay, *v. t.* ၐုံဖၡၢ်, 2c,2c.

Overlook, *v. t.* ယၚ်ၐံမတ်ၐလေ်ဖြတ်ယူ, 4c,2c,3o,5c,3o,3o,2c,

ဢံ မီးသ တီ လေႃယၢင် ဢံ မတ် လေႃယူ, 2c,4c,5c,5c,3o,4c, 2c,3o,3o,2c.

Overreach, *v. t.* လိင်လိၵ်, 2c,1o.

Overrule, *v. t.* ပိၼ်ဢၼ်ၵျႃပိၼ်လေႃလိယၢင်ႁိတ်မေႃ, 1m,!c, 3c,3o,3o,2c,2o,4o,4o, ပေႃပိတ်, 2o,3o.

Oversee, *v. t.* လူတုၵ်လၢၼ်ႁိတ်လၢၼ်သၢင်, 1c,4o,5c,4m,5c,3o.

Overset, *v. t.* ဢၢပ်လုံ, 1c,5o.

Overstep, *v. t.* ၶံၵႃ, 3o,2c.

Oversleep, *v. i.* ၼွၼ်ပုၼ်ၼွၼ်လိပ်, 4c,5o,4c,1o.

Overtake, *v. t.* ထွံမိတ်, 4c,4c.

Overthrow, *v. t.* ဢၢပ်ၶုံပိၵ်, 1c,3o,3c, ဢၢပ်လုံ, 1c,5o, တိုၵ်ႁ သုံ, 4c,3c,4c.

Overwhelm, *v. t.* ႁူသုံ, 2o,2c, ထုံ, 3o.

Owe, *v. t.* မီးၼီ, 4c,3c, ထုၵ်ၼီ, 2c,3c, မီးတၢင်ဢၼ်ၵျွမ်လူတၢင် ယူ, 4c,4o,1c,4c,4c,2o,2c.

Owl, *n.* ၵပ်, 5c, ၵပ်ၵီ, 5c,2o.

Own, *v. t.* ပိင်, 2o, ႁပ်တုင်ဢပ်, 5c,4c,1c; *n.*—er, ၸဝ်မၼ်, 3c,4c, ၶေႃဢၼ်ပိင်, 5c,1c,2o.

Ox, *n.* ဝုဝ်, 4c, ငုဝ်, 4c.

P.

Pace, *v. i.* ယၢင်ၵႃ, 3o,2c.

Pacify, *v. t.* ႁိတ်ႁၢမ်ၵျႅမ်လႅၼ်, 4m,3c,2c,1c, ႁၢမ်မႃး, 3c,1c,4c.

Pack, *v. t.* ႁေႃ, 2c, သတ်သႅပ်ၼီႁၢပ်သႅပ်, 5c,2c,4m,2c.

Package, *n.* ႁေႃ, 2c.

Paddle, *v. t.* ယႂ်ႉ, 4o; *n.* လႅမ်ယႂ်ႉႁၢၵ်, 3o,4o,4o.

Paddy, *n.* ၶဝ်ပိုၵ်, 3c,2o; —bird, ၼုၵ်ယၢင်, 5o,4o; —mill, လုၵ်, 1o.

Padlock, *n.* မၢၵ်သေႃ, 2o,4c.

Page, *n.* ၶေၢလိၵ်, 3c,3c.
Pagoda, *n.* ထၢတီ, 2c,2c.
Pain, *n.* တင်ဢၼ်ၶုပ်ၶိုၼ်, 4o,1c,4o,3c.
Paint, *n.* ၶမ်ယၢ, 5c,3o; *v. t.* တၢးၶမ်ယၢ, 4c,5c,3c.
Painter, *n.* ၸေၢဢၼ်တၢးၶမ်ယၢ, 5c,1c,4c,5c,3c, မေႃတီထတ်, 1c,3o,3o.
Pair, *n.* ၵူ, 3c, ၵုပ်, 5o; *v. i.* ဢဝ်ၸၢၵ်ၵၼ်ႁူမ်ၵၼ်, 1c,3o,1c, 4c,1c.
Palace, *n.* ႁေႃ, 1c; royal, ႁေႃၶမ်, 1c,4c.
Palate, *n.* ၵုင်ၶေႃ, 1o,4c.
Pale, *a.* ဢၼ်ယိုၵ်လိုင်, 1c,2o,1o.
Palisade, *v. t.* တေႃတပ်မႈ, 2o,5c,5c; *n.* တပ်မႈ, 5c,5c.
Pall, *v. i.* ဢရသၢလင်ၵႂၢ, 5c,5c,2c,1o,2c, မိမ်, 5o; *n.* ၶၢ ဢၼ်သိုမ်ႁူမ်လုင်, 3c,1c,2c,2o,4c.
Palliate, *v. t.* လတ်ႁႆဢပြိတ်မဝ်, 3o,3c,5c,3o,1c.
Palm, *n.* တုၼ်ထၼ်, 3o,1o, တုၼ်မၵ်ဢုၼ်, 3o,2o,1c, တုၼ်ပူ, 3o,5c.
Palmira, *n.* တုၼ်ပေ, 3o,2c.
Palpitate, *v. i.* လိုၼ်တွတ်, 1c,2c, လိုၼ်သၼ်လိုၼ်ဝႈ, 1c,2c,1c,1c.
Palsy, *n.* တင်ဢၼ်တီၼ်တႈမိုဝ်တႈ, 4o,1c,1c,1o,4c,1o.
Paltry, *a.* ဢၼ်ယုတ်ယွမ်, 1c,3c,4c.
Pan, *n.* ပၼ်, 5o, လင်ပၼ်, 2o,4o, မိုင်လိၵ်, 3o,4c.
Pane, *n.* ထမ်ၶိပ်ၵၢ, 3c,4o,3c.
Pang, *n.* ဝုၼ်တၼ်ၶေၢဢၼ်ႁိုင်ပိုၼ်ၶေၢ, 2c,5c,2c,1c,4o,2c,2c.
Panic, *n.* တင်ဢၼ်တုၵ်လိုဝ်ၵုဝ်ႁေ, 4o,1c,4o,1c,1c,1o.
Pant, *v. i.* သဝ်, 2c.
Papaya, *n.* မၵ်သင်ၽေႃ, 2o,4o,4c.
Paper, *n.* ၸေ, 3c; news —, လိၵ်သတင်, 3c,5c,4o.
Par, *n.* ထၼ်ပိင်ၵၼ်, 2o,4m,1c.
Parable, *n.* ဢုပမၢပုံမၼ်, 5c,5c,2c,2c,4c.

Parade, *v. t.* ၶေၼ်ပျူးသိုၵ်, 1o,4c,4c.
Paragraph, *n.* ပုၵ်, 3c, ႁူဝ်ယိုတ်, 1c,4c.
Parallel, *a.* ဢၼ်ၶင်ႁၼ်ၵႂႃဗင်ဗင်ႁၼ်, 1c,4o,1c,2c,4m,4m,1c.
Parcel, *n.* ႁေႃၵွၼ်, 2c,2c.
Parch, *v. t.* ၶုၵ်, 3c.
Pardon, *v. t.* ပွႇဢပြတ်, 2c,5c,3o, ပၼ်ႁတ်ယိုၼ်ၺျႃႉ, 1c,4c,
1m,4o,2c; beg—, ၸွင်ပၼ်, 4c,2o.
Pare, *v. t.* ပွၵ်, 2c.
Parent, *n. m. as.* ပေႃ, 3c; *fem.* မေ, 3o.
Parley, *v. i.* တိုင်ပင်ၸွင်ထံ, 2o,2o,3c,1c.
Parrot, *n.* ၼုၵ်ၶိုၵ်, 5o,1m.
Parry, *v. t.* ပၵ်ၶိတ်, 3o,3o.
Parsimonious (be), ထီ, 2c.
Part, *n.* ပွတ်, 4c; *v. t.* ယေၵ်, 1o, တိပ်, 4o, ၸႅတ်ယၼ်, 3c,
2o,1o; *v. i.* ယၼ်, 1o, ၸႅတ်ယၼ်, 2o,1o.
Partake, *v. i.* သိုၵ်သံသေလေဢၵ်, 3o,2c,1c,3o,1c.
Partiality, *n.* တင်ဢၼ်ထွၵ်လုၼ်ၼေႉ, 4o,1c,3c,3o,3c.
Partial (be), *v. i.* ထွၵ်လုၼ်ၼေႉ, 3c,3o,3c, ႁၵ်ၸႅႇၶႉလင်ၸႅႇၶႉ,
5c,2o,3c,4c,2o,3c.
Particle, *n.* ပွတ်ဢွၼ်ၶိတ်ဢွၼ်, 4c,2c,4o,2c, သေဢိတ်ဢွၼ်ၶႉ,
1c,4c,2c,3c.
Particular, *a.* ဢၼ်လပ်သိင်ႁၼ်တင်ဢၼ်လိၵ်ၵႂႇ, 1c,3o,2o,
1c,4c,1c,1m,4c.
Partition, *n.* ဢၼ်ႁင်, 1c,3c, ၸႃႉလုၵ်, 1c,4c.
Partner, *n.* ႁေႃႉဢၼ်ၸၵ်ႁၼ်ၵုံႁၼ်, 5c,1c,3o,1c,4c,1c, ႁေႃႉ
ဢၼ်ၸၵ်ႁၼ်ႁၶႇ, 5c,1c,3o,1c,5c,1o.
Partridge, *n.* ၼုၵ်ႁတ်, 5o,2o.
Parturition, *n.* တင်ဢၼ်ၵိုတ်လိင်, 4o,1c,2o,5m.
Party, *n.* မုၵ်လိုၵ်ဢၼ်ၶၵ်ပွႇ, 5c,4o,1c,3c,4c; *leg.* ႁၼ်ဢၼ်
ၵိတ်ဢမုတြႃႈတီႁၼ်, 4o,1c,4m,5c,5c,4c,3c,1c.

Pass, *v. i.* ၵႂႃ, 2c, ပုၼ်ၵႂႃ, 5o,2c; length of, တႃႇ, 2c; through, ပွင်ၵႂႃ, 2c,2c; over, ၶၢမ်ၵႂႃ, 3o,2c; *v. t.* ဝႆႇၵိုတ်း, 5c,4c; approve, ပၼ်ဢၼ်ၸႂ်, 1c,5c,5o.

Passion, *n.* anger, ၵေႃႇသတင်ၸႂ်မႆႇ, 4c,5c,4o,1c,3c; love, တင်ဢၼ်ႁၵ်ႁၵ်မိင်, 4o,1c,5c,4o.

Past, *a.* ဢၼ်ပုၼ်ၵႂႃယဝ်ႉ, 1c,5o,2c,5c.

Paste, *n.* ၶဝ်ႈ, 2c: *v. t.* ဢဝ်ၶဝ်ႈလပ်ႉ, 1c,2c,4c.

Pastor, *n.* ၵူၼ်းဢၼ်ဢုပ်ႉပိူင်ထဵဝ်, 2c,1c,5c,4o,3c.

Pat, *v. t.* တုပ်းပွပ်ႉပွပ်ႉ, 4o,4c,4c.

Patch, *v. t.* ၸုပ်ႉ, 4c.

Path, *n.* တင်ၶွၼ်း, 4o,2c.

Patience, *n.* တင်ဢၼ်ယိုၼ်းၶမ်ႈ, 4o,1c,5o,2o, ၶၼ်ထီႇ, 2c,2c.

Patient (be), *v. i.* ၸႂ်ယွႆႈၸႂ်ယၢဝ်း, 1c,2c,1c,4o.

Patriot, *n.* ၵူၼ်းဢၼ်ႁၵ်ႉမိူင်းတုဝ်ႉလဝ်ႈၽဝ်ႈၶႃႈလုင်လင်, 5c,1c,5c, 4o,1c,3c,2c,2c,1o,1o.

Patronize, *v. t.* ယုၵ်ႉယွင်မလ, 5o,3c,5c,5c.

Pattern, *n.* ပိုံ, 2c, ပိုံသၵ်ႉၶေႃ, 2c,3o,2c.

Pause, *v. i.* ၵိုတ်းသဝ်း, 4c,4c.

Pave, *v. t.* ဢဝ်(မၵ်ႉႁိၼ်)သိုဝ်ႈ, 1c,2o,1c,2o.

Paw, *n.* တိၼ်မိုဝ်းတရၵ်ႉသၼ်, 1c,4c,5c,3c,2o; *v. i.* ၶုတ်း, 2c.

Pawn, *v. t.* ပွင်ဝႆႉၶံဝႆႉ, 2c,5c,5o,5c.

Pay, *v. t.* ပၼ်ၽၢမၼ်, 1c,3c,4c; တိလ်, 4o re—, တိလ်ပၼ်, 4o,1c.

Pea, *n.* ထုဝ်ႇ, 2c.

Peacock, *n.* ၼုၵ်ႉယုင်း, 5o,4c.

Peace, *n.* တင်ၼႅင်, 4o,1c, တင်ဢၼ်သိုၵ်ႉၶေႃ, 4o,1c,4c,2c.

Peaceful, *a.* ဢၼ်ၼႅင်, 1c,1c.

Pearl, *n.* ပူလေႃ, 4c,4o.

Peck, *v. t.* သၵ်ႉ, 4c,

Peculiar, *a.* ဢၼ်လပ်သိင်ၽၼ်တင်ပိုဝ်ႈလိဝ်ႈၵႂႃႇ, 1c,3o,2o,1c, 4c,5o,1m,4c, ဢၼ်လၵ်ႉပိုင်, 2o,3o.

Peel, *n.* ဖိၣ် 2o, ပွၢ်ဖိၣ်, 2c,2o.
Peep, *v. i.* လွံတုၢ်, 1c,4o.
Peg, *n.* တီၣ်, 1o.
Pen, *n.* ဂံ, 1c; for animals, ဒွၣ်, 3c.
Penalty, *n.* တံ, 2o, တံအပြိာ်, 2o,5c.3o.
Pencil, *n.* ဂံလိၢ်, 1c,4c, ဂံက္ 4c,2c.
Penetrate, *v. t.* ခဲဟၢၣ်, 3c,3c,4c, တဲၣ်ပွဲၣ်လီၤခဲ, 4o,2c,3o,3c.
Penitent (be), *v. i.* ခုၣ်လၣ်လၢ်မၢ်လၣ်, 4c,1c,3c,3c,1c.
Pension, *n.* ထရိပ်အခၢ်လွတ်သေတဲၣ်အခၢ်ဂ္ပ်အမုလေလၢ်ယူခၢ် ခၢ်ခံအဝ်, 5c, 3c, 1c, 3c, 1c,4o,1c,2o,5c,5c,3o,3c,2c,1c, 1c,2o,1c.
People, *n.* ပှၤခၢ်ဝခၢ်ပှၤခၢ်မိၣ်, 4o,3o,4o,4o, ပှၤခၢ်တဲၣ်လၢ် 4o, 4c,1o.
Pepper, *n.* မၣ်ယီတ်, 2o,5c.
Perceive, *v. t.* ဂ္ဂၢ်ခၢ်, 5c,1c.
Perch, *v. i.* ထပ်, 4c ; *n.* ဒွခၢ်ဟၢ်, 4c,2c.
Perfect (be), *v. i.* လေလုံ, 4c,2c.
Perforate, *v. t.* လီ, 2c.
Perform, *v. i.* ဂံဂျၢၣ်, 1c,5o, ဉ်ဂံဉ်လွံ, 5c,1c,5c,4c.
Perfume, *v. t.* ဂ်ဂ္ံ, 3c,1c; *n.* အခၢ်ဂ္ံမခၢ်, 1c,1c,4c.
Peril, *n.* လွဲၣ်အခၢ်ယေတၣ်ဂ္တ်ထိၣ်, 3c,1c,4c,4c,3c,1c.
Period, *n.* ပုၣ်, 3c, ဒိၣ်ဟၢ်လအခၢ်ခခၢ်ဝၢ်ဒိလ်ဝၢ်ခခၢ်, 2c,2c, 5c,1c,3c,5c,3o,5c,5c, ဟပ် 3o.
Perish, *v. i.* လု 5c, လုလိၣ်, 5c,1o.
Perishable, *a.* အခၢ်ထဲၣ်လုလိၣ်, 1c,3o,5c,1o.
Perjure, *v. t.* ယၢ် အံ လိၣ် အံ လၣ်လေ ဒိခၢ် ဝၢ်, 4c,2c,3c,2c,3c, 3o,2c,3c.
Permanent, *a.* အခၢ်မခၢ်, 1c,3c, အခၢ်တေ်, 1c,2o.
Permission, *n.* အခွဲၣ်, 5c,5o.
Permit, *v. t.* ပခၢ်အခွဲၣ်, 1c,5c,5o.

Perpetual, *a.* ဢၼ်တႃသေႃဢံတတ်, 1c,2c,2c,2c,2o.
Perplexed (be), *v. i.* ယုင်လွၵ်, 3c,1c.
Persecute, *v. t.* ၶၺ်သေႃ, 4o,4o.
Persevere, *v. i.* လွံမၼ်ၶိုင်သေႃသေႃ, 1c,3c,2o,2c,2c.
Person, *n.* ၵေႃၶူ, 5c,3c, ႁုၼ်သတ်တဝႃ, 4o,3c,5c,2c.
Personate, *v. t.* ႁိတ်လိုၼ်ၶေၼ်ႁၢင်, 4m,5o,2c,3o.
Perspire, *v. i.* ႁိုဝ်ဢွၵ်, 2o,2c.
Persuade, *v. t.* လုဝ်ဢဝ်, 4c,1c.
Peruse, *v. t.* တုလ်လိၵ်, 4o,3c.
Perverse, *a.* ဢၼ်ထင်ႁိတ်ၶတ်ၵၼ်, 1c,3o,4m,4c,1c.
Pester, *v. t.* ယယုၵ်, 5c,5o.
Pestle, *n.* သၵ်, 2o.
Petition, *n.* လိၵ်လဝ်, 3c,3c; *v. t.* လဝ်, 3c.
Petrify, *v. i.* ပိၼ်မၵ်ႁိၼ်မႃး, 1m,2o,1c,4c.
Petticoat, *n.* သိၼ်, 3c.
Pheasant, *n.* ၵ႟ၶႃ, 2c,1c.
Phial, *n.* ၼံတဝ်ပလိင်ဢွၼ်, 5c,3c,5c,4o,2c.
Phlegm, *n.* သလိပ်, 5c,3c, ဢင်ဢၵ်, 5o,2o.
Physic, *n.* ယႃယႃ, 3c,1c.
Physician, *n.* မေႃယႃ, 1c,3c.
Pick, *v. t.* မိတ်, 4c, ၵိပ်ဢဝ်, 4m,1c.
Picket, *n.* ပလ်လီဢၼ်လွံႁူဝ်, 3o,1o,1c,5c,5c.
Pickle, *n.* ၽၵ်သုမ်, 4c,3o.
Picture, *n.* ပုံ, 2c, ပုံႁၢင်, 2c,3o.
Pie, *n.* ၶဝ်မုၼ်ထံမၼႃ, 3c,4c,2c,5c,2c, coin, ပႆ, 2o.
Piece, *n.* ပွတ်ၶူ, 4c,3c, ၵွၼ်ၶူ, 3c,3c, မႆၶူ, 3c,3c; of cloth, ဢုပ်ၶူ, 5c,3c.
Pierce, *v. t.* တိင်ပွင်, 4o,2c, လီ, 4c, လုၵ်, 5o.
Pig, *n.* မူဢွၼ်, 1c,2c.
Pigeon, *n.* ၵႃၵေႃ, 1c,1o; green, ၶၢၵ်ပဝ်, 5o,3c.

Pile, *n.* ႁွင်, 1c; *v. t.* ႁွင်ဝႇ, 1c,5c.
Piles, *n.* မိင်သရိၵ်, 4o,5c,3o.
Pill, *n.* ယႃလုၵ်ႈ, 3c,3c,3c.
Pillar, *n.* သဝ်, 1c.
Pillow, *n.* မွၼ်ႁူဝ်, 1c,1c.
Pimple, *n.* တုံ, 2c.
Pin, *n.* ၶိမ်တ်, 1m,2c; peg, တိ်, 1o.
Pincers, *n.* ၵိ, 4c.
Pinch, *v. t.* ယၵ်, 4c, ၺိပ်, 2c, ၸိပ်, 3c.
Pine, *n.* မႇၸိၵ်, 5c,2o; —apple, မၵ်ၸိင်, 2o,1m.
Pious, *a.* ဢၼ်ထင်ၺိတ်ဝတ်ၽြႃး, 1c,3o,4m,3o,4c.
Pipe, *n.* တေႃ, 3c, ႁွင်ယႃ, 3c,3c; *v. i.* ပဝ်, 2c.
Pistol, *n.* ႁွင်မ, 3c,5c.
Pit, *n.* ၶုံ, 1c, ဢၼ်မုပ်, 1c,2o.
Pitch, *n.* ယင်ၸိၵ်, 1o,2o.
Pitcher, *n.* ၼွႇ, 4c.
Pith, *n.* သႇ, 3c.
Pity, *v. t.* ဢိတ်လူ, 4m,1c; *n.* တင်ဢၼ်ဢိတ်လူ, 4o,1c,4m,
1c, ၵရုၼ်ႃ, 5c,5c,2c.
Place, *n.* တီ, 3c; *v. t.* ဝႇ, 5c, ၸူႈတီယူ, 4c,3c,2c, ၶၼ်ဝႇ,
4o,5c.
Plague, *v. t.* ယယုၵ်, 5c,5o; *n.* ယေႃဢူပတ်, 4c,4c,3o, ၵျုဝ်ၵႃ
လၵႃလိင်မိုင်, 4c,2c,5c,3c,1o,4o.
Plain, *a.* ဢၼ်ၸိင်ၵၼ်, 1c,4m,1c, ဢၼ်ထင်သႃး, 1c,2o,4c;
n. ပင်ၸိင်, 2o,4m.
Plan, *n.* ပုံ, 2c; *v. t.* ၺိတ်ပုံမၼ်, 4m,2c,4c, ၶႇလွၼ်လေႃၵျုပွင်,
3c,1c,3o,2o,1c.
Plane, *n.* တဝ်လေႃ, 2c,4c; *v. t.* ဢဝ်တဝ်လေႃထုဝ်, 1c,2c,4c,4c.
Plank, *n.* ၸိၺ်ဢၼ်ၶႅၼ်ႃ, 3o,1c,1c.
Plant, *n.* တုၼ်, 3o; *v. t.* ယုၵ်, 2c, တင်, 3c.

Plantain, *n.* ၡုၣ်, 3o.
Plaster, *n*, အၢၣ်ဖၣ်တၢ်, 4o,5c,2c.
Plate, *n*, ဝခံၣ်ယီၣ်, 2o,1o; wall—,ယီၣ်, 1o.
Platform, *n*, ဒိၣ်, 2m; a level spot, တလၣ်, 5c,4o.
Play, *v. i.* လိၡ်, 3m, ယၥ်ယွၤ, 5c,2c; *mus.* ပၥ်ဂ့, 2c,2c; on stage, ဟ့ၤထဲတၢ်, 4c,3o.
Plea, *n.* ဂံ့အခၢၣ်လၢတၢ်တြ့ၤတိရိၢ်, 4o,1c,3o,4c,3c,4c.
Plead, *v. t. leg.* အၥ်ဃၢ်ခၢၣ်လၢတၢ်, 1c,5c,2c,3o.
Pleader, *n.* ဃၢ်ခၢၣ်, 5c,2c.
Pleasant (be), *v. i.* ပၣ်လီလိၣ်လီ, 2o,1c,4o,1c, သ့ၤယၢၤ, 2c, 2c, ထၣ်ဂၢ်ပျၢ်ဂၢ်မှခၢၣ်, 3o,3c,2c,3c,3o.
Pleased (be), *v. i.* with, ထုၥ်လ့ၣ်, 2c,1c.
Pleasure, *n.* တၢ်အခၢၣ်ပျၢ်လ့ၣ်မှခၢၣ်လ့ၣ်, 4o,1c,2c,1c,3o,1c.
Pledge, *n.* လရိၢ်, 5c,2o, အခၢၣ်ပွၢ်အခၢၣ်ငံ, 1c,2c,1c,5o.
Plenteous (be), *v. i.* လိၣ်ခံၣ်, 2o,1c, ခံၣ်ခၢၤ, 1c,2c.
Pleurisy, *n.* လုံဃၢ်, 4o,2o.
Plot, *v. t.* ခဲ့လ့ၣ်ဝ့ခၢၣ်လ့ၣ်, 3c,1c,5o,1c; *n.* ၇ၥ်လိခၢၣ်, 3o,1c, ၇့ ၇ၥ်လိခၢၣ်, 2c,3o,1c.
Plough, *n.* ထဲ, 1c; *v. t.* အၥ်ထဲထဲ, 1c,1c,1c.
Pluck, *v. t.* မိတ်အၥ်, 4c,1c, လၥ်အၥ်, 5c,1c.
Plug, *v. t.* အုတ်, 4o.
Plumb, *n.* ဖၣ်မိၥ်, 4o,4o; *v. t.* အၥ်ဖၣ်မိၥ်ဖျ့တိၥ်တုၡ်, 1c, 4o,4o,3c,3o,4o.
Plump, *a.* ဒိ, 4c.
Plunder, *v. t.* ဂီအၥ်, 1c,1c; *n.* ခွၣ်အခၢၣ်ဂီအၥ်, 1c,1c,1c,1c.
Plunge, *v. i.* ဒိခခၥ်, 5c,5c,3c; *v. t.* လုံ, 1o.
Pocket, *n.* ထွၣ်, 4c.
Pod, *n.* ၒၥ်ထုၥ်, 4c,2c.
Poet, *n.* ဩၤလၣ်ဖၢၤ, 2c,2c,2c; *n.* —ry, လၣ်ဖၢၤ, 2c,2c.
Point, *n.* အခၢၣ်လီ, 1c,1o; *v. t.* သီ, 3m.

Poison, *n.* ဖ္ဂၤ, 5c, ငၢၣ်, 5o; *v. t.* သိငၢၣ်သိသၢၣ်ပၢၣ်, 2c, 5o,2c,1o,1c.

Pole, *n.* လီမ့ၤယၢဴ, 3o,5c,4o.

Police. *n.* လုၢ်ဖၢ္ဂၢၣ်ခၢၣ်, 3c,2c,1c, ပျၢတၢ, 2c,2c;—court, ရုံရၢထဝတ်, 4c,2c,5c,3o.

Polish, *v. t.* တၤဖၢ္ဂၤ, 2o,5c,2c.

Polite (be), *v. i.* ယိလ့ၣ်ငၢ်, 2m,3o, ထၤဂ့ၤတ်လၢၤဖဝတ်, 3o, 4m,4c,5c,3o.

Polygamy, *n.* တၤဖၢၢၣ်မိၤမၤၢ်ခံ, 4o,1c,4c,4c,1c.

Pond, *n.* ဒ္ဂၤ, 1c, ဖိၤ, 2o.

Poor, (be), *v. i.* ဖၢၣ်, 1o, ယၢ်ဖၢၣ်, 3o,1o, ယုတ်ယွံ 3c,4c.

Population, *n.* ပှၢၣ်ဝၢၣ်ပှၢၣ်မိၤတၤလၢ်, 4o,3o,4o,4o,4c,1o.

Porch, *n.* ခၢဂြိၢၣ်, 3c,4o, သၤဝၤ, 2o,2o.

Porcupine, *n.* မိလ့ၣ်, 3m;—quill ခၢၣ်မိလ့ၣ်, 1o,3m.

Pore, *n.* ပြူဖိ, 4o,2o.

Pork, *n.* ခိဖိမူ, 5o,1c.

Port, *n.* တၢဂြီဖိသၤဖၢ်, 3c,4o,4o,4c.

Porter, *n.* ပှၢၣ်ဂ့ၤ, 4o,2o, ပှၢၣ်ဝံဖၢ်တူ, 4o,5c,4o,1c.

Portion, *n.* ပ္ဂတ်ဒၢ 4c,3c, ပုၢၣ်, 3c; *v. t.* ဖၢ်မိၤ, 1o,2o.

Position, *n.* တိဖၢၣ်တၢ်ယူ, 3c,1c,2o,2c.

Positive, *a.* ဖၢၣ်ပိၢၣ်ဖၢမၢၣ်ခၢၣ်ပိၢၣ်, 1c,1m,5c,2o,1c,1m.

Possess, *v. t.* ဖိၤ, 2o, သုၤသ္ဂၤလၢ်ယူ, 4c,2c,3o,2c.

Post, *n.* သဖိမ့ၤ, 1c,5c, သဖိ, 1c;—man, ဖၢဖၢၣ်သုၤလိၢ်, 5c,1c,2o,3c;—office, တိၢ်သုၤလိၢ်, 3o,2o,3c.

Postage, *n.* ဖၢသုၤလိၢ်, 3c,2o,3c,—stamp, တၢၣ်သိၢ်ဖ္ဂၢ် ဂြဖိ, 4c,3c,4c,1c.

Posterity, *n.* လုဖိလုၢ်ပၢၣ်လၢၣ်, 3c,3c,1o,1o.

Postpone, *v. t.* ဂ့ၢ်တ်သဖိယူ, 3c,4c,4c,2c, ခ့ၤမိၤခ့ၤခၢ, 5c,2c, 5o,2c.

Pot, *n.* မၢၤ, 3c.

Potato, *n.* ႁူဝ်မၼ်, 1c,4c ; sweet, မၼ်ၶဝ်,4c,1o.
Pound, *v. t.* တမ်, 1c.
Pour, *v. t.* ႁူတ်, 4o, သွၼ်လေႃ, 4c,2c, ထွၵ်ႇသႂ်ႇ, 2c,2c,ႁူဝ်, 3c, ၵႃႇ, 3o.
Pout, *v. i.* မိုၼ်သုပ်, 1c,4o.
Poverty, *n.* တၢင်းၸၼ် ယၵ်ႉၸၼ်ၽၼ်, 4o,1c,3o,1c,1o.
Powder, *n.* ယႃ, 4o; dust မုၼ်, 3c.
Power, *n.* ႁႅင် 4o, တၼ်ၶုဝ်, 4c,4o,
Powerful, (be), *v. i.* ႁႅင်ယႂ်ႇ, 4o,2c,မီးၸေႃႉလူ,4c,4c,2c.
Practicable, *a.* ၸၼ်ႁဵတ်လေႈမီၼ်လႆႈ 1c,4m,3o,1m,3c, ၸၼ်မီၼ်ၸၼ်လီႁဵတ်လႆႈ, 1c,1m,1c,1c,4m,3c.
Practice, *v. t.* ႁဵတ်ယူႇသေသေ 4m,2c,2c,2c.
Praise, *v. t.* ယွင်ယေႃ, 3c,4c.
Prawn, *n.* ၵုင်, 3c.
Pray, *v. t.* သူတွင်, 4c,4c, ႁဵတ်ပထၼ်ႃ, 4c,5c,5c,2c.
Prayer, *n.* တၢင်းၸၼ်သူတွင်, 4o,1c,4c,4c, ပထၼ်ႃ, 5c,5c,2c.
Preach, *v. t.* ၵျေႃတြႃး, 4c,4c;—er, ၽြႃၸၼ်ၵျေႃတြႃး, 2c, 1c,4c,4c.
Precede, *v. t.* ၽွႃၸွၼ်တင်, 2c,1c,4o, မီၼ်ၸွၼ်တင်,1m,1c,4o.
Precedent, *n.* ထုင်လမ်ၸၼ်တီပ်တတ်,4c,2o,1c,4o,4c.
Precept, *n.* ၶေၼ်ၸုပတေႃ, 4o,5c,5c,2c.
Precious, *a.* ၸၼ်ထိုၵ်ၵႃထိုၵ်ၶၼ်, 1c,3o,3o,3c,3o,1c, ၸၼ်မီၼ်ၸၼ်လီထုၵ်ၸႂ်ၵျူၵ်ၸႂ်ၼႃ, 1c.1m,1c,1c,2c,1c,3o,1c,2c.
Precipice, *n.* ၸွႈလၼ်, 1c,4c.
Predict, *v. t.* လတ်လွင်တင်ၸၼ်တၵ်မီၼ်မႃးၼေၼ်ဝႆႉထႃ, 3o, 3c,4o,1c,4c,1m,4c,5c,5c,3c.
Prefer, *v. t.* ယိင်မိလ်ၵျူၵ်, 3m,4o,3o.
Pregnant (be), *v· i.* ပႃးတွင်, 4c,5c, မၼ်, 4o.
Prepare, *v. t.* ၸေမ်, 4o. ၸေမ်ႁိလ်, 4o,4o, ႁမီးဝႆႉထႃ, 3c,4c, 5c,3c.

Presence, *n.* ၵၢတီယ်ႇၶႄ, 3c,3c,2o,3c, သိုဝ်ၶႄတွၼ်ႈတၢ, 3c,3c, 3c,1c.

Present, *a.* ဢၼ်ပၢႆး, 1c,4c, ဢၼ်မီးတေႃႇလိဝ်ၶႄႇ, 1c,4c,3c, 1m,5c.

Present, *v. t.* သၢၵ်, 3o, ပၼ်လၢၵ်သွင်, 1c,3o,2c, ၺၢႆးသု, 4c, 5c; *n.* လၢၵ်သွင်, 3o,2c, သု, 5c, ပၼ်ၶႄ, 2c,2c.

Preserve, *v. i.* ငိုလူငိုတုၺ်ႁႃလွတ်ယေး, 5c,1c,5c,4o,3c,3c,4c, သီဝ်ႇ, 4c,5c.

Preside, *v. t.* ဢုပ်, 5c, လူထိင်, 1c,4c.

Press, *v. t.* တိၵ်, 4m, တိင်, 1m.

Pretend, *v. t.* ႁိတ်ၶႄင်ႁၢင်, 4m,2c,3o, ႁိတ်ၽိင်, 4m,3m.

Pretty (be), *v. i.* ႁၢင်လီ, 3o,1c.

Prevent, *v. t.* ႁႅမ်တပ်ၾေႃႈၶိၺ်, 3o,3o,5o,1o.

Prey, *v. t.* ႁီဢဝ်, 1c,1c.

Price, *n.* ၵၢမၼ်ၶၼ်မၼ်, 3c,4c,1c,4c.

Prick, *v. t.* တိင်ႁႃလုၵ်, 4o,3c.5o.

Pride, *n.* မၢၼႄ, 2c,5c, တင်ဢၼ်လွင်သုင်, 4o,1c,1c,1c.

Priest, *n.* ၸဝ်မုၼ်, 3c,1c.

Prince, *n.* လုၵ်ၶုၼ်, 3c,1c.

Principal, *a.* ဢၼ်ယႂ်ႇသေပိုၼ်, 1c,2c,1c,3o; *n.* ၵုၼ်ယႂ်ႇၵုၼ် လုင်, 4o,2c,4o,1o; capital, ငိုၼ်ဢရင်, 4c,5c,4o.

Principle, *n.* ထတ်, 3o, မူလငဝ်ႁၢၵ်မၼ်, 2c,5c,3c,3o,4c, ငဝ်ၵြၢႆး, 3c,4c.

Print, *v. t.* တိၵ်ပိုံ, 4m,2c.

Prison, *n.* ထွင်, 2c.

Prisoner, *n.* ၵုၼ်တုၵ်ထွင်, 4o,4o,2c, ၵုၼ်တုၵ်ၽိၺ်, 4o,4o,4o.

Private, *a.* ဢၼ်လပ်သိင်ၵၼ်တင်တုဝ်ၵဝ်, 1c,3o,2o,1c,4c,1c, 2c, ဢၼ်လပ်ဢၼ်သိုင်, 1c,5c,1c,2o; *n.* ၵုၼ်တပ်, 4o, 5c, လၢၵ်ၶႄၵ်ၽိင်, 3o,3o,2o.

Privately, *adv.* ဢံထင်ဢံသၢႆး, 2c,2o,2c,4c.

Privilege, *n.* အခွၣ်, 5c,5o.
Privy, *n.* ယော်ဖိၣ်, 2c,2c.
Prize, *n.* အုဟ်လၢအခၢ်ဂ့ၢ်လၢ်, 3c,2c,1c,1c,3c, သုအခၢ်ခဲဒိၣ် ဟခၢ်လေ်လၢ်, 5c,1c,5c,2m,1c,3o,3c; *v. t.* ဂုဟ်ဂ့ၤလုံတွခၢ်, 5c,1o,4o,3c.
Probable (be), *v. i.* လဟ်ခခဲၢ အခၢ်တဟ်ဗိခၢ်မ့ၤ, 3c,5c,2c, 1c,4c,1m,4c.
Proboscis, *n.* ၄ၣ်, 4o.
Proceed, *v. i.* ဒ့ၢ, 2c, ဒ့ၢမိုၥ်ခဲၢ, 2c,4o,3c, ဆွဟ်ဒ့ၢ, 2c,2c.
Proclaim, *v. t.* ဘ့ၣ်ပၥ်ဘ့ၣ်သေၢ်, 5c,2o,5c,2c.
Procrastinate, *v. i.* ဂ့ၢ်ဒွၢ်ဂ့ၢ်ထိုၣ်, 4m,3c,4m,4o.
Procure, *v. t.* လၢ်, 3c, ဂ့ၢ်ဂ့ဗိခၢ်, 4m,3c,1m.
Prodigious, *a.* အခၢ်ယ့ၣ်နိုၥ်ခဲၢလုၣ်လၣ်, 1c,2c,5c,2c,1o,1o.
Produce, *v. t.* အၥ်ဆွဟ်, 1c,2c, အၥ်ဆွဟ်ခေၢ်, 1c,2c,1o, ဂ့ဗိခၢ်, 3c,1m; *n.* မဟ်မခၢ်ဂ့ၣ်မခၢ်, 2o,4c,4o,4c, အခၢ်ဗိခၢ်တိုခၢ် ဗိခၢ်ဘ့ခၢ်, 1c,1m,4c,1m,4c.
Profane, *v. i.* ဂ့ၢ်အံရှၥ်သေဲဟုၥ်ယံ, 4m,2c,2c,2c,1c,1c; *a.* အခၢ်အံရှၥ်သေဲဟုၥ်ယံဖြ့ၤ, 1c,2c,2c,2c,1c,1c,4c.
Profess, *v. t.* လတ်သိုၥ်သိုၥ်လိၣ်လိၣ်, 3o,3c,3c,4o,4o.
Profession, *n.* တၣ်မေၢ်အခၢ်ဂ့ၢ်ယူမခၢ်မခၢ်ဒိုၣ်ဒိုၣ်တၢသေဲ, 4o, 1c,1c,4m,2c,3c,3c,2o,2o,2c,2c.
Profit, *v. i.* မိၤအဘျုၥ်, 4c,5c,4c, လၢ်အမြတ်, 3c,5c,3o; *n.* အဘျုၥ်, 5c,4c, အမြတ်, 5c,3o, အခၢ်ယ့ၣ်မ့ၤခဲမ့ၤ, 1c,2c, 4c,1c,4c.
Profound (be), *v. i.* လိုဟ်လံ, 5c,2c.
Progress, *v. i.* တုၥ်ဒ့ၢ, 4c,2c.
Prohibit, *v. t.* ဂုံတပ်ဂ့ေဒိလ့်, 3o,3o,5o,1o.
Project, *v. i.* မိလ့်ဆွဟ်, 4o,2c; *v. t.* ထီဒ့ၢယၢ်ခဲၢ, 3c,2c,2o, 3c; *n.* အခၢ်ဘျုၣ်ၢ, 1c,2o,1c.
Projection, *n.* လွခၢ်ဆွဟ်, 1c,2c.

Prolong, *v. t.* ႁႁူင်ၶေၼ်, 3c,1c,4o, ႁိတ်ထိုင်ႁိတ်လွႆ, 4m,4o, 4m,4c.

Promiscuous, *a.* ဢၼ်လေႃလေယုင်ယွင်, 1c,4c,4o,3c,1c.

Promise, *n.* ၵတိ, 5c,5c; *v. t.* ဝႆၵတိ, 5c,5c,5c.

Promote, *v. t.* ႁိတ်ႁႂ်တူဝ်ႁႂ်ယႂ်, 4m,3c,4c,3c,2c, ယုၵ်ယွင်, 5o,3c.

Prompt, *v. t.* ပၼ်တင်ႁိုတင်ပွင်, 1c,4o,2o,4o,1c; *a.* ဢၼ်ထင် ႁိတ်ႁံလိဝ်, 1c,3o,4m,4c,1m.

Prong, *n.* သိၵ်မၼ်, 3c,4c.

Pronounce, *v. t.* ဢွၵ်သဵပ်ဝႃ, 2c,4o,3c, လတ်ဝႆ, 3o,5c.

Proof, *n.* လွင်တင်ဢၼ်ပိၼ်သၵ်သေဢၼ်မၼ်ၶိုင်, 3c,4o,1c,1m, 3o,2c,1c,3c,2o.

Prop, *n.* မွၼ်, 1c, ႁံ, 5c; *v. t.* မွၼ်, 1c, ႁံ, 5c.

Propagate, *v. t.* ႁႂ်မျူဝ်မၼ်ယေႃၵူင်မႃး, 3c,4c,4c,3o,3o,4c.

Propel, *v. t.* ဢီၵိုဝ်ယႆၶေႃ, 4c,4o,2o,3c.

Proper (be), *v. i.* ထုၵ်လီ, 2c,1c.

Property, *n.* ၶုၵ်ထႃဢၼ်လႆပိုင်, 3c,2c,1c,3c,2o, ၶုၵ်ထႃ ပိတ်ငေႃ, 3c,2c,3c,4c.

Prophecy, *n.* ႁုံဢၼ်ၶေႃၵတ်တိ, 4o,5c,2c,5c,5c.

Prophesy, *v. t.* လတ်လွင်တင်ဢၼ်တၵ်ပိၼ်မႃးၶေၼ်ဝႆဢွၼ် တင်, 3o,3c,4o,1c,4c,1m,4c,5c,5c,1c,4o.

Propitiate, *v. t.* ႁိတ်ႁႂ်မျေႃလူဝ်, 4m,3c,2c,1c.

Propose, *v. t.* လတ်ပုၼ်ဢၼ်တၵ်ၶႆလူဝ်ဝုၼ်လူဝ်ၶေၼ်ဝႆဢွၼ်တင်, 3o,3c,1c,4c,3c,1c,5o,1c,5c,5c,1c,4o.

Proprietor, *n.* ၸဝ်ႈဢၼ်ပိုင်, 5c,1c,2o, ထဝ်, 3c.

Proscribe, *v. t.* ပၼ်ရႃထဝတ်, 1c,2c,5c,3o, ၽံလႆသုင်သွင်ဝႃ ၶေႆႁႂ်တပ်ၵျေႃၶိလၢၼ်, 2c,3c,4c,2c,3c,1c,3o,3o,5o,1o.

Prosecute, *v. t.* တင်လဝ်ႁိတ်ဢမုတီပိၼ်, 2o,3c,4m,5c,5c,3c,3o.

Proselyte, *n.* ၸဝ်ႈဢၼ်ၶဝ်ယႃသႃ, 5c,1c,3c,2c,2c.

Prospect, *n.* တီဢၼ်မုင်ဢၼ်တုၵ်, 3c,1c,3c,1c,4o.

Prosper, *v. i.* တိၣ်ဂ့ၤၣ်ယေ်မၤဒိးတုၢ်မၤဒိး, 4c,4c,3o,4c,4c,4c, တၢ်ဘျုတၢ်ပွၢ်ဖိၣ်, 4o,2o,4o,1c,5m.

Prosperity, *n.* တၢ်အၣ်ဒိးလေ်လီ်, 4o,1c,4c,4c,2c.

Prostitute, *n.* မိၣ်မှၢ်ယၤ, 3o,2c,3c.

Prostrate, *v. t.* ဒုံဖိၣ်, 3o,3c; *v. i.* ခုၣ်မှၣ်, 5c,2o; fall—, *v. i.* လီၢ်ယံၢ်တဲ့ၢ်ယူ, 5o,2m,5c,2c.

Protect, *v. t.* ကွၢ်ဟ်ၣ်ယူ, 5o,3c,5c,2c.

Protection, *n.* တၢ်အၣ်ကွၢ်ဟ်ၣ်ယူ, 4o,1c,5o,3c,5c,2c.

Protest, *v. t.* လၢတဲ့တၢ်တဲ့ဝၤဝၤ, 3o,5c,5o,5o,3c,3c.

Proud (be), *v. i.* ဆိၣ်မၤဒိပုၤ်ဖိၣ်, 1c,2c,5c,4o,1o, ဆိၣ်သုၣ်, 1c,1c.

Prove, *v. t.* ဒုၣ်ဟုဒိးသဲၤ်သး, 1o,4c,3o,2c, ထံတုၢ်, 4c,4o.

Provide, *v. t.* ဂိၢ်တဲ့ထၤဖျၢၣ်တၢ်, 4m,5c,3c,1c,4o.

Province, *n.* ကိၢ်, 2o.

Provision, *n.* လွၢ်တၢ်အၣ်သိဝ့, 3o,4o,1c,4c,5c, တၢ်အီၣ် တၢ်ခုၣ်, 4o,1c,4o,4o.

Provoke, *v. t.* တိၤ်ယုၢ်, 4c,4o, ဂိၢ်ဂ့ၢ်ဆိၣ်မ့, 4m,3c,1c,3c.

Prow, *n.* ဂ့ၢ်ဂိၢ်လီ, 1c,4c,1o.

Proxy, *n.* တၢ်တုၢ်, 1o,1c.

Prudence, *n.* ဖိၢ်ရၤသတိ, 2c,2c,5c,5c.

Prudent, *a.* အၣ်လၢ်ပၤဒိးတၢ်ဖိၢ်ရၤသတိဂိၢ်, 1c,3o,4c,4c,2c, 2c,5c,5c,4m.

Public, *a.* အၣ်ဟုၣ်တၢ်လ့လ့ဂ့, 1c,4o,4c,1o,3c,5c, အၣ်ဟုၣ် တၢ်ထ့လ့သုၣ်သွၣ်, 1c,4o,4c,1o,3c,4c,2c; in—, *adv.* ဟ်ၤတိၢ်ယ့ဒိၤဟုၣ်တၢ်လ့, 3c,3c,2o,3c,4o,4c,1o.

Publish. *v. t.* ဂ့ၢ်ကျိၢ်ရၤ, 3c,2c,2c, ဂ့ၢ်ပဂ့ၢ်သၢ်, 3c,2o,3c,2c.

Puckered (be), *v. i.* ဂ့ၢ်, 2c, တုၢ်, 2c.

Pudding, *n.* ခၢ်မှၣ်ဖိၢ်, 3c,4c,5o.

Puddle, *n.* ဖိၣ်ဟံဖိၣ်အုၢ်, 1m,2o,1m,1c.

Puff, *v. t.* ဖိခပၢ်, 5c,5c,2c, သၢ်, 2c.

Pull, *v.t.* ထိုတ်, 5c, လၢၼ်, 1c;—off, ထွတ်, 2c;—up out, ထုၺ်, 3o.

Pulp, *n.* လွင်တင်ၶၢၼ်မိုၼ်, 3c,4o,1c,5o.

Pulpit, *n.* ပလင်ၶၢၼ်ရျေႃတြႃး, 5c,2o,1c,4c,4c.

Pulse, *n.* သ'လိုတ်တွတ်, 1o,3o,2c.

Pulverize, *v. t.* ၵိတ်ႁႃမိၼ်မုၼ်မိၼ်ယွင်, 4m,3e,1m,3c,1m,1c.

Pumpkin, *n.* မၵ်ပၵ်, 2o,5c.

Punch, *n.* လိၵ်လီ, 4m,4c; *v. t.* ၶၢဝ်လိၵ်လီလီ, 1c,4m,4c,4c.

Punctual (be), *v. i.* ၼိၼ်မၢၼ်ၶံပိုင်လင်ၵိတ်မၢၼ်မၢၼ်မိၺ်မိၺ်, 2c,4c,2c,3o,3o,4m,2o,2o,3o,3o.

Puncture, *v. t.* တိင်ႁႃၶဝ်, 4o,3c,3c.

Pungent, *a.* ၶၢၼ်ၶရသျႁိင်ၶျေ, 1c,5c,5c,2c,4o,2c, ၶ'မၢၼ် ၸွင်, 1o,4c,4o.

Punish, *v. t.* ပၢၼ်တံ, 1c,2o.

Punishment, *n.* တံ, 2o.

Pupil, *n.* တပေႃ, 5c,4o.

Puppet, *n.* ရုၵ်သေႃ, 3c,4c.

Purchase, *v. t.* သိုဝ်, 5c.

Pure (be), *v. i.* သႂ်, 1c, မုတ်သႂ်, 4o,1c.

Purge, *v. t.* ၶုၵ်တွင်, 3c,5c, ၾျူးတွင်, 4c,5c.

Purgative, *a.* ၶၢၼ်လင်ၶုၵ်တွင်, 1c,3o,3c,5c.

Purloin, *v. t.* လွႆၶၢဝ်သိုင်ၶၢဝ်သီ, 1c,1c,2o,1c,4c.

Purple, *a.* ၶၢၼ်လိင်ၵံ, 1c,1o,2c.

Purport, *v. t.* ၶ'ဝႃ, 3c,3c.

Purpose, *v. t.* ၵျွင်ႃ, 2o,1c; *n.* တင်ၵျွတင်ပွင်, 4o,2o,4o,1c.

Purse, *n.* ထုင်ငိုၼ်, 1o,4c.

Pursue, *n.* လွႆ, 4c, လွႆႁႃၼိုတ်, 4c,3c,4c, လိုပ်လွႆ, 3c,4c.

Purvey, *v. t.* ၶံသုင်, 2o,4c.

Pus, *n.* ၶွင်, 1c.

Push, *v. t.* ၶီ, 4c.

Put, *v. t.* ဝ်, 5c, သႂ်, 2c, ၸူးတီယူ, 4c,3c,2c; —on clothes, ၼုင်, 3c; —off clothes, ထွတ်, 2c, —up with, ယိုၼ်ၶံ, 5o,2o.

Putrefy, *v. i.* ၼေဝ်ႁူ, 3c,2c.

Putrid, *a.* ဢၼ်ၼေဝ်ယဝ်တူယဝ်, 1c,3c,5c,2c,5c.

Puzzle, *v. i.* ၶိုင်, 2o, *v. t.* ႁိုၼ်ယုင်ယွင်, 3c,3o,3c,1c.

Q.

Quail, *n.* ၼုၵ်ၶုံ, 5o,3c; *v. i.* ႁုပ်, 1c.

Quake, *v. i.* သၼ်ဝ်ၼႄလုင်လင်, 2c,1c,2c,1o,1o.

Qualify, *v. t.* ႁိတ်ႁႃလ်တတ်ၼိုင်, 4m,3c,3c,3o,2o.

Quality, *n.* လွင်တင်ဢၼ်လပ်သိင်, 3c,4o,1c,3o,2o, ႁုင်, 2c, လၵ်ၶၼေ, 3c,5c,2c, သဢွၵ်, 5c,4c.

Quantity, *n.* ဢၼ်ၶွၼ်ႁၼ်ႁွင်ႁၼ်ဝ်တီလိပ်, 1c,3c,1c,1c,1c, 5c,3c,1m.

Quarrel, *v. t.* ယိတ်ႁၼ်, 4c,1c; *n.* တင်ဢၼ်ယိတ်ႁၼ်, 4o, 1c,4c,1c.

Quarter, *n.* လိတ်ၶူ, 5c,3c, သီပုၼ်ပုၼ်ၶူ, 2c,3c,3c,3c; *pl.* တီ ဢၼ်ယူ, 3c,1c,2c; *v. t.* ယႃႁိတ်သိသိၵ်, 2c,4m,2c,3c.

Queen, *n.* ၼင်ၵျေႃၶံ, 4o,1c,4c.

Quell, *v. t.* ဢဝ်တင်ႁိင်လေတိၵ်ပေတိၵ်ၼိင်, 1c,4c,4o,3o,4m, 5o,4m,2o.

Quench, *v. t.* မွတ် (ယႃ), 2c,4c; —thirst, ႁိတ်ႁႃတင်ဢၼ် ယၵ်ၼံမျေႃ, 4m,3c,4o,1c,2o,5c,2c.

Question, *n.* တီထံ, 3c,1o, တင်ဢၼ်တွင်ထံ, 4o,1c,3c,1o; *v. t.* တွင်ထံ, 3c,1o, လိတ်ထံ, 3o,1o.

Quick, *a.* ဢၼ်ၶၼ်ယႂ်, 1c,1c,4c.

Quickly, *adv.* ၶၼ်ၶၼ်ယႂ်ယႂ်, 1c,1c,4c,4c.

Quiet (be), *v. i.* ဘၣ်, 1c, တိတ်ယိၡ်, 2m,1m.
Quill, *n.* ခုဘၣ်ခရံၣ်, 1o,5o.
Quinine, *n.* ဟိဘၣ်ဒိဘၣ်, 5c,2m, ယါတတ်ဘၣ်ဝဲ, 3c,4c,1o.
Quit, *v. i.* အှၣ်ဟ့ၢ်, 2c,2c, ထုဘၣ်, 5c.
Quite, *adv.* တၢ်သိၣ်တၢ်မုတ်, 4o,3m,4o,4o, လွဲဘၣ်လွဲဘၣ်, 5c,5c.
Quiver, *v. i.* သဘၣ်ဝၤ, 2c,1c.
Quota, *n.* ပုဘၣ်တါမဘၣ်, 3c,2c,4c.

R.

Rabbit, *n.* ပၣ်တၤ, 1o,4o.
Rabid (be), *v. i.* ဒိးလဲၣ်အဘၣ်ဂ့ၤဟုံၣ်ဘၣ်ဧါ, 4c,1c,1c,3o,4o,2c,မါ, 3c.
Race, *n.* ဈူၤလိၤနိၤ, 4c,5o,4o ; *v. i.* လိၡ်ဓိၣ်ဟဘၣ်, 3o,5c,1c.
Radish, *n.* ယံၣ်ပှံၣ်, 4c,5c.
Raffle, *v. i.* တော်ထိ, 2c,2c.
Raft, *n.* ပေ်, 4o, ယွၤ, 2c.
Rafter, *n.* ဟွဘၣ်, 1c.
Rag, *n.* ယိၡ်ယွံၣ်, 2o,4c.
Rage, *n.* တော်သ, 4c,5c, တၢ်အဘၣ်လဲၣ်မၤဂ့ၢ်ယၣ်, 4o,1c,1c,3c, 4o,2c ; *v. i.* တၢ်အဘၣ်လဲၣ်မၤခၤထအှၣ်ဂ့ၢ်ယၣ်ဘၣ်ဧါ, 4o,1c, 1c,3c,3c,5c,2c,4o,2c,2c.
Ragged, *a.* အဘၣ်ယွံၣ်ယူ, 1c,4c,2c, အဘၣ်ခုၤယွံၣ်, 1c,4c,4c.
Rail, *v. t.* လါ, 2c, လါလၤ, 2c,1c ; *n.* မၤဟိဘၣ်, 5c,2o ;—car, လေါရထါးယံၤ, 5c,5c,4c,4c ; —way station, ရိၢ်လေါရ ထါးယံၤ, 4c,5c,5c,4c,4c.
Rain, *n.* တၢ်အဘၣ်ယုဘၣ်တုံၣ်, 4o,1c,1o,4o ; *v. i.* ယုဘၣ်တုံၣ်, 1o,4o ; —drop, ဖိတ်ယုဘၣ်, 5m,1o ; —bow, ဂ့ၤဂ့ၤ, 4o,4c.
Raise, *v. t.* ယှံၣ်, 5o, ယွၤ, 3c.
Rake, *n.* ယိၤဖိၤ, 1o,4o ; *v. t.* ခုတ်, 3c.

Rally, *v. t.* ယၢဝ်ယွၵ်, 5c,2c; *v. i.* သုံသေယၢဝ်သံဒိုၼ်ဒိုၼ်, 4c,1c,5c,5c,4o,3c, ၛုံၯိင်လေမႃး, 1c,4o,3o,4c.
Rammer, *n.* သၵ်မၼ်, 2o,4c, ramrod, သၵ်ၷင်, 2o,3c.
Rampart, *n.* မေႁတုၵ်, 2c,5c,3c.
Rancid, *a.* ဢၼ်မိၺ်တူ, 1c,1m.2c.
Rank, *n.* ဢရႃ, 5c,2c; *a.* ဢၼ်ၯိင်လီ, 1c,4o,1c.
Ransom, *v. t.* ထုတ်ဢဝ်, 2c,1c; *n.* ငိုၼ်ဢၼ်ပၼ်ထုတ်ဢဝ်, 4c,1c,1c,2c,1c.
Rap, *v. t.* ၷွ်, 2c, တုပ်, 4o.
Rape, *v.t.* တိၵ်ႁုတ်တိၵ်သူ, 4m,5o,4m,3c, တိၵ်ၶွၼ်လုၺ်, 4m, 4c,3o.
Rapid, *a.* ဢၼ်ၶၼ်ၽႅ, 1c,1c,4c.
Rapids, *n.* တတ်, 2o.
Rare, *a.* ဢၼ်လၵ်လ်, 1c,2o,4o, ဢၼ်ထင်ဝိၼ်ယေမိုဝ်ယေၽဝ် ၷ်, 1c,3o,1m,3c,3o,3c,2c,4c.
Rascal, *n.* ႁုၼ်ၵျ်, 4o,5o.
Rash, *a.* ဢၼ်ယင်ဢံၶ်ၸွ်ဝုၼ်ၸွ်လေထင်ၵျိတ်, 1c,4c,2c,3c,1c, 5o,1c,3o,3o,4m.
Rat, *n.* ၼူ, 1c.
Ratan, *n.* ဝ်, 1o.
Rate, *v. t.* ပျတ်ႁႃ, 3o,3c; *n.* ႁႃၶၼ်ဢၼ်ပျတ်, 3c,1c,1c,3o.
Rather, *adv.* ၵျံ, 5o.
Rational, *a.* ဢၼ်မိးလၢၼ်ႁုၼ်, 1c,4c,2o,4o, ဢၼ်မိၺ်ႁၼ် တင်ပိင်လၢႃသတိ, 1c,3o,1c,4c,2c,2c,5c,5c.
Rattle, *v. i.* မေႃၾိုင်ၾိုင်, 4c,3c,3c.
Ravage, *v. t.* ၵျိဢဝ်ယပိတ်, 1c,1c,5c,3o.
Rave, *v. i.* လတ်ႁွင်ႁွင်ၷႂ်ၷႂ်ယူ, 3o,1c,1c,4c,4c,2c.
Ravel, *v. t.* ထုၺ်ၵျိယွၵ်ၵျိယိၵ်မၼ်ပိတ်, 3o,4c,4c,4c,4o,4c,3o.
Ravenous, *a.* ဢၼ်ထင်ဢိၼ်ၶံၶေႃ, 1c,3o,1c,1c,2c.
Raw, *a.* ဢၼ်လိပ်, 1c,4c, ဢၼ်ဢံပ်ၵျင်, 1c,2c,2c,1c.

Ray, *n.* သ'ဢႁႅင်, 1o,5c,2c.
Razor, *n.* မိတ်ႁူၼ်, 3c,1o.
Reach, *v. t.* ၶိတ်, 4c, ယိုၼ်မိုဝ်, 4c,4c, ႁွတ်ထိုင်, 3c,1c.
Read, *v. t.* ၽတ်, 4c, တုၺ်လိၵ်, 4o,3c, ႁွတ်, 3c.
Ready, *a.* ဢၼ်မီးဝ'ထႆၺူ, 1c,4c,5c,3c,2c, ဢၼ်မီးၶေႃတၼႆ, 1c,4c,2c,5c,2c.
Real, *a.* ဢၼ်ပိၼ်လိတ်လိတ်, 1c,1m,3o,3o, ဢၼ်ပိၼ်ဢမၼ်ၶၼ်ပိၼ်, 1c,1m,5c,2o,1c,1m.
Realize, *v. t.* ႁူပိၼ်, 3c,1m, ႁူတ်ႁူပိၼ်ဢမၼ်ၶၼ်ပိၼ်, 4m, 3c,1m,5c,2o,1c,1m.
Reanimate, *v. t.* ႁူဢသၵ်ၶိုၼ်လိပ်, 3c,5c,3o,4c,4c.
Reap, *v. t.* ပတ်, 2o; —ing hook, ၵိဝ်, 4m.
Rear, *a.* ၽ'လင်, 2o,1c; *mil.* တပ်လိုၼ်; *v. t.* ယုၵ်, 5o.
Reason, *n.* ၸၼ်ၶဵၼ်ၸႂ်, 2o,4c,1c, လွင်မၼ်, 3c,4c; *v. i.* ၶ'ၸႂ် ဝၼ်ၸႂ်, 3c,1c,5o,1c, တိုင်ပင်တွင်ထံႁၼ်, 2o,2o,3c,1o,1c.
Rebel, *v. i.* ပုင်ႁၼ်, 2c,2o.
Rebuke, *v. t.* သင်သွၼ်, 2c,1c, တင်ဢပြိတ်, 2o 5c,3o.
Rebut, *v. t.* လတ်ယေႃႉၶို, 3o,2c,4o.
Recall, *v. t.* ၶိုၼ်ႁွင်မႃး, 4c,5c,4c, လ'သတိ, 3c,5c,5c.
Recede, *v. i.* သုတ်ၶိုၼ်, 5c,4c.
Receipt, *n.* တင်ဢၼ်ႁပ်ဢဝ်, 4o,1c,2o,1c, လိၵ်ဢၼ်မတ်ဝ'လွင် ဢၼ်ႁပ်ဢဝ်ၸိုၼ်ယဝ်ၵေၼ်, 3c,1c,3o,5c,3c,1c,2o,1c,4c, 5c,5c.
Receive, *v. t.* ႁပ်ဢဝ်, 2o,1c, ႁပ်တုင်ဢဝ်, 5c,4c,1c.
Recent, *a.* ဢၼ်ပိၼ်ဢၼ်ဢံပ'ပေႃႁိုင်, 1c,1m,1c,2c,2c,4c, 1c, ဢၼ်ပိၼ်ဢၼ်ၶႂ်, 1c,1m,1c,2c.
Recipe, *n.* ၵၼ်ယေႃယႃ, 4o,2c,3c.
Recite, *v. t.* ႁွတ်လိၵ်, 2c,3c, ပျၼ်လိၵ်, 2o,3c.
Reckon, *v. t.* ၼပ်ဢၼ်, 5c,2o, တွၵ်, 3o.
Recline, *v. i.* ဢိၼ်, 1c.

Recoil, *v. i.* တိုၵ်လေႃၶိုၼ်မႃး, 5o,3o,4c,4c, သုတ်ၶိုၼ်, 5c,4c.
Recollect, *v. t.* ၶုၼ်ၸႂ်လႅၶႅၸႂ်ထုမ်, 4c,1c,3c,3c,1c,4o.
Recommend, *v. t.* ယွင်ယေႃႁႂ်လႅၼေႃလႅတႃ, 3c,4c,3c,3c,3c,
3c,1c.
Recommit, *v. t.* သံၶိုၼ်ၽၢမ်, 5c,4c,3o.
Recompence, *v. t.* ၸျႃးသု. 4c,5c, ၶိုၼ်တီၵ်ပၼ်ပုၼ်ၽုၼ်လႃ
ၶုၼ်လီင်, 4c,4o,1c,3c,3c,2c,4c,4o.
Reconcile, *v. t.* ႁိတ်ႁႂ်မျေႃၸႂ်, 4m,3c,2c,1c, ႁႂ်ပိၼ်ၽၢၼ်ထုၼ်ထုၼ်
လီလီ, 3c,1m,1c,2c,2c,1e,1c.
Reconnoitre, *v. t. mil.* ႁင်ထုၵ်, 4o,4c.
Record, *n.* လိၼ်ၽၢၼ်မတ်မႅဝႅ, 3c,1c,3o,1o,5c; *v. t.* မတ်မႅဝႅ,
3o,1o,5c.
Recover, *v. t.* လႅၶိုၼ်, 3c,4c; *v. i.* —health, သၼ်သႃမႃး,
3o,2c,4c.
Recruit, *v. i.* ႁွံႁိင်, 1c,4o; *v. t. mil.* ထမ်လေႃၸႃၶႂ်လၼ်ၼေၼ်
ၽိင်ႁႂ်, 3o,3o,2c,4o,3o,3o,2o,2c.
Rectify, *v. t.* မေႃႁႂ်သိုၵ်, 4o,3c,3c.
Recur, *v. i.* ၸႂ်သံၶိုၼ်မတ်တွင်ဝႅ, 1c,5c,4c,3o,4c,5c.
Red (be), *v. i.* လီင်, 1o.
Redeem, *v. t.* ထုတ်ၽၢၵ်, 2c,1c.
Redress, *v. t.* ပၼ်တင်တုၵ်, 1c,1o,1c.
Redoubt, *n.* ႁိူၼ်ၽၢမျၼ်ၽၢၼ်မိးႁႃၼွၼ်တမ်, 4o,5c,3c,1c,4c,
3c,3c,5c.
Reduce, *v. t.* ႁႂ်ယွႆႈ, 3c,4c, ပေႃ, 5o.
Reed, *n.* မႅၽေႃ, 5c,3c, လၵ်, 4c.
Re-enforce, *v. t.* ႁံထွၼ်, 5c,3c.
Re-enter, *v. i.* ၶိုၼ်ၶဝ်, 4c,3c.
Re-establish, *v. t.* သံၶိုၼ်တေႃတင်, 5c,4c,2o,3c.
Refer, *v. i.* ထမ်သိင်ႁၼ်, 3o,2o,1c, ၼေႅၸူ, 1o,4c; *v. t.* ၽၢၵ်

အပ်ပၢၤ, 1c,3o,1c, ပှ်လိၣ်ဖျါတီပိၤ်ဂ့ၢ်လၢ်ဂူ, 2c,5c,2c,3c, 3o,3c,3c,5c.

Refine, *v. i.* သိၣ်မၢး, 2c,4c; *v. t.* ၡၢ, 1c.

Reflect, *v. i.* ခုၣ်လိၣ်လၢ်ယူ, 4c,1c,3c,2c, အရှၤမၤ်ဒိၤ်မၢး, 5c,2c,4c,4c,4c.

Reform, *v. i.* ၡၢ်ပုတ်ကူတီလိ, 5o,2c,4c,3c,1c; *v. t.* ဒိၤ်မၤ ဂိတ်အၢၤမ့, 4c,4o,4m,1c,2c.

Refrain, *v. i.* ယၣ်အံၤဂိတ်လၤယူ, 4c,2c,4m,3o,2c.

Refresh, *v. t.* ဂၢဖတ်ဂၢယိလ်, 3c,4c,3c,1m, ဂိတ်ဂၢဖိုဂိၣ်, 4m, 3c,1c,4o.

Refuge, *n.* တီအၢၤသွၢ်ပိၣ်, 3c,1c,3c,3c, တီပိၣ်တီအိၣ်, 3c,3c, 3c,1c; take—, *v. i.* အိၣ်ပိၣ်, 1c,3c.

Refund, *v. t.* ဒိၤ်ပၢၤ, 4c,1c.

Refuse, *v. t.* ထိၣ်ဒိတ်, 1m,3o.

Refute, *v. t.* လတ်ယၤဟိ, 3o,2c,4o.

Regain, *v. t.* ဒိၤ်လၢ်, 4c,3c.

Regard, *v. t.* လူတုလ်, 1c,4o, ထွဲဖလုလ်, 3c,3o, ဝ်လိၣ်, 5c,1c.

Regiment, *n.* တပ်အၢၤဒိးဟုၤ်ဂိၣ်ဒု, 5c,1c,4c,4o,1m,3c.

Region, *n.* တီ, 3c.

Register, *n.* လရၣ်, 5c,4o; *v. t.* မတ်မ်လရၣ်ဝ်, 3o,1o,5c, 4o,5c.

Regret, *n.* တၣ်အၢၤခုၣ်လိၣ်လ်မ်လိၣ်, 4o,1c,4c,1c,3c,3c,1c; *v. t.* ခုၣ်လိၣ်လၤမ်လိၣ်, 4c,1c,3o,3c,1c, သၤလ်, 1c,1o.

Regular, *a.* အၢၤထၢၤဒိၣ်ဟၢၤ, 1c,2o,4m,1c, အၢၤလိလ်ယ် ဟၢၤ, 1c,2o,1c,1c, အၢၤဒိၤ်လွံၢၣ်အုပတၤ, 1c,1m,4c, 2c,5c,5c,2c.

Regulate, *v. t.* လိယၣ်မၤဂိတ်, 2c,2o,4o,4m.

Reign, *n.* ပၢၤ, 1o; *v. i.* ၢၣ်ဂၢၣ်ၢၣ်ဂၤ, 3c,3o,3c,1c, အုပ် ပိၣ်လံလၢး, 5c,2o,2o,4c.

Rein, *n.* သ် ထၤ, 1o,1c, လိဖယိတ်, 3o,4o.

Reject, *v. t.* ထိင်ဗိတ်, 1m,3o, ဗိတ်ဝႇ, 3o,5c.
Rejoice, *v. i.* ထုံ, 4o, သူင်သိုဝ်, 2o,4o.
Rejoin, *v. t.* ၶိုၼ်သိုပ်, 4c.2c ; *leg.* လတ်ယေႃႉ, 3o,2c,4o.
Relate, *v. t.* ၶိုၼ်ၶႇၶိုၼ်လတ်, 4c,3c,4c,3o ; *v. i.* ထပ်ဢိင်ႁၢၼ်, 3o,2o,1c.
Relation, *n.* ဗၢင်ထိုဝ်ၶိုဝ်, 3c,5c,5o,4o.
Relative, *a.* ဢၼ်ထပ်ဢိင်ႁၢၼ်, 1c,3o,2o,1c.
Relax, *v. i.* ယၢၼ်, 4o ; *v. t.* ႁႂ်ယၢၼ်, 3c,4o, ႁိတ်ႁႂ်ၶၢၼ်, 4m, 3c,4c ; *med.* ႁႂ်တွင်ပျေႃ, 3c,5c,5c.
Release, *v. t.* ပွႇ, 2c, ၶျတ်ဢဝ်, 3c,1c.
Relent, *v. i.* သႆၶိုၼ်ဢိတ်လူ, 5c,4c,4m,1c.
Relief, *n.* တင်ဢၼ်ပၼ်ႁတ်ယိၼ်ၶျႃသႃ, 4o,1c,1c,4c,1m,4o,2c.
Relieve, *v. t.* ႁႂ်သၢႆသႃ, 3c,3o,2c, ပၼ်ႁတ်ယိၼ်ၶျႃသႃ, 1c,4c, 1m,4o,2c.
Religion, *n.* ၸႃသႃ, 2c,2c, သႃသၼႃ, 2c,5c,2c.
Relinquish, *n.* ၸႃမိုဝ်သေလေဝႇ, 3c,4c,1c,3o,5c, ထုၼ်ဗိတ်, 5c,3o.
Relish, *v. i.* မၼ်, 4c ; *v. t.* ႁိၼ်ဝၼ်, 1c,1o ; *n.* ဢရသႃ, 5c,5c,2c.
Reluctant, *a.* ဢၼ်ဢံပႃးၸႂ်, 1c,2c,4c,1c.
Rely, *v. t.* ဢိင်ပိုင်, 1c,3c.
Remain, *v. i.* ယူႇ, 2c, ႁိုတ်ယူႇ, 4c,2c, ႁိုတ်ၵျၢၼ်, 4c,2o.
Remainder, *n.* ဢၼ်ႁိုတ်ဢၼ်ၵျၢၼ်, 1c,4c,1c,2o.
Remark, *v. t.* တုၺ်လေတွင်ဝႇ, 4o,3o,4c,5c, ဢဝ်လွင်မၼ်လတ်, 1c,3c,4c,3o ; *n.* တီဢၼ်လတ်, 3c,1c,3o.
Remarkable, *a.* ဢၼ်လီမတ်တွင်ဝႇ, 1c,1c,3o,4c,5c, ဢၼ်လၢႆပိုင်, 1c,2o,3o.
Remedy, *n.* ယႃဢၼ်ႁႂ်တင်ဗၼ်ႁႂ်ႇ, 3c,1c,3c,4o,1m,1o ; *v. t.* ႁႂ်တင်ဗၼ်ႁႂ်ႇ, 3c,4o,1m,1o, ႁႂ်ႁႂ်ႇလႇဗိတ်, 3c.1o,1o,3o.
Remember, *v. t.* တွင်ဝႇ, 4c,5c, ၶႆၸႂ်လႇၶႇၸႂ်ထုပ်, 4c,1c, 3c 3c,1c,4o.

Remind, *v. t.* ပၼ်သတိ, 1c,5c,5c.

Remit, *v. t.* ၵယွံ, 3c,4c, ပွႇဢပြိတ်, 2c,5c,3o; *v. i.* ယွံ, 4c.

Remonstrate, *v. t.* လတ်ၵျ်ၵျံတပ်ၵျေဒိလ်, 3o,3c,3o,3o,5o,1o.

Remote, *a.* ဢၼ်ႁႈ, 1c,1c.

Remove, *v. i.* ၶႇတီယူ, 5o,3c,2c; *v. t.* ၶႇ, 5o, ၵျူးသေႃႁႃ တီဢရႃ, 4c,1c,3c,3c,5c,2c, ဢဝ်ႁွႃ, 1c,2c.

Rend, *v. t.* သိၵ်, 2c.

Render, *v. t.* ၶိုၼ်ပၼ်, 4c,1c, ၶိုၼ်တိလ်, 4c,4o.

Rendezvous, *n.* တီဢၼ်လုတုံႁၼ်, 3c,1c,5c,1c,1c.

Renew, *v. t.* သံၶိုၼ်ၵျိတ်ဢၼ်မွ်ထိင်, 5c,4c,4m,1c,2c,3o.

Renounce, *v. i.* ထိင်ပိတ်, 1m,3o.

Renowned, *a.* ဢၼ်ၵျူင်ၵျင်, 1c,1o,4o.

Rent, *n.* ဢၼ်ယွၵ်ဢၼ်ၶတ်, 1c,4c,1c,2o; *v. t.* ပၼ်ႁႃမၼ်လေႃ လင်ဢဝ်, 1c,3c,4c,3o,3o,1c, ဢဝ်ႁႃမၼ်လေႃပၼ်လင်, 1c, 3c,4c,3o,1c,3o.

Repair, *v. t.* မေႃ, 4o, မေႃၵျိတ်, 4o,4m.

Repay, *v. t.* တိလ်ၶီ, 4o,3c, ၶိုၼ်ပၼ်, 4c,1c.

Repeal, *v. t.* ၶုၵ်သီဢဝ် (ဢမိင်) 3c,4c,1c,5c,5c.

Repeat, *v. t.* သံၵျိတ်ထိင်, 5c,4m,3o, သံလတ်ထိင်, 5c,3o,3o, ရွတ်, 3c.

Repeatedly, *adv.* ၶိုဝ်ၶိုဝ်ယွ်ယွ်, 4o,4o,4c,4c.

Repent, *v. t.* ၶုၵ်လွ်လႇမႇလွ်, 4c,1c,3c,3c,1c.

Repentance, *n.* တင်ဢၼ်ၶုၵ်လွ်လႇမႇလွ်, 4o,1c,4c,1c,3c,3c,1c.

Reply, *v. t.* ဢိုဝ်, 1o, ၶိုၼ်လတ်, 4c,3o.

Report, *v. t.* မွၵ်လတ်, 2c,3o; *n.* လရင်ဢၼ်မတ်မႇဝႇ, 5c, 4o,1c,3o,1o,5c, တင်ဢၼ်မွၵ်လတ်လွတ်တုဝ်ႁွႃ, 4o,1c,2c, 3o,2c,3c,2c, သိင်ဢၼ်လင်, 1m,1c,1c.

Represent, *v. t.* ၶေၼ်ပျူးပုံၵျင်မၼ်, 1o,4c,2c,3o,4c, မွၵ်လတ် လွင်မၼ်တင်မၼ်, 2c,3o,3c,4c,4o,4c, ၵျိတ်တင်တုဝ်, 4m, 1o,1c.

Representative, *n.* တၚ်တုၚ်, 1o,1c.
Repress, *v. t.* ၡျုဟ်ဝ့်, 3c,5c.
Reprimand, Reprove, *v. t.* တၚ်အဖြိတ်လေ်သၚ်သွၣ်, 2o,5c, 3o,3o,2c,1c.
Request, *v. t.* ယွၣ်, 4c, ယွၣ်အၚ်, 4c,4c.
Rescue, *v. t.* ဟ်ေသေ်ၡျတ်အၚ်, 2o,2o,3c,1c.
Resemble, *v. i.* မိၣ်ဟၣ်, 1o,1c.
Resent, *v. t.* တၚ်လဲ့မ့်ခ့်လအွဟ်, 4o,1c,3c,3c,5c,2c, လဲ့မ့်, 1c,3c.
Reserve, *v. t.* အၚ်ဟိုတ်ဂျၣ်ဝ့်, 1c,4c,2o,5c.
Reside, *v. i.* ယူ, 2c, တုဟ်တီယူ, 4o,3c,2c.
Residence, *n.* တီယူ, 3c,2c.
Resign, *v. t.* ဝ့်သေ်ဝၚ်သေ်အရျ, 5c,1c,4o,1c,5c,2c, မိတ်ဝ့် အရျ, 3o,5c,5c,2c.
Resin, *n.* ယၚ်မ့်အၣ်ပျးမၣ်, 1o,5c,1c,4c,4c.
Resist, *v. t.* ဂံ့တပ်ၡေ့ဒိလ်, 3o,3o,5o,1o, ခုခံ, 5c,2o.
Resolute, *a.* အၣ်မိးလဲ့အၣ်မၣ်ဒိၚ်, 1c,4c,1c,1c,3c,2o.
Resolve, *v. t.* ၡျုးသယော်, 4c,5c,4c, တုဟ်ဟၚ်လဲ့. 4o,1o,1c.
Resound, *v. i.* မေ့လၚ်, 4c,1c.
Respect, *v. t.* ရုၚ်သေ်ဟုၚ်ယံ, 2c,2c,1c,1c, ထွဟ်လုလ်, 3c,3o.
Respectful, *a.* အၣ်ရုၚ်သေ်ဟုၚ်ယံ, 1c,2c,2c.1c,1c.
Respire, *v. i.* ထုလ်လဲ့အွဟ်ထုလ်လဲ့ခၚ်, 3o,1c,2c,3o,1c,3c.
Respond, *v. t.* အိုၚ်, 1o, ဒိၣ်လတ်, 4c,3o.
Rest, *v. i.* လိုၚ်, 3c, ဟိုတ်သၚ်ယူ, 4c,4c,2c, ၣ်သိ, 1c,2c, ၣွၣ်, 4c, တၚ်ယူ, 2o,2c; *n.* အၣ်ဟိုတ်အၣ်ဂျၣ်, 1c,4c,1c,2o.
Restless, *a.* အၣ်အံၣ်, 1c,2c,1c, အၣ်ယၚ်အံၣွၣ်လေ်ယူ, 1c,4c,2c,4c,3o,2c.
Restore, *v. t.* ပၣ်ဒိၣ်, 1c,4c, ပၣ်တၚ်, 1c,1o.
Restrain, *v. t.* ၡျုဟ်ဝ့်, 3c,5c, ပေ်, 5o.
Result, *v. i.* ဗိၣ်ဂွပ်ပိုၚ်လွၚ်ၣ်ၣ်, 1m,3c,3o,3c,5c; *n.* အဂျုၚ်, 5c,4c.

Resume, *v. t.* ဒိၣ်အဝ်, 4c,1c, အဝ်ဒိၣ်, 1c,4c, လဒိၣ်ဂ့ာ်,
5c,4c,4m.

Retail, *v. t.* ခ့ယွ့, 1o,3c.

Retain, *v. t.* ဋ့ဝ့ထိဉ်ဝ့တီတုဝ်လဝ်ဟဝ်, 5c,5c,4c,5c,3c,1c,3c,2c,
လဉ်အဝ်ဝ့, 3o,1c,5c.

Retaliate, *v. t.* ဒိၣ်တွပ်အခၣ်အံလီ, 4c,2c,1c,2c,1c.

Retard, *v. t.* ၡထိုဉ်, 3c,4o, ဂ့ာ်ၡဂ္ဂၤဉ်ၡခၢခၣ်, 4m,3c,1c,3c,4o.

Retch, *v. i.* တုခၣ်, 5o.

Retire, *v. i.* သုတ်ဂ္ဂၢ, 5c,2c, သုတ်ဒိၣ်, 5c,4c.

Retort, *v. t.* ဒိၣ်တွပ်ဒိၣ်လတ်, 4c,2c,4c,3o.

Retract, *v. t.* ဒိၣ်ဒိၣ်ဟ့ံ, 4c,1c,4o.

Retreat, *v. t.* သုတ်ဂ္ဂၢ, 5c,2c, သုတ်ဂ္ဂၢတဉ်လဉ်, 5c,2c,4o,1c.

Return, *v. i.* ဒိၣ်မၢၤ, 4c,4c, ဒိၣ်ဂ္ဂၢ, 4c,2c; *v. t.* အဝ်ဒိၣ်ဂ္ဂၢ,
1c,4c,2c, ဒိၣ်ပခၣ်, 4c,1c.

Reveal, *v. t.* ယ့ုလ့်အွဟ်ခၢၣ်ဖျၢၤ, 2c,2c,1o,4c.

Revelation, *n.* တဉ်အခၣ်ယ့ုလ့်အွဟ်ခၢၣ်ဖျၢၤ, 4o,1c,2c,2c,1o,4c,
ဖျၢတီဟ်, 2c,3c.

Revenge, *v. t.* ဒိၣ်တွပ်တဉ်ယီတ်, 4c,2c,4o,4c.

Revenue, *n.* ခွခၣ်, 2c, အဂ္ဂဟ်, 5c,3c.

Reverse, *v. t.* ဝ့ဒိလ့်ယ့ုခၣ်, 5c,3c,1o, အဝ်ဒိလ့်သေ်လေ်ပဟ်, 1c,
3c,1c,3o,4c.

Review, *v. t.* ဝ့တုလ့်, 2o,4o, ဒိၣ်လူတုလ့်, 4c,1c,4o.

Revile, *v. t.* ဆေ်သွံ, 5o,4o.

Revive, *v. i.* အသဟ်ဒိၣ်လိပ်, 5c,3o,4c,4c; *v. t.* ၡအသဟ်ဒိၣ်
လိပ်, 3c,5c,3o,4c,4c, ၡံဂ္ဂဉ်, 1c,4o.

Revoke, *v. t.* ဒိၣ်ခၡဟ်သီအဝ်, 4c,3̄c,4c,1c.

Revolt, *v. t.* ခ့ဂ္ဂၢယူယ်ာ့ရခၣ်သူ, 5o,2c,2c,2o,2o,2c.

Revolve, *a.* ပခၣ်, 2c, လိပ်, 3m.

Reward, *n.* သု, 5c, အဘျုဝ်, 5c,4c; *v. t.* ပခၣ်သု, 1c,5c, ချၢၤ
သု, 4c,5c.

Rheumatism, *n.* တူလႃ, 2c,2c.

Rhinoceros, *n.* ၸုင်, 1o.

Rib, *n.* လုပ်ဢီၶင်, 2c,3c,3o, လုပ်သိၵ်ၶင်, 2c,3c,3o.

Rice, *n.* ၶဝ်သၢၼ်, 3c,1o; boiled ၶဝ်, 3c; paddy, ၶဝ်ပိၵ်, 3c,2o.

Rich, *a.* ၽၢၼ်ထင်မၵ်ထင်မီး, 1c,3o,3o,3o,4c, ၽၢၼ်မျေႃထုံလိုင်လႄ, 1c,5c,2c,2o,1c.

Rid, *v. t.* ပွႆ, 2c, ၵိတ်ၵႃႁင်လွတ်, 4c,3c,4o,3c.

Riddle, *n.* ၽုံတႁၢၼ်, 4o,5c,1c.

Ride, *v. i.* ၶီ. 2c.

Ridge, *n*, of hills, ၵေႃလွႆ, 4o,1c; of earth, တိၼ်, 3o; of a roof, ထွံၵျိၼ်, 1c,4o.

Ridicule, *v. t.* ၵိတ်ပျၵ်, 4o,3o.

Rifle, *n.* ၵွင်ၽၢၼ်ႁုင်မၢၼ်ပိၼ်သိၵ်ဝႆ, 3c,1c,1o,4c,1m,3c,5c.

Rig, *v. t.* ႁင်ၸိုင်ႁင်ၶုဝ်, 3o,3o,3o,4c.

Right (be), *v. i.* မၢၼ်မိၼ်, 2o,3o, ထိုဝ်လႄ, 3c,3c, သိုဝ်တေႃ, 3c,2c;—hand, မိုဝ်ၶွၢၼ်ၶႃ, 4c,1c,1c; *n.* တြႃး, 4c, တင်ၽၢၼ်ပိုင်, 4o,1c,2o.

Righteous, *a.* ၽၢၼ်သိုဝ်တေႃ, 1c,3c,2c.

Rightful, *a.* ၽထိုၵ်ပိုင်, 1c,3o,2o, ၽၢၼ်မိၼ်ထွံၶေင်တြႃး, 1c,3o,4c,2c,4c.

Rigid, *a.* ၽၢၼ်ၶိင်, 1c,1o.

Rigor, *n.* တင်ၽၢၼ်ၵိၼ်ၶိင်, 4o,1c,2o,1o.

Rind, *n.* ၶေင်မႆ, 1c,5c, ပိုၵ်, 2o.

Ring, *n.* ၶုၼ်, 2o; finger,—လၵ်ထွပ်, 3o,2c; *v. i.* သိင်ၵိင်လင်, 1m,2c,1c; *v. t.* တွင်ၵိင်, 3c,2c.

Ring-worm, *n.* ပုၼ်, 4o.

Rinse, *v. t.* ၽဝ်ၶံႁွၵ်ၵိၵ်ပိတ်, 1c,5c,2c,2o,3o, လင် 5o.

Riot, *n.* တင်ၽၢၼ်ၵိတ်ၵျၢၼ်ႁၢၼ်ၽုၢၼ်ၽိၼ်မေႃမေ, 4o,1c,4m, 3o,3c,1o,1m,4c,4o.

Rip, *v. t.* သိၵ်ၶတ်, 2c,2o, ထိတ်မႆၽိၼ်မၢၼ်, 3c,1c,1m,4c.

Ripe, *a.* ဢမ်သုၵ်, 1c,4c, ဢမ်ၼၵ်, 1c,2o.
Rise, *v. i.* လုၵ်, 5c, ၶိုၼ်, 3c; as the sun, ဢွၵ်, 2c.
Risk, *v. t.* ႁတ်လုမ်ဢသၵ်, 4c,5c,5c,3o.
Rival, *v. t.* ၼေႈဒိင်ၾမ်, 5c,2m,1c.
River, *n.* ၼမ်ႁူင်, 5c,3c, ၼမ်ၼေ, 5c,3o.
Road, *n.* တင်, 4o, သိလ်တင်, 3m,4o.
Roar, *v. i.* ႁူင်, 5c.
Roast, *v. t.* ဢၼ်ႁင်ယႃႇ, 1c,4o,4c, ယၼ်, 1c.
Rob, *v. t.* ၵိုဢၼ်, 1c,1c, လုမ်တိုၵ်, 1o,4c.
Robber, *n.* လုမ်, 1o.
Robe, *n.* သိုဝ်ယၼ်, 3o,4o; *v. t.* ၼုင်သိုဝ်ယၼ်, 3c,3o,4o.
Rock, *n.* မၵ်ႁိမ်, 2o,1c; *v. t.* ၶွမ်, 4c.
Rocket, *n.* ၼူယႃႇ, 1c,4c.
Rod, *n.* ၶွမ်ၵျႃ, 5c,3c, ၾမ် (ႁူၵ်), 4c,2c.
Roe, *n.* ၶႇပႃ, 2c,1c.
Rogue, *n.* ၵုမ်ႁႇဢမ်ထင်လိင်ထင်လိလ်, 4o,5o,1c,3o,2c,3o,1o.
Roll, *v. i.* ၵိင်, 3c; *v. t.* ဢၼ်ၵိင်, 1c,3c, ၵုံ, 4c, ၵိလ်, 1m; *n.*
ၵုံမမ်, 4c,4c.
Roof, *n.* မုင်မမ်, 4c,4c, မုင်ႁိမ်, 4c,4o.
Room, *n.* လုၵ်, 4c; in—of, *prep.* တင်တုၼ်, 1o,1c.
Root, *n.* ႁၵ်, 3o; *v. t.* ထုလ်ပႃးႁၵ်, 3o,4c,3o; take root,
ယင်ႁၵ်, 2c,3o.
Rope, *n.* လိုၵ်, 3o; —maker, ၵေႃဢမ်ယမ်လိုၵ်, 5c,1c,3c,3o.
Rose, *n.* မွၵ်ၶိင်သိ, 2o,4o,2c.
Rot, *v. i.* ယင်ဢု, 5c,5c, ၼေၼ်, 3c.
Rough, *a.* ဢမ်ၵျႃ, 1c,4o, ဢမ်ႁၼ်ၵျႃ, 1c,3o,4o, ဢမ်ႁိင်, 1c,4o.
Round, *a.* ဢမ်မုမ်, 1c,4o, ဢမ်ၵုံ, 1c,1o; become—, *v. i.*
မုမ်မႃး, 4o,4c; go, — ၼေလိဝ်, 2o,3m; *v. t.* ႁိတ်ႁိ
မုမ်, 4m,3c,4o; *prep.* ၵိုႁူံ, 4o,4o.
Rouse, *v. t.* တိုၵ်ယုင်, 4c,4c, ပုၵ်, 4o.

Route, *n.* သိလ်တင်အခၣ်ဖျါအခၣ်ပ့, 3m,4o,1c,2c,1c,1c.
Row, *n.* ထိၢ်, 1o; *v. t.* ယ်ၤကျိၢ်, 4o,4o.
Royal, *a.* အခၣ်လပ်သိင်ဟခၣ်တင်ခုခၣ်ဧၣ်ခံ, 1c,3o,2o,1c,4c, 1c,1c,4c.
Rub, *v. t.* ပွတ်, 3c, သိ, 1c; —out, ဖွတ်ဗိတ်, 2c,3o.
Rubbish, *n.* မုခၣ်ယိုၢ်မုခၣ်ယၢ, 3c,3o,3c,3c.
Ruby, *n.* သိင်လိင်, 1o,1o, ပတ်တမျူး, 5c,5c,4c.
Rudder, *n.* မ့လိံခတ်ဂၢင်ကျိၢ်, 5c,3o,4c,1o,4o.
Rude, *a.* အခၣ်ရိုင်, 1o,4o, အခၣ်ဂၢၢ်ဟ့ၣ်, 1c,3o,4o.
Rue, *v. t.* ခုဟ်လ့ၣ်လ့မ့လ့ၣ်ခၢ်လုင်လင်, 4c,1c,3c,3c,1c,2c,1o,1o.
Ruffian, *n.* ဟေၢအခၣ်လင်ဂိတ်ဂၢၢ်ဟ့ၣ်ဂၢ့ယုတ်, 5c,1c,3o,4m,3o, 4o,5o,3c.
Ruin, *v. t.* ယ, 5c, ယဗိတ်, 5c,3o; *n.* အခၣ်ဂၢဟ်အခၣ်ဂိဟ်မခၣ် အခၣ်ဟိုခၣ်လု, 1c,4c,1c,4c,4c,1c,2o,5c.
Rule, *v.* လ့အုပ်ပိုင်, 3c,5c,2o, လီယင်, 2c,2o; *n.* တင်အခၣ် အုပ်ပိုင်, 4o,1c,5c.2o, ခေၣ်အုပတော်, 4o,5c,5c,2c.
Ruler, *n.* ခုခၣ်, 1c, ဟေၢအခၣ်အုပ်ပိုင်, 5c,1c,5c,2o, *mech.* မ့ဒိတ်, 5c,2c.
Rumble, *v. i.* မေၢ်ဖြိုင်ဖြိုင်, 4c,3c,3c.
Ruminate, *v. i.* ဘိၢ်ဖိုင်, 5m,3o.
Rumor, *v. t.* လတ်ထွတ်တုၢ်ဖျါ, 3o,2c,3c,2c; *n.* ဟိုသတင်သိင်ခၢ် အခၣ်လတ်ထွတ်တုၢ်ဖျါ, 4o,5c,4o,1m,2o,1c,3o,2c,3c,2c.
Rump, *n.* ခနိုၢ်ဟိုံ, 5o,2c.
Run, *v. i.* လိလ်, 3o; as a fluid, လ့, 1c, ဖွဟ်လ့, 2c,1c; —after, လိလ်ထွံ, 3o,4c; —against, ယ်ၢဟခၣ်, 2c,1c; —away, ဖွဟ်ပ့, 2c,3o.
Rupee, *n.* တိင်ဟၢးငိုခၣ်ဒိပ်ဒူ, 4o,4c.4c,4o,3c, ရူပီ, 2c,2c.
Rupture, *v. t.* အစ်တိဟ်, 1c,2o; *v. i.* တိဟ်ဖျါ, 2o,2c; *med. n.* မုဟ်တ, 5c,5c.
Rush, *v. i.* ဟိုင်ဟင်လိလ်, 5c,5c,3o; *n.* မျူၢ်တုခၣ်ဒီ, 4c,3o,1o.

Rust, *n.* ၶိမၢၼ်ၶ'မၢၼ်, 3c,4c,4c,4c, ၵျႅ(လိၼ်), 1c,4m; *v. i.* ဗၢၼ်ၵျႅမႃး, 1m,1c,4c.

Rut, *n.* ၵွ'လေႃ, 4c,5c.

S.

Sabbath, *n.* ဝၢၼ်ၶႃႇသိၢၼ်, 4c,1c,1c.

Sack, *n.* ထုင်လုင်, 1o,1o.

Sacred, *a.* ဢၢၼ်ထပ်သိင်ႁၢၼ်တင်ၸြႃး, 1c,3o,2o,1c,4c,4c, ဢၢၼ်ဢႃႇလ'လု, 1c.2c,3c.5c.

Sacrifice, *v. t.* ပုၵ်လေႃယိလ်, 3c,2c,3c, လုၢၼ်ဗိတ်, 5c,3o; *n.* တင်ဢၢၼ်ပုၵ်လေႃယိလ်, 4o,1c,3c,2c,3c, ၶိုင်ပိုင်ဢၢၼ်ပုၵ်လေႃ, 3o,1o,1c,3c,2c.

Sad (be), *v.* လွိလိၵ်, 1c,5m, လွိဢႃႇသႃ. 1c,2c,2c.

Saddle, *n.* ႁွပ်မ, 4c,5c;—girth, သ'ၵျတ်မ, 1o,5c,5c; —cloth, ႁွပ်လွင်, 4c,1c.

Safe, *a.* ဢၢၼ်လွတ်တင်ယေႃ, 1c,3c,4c,4c.

Safflower, *n.* မွၵ်ဢိင်ၶေႃ, 2o,1c,4c.

Sag, *v. i.* ယွၢၼ်ၵွ'ယူ, 2c,3c,2c.

Sagacious, *a.* ဢၢၼ်လၵ်လီ, 1c,4c,1o, ဢၢၼ်ရၢၼ်ယ', 1c,2o,1o.

Sail, *n.* လင်ယၢၼ်, 4o,4o; *v. t.* ၶိၵျိဝ်, 2c,4o.

Sailor, *n.* ႁုၢၼ်ၵျိဝ်သင်ယေႃ, 4o,4o,4o,4c.

Saint, *n.* ႁေႃဢၢၼ်မုတ်လင်, 5c,1c,4o,2o.

Sake (of), *n.* ပုၢၼ်, 3c.

Sal-ammoniac, *n.* ထဝၵ်သႃ, 5c,3o,2c.

Salary, *n.* ႁႃလိုၢၼ်, 3c,1o.

Saliva, *n.* ၶၼ်လ', 5c,4o.

Salt, *n.* ၵိုဝ်, 1o; *a.* ဢၢၼ်လီ, 1c,4m;—petre, *n.* ယိလိပ်, 4o,4c.

Salts, *n.* ယႃၶုၵ်တွင်မျူဝ်ႈ, 3c,3c,5c,4c,3c.

Salvation, *n.* တင်ဖာခ်ဟ်ဆေ်ချ့တ်ဖာဝ်, 4o,1c,2o,2o,3c,1c.
Salute, *v. i.* တဟ်လတ်, 5c,3o.
Salve, *n.* ဖ်ပ္စ္ဂင်, 5c,4c.
Salver, *n.* လိဟ်, 2m, ယိင်, 5o.
Same, *a.* ဖာခ်မိုခ်ဟခ်, 1c,1o,1c, ဖာခ်ဗိခ်ဖာခ်မိုခ်မိုခ် ဟခ်, 1c,1m,1c,1o,1o,1c.
Sample, *n.* ခ‌ေ၊လခ်, 3c,4o, ပိုသဟ်ဆေ်, 2c,3o,2c.
Sanctify, *v. t.* ဂ္ဂမုတ်ထင်, 3c,4o,2o.
Sanctuary, *n.* ထ၊ခ‌ေတိမုတ်ထင်, 2c,5c,3c,4o,2o, တိဖာခ်လုင် လိလ္ဂတ်လိ, 3c,1c,2c,1c,3c,1c.
Sand, *n.* သ’, 4o; —bank, ဂ္ဂတ်သ’, 2o,4o.
Sandal, *n.* ခိ၆တိခ်, 4o,1c; —wood, မ’ထခ်ဂ္ဂ, 5c,4c,4c.
Sane, *a.* ဖာခ်လ္ဂဲဖာံပ္စ္ဂင်ဖာံမ၊, 1c,1c,2c,:c,2c,3c.
Sanguine, *a.* ဖာခ်လ္ဂဲဂ္ဂိင်ယ္ဂဲ, 1c,1c,4o,2c.
Sap, *n.* ခံတုခ်မ’, 5c,3o,5c.
Sapphire, *n.* သိင်သ္ဂံ, 1o,2c, ခဧိလ၊, 2c,2c.
Sarcastic, *a.* ဖေ၊ဖာခ်ဂ္ဂိတ်ဟယေ၊ဟမေ်, 5c,1c,4m,5c,2c,5c,2o.
Sash, *n.* သ’ဖိဝ်, 1o,1o.
Satin, *n.* ယေ်, 4o.
Satisfaction, *n.* တင်ဖာခ်ဖာလုဝ်မျှေလို, 4o,1c,5c,2c,5c,2c.
Satisfied, *a.* ဖာခ်ခိုတ်လ္ဂဲဗိင်လ္ဂဲ, 1c,4c.1c,4m,1c, ဖာခ်ဖာ်ညဲတ် လ္ဂဲ, 1c,2c,1c,1m,1c, ဖာခ်တ္ဂင်ဖာ်တ္ဂင်တ်, 1c,5c,2c,5c,1m.
Satisfy, *v. t.* လိင်ဂ္ဂဖာ်, 5m,3c,2c, ချ့လ္ဂဲ, 4c,1c.
Sauce, *n.* ခံယ်ဟ်, 5c,4c.
Saucer, *n.* ဝခ်ယေ်ဖ္ဂခ်, 2o,1o,2c.
Saucy, *a.* ဖာခ်လ္ဂဟ်ဟ၊, 1c,2c,4c, ဖာခ်ထင်လတ်ဟုံဖာံခ‌ေ၆ဖာံ ခခ်ပိုခ်, 1c.3o,3o,4o,2c,5c,2c 4o,3o.
Savage, *a.* ဖာခ်ရိုင်, 1c,4o, ဖာခ်ထင်ဂ္ဂဝ်ဟ္ဂဲဂ္ဂ’ယုတ်, 1c,3o,3o, 4o,5o,3c.

Save, *v. t.* ဖှ်ေသ်ဘျတ်အၫ်, 2o,2o,3c,1c, ယၫ်အံသုၫ်သွၫ်ေလ် အၫ်သီဝ့, 4c,2c,4c,2c,3o,1c.4c,5c.

Saving, *a.* အခၪ်ထီခၪ်, 1c,2c.1m, အခၪ်အံလၫ်လ့လုၫ်ဖိခၪ် လုၫ်, 1c,2c,3o,2o.1o,1c,1o.

Saviour, *n.* လၫ်အခၪ်ဖှ်ေသ်ဘျတ်အၫ်, 3c,1c,2o,2o,3c,1c.

Savory, *a.* အခၪ်မခၪ်လီ, 1c,4c,1c, အခၪ်ဂ္ၜံ, 1c,1c.

Saw, *n.* လိဟ်လိုၫ်, 4c,3o: *v. t.* အၫ်လိဟ်လိုၫ်လိုၫ်, 1c,4c,3o,3o;
—yer, *n.* ဂုခၪ်လိုၫ်မ့, 4o.3o,5c.

Say, *v. t.* ဝါ, 3c, လတ်, 3o, အွဟ်သုပ်ဝါ, 2c,4o,3c.

Scab, *n.* ဖိတ်, 4m.

Scabbard, *n.* ဂပ်ဖိတ်, 4c, 3c.

Scaffold, *n.* ရုံ, 4o. ဖိၫ်, 2m.

Scald, *v. t.* အၫ်ခၪ်ံမ့ဂူတ်, 1c,5c,3c,4o.

Scale, *n.* လခၪ်, 5c, ဖိတ်ပါး, 4m,1c; *v. t.* ခုတ်ဖိတ်မခၪ်, 2c, 4m,4c, အၫ်ခခၪ်လ့ဂ့နိုခၪ်, 1c,3c,1c,2o,3c.

Scales, *n.* ယွ့, 4c, ယါရူ, 2c,2c, ဖိၫ်ခုၫ်, 2m,2o.

Scalp, *n.* ခၪၫ်ဂူၫ်, 1c,1c: *v. t.* ပွဟ်ခၪၫ်ဂူၫ်, 2c,1c,1c.

Scan, *v. t.* လိတ်တုလ်လီလီ, 3o,4o,1c,1c.

Scandal, *n.* တၫ်အခၪ်ခလိုၫ်ခ့သိၫ်, 4o,1c,5c,3c,1o,1m, တၫ် အခၪ်ယသသရဲ, 4o,1c,5c,5c.2o.

Scanty, *a.* အခၪ်ဖိပ်, 1c,3o, အခၪ်အံပေါ်အံဂုံ, 1c,2c,4c,2c,2c.

Scar, *n.* ဂ္ၜ့လိပ်, 4c 4m, ပၫ်,3o.

Scarce, *a.* အခၪ်ဂါ, 1c,3c, အခၪ်ဂါအခၪ်ဖိၫ်, 1c,3c,1c,4o.

Scare, *v. t.* လွဟ်, 2c, လွဟ်ဒိုတ်ဂ္ဂိတ်လါ, 2c,3c,4c,2c.

Scarf, *n.* ယံါဂူၫ်, 3c,1c.

Scarify, *v. t.* ဂွဟ်လိုတ်, 2c, 3o

Scatter, လတ်ပိုခၪ်, 2o,1c, ဂ္ယံတ်ယေ်ဂခၪ်, 3c,2o,1o,1c.

Scene, *n.* ဂါအခၪ်တါဂြခၪ်, 3c,1c,1c,1c.

Scent, *n.* အ့, 1o.

Schedule, *n.* လရၫ်, 5c,4o.

Scheme, *n.* တင်ၶၢမ်ႁုၺ်ၶၢမ်ငႃႈ, 4o,1c,2o,1c,1c, လွင်တင်ၶၢမ် ထိုၺ်တၢႆၽၢမ်ယၢဝ်, 3c.4o,1c,2o,4o,1c,5c; *v. t.* ၶႂ်ႇလိူၺ်ၵၢမ် လိူၺ်,3c,1c,5o,1c.
School, *n.* ႁူင်းသွၼ်လိၵ်ႈ,4c,1c,3c.
Science, *n.* ၶတတ်ပိင်ၺႃႇ. 5c,3o,2c,2c.
Scissors, *n.* ၵႆႇၵျႃႉ, 4c.4c.
Scoff, *v. i.* ၶၢႆႇၺုဝ်သေႃႈႁုဝ်ယၢႆႇသေႃႈသွႆႈ, 2c,2c,2c,1c,1c,5o,4c.
Scold, *v. i.* ပွင်လႃႇပွင်ဝႃႈ, 5c.2c,5c,3c.
Scorch, *v. t.* ၸၢဝ်, 1c; *v. i.* ၵီႈႁွႃႈ, 3o,2c.
Score, *v. t.* မၵ်ႈ, 4c, မတ်မႉဝႉ,3o,1o,5c; *n.* မၵ်ႈမၢၼ်4c,4c,၂ဝ, သဝ်ႈ, 4o,3c.
Scorn, *v. t.* ၵျတ်ၶၢႆႇပေႃႇၶင်ၵျူဝ်, 4m,2c,4c,2c,1c.
Scorpion, *n.* မိင်ႁုၼ်ငေႃႇ, 4o,3o,4c.
Scoundrel, *n.* ႁုၼ်ၶၢမ်ၵျႉၵျူၵ်ႈ, 4o,1c,5o,4c.
Scour, *v. t.* ပွတ်သီၵျင်ၵျင်, 3c,1c,4o,4o.
Scourge, *v. i.* ၶဝ်ႇၶွၼ်ဝႉယိၺ်ၵျင်ၵျင်, 1c.5c,1o,5o,4o,4o; *n.* လွင်တင်ၶၢမ်ၵျတ်ယေႃးၶူပတ်, 3c,4o,1c,4m,4c,4c,3o.
Scowl, *v. i.* ၸိမ်တႃႇတုၺ်, 5o,1c,4o.
Scrape, *v. i.* ၶုတ်, 2c; *n.* ၶမုၶၢမ်ယၢယုၵ်ႈ. 5c,5c,1c.5c,5o.
Scratch, *v. t.* ယႃႉ 4o, ယၵ်ႈ, 4c, မတ်, 2o; —out, မွတ်ပိတ်, 2c,3o; *n.* ၵျႉမတ်, 4c,3o.
Scream, *v. i.* သိၺ်ၵျင်,2o,5c; *n.* သိင်ၶၢမ်သိၺ်ၵျင်,1m,1c,2o,5c.
Screen, *v. t.* ၵျေႃၽင်, 5o,3c, ၶဝ်ၶိုင်ၶိုင်တုၵ်ႈ, 1c,1c,1c,4o; *n.* ၶၢမ်ၵျေႃၶၢမ်ၽင်, 1c,5o,1c,3c, ၶိုင်, 1c.
Screw, *n.* ဝၵ်ႈၶူ. 3o,2c; *v. t.* ၶဝ်ဝၵ်ႈၶူသွႆ, 1c,3o,2c,2c.
Scripture, *v.* ႁုၺ်လိၵ်ႈ, 4o,3c.
Scroll, *n.* ၵျႆလိၵ်ႈ, 4c,3c.
Scruple, *v. i.* မိးလွႆၶၢမ်ႁုဝ်လေႃးယိုတ်သဝ်ယူ, 3c,1c,1c,1c,3o, 4c,4c,2c, ယိုႆၶိုင်းၶၢႆႇသုႆၶိုင်း, 2c,3c,3c,2c,2c,3c,3c.
Scrutinize, *v. t.* ထိတ်တုၺ်, 3o,4o.

Scum, *n.* ပုၢ်, 2o.

Sea, *n.* ပၢ်လဲ, 2o,2o, သံမုၢ်တြၢ, 2c,5c,2c;—shore, ထံၢ်ပၢ် လဲ, 2c,2o,2o.

Seal, *n.* တခၢ်သဒၢ် 4c,3c, လိံ, 3c; *v. t.* တ့ၢ်တခၢ်သဒၢ်, 2c,4c,3c.

Seam, *n.* အိၣ်, 1m.

Sear, *v. t.* အၢ်လိၢ်မ့ၢ်လံ, 1c,4c,3c,3c.

Search, *v t.* ၦၤ, 1c, လိတ်ထံလိတ်တၦၢ်. 3o,1o,3o,4o.

Season, *n.* အၥတၥ, 5c,5c, rainy, ဒိၢ်ဖိခၢ်, 2c,1o, cold, ဒိၢ်ဖတ်, 2c,4c, hot ဒိၢ်မ့, 2c,3c;—food, *v. t.* ၦတ်ၦအရသၢလိ, 4m,3c,5c,5c,2c,1c.

Seat, *n.* တိခၢ်, 3c,3c, တၢ်ခၢ်, 2c,3c; *v. t.* ၦခၢ်, 3c,3c.

Seclude, *v. t.* ၦယူတိလိၢ်တိလ်, 3c,2c,3c,2m,3c,5c.

Second, *a*, တုတိယ, 5c,5c,5c; *v. t.* ဖံတ့ၢ်, 5c,3c.

Secret, *a.* အခၢ်သိုၢ်ဝ့လ်ဝ့, 1c,2o,5c,5c,5c.

Secretary, *n.* လၢရ်, 5c,4c.

Secrete, *v. t.* သိုၢ်ဝ့, 2o,5c.

Secretly, *adv.* အံထၢ်အံသၢး, 2c,2o,2c,4c.

Section, *n.* အခၢ်တိပ်ၦတ်ပွတ်ယၢ်, 1c,4o,4m,4c,5c, ခၢ်ဒု, 4o,3c.

Secular, *a.* လၢၢ်ဘိ, 4c,2c, အခၢ်ဒိခၢ်လွၢ်လၢၢ်ဘိ, 1c,1m,3c, 4c,2c.

Secure, *a.* အခၢ်လုၢ်အခၢ်လွတ်, 1c,2c,1c,3c; *v. t.* ၦတ်ၦလုၢ် ၦလွတ်, 4m,3c,2c,3c,3c.

Security, *n.* တၢ်အခၢ်လုၢ်အခၢ်လွတ်, 4o,1c,2c,1c,3c, ဖၢ အခၢ်ၦပ်တုၢ်အၢ်, 5c,1c,5c,4c,1c, အခၢ်ပွၢ်အခၢ်ငံ, 1c, 2c, c,5o.

Sediment, *n.* ၣ်, 3c.

Sedition, *n.* တၢ်အခၢ်ပုၢ်ဖခၢ်, 4o,1c,2c,2o.

Seduce, *v. t.* လုၢ်အၢ်ၦယိတ်ဒိၢ်, 4c,1c,3c,4c,3o.

See, *v. t.* ၦခၢ်, 1c, တၦၢ်, 4o.

Seed, *n.* ဖိတ်, 5m, လိဉ်ယ်ၢၣ်, 5o,4c.

Seek, *v. t.* ဃု, 1c,

Seem, *v. i.* မိၣ်ဒ့ၣ်ဂ့ၤတၢ်ဖိၣ်, 1o,3o,4c,1m, ဂီၢ်လိၣ်ခ့ၣ်ဂ့ၤ, 4m,5o,2c,3o.

Seize, *v. t.* ယိၤ်, 4c, တိ, 5c, တိလ့, 5c,3c.

Seldom, *adv.* မၣ်ယ်ၣ်မၣ်ပွၢ်ဖွ့, 1o,2c,o1,3c,4o.

Select, *v. t.* လိၢ်ဖိၤ်, 3o,4m; *a.* အၣ်ယိၤ်ဒိလၢ်မြတ်လီ, 1c, 3m,4o,3o,1c.

Self, *pron.* တၢ်ဝဲ, 1c,2c, လဲဝဲ, 3c,2c, တၢ်လဲဝဲ, 1c,3c,2c.

Selfish, *a.* အၣ်လၣ်မတ်အဂ္ဂုၤ်တၢ်လဲဝဲဖွ့, 1c,3o,3o,5c,4c, 1c,3c,2c,4o.

Sell, *v. t.* ဆါ, 1o.

Semi-circular, *a.* အၣ်ဒိၣ်ယ်ၢ်ဒၢအၣ်မုၣ်, 1c,1m,2o,3c,1c,4o.

Send, *v. t.* ပွ့လဲ, 2c,5c, ပၣ်ဖွၢ, 1c,2c;—away, ပွ့ဖွၢသေ, 2c,2c,1c.

Senna, *n.* ပုလၢ်ဖိၣ်, 4o,4o.

Sensation, *n.* တၣ်အၣ်ခံလၢးဝ့လၢ်တခ့ၢ, 4o,1c,2o,4c,2o,5c, 2c, တၣ်အၣ်ဂ့ၤဖွၤ်ပိုၤ်အၢယတခ့လဲတၢ်ဝၢယ, 4o,1c,5c, 3c,3o,2c,5c,5c,5c,1c,1c,2c,5c.

Sense, *n.* မခ့ၢယတၣ်, 5c,2c,5c,5c,5c, လၢၣ်, 2o, တၣ်အၣ် ဂ့ၤလိၣ်, 4c,1c,5c,3o, အခ့ဖ်အထိဖ်ပေၤ်, 5c,3o,5c,3c,2o.

Senseless, *a.* အၣ်မိၢ်, 1c,3o.

Sensible, *a.* အၣ်လၢၣ်လီ, 1c,2o,1c.

Sensitive, *a.* အၣ်ခံလၢးဝ့လၢ်တခ့ၢ့်, 1c,2o,4c,2o,5c,2c,3o, အၣ်လၣ်ခံၣ့ၣ့, 4c,3o,2o,3o,3o;—plant, *n.* ယၢတွ့ ဂ့ၤ်, 3c,2c,2c.

Sensual, *a.* အၣ်လၤ်သိၣ်ဟၣ်တၣ်ဟၢမဟုၣ်, 1c,3o,2o,1c,4c,2c, 5c,2c, အၣ်လၤ်တွ့လုလၢ်ဟၢမဟုၣ်, 1c,4c,4c,3o,2c,5c,2c.

Sentence, *n.* ဒိလၢ်း, 3o,3c; *v. t.* လိယၣ်တိၤ်တတ်, 2c,2o,4o,4c.

Sentiment, *n.* အၣ်ထၣ်ခၣ်လဲ, 1c,2o,4c,1c, အယူ, 5c,2c.

Sentinel, *n.* ႁုၼ်ငွ်ႁင်, 4o,5c,1o.

Separate, *a.* ဢၼ်ယၼ်, 1c,1o; *v. i.* ယၼ်, 1o, ၸတ်ယၼ်, 2o,1o, တိၵ်ႈဢႃ, 2o,3c; *v. t.* ႁၸတ်ယၼ်, 3c,2o,1o, ယႅဝ်ႇ, 1o,5c, တိပ် 4o.

Sepoy, *n.* လိတ်ၵိင်, 2c,2o, ႁုၼ်သိုၵ်ႁလႃးထိ, 4o,4c,5c,4c,1c.

Sepulchre, *n.* ၶုံပႃႁိဝ်, 1c,2c,3m, ၶုံသင်ၶိင်, 1c,4o,4o.

Serf, *n.* ၵျုဝ်ၶႃသေသေ, 4o,3c,2c,2c.

Series, *n.* ဢၼ်လိၺ်ႁၼ်ယႇႁၼ်, 1c,2o,1c,1c,1c.

Serious, *a.* ဢၼ်မိးသိမႃသတိ, 1c,4c,2c,2c,5c,5c, ဢၼ်ဢမုၺ်ၼေႃ, 1c,5c,5c,2c,2c.

Servant, *n.* ႁုၼ်ၶံတင်လွ်တင်သွႇ, 4o,2o,4o,5c,4o,1c.

Serve, *v. t.* ၶံတင်လွ်တင်သွႇ, 2o,4o,5c,4o,1c, ႁိတ်ႁၼ်ႁိတ်ငၼ်, 4m,1o,4m,4o, မိးဢသုင်, 4c,5c,4c, *rel.* ႁိတ်ဝတ်, 4m,3o.

Service, *n.* တင်ဢၼ်ႁိတ်ႁၼ်ႁိတ်ငၼ်ပိၼ်, 4o,1c,4m,1o,4m, 4o,3o.

Sesamum, *n.* ဢုၼ်ငႃး, 3o,4c; —oil, ၼံမၼ်ငႃး, 5c,4c,4c.

Set, *v. t.* ဝႇသိုဝ်သိုဝ်, 5c,3c,3c, ပၵ်, 4c, ပုၵ်ဝႇ, 4o,5c, တင်ဝႇ, 3c,5c; a plant, ၸုၵ်, 2c; a price, ဝႇႁႃမၼ်, 5c, 3c,4c; a time, ၶိၺ်ဝႇ, 4c,5c; on, တင်ဝႇ, 2o,5c; as sun, ဢုၵ်, 4c; in mind, လွ်ၵိၺ်ၶိင်, 1c,2o,1o.

Settle, *v. t.* ၵျူးတိယူ, 4c,3c,2c, ႁတေႃယူ, 3c,2c,2c; in mind, ႁလွ်ထပ်ၸွႇ, 3c,1c,4c,4c; *v. i.* ဢုၵ်တိ, 4o,3c; as sediment, ၼွၼ်ႁုၼ်, 4c,4o.

Sever, *v. t.* တိပ်, 4o, ဢဝ်ၸတ်ဢဝ်ယၼ်, 1c,2o,1c,1o.

Several, *a.* ဢၼ်ဢံၼံဢံၵေႃ, 1c,2c,1c,2c,2c.

Severally, *adv.* ႁင်ၸွ်ႁင်မၼ်, 4c,1c,4c,4c.

Severe, *v. t.* ဢၼ်ႁႇၵျု, 1c,5o,4o, ဢၼ်ႁိတ်ယပ်ႁိတ်ယိၺ် 1c, 4m,2o,4m,4m.

Severely, *adv.* ၼေႃလုင်လင်, 2c,1o,1o.

Sew, *v. t.* ယိၥ, 5m ;—up, ယိၥဘုတ်, 5m,4o.

Sextant, *n.* နိၣ်အခၣ်တိၢ်ဟၣ်ဝၢၣ်, 3o,1c,3o,1o,4c.

Shabby, *a.* အခၣ်ယုတ်ယွၢ်, 1c,3c,4c.

Shackle, *v. t.* မတ်ယှၢ်, 5c,2c; *n. pl.* ဝံလ့ၢ်ထိၢ်, 1o,4m, တုၣ် ထိၢ်, 2o,4m.

Shade, Shadow, *n.* ဖွၣ်ငံ, 5c,4c, ဂ့ၤမၢၣ်, 3o,4c, အခၣ်ဂၢ်အခၣ် ဟၣ်, 1c,5o,1c,3c; *v. t.* ဂ့ၤ, 2o.

Shaft, *n.* နိၣ်အခၣ်သိုၣ်သိတ်, 3o,1c,3c,5o; column, သၣ်, 1c; of spear, ဟၢၣ်, 4c.

Shake, *v. i.* သခၣ်ခွၢၣ်, 2c,4c; *v. t.* ခွၢၣ်, 4c; —off, ထိတ်, 4o; —hands, ယိၥမိုၣ်လေတၢ်, 4c,4c,3o,5c.

Shall, *v. part.* တၢ်, 4c.

Shallow, *a.* အခၣ်တိုၢၣ်, 1c,3c, အခၣ်အံလိုၢ်, 1c,2c,5c.

Sham, *v. i.* ဂိတ်ခၢၣ်ဂ့ၣ်, 4m,2c,3o.

Shame, *n.* တၣ်အခၣ်ဘုၢ်အခၣ်အဲ, 4o,1c,4o,1c,1o, တၣ်အဲ, 4o,1o; *v. t.* ဂ့ဘုၢ်ဂ့အဲ, 3c,4o,3c,1o; *a.* အခၣ်ထိအဲ, 1c,1c,1o; —less, အခၣ်အံမိၤတၣ်အဲ, 1c,2c,4c,4o,1o.

Shampoo, *v. t.* မိၥ, 2c.

Shape, *n.* ဝံ့, 2c, ဂ့ၣ်, 3o, ဝံ့ဂ့ၣ်, 2c,3o.

Share, *v. t.* ယေၢ်မိၣ်, 1o,2o, သိုၢ်သံသေလေအၣ်, 3o,2c,1c,3o, 1c; *n.* ပုခၣ်ဒူ, 3c,3c, ပွတ်ဒူ, 4c,3c, ပုခၣ်တၢ, 3c,2c.

Sharp, *a.* အခၣ်ယဲ, 1c,1o, အခၣ်လိ, 1c,1o, အခၣ်ရၢခၣ်ယဲ, 1c,2o,1o; *v. t.* ဂ့ယဲ, 3c,1o.

Shave, *v. t.* ထၢ, 1c, ထိုၣ်ပွၢ်, 1o,2c.

Shawl, *n.* ယဲဝၢ, 5c,2c.

She, *pron.* မၢၣ်, 4c.

Sheaf, *n.* လိုၢၣ်, 3c.

Shears, *n.* ဘိဂ့လုၣ်, 4c,4c,1o.

Sheath, *n.* ဟၥ, 4c.

Shed, *n.* သိုင်, 2c; *v. t.* ၵျင်, 3o, လုၼ်, 5c; —tears, ၼံတႃ တုၵ်, 5c,1c,4o.

Sheep, *n.* သုၶ်, 4c.

Sheer, *v. i.* ၶေႃႇၵႂႃ, 3o,2c.

Sheet, *n.* ၽႃသိုၶ်, 3o,2o, ၼိပ်မၼ်, 4o,4c.

Shelf, *n.* ၼိင်, 2m.

Shell, *n.* ၵပ်, 3o, မၵ်ၶေႃ, 2o,3c; *v. t.* ပွၵ်ပိုၵ်, 2c,2o, လုၵ် ၽၢၶ်, 2o,1c.

Shelter, *v. t.* ၵင်ယုၼ်, 3c,1o; take—in, *v. i.* ပိင်, 3c, ၽိင် ပိင်, 1c,3c, သွၼ်ပိင်, 3c,3c.

Shepherd, *n.* ၵုၼ်လိင်ထိင်သုၶ်, 4o,5m,4c,4c.

Shield, *n.* ၼိုင်ၶေႃလၵ်ၼၵ်, 3o,5o,3o,3o; *v. t.* ၶေႃၵင်, 5o,3c.

Shift, *v.* ၶ႒, 5o, ၶ႒ပုတ်, 5o,3c.

Shin, *n.* ၼႄၼိင်, 3c,3o.

Shine, *v. i.* ႁျိၶ်, 3o, ၽၢႁွင်မၼ်ၽွၵ်, 5c,2c,4c,2c.

Ship, *n.* ႁျိၶ်သင်ယေႃ, 4o,4o,4c; *v. t.* တင်ၵႃၼိုၶ်ႁျိၶ်သင်ယေႃ, 2o,3c,1o,4o,4o,4c.

Shirk, *v. t.* တိတ်မိပ်ၵျၽံလ႒ၵျိတ်, 2m,4o,3c,2c,3c,4m.

Shirt, *n.* သိုၶ်လွင်ႁျိၶ်လွင်ၶ႒, 3o,1c,2o,1c,4c.

Shiver, *v. i.* သၼ်, 2c; —ingly, *adv.* ႁျိၵ်ႁျိၵ်, 5c,5c.

Shoal, *n.* တိၼံတိုၼ်, 3c,5c,3c; *v. i.* တိုၼ်ၵႂႃ, 3c,2c.

Shoe, *n.* သွၵ်တိၼ်, 4c,1c; —maker, ၵုၼ်ယိပ်သွၵ်တိၼ်, 4o,5m,4c,1c.

Shoot, *v. t.* ယိုၶ်, 4c, ယိုၶ်ၵွင်, 4c,3c.

Shop, *n.* သုံ, 5c; —keeper, ထၶ်သုံၵတ်, 3c,5c,2o.

Shore, *n.* ၽင်, 2c.

Short, *a.* ၽၼ်တ်ႈ, 1c,2o, ၽၼ်ပွၵ်, 1c,4c; in time, ၽၼ် ၽံပေႃႁျိင်, 1c,2c,4c,1c; in quantity, ၽံပေႃၽံၵုံ, 2c, 4c,2c,2c.

Shorten, *v. i.* ပွတ်ဖွၢ, 4c,2c; *v. t.* ဒိတ်ဒ့ပွတ်, 4m,3c,4c, ထိပ်ဒ့ပွတ်, 4o,3c,4c, ဒ့ပွတ်, 3c,4c.
Shortly, *adv.* လုၥ်အခါအံပၢ်ဂ့ၤ်ပၢ်ခဲခါ, 3c,1c,2c,2c,1c,2c,4o.
Shot, *n.* မၢ်ယွၢ်, 2o,3c, မၢ်ဖွၣ်, 2o,3c.
Shoulder, *n.* ဂ့ၥ်မၢ, 1c,2c; —blade, လုပ်ဒိၢ်ဖၢ်, 2c,2c,2c; *v. t.* တၣ်ခိုၥ်မၢ, 2o,1o,2c.
Shout, *v. i.* ဂ့ၣ်ပၥ်ဂ့ၣ်လတ်, 5c,2o,5c,3o.
Shove, *v. t.* ဆီ, 4c, ဆၥ်ခၢ်, 1c,5o.
Shovel, *n.* ထေၢ်ယီပ်, 4c,5o.
Show, *v. t.* ဒုးနဲၣ်, 1o, ဒုးနဲၣ်ဖျါ, 1o,4c, ထိးနဲၣ်, 5c,1o, ဆၥ်ဖွၢ်ခဲ, 1c,2c,1o.
Shower, *n.* တၣ်အခါဟုၣ်တၢ်ဂ့ၤ, 4o,1c,1o,4o,2c,3c.
Shrewd, *a.* အခါလၢ်လီ, 1c,4c,1o, အခါရၢခါယၢ်, 1c,2o,1o.
Shriek, *v. i.* ဂ့ၣ်သိလ့ၥ်သိၣ်ထးခါပေၢ်ဒှ့ၥ်, 5c,2o,1m,3c,4c,1m.
Shrimp, *n.* ဟုၣ်, 3c.
Shrine, *n.* တိၢ်ထံမခဲၢ, 3o,2c,5c,2c.
Shrink, *v. i.* ဂ့တ်, 4o, ဂ့တ်နိခါ, 4o,4c.
Shroud, *v. t.* သုံဂ့ၤ, 2c,2o; *n.* ခုၥ်အခါအၥ်ခရၣ်ပခါတုၥ်တၢ်ဟုခါ, 4c,1c,1c,3c,1c,1c,1o,4o.
Shrub, *n.* တုခါဖွခါ, 3o,2c.
Shrug, *v. t.* ယုၢ်ဂ့ၥ်မၢ, 5o.1c,2c.
Shuffle, *v. t.* အၥ်ထေၢ်လေၢ်ဒ့ယုၣ်ယၣ်, 1c,4c,4o,3c,3c,3c, ခုခါ, 4o; *v. i.* ပၢ်ဒိလိုတ်ဒိလိၣ်ဖွၢ, 1c,3c,4c,3c,2o,2c.
Shun, *v. t.* ဧၥ်, 3o, ဧၥ်ဒိတ်, 3o,3o.
Shut, *v. t.* ဆိုတ်, 4c; —eyes, လပ်တၢ, 4c,1c; —hand, ဖံဒုၥ်, 1c,4c; stop up, ဆုတ်, 4o; —up, ချူၢ်ဝၢ်, 3c,5c.
Shutter, *n.* ယဲၢဂ့ၤလၣ်တိခါ, 1c,4c,4o, m.
Shuttle, *n.* လွခါ, 4c.
Sick, *a.* အခါဒိခါ, 1c,1m, အခါဒိးတၣ်ဒိခါ, 1c,4c,4o,1m.
Sicken, *v. i.* ဒိခါမၢး, 1m,4c, ထပ်တၣ်ဒိခါမၢး, 4c,4o,1m,4c.

Sickle, *n.* ဒိဝ်, 4m.
Sickly, *a.* အၼ်လင်မိးတင်မိၼ်, 1c,3o,4c,4o,1m.
Sickness, *n.* တင်ၶႃႇတင်မိၼ်, 4o,3c,4o,1m.
Side, *n.* ၶိ, 5m, ၽႃႇၶူ, 2o,3c, ၽႃၽႃးၶူ, 2o,3c; *v. i.* ၶဝ်ပႃးၼၼ် ၽႃႇၶူ, 3c,4c,4m,2o,3c.
Sidewise, *adv.* လႆႇ (ၵႃ) 5o,2c, လႆႇၵေ, 5o,1c.
Sieve, *n.* ၶိုင်, 1c.
Sift, *v. t.* အဝ်ၶိုင်ၶိုင်တုၽ်, 1c,1c,1c,4o.
Sigh, *v. i.* ထုၸ်လွၵ်လုင်သေလေၶင်, 3o,1c,1o,1c 3o,4o.
Sight, *n.* လွၵ်တႃ, 1c,1c, တင်အၼ်ႁၼ်, 4o,1c,1c; *v. i.* လူတုၸ် ႁၼ်သိုဝ်, 1c,4o,3c,3c.
Sightless, *a.* အၼ်တႃမွတ်, 1c,1c,2c.
Sign, *n.* ၼိမိၽ်, 5c,3c, လၽ်ၶၼေ, 3c,5c,2c, တီမတ်တီတွင်, 3c, 3o,3c,4c; *v. t.* ထုဝ်လၽ်မတ်, 4c,3o.3o; give a—, ပၼ် တီမတ်တီတွင်, 1c,3c,3o,3c,4c, ၶၼ်ၶိုဝ်, 1o,4c.
Signal, *n.* တီမတ်တီမႆ, 3c,3o,3c,1o; *a.* အၼ်လၽ်လႆ, 1c,2o,4o.
Signature, *n.* လၽ်မတ်, 3o,3o, ၶႃပေ, 1c,1c.
Signify, *v. i.* ၶႆဝႃ, 3c,3c.
Signification, *n.* အၶေၽ်, 5c,3o, အထိၽ်ပေ, 5c,3c,2o.
Silence, *n.* တင်အၼ်အံမိးသိင်, 4o,1c 2c,4c,1m, တင်အၼ်ယူ တိတ်တိတ်ယိၸ်ယိၸ်, 4o,1c,2c,2m,2m,1m,1m.
Silent, *a.* အၼ်တိတ်ယိၸ်, 1c,2m,1m.
Silently, *adv.* တိတ်တိတ်ယိၸ်ယိၸ်, 2m,2m,1m,1m.
Silk, *n.* လႆ, 3o; —thread, သႆလႆ, 1o,3o.
Silly, *a.* အၼ်ႁူဝ်လွၵ်မဝ်, 1c,1c,1c,1c.
Silver, *n.* ငိုၼ်, 4c; pure, ငိုၼ်ၶႅ, 4c,1c, ငိုၼ်မေၵ်, 4c,2c.
Similar, *a.* အၼ်မိုၼ်ၵၼ်, 1c,1o,1c.
Simile, *n.* အုပမႃ, 5c,5c,2c.
Simple, *a.* အၼ်မူလငဝ်ႁၽ်မၼ်လိတ်လီ, 1c,2c,5c,3c,3o,4c,3o, 1c, အၼ်သိုဝ်လီၵူဝ်လီ, 1c,3c,1c,4c,1c.

Simply, *adv.* ႁႂ်ႇ, 4c.
Sin, *n.* ဢပြတ်, 5c,3o, တုလရှိၼ်, 5c,5c,3o, *v. i.* ႁဵတ်းတုလရှိၼ်, 4m,5c,5c,3o; *v. t.* —against, ယိတ်ႈမိုင်, 4c,3o.
Since, *adv.* ႁူဝ်မိုဝ်, 3c,3o, (in time) ၽႆလိုၺ်း, 4c,4c.
Sincere, *a.* ထိတ်ထိတ်, 3o,3o, ဢၸၢၼ်ၸဵဝ်သယေႃသိုဝ်, 1c,1c,5c, 4c,3c.
Sinew, *n.* ဢဵၼ်, 1m.
Sing, *v. t.* ႁဵတ်းၽွံ, 4m,4o; *n.* သိင်ႁဵတ်းၽွံ, 1m,4m,4o.
Singe, *v. t.* ၸၼိဝ်, 1c.
Single, *a.* ဢၸၢၼ်လိဝ်ႁႂ်ႇ, 1c,1m,4c.
Singular, *a.* ဢၸၢၼ်ဝိၸၢၼ်ဢၸၢၼ်လိဝ်ႁႂ်ႇ, 1c,1m,1c,1m,4c, ဢၸၢၼ် လၢၼ်လႇ 1c,2o,4o, ဢၸၢၼ်လၢၼ်မိုင်, 1c,2o,3o.
Sink, *v. t.* ဢဝ်လုံ, 1c,1o; *v. i.* လုံႁူႇ, 1o,2c.
Sinner, *n.* ၵေႃႇဢၸၢၼ်မီးဢပြတ်, 5c,1c,4c,5c,3o.
Sip, *v. t.* လုပ်, 2c.
Sir, *n.* ထဝ်, 3c.
Sirloin, *n.* ၶိုဝ်သၸၢၼ်, 5o,1c.
Sister, *n.* elder, ပီၸေႃ, 3c,4o, younger, ၼွင်ယိင်, 5c,4c.
Sit, *v. i.* ၼင်ႇ, 3c; as birds, ၸုပ်, 2o.
Site, *n.* တီႈ, 3c.
Situation, *n.* တီႈဢၸၢၼ်တေႃယူ, 3c,1c,2o,2c.
Size, *n.* တၢင်ယႂ်တၢင်သုင်မၸၢၼ်, 4o,2c,4o,1c,4c, တၢင်ဢၸၢၼ်ယႂ်ဢၸၢၼ် ႁုင်မၸၢၼ်, 4o,1c,2c,1c,3o,4c; (sizing) ၵေႃ, 2c; *v. t.* ဢဝ်ၵေႃတႃး, 1c,2c,4c.
Skein, *n.* ပိတ်, 2c.
Skeleton, *n.* လုပ်တုဝ်ၶၸၢၼ်ထႃႇတၢင်သိင်တၢင်လုင်, 2c,1c,2c,2c,4c, 3m,4c,1o.
Skill, *n.* တၢင်မေႃတၢင်ထင်, 4o,1c,4o,3o.
Skillful (be), *v. i.* မေႃ, 1c, ထင်, 3o.
Skim, *v. t.* သွၸၢၼ်ဢဝ်, 3c,1c, ၽႇႁူႇ, 1o,2c.

Skin, *n.* ၼင်, 1c; *v. t.* သိၵ်ၼင်, 2c,1c, ပွၵ်ၼင်, 2c,1c.
Skip, *v. t.* ဝိၺ်ၵျၵ်ၵႂႃ, 1o,4c,2c, ယင်ၽၢံႁိတ်လေဝ်ႈလွတ်ဝ်ႈ, 4c,2c,4m,3o,5c,3c,5c.
Skirt, *n.* သိၼ်, 3c.
Skull, *n.* လုပ်ႁူၵ်ႁူဝ်, 2c,4c,1c.
Sky, *n.* ၾႃႉၽင်ႁဝ်, 5c,1o,1o.
Slab, *n.* ၿိပ်မၵ်ႁိၼ်, 4o,2o,1c.
Slack, *a.* ဢၼ်ယၼ်, 1c,4o, ဢၼ်ႁိတ်မဝ်ႁိတ်မင်, 1c,4m,1c, 4m,1o.
Slacken, *v. i.* ယၼ်ၵႂႃ, 4o,2c, ထိုင်ၵႂႃ, 4o,2c; *v. t.* ႁႂ်ယၼ်, 3c,4o, ႁႂ်ထိုင်ၵႂႃ, 3c,4o,2c.
Slake, *v. t.* thirst, ၵိၼ်ႁႂ်ၵျႅ, 1c,3c,2c.
Slander, *v. t.* ၶလိုဝ်ၶႈသိင်, 5c,3c,1o,1m.
Slant, Slanting, *a.* ဢၼ်ၵိုင်, 1c,4o, ဢၼ်ၸႈဢၼ်ႁေ, 1c, 5o,1c,3c.
Slap, *v. t.* ဢဝ်ၾႃမိုဝ်တုပ်, 1c,2o,4c,4o.
Slash, *v. t.* ၾၼ်, 4c; *n.* ၵျႈၾၼ်, 4c,4c.
Slate, *n.* သင်ပုၼ်မၵ်ႁိၼ်, 2o,4c,2o,1c.
Slaughter, *v. t.* တိပ်ၾၼ်ဢဝ်တႈ, 4o,4c,1c,1o.
Slave, *n.* ၶႃ 3c, ၶႃႁုၼ်, 3c,4o; —owner, ၸဝ်ၶႃ, 3c,3c.
Slay, *v. t.* တိပ်ၾၼ်ဢဝ်တႈ, 4o,4c,1c,1o.
Sleek, *a.* ဢၼ်မိုၼ်လိၵျႅလိ, 1c,3c,1c,4c,1c.
Sleep, *v. i.* ၼွၼ်လပ်, 4c,4c, as priests, ၵိင်ၼွၼ်, 4c,4c.
Sleepy, *a.* ဢၼ်ၶႈၼွၼ်, 1o,3c,4c, ဢၼ်ငဝ်ၼွၼ်, 1c,1c,4c.
Sleeve, *n.* ၿၺ်သိုဝ်, 1o,3o.
Slender, Slim, *a.* ဢၼ်သေဝ်, 1c,4c.
Slice, *v. t.* ထိုဝ်, 1o, တၼ်, 3o; *n.* ဢၼ်ပိၼ်ၵိုပ်, 1c,1m,2o.
Slide, *v. i.* သၵျွတ်ၵႂႃ, 5c,3c,2c.
Slight, *a.* ဢၼ်ပိၼ်ဢၼ်လိၵ်ဢၼ်ၼေဝ်, 1c,1m,1c,5m,1c,2c.
Slime, *n.* တဝ်, 4c, ၵႈတဝ်, 4o,4c.

Sling, *n.* ယုၣ် 5o; *v. t.* ဖၥ်သ့ၣ်ခ့ၣ်ယုၣ်ဤ့ဝ့, 1c,2c,4c,5o,3c, 5c, ဖၥ်သ့ၣ်ယုၣ်ထီ, 1c,2c,5o,3c.

Slip, *v. i.* ပရတ်ဖျၢ, 5c,3o,2c.

Slit, *v. t.* သိဘ်ခတ်, 2c,2o.

Slop, *v. t.* ဂ့တ်ဂ့ၢ်သဗိၣ်တုဘ်, 4m,3c,5c,3o,4o.

Slope, *v. i.* ဗိၣ်ခၢ်, 4o.

Slow, *a.* အခၢ်ထိုၣ်အခၢ်ခခၢ်, 1c,4o,1c,4o, အခၢ်လ္ဒ့, 1c,4c.

Slowly, *adv.* လ္ဒ့လ္ဒ့, 4c,4c.

Small, *a.* ဖျခၢ်, 2c, အခၢ်လိဘ်အခၢ်ခ္ဒ့, 1c,5m,1c,5c.

Smallpox, *n.* မဘ်လုၣ်, 2o,1o.

Smart, *v. i.* သိၣ်, 2o, ယိတ်, 4m, မ့ 3c; *a.* အခၢ်ဂ့ၢ်ယိတ်, 1c,3c, 4m, အခၢ်ဂ့ၢ်မ့, 1c,3c,3c.

Smash, *v. t.* ယယိၡ့ဘ်ဂ့ၢ်ဘ်ဖိတ်, 5c,5c,4c,4c,3o.

Smear, *v. t.* တၢ်ႇ, 4c.

Smell, *v. t.* ငိခၢ်အ့, 4c,1o, ခ့ၣ်, 1o; *v. i.* မိးအ့, 4c,1o; *n.* အ့ 1o, လ့ၣ်ဍုလၣ်, 1c,3c,1c.

Smile, *v. i.* ယုံ, 5c.

Smoke, *n.* ဖျခၢ်ယံ့, 4c,4c, or ဖူခၢ်ယံ့, 4o,4c; *v. i.* ဖူခၢ်ယံ့ ဖျဘ်, 4o,4c,2c; *v. t.* ဖၥ်ဖူခၢ်ယံ့တိုဘ်, 1c,4o,4c,4c; —tobacco, လုတ်ယၢ, 2c,3c.

Smooth, *a.* အခၢ်မိုခၢ်, 1c,3c, အခၢ်မိုခၢ်လိချ့ၢ်လိ, 1c,3c,1c, 4c,1c.

Smother, *v. t.* သုံဂ္ဂါထခၢ်ပေၢ်အံထုလ့ၢ်လ့ၣ်လ့, 2c,2o,3c,4c,2c, 3o,1c,3c.

Snag, *n.* တေၢ်မ့, 1c,5c.

Snake, *n.* ၡူ, 4c.

Snap, *v. t.* ၡ့ဘ်ဖိတ်ဘံလိၥ်, 4c,3o,4c,1m, လိတ်မိုၥ်, 4m,4c.

Snare, *n.* ဂ့ၥ်, 5o, နိုမ်, 4c; *v. t.* ဂ့တ်ဂ့ၢ်ထုဘ်ဂ့ၥ်, 4m,3c,2c,5o.

Snarl, *v. i.* ခၣ်, 4o.

Snatch, *v. t.* ထဘ်အၥ်, 5c,1c.

Sneeze, *v. i.* ဒိလံ, 3c,1o.

Snicker, *v. i.* ခုၥ်ယူဒိၣ်ဒိၣ်, 1c,2c,4c,4c.

Snipe, *n.* ခနၣ်ယုၥ်လိၤခၢ်, 5o,2c,1o.

Snore, *v. i.* ခုၢ်, 1o.

Snuff, *v. t.* ဂ့ၤပိၥ်တိခၢ်ဟ့ၤ, 2c,1c,1c; *v. i.* သုတ်, 2c; *n.* ယၢၤ သုတ်, 3c,2c.

Snuffers, *n.* ဆီဂ့ၤပိၥ်, 4c,2c.

So, *adv.* ဒ်နၣ်ဒ်ၣ်, 2c,1c, ဒ်နၣ်ဒ်ၣ်ခၢ်, 2c,1c, မ့ၢ်လိၥ်ဒ်နၣ်ဒ်ၣ်ခၢ်, 1o,5o,2c,1c; *conj.* ပိၥ်ဒ်ၣ်လေ်, 3o,1c,3o; —so, တခၢ်တခၢ်, 2o,2o; then, ပေၢ်မိခၢ်လိၥ်ဒ်နၣ်ဒ်ၣ်ခၢ်, 4c,1m,5o,2c,1c; —much, ဖိၣ်ထခၢ်ဒ်ၣ်, 4m,2o,5c; — as to, ဂ့ၤလၣ်, 3c,3c.

Soak, *v. t.* လေ်, 3o; *v i.* လေ်ခဲၣ်ယူ, 3o,5c,2c.

Soap, *n.* သပံၤ, 3o,2c.

Soar, *v. i.* မိခၢ်ဖိလၣ်, 1c,2o, မိခၢ်ဒိခၢ်ဟ့ၤခိၥ်, 1c,3c,3c,1o.

Sob, *v i.* သိတ္ခၢ်, 3c,5c.

Sober, *a.* အခၢ်အံမၥ်လၥ်မၥ်ဟံ, 1c,2c,4c,3c,4c,1c, အခၢ်ဖွဲအိၣ် တရၢ်, 1c,5c,2c,5c,2c.

Society, *n.* မုၣ်လိၥ်, 5c,4o, လိၥ်, 4o.

Soft, *a.* အခၢ်ပိၥ်, 1c,5o, အခၢ်အုခၢ်လိအ္ခၢ်လိ, 1c,3o,1c,2c, 1c; *v. t.* ဂ့ၤပိၥ်, 3c,5o.

Soil, *v. t.* ဂ့ၤဟုၥ်ဘိၣ်, 3c,3c,2o; *n.* လိခၢ်, 1c.

Solace, *v. t.* ဂ့ၤသၣ်သၢၤ, 3c,3o,2c, ဂ့ၤမှၢ်လၢ်, 3c,2c,1c.

Solder, *v. t.* အၥ်ယိၥ်လိၣ်လိၣ်, 1c,2o,3o,3o; *n.* ယိၥ်လိၣ်, 2o,3o.

Soldier, *n.* ဟုခၢ်သိၣ်, 4o,4c.

Sole, *n.* of foot, ခီၤတိခၢ်, 2c,1c, of shoe, အခၢ်ခံတဲသ္ၣ်တိခၢ်, 1c,2o,3c,4c,1c.

Solid, *a.* တခၢ်, 1c, အခၢ်အံမိးဟုၥ်, 1c,2c,4c,1o; *n.* လွၥ်တၥ် အခၢ်ဘိလၣ်, 3c,4o,1c,2o.

Solitary, *a.* ဖေၤလိၥ်ဖ္ၣ်, 5c,1m,4c, အခၢ်မိးတၥ်အခၢ်သိတ် ယိလၣ်, 1c,4c,4o,1c,2c,1m.

Soluble, *a.* ဆၢဒၣ်ပံဒၣ်ဒံၤဃၢ်, 1c,1m,5c,3c.

Solve, *v. t.* ၡ်ပၚ်ၡ်လိၚ်, 3c,2o,3c,4o.

Some, *pron. a.* ၦံၯ္ဂၚ်, 3c,3c; —body, သေဲဖောသေဲၦၣ်ဒၣ်, 1c, 5c,1c,4o; —thing, သေဲလိုၵ်သေဲဆၢဒၣ်, 1c,5o,1c,1c; —times, မၚ်ယၵ်မၚ်ပွၢ်, 1o,2c,1o,3c.

Son, *n.* လုၢ်ထ်, 3c,4o; —in-law, လုၢ်ခုၡ်, 3c,1o.

Song, *n.* တၚ်ဆၢဒၣ်ၡ်တ်ၦံၞ်ဆိုဒၣ်, 4o,1c,4m,4o,4c.

Soon, *adv.* ၦံဆွဒၣ်ႇု, 4c,2c,3c, ပေါလုၵ်, 4c,3c.

Soot, *n.* ဒီခါ, 3c,2c.

Soothe, *v. t.* ယေဲ, 2c, ယေလ္ဂ်, 2c,1c, ဈေါ, 4c.

Sore, *a.* ဆၢဒၣ်လိပ်, 1c,4m, ဆၢဒၣ်လိပ်သိပ်, 1c,4m,2o.

Sorrow, *v. i.* ၓိဒၣ်ယၵ်ဒၣ်, 4c,1o.

Sorrowful, *a.* ဆၢဒၣ်မ်လ္ဂ်ဒီလ္ဂ်, 1c,3c,1c,1c,1c.

Sort, *n.* ဈုၵ်, 4c, လိုၵ်, 5o; *v. t.* လိုၢ်ၦိပ်ဆၢၵ်, 3o,4m,1c.

Soul, *n.* ပိလိုၡ်, 5c,2m, လ္ဂ်ပိလိုၡ်, 1c,5c,2m.

Sound, သိၚ်, 1m; *v. t.* ၡ်တ်ၡ်သိၚ်ဆွၢ်, 4m,3c,1m,2c; *n.* ဆၢဒၣ် ၦၚ်လွှတ်တၚ်တၚ်ခ်တၚ်ပိဒၣ်, 1c,4o,3c,4c,4o,3c,4o,1m.

Soup, *n.* ဒံၤတုံဒ္ဂိၵ်, 5c,3o,5o.

Sour, *a.* ဆၢဒၣ်သုံ, 1c,3o; *v. i.* သုံမါႇ, 3o,4c.

Source, *n.* မ္ဂုလ, 2c,5c, ငၵ်, 3c, ဂ္ဂုၵ်, 1c.

South, *n.* တၚ်ထဒၣ်, 4o,4o, တၚ်တ္ဂ်, 4o,3c; —east, ဝဒၣ်ဖွၢ် လိၚ်ထဒၣ်, 4c,2c,2m,4o; —west, ဝဒၣ်တုၢ်လိၚ်ထဒၣ်, 4c,4o,2m,4o.

Sovereign, *n.* ခုဒၣ်ဖော်ၦရိလ်, 1c,2c,5c,3m, ခုဒၣ်ဂျေါခံ, 1c, 1c,4o.

Sow, *n.* မ္ဂုမေ်, 1c,3o.

Sow, *v. t.* ဝဒၣ်, 2o, ဝဒၣ်လိုၵ်ဝဒၣ်ယၵ်ဒၣ်, 2o,5o,2o,4c.

Space, *n.* ဆါၦါသ, 2c,2c,5c; between, ၃ၚ်ၦၚ်, 3o,1o; in-time, ၦါလ,2c,5c.

Spade, *n.* ထေါ, 4c.

Span, *n.* ၶိုပ်, 3c.
Spank, *v. t.* တုပ်ၽုံၽုၶၼ်, 4o,2c,3o.
Spare, *v. i.* ၼိတ်လူဝ်ၸႂ်, 4m,1c,3o,2c; *n.* ၼၶၼ်ယွႆ, 1c,1c.
Spark, *n.* ၶႆၾႆ, 2c,4c.
Sparkle, *v. i.* ၼႁွင်မၶၼ်မပ်, 5c,2c,4c,3o.
Sparrow, *n.* ၼၵ်ၸွၵ်, 5o,2c.
Spawn, *n.* ၶႆပႃ, 2c,1c; *v. i.* ပႃၶႆ, 1c,2c.
Spasm, *n.* တင်ၼၶၼ်ၼိၵ်တိုတ်, 4o,1c,1m,5c.
Spatter, *v. t.* ႁုတ်, 4o, ၸိတ်, 4o.
Speak, *n.* လတ်, 3o, ဝႃ, 3c, ၼွၵ်သုပ်ဝႃ, 2c,4o,3c.
Spear, *n.* ႁၵ်, 2c.
Special, *a.* ၼၶၼ်လၵ်မိုင်, 1c,2o,3o.
Specie, *n.* ငိုၼ်တွင်, 4c,4c.
Specimen, *n.* ၼႄလၶၼ်, 3c,4o.
Speck, *n.* ယွတ်ၼွၶၼ်ယိတ်ၼွၶၼ်, 2c,2c,2o,2c, ပွတ်ၼွၶၼ်မိတ် ၼွၶၼ်, 4c,2c,4o,2c.
Spectacles, *n.* မၶၼ်တႃ, 2o,1c.
Spectre, *n.* ၸိတ်, 2m.
Speculate, *v. i.* သိုဝ်ဝႆႁႆလႆၼၶၼ်မြတ်မၶၼ်, 5c,5c,3c,3c,1c, 3o,4c.
Speech, *n.* တင်ၼၶၼ်လတ်ၵႂ်, 4o,1c,3o,4o, ၵႂ်, 4o.
Speed, *v. i.* ႁူဝ်လႃးႁႆၶၼ်ႁႆၸႂ်, 4c,4c,3c,1c,3c,4c, တိုၵ်ယူင်ႁႆ ၶၼ်ႁႆၸႂ်, 4c,4o,3c,1c,3c,4c.
Spell, *n.* မၶၼ်တရႃ, 4o,5c,4c; *v. t.* ၼၼ်တုဝ်လိၵ်ပွင်ၽၶၼ်ဝႃ, 1c,1c,3c,4c,1c,3c.
Spelter, *n.* သွတ်, 3c.
Spend, *v. t.* သုင်လေႃသိုင်, 4c,3o,3m, လႆ, 2o; — time, ႁႆပူၶၼ်ၸိုင်, 3c,5o,2c.
Spew, *v. i.* ႁၵ်, 3o.
Spider, *n.* ၽုင်ၽဝ်, 2o,1o.

Spike, *n.* ထိၣ်မ့ၣ်ခ့ၣ်ဖးလၢၣ်, 4c,2o,4c,1o; of grain, ၡၣ်, 4o.
Spill, *v. t.* ၡှ်, 3c, ထွၣ်, 2c.
Spin, *v. t.* ပၢၣ် (ၦၡ်), 2c,1c, ဖၣ်ပၢၣ်, 1c,2c; *v. i.* ပၢၣ်, 2c.
Spindle, *n.* ထိၣ်ၦၣ်, 4m,4o.
Spine, *n.* လုပ်သၢၣ်လၣ်, 2c,1c,1c; a thorn, ခံ, 1o.
Spiral, *a.* အခၢၣ်ပၢၣ်ထိပ်နိၢ်, 1c,2c,3m,3c.
Spire, *n.* ဖျတ်သတ်, 3o,3o.
Spirit, *n.* ခံၣ်ဖိလိၡ်, 2o,5c,2m; evil —, တၢ်ၡ့, 1c,5o.
Spirits, *n.* လၣ်, 3c.
Spit, *n.* ထိၣ်သိပ်, 4m,2m, မ့သိပ်, 5c,2m; *v. t.* ထုံ, 2o, ထုံ ခံၣ်လ့, 2o,5c,4o, ဖၣ်ထိၣ်သိပ်သိပ်, 1c,4m,2m,2m.
Spite, *v. t.* ဝ့တၣ်ယိတ်, 5c,4o,4c.
Spittle, *n.* ခံၣ်လ့, 5c,4o.
Spleen, *n.* မံ, 5o.
Splendid, *a.* အခၢၣ်ၡိၣ်ၡိၣ်, 1c,3o,4o.
Splendor, *n.* တၣ်အခၢၣ်ၡိၣ်ၡိၣ်, 4o,1c,3o,4o.
Split, *v. i.* တိၣ်, 2o; *v. t.* ယဲၤ, 2c.
Spoil, *v. t.* ဃ, 5c, ၡီၡၣ်, 1c,2o; *v. i.* လု, 5c.
Sponge, *n.* ၡိပ်ခံၣ်, 4m,5c.
Spontaneous, *a.* အခၢၣ်ဖိခၢၣ်မၤဖွ့မခၢၣ်, 1c,1m,4c,4c,4c.
Spool, *n.* လေၤမ့, 5c,1c.
Spoon, *n.* ဖေၤ, 5c; —ful, သေဖေၤဖုၤ, 1c,5c,3c.
Sport, *n.* လိၡ်, 3m, လိၡ်ဖခၢၣ်လေၢ်ဖခၢၣ်, 3m,1c,3c,1c.
Spot, *n.* အခၢၣ်ၦၣ်အခၢၣ်ၡၣ်, 1c,3o,1c,3o; of land, ၡၣ်လိခၢၣ်, 3o,1c.
Spotted, *a.* အခၢၣ်ဖိခၢၣ်လုံဖိခၢၣ်ၡၣ်, 1c,1m,3c,1m,3o.
Spout, *n.* တေၢ်, 3c; *v. i.* တိုၣ်ဖွၣ်, 3c,2c, သိတ်, 4c; *v. t.* ပၣ်, 2c.
Spread, *v. t.* သိုၣ်, 2o, ယေၣ်, 2o; *v. i.* ထွတ်တုၣ်ဖွၤ, 2c,3c,2c.
Spring, *v. i.* ဖိခလုၣ်, 5c,5c,5c, ယုတ်ယံတ်လုၣ်, 2c,2c,5c,

ဖိလ်ၡၢ်, 1o,4c; —back, ပိုတ်ဒိၣ်, 4c,4c; as a seed, တိၢ်ဖျၢ်, 2o,2c; *n.* ခံဖျၢ်ဂ့ၤ, 5c,2c,4c.

Sprinkle, *v. t.* ဖီတ်, 4o, ဖီတ်ခံ, 4o,5c; fine particles, ဖျ့, 1c; rain, ယွတ်တုၢ်ဖိခၣ်ယွတ်ဖိခၣ်ယွတ်, 2c,4o,1m, 2c,1m,2c.

Sprout, *n.* ယွတ်မၣ်, 3c,4c, ၒုၣ်မၣ်, 4o,4c; *v. t.* ၒုၣ်မၣ် တိၣ်ဖျၢ်, 4o,4m,4o,2c.

Spur, *n.* လီလိၢ်သုၣ်သွၢ်တိၣ်, 1o,4m,3o,4c,1c; of a cock, လုလ်ဖ့, 1o,2c.

Spurn, *v. t.* ပေါ်ဖိတ်, 2o,3o.

Spy, *n.* ဟုၣ်ယဲ့ၣ်, 4o,4c,4c; *v. t.* လွံတုလ်လေၢ်ဂ့ၣ်, 1c,4o,3c,1c.

Squad, *n.* မုၢ်လိုၢ်ဟုၣ်သိုၢ်, 5c,4o,4o,4c.

Square, *n.* သီလိၣ်ဒိုၣ်, 2c,2m,3c.

Squat, *v. i.* ခၢၣ်ဖွၣ်ယွၣ်, 3c,2c,2c.

Squeeze, *v. t.* မိၤ, 2c, ယံၣ်, 5c.

Squint, *v. i.* တၢ်မိတ်, 1c,4c.

Squirm, *v. t.* တိၣ်, 3m.

Squirrel, *n.* လွၣ်, 3c; flying —, ဝၣ်ဂ္ၤလေၢ်, 2o,4c,4c.

Squirt, *v. t.* ဖၢဝ်မုၢ်ဂ့ၢ်သိတ်သိတ်, 1c,2o,1c,4c,4c; *n.* မုၢ်ဂ့ၢ် သိတ်, 2o,1c,4c.

Stab, *v. t.* တိၣ်လေၢ်လီ, 4o,3o,4c.

Stable, *a.* ဖၣ်မၣ်ဒိုၣ်ခဲလၢ်ခၢ်, 1c,3c,2o,3o,2c; *n.* ထၣ်မ, 3o,5c; *v. t.* ဖၢဝ်သ့ၣ်ထၣ်, 1c,2c,4c,3o.

Staff, *n.* ဒွၣ်တဝ်, 5c,5c.

Stage, *n.* ထိၣ်လၣ်, 1m,4o; theatrical, ဒိၣ်ပျၢ်ထတ်, 2m,4c, 3o; stopping-place, ပၣ်, 1o.

Stagger, *v. i.* ဝၣ်ဝီဝၣ်ဝိုၢ်ဖွၢ်, 2o,3c,2o,3o,2c.

Stagnate, *v. i.* ယိုၣ်, 3c.

Stain, *v. t.* ဂိတ်ဂၢ်ဟုဝ်ဂၢ်ဟုၢ်, 4m,3c,3c,3c,3o; *n.* ဖၣ်ဟုဝ်ဖၣ် ဟုၢ်, 1c,3c,1c,3o.

Stairs, *n.* ခဲၣ်လဲ, 3c,1c, ခ့ၣ်လဲ, 1c,1c.

Stake, *n.* လၢ်အခဲၣ်သဲ်ၡ်လဲတ္ဂၢ်ဝ, 4c,1c,3m,3c,3c,2o,5c; *v. t.* ပၢ်သၣ်, 4c,1c.

Stale, *a.* အခဲၣ်အရှသ့ၤမခဲၣ်လၣ်ဖျ့ၤ, 1c,5c,5c,2c,4c,1o,2c, အခဲၣ်ဖၣ်, 1c,2c.

Stallion, *n.* မၤခဲၣ်, 5c,1o.

Stammer, *v. i.* လတ်ဖှံဖၢ်, 3o,4o,4c.

Stamp, *n.* လိ, 3c, တခဲၣ်သိၢ်, 4c,3c; *v. t.* တ္ဂၢ်တခဲၣ်သိၢ်, 2c,4c,3c; အၣ်တိခဲၣ်တိၣ်, 1c,1c,3c.

Stand, *v. i.* ဆၢ်, 4c, ဂိတ်ခံ, 4c,2o; endure, ခံ, 2o.

Standard, *n.* လံမခဲၣ်, 2o,4c; flag, လံ, 2o.

Star, *n.* ဆၣ်, 1o; constellation, ခၤၢ်ခတ်, 3c,3o; north—, ဆၣ်ထူဝံ, 1o,2c,2c.

Starlight, *n.* အရှၣ်ဆၣ်, 5c,2c,1o.

Starch, *n.* ဖၢ်, 2c; *v. t.* သ့ၣ်ဖၢ်, 2c,2c.

Stare, *v. i.* ယိၢ်တုရ်, 5o,4o.

Start, *v. i.* ဒိခသခဲၣ်, 5c,5c,2c, ထၣ်လဲဖျ့ၤ, 2c,5c,2c.

Startle, *v. i.* တုၢ်လ့ၣ်, 4o,1c.

Starve, *v. i.* အိၣ်ယၢ်, 4c,2o, အိၣ်ယၢ်လၢ်တဲ, 4c,2o,3o,1o.

State, *v. i.* တၣ်အခဲၣ်ဒိခဲၣ်, 4o,1c,1m, တၣ်ယူတၣ်ဒိခဲၣ်, 4o,2c, 4o,1c; *v. t.* လတ်ဝ, 3o,5c; —in writing, တ်ဝ, 3o,5c.

Statue, *n.* ရူၢ်ထု, 5c,5c.

Stature, *n.* တၣ်သုၣ်မခဲၣ်, 4o,1c,4c.

Stay, *v. i.* ယူ, 2c, ဂိတ်သၣ်ယူ, 4c,4c,2c; *n.* တၣ်အခဲၣ်ယူ, 4o,1c,2c; *v. t.* ၡ်ယူ, 3c,2c; support, ဖံတ္ဂၢ်, 5c,3c.

Steadily, *adv.* အံယူအံသၣ်, 2c,2c,2c,4c.

Steady, *a.* အခဲၣ်မခဲၣ်ဒိၣ်, 1c,3c,2o; *v. t.* ၡ်တ်ၡ်မခဲၣ်ဒိၣ်, 4m, 3c,3c,2o.

Steadfast, *a.* အခဲၣ်တဲ်ခဲၣ်လီ, 1c,2o,1c,1c.

Steal, *v. t.* ဆၢ်, 5c.

Steam, *n.* ဢႇခႆ, 1o,5c; —engine, လၢႆႈ, 3o,4c; — ship, ႁိူဝ်သၢင်ယေႃႈ, 4o,4o,4c,4c.

Steel, *n.* လိၢ်သီမၶႃႉ, 4m,2c,5c,5c; —yard, ၶၼ်ၸွႇ, 4c,5c.

Steep, *v. t.* ယေႃႉၶၢႆ, 3o,5c; *a.* လၶၼ်, 4c.

Steeple, *n.* ပျၢတ်သတ်, 3o,3o.

Steer, *v. t.* ၶတ်ႁႃင်, 4c,1o; *n.* ၸုၼ်ႁႃတ်, 4c,2o.

Stem, *n.* ၽိလ်ႇ, 3o, of tree, လိံ, 4c; *v. t.* (tide), ၶိုၼ်လွၶႆ, 3c,4c,5c.

Stench, *n.* ဢႇမိလ်ႇ, 1o,1m.

Step, *n.* ယင်တိၶၼ်, 3o,1c; *n.* ယင်ၶူ, 3o,3c, ႁၢၼ်ၶူ, 5o,3c, သိၢ်ၶၶၼ်လႇ, 5c,3c,1c, —father, ပေႃသိုပ်, 3c,2c, —mother, မေႃသိုပ်, 3o,2c.

Stern, *n.* ႁၢင်ႁိူၼ်, 1o,4o; *a.* ဢၶၼ်ဝႇၶေႃဝႇတႃ, 1c,5c,3c,5c, 1c, ဢၶၼ်ၵျပ်ႁိတ်ၶေႃ, 1c,3o,4m,2c.

Stew, *v. t.* ၶိုၼ်ဝႇယူ, 2c,5c,2c.

Stick, *n.* ၸွၼ်, 5c; *v. i.* လပ်လပ်ၶၼ်, 3o,4c,1c; *v. t.* ႁႃလပ်လပ်ၶၼ်, 3c,3o,4c,1c.

Stiff, *a.* ဢၶၼ်ၶိင်, 1c,1o, ဢၶၼ်ၶိင်, 1c,3m, ဢၶၼ်ၽိလ်ၶိင်, 1c,2o,1o.

Stiffen, *v. i.* ၶိင်ၸွႃ, 1o,2o.

Stifle, *v. t.* ႁိတ်ႁႃၽိလ်ႇ, 4m,3c,5o; *v. i.* ၽိလ်ႇ, 5o.

Still, *a.* ဢၶၼ်သိတ်ယိလ်ႇ, 1c,2c,1m, ဢၶၼ်ၶၼ်, 1c,1m; *adv.* ယင်, 4c, ၸွႇၶႃ, 4c,3c.

Stimulate, *n.* တိုၢ်ယုင်, 4c,4o, ႁိတ်ႁႃလိုမိး, 4m,3c,1c,4c.

Sting, *n.* ၵုၶၼ်လီမၶၼ်, 3o,1o,4c; *v. t.* လိ, 3c.

Stingy, *a.* ဢၶၼ်ထိၶၼ်ၼ, 1c,2c,1m.

Stink, *v. i.* မိလ်ႇ, 1m.

Stipulate, *v. i.* ႁပ်တုင်ဢၼ်လေႃဝႇၶတိ, 5c,4c,1c,3o,5c,5c,5c.

Stir, *v. i.* တုင်ၶိုင်, 5o,1c; *v. t.* တၼ်, 1c.

Stirrup, *n.* ယွၢ်တိၶၼ်, 2c,1c.

Stitch, *v. t.* လုၣ်, 3o.
Stock, *n.* of tree, ထံ, 4c; of family, ဖှူၤဖိလိၣ်ခိၣ်, 4c,5o,4o: *merc.* အရၢ, 5c,4o, *pl.* ထၢ, 2o.
Stocking, *n.* မ့ၣ်တဲၣ်, 1o,1c.
Stolid, *a.* အၣ်ဟ့ၣ်ထိၣ်, 1c,2o,5c.
Stomach, *n.* ဂီၤၣ်ဒီ, 4o,3c.
Stone, *n.* မၤဂီၤၣ်, 2o,1c.
Stool, *n.* ခ့ၣ်တဲၣ်ခၢၣ်, 2c,3c,3c.
Stoop, *v. i.* ဟံ, 3o, ဆွံ, 4c, ခုၣ်မုၣ်, 5c,2o.
Stop, *v. i.* ဆိတ်, 4c, ဆိတ်သၢ, 4c,4c, ယူ, 2c, (of rain) ဂီၤတ် 2o, လိၢ်ယူ, 3c,2c; *v. t.* ဒှ်ဒိလၢ်, 5o,1o, အုတ်, 4o; *n.* အၣ်ဒိလၢ်, 1c,1o.
Store, *v. t.* ဟ်ဝဲ, 4c,5c; *n.* အုဟ်လၢၤအၣ်ဟ်ဝဲယၢ, 3c,2c, 1c,4c,5c,5c, —house, တိုဟ်, 3o.
Storm, *n.* ဟ့ၣ်လုၣ်လံလုၣ်, 1o,1o,4o,1o.
Story, *n.* လံဟ်အပိ, 3c,5c,2c, တၣ်တၢၤရိ, 2c,2c,2c: —of house, ၦၣ်ဂီၤၣ်, 5o,4o.
Stout, *a.* အၣ်ဆိလၢ်ဒီၣ်, 1c,2o,1o, အၣ်ဂ့ၤၣ်ယှၣ်, 1c,4o,2c, အၣ်ပှဟ်အၣ်ဒီ, 1c,4c,1c,4c.
Straddle, *v. i.* အၢၤခၢၤ, 3c,1c; *v. t.* အၢၤခၢၤဆိၣ်ဒီ, 3c,1c, 3c,2c.
Straight, *a.* အၣ်သိၣ်, 1c,3c; —ly, *adv.* ဟံလိၢ်, 4c,1m; —forward, ဝဲခၢၤတၢၢ်, 2o,3c,2c.
Strain, *v. t.* တိတ်ဂ့ၤဒီၣ်, 5c,3c,3m, အၢဂ့ၤၣ်အှဟ်, 1c,4o,2c: filter, ထွၣ်, 1c, လိတ်, 3o.
Strainer, *n.* ယိလၢ်လိတ်ခၣ်, 2o,3o,5c.
Strait, *n.* မွၣ်ပၣ်လဲ, 2c,2o,2o, လွၣ်တၣ်အၣ်ယၢ်ယိတ်, 3c,4o, 1c,2o,2c.
Strand, *n.* ဆိၢ, 1c.
Strange, *a.* အၣ်လဟ်လဲ, 1c,2o,4o, အၣ်လဟ်မိၣ်, 1c,2o,3o.

Stranger, *n.* ၵုၼ်တၢင်သိုင်တၢင်မိူင်, 4o,2o,2c,2o,4o, ၶေႃၶၢၼ် ၶႂ်မိတ်ၶႂ်ႁိုၼ်, 5c.1c,2c,3c,2c,4c, ၶႅၵ်ႇ, 2o.

Strangle, *v. t.* ႁိၼ်, 5o, ၶိၼ်ၶေႃ, 4o,4c.

Strap, *n.* သႂ်ယိဝ်, 1o,5o; *v. t.* ၶၢပ်သႂ်ယိတ်ယိၼ်, 1c,1o,5o, 5o; as a razor, ပတ်, 4c.

Stratagem, *n.* ပၺ်ႇၺေႃ, 5c,5c,2o, မႃယႃ, 2c.2c.

Straw, *n.* ၾိင်, 4o.

Stray, *v. i.* မိုင်ၵႂႃ, 3o,2c, မိုင်တၢင်ၵႂႃ, 3o,4o,2c.

Streak, *n.* ဝၢၼ်သႂ်ဝၢၼ်ႁႅ, 1m,1o,1m,4c.

Stream, *n.* ႁႅင်, 3c, ၼမ်ႉႁႅင်, 5c,3c.

Streamer, *n.* လိဝ်ယၢဝ်, 2o,4o, တိုၵ်ႇၶၢၼ်, 4c,2c.

Street, *n.* တၢင်, 4o, တၢင်ၶေႃႁိုၼ်, 4o,3o,4o.

Strength, *n.* ႁႅင်, 4o.

Strengthen, *v. t.* ပၼ်ႁႅင်, 1c.4o, ႁႂ်ႁႅင်ယႂ်မႃး, 3c,4o,2c,4c.

Stretch, *v. t.* ယိတ်, 2m, တိုတ်ႁႂ်ၶိင်, 5c,3c,3m; *v. i.* ၼိူဝ်, 1m; —to, ၼိတ်, 4c.

Strike, *v. t.* ယိၼ်, 5o, ပေႃ, 5c, တုပ်, 4o; *mus.* ႁႂ်, 2c, တွင်, 3c;— a flag, ၶျူးလိဝ်တုၵ်, 4c,2o,4o.

String, *n.* လိုၵ်ၶွၼ်, 3o,2c; *v. t.* သွႂ်, 5c.

Stringy, *a.* ၶၢၼ်သိၼ်မၼ်ၼိူဝ်, 1c,3m,4c,1c.

Strip, *v. t.* ထွတ်, 2c.

Stripe, *n.* ႁူတ်ႈႁႃ, 3o,3c, ႁႅႂ်ယိၼ်, 4c,5o.

Striped, *a.* ဝၢၼ်ႁူတ်ဝၢၼ်ႁူတ်, 1m,3o,1m,3o.

Strive, *v. i.* ၶၢပ်ႁႅင်ၵႂၢၼ်, 1c,4o,2c, ၵျူပ်လႃး, 4c,4c.

Stroke, *v. t.* လုပ်ႁႂ်, 3c,4c; *n.* ႁႂ်ၶၢၼ်ပေႃၶၢၼ်တိင်ၼေၼ်, 4c,1c,5c,1c,5m,5c.

Strong, *a.* ၶၢၼ်ႁႅင်ယႂ်, 1c,4o,2c.

Stubborn, *a.* ၶၢၼ်လႅင်ၶိင်, 1c,1c,1o, ၶၢၼ်သၢင်သွၼ်ယၢဝ်, 1c, 2c,1c,2o.

Student, *n.* တပေႃၶၢၼ်သွၼ်လိၵ်, 5c,4o,1c,1c,3c.

Study, *v. t.* ဃုာ်လိၢ်, 1c,3c.
Stuff, *v. t.* သတ်သွံ, 5c,2c; *n.* ခုၣ်လိၣ်, 4c,4o.
Stumble, *v. i.* တိုၣ်မိၣ်ရှ်လေၤလို, 5o,3o,3o,5o.
Stump, *n.* တၢ်, 1c, တၢ်မ့, 1c,5c.
Stunned, *a.* အခၢ်လိုမ်တုၣ်, 1c,4c,1c.
Stupefy, *v. t.* ဂ့တ်ဂ့ၢ်ထုၣ်, 4m,3c,2c.
Stupid, *a.* အခၢ်ထိုၣ်, 1c,4o, အခၢ်ရှၢ်ထိုၣ်, 1c,2o,5c.
Stutter, *v. i.* လတ်ဟ့ံဟၢ်, 3o,4o,4c.
Style, *n.* တၣ်အခၢ်မခၢ်ဟံဂျၣ်သၣ်ဂ့တ်, 4o,1c,4c,1c,5o,3o,4m: books, သ့ဟ့ံ, 1o,4o; iron, ဟခၢ်ရိတ်, 4c,3o.
Subdue, *v. t.* ပေခၢိၣ်လေတိၢ်ဝ့, 5o,2o,3o,4m,5c, ပေ, 5o.
Sublime, *a.* အခၢ်ဖြတ်သုၣ်, 1c,3o,1c, အခၢ်ယွံဖြတ်, 1c,2c,3o.
Subject, *n.* လွၣ်တၣ်, 3c,4o, ခၢ, 3c, ဈုၣ်ခၢထၣ်, 4o,3c,3c; *a.* အခၢ်မိးဟၢတွံ, 1c,4c,3c,3c, အခၢ်ခံတၣ်အခၢ်ပိုခၢ်အုပ်ပိုၣ်, 1c,2o,4o,1c,3o,5c,2o; *v. t.* ဂ့ခံတၣ်အခၢ်အုပ်ပိုၣ်, 3c, 2o,4o,1c,5c,2o.
Subjoin, *v. t.* အၣ်သိုပ်ဟၢတွံ, 1c,2c,3c,3c, သိုပ်လေသွံထိၣ်, 2c, 3o,2c,3o.
Submissive, *a.* အခၢ်ဂျပ်တုၣ်အၣ်အလုၣ်ပိုခၢ်, 1c,5c,4c,1c,5c,2c,3o.
Submit, *v. i.* ဒံတၣ်အခၢ်ပိုခၢ်အုပ်ပိုၣ်, 2o,4o,1c,3o,5c,2o.
Subpoena, *n.* လိၢ်အခၢ်ဂ္ဂၣ်အၣ်သၢ်သေ, 3c,1c,5c,1c,3o,2c.
Subscribe, *v. t.* ထုၣ်လၢ်မတ်, 4c,3o,3o; ဂျပ်တုၣ်အၣ်. 5c,4c,1c.
Subside, *v. i.* ခွခၢ်ဂျခၢ်, 4c,4o. တိၢ်ဖွၢ, 2o,2c.
Subsist, *v. i.* မိးအခၢ်တၢ်သိၣ်လွံ, 4c,1c,4c,5m,1c; endure, တေယူ, 2o,2c.
Subsistence, *n.* လွၣ်အခၢ်တၢ်လိၣ်အသၢ်, 3c,1c,4c,5m,5c,3o.
Substance, *n.* တုၣ်မခၢ်, 1c,4c, အုၢ်ထၢ, 3c,2c.
Substantial, *a.* အခၢ်ခိုၣ်လိ, 1c,2o,1c, အခၢ်မခၢ်လိ, 1c,3c,1c.
Substitute, *n.* တၣ်တုၣ်, 1o,1c; *v. t.* သွံတၣ်တုၣ်မခၢ်, 2c,1o. 1c,4c.

Subtract, *v. t.* ခၡၢ်အဝဲ, 3c,1c.
Subvert, *v. t.* ခွံဗိလ့ၢ်ယဗိတ်, 3o,3c,5c,3o.
Succeed, *v. i.* ထွံဟ့ၢ်ခၢၣ်အခၣ်ထိလ့ၢ်တံဟခၣ်, 4c,3c,2c,1c,2o,4o, 1c, လၢ်အရၢ(ပိခၣ်), 3c,5c,2c,3o, တၢၣ်ဟ့ၣ်တၢၣ်ပွၢၣ်ဗိခၣ်, 4o,2o,4o,1c,1m.
Successively, *adv.* ဒိၣ်ဒိၣ်ယွၢ်ယွၢ်, 4o,4o,4c,4c.
Successor, *n.* ဖေ့ၢ်အခၣ်လၢ်သိပ်ပုတ်, 5c,1c,3c,2c,3c.
Such, *pron. a.* လိၣ်ခၢၣ်ခဲၢ်, 5o,2c,1c.
Suck, *v. t.* ထုပ်, 2c, ထုပ်လုတ်, 2c,2c.
Suckle, *v. t.* ပခၣ်ဟိခၣ်ခၣ်, 1c,1c,4o.
Sudden, *a.* အခၣ်ဒိခဗိခၣ်, 1c,5c,5c,1m, အခၣ်ဟိၢၣ်ဟၢၣ်ဗိခၣ်, 1c, 5c,5c,1m; —ly, ဒိခ, 5c,5c.
Sue, *v. i.* လၢၣ်ယွခၣ်, 3c,4c; *leg.* ဂ့ၢ်အမူ, 4m,5c,5c.
Suffer, *v. t.* ခံ, 2o, ယၢၣ်အံၣ်ဂ့ၢ်အံဒိလ့ၢ်လေ့ၢ်ယူ, 4c,2c,5o,2c,1o,3o, 2o; ထုတ်သုတ်, 3c,3c.
Suffering, *n.* တုဟ်ခ, 5c,5c, ဂုလ့ၢ်တခဲ့ၢ, 2o,5c,2c.
Sufficient, *a.* အခၣ်ဟံ, 1c,2c, အခၣ်ပေၢ်, 1c,4c.
Suffocate, *v. t.* ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဟိလ့ၢ်, 4m,3c,5o.
Sugar, ဟိၣ်ဝခၣ်, 1o,1o, ဟိၣ်သဟ့ၢ်း, 1o,5c,4c, ခံထခၣ်, 5c,1o; —cane, ခံအွၢ်, 5c,3c.
Suggest, *v. t.* ပခၣ်တၢၣ်ဟ့ၣ်, 1c,4o,2o, ပခၣ်သၢ်ငၢ်, 1c,1o,1o.
Suggestion, *n.* တၢၣ်ဟ့ၣ်တၢၣ်ပွၢၣ်, 4o,2o,4o,1c.
Suicide, *n.* တၢၣ်အခၣ်အဝဲအသဟ်တုဝဲထဝဲဟဝဲတၢ်, 4o,1c,1c,5c, 3o,1c,3c,2c,1o.
Suit, *v. i.* ထုဟ်လီ, 2c,1c.
Suitable, *a.* အခၣ်ထုဟ်လီ, 1c,2c,1c.
Sullen, *a.* အခၣ်ခဲ့ၢတူ, 1c,3c,2c, အခၣ်လ့ၣ်ဂ့ၢ်လွပ်, 1c,1c,2m,3c.
Sulphur, *n.* ဟခၣ်, 5o.
Sum, *v. t.* ပွၢၣ်ဟခၣ်, 4c,1c.
Summit, ထိဟ်, 4c, ထွံ, 1c, ပၢ်, 1o.

Summon, *v. t.* ကွ္ဍၤအၢဝ, 5c,1c.
Summons, *n.* လိာ်ကွ္ဍၤ, 3c,5c, လိာ်သံမၢၣ်, 3c,2c,2c.
Sun, *n.* ဟၤဝၣ်, 1o,4c;—rise ဟၤဝၣ်ဟ့ၣ်, 1o,4c,2c;—
set, ဟၤဝၣ်တုာ်, 1o,4c,4o.
Sunday, *n.* ဝၣ်တၢၣ်ခၣ်ရှ်, 4c,5c,4o,2o; worship day,
ဝၣ်ဟံသိၣ်, 4c,1c,1c.
Sundry, *a.* အၢၣ်မျူဝ်ခၣ်ခၢ, 1c,4c,1c,2c.
Sunflower, *n.* ဖ္ဂာ်ဝ့ဝၣ်, 2c,2o,4c.
Supercilious, *a.* အၢၣ်လဲၣ်သုၤလွာ်ဟ့, 1c,1c,1c,2c,4c.
Superficial, *a.* အၢၣ်ဖိးဟၢခိုဝ်ယ်ၢ့ခွာ်မၢၣ်ဖွ့, 1c,4c,3c,1o,2o,
3c,4c,4c,
Superintend, *v. t.* ၒ်ကျၢပ်ၒ်တုရှ်, 5c,3o,5c,4o.
Superior, *a.* အၢၣ်ယိၤဖိရှ်ဖြတ်, 1c,3m,4o,3o, အၢၣ်ယိၤဖိရှ်
သုၤ, 1c,3m,4o,1c.
Supervise, *v. t.* လူတုရှ်ကၠ်ပွၤဂိတ်ပွၤဧၢ, 1c,4o,3c,1c,4m,1c,4o.
Supine, *a.* အၢၣ်တာ်ဂ့ယူ, 1c,2o,1o,2c.
Supper, *n.* ခဝ်ခံ, 3c,3c.
Supple, *a.* အၢၣ်အၢၣ်, 1c,3o.
Supplement, *n.* လွၤတၤအၢၣ်သ့ၣ်ထိၤ, 3c,4o,1c,2c,3o, လိာ်
အၢၣ်သိပ်သ့ၣ်ထိၤ, 3c,1c,2c,2c,3o.
Supplicate, *v. t.* တွၤပၢၣ်, 4c,2o.
Supply, *v. t.* ခံသုၤ, 2o,4c.
Support, *v. t.* လိၤ, 5m, ဟံ, 5c, လွ့ထိ, 3c,1o, ခံလရိပ်, 2o,
5c,3c.
Suppose, *v. t.* ထၤ, 2o, ယိဝ်, 1m.
Suppress, *v. t.* ချူာ်ဝ့, 3c,5c, သိၤဝ့အံဝ့, 2o,5c,1c,5c.
Suppurate, *v. i.* ခွၤမၢၣ်သုာ်, 1c,4c,4c.
Supreme, *a.* အၢၣ်သုၤခၢသေမိုၣ်, 1c,1c,2c,1c,3o.
Sure, *a.* အၢၣ်ဂူအမၢၣ်ခၢၣ်ဖိၣ်, 1c,4c,5c,2o,1c,1m.
Surety, *n.* ဖေၢအၢၣ်ဂ့ပ်တုၤအၢဝ, 5c,1c,5c,4c,1c.

Surface, *n.* ခၢၤမဲာ်, 3c,4c, ဖံၣ်ခွၢ်, 2o,3c.
Surpass, *v. t.* ပှာ်, 5o, ထိၣ်ဒိၣ်လၢၣ်လီၤ, 3m,4o,4c,1o.
Surprise, *v. t.* တိၢ်ဘၣ်ဖံလိၣ်, 4c,1c,4c,1m, ၵ်ဒိခဖံ, 3c,5c, 5c,4o.
Surrender, *v. t.* ဘၣ်တုၣ်လၣ်ဟၣ်အပ်တဲဒိၣ်ခ်, 1c,1c,3c,2c,3o, 3c,3o, ဝၣ်ဖှံၣ်ခွံၣ်ကူ, 2o,4c,4c,4c.
Surround, *v. t.* လှံၣ်လိပ်ဖျပ်, 5c,3m,3c.
Survey, *v. t.* တိၢ်လိခ်, 3o,1c, လူတုလ်ကွၢ်တုၣ်ကူတဲကူလိလ်, 1c,4o,2c,3c,3c,3c,3c,1o.
Survive, *v. i.* အသၢ်ယၣ်လိပ်ယူ, 5c,3o,4c,4c,2c.
Suspect, *v. t.* ယၣ်ဖံးဒိးသၢ်သေလေထၣ်, 4c,2c,4c,3o,2c,3o,2o, မပ်, 2o.
Suspend, *v. t.* ဖျ', 3c, ယိလ်, 1o.
Sustain, *v. t.* ခံ, 2o, လုၢ်ခံ, 4c,2o, ဂံတ်ခံ, 4c,2o.
Swallow, *v. t.* ဖိုခ်, 1c; *n.* ခုၢ်ဖိလ်ဖံ, 5o,2o,5c.
Swamp, *n.* လိခ်ဒိၢ်, 1c,4c.
Swarm, *n.* အခ်လုအခ်တုံ, 1c,5c,1c,1c; မှၢ်လိုၣ်, 5c,4o.
Sway, *v. i.* ထ', 5o, ဂိၣ်, 4o; *v. t.* rule, ဖုပ်ပိၣ်, 5c,2o.
Swear, *v. i.* တိၣ်ဆှံ, 2m,4o, ဘိခ်ဝ၊, 2c,3c; *v. t.* တိၢ်သိတ် ထ၊, 4c,3c,2c.
Sweat, *n.* ဂှၣ်, 2o; *v. i.* ဂှၣ်ဖွၢ်, 2o,2c.
Sweep, *v. t.* ပတ်, 4c.
Sweet, *a.* အခ်ဝခ်, 1c,1o, အခ်ဖျ, 1c,1c.
Swell, *v. i.* ဟ်, 3c, ပွၣ်, 4c.
Swelling, *n.* အခ်ဟ်, 1c,3c, တုံ, 2c, တၣ်လိပ်အခ်ဟ်, 4o,4m, 1c,3c.
Swerve, *v. i.* ပိၣ်ဖွ၊, 3o,2c.
Swift (be), *v. i.* ခခ်, 1c, ဖှ်, 4c, ထိၣ်, 4m.
Swim, *v. i.* လုလ်ခံ, 4c,5c.
Swing, *n.* ဖုၣ်ထ၊, 2o,4c; *v. i.* ဒိဖုၣ်ထ၊, 2c,2o,4c; *v. t.* ဟ်'. 1o.

Swivel, *n.* (gun), ထိဉ်မြဲဉ်, 2c,4c.
Swoon, *v. i.* တ႒လိုဉ်, 1o,4c.
Sword, *n.* လၢ်, 2o, —point, ဖျၢၣ်ယံ, 1c,5c.
Sympathize, *v. i.* အဲဉ်တိၢ်တၢ်တၢ်ဖဲၣ်သးလၢ်အိၣ်လၢၢ်ဝိဉ် ဗိၣ်, 1c,3o,4o,1c,2c,1c,3o,4m,1c,5c,4o,3o.
Symptom, *n.* လၢ်ခၢ်ခၢ်, 3c,5c,2c.
Syringe, *n.* မၢ်ဂ့ၢ်သိတ်, 2o,1c,4c.
System, *n.* အခၢ်ထိၣ်ဖၣ်ယ႒ဖၣ်, 1c,2o,1c,1c,1c.

T.

Table, *n.* ခ့ဉ်တိၢ်ဒိၣ်, 2c,3c,1c; —cloth, ယံၢ်သိဉ်ခ့ဉ်တိၢ်ဒိၣ်, 3c,2o,2c,3c,1c, of figures, etc., ထရဉ်, 5c,4o.
Tack, *n.* ထိၢ်လီၢ်ဆွၣ်, 4m,1o,2c.
Tackle, *n.* လိုၢ်ဒိုဉ်ထဉ်ယၣ်, 3o,3o,4o,4o.
Tail, *n.* ဂ့ဉ်, 1o; root of—, ငဲဂ့ဉ်, 3c,1o.
Tailor, *n.* ဖၣ်ယိၢ်ခ့ၢ်, 4o,5m,4c.
Tainted, *a.* အခၣ်ထတူထခၢ်, 1c,5c,2c,5c,3c.
Take, *v. t.* အဲၢ်, 1c, ခံအဲၢ်, 2o,1c, တိလ႒, 5c,3c;—away, အဲၢ်ဘျ, 1c,2c;—out, ခၢ်ဆွၢ်, 3c,2c, ထွတ်, 2c, ထွၣ်, 1c;—off, ထွတ်, 2c;—up, ယၢ်ယွဉ်, 5o,3c;—care, ဂိတ်သတိ, 4m,5c,5c;—hold, ယိၢ်အဲၢ်, 4c,1c;—possession of, သိအဲၢ်, 4c,1c;—root, ယဉ်ဂ့ၢ်, 2c,3o.
Tale, *n.* တၣ်တၢ်ရိ, 2c,2c,2c, အၣ်ခၢ်အၣ်အၣ်, 1c,5c, 1c,2o.
Talent, *n.* တဉ်ဖတ်တဉ်ခၣ်, 4o,5c,4o,1c.
Talk, *v. i.* လတ်ဘ့ဲ, 3o, 4o.
Tall (be), *v. i.* သ့ဉ်, 1c.
Tallow, *n.* ဘွၣ်ခ႒ဘွၣ်မၣ်, 3c,1c,3c,4c.

Tally, *n.* မ'ဢၼ်မၵ်ႁ်လ'ၶေပ်ဢၼ်, 5c,1c,4c,3c,3c,5c,2o.
Tamarind, *n.* မၵ်ၶိင်, 2o,4o.
Tame, *a.* ဢၼ်ငေ, 1c,3o; *v. t.* သွၼ်ႁ်ငေ, 1c,3c,3o, ၵေ်, 5o,
Tan, *v. t.* ဢဝ်ၶေင်လေ်ၶံမိုၵ်မ'လေ် ၶုတ်, 1c,1c,3o,5c,2o,5c,
3o,3o.
Tangle, *v. t.* ႁိတ်ႁ်ယုင်ယွင်, 4c,3c,3c,1c.
Tank, *n.* ၶံၶွင်, 5c,1c.
Tanner, *n.* ၵုၼ်ႁိတ်ၶေင်, 4o,4m,1c.
Tap, *n.* တေၵ်, 3c; *v. t.* ၵွ'တုပ်လွ'လွ', 3c,4o,4c,4c, ၵွ'တိင်,
3c,2o, မုင်ႁ်ၶံဢွၵ်, 2o,3c,5c,2c.
Tape, *n.* သ'ယိပ်, 1o,5o;—worm တိုၵ်ယိပ်, 2c,5o.
Taper, *n.* တိလ်ဢွၼ်, 4m,2c; *v. i.* ႁိဝ်, 1m.
Tapering, *a.* ဢၼ်ႁိဝ်, 1c,1m, ဢၼ်လိ်, 1c,1o.
Tar, *n.* ယင်ဒိၵ်, 1o,2o.
Tardy, *a.* ဢၼ်ထိုင်, 1c,4o, ဢၼ်မိင်မၼ်ပုၼ်ယဝ်လင်မိၼ်,
1c,2c,4c,5o,5c,2c,1m.
Target, *n.* လၵ်ပုၼ်ဢၼ်တၵ်ယိုဝ်, 3o,3c,1c,4c,4c.
Tarnish, *v. i.* မုဝ်ၵွ႞, 4c,2c, ဢံၵွ႞, 1c,2c; *v. t.* ႁိတ်ႁ်ဢံႁ်
မုဝ်, 4m,3c,1c,3c,4c.
Tarry, *v. i.* ယူ, 2c, ၀ိုယူ, 5c,2c, ၵိုတ်ယူ, 4c,2c.
Tart, *a.* ဢၼ်သုံ, 1c,3o.
Task, *n.* ပုၼ်တ႞, 3c,2c, ၵၼ်ငၼ်, 1o,4o.
Tassel, *n.* ပူ, 3c.
Taste, *n.* လို်လိၼ်, 1c,5c, ဢရသ႞, 5c,5c,2c; *v. t.* လိ်တုလ်
4c,4o, ၶံဢရသ႞, 2o,5c,5c,2c; *v. i.* မိးဢရသ႞, 4c,
5c,5c,2c.
Tasteless, *a.* ဢၼ်လင်, 1c,1o, ဢၼ်ဢံမိးဢရသ႞, 1c,2c,4c,
5c,5c,2c.
Tattoo. *v. t.* သံမိုၵ်, 4c,5c.
Taunt, *v. t.* သေ်သွံႁ်လိပ်လို်, 5o,4c,3c,4m,1c.

Tax, *n.* ၶွၼ်, 2c, ဢၵွၵ်, 5c,3c. ငိုၼ်ဢၼ်ပၼ်ႁႂ်ႈတုၵ်မႄး, 4c, 1c,2c,4o,4o,4c; *v. t.* ပၼ်ငိုၼ် 2c,4c.

Tea, *n.* ၼိင်ႁိင်, 3m,3o, ယိင်, 5c, ၼံၼိင်, 5c,3m, ၼံယိင်, 5c,5c.

Teach, *v. t.* သွၼ်ပၼ်, 1c,1c.

Teacher, *n.* သြႃ, 2c.

Teak-tree, *n.* မႆသၵ်, 5c,4c.

Tear, *n.* ၼံတႃ, 5c,1c; *v. t.* သိၵ်, 2c.

Tease, *v. t.* ယဝ်ယွၵ်, 5c,2c, ယယုၵ်, 5c,5o.

Telegraph, *n.* လိုၵ်လိၵ်, 3o,4m;—office ႁိုံလိုၵ်လိၵ်, 4c,3o, 4m;—message, လိၵ်လိုၵ်လိၵ်, 3c,3o,4m.

Telescope, *n.* မၼ်ပြွင်, 2o,4c.

Tell, *v. t.* လတ်, 3o, ဝႃ 3c, မွၵ်လတ်, 2c,3o, ၶႆ, 3c.

Temerity, *n.* တင်ဢၼ်ႁုဝ်ႁႅတ်ႁုဝ်ႁၼ်, 4o,1c,4c,4c,4c,1o.

Temper, *n,* ၸႂ်သၸေႃ, 1c,5c,4c; *v. t.* လုပ်, 5c.

Temperament, *n.* ၸႂ်သၸေႃ, 1c,5c,4c.

Temperate, *a.* ဢၼ်ပိၼ်ဢံပုၼ်ဢံလိုဝ်, 1c,1m,2c,5o,2c 1o.

Tempest, *n.* လုံလုင်, 4o,1o, လုံယိဝ်ႁူင်, 4o,1c,1c.

Temple, *n.* ပိၵ်မၼ်, 3c,2o; of the head, သိပ်ပ်, 3c,5o.

Temporary, *a.* ဢၼ်ပိၼ်ၸံဢွၼ်ၶႃႈၵွ, 1c,1m,4c,2c,3c,4c.

Tempt, *v. t.* လုဝ်ဢဝ်, 4c,1c, လုဝ်ၵွႃလုဝ်ပႆ, 4c,2c,4c,1c.

Tenacious, *a.* ဢၼ်လပ်မၼ်ၼႄႃ, 1c,4c,3c,2c.

Tenant, *n.* ၵေႃဢၼ်လင်ဢဝ်လေႃယူ, 5c,1c,3o,1c,3o,2c.

Tend, *v. t.* ၼုဝ်ထိင်, 5c,4c.

Tender (be), *v. i.* ၼုံ, 2c.

Tendon, *n.* ဢိၼ်, 1m.

Tenet, *n.* ဢယူဝႃတ, 5c,2c,2c,5c.

Tent, *n.* ၽုဝ်ႁႃ, 4c,2c.

Term, *n.* ဢၼ်ၶၼ်ဢၼ်ပိၼ်, 1c,3c,1c,3o, ပိင်ႁႃလဢၼ်မၵ် ၶၼ်ဝႆ, 2c,2c,5c,1c,4c,4o,5c.

Terminate, *v. i.* သုတ်. 4c, ဘိၣ်, 3m, ယာ်, 5c.
Terrible, *a.* အာၣ်ဖိၣ်အာၣ်လီဂုာ်လီၥ်, 1c,1m,1c,1c,1c,1c,1o.
Territory, *n.* လိၣ်အာၣ်ခဝ်ပုၤဒၣ်မိၣ်, 1c,1c,3c,4c,4c,4o.
Test, *v. t.* ထံတုၡ်, 4o,4o.
Testify, *v. t.* ခံသၢ်သေ်, 2o,3o.2c.
Text, *n.* မူလိၢ်, 2c.3c, အချၢ်အာၣ်တိၢ်ဝ့ပုၣ်အာၣ်တၢ်ဂ့ၢ် ဗ္ဂၤ, 5c,3o,1c,3o,5c,3c,1c,4c,4c,4c.
Than, *adv*, ဒေ်, 1c.
Thank, *v. t.* ဟ့ၣ်လၤမိၤပှၤဒၣ်လၢ်ဧၢ်။, 4c,4c,4c,3c,1c,3o,3c.
That, *a.* ဒၣ်ဧၣ်, 5c, အာၣ်ဒၣ်ဧၣ်, 1c,5c.
Thatch, *n.* ခၤ, 4c.
Theatre, *n.* သိုပျၤလၢ်, 5c,4c,3o.
Theft, *a.* တၢ်အာၣ်လၢ်, 4o,1c,5c, အမုလၢ်, 5c,5c.5c.
Then, *adv.* မိၣ်ဒၣ်ဧၣ်, 3o,5c, လိၣ်ဒၣ်ဧၣ်, 4c,5c, မိၣ်ဒၣ်လေ်, 3o,1c,3o, ပေၢ်ဖိၣ်ဒၣ်ဒၣ်ဧၣ်လိၣ်, 4c,1m,2c,1c,1c.
Thence, *adv*, (လုၢ်)ဒေ်ဟၤတိဒၣ်ဧၣ်, 5c,1c,3c,3c,3c, (ပုၣ်) ဒေ်ဖိၣ်ဒၣ်ဧၣ်, 5o,1c,2c.5c.
There, *adv.* ဟၤဒၣ်ဧၣ်, 3c,3c, ဟၤတိဒၣ်ဧၣ်, 3c,3c,3c;—after, လိၣ်ဒၣ်ဧၣ်, 4c,5c;—fore, မိၣ်ဒၣ်လေ်, 3o,1c,3o, ႁွပ် မိၣ် လွၣ်တၢ်ဒၣ်ဧၣ်လေ်, 3c,3o,3c,4o,5c,3o.
They, *pron.* ခဝ်, 3c.
Thick, *a.* အာၣ်ဒၣ်ဧၤ, 1c,1c, အာၣ်ဒၣ်ဧၤတၢ်, 1c,1c,1c, အာၣ် သတ်ဟၣ်, 1c,5c,1c, အာၣ်အုၣ်အုၡ်အုၡ်, 1c,1c,5o,5o.
Thicken, *v. i.* အုၣ်ႁွၤ, 1o,2c; ဂိၢ်ဂၢ်ဒၣ်ဧၤ, 4m,3c,1c.
Thief, *n.* ပှၤလၢ်, 3c,5c.
Thigh, *n.* ခၤ, 1c.
Thimble, *n.* ပွၢ်မိၣ်, 2c,4c.
Thin, *a.* အာၣ်မၢ်, 1c,1o, အာၣ်ယွံ 1c,1c.
Thing, *n.* မိၣ်မိၣ်, 3o,1o.
Think, *v.* ထၢ်, 2o, ထိမ်, 1o, ယိၣ်, 1m, ဟ့ၣ်ပွၢ်, 2o,1c, ခၢ်လၣ်, 3c,1c,

Thirst, *v. i.* ထွဉ်မ့ၢ်ခံ, 5c,3c,5c.
This, *a.* အၔ, 5c, အဘၣ်အၔ, 1c,5c.
Thither, *adv.* ဟ့ၣ်တီခၢၣ်, 3c,3c,3c, လူဟ့ၣ်တီခၢၣ်, 4c,3c,3c,3c.
Thong, *n.* သ့ၢ်ခၔၣ်, 1o,1c.
Thorn, *n.* ခံ, 1o ;—tree တၣ်ခံ, 3o,1o.
Thorough, *a.* အခၣ်လၢ်လံ, 1c,4c,2c ;—ly, တၣ်သိၣ်တၣ်မုတ်, 4c,3m,4c,4o.
Thrash, *v. t.* ပေါ့ၣ်ခၣ်, 5c,3c, အဝဲခၣ်ဂ့ၢ်ယိၣ်, 1c,5c,4m,5o ; —ing floor, တလၣ်ယိၣ်ခၣ်, 5c,4o,2m,3c.
Though, *conj.* ဖိၣ်သံ—သေၢ်ဖေၢ်, 5m,5c,—1c,4c.
Thought, *n.* တၣ်အခၣ်လ့ၢ်ထီၣ်, 4o,1c,1c,2o ;—less, *a.* အခၣ်အံၣ်ၤသတီ, 1c,2c,4c,5c,5c.
Thread, *n.* မ့ၢ်, 1c.
Threaten, *v. t.* လွၢ်ပိတ်, 2c,3c, ကိတ်လၢ်, 4c,2c.
Thrifty, *a.* အခၣ်ဖိခၣ်ဖော်လ့ၢ်ဖော်, 1c,1c,2c,2o,2c.
Thrive, *v. i.* လ့ၢ်အမြတ်, 3c,5c,3o, ဂ့ၢ်လီလၢ်ယှၢ်ယၢ်, 4o,1c,3o, 2c,3o.
Throat, *n.* ကၣ်ခေၢ်, 1o,4c.
Throb, *v. i.* ထွတ်, 2c, သခၣ်, 2c.
Throne, *n.* ရ့ၢ်လ့ၢ်ပလၣ်, 2c,5c,5c,2o.
Throng, *n.* မုၢ်လိၣ်ဟ့ၣ်အခၣ်ခံခ့ၢ်, 5c,4o,4o,1c,1c,2c.
Throttle,, *v. t.* ဒိၣ်လၢ်ခေၢ်, 4c,4c.
Through, *prep.* ဖွဉ်ဖွ့ၢ်, 2c,2c.
Throw, *v. t.* ထိ, 3c;—up ထိဒိၣ်, 3c,3c, ဂ့ၣ်ဒိၣ်, 1o,3c, ဂ့ၢ်, 3o;—down, ချ့ၢ်တုၢ်, 4c,4o;—aside, ထိဒိတ်ဝ့ၢ်, 3c,3o,5c ; away, လၣ်ဒိတ်, 5c,3o.
Thrust, *v. t.* တိၣ်, 4o, တံ, 1c.
Thumb, *n.* မေဒိၣ်, 3o,4c.
Thump, *v. t.* ထုဝ်, 5c.
Thunder *v. i.* ယၢ်လၣ်, 5c,1c; *n.* သိၣ်ယၢ်လၣ်, 1m,5c,1c.

Thursday, *n.* ၵျႃသပ်ပတေႃ်, 2c,5c,5c,4c.
Thus. *adv.* လိုၼ်ၶေင်ၶေ်, 5o,2c,1c, လိုၼ်ၶေင်ၶေၶၼ်, 5o,2c,1c, မိုၶၼ်ၶေင်ၶေၶၼ်, 1o, 2c, 1c;—much, ဖိင်ထၶၼ် ၶေ်, 4m, 2o,5c.
Thwart, *v. t.* ယတင်ၵျႃံတင်ပွင်, 5c,4o,2o,4o,1c; *n.* ၶုင်, 1o.
Tick, *n.* insect, လွၵ်ႁိပ်, 4c,4m; *v. i.* မေႃတိၵ်တိၵ်, 4c,4c,4c.
Tickal, *n.* ၵျပ်, 3o.
Tickle, *v. t.* လိတ်, 4c.
Tie, *v. t.* မတ်, 5c, မတ်ယုၵ်, 5c,2c;—*n.* ပုံ, 1o;—up *v. t.* ႁေႃ, 2c.
Tiffin, *n.* ၶဝ်ဝၶၼ်, 3c,4c.
Tiger, *n.* သိုဝ်, 1o; tigress သိုဝ်မေ်, 1o,3o.
Tight. *a.* ဢၶၼ်ၵပ်, 1c,5c, ဢၶၼ်ဖိင်, 1c,3m, ဢၶၼ်လုင်လိ, 1c, 2c,!c.
Tighten, *v. t.* တိုတ်ႁိဖိင်, 5c,3c,3m.
Tile, *n.* ဢုတ်ၶေႃ. 2c,1c.
Till, *v. t.* ႁိတ်ႁ်ႁိတ်ၶေႃး, 4m,3c,4m,4c; *adv. prep.* တေႃ ထိုင်ႁွတ်, 2c,1c,3c.
Tiller, *n.* ၵုၶၼ်ႁိတ်ႁ်ႁိတ်ၶေႃး, 4o,4m,3c,4m,4c.
Timber, *n.* မႆ, 5c.
Time *n.* မိုဝ်, 3o, ဖိင်, 2c, ၵႃလ, 2c,5c.
Timid, *a.* ဢၶၼ်လင်ၵုဝ်, 1c,3o,1c.
Tin, *n.* ႁိၵ်. 2m, လိၵ်ယိုၵ်, 4m,2o.
Tinder, *n.* မိုဝ်ၶိဝ်, 3c,5c.
Tingle, *v. i.* ၶိတ်, 4m, သၶၼ်, 3o.
Tinsel, *n.* တွင်သရၵ်, 4c,5c,3o.
Tip *n.* ပႆ, 1o.
Tipsy, *a.* မဝ်ဝိုင်မဝ်ဝင်, 4c,5c,4c,5c.
Tired, *a.* ဢၶၼ်ႁိုဝ်, 1c,5o, ဢၶၼ်ၵုၶၼ်, 1c,5o.
Tiresome, *a.* ဢၶၼ်ႁိႁိုဝ်, 1c,3c,5o, ဢၶၼ်ႁိယပ်လွႆ, 1c,3c,2o,1c.

Tithe, *n.* သိပ်ပုၼ်ပုၼ်ႈၸု, 4c,3c,3c,3c.

Title, *n.* ၼႄႉမၢဝ်ႇသိင်, 2c,5c,3c,1m, တင်ႇၶၢၼ်ထိုၵ်မိုင်, 4o, 1c,3o,2o; —လိၵ်ၺူၵ်ၶၢၼ်ထိုၵ်မိုင်, 3c,3c,1c,3o,2o,

Titter, *v. i.* ၶူဝ်ယူႉၵ်ႉၵ်, 1c,2c,4c,4c.

To, *prep.* တီႈ, 3c, လူတီႈ, 4c,3c. တေႃႇထိုင်ႁွတ်ႈ, 2c,1c,3c.

Toad, *n.* ၶင်ၶၵ်, 5o,3o; —stool, ႁဵတ်, 4m.

Toast, *v. t.* ၺင်ယႃႇ, 4o,4c; *n.* ၶဝ်မုၼ်ၶၢၼ်ၺင်ယဝ်, 3c,4c,1c, 4o,5c.

Tobacco, *n.* ယႃႉ, 3c; —pipe, ၵွင်ယႃႉ, 3c,3c.

Today, *n.* မိုဝ်ၼႄႇ, 3o,5c.

Toddy, *n.* ၼမ်ႉထၼ်, 5c,1o.

Toe, *n.* ၼိဝ်တိၼ်, 5c,1c: great—,ၼေႇတိၼ်, 3o,1c.

Together, *adv.* ၼင်ႈပၼ်ပၼ်,2c,1c,1c, လူၺ်ပၼ်တင်,3o,1c,4c.

Toil, *v. i.* သင်ႁိတ်ယဵၼ်ႉၼႄႉလူင်လင်, 3o,4m,2o,2c,1o,1o.

Token, *n.* တီႈၶၢၼ်မတ်ဝႇတွင်ဝႇ, 3c,1c,3o,5c,4c,5c, လၵ်ၶၼႄႉ, 3c,5c,2c.

Tolerable, *a.* ၶၢၼ်ဝိၼ်ၶၢၼ်လီၶႃႈလႇ, 1c,1m,1c,1c,2o,3c.

Tolerate, *v. t.* ပၼ်ၶၢၶူင်, 1c,5c,5o.

Toll, *v. t.* တွင်ႁိင်ဝိၼ်ၵႆဝိၼ်ၵႆ, 3c,2c,1m,4c,1m,4c; *n.* ၵႃႉတႃႉ ၵႃႉပင်, 3c,3c,3c,1o.

Tomato, *n.* မၵ်ၶိုဝ်သုံ, 2o,1o,3o,

Tomb, *n.* ၶုံပႃႉႁိဝ်, 1c,2c,3m, ၶုံသင်ၶိင်, 1c,4o,4o.

Tomorrow, *n.* မိုဝ်ၽုၵ်, 3o,3c; day after—, မိုဝ်ႁိုဝ်, 3o,4c.

Tone, *n.* သိင်, 1m, သိင်ၶၢၼ်တေႃႇငဝ်, 1m,1c,2o,3c.

Tongs, *n.* ၵ်ၵိပ်ယႃႇ, 4c,3c,4c.

Tongue, *n.* လိၼ်, 5c; of land, လိင်လီလိၼ်, 2m,1o,1c.

Tonsil, *n.* မၵ်လၼ်, 2o,1c.

Too, *adv.* ပုၼ်ၼႄႉလိုဝ်, 5o,2c,1o; also, ၵေႃႇ, 4c.

Tool, *n.* ၶိုင်, 3o, ၶိုင်ယိပ်ၶိုင်ၵ်, 3o,4c,3o,4o.

Tooth, *n.* ၶဝ်, 3m; double—, ၶဝ်လူင်, 3m, 1o; eye—

ငၢ့, 4c; saw—, သိဟ်လိဟ်လိုဝ်, 3c,4m,3o;—ache, ဖိၩ် ဖိဝ်လိပ်ဖိဝ်ဖိုၩ်, 1m,3m,4m,3m,3c;—pick, မ့တံပူ, 5c,4c,2c.

Top, *n.* လိဟ်, 4c, လွံ, 1c.

Topic, *n.* လွင်မၩ်တင်မၩ်, 3c,4c,4o,4c.

Topsy-turvy, *adv.* ဖိလ်ဖိလ်ဟ်ုၩ်ဟ်ုၩ်, 3c,3c,1o,1o.

Torch, *n.* ဟၩ်ထူ, 3o,3c.

Torment, *v. t.* ယယုဟ်ဂ့်ယပ်လ့်, 5c,5o,3c.2o,1c.

Torn, *a.* အၩ်ယွဟ်, 1c,4c.

Torpid, *a.* အၩ်ခဳတ်, 1c,4m, အၩ်ခၩဟ်ခၢ, 1c,4c,1c.

Torrent, *n.* ခံဂ့ၤင်အၩ်လိဝ်ခၢ, 5c,1c,1c,3o,2c.

Tortoise, *n.* တဝ်, 2c;—shell, ဖွဟ်တဝ်, 4c,2c.

Torture, *v. t.* ခဳဟ်လဟ်ဝိလ်သေဂိုင်ယ့်ခၢလုင်လင်, 3c,3o,4o,4o, 4o,2c,2c,1o,1o, လိတ်ထံမ့ဂ့ၤၩ်ခၢ, 3o,1o,3c,5c,2c.

Toss, *v. t.* ဂူင်ဖိုၩ်, 1o,3c, အဝ်မိုဝ်ထီ, 1c,4c,3c.

Total, *n.* အၩ်ပွင်ဟၩ်, 1c,4c,1c; *a.* အၩ်လေဝ်လုံ, 1c,4c,2c.

Totally, *adv.* တင်သိင်တင်မုတ်, 5c,3m.4c,4o.

Totter, *v. i.* သၩ်ဝ့ထၩ်ပေါ်ဂံ့တဟ်လုံ. 2c,1c,3c,4c,5o,4c,5o.

Touch, *v. t.* တိုဝ်, 5o.

Tough, *a.* အၩ်ခဳဝ်, 1c,1m.

Toward, *prep.* လူတိ, 4c,3c.

Towel, *n.* ယ်ၢလိတ်မိုဝ်, 3c,5m,4c.

Town, *n.* ဝိင်, 4m, ဝၩ်, 3o.

Trace, *v. i.* တီမ့, 3o,1o; *n.* ဂ့ၤ, 4c.

Track, *n.* ဂ့ၤတိၩ်, 4c,1c, ဂ့ၤတင်, 4c,4o; *v. t.* လွံဂ့ၤတိၩ်, 4c,4c,1c.

Trade, *v. i.* ဟဟုၩ်ခ့သိၩ်, 5c,2c,1o,1c, သိုဝ်ခ့, 5c,1o.

Trader, *n.* ဟုၩ်ဟဟုၩ်ခ့, 4o,5c,4o,1o.

Tradition, *n.* ဟံ့လုဝ်ပူပၩ်ပေါ်, 4o,3c,2c,1o,3c, ခေၩ်အုပတေ်မိုဝ်ဖွၩ်, 4o,5c,5c,2c,3o,2c.

Traduce, *v. t.* ယင်ဢံလိုၵ်ဢံလွၵ်လေ်တင်ဢပြတ်, 4c,2c,3c,2c,3c, 3o,2o,5c,3o.

Trail, *v. t.* လၢၵ်, 3o; *n.* ႁ့တိၶၼ်, 4c,1c.

Train, *v. t.* သင်သွၶၼ်ပၶၼ်, 2c,1c,1c, an animal, ၶိုၵ်, 5c; *n.* မုၵ်လိုၵ်ႁုၶၼ်ဢၶၼ်ထပ်ဢၶၼ်လွႆပႃလင်, 5c,4o,4o,1c,4c,1c, 4c,3c,1c; of gunpowder, ၵင်ၶူ, 1o,1c.

Traitor, *n.* ၽေႃဢၶၼ်ယသိတ်ထႃလေ်ယူယ်ႇရၶၼ်သူ, 5c,1c,5c, 3c,2c,3o,2c,2o,2o,2c.

Trample, *v. t.* ယိပ်ၶံ, 2m,3o, ယိပ်ယံ, 2m,3c.

Tranquil, *a.* ဢၶၼ်ၶၼ်, 1c,1c.

Transact, *v.t.* သင်ၵိတ်ပွင်ၵိတ်, 3o,4m,1c,4m.

Transaction, *n.* တင်ဢၶၼ်သင်ဢၶၼ်ၵိတ်, 4o,1c,3o,1c.4m.

Transfer, *v. t.* ၵိၶႇတိယူ, 3c,5o,3c,2c, ဢဝ်ဢပ်ပၶၼ်, 1c;3o,1c.

Transform, *v. t.* ၵိပိုၵ်ငမၶၼ်ၶႇပုတ်, 3c,2c,3o,4c,5o,3c.

Transgress, *v. t.* ပုၶၼ်လိုၵ်, 5o,1o.

Translate, *v. t.* ပျၶၼ်ႁွံ, 2o,4o, ပျၶၼ်ဢထိၵ်ပေ်, 2o,5c,3c,2o.

Transmigrate, *v. i.* လႇထတ်, 3o,3o. ၶႇသေ်မိုင်ၶႃလူမိုင်ၶႃ, 5o, 1c,4o,3c,4c,4o,3c.

Transmit, *v. t.* ပၶၼ်ၵႂႃ, 1c,2c.

Transparent, *a.* ဢၶၼ်ဢၶၼ်လိင်ပွင်လႇ, 1c,1c,4o,2c,3c.

Transpire, *v. i.* ဝိၶၼ်မႃး, 1m,4c.

Transport, *v. t.* ဢဝ်ၵႂႃသုင်ပၶၼ်, 1c,2c,2o,1c.

Transpose, *v. t.* လႇတိယူၵၶၼ်, 3o,3c,2c,1c.

Transverse, *a.* ဢၶၼ်ဝိၶၼ်ဢၶၼ်ၶွင်, 1c,1m,1c,1o.

Trap, *n.* တံ, 2c; *v. t.* ၵင်လႇ, 1o,3c.

Trash, *n.* မုၶၼ်ယိုၵ်မုၶၼ်ယႃ, 3c,3o,3c,3c.

Travail, *v. i.* ၶံဝုလ်တၶၼ်ႃတင်ဢၶၼ်ၵိုတ်လိင်, 2o,2o,5c,2c,2c, 4o,1c,2o,5m.

Travel, *v. i.* ၵႂႃတင်, 2c,4o, ပႇတင်, 1c,4o.

Tray, *n.* ပၶၼ်, 5o.

Treachery, *n.* တၢ်အာၣ်ယၢသိတ်လၢၤလၢ်ဖံဃုၣ်သၣ်ဂ့ၢ်, 4o,1c,5c, 3c,2c,3o,1c,5o,3o,4m.
Tread, *v. i.* ယိၥ် ,2m, ယိၥ်ခဲၣ်တ့ၢ်, 2m,3o.
Treadle, *n.* တိၢ်အာၣ်တိၣ်ယိၥ်, 3c,1c,1m,2m.
Treason, *n.* တၢ်အာၣ်ပှၤဖၣ်, 4o,1c,2c,2o.
Treasure, *n.* ယဲၣ်တၢ, 2c,2c, အှၣ်လၢၤအာၣ်ဒိၥ်ဖှံသီဝ့, 3c,2c, 1c,4m,1c,4c,5c.
Treasurer, *n.* ယဲၣ်တၢလုၥ်, 2c,2c,4c.
Treasury, *n.* တိၣ်ယဲၣ်တၢ, 3o,3c,2c.
Treaty, *n.* လိၣ်ချူၣ်အာၣ်ခုၣ်ခၣ်ဖၣ်ဖၣ်ဂ့ၢ်, 3c,3c,1c,1c, 2c,1c,1c,4m.
Tree, *n.* တ့ၣ်မ့, 3o,5c.
Tremble, *v. i* သၣ်ဝ့, 2c,1c.
Trench, *n.* ဖြၣ်, 3c, ၡူ, 4c.
Trespass, *n.* ပှၣ်လိၥ်, 5o,1o, ယိတ်မိၣ်, 4c,3o.
Trial, *n.* တၢ်အာၣ်လဲတှၣ်, 4o,1c,4o,4o; *leg.* အမှၤအာၣ်လိတ် ထံ, 5c,5c,1c,3o,1o.
Triangle, *n.* ပှံသံလိၣ်, 2c,1o,2m.
Tribe, *n.* မှူၥ်. 4c.
Tribute, *n.* ခွၣ်အာၣ်သၣ်, 2c,1c,3o.
Trick, *v. t.* လိၣ်လိၣ်, 2c,1o; *n.* တၢ်အာၣ်ဂ့ၢ်ပရိယၢ်ဂ့လ့လိၣ် လိၣ်, 4o,1c,4m,5c,5c,2o,3c,3c,2c,1o.
Trifle, *n.* လွၣ်တၢ်အာၣ်အံပွၣ်လွၣ်ဖၢၤသၣ်, 3c,4o,1c,2c,2c,3c,3c, 1c; *v. i.* ဂ့ၢ်မၣ်ဂ့ၢ်မၣ်, 4m,1c,4m,1o.
Trigger, *n.* ၦ့ၦၣ်, 4c,3c.
Trim, *a.* အာၣ်ဒေသ်ချူၣ်ဂုၣ်လိ, 1c,2c,2c,3o,1c; *v. t.* တိယိၣ်, 2c,3m, ဂုၣ်ခိၣ်, 3o,3o.
Trip, *v. i.* တိုၥ်မိၣ်လဲလုံ, 5o,3o,3o,5o; *v. t.* အၥ်တိခၣ်ဟှၣ် တိခၣ်မိခၣ်လုံ, 1c,1c,5c,1c,3o,5o.
Triumph, *v. i.* ပေၥ်ခိၣ်, 5o,2o.

Troop, *n.* မှၣ်လိၢ်ဟုၣ်, 5c,4o,4o, တပ်ပှၤပၢၤရှူၤ်ဟုၣ်သိၣ်, 5c,2c,2c,1c,1o,4o,4c, တပ်မ, 5c,5c.

Trot, *v. i.* ပ့ၤသံတိၣ်ချၢ, 1c,1o,1c,2c.

Trouble, *v. t.* ယၤယုၣ်, 5c,5o.

Trough, *n.* ဂုၣ်, 4o; eaves—, ဂုၣ်လီၣ်, 4o,4c.

Trowsers, *n.* ဖိၣ်, 1o.

True, *a.* အၣ်မၣ်အၣ်ဖိၣ်, 1c,2o,1c,3o, အၣ်လိၢ်အၣ်လၢ်, 1c,3c,1c,3c, အၣ်လိတ်, 1c,3o.

Truly, *adv.* အမၣ်ခၣ်ဖိၣ်, 5c,2o,1c,1m.

Trumpet, *n.* ခရၢ, 5c,2c.

Trunk, *n.* တိၢ်တၢ, 3o,2c; of a tree, လံ, 4c.

Trust, *v. t.* အိၣ်ဖိၣ်, 1c,3c, ယုံ, 2c, ယုံမတ်, 2c,3o, ပၣ်လိၢ် ပၣ်လိၢ်, 1c,4c,1c,3o; *n.* တၣ်အၣ်အိၣ်ဖိၣ်, 4o,1c,1c,3c.

Trusty, *a.* အၣ်ပေါ်ယုံ, 1c,4c,2c, အၣ်အံလှၣ်ဂံၤလၢ, 1c,2c,3c, 4o,3c.

Truth, *n.* သံမၢ, 2c,2c, သိတ်လၢ, 3c,2c, တၣ်အၣ်လိၢ်အၣ် လၢ်, 4o,1c,3c,1c,3c.

Try, *v. i.* အၢ်ဂ္ၢ်အှၣ်, 1c,4o,2c; ဂျၢ်လၢး, 4c,4c, *v. t.* လံ တုၤလၣ်, 4o,4o.

Tube, *n.* ဖှၣ်, 3c, တေၢ်, 3c.

Tuesday, *n.* ဝၣ်အၣ်ဖၢ, 4c,2c,2c.

Tug, *v.* အၢ်ဂ္ၢ်အှၣ်လေ်တိတ်လၣ်, 1c,4o,2c,3o,5c,1c.

Tumble, *v. i.* လုံတုၣ်, 5o,4o, ဖိၣ်တုၣ်, 3c,4o.

Tumbler, *n.* ဖှၣ်ယၢၣ်, 4c,2o.

Tumor, *n.* တုံအၣ်ခၣ်မၣ် ဖိလၣ်ဝ့, 2c,1c,4c,4c,2o,5c.

Tumultuous, *a.* အၣ်ဂ္ၢ်တၣ်အၣ်ယုၣ်ယၣ်အုၣ်အိလၣ်မေၢ်မေ်, 1c,4m,4o,1c,3c,3c,1o,1m,4c,4o.

Tune, *n.* သိၣ်ဂ္ၢ်ဖှိ, 1m,4m,4o, သိၣ်ပၢ်သိၣ်ဂ့, 1m,2c,1m,2c.

Tunnel, *n.* အုတ်, 2o.

Turban, *n.* ခိလၣ်ရှူၤ်, 4m,1c.

Turbulent *a.* အခၢ်မိးတၤအခၢ်တုၤခိၣ်ယူ, 1c,4c,4o,1c,5o,1c, 2c, အခၢ်မိးလၢ်သယဲၢ်ခဲ့လုၢ်, 1c,4c,1c,5c,4c,3c,5c.
Turkey, *n.* ခၠၢ်ထၤ, 5o,5o.
Turmeric, *n.* ခဲမိၣ်, 3c,5c.
Turn, *v. i.* ပခၢ်, 2c, လိ, 3m, မိၣ်, 3c; *v. t.* အဝဲပခၢ်, 1c, 2c, အဝဲမိၣ်ဝ့, 1c,3c,5c;—aside, ဝိၤဖျါ, 3o,2c;—in a lathe, လိၣ်, 3m; do by turns, ဂ့ၢ်လွံလၢ်လွံဟံ, 4m, 4c,5o,4c,4c.
Turner, *n.* ပှၤလိၣ်, 1c,3m.
Turpentine, *n.* ယၤမိၢ်, 1o,2o.
Tusk, *n.* ငါး, 4c.
Tweezers, *n.* ခဵ, 2o.
Twig, *n.* ယွၢ်, 3c.
Twilight. *n.* ဂ့ၤဝဲခံ, 1c,3c, ဂ့ၤဝဲခၢ်, 1c,1c.
Twin, *n.* ဖိါဖၢ်, 1c,1o.
Twine, *v. t.* ဘိဝဲခၢ်, 3m,3c; *n.* လိၢ်တၤဘိဝဲ, 3o,2o,1c.
Twinkle, *v. i.* တုၤယိယိ, 5o,3o,3o.
Twist, *v. t.* ပခၢ်, 2c, အဝဲဘိဝဲမခၢ်တၤလ့တၤလၢ်ပခၢ်, 1c,1c, 4c,4c,1o,2o,3o,2c.
Twitter, *v. i.* ဂ့ၤလိလိ, 5c,5c,5c.
Type, *n.* ပိတုဝဲလိၢ်, 2c,1c,3c; to set, *v. t.* လိတုဝဲလိၢ်, 2c, 1c,3c.

U.

Udder, *n.* တဝဲခၢ်, 3c,4o.
Ugly, *a.* အခၢ်ဂ့ၤဂ့, 1c,3o,5o, အခၢ်ဂ့ၤဂ့ၢ်ဂ့ၤဂ့, 1c,3o,4c,3o, 5o, အခၢ်ဂ့ၤထ, 1c,3c,5c.
Ulcer, *n.* တံၢ်ယီ, 2c,1c;—ate, *v. i.* တံၢ်ယီသ့ခွၤမါး, 2c,1c, 2c,1c,4c.

Ultimate, *a.* ဢၼ်ပိၼ်ဢၼ်သုတ်, 1c,1m,1c,4c.
Umbrella, *n.* ၵွင်, 3c, ထီ, 4c.
Umpire, *n.* ၵေႃဢၼ်ႇလီယၢင်ဝုင်ၽင်, 5c,1c,2c,2o,3o,1o, တိင်, 2o.
Unanimous, *a.* ဢၼ်လႅဝ်သယေႃမိုၼ်ၽၼ်, 1c,1c,5c,4c,1o,1c.
Unaccustomed, *a.* ဢၼ်ဢမ်ႇပိၼ်ထုင်လႆ, 1c,2c,1m,4c,2o.
Unalterable, *a.* ဢၼ်ဢမ်ႇၶ’ပုတ်လ’, 1c,2c,5o,3c;3c.
Unaspirated, *a.* ဢၼ်ဢမ်ႇပူးသိင်ႁ, 1c,2c,4c,1m,5c.
Unaware, *adv.* ဢၼ်ဢမ်ႇဝ’လႅဝ်(ႁူတ်), 1c,2c,5c,1c,4m.
Unbecoming, *a.* ဢၼ်ဢမ်ႇထုၵ်ဢမ်ႇလီ, 1c,2c,2c,2c,1c.
Unbend, *v. i.* လတ်, 4c;—a bow လုတ်ၽင်, 4o,2o.
Unbind, *v. t.* ၶေၵ်, 3o.
Unbound, *a.* ဢၼ်ဢမ်ႇမတ်ယုၵ်, 1c,2c,5c,2c.
Unbuckle, *v. t.* လုတ်ၵိပ်, 4o,4o.
Unburden, *v. t.* ၵျူးၶုဝ်လုင်, 4c,4c,4o.
Unbutton, *v. t.* လုတ်မၵ်တုံသိုဝ်, 4o,2o,2c,3o.
Unchain, *v. t.* ထွတ်လိုၵ်သိၵ်, 2c,3o,4m.
Unclasp, *v. t.* ပုတ်ၶေႃ, 4o,1c.
Uncle, *n.* a father's or mother's elder brother, လုင်, 4c, a father's younger, ပေႃဢဝ်, 3c,1o, a mother's younger brother, ပေႃၼေ, 3c,5c.
Unclothe, *v. t.* ထွတ်ၶုဝ်, 2c,4c.
Uncommon, *a.* ဢၼ်လၵ်ပိုင်, 1c,2o,3o, ဢၼ်ပိၼ်မင်ယဝ်မင်ပွၵ်ႁွ’, 1c,1m,1o,2c,1o,3c,4c.
Uncontrollable, *a.* ဢၼ်ပိၼ်ထၼ်ပေႃဢမ်ႇၵျေဢမ်ႇၶိုလ်လ’, 1c,1m, 3c,4c,2c,5o,2c,1o,3c.
Uncork, *v. t.* ထွတ်ဢုတ်, 2c,4o.
Uncurl, *v. t.* လိတ်ၵုံ, 3c,4c.
Under, *prep. adv.* တႂ်, 3c, ၽၢတႂ်, 3c,3c;—neath, ယ’တႂ်, 2o,3c, တင်တႂ်, 4o,3c.
Undermine, *v. t.* ၶုတ်လွင်ၽၢတႂ်, 4c,1c,3c,3c.

Understand, *v. t.* နၢ်, 5c.
Undertake, *v. t.* လၣ်လၢ်တ်, 2c,5c,4m, လံၢ်တ်, 4o,4m.
Undertaking, *n.* ဖခၣ်ငခၣ်ပုခၣ်အခၣ်တဟ်ၢ်တ်, 1o,4o,3c,1c,4c, 4m.
Undervalue, *v. t.* ယွံခခၣ်မခၣ်သေလေပျတ်ဖၢ, 4c,1c,4c,1c,3o, 3o,3c.
Undeserving, *a.* အခၣ်အံထိုဟ်ခံ, 1c,2c,3o,2o.
Undetermined, *a.* အခၣ်အံပ'တုဟ်ဖၣ်လၠ်, 1c,2c,2c,4o,1o,1c.
Undo, *v. t.* ယေၢ်ယာ, 2c,5c, လိတ်, 3c, ဖေဟ်, 3o.
Undress, *v. t.* ထွတ်ခုၥ်, 2c,4c.
Uneasy, *a.* အခၣ်အံခၣ်သိ, 1c,2c,1c,2c.
Unequal, *n.* အခၣ်အံထခၣ်ဖခၣ်ဗိၣ်ဖခၣ်, 1c,2c,2o,1c,4m,1c, အခၣ်အံတခၣ်အံပေ႑်, 1c,2c,2o,2c,4c.
Uneven, *a.* အခၣ်အံဗိၣ်ဖခၣ်, 1c,2c,4m,1c.
Unfeeling, *a.* အခၣ်အံလၣ်အိတ်လူၥ်ဟ်ဗိၣ်, 1c,2c,3o,4m,1c,5c,4o.
Ungird, *v. t.* ဖေဟ်လိတ်သ'အိၥ်, 3o,3c,1o,1o.
Uniform, *a.* အခၣ်ထခၣ်ဗိၣ်ဖခၣ်, 1c,2o,4m,1c.
Unimportant, *a.* အခၣ်အံပွၣ်လွၣ်ဖၢသၣ်, 1c,2c,2c,3c,3c,1c.
Unite, *v. i.* လပ်ဖခၣ်, 4c,1c, ပွၣ်ဖခၣ်, 4c,1c, လေ႑်ဖခၣ်, 4c,1c, လေ႑်လေဖခၣ်, 4c,4o,1c, နံပွၣ်ဖခၣ်, 3o,4c,1c; *v. t.* သိုပ် လပ်ဖခၣ်, 2c,4c,1c, နံဖခၣ်, 4c,1c, ၡလပ်, 3c,4c, ပွၣ်, 4c.
Universe, *n.* လဟ်ဂျဝလၢဖၢအခၣ်ဗိခၣ်ဝ'ဓိးဝ', 5c,5c,5c,2c, 3c,1c,1m,5c,4c,5c.
Unjust, *a.* အခၣ်အံတြၢး, 1c,2c.4c.
Unless, *conj.* ပေ႑်အံ—လိုၣ်, 4c,2c,1c.
Unmentionable, *a.* အခၣ်ထုဟ်လိလတ်လိဝၢ, 1c,2c,1c,3o,1c,3c.
Unmoor, *v. t.* ဖေဟ်လိုဟ်ဂ္ဂၥ်, 3o,3o,4o.
Unnatural, *a.* အခၣ်အံဗိခၣ်လွံခၣ်ပဖတိ, 1c,2c,1c,4c,2o,5c,5c, [5c.
Unnecessary, *a.* အခၣ်အံတပ်မိး, 1c,2c,3o,4c.
Unpopular, *a.* အခၣ်အံထုဟ်လၠ်ဂုခၣ်တၣ်လ',1c,2c,2c,1c,4o,4c,1o.

Unprofitable, *a.* ဢၼ်ဢံမီးဢၽျူၵ်, 1c,2c,4c,5c,4c.
Unreasonable, *a.* ဢၼ်ဢံထုၵ်ဢံမိလ်ၺၼ်ၵုၼ်, 1c,2c,2c,2c, 3o,2o,4o.
Unroll, *v. t.* ၵႄ, 3o, လိတ် (ၵုံ), 3c,4c.
Unscrew, *v. t.* ထွတ်ဝၵ်ဢု, 2c,3o,2c.
Unseal, *v. t.* ၵွၵ်တၢၼ်သိၵ်, 4c,4c,3c.
Untie, *v. t.* ၵႄ, 3o.
Until, *prep.* တေႃထိုင်ႁွတ်, 2c,1c,3c.
Unveil, *v. t.* ၽုၺ်ပိုတ်ၽႃၵုံၶႄ, 2c,2c,3c,2o,3c.
Unwittingly, *adv.* ယၢင်ဢံၶ'လွၵ်လေႃ, 4c,2c,3c,1c,3o.
Up, *prep.* ၼိူဝ်, 1o, ၽၢၼိူဝ်, 3c,1o.
Upbraid, *v. t.* သေႃသွံတင်ဢပြိတ်, 5o,4c,2o,5c,3o.
Upon, *prep.* ၽၢၼိူဝ်, 3c,1o.
Upper, *a.* ဢၼ်တုၵ်ၽၢၼိူဝ်, 1c,4o,3c,1o;—most, ဢၼ်မီး ၽၢၼိူဝ်သုတ်ပိုၼ်, 1c,4c,3c,1o,4c,3o.
Upright, *a.* ဢၼ်လုၵ်တင်ယူ, 1c,4c,3c,2c, ဢၼ်သိုဝ်တေႃ, 1c,3c.2c.
Uprightly, *adv.* သိုဝ်သိုဝ်တေႃတေႃ, 3c,3c,2c,2c.
Uproar, *n.* တင်ဢၼ်ပိၼ်ၵျၼ်ၵျၼ်ဢုၼ်ဢိၺ်မေႃမေ, 4o,1c, 1m,3o,3c,1o,1m,4c,4o.
Urge, *v. t.* တိုၵ်ယုင်, 4c,4o, ထွင်ပၼ်ၶေႃလုင်လင်, 4c,2o,2c, 1o,1o.
Urgent, *a.* ဢၼ်ဢံဝေပိုင်လ', 1c,2c,3o,3o,3c.
Urine, *n.* ယိဝ်, 3m; pass, *v. i.* ယိဝ်, 3m.
Use, *v. i.* လေႃၵၼ်, 5c,1c; *v. t.* သုင်သွင်, 4c,2c; *n.* ဢသုင်, 5c,4c.
Useful, *a,* ဢၼ်ၶဝ်ဢသုင်, 1c,3c,5c,4c, ဢၼ်မီးဢၽျူၵ်, 1c, 4c,5c,4c.
Useless, *a* ဢၼ်ဢံၶဝ်ဢသုင်, 1c,2c,3c,5c,4c, ဢၼ်ဢံလ'ဢ သုင်, 1c,2c,3c,5c,4c.

Usual, *a.* အခ်လေ်ဟခ်ဗိခ်, 1c,5c,1c,1m.
Usurp, *v. t.* ယၣ်ဒံပိၣ်ဒံသိၣ်လေ်ဂ့်ဖၥ်, 4c,2c,2o,2c,2o,3o, 1c,1c.
Usury, *n.* ဒိၡိခ်အခ်ဒံတြၢး, 3c,4c,1c,2c,4c.
Utensil, *n.* ဒိၣ်ယိပ်ဒိၣ်ဟိ, 3o,4c,3o,4o.
Utmost, *a.* အခ်ဖိးပၤသုတ်ပိခ်, 1c,4c,1o,4c,3o, အခ်ယွ်သေ် ပိခ်, 1c,2c,1c,3o.
Utter, *v. t.* ဒွဟ်သုပ်ဝၢ, 2c,4o,3c, လတ်, 3o; a. အခ်ဗိခ် ခွဟ်သုတ်ပိခ်, 1c,1m,3c,4c,3o.
Uvula, *n.* လိခ်ဟၤ, 5c,2c.

V.

Vacant, *a.* အခ်လပ်အခ်ပၥ. 1c,3o,1c,2c.
Vacate, *v. t.* ဂ့်လပ်ဂ့်ပၥ, 3c,3o,3c,2c.
Vacillate, *v. i.* ဂိတ်ဒံတုဟ်တိတုဟ်လိၡ်, 4m,2c,4o,3c,4o,1o.
Vaccinate, *v. t.* အၥမဟ်ဝုၥ်သံ, 1c,2o,4c,4c.
Vacuum, *n.* အခ်ပၥအခ်ဟုၣ်, 1c,2c,1c,1o.
Vail, *n.* ယ်ၢဟၣ်, 3c,3c, ယ်ၢဂ့ံခ့ၢ, 3c,2o,3c; *v. t.* သုံဂ့ံခ့ၢ, 2c,2o,3c.
Vain, *a.* အခ်ဗိခ်အခ်လၤလၤဒံပွၣ်လွၣ်ဟၢသၣ်, 1c,1m,1c, 1o,1o,2c,2c,3c,3c,1c, အခ်ဒံတတ်ခိုၣ်လၤ, 1c,2c,3o, 2o,3c, အခ်ဂိတ်ဒိၥဂိတ်တုၥ်, 1c,4m,5c,4m,1c; in —, *adv.* လၤလၤ, 1o,1o.
Valid, *a.* အခ်မခ်ဒိၣ်, 1c,3c,2o.
Valley, *n.* ခေဟ်လွၤ, 3o,1c, ဂ့ၡ်လွၤ, 2o,1c, ခုၣ်, 3o.
Valor, *n.* တၣ်အခ်လှ်ဂ့တ်လှ်ဂ့ခ်, 4o,1c,1c,4c,1c,1o.
Valuable, *a.* အခ်ထိုဟ်ဟၢထိုဟ်ခခ်, 1c,3o,3c,3o,1c, အခ်ဟၢ ယွ်ခခ်ယွ်, 1c,3c,2c,1c,2c.

Value, *n.* ဢၼ်တၼ်ၵႃႈ, 1c,2o,3c; *v. t.* ပျတ်ၵႃႈ, 3o,3c, သေ လႆႈႁၵ်မိင်, 1c,1o,5c,4o.

Valve, *n.* လိၼ်မၼ်, 5c,4c.

Van, *n.* တပ်ႁွၼ်တင်, 5c,1c,4o, ႁူဝ်တပ်, 1c,5c.

Vane, *n.* မၼ်ၵင်, 2o,4o.

Vanish, *v. i.* လပ်ႁႆႈႁွႆ, 5c,1o,2c.

Vanity, *n.* ဢၼ်ၼေတ်တ, 5c,5c,5c, တင်ဢၼ်ႁိတ်ၸိုဝ်ႁိတ်တုဝ်, 4o, 1c,4m,5c,4m,1c.

Vanquish, *v. t.* ပေႃၼိင်, 5o,2o.

Vapor, *n.* ဢႆႈ, 1o, ႁူၼ်, 4o, ဢႆႈႁူၼ်, 1o,4o.

Variable, *a.* ဢၼ်လင်မိလျ်မိလျ်ႁႆႈႁႆႈ, 1c,3o,3c,3c,1o,1o, ဢၼ် လင်မိၼ်တင်လိုဝ်တင်ၶေၼ်ႁွႆ, 1c,3o,1m,2o,5o,2o,4o,2c.

Variety, *n.* တင်ဢၼ်မိၼ်လႆႈလိုဝ်လႆႈမိုင်, 4o,1c,1m,1o,5o,1o, 1o, မျူဝ်ဢၼ်လၵ်လႆႈ, 4o,1c,2o,4o.

Various, *a.* ဢၼ်မိၼ်လႆႈလိုဝ်လႆႈမိုင်, 1c,1m,1o,5o,1o,1o.

Varnish, *n.* ယႃႈဢၼ်တင်ဢႁွင်, 3c,1c,2o,5c,2c.

Vary, *v. i.* မိၵ်မိုင်, 2o,3o, လၵ်မိုင်, 2o,3o; *v. t.* ႁႆႈလၵ်မိုင်, 3c,2o,3o.

Vast, *a.* ဢၼ်ယႂ်ႁူင်, 1c,2c,3o, ဢၼ်ၼံၼေႃႈလုင်လၼ်, 1c,1c, 2c,1o,1o.

Vastly, *adv.* ၼေႃႈလုင်လၼ်, 2c,1o,1o.

Vaunt, *v. i.* ဢုပ်ဢတ်, 2c,2o.

Vegetable, *n.* တုၼ်ယႃၵ်ယိုဝ်ယႃၵ်မိဝ်, 3o,4c,3o,4c,1m.

Vehement, *a.* ဢၼ်ႁႆဝ်ႁျႃၼေႃႈ, 1c,3o,4o,2c, ဢၼ်ၸႂ်ႁိင်ယႂ်, 1c,1c,4o,2c.

Vein, *n.* သႆႈလိုတ်, 1o,3o, plant, ဢိလျ်, 1m.

Velocity, *n.* ဢႆႈႁိင်, 1o.4o.

Velvet, *n.* ၶတ်တီပႃႈ, 3c,2c,2c.

Venerate, *v. t.* ၵုဝ်သေၼေႃႈလုင်လၼ်, 2c,2c,2c,1o,1o.

Vengeance, *n.* တင်ဢၼ်ၸိုၼ်ထွပ်တင်ယိတ်, 4o,1c,4c,2c,4o,4c.

Venom, *n.* ၦ္ဂၤ, 5c.
Vent, *n.* ဂ္ဂၢၦ္ဂၢ်, 4c,2c; *v. t.* မုၣ်လေၢ်ၡၥၦ္ဂၢ်, 2o,3o,1c,2c.
Ventilate, *v. t.* ၡၥလိၣ်သူၣ်သ့ၣ်ဂ္ၢခၥ, 1c,4o,4o,2c,3c,3c.
Venture, *v. t.* ၡတၢ်, 4c, ၡခၣ်, 1o, ၡတၢ်လုခၣ်, 4c,5c.
Veranda, *n.* ထခၣ်, 4o.
Verdict, *n.* ၡချၢ်တိၡခၣ်တိပ်တတၢ်, 5c,3o,3c,1c,4o,4c.
Verdigris, *n.* ခ့တ္ဂၤ, 4c,4c.
Verify, *v. t.* ခေၣ်ပျုံးလ္ဂၤၡခၣ်မခၣ်ၡခၣ်မိလၣ်, 1o,4c,3c,1c,2o,
1c,3o, ဂ္ၢတေၢ်, 3c,2o.
Verse, *n.* ပုၢ်ဒု, 3c,3c, ဟံလၤဟု, 4o,2c,2c.
Very, *adv.* တေၢ်တေၢ်, 5o,5o, ခဲၤလၢၤလၤ, 2c,1o,1o.
Vertical, *a.* ၡခၣ်လုၢ်တၤယူ, 1c,4c,3c,2c.
Vex, *v. t.* ယယုၢ်, 5c,5o, ဂ္ၢတၢ်ဂ္ၢလ့ၣ်ယပ်, 4m,3c,1c,2o.
Vibrate, *v. t.* ၦ္ဂၤၦ္ဂ့ၦ္ဂုၦ္ဂၤၦ္ဂ့ခိခၣ်ယူ, 2c,3c,2c,2c,3c,4c,2c.
Vice, *n.* တၤၡခၣ်ထၤဟံထၤဟ္ဂၤၡခၣ်ဂ့ယုတၢ်, 4o,1c,3o,1c,3o,
5o,1c,5o,3c.
Viceroy, *n.* ခုခၣ်ၡခၣ်တၤတုၥခုခၣ်ဂ့ၢခံသေၢ်လေၢ်ၡုပ်ပိၤ, 1c,1c,
1o,1c,1c,1c,4c,1c,3o,5c,2o, ပှရၤခံ, 5c,2o,2o.
Vicinity, *n.* တၤၡခၣ်ထံဟခၣ်, 4o,1c,1c,1c, ဂ္ၢဂ္ၤ, 4c,4c, တိ
ၡခၣ်ထပ်ဟခၣ်ထံဟခၣ်, 3c,1c,4c,1c,1c,1c.
Victim, *n.* တုၥၡခၣ်ၡၥပုၢ်ထေၢယိလ်, 1c,1c,1c,3c,2c,3c.
Victor, *n.* ဖေၤၡခၣ်ပေၢ်ခးၤ, 5c,1c,5o,2o.
Victuals, *n.* တၤဘိခၣ်တၤခုပ်, 4o,1c,4o,4o.
View, *v. t.* လူတုလၣ်လေၢ်လေၢ်လ္ဂတၢ်လ္ဂတၢ်, 1c,4o,4c,4c,2c,2c.
Vigorous, *a.* ၡခၣ်မိးၡိလၣ်မိးဂ္ၢၤ, 1c,4c,1m,4c,4o.
Vile, *a.* ၡခၣ်ဂ့ယုတၢ်, 1c,5o,3c.
Village, *n.* ဝခၣ်, 3o, မခၣ်, 3o; villagers, ဟုခၣ်ဝခၣ်ဟုခၣ်ခဲၤး,
4o,3o,4o,4c.
Villain, *n.* ဟုခၣ်ဂ့ဟုခၣ်မိုၢ်, 4o,5o,4o,3o.
Vindicate, *v. t.* ခေၣ်ပျုံးလ္ဂၤၡခၣ်မခၣ်မိလၣ်, 1o,4c,3c,1c,2o,3o.

Vine, *n.* ဒိၣ်, 4o, ဒိၣ်တုၡ်မၢ်လၢဗိတ်, 4o,3o,2o,5c,3c; —yard, သုၡ်ဖှုယိၣ်မၢ်လၢဗိတ်, 1o,5c,2m,2o,5c,3c.

Vinegar, *n.* ၡံမုၢ်သုံ, 5c,3o,3o.

Violate, *v. t.* ယသိတ်ထၤ, 5c,3c,2c, ပှၡ်လိၣ်, 5o,1o, ယဗိတ်, 5c,3o, ဂ့ၢ်ပေါ်ဂ့ၢ်ၡဲၣ်ၡွၡ်လှၣ်, 4m,5o,4m,2o,4c,3o.

Violent, *a.* ဖၡ်ဂ့ၣ်ဟ့ၣ်, 1c,3o,4o.

Virtne, *n.* ပၤရမီ, 2c,5c,2c.

Virus, *n.* small pox, ၡံမၢ်, 5c,2o, vaccine, ၡံမၢ်ဝ့ၣ်, 5c,2o,4c.

Visible, *a.* ဖၡ်ထၣ်သၤး, 1c,2o,4c.

Visit, *v. t.* ဒ့ၤလူဒ့ၤတုၣ်, 2c,1c,2c,4o, ဒ့ၤသူဒ့ၤဃီ, 2c,2c, 2c,4c.

Viss, *n.* ဃွ့, 5c.

Vitriol, *n.* ဂ့ၡ်ဒိၣ်, 1c,1m.

Voice, *n.* ဘိၣ်ဖၡ်ဖွၢ်သုပ်, 1m,1c,2c,4o.

Volcano, *n.* ဃွ့ယံ့, 1c,4c.

Volume, *n.* ဂ့ံလိၢ်, 4c,3c, ယိုၡ်လိၢ်, 1c,3c.

Voluntary, *a.* ဖၡ်ဂ့ၢ်ထွံဖလုၣ်တုၣ်လၣ်ဟၣ်, 1c,4m,4c,5c,2c, 1c,3c,2c.

Vomit, *v.* ဂ့ၢ်, 3o.

Vow, *v. t.* ဂ့ၢ်သိတ်ထၤ, 4m,3c,2c, ဝ့ဟတီ, 5c,5c,5c.

Voyage, *v. i.* ဒ့ၤတၣ်ပၣ်လ့, 2c,4o,2o,2o.

Vulgar, *a.* ဖၡ်ဖံယိၣ်ဖံငေ, 1c,2c,2m,2c,3o.

Vulture, *n.* လၣ်တ, 4o,5c.

W.

Wad, *n.* ယိၣ်ယွၢ်ဖၡ်သတ်ၦၣ်, 2o,4c,1c,5c,3c.

Wade, *v. t.* လုၣ်ဟၤၡ့ၣ်ၡံသေလေဒ့ၤ, 4o,3c,4c,5c,1c,3o,2c.

Wafer, *n.* ဒိပ်ၡၣ်မုၡ်, 4o,3c,4c.

Wag, *v. t.* ဒွၡ်, 4c.

Wager, *v. t.* လွၤဟ့ၣ်, 4c,1c.
Wages, *n.* ဟၢလၤ, 3c,3o.
Wagon, *n.* လှၣ်, 5c.
Wail, *v. i.* ဂ့ၢ်ဖှၤပွၤဒၤ, 3c,5c,5c,4o.
Waist, *n.* ဖိၢ်, 1o;—band, သ့ၢ်ဖိၢ်, 1o,1o.
Wait, *v. i.* ခိၣ်ယူ, 5c,2c, ဒိတ်သၢ်, 4c,4c, ခိၣ်ထၢယူ, 5c,3c,2c.
Waiter, *n.* ဟ့ၣ်လၢ်ပှၤတိၢ်ပှၤနိၢ်, 4o,5c,1o,1c,1o,4c.
Wake, *v. i.* တိၢ်ၣ်, 2c; *v. t.* ပူၤ, 4o.
Walk, *v. i.* ယၤတိၢ်ဟးၢ, 3o,1c,2c, ဟးၢလ့ၤဟးၢလၢ်, 2c,2o,2c,4o.
Wall, *n.* brick, ဝၤအ့တ်, 4o,2c, stone, ဝၤမၤဂ့ၢ်, 4o,2o,1c.
Wallow, *v. i.* ဘိၤဘိၤ, 3c,2o.
Walnut, *n.* မၤတွ့ၢ်, 2o,2c.
Wander, *v. i.* မိၤတၤဟးၢ, 3o,4o,2c;—in delirium, လိၣ်ဟူၤဟူၤ
ဟးၢဟးၢ, 1c,1c,1c,4c,4c.
Want, *n.* အလုၢ်, 5c,2c, တၤအၣ်လုၢ်, 4o,1c,2c; *v. t.* ဒ့ၢ်
လ့ၢ်, 3c,3c; *v. i.* အံလ့ၤလို, 2c,4c,2c.
Wanton, *a*, အၣ်လုၤသ့ၤယၢ်ယွၤ, 1c,4o,2o,5c,2c, အၣ်လၤ
ပုၣ်လိၢ်, 1c,3o,5o,1o.
War, *n.* အမုသိၤ, 5c,5c,4c; *v. i.* တိၤသိၤ, 4c,4c.
Warble, *v. i.* အိတ်ဖှၤ, 2c,5c.
Ward, off, *v. t.* ဂ့ၢ်, 5o, ဂ့ၢ်ဟၤ, 5o,3c.
Warm (be), *v. i.* အုၣ်, 2c, မ့ၢ်, 3c, ဖှၣ်, 5c; *v. i.* အုၣ်
မၢၣ်, 2c,4c; *v. t.* ဂ့ၢ်အုၣ်, 3c,2c.
Warn, *v. t.* ပၣ်သတိ, 1c,5c,5c, သၤလတ်ဝ့ၢ်, 2c,3o,5c.
Warp, *v. i.* ဂုံဟးၢ, 4c,2c; *n.* တုၣ်ဂူၤ, 3o,2c.
Warrant, *v. t.* ပၣ်အခွၤ, 1c,5c,5o; *n.* လိၤအၣ် လ့ၢ်တိလ့ၢ်
အၢ်, 3c,1c,3c,5c,3c,1c.
Wart, *n.* ဂူတ်, 4c.
Wash, *v. t.* သုၤ, 3c, လၤ, 5o, clothes, သၤ, 5c, body,
အပ်ၣ်, 2o,5c.

Washer-man, *n.* ဖုၡၣ်သဟ်ခုဝ်, 4o,5c,4c.

Wasp, *n.* တေၢ်လွၢၣ်, 2c,4c.

Waste, *v. i.* ယွံဖွၢ်လွၢ်လွၢ်, 4c,2c,4c,4c; *v. t.* ၼဝ်သုၣ်ၼဝ်လၢ် ၦၢ်သိၣ်လၢ်လၢ်, 1c,4c,1c,2o,3c,3m,1c,1c; *a.* ၼၡၣ်သိတ် ၼၡၣ်ယိၡ်, 1c,2c,1c,1m;—land, လိၡၣ်လပ်လိၡၣ်ပဝ်, 1c,3o,1c,2c.

Watch, *v. i.* ၦၣ်, 5c; *n.* ၼၡၣ်ၦၣ်လွံလေၢ်လွံဟံ, 1c,5c,4c,5o,4c,4c; time-piece, ၡၢ်ရိ, 2c,2c.

Water, *n.* ၡံ, 5c;—fall, ၡံတံခွၡၣ်, 5c,4c,2c;—pot, ေမၢ် ၼုံ, 3c, 1c;—melon, တိၣ်လံပူ, 1o,2c,2c;—tight *a.* ၼၡၣ်လုၣ်လိလွတ်လိ, 1c,2c,1c,3c,1c; *v. t.* ၡူတ်ၡံ, 4o, 5c, ပၡၣ်ဖိၡၣ်ၡံ, 1c,1c,5c.

Wave, *n.* လိၣ်ၡံ, 4o,5c, ပိပ်ၡံ, 3o,5c; *v. i.* လိၣ်လုၣ်လုဟ် ၶိၡၣ်, 4o,1o,5c,3c; *v. t.* ဖွၢ်, 1c.

Waver, *v. i.* လွံထၣ်တွံတွံၡိဝ်ၡိဝ်, 1c,2o,3c,3c,1o,1o.

Wax, *n.* ၶိယိၣ်, 3c,3c; ear—, ၶိၡူ, 3c,1c; *v. i.* ယွံယော်ၡံ မၢ်း, 2c,3o,1c,4c, ၼဝ်ၶိယိၣ်ထုဟ်; 1c,3c,3c,4c.

Way, *n.* တၣ်, 4o, သိၡ်တၣ်, 3m,4o, manner, ထုၣ်လံ, 4c,2o.

We, *pron.* ၡဝ်, 4c, ၡဝ်ၡၢ်, 4c,3c.

Weak, *a.* ၼၡၣ်ၡိၣ်လိဟ်, 1c,4o,5m.

Wealth, *n.* တၣ်ၼၡၣ်မဟ်မိးလိဗိၡၣ်, 4o,1c,3o,4c,1c,1m, ေလဝ်လီ, 4c,1c.

Wealthy, *a.* ၼၡၣ်လၣ်မဟ်လၣ်မိး, 1c,3o,3o,3o,4c, ၼၡၣ်ေမျလုံ လိုၣ်လွံ, 1c,5c,2c,2o,1c.

Wean, *v. i.* ယံတ်ၡုံ, 2o,4o, ဗိတ်ထုၣ်လံ,3o,4c,2o.

Weapon, *n.* လဟ်ၡေဟ်, 3o,3o.

Wear, *v. t.* လွဟ်ဖွၢ်, 3c,2c, ပွတ်လေၢ်ဖိၡၣ်, 3c,3o,1c;—clothes, ၡုၣ်, 3c; as a cap, တိုဝ်, 4c;—out, ဖဝ်မွၣ် လုလိဝ်, 2c,1c,5c,1o.

Weary (be), *v. i.* ၡူဝ်, 5o, ဖုၡၣ်, 5o.

Weather, *n.* မူလၤလၢ်ခဲၡဲၠယှာ်ၡၣ်လို, 2c,5c,3c,5c,2c,1o,4o.
Weave, *v. t.* တေၢ်, 4c, weaver, *n.* ၦၡၣ်တေၢ်ၥၢ်, 4o,4c,2c.
Web, *n.* ၡိုၣ်ၥၢ်, 5o,2c; spider's—, ယှဲၦၣ်ၦၣ်, 4c,2o,1o.
Wed, *v. t.* လၢ်ထပ်လေဲယၢ်ၦၡၣ်ၡုံၦၡၣ်, 3o,3o,3o,3o,1c,4c,1c.
Wedge, *n.* တီ, 1o.
Wednesday, *n.* ဝၡၣ်ပုၢ်တၡၢ, 4c,3c,5c,4c.
Weed, *n.* တုၡၣ်ယိုၣ်တုၡၣ်ယၢ, 3o,3o,3o,3c.
Week, *n.* လီတ်ဝၡၣ်, 4m,4c, သတၣ်ဒ့ၢ, 5c,4o,3c.
Weep, *v. i.* ၡံတၢတုၢ်, 5c,1c,4o, ၵ့, 3c.
Weigh, *v. t.* ထၣ်, 3c, ၵိၣ်, 3c;—anchor, ထွတ်ၡၠၢ်သူ, 2c, 3c,4c.
Weight, *n.* တၣ်ၡၢ်မၡၣ်, 4o,4c,4c, တၣ်ထၣ်မၡၣ်, 4o,3c,4m.
Welcome, *a.* ဖၡၣ်ဒိၡၣ်ဖၡၣ်လီခ့လ့, 1c,1m,1c,1c,3c,3c; ၵိတ်လေၢ်ၦဝတ်လေဲခံဒိၢ်, 4m,4c,5c,3o,3o,2o,2o.
Weld, *v. t.* ဖၣ်ယၢ့သေဲလေဲလိုၢ်ထပ်ၦၡၣ်, 1c,4c,1c,3o.3o,4c,1c.
Well. *n.* ၡံမေၢ်, 5c,2c; *a,* ဖၡၣ်ယူလီဟိၡၣ်ဝၡၣ်, 1c,2c,1c, 1c,1o; *int.* လီယၣ်, 1c,5c.
West, *n.* တၣ်ဝၡၣ်တုၢ်, 4o,4c,4o.
Wet, *v. i.* ယိၡဲ, 4c,5c; *v. t.* ဖၣ်ထုပ်ၡံ, 1c,5c,5c.
What, *pron.* ၦၢသၣ်, 3c,1c, ဖီသၣ်, 3o,1c, ဖၡၣ်, 1c.
Whatever, *pron.* ၦၢသၣ်သေဲဖံဝၢ, 3c,1c,1c,2c,3c, ၦၢဒိး, 3c,4c.
Wheat, *n.* ခၣ်ၡျၢၣ်, 3c,2c.
Wheel, *n.* မၢ်လေၢ, 2o,5c, ထၢ်, 3o.
When *adv.* မိုၣ်ဖၡၣ်, 3o,1c; *interrog.* မိုၣ်လဲ့, 3o,1c.
Where, *adv.* တီဖၡၣ်, 3c,1c; *interrog.* ၦၢလဲ့, 3c,1c.
Wherever, *adv.* တီၦၢဖၡၣ်ဒိး, 3c,3c,1c,4c.
Wherefore, *conj.* မိုၣ်ၡဲ့လေဲ, 3o,1c,3o, ၡွပ်ၡ့ၡဲ့, 3c,4c, 5c; *interrog.* ၡွပ်မိုၣ်လိုၣ်ၡဲၣ်ၵိၣ်လေဲ, 3c,3o,5o,2c,1c,3o.
Whet, *v. t.* လပ်ၵ်ယၢ့, 5c,3c,1o.

Whether, or, *adv.* တၢ်(ၡ္ၢ)ဂ့ၤ၊တၢ်ဆံ(ၡ္ၢ)ဂ့ၤ, 4c,2c,4c, 4c,2c,2c,5c.

Which, *pron.* ဆၢၼ်, 1c; *interrog.* ဆၢၼ်လဲ, 1c,1c, လဲ, 1c.

While, *adv.* မိၤဆၢၼ်ယၤမီးယူ, 3o,1c,4c,4c,2c; ခၣ်မိၤ ဆၢၼ်, 4c,3o,1c.

Whine, *v. i.* ၵၤ, 4o.

Whip, *n.* ခွၢ်ဂ့ၤပုၢ်ဆၢၼ်တၢ်ယီလၣ်, 5c,4m,3c,1c,4c,5o; *v.t.* ဆၢၤခွၢ်ဂ့ၤယီလၣ်, 1c,5c,4m,5o.

Whirl *v. t.* ဆၢၤဝီၢ်, 1c,2c; *v. i.* ပၢ်ယူဝိၢ်ဝိၢ်, 2c,2c,3c, 3c; *n.*—pool, ခံပၢ်တၢ့ၡ်, 5c,2c,1c,2c;—wind, လိ ယီၤဂ့ၤ, 4o,1c,1c.

Whiskers, *n.* ခၣ်တ်ၢ်ခၣ်တ်ၡၤ, 2o,3o,2o,4o.

Whisper. *v. i.* သွပ်သိပ်, 5c,5o.

Whistle, *v.* ယီၤလိံ, 1c,4o.

White (be), *v. i.* ၵၤ, 1o, ယိၢ်, 2o;—wash, ခံထုၢ်ယိၢ်, 5c,1c,2o.

Whiz, *v. i.* မေၢ်သွတ်သွတ်သိတ်သိတ်, 4c,5c,5c,5o,5o.

Who, *pron.* ဆၢၼ်, 1c. ယူလဲ, 3c,1c, ယဲ, 3c.

Whoever, *pron.* ယူလဲသေဆံဝၢ့, 3c,1c,1c,2c,3c.

Whole, *n.* တၤသိၤတၤမုတ်, 4c,3m,4c,4o.

Wholly, *adv.* သိၤသိၤမုတ်မုတ်, 3m,3m,4o,4o.

Why, *adv. interrog.* ၡွပ်ပိၤလိၤခၤဂ့ၤလေ, 3c,3o,5o,2c,1c, 3o, ဂ်တ်သၤလေ, 4m,1c,3o.

Wick, *n.* ထိၢ်ၡၢ့, 1c,1c, သ့ထိလၣ်, 3c,4m.

Wicked, *a.* ဆၢၼ်ဂ့, 1c,5o, ဆၢၼ်ဂ့ဆၢၼ်ဂ့ၢ်, 1c,5o,1c,4c.

Wide (be), *v. i.* ၡၤ, 3o.

Widen, *v. t.* ဂ်ၢ်ဂ်ၡၤ, 4m,3c,3o; *v. i.* ၡၤၡွၢ့, 3o,2c,

Widow, *n.* မေမုၢ်မေမ့, 3o,4c,3o,3o; widower, ပေၢ်မ့ 3c,3o.

Width, *n.* ပၢ်, 4c, ခၢ့ပွတ်, 3c,4c.

Wife, *n.* မေ, 4c.
Wild (be), *v. i.* ႁိုၼ်, 4o ;—beast, *n.* တုဝ်ၵျ, 1c,5o.
Wilderness, *n.* ထိုၼ်, 2o.
Will, *n.* ၸႂ်လုၵ်, 1c,1o, ဢလုဝ်, 5c,2c ; *v. pref.* တၼ်, 4c.
Willful, *a.* ဢၼ်ၸႂ်ၽိုၼ်ၶိုၼ်, 1c,1c,2o,1o.
Willing, *a.* ဢၼ်ပၢႆးၸႂ်, 1c,4c,1c.
Wilt *v. i.* ၵိုဝ်. 2m, ၵိုဝ်လႅဝ်, 2m,3c.
Win, *v. t.* ၵေလေလ, 5o,3o,3c.
Wince *v. i.* ၵျုတ်, 4o,
Wind, *n.* လုံ, 4o ;—ward, ၽၢၵျုဝ်လုံ, 2o,1c,4o ; *v. t.* ၶိုၼ်, 4m,ဢဝ်ၶုတ်ဝၶုၼ်ဝ, 1c,4o,5c,2o,5c; *v. i.* ၵုတ်ၵႂၼ်,5o,4c.
Window, *n.* ၵျုလၢင်တိၼ်, 4c,4o,1m.
Wine, *n.* ၼမ်ႉလဝ်ၶုတ်. 5c,5c,3c.
Wing, *n.* ပၼ်, 2c.
Wink, *v. i.* ၽိပ်တႃ, 5o,1c, လပ်တႃ, 4c,1c.
Wipe, *v. t.* ထိတ်, 5m.
Wire, *n.* သလိၼ်သတွင်, 1o,4m,1o,4c.
Wisdom, *n.* ပိၼ်ၺႃ,2c,2c.
Wise, *a.* ဢၼ်မီးပိၼ်ၺႃ, 1c,4c,2c,2c, ဢၼ်မေႃ, 1c,1c.
Wish, *v.* ၶလ, 3c,3c, မီးဢလုဝ်, 4c,5c,2c.
Wit, *n.* ၺၼ်, 2o, ႁုံဢၼ်လိၶုဝ်, 4o,1c,1c,3c,1c.
Witch, *n.* မေၽိုဝ်, 3o,5o.
With, *prep.* တင်, 4c, လုၺ်ႁၼ်တင်, 3o,1c,4c.
Withdraw, *v. t* ၼုၼ်ဢွၼ်. 3c,2c ; *v. i.* ဢွၼ်ၵႂႃ, 2c,2c.
Withered (be), *v. i.* ယုတ်ၵိုၼ်, 4o,3o, ၵိုဝ်လႅဝ်, 2m,3c.
Within, *prep.* ႁႃတိၼ်, 3c,3c,4c.
Without, *prep.* ႁႃတိၼွၼ်, 3c,3c,3c, ယင်ဢမ်—လေ, 4c,2c, 3o, ပေႃဢမ်—ထိုင်, 4c,2c,1c.
Withstand, *v. t.* ၵျေၵျပ်ၶ, 5o,5c,2o.
Witness, *v, t,* တုဝ်လဝ်ႁဝ်ၵျၵျၼ်, 1c,3c,2c,5c,1c, ၶံသၼ်သေ,

2o,3o,2c; *n.* သဘ်သေ်, 3o,2c, ဟော၊အဲၭ်ခံသဘ်သေ်, 5c, 1c,2o,3o,2c.

Woe, *n.* ယေဲအှုပတ်, 4c,5c,3o, အမင်ဟလ္, 5c,2c,5c,2c.

Woman, *n.* ဟုၭ်ယဳင်, 4o,4c, ပ်ဂူယဳင်, 3c,4c, မေ်ယဳင်, 3o,4c.

Womb, *n.* ဂ္ဂဲၭ်လုဘ်အ္ဂၭ်, 4o,3c,2c.

Wonder, *v. i.* အံ, 4o, လီအံ, 1c,4o; *n.* တင်အဲၭ်လီအံ 4o, 1c,1c,4o.

Wonderful, *a.* အဲၭ်လီအံ, 1c,1c,4o.

Woo, *v. t.* လေ်သၩ, 2o,1o.

Wood. *n.* မ့, 5c, ခၡိၩ မ့, 5o,5c, forest, ပ္မ့, 2c,5c;—wood, ယိုၭ်, 4c.

Woof, *n.* တံဂ္ဂုဘ်,2c,2c.

Wool, *n.* ခုဲၭ်သုၩ, 1o,4c.

Word, *n.* ဆို, 4o.

Work, *n.* တင်ဂှိတ်, 4o,4m, တင်ဂှိတ်တင်သင်, 4o,4m,4o,3o, ဟဲၭ်ငဲၭ်, 1o,4o; *v. i.* ဂှိတ်တင်ဂှိတ်, 4m,4o,4m, ဂှိတ်ဟဲၭ်ဂှိတ်ငဲၭ်, 4m,1o,4m,4o.

World, *n.* ပထဗီလီခဲၭ်ခိုင်, 5c,5c,2c,1c,4o, လောကဲ, 4c,5c.

Worm, *n.* မုင်, 3o, တိုဘ်လိုဲၭ်, 2o,1o, တိုဘ်, 2c.

Worry, *v. t.* ယယုဘ်, 5c,5o; *n.* တင်အဲၭ်ယပ်လှ်ခဲၭ်လှ်, 4o, 1c,2o,1c,1o,1c.

Worship, *v. i.* ဟုၩဟူ့, 4c,2o.

Worth, *n.* တင်အဲၭ်ထိုဘ်ဟ္, 4o,1c,3o,3c; *a.* အဲၭ်ထိုဘ်ဟ္ ထိုဘ်ခဲၭ်, 1c,3o,3c,3o,1c.

Worthless, *a.* အဲၭ်အံထိုဘ်ဟ္ထိုဘ်ခဲၭ်, 1c,2c,3o,3c 3o,1c.

Worthy. *a.* အဲၭ်ထိုဘ်အဲၭ်တဲၭ်, 1c,3o,1c,2o, အဲၭ်ဗဲၭ်အဲၭ် လီထုဘ်လှ်ဘျုဘ်လှ်, 1c,1m,1c,1c,2c,1c,3o,1c.

Wound, *v. i.* တိုၩထုဘ်, 5o,2c; *n.* အဲၭ်ဗဲၭ်ထိပ်ဗဲၭ်ယိၡ်, 1c,1m,4m,1m,4m.

Wrap, *v. i.* ဂှ်, 4c, ဍေ, 2c.

Wrath, *n.* တေႃႇသတင်ၸႂ်မႆႇၶႆႇလဢၼ်ႁိုင်ယႂ်ၼႄ, 4c,5c,4o,1c, 3c,3c,1c,4o,2c,2c.

Wreath, *n.* ပၼ်ႁုံ, 4o,4c ; *v. t.* လီႁိၼ်, 2c,3m.

Wreck, *v. t.* ယဝိတ်, 5c,3o.

Wrestle, *v. i.* ၵၼ်ၵၼ်, 5c,1c.

Wretch, *n.* ၵေႃႉဢၼ်ၸႆႉယုတ်ၼႄႉ, 5c,1c,5o,3c,2c.

Wretched *a.* ဢၼ်ယၢၵ်ယၢၼ်ၼႄႉလုင်လၼ်, 1c,3o,1o,2c,1o,1o, ဢၼ်ယၢၵ်ၸႂ်ၶၼ်ၸႂ်, 1c,3o,1c,1o,1c.

Wring, *v. t.* လီပၼ်, 2c,3c,

Wrinkle, *n.* ဢၼ်ၵျု, 1c,2c ; *v. t.* ၵျု 2c.

Wrist, *n.* ၶေႃမိုဝ်, 3c,4c.

Write, *v. t.* တီႈ, 3o, တီႈလိၵ်, 3o,3c, ထီလိၵ်, 2c,3c, ႁိတ်လိၵ်, 4m,3c.

Writer, *n.* လၵေႃႉ, 5c,4c.

Wrong, *a.* ဢၼ်ၽိတ်ပိုင်, 1c,4c,3o, ဢၼ်ဢမ်ႇမၼ်ဢမ်ႇမိလႆ, 1c, 2c,2o,2c,3o ; *v. t.* ၽိတ်ပိုင်, 4c,3o.

Y

Yam, *n.* ၵျဝ်မၼ်, 1c,4c.

Yard, *n.* လိၼ်ၼွၵ်ႈဝၼ်, 1c,4c,4o ; 3 feet, သွင်သွၵ်, 1c,2c.

Yarn, *n.* မႆႉၶၼ်သုဝ်, 1c,1o,4c, မႆႇႁၢႆ, 1c,4o.

Yawn, *v. i.* ႁဝ်, 1o, ဢႃပၵ်, 3c,2o.

Year, *n.* ပီ, 1c, ပီမိုင်, 1c,4o, ၶဝ်ပီႈ, 2o,3c ;—by ႁူပီ, 3c,1c.

Yeast, *n.* ထိုဝ်ပိင်, 5o,3o.

Yell, *v. i.* သိလၵ်ႁွင်, 2o,5c.

Yellow (be), လိုင်, 1o.

Yelp, *v.* ႁဝ်လွႆႉလွႆႉ, 2c,4c,4c.

Yes, *adv.* ၸႂ်ယဝ်, 3c,5c.

Yesterday, *n.* ဒိုဝ်ဝၢး, 3o,4c; day before—ဒိုဝ်သိၣ်, 3o,4c.
Yet, *adv.* ယဲၤ, 4c: *conj.* ခ့ဝၢ်ခဲၣ်သ့ၣ်ဒၣ်, 1c,3c,1c,1c,4c.
Yield, *v. t.* ဂိၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်တိၣ်ဖိၣ်ဖိၣ်ညါၣ်, 4m,3c,1m,4c,1m,4c, မၢ်မၢ်, 2o,2o; *v. i.* ဂ့ၢ်တုၤအီၤ, 5c,4c,1c.
Yoke, *n.* ဂၣ်, 4o.
Yolk, *n.* ဆွံၣ်ခံ, 4c,2c.
Yonder, *adv.* ဂၢပုၣ်, 3c,5o.
You, *pron.* ဒ့, 4c, *pl.* သူ, 1c.
Young, *a.* အဒၣ်ဒံၣ်, 1c,2c, အဒၣ်အသၢ်ယဲၤလီၢ်ယဲၤဖွဲၣ်, 1c,5c,3o,4c,5m,4c,2c.
Youth, *n.* boy, ပှူမၢ်, 3c,2o, girl, ပှူသၢ်, 3c,1o.

Z.

Zayat, *n.* လရ့ၢ်, 5c,2c.
Zeal, *n.* တၢ်အဒၣ်လှၣ်ဂ့ၢ်ယှၣ်, 4o,1c,1c,4o,2c.
Zephyr, *n.* လံၣ်ဂတၢ်လံၣ်ယိၣ်ရှၣ်, 4o,4c,4o,1o.
Zero, *n.* သုၣ်ရှၢ်, 2c,5c, ၀, 5c,
Zest, *n.* အ့ၢ်လါ, 4c,2c, အရသါ, 2c,5c,2c.
Zinc, *n.* သွတ်, 3c.
Zodiac, *n.* လၢ်ရါသီ, 3o,2c,2c.

THE END.